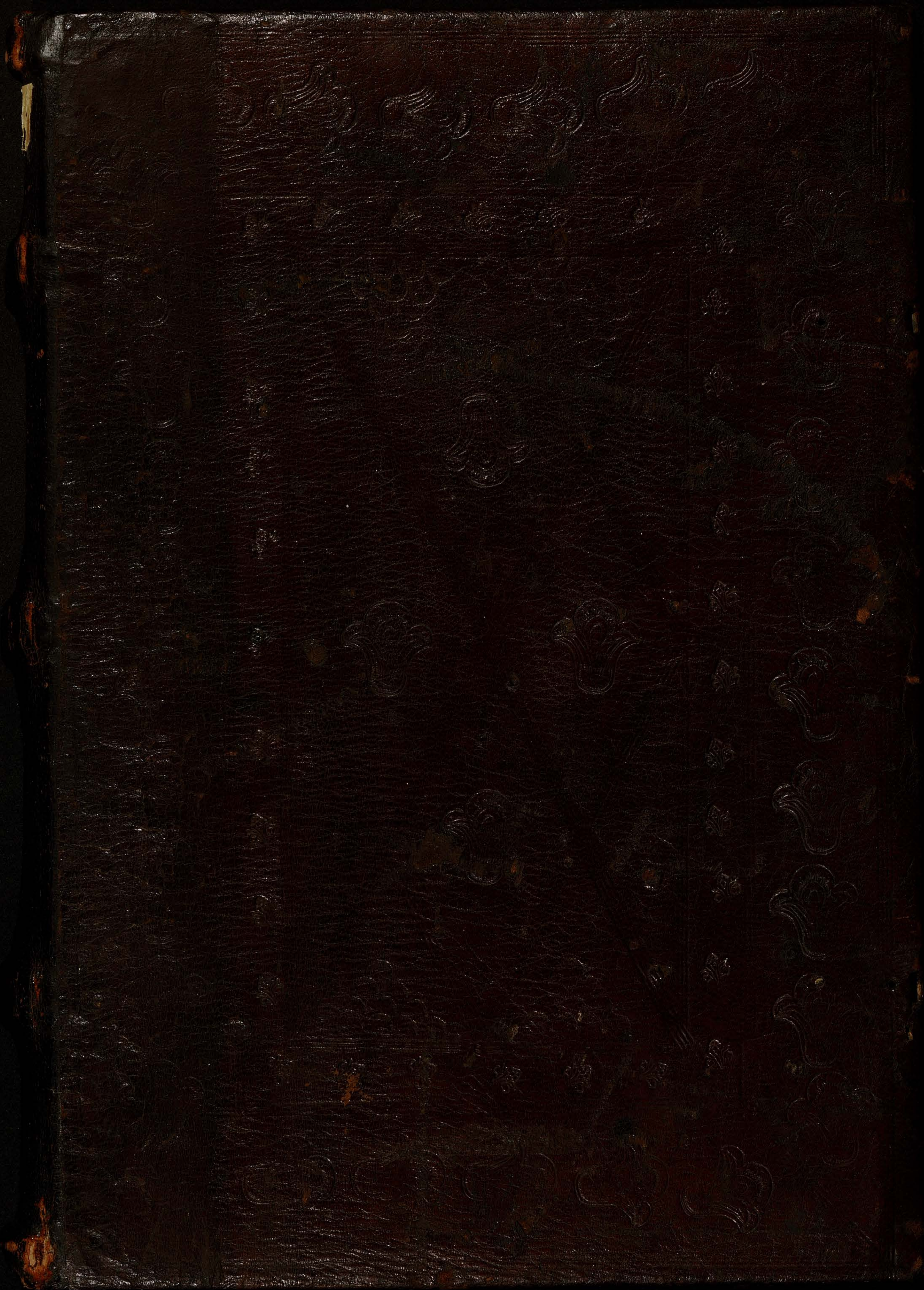

m corde [illegible] cotta di e 2chaie

A

bantepie [illegible] ha- [illegible]

[illegible] ligua [illegible] ps

tr ce los maiestat'

e ius laudis e ius

ple na

602

II

Esichius in
Leviticum
1448

In nomine domini nostri Ihesu Christi Incipit prohemium in Leuitico
Venerabili diacono Eutychiano peccator Christi seruus Esichius
presbiter in Christo salutem.

Quasi mihi per tubam conduxisti spiritum et pingue
atque altam terram incultamque aratro ad culturam venire
necessaria videntem qui vix harenam valeat effe-
de precepisti. Fuit autem hec sequens eorum qui conuenerunt
talia interrogare te intingeret tacebis forsitan ipse
cum nimis difficilis sit et obscura inquirentibus spe-
ctorum aut tuum paulum opinabis esse quod interrogatus es et do-
I Cor ii° tante, ut sublimitas sit virtutis dei, et non ex nobis; interpre-
hac sit ipse cursus interpretatur complanans. Sed quid
cum mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis sed in doctrina-
ostensione spiritus et virtutis ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed
in virtute dei. Quid autem ubi sit et apud quos habitet ipsius
demonstrat dei bonitas, quando Paulo aufu stimulum carnis
II Cor xii sue et colaphizabat Sathane angelum distendat a se rogati di-
cebat Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur. Hac
ergo credens debere me facere, que alii non fecerunt precepisti, ut Le-
uitici libri spiritualem intellectum per ordinem interpretarer, defendimus-
que intellectum de diuersis sacrificiis subiacentem ad aliquem
olim quedam rara, quedam capitula exponentes, sed omnia
ex hoc uno precipue quoniam ad totum pertinet libri sit difficile.
varietate plenum, cognosce capitulo. Eum qui sacrificium
pacificorum seu salutare offeret, si quidem pro gratiarum actione offerat
in die qua obtulit ait comedat, non remanebit ex eis usque
mane. Quod si voto vel sponte quispiam obtulit hostiam
eadem die qua obtulit comeditur edat in crastino sequenti die. Cum
ergo cuiusdam omnis sicut apparet sacrificia sint, utraque enim pacificorum
seu salutare ait: ex eo quidem quod est gratiarum actionis seu laudationis
in mane reliqui non precepit illud autem quod est spontaneum nostri
precepit et in crastinum. Et quidem si malum erat similiter de sacrificio
in crastinum, ut de aliquo eorum hoc debuerit precipi. Si vero bonum
debebat in utroque sanciri. Similia autem his et per omnem
modum contextum legis huius inuenies cogitasse
precipites illud precipit quae vetuerant, rursus quod prohibetur quae per eam
precipiat, quod et nimis obscurum reprehendit littere, ut et ideo
considerationem necessariam esse spiritalis intelligentie, ex dubio
ea defendit precipiet prohibitionem quedam de his non nec omnino
legi secundum litteram intelligi sive agi, et unum evidenter esse le-
gislatorem demonstrat nam similiter ac vetus testamentum, dum spontanee
sive potestate que vult vult precepit, vult autem prohibet, mutabilis
sunt sibi contrarium in his, hec precipiat ea que prius prohi-
buit, et prohibeat que olim preceptum fuerat, sed et nimis sanat
convenientia sit aqua eius intelligi possit intento, et ad-
que sine respiciat eius statuta sensit. Sed quia in de his
libri dat in apertum cernis in omni parte et abstractam scrupti-
quemadmodum Ephesiorum epistola oratis, deprecare ut fiat obli-
tus ubi mei acceptu in eis, non solum in Ierusalem, sed et in

omnia in qua deus annuente desertum ut glorificetur tempus quin stul- 1. Cor. 1°
ta mundi et infirma et ignobilia et que non sunt elegit, stultitie et
me ab omni industria destitutum et a sapientia alienum, non idoneum non
sum multum non magis, sed per ea mediam quandam gratiam consentiat
ut ea que apud homines impossibilia sunt, possibilia apud deum appa-
reant, et dum eis sapientiam hominum destruat imperitia. Quod autem
liber hic de quo loquimur Leviticus sit, ipsum loqui sermonem
oportet. Ea enim de quibus sanctus Moyses breviter in sequente lege quare hic liber Leviticus
tes nolens Leviticum hunc sicut certum appellant, appellationem
ad inveniendum que uno eodemque tempore omne hunc librum manifestaret
Leviticum; quia Levi filiis sacri tabernaculi ministerium sortitum est
in quo oportebat sacrificium fructuum et primiciarum et primogenitorum
oblationes secundum legem offerri; Celebrari etiam quascumque lex
iubendis quacumque causa emundationis precipit exhiberi; Hic pre-
sens liber continet aliaque que huiusmodi sunt erudimenti
iuncta; Omne enim festivitates diversas sive ciborum differentias
que quidem essent munda que autem aporteat dici immunda sive impu-
ciarum inliciarum sive sacrificiorum maculas habentium prohibitio
sive altaris sanctificationis ad levitas pertinet et hec et quecumque
alia presenti lege conscripta sunt; Sed licet supersedimus denumeran-
tes singula facta per ordinem. Illud pertinentibus fore eos qui hec
lecturi sunt contestamur quod necesse sit interpretationem de anagoge tra-
hi et aliditu ab humilibus ad sublimiora transferri, spiritualiter
intelligeretur in littera perscrutandi. Neque enim hec contradicit legi;
Sed ymmo magis defendit et confirmat legem; quia non quod eam supra
patrum consentibus preca pugnare suscepimus; manifestum est autem
hec quod calidius interiora legis maxime eam humilius nichil iuvante
et inutilem accusat. Sed nos huius maximam utilitatem
per intelligibilem anagogen ostendimus. Nec enim reprehendere quis-
quam anagogen interpretationes, ut intellectum (?) spiritualium nec se-
pascimat explanationes neque nostra quis sperat horum alienum. Nam
noster quidem testimonia apta ysidoro (?) modo quod passionis nicta-
lit. atque dicas velut expositiones parabolas in quibus agrum mundum Mat. xiii
agricolam se seminantem bonum semen, zizania malignos, messores
angelos in mundi superseminante, et zizania dyabolum. Exponens
vero nunc quos per predicatores appellant; quid ergo inconveniens
si quis etiam nunc prius legis negocium exponendo bovem dicat esse
hominem qui aratur in sancta. Aves simplices et minores, co-
lumbam aut turturem, vinctos sublimius contemplationemque va-
cantes. Sed nec videns quidam condicere huiusmodi legis in-
terpretationem potest. Aliquid non velut leenam Ezechiel propheta ap-
pellaverit, catulum autem leenis ioachaz qui ductus est in egyptum Ez. xix
Alium vero catulum ioachim que in vinculis suis interfecta
ediderit cum Nabuchodonosor babilonie perduxerit. Quid
autem intelligere aquila magnus alis. Quid vero marcos et diver- Ezechiel xvii
sa malia variorum et byssus. aliaque que velim deus secundum quod
ait hic ipse propheta respondit. Quid vero autem et latere in quo cum- Ezech. iv
dormiret, quid fica sartaceo quid panibus que de tritico
et hordeo et faba lente milio. et mira deus iubente co-
medebat. Nulla enim non solum ea que in parabolis dicta sunt
Sed et ea que secundum hystoriam sunt ad sublimiorem intellectum

per allegoriam dici oporteret. Apostolus Paulus et sine aliqua dubita- [Galat iiij]
tione Galathis scriptum est enim scribens ait: Dicite mihi qui sub
lege vultis esse, legem non legistis? scriptum est enim quia Abraham duos
filios habuit, unum de ancilla, alterum ex libera. Sed qui ex ancilla
secundum carnem natus est, qui autem ex libera per repromissionem; que sunt per allego-
riam dicta. Cum igitur hec dicens aliquid allegoriam exhibuit autem
enim: Hec autem sunt duo testamenta, unum quidem de monte Syna in servi-
tutem generans, que est Agar, et reliqua que secuntur. Decebat [non]
hec eo modo quo reliquas scripturas ad allegoriam trahi a parte
Dei, quemadmodum ille qui eam magna conservet rerum habebant ma-
iorem tamen per contemplationis misteriorum susceperunt utilitatem. Ita
et precepta sanctiora; parva enim et minima et hic vere dicendum est
nichil quam retinenda, inutilis vel fortassis etiam noxia, de hic lit-
tera si proponetur spiritali intelligentia, multis emergentibus per littere
et variis reprehensionibus, sicut in subsequentibus reperiemus.
Aliquis ad sublimiorem misteriorum confugiens ex ea quemad-
modum per litteram satisfacere possit exequirat. Cuius quod et bonam
legem seu mandata et non bona per prophetam Ezechielem deus appellavit [Ezechielis xx]
dicens: Eieci eos de terra Egypti et eduxi in desertum et dedi eis
precepta mea et iudicia mea ostendi eis, que faciat homo et vivat
in eis. Ecce bona, et valde bona, intantum ut vitam possent cu-
stodientibus ea. Sed quedam de iudeorum infidelitate commemorans
inde qualia rursus de hiis mandatis subdidit: Et ego eis
dedi inquit mandata non bona, et iudicia in quibus non vivent.
Et quomodo possunt bona hec esse et non bona? Aut quomodo mortem prebent-
ibus aut non prebent vitam, aut certe si quis ea secundum eius custodit
modum, secundum quem a legislatore conscripta sunt, videlicet secundum spiritum.
Spiritus enim est deus, et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet [Johannis iiij]
adorare, ipse in eis vivit; qui non carnaliter accipit recte non bona
sentit divina iudicia, quippe non intelligit, nec eis utitur bene.
Unde ea que sunt bona recte et non bona fiunt, non vivunt in eis. Maxi-
mum quidem cognoscunt vitam que in eis abdita est, deinde non-
numquam, sed toto tempore legislator voluit legem superstitis custodiri,
ut astringeret iudeorum duram cervicem, conviciorumque regente iugo
peccati populum eum dominus cum viis prophete dicentis Osee: autem intantum domine [Osee iiij]
stravit sed vitulam consternatam iudeorum populum appellavit. Que
autem consternata est, sicca suscepit iugum pullo domini. Et rursus:
Effraim vitula docta diligere trituram, turpibus super pulcritudi-
nem colli eius. Per collum obedientiam signans in qua iugum legis super-
imposuit. Et humiliatus populus libenter evangelium iugum in pote-
state suave quod suscepit. Sed iam tempus est ut ipsa legis verba
Vocavit autem Moysen et locutus est ei dominus [domino de C p…]
de tabernaculo testimonii dicens: loquere filiis
Israel et dices ad eos: Homo qui obtulerit ex vobis hostiam [hostiam]
domino de pecoribus, id est de bobus et ovibus offerens victimas.
Quod non diligens deus sacrificia ea que sunt de sacrificiis que
iudeis precipit demonstrat ysaias dicens: Quo mihi multitudinem [Isay primo]
victimarum vestrarum, dicit dominus. Plenus sum; holocausta arie-
tum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et agnorum et
hircorum nolui. Cum veniretis ante conspectum meum, quis que-
sivit hec de manibus vestris. Ergo quodammodo hoc quod de sacrificiis

abnuit / vero

precepit dimittit his simplicia. Et amos dicit: numquid victimas
et sacrificia obtulistis mihi in deserto xl annis domus israel quia
frequenter obtulerant, sed ob hoc quod et nimis displicebant,
et quasi non oblata reputabat. Eademque et Jeremias propheta
ait: Hec dicit dominus exercituum deus israel holocaustomata vestra ad- viii
dite victimis vestris et comedite carnes quia non sum locutus
patribus vestris et non precepi eis in die qua eduxi eos de terra
egipti de verbo holocaustomatum et victimarum. Sed inquies
hec de quibus loquitur ipse mandavit qui et negat. Et cur ne-
gat que mandaverat? Prima intencio datoris unde acceperunt
nunc vetus sublimis sunt transgressi sunt. Cum enim esset subtilis lex et valde sublimis,
et tamen ipse eos absconsa fuisset in superficie littere carnis presenta-
tes carnaliter desererent, cum prius suos emundassent sensus, erant enim
crassioris atque duri cordis, et necdum legem dei intelligere valentes
in ignorancia remanserunt. Cum autem maxima districtione
verborum legislator utatur, ea [illegible] etiam ab ipso usus est exordio
in editione lxx; incipiens ab ea parte ordinis que est coniunc-
ta quam consciencius in medio ordinis posuit librorum, ut precedentibus
coniungat sequentia. Ipsa quippe liber huius initium termina pre-
cedentis coniunxit qui appellatur exodus in quo moyses tha-
bernaculum erexit. Cum recte presencia coniungitur, ex initiis eius
dum integre continetur opus. Sed et liber numeri quia in medio
medium inter eum et leviticum habeat, simile habet et ipse prohemium;
ait enim locutusque est dominus et cetera. Nichil enim habet historie
levitici liber, ante historiam non multo plus in deserto egit. Nam
enim locum mutaverant, quia necdum thabernaculum dedicaverant
nec tempus multum preterierat. In primo quippe mense secundi anni
eiusdem mensis in medio agi cepit. In exodo autem et genesi quia
tempus inter medium joseph mortis et confessionis filiorum israel
transierat, non similiter in eisdem libris cepit. Non enim
et coniunctio, sed apertum dispensacionum earum que ibi
scripta sunt posuit exordium; ait enim sic: Hec sunt nomina filiorum
israel qui ingressi sunt in egipto cum jacob singuli cum domibus
suis. Sed sine dubio aliquis quesierit quamobrem librum legis
legis divinus scriptor non diviserit sicut predictum est tempore. Sed
hoc ideo ut non fastidium legentibus libri faceret amplitudo.
Videntur enim negociatores pelagus magnum dividunt, ipsi quod a
arbitrentur dividunt se labore. Propterea secundum lxx beselehel
non vocari [illegible] moysen scriptum est. Sicut quidem idem
secundum lxx beselehel tabernaculum secundum figuram que ostensa
est in montem facere precepit; ait enim dixit [illegible] Moyses filius
israel: Ecce vocavit deus ex nomine beselehel filium ur de tribu Exodi xxxv
juda: et implevit eum spiritu sapientie. Ergo et nunc aliorum mal- huri
legibilium aliorum dare et rationabilium sacrificiorum imagines
describere dominus moysi precepit. et aptissime divinitur reuelatur Hec que
dispensationum quandam librorum vel rerum ad superiora respicientium
innuit. Sed unde dominus loquitur secundum eum de tabernaculo scilicet
testimonii; primum quidem de celo quia in ipso deus habitare
affirmatur, deinde tabernaculum testimonii presentem scripture

intelligimus qui quasi tabernaculum gerebat Christi. cum ea que dice-
bantur imagines sive figure sequerentur misteriorum esset propter quod misteriorum
tabernaculum testimonii dicebatur. Horum autem significatum taber-
naculum testimonium futurorum erat est indubitabile eis fidem
prestans. Illud autem dicat aut ad quod iussit de filios videlicet iste
de quibus eum qui voluntaria dona offerebat. De bobus vel om-
nibus offerre precepit exutis animalia vel iumento similem deprehensis
hominem qui nichil acumen neque ad virtutem neque ad intellectum
habent sed trahuntur ab alio. tales sunt boves et oves nimis enim sunt
ad manum consueta animalia et eos qui ea trahunt facile se-
quentia. et pro piscandum omnium hec munus sed indoctorum solummodo
esse possunt. Illi enim etiam si virtutis aliquid non operantur sed suf-
ficit eis nequaquam minime operari de quibus david dicebat ho-
mines et iumenta salvos facies domine. Sanum ordinem hominibus
custodiens. deinde concedens etiam reliquis salutem. Quod
autem hominem ipsum de quo nunc sermo est legislator appellavit. aut
enim homo ex ovibus non habet ad inferius. impossibile est eun-
dem et hominem appellari et que iumentorum sunt agere. Demon-
strat autem hanc idem david propheta dicens. Et homo cum in honore
esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis
factus est eis. illud. Verum quia intelligibilem quendam israel
audivimus eumque intelligibilem circumcisionem vocantes quemadmodum
Galat v paulus ait non enim qui in manifesto iudeus nec ea que palam
in carne est. non ex hominibus circumcisio. sed qui in occulto iudeus et cir-
cumcisio cordis in spiritu non littera. cuius laus est non ex homi-
nibus sed ex deo ei. possibile predicta largissimam accipimus.
Si holocaustum fuerit eius oblatio de armento masculum im-
maculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum
sibi dominum. Prima sacrificia deus a nobis pro nostra salute vult
non ipse ea opus habens. Satis nos paulus commonefacit. A- Rom xii
it enim. Obsecro vos fratres per misericordiam dei ut exhibeatis corpo-
ra vestra hostiam vivam sanctam deo placentem rationabile obsequium
vestrum. Ergo placens sacrificium deo corporum nostrorum mortificatio
est. Sumus enim in eo liberati et quod a peccato abstinemus et quod
virtute acquirimus. Sed quia ipsi corpora quidam plenissime aliqui
autem ex parte mortificant secundum conditionem quam fecerimus et mode-
ratione in qua degimus. et hi quidem ut perfecti sapiunt alii ut par-
vuli. ea que dicta est terminacione seculi et voluptatum ple-
renunciacio nissima abnegatione holocaustum dicitur. Totum se enim quis deo per
intelligibilem ignem spiritus offert. Non tam terrena sed spiritua-
lis et quodammodo celestis efficitur. Si ergo hic operationes sunt
instrucie legis que secundum litteram erat vos vos similiter vocat
ipsum animal iugum portat terrenorum operum. iugum autem est
lex. Sic enim et petrus ait indicat vetus testamentum iugum appellat Actuum xv
dicens. Quid temptatis deum imponere iugum super cervices
discipulorum. quod neque nos neque patres nostri portare potuimus. Sic
sic autem est et paulus de hoc animali loquens. Scriptum est in mosaica I Cor ix
Deutro xxv lege mandatum legis ait. Non alligabis os bovi tritu-
ranti ostendit quemadmodum impleret. Numquid de bobus
cura est deo. aut propter nos hec dicit quia debet in spe qui
arat arare et qui seminat in spe fructus colligendi. Ma-

Masculum non esse munus sine oblationem et immaculatum vult
Masculum quidem ut nullatenus mandatorum effeminetur sive e-
mollescat operator. Immaculatum vero sive purum, ut nequaquam
misceat iustitiae iniquitatem pro iniustitiam vel simulatione virtutem commacu-
culet. Sed ad ostium tabernaculi testimonii sive secundum lxx
ad tabernaculum testimonii iussit munus offerri. Tabernaculum
autem testimonii hoc loco non solum celi illic quippe nostram op- Philipp iij
portet esse conversationem sed et conscientiam nostram intelligitur in ea enim
cogitationes habitant, que testimonium pro nobis aut contra
nos redditure sunt. Sequitur ad placandum sibi dominum secundum lxx
autem lxx et acceptum dicit. Cui autem offerenti videlicet orationem
in conspectu domini. Si enim acceptum nobis vere sit et cor nostrum re-
cte iudicans nullius adherens peccati probaverit munus esse
ad susceptionem dignum, tunc orationem in conspectu domini idem recipi-
endum nobis in conspectu domini possumus abstinere; ad cor enim inclina-
tur secundum quod scribens Iohannes theologus nos docuit. Et i Johannis iij
coram ipso suadebimus corda nostra quoniam si reprehendit nos et
cor nostrum et scimus quia maior est deus corde nostro et cognoscit omnia
dilectissimi si cor nostrum non reprehendat nos confidentiam habemus
ad deum. Ponetque manus super caput hostie et acceptabilis
erit atque in expiatione eius proficiens. Quod nos hostiam
dicimus grece dicitur Kapitomia, specialiter intelligitur holo-
caustum sacrificatur. Quando omnia mactatum succendebat qui pro spiri-
talem conversationem offert holocaustum propterea et manum in
caput hostie ponere eum qui offeret iubetur, caput quidem hostie
hoc loco initium productionis conversationis intelligatur; qui autem
offerret eam, ipse sibi causa huiusmodi promissionis ad probatur
intrepate sponte ad hanc veniens. Domini quippe offerret omne
autem domini voluntarium est. Ergo si promissionem suam custodies
fuit semetipsum cum penas luit affligens sic autem ei acceptabilis
erit et ad expiationem proficiens quidem procuravit et considerit
et positione manuum manifestavit quod spontaneo motu et non
necessitate compulsus sit compartus hoc obtulit sacrificium; Immo-
labitque vitulum coram domino et offerent filii aaron sacerdotis
sanguinem eius fundentes per altaris circuitum, quod est ante ostium
tabernaculi. Detractaque pelle hostie artus in frusta concident
et subicient in altari ignem strue lignorum ante composita et
membra caesa sunt desuper ordinantes, caput videlicet et cuncta
que adherent iecori intestinis et pedibus lotis aqua. Ada-
lebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem
domino. Multum laboriosa est lex et spiritualem considerationem petit,
hoc habens necessariam ut non super sive legislator sub vilitate
hac irrationabilis hostie visus esse videatur; illud ergo
in primis intende, quia vitulum coram domino precepit occidi,
ut non solum perperam conscientiam conversationem nostram afficiamus
deo, sed quecumque placet et etiam corpus mortificemus, non
ad inferiorem gloriam sed ad superna intendentes; hoc est enim
coram domino. Sed quis est qui hunc sanguinem offerunt filii vide-
licet aaron sacerdotis. Ipsi enim et accedunt. Et quidem hiis

qui oblacione offeret sine nomine et non designate expressus est
filii autem dicuntur Aaron immolantes quod oblatum est et sangui-
nem offerentes, quia oblacione quidem adducte id est per multitudinem quam-
libet est. impleri autem promissa quod a Christo bonis ipsius dicitur, et
sanguinis effusio non quorumlibet, sed illorum qui filii Aaron re-
nerati sunt utpote habentes in semetipsis sacerdotii dignitatem Aaron
enim arca vel montanus interpretatur. Ego quisquis semetipsum tem-
plum dei et templum excelsi constituit merito hic filius A-
aron vocatur; sed et sacerdos. sicut enim ab unctione sacerdos agnoscitur
uncti utique. et nos post susceptum crisma quod in nobis est dicimur
Ergo et nos sacerdotes sumus si custodimus dignitatem unctionis
l. 1a Joh. 2o De qua et Johannes dicebat. Et vos unctionem habetis a Christo et
scitis omnia. Sed et Petrus nos sacerdotes appellavit dicens enim
l. 1a pet. 2 Vos autem estis genus electum regale sacerdotium gens sancta populus
acquisitionis. Hii sanguinem fundunt per altaris circuitum quod
est ante ostium tabernaculi per sanguinem animam hic intelligi
dubitandum non est cum ipse legislator paulopost dicat. San-
l. xvii c guinem non comedetis in habitacionibus vestris quia anima carnis
in sanguine est. Oportet ergo nos non parcere anime unde et dominus
l. math xvi ait. Qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam. Hoc
est enim sanguinem fundere; fundunt autem in altaris circuitu videlicet
inungentes corpus. hoc non renuere altare dicitur. quod sicut
omne sacrificium super altare a sacerdotibus impositum ponitur
sic omnem animi virtutem in corpore domini, id est ad eius imitacionem
sacerdotes aperiunt. Hoc altare ipse Moyses significans dice-
l. Exodi xx bat. Altare de terra facietis mihi de terra enim terra id est corpore
sine massa corporis domini tamen factum est; Et rursum ipse: Quod ibidem Exo xx
l. levaveris si altare lapideum feceris mihi non edificabis illud de sectis la-
pidibus. Si enim levaveris cultrum super eo polluetur. Neque
l. daniel 2 enim facta secta neque dolata ab hominis manu est Christi caro
de quo Daniel dicebat. Abscisus est lapis de monte sine ma-
nibus. Maria sine complexu viri et mulieris concepit eum
peperit et partus; Bene autem addidit, et quod est ante ostium
tabernaculi testimonii intelligitur quidem ut in omnibus, cum
nimitem. Ante ostium autem tabernaculi ut ostium apostolorum doctri-
nam intelligamus. Per ipsam enim nobis fit introitus in celeste ta-
bernaculum in quo habitare dominum scriptura testatur. Quod manifestat
l. xiii Ysaias dicens. Respice de celo et vide de domo sancta tua et glorie
tue. Quia autem ostium apostolorum doctrina est, apertissime Paulus
ii Cor xvi ostium ostendit dicens. hostium enim mihi apertum est magnum et evi-
dens et adversarii multi. Ostium doctrinam que ducit ad scienciam
dei dicens. cum omnimodo qui diversa docent ab ianua
aut non est si cum dominus ostium sit appellatus. Similiter Christi
l. Johannis x qua ipse implentur apostolorum doctrina, sic sacerdotes appellari
oportet. Detractaque pelle hostie artus in frusta concide-
et pelle quidem detrahentes dignitatis aliisque omnibus secula-
ribus quibus circumtegimur expoliemur. propter quod de Job diabolo
l. Job 2 dicebat. Pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit
pro anima sua. Carnibus lavant per frusta ut
per partes nostra quisque

tio approbetur, quia et Christus sicut ait apostolus secundum assumptionem munditie
vim istius que in eo aliquatenus corporis fuit in consecratione salvi
caritatis. Nunc ergo filii Aaron sacerdotis, qui autem legi sunt subiecti
diximus, subiciunt altari ignem utpote subministratione spiritus ple-
missime valentes attende. Et quomodo habebimus ignem qui
minime extinguatur, struere ligna componentes sacrarum
scripturarum meditationes atque doctrinas, per has enim nutritur
mittitur spiritus dei et continue attenditur ut turbinibus adversarie
potestatis extingui non possit. Propter quod et paulus dicebat 1. Tessa. v
Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite spernere. Licet inquid
est si ligna scripturarum sanctarum doctrinas diximus, cum legimus
in epistola ad Corinthios per ligna fenum stipula malas actio- 1. Cor. iii°
nes vel doctrinas significatas. Sed lignorum alia quidem sunt fructuo-
sa alia spinosa et infructuosa. Nam Jeremias de eo qui Jheremie xvii
confidit in domino dixit: Et erit quasi lignum quod plantatur super
aquas, quod ad humorem mittit radices suas. Quod autem per lignum
fructiferum recte meditatio scripturarum sanctarum intelligatur, aperte
nobis David demonstrat. De eo enim qui in lege domini meditatur die
ac nocte. Erit autem sicut lignum quod plantatum est secus decursus
aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Sed et exultabunt
inquit omnia ligna silvarum a facie domini quoniam venit. Gaudent
enim hi qui divinas scripturas meditantur, quando eum venisse
quem in eis et per eos prophetatum est cognoverint. Hiis iussit imponi
compositiones membrorum caput et cetera que adherent iecori vel sicut
lxx caput et adipes. Nos vero compositiones anime et corporis intel-
ligimus. Cum enim unius sint animalis secundum operationes passiones
invicem sibi adversantur. Dicit enim apostolus: Caro concupiscit 1. Galat. quinto
adversus spiritum, spiritus adversus carnem. Hec enim invicem sibi ad-
versantur. Propterea Abraham cum offerret sacrificium deo dividens
vaccam et capram et arietem divisiones contra se alterutrum
posuit. Caput autem omnis rationalis animalis mens dicitur. Propter 1. Gen. xv
quod Ysaias dixit: Omne caput languidum et omne cor merens Ysaye primo
a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Compati-
enim sibi invicem hec invicem dicuntur et rationale nostrum utpote
mentemque habitans utriusque fruitur salutem. Iungitur autem
habitat in corde scilicet, et membro quam mentem non dividit quia ipsam
non aperit mentem sobriam dividi, sed a pace dei custodiri. 1. Philip. iiii°
Dicit autem apostolus: Et pax dei que exsuperat omnem sensum custodiat
corda vestra et intelligentias vestras. Collige aperte in uno
corporis et anime motus. Adeps autem ad intestinorum non sine
causa separatur, ut estimari oporteret, quia utpote
qui in ipsis est cum ipsis deberet offerri. Sed quia pinguis-
sima pars et minus crassior omnis animalis adeps esse dicitur,
ex ipso autem nobis desideriorum exurgit atque commovetur appe-
titus, quod manifestum est ex eo quod superat renibus et intestinis
que organa seu instrumenta esse seminum commixtionis
putantur, auferri hinc ad intestinorum iussit, ut enim aliter
pateat possit offerri. Auferri autem ut distantiam desideriis
huius corporalis, vel maxime animalis, sed spiritualis et sola spiri-

i Cor ii talia desideramus et omnem appetitum in eis et usque ad ea extendamus
quia et animalis homo non percipit ea que sunt spiritus stultitia enim
est illi; Ergo animalem dicit paulus incertum eum qui non intimum
de celestibus cogitat. Et ideo carnalis non est appellatus sed animus
hieronymus erga vana desideria et questiones occupat. Verbi gratia dimensiones celi
et astrorum numeros et similia philozophantes qui scrinia sua ma-
gnum videntur circa animam studium impendere propterea et earum
superiam animalem dicat ut pote terrenam non autem de superioribus
descendentem ex quibus descendit spiritus ut Iacobus appellatur; dumque
Quibus stultitia est ea que sunt spiritus. Non enim ea possunt intelligere quia
spiritualiter non examinantur. Ergo intelligibilem adipem id est omne
carnale desiderium seu appetitum variare circa spiritum iubet. Et propterea
caput et adipem super ligna quibus ignis subiectus est quoque
sanctum super altare imponere efficaciter iubet; ut omnem nostram horum
scripturis spiritualibus que de intelligibili altari corporis domini dedicamus
coaptemus secundum eius inventes seu conversantes imitatores;
intestinis autem ex pedibus lotis aqua quod lex ea edicunt; ea autem
que sunt inventorum et pedes aqua lavent per ea que dicebant
abditas et latentes cogitationes sufficientes in ventre anime
i Ieremie iiii quia venter anime cor est. Unde Ieremias dicebat ventrem
meum ventrem meum doleo; quem ventrem ipse subinfert; Et
sensus cordis mei conturbati sunt. Pedes autem actiones quia perfecte
ipsius sensum viam appellare consueverat. Ita ut dauid dicat. Beati
in via qui ambulant in lege domini. Beati immaculati
domini opera. Vult ergo nos simul cum actionibus et qui in lege
cogitationibus deluere aqua sive baptismi sive fletus. quia et de-
i Mt v cogitationibus rei iudicio tenemur. Si enim qui irascitur fra-
// Debet tri suo sine causa reus erit gehenne. Ira autem anime est motus
non dolus hic exactione. sed ex cogitatione indicium ex-
cum tanta dixisset legislatione suam ad unum breve con-
clusit. Ait enim. Adolebunt ea sacerdos super altare in holocau-
stum et suave odorem domino. Ergo quia factionem nostram ha-
bitum sit; tunc de odore suavitatis intendit. Et quidem
super intelligibile altare obtulerimus imitatores christi secundum
possibilitatem effecti et ad ipsius imitationem nostram vitam
seu conversationem coaptantes. hoc enim esse altare superius
ostendimus. Quod si de pecoribus oblatio est de ovibus
sive de capris holocaustum. annuculum et absque macula
offeret. Immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram domino sanguinem vero illius fundent super altare
filii aaron per circuitum. Dividentque membra caput et omnia
que adherent iecori et imponentes super lignis quibus subi-
ciendus est ignis. Intestina vero et pedes lavabunt aqua
et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum
et odorem suavissimum domino. Hec tota nunc dicit paulus
in imitatis; illuminantem intelligere oportet eum qui subti-
liter verba legis investigat. quia non solum de bubus
sed et de ovibus propter spiritualitatem offerre holocausta

Ergo non solum qui legis mandata operatur hunc enim esse bo-
num utpote operatorem diximus sed et quilibet simplex et sine
malicia cui comparatur ovis dicente Jeremia Ego quasi a- i. Jeremie xi
gnus mansuetus qui portatur ad victimam et non cognovi Ergo
et ipse semetipsum holocaustum deo afferre potest. Verumtamen
cum animi memoriam fecisset aut dei aut de ovibus de oblacione
subintulit aliud animal, idem caprarum dicit n. Erit de ovi- +
bus et de capris; Utrumque autem inter capras et oves differentia sit
aptissime nos dominus ipse docuit dum de consummacione seculi i. Math. xxv
narraret. Cum enim oves a dextris statuisset benediccionem eis
iustorum subdidit, edos autem a sinistris cum quibus sinagogam illam videlicet
peccatorum protulit; Sicut igitur non solum de ovibus sed et de ca-
pris offerri, et oblacio de peccatoribus dicitur. Erit et enim qui
de peccatoribus est possibile contra simplicitati operam dare. et qui
ovem scilicet commissatorum suam in holocaustum afferre deo quia
eum nichil impedit ad apprehendendam iustificacionem peccatorem quem-
piam fuisse. Et iudei quidem hoc videri non putaverunt, audi qualia
per Ezechielem prophetam dixit Cum enim iniustus Ezechiel xviii et xxxiii
invectum fuisset contra iusticiam et dixisset morte moriatur, sanguinis
eius super ipsum erit. Hec autem subdidit Quod si genuerit filium
qui viderit omnia peccata patris sui que fecit et non fecerit simile eis i. timuerit et
super montes non comederit et oculos suos non levaverit ad ydo-
la domus israel et uxorem proximi sui non violaverit Et alia
his similia in [illegible] finem hunc addidit Hic non morietur
in iniquitate patris sui, sed vita vivet. Et dicitis quare non
portabit filius iniquitatem patris; sic iudei necesse esse filium
quasi hereditario iure in patris peccato succedere arbitrabantur. Ob quam ob rem
oves et capras ad latus altaris quod respicit ad aquilonem
coram domino precepit occidi cum non ita debeamus preterpresentes; Sed
coram domino sanxisset immolari, videntur enim ubi ipsa construeret
quandam habere atque differentiam quia cum sit sacrificium holocaustorum
utrumque differentia his distribuit loca. Non est ergo ignorandum
quia quantum ad superficiem littere, eiusdem [illegible] locum legis-
lator prefecerat holocaustomatum enim altare ante tabernaculi
constitutum ex latere erat, id est [illegible] ut non [illegible] intrantibus [illegible] [illegible] xxxviii
obstrueret introitus Sicut in exodo de eodem dicitur. Etiam posuit
velum ianue tabernaculi testimonii et aram holocaustomatum
posuit extra ante tabernaculum testimonii. Quecumque ergo
hic sacrificium offerebant ex latere altaris ad aquilonem stabant,
et sic coram domino sacrificium celebratur id est in conspectu sancti
fatie enim domini appellatur sancta sanctorum quia in ipsis dei habita-
bat gloria, unde nec frequenter in ipsis intrare sacerdotem nisi
semel in anno iubebat. His ergo ita se habentibus differentiam
littere videlicet sequitur necessaria contemplatori erat aperiunt.
Prima enim a latere diximus esse christum. quum autem sacrificium
simplicitatem studemus non absolute aut etiam inscicia operan-
tur non indirecte intelligibilibus altaris sed ex latere offerre

No(ta) de statu p(er)fecto(rum) et imp(er)fecto(rum)

Indirectum est enim quia mandata preterit. excelsius autem qui a malis
abstinet. quare quia sicut in aulam ubi gratia requirit melius
est quidem per ostium rectum ingredi. tamen aut hoc non est facile
bonum sit et iam per illud quod est excelsius introire. Sic me
lius est deo quidem pro mandatorum offerre perfectionis bonum
est tamen et si pro malorum sequens afferat abstinentiam Deo
quippe modo quolibet offerre bonum est. Ad latus autem altaris
ad aquilonem necessarie addidit. nebulosa enim pene sunt
hec pars est obtinetur. siquidem nebula idest ignorantia
hii qui excelso se innocentie tradunt. Propterea et holocau
stum dicit cetera sine appositione iustum. Si autem de avibus
holocausti oblatio fuerit domino de turturibus et pullis colum
be offeret eam sacerdos ad altare. et retorto ad collum capite
ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super cre
pidinem altaris. vesiculam vero gutturis et plumas proiciet
iuxta altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres
effundi solent. confringetque ascellas eius et non secabit
nec ferro dividet eam et adolebit super altare lignis igne
supposito. holocaustum est et oblatio suavissimi odoris domino.
Diminutibilis est legalium librorum subtilitas non solum quod de his sub
quibus sacrificium destitit. sed etiam quemadmodum quasdam quasi satis
secundum legem. quasdam non super legem sufficeret. Secundum legem
enim est bonum. et omnia licet spontanee dicantur secundum legem que
quia et si offerre munus in potestate offerentis dedit in
nis recte. liberi quippe arbitrii deus hominem constituit. Tamen
quale offeratur non iam voluntatis est ne forte mala offerantur.
Necesse est ergo aut bona offerre aut quiescere. id est aut apparere iustitiam
aut a malis abstinere. Dixerit enim in initio libri. Homo qui
obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus id est de bobus
et ovibus offerens victimas. In hac enim oblatione non
ita prodite siquidem oblationum differentia volatilium non est con
numerata. sed inductum perfectior et maior quam misterium que tuis se
dicens possibilitate. Volatilia enim sunt homines contemplati
vacantes terrenis omnino se non insistentes negotiis. Et quod
et si forte necessitas exigat mox revolant ad sublimia
et illo evangelico innituntur testimonio. quod dominus ait. Considera
te volatilia celi. quia non seminant neque metunt et pater
vester celestis pascit illa. De eisdem dominus dicebat. Simile
est regnum celorum grano sinapis quod cum seminatur minus est omnibus
oleribus. cum autem creverit fiet arbor maior ita ut volucres
celi venientes habitent in ramis eius. Contemplacionem
considerantes et insipiencium confidanciam. perfectius hec hac enim que
perdita sit docuerit. Si vero concupiscentiam. sive inter sua obla
tionem afferet de turturibus aut de columbis afferat munus
suum. Idest de insipientia et mansuetudine spiritali hec sunt opus
habet ut non excedat legis considerationem humanis occupatam
non sensit aut turturem et columbam sed ad perfectionem pro
dictorum legislator assumpsit. turtur siquidem quia castitatem
habet. ita ut eius exemplo iudeorum exprobraret populus. Jere
mias probat. dicit enim. Turtur et hyrundo et ciconia custo
dierunt

i. Math(ei) quinto

i. Luce xiij

Jeremie viij

dixerunt tempus adventus sui; populus autem meus non cognovit
iudicium domini. Columba autem munda et simplex animalis
et presentem spiritus sancti est quales apparet esse eos qui circa con-
templandas scripturas habent studium. Propter quod et apostolos
simplices vult esse dominus ut columbas. Dicit etiam [gaudium] dicitur i. Math. x eciam / ensyh. x
munda corde quia ipsi deum videbunt. Sed et ad meditandum
vacare debent. Unde Ezechias ait: Meditabor ut columba. i. Isai. xxxviii
Hanc oblationem unius sacerdos offerret non multi. Non est quip-
pe contemplativa vita plurimorum. Id est ut ex toto se men-
te offerant deo nichil quod humanum ulterius cogitent sed
continue contemplentur celestia et ea que sursum sunt sapiant
ubi Christus est. Sicut apostolus ait: In dextera dei sedens i. i. Tessalo. iiii
videlicet patris. Quia autem nimis hoc rarum est ipse dominus de
talibus per prophetam Ezechielem loquens edocuit: Circuite Ierusalem
et vide si inveneris virum in ea omnino. Statim ante finem
mea prophecians predicabor eis / atque Recabiti filii Ionadab nec i. Ie. xxxv
vinum bibentes nec domos habentes nec agros plantantes;
sed absolute aliquid sublimius quiddam. Unde alii ad tabernaculum
testimonii oblationem offerunt. Hec autem ad altare offerunt.
cum unum in precedentibus diximus, id est quia domini significat
corpus. Sed videamus que his subiciantur. Et retorto ad
collum capite ac rupto vulneris loco, abrumpens videlicet
a pelle que super iacet collo non valde illam separans a corpo-
re ut non deperet illud nec eo rursus adstringatur quod signi-
ficatur ac rupto vulneris loco vel sicut lxx edunt destra-
ctione capitis; eo de quippe sinione et Zamuchel ad-
faule usus est quibus cum armamdans id est secundum lxx dixit
Comede quia in testimonium positum est a ppo. Restringe id est
per partes comminue et consume; et ideo etiam nunc non ut
occidatur avis, sed ut abrumpatur velud refrangatur legis-
lator iussit ondeus quod per partes et leviter vii cap. ut
id est in eterum diminuat a pelle id est a capite. Unde non effundit
sanguinem, sed decurrere facit vel secundum lxx destillat ut per
partes et per se despiciat primum meditacionem vel vitam
ut per se qui suam animam obtulit deo. Hoc enim significat et san-
guis destillatus circa basem altaris quod est basis Christus. Et significat
basis est evangelium in quo maxime aparte nos puriter vitam
despicere. ut per se totam animam nostram deo offerentes dedicemus.
Vesiculam autem gutturis et plumas proici iussit extra per infla-
cione atque superfluorum inquisitione circumtarere mundarique volens
Maxime enim his passionibus hii qui ubertior pollent scientia
subiciuntur attestante paulo; Sciencia inflat. Et rursus i. i. Corinth. viii
Si quis videtur scire aliquid, nec dum cognovit quemadmodum apor-
teat eum scire. Rursus ipse ait: Corpus autem Christi nemo vos deci- i. Colosen. ii
piat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit
ambulans; frustra inflatus sensu carnis sue. Aquilam theo-
docion similiter interpretatus edidit. Aquila stenon id est cibarium
quia in animabus inflacionem aptum vas superpiens superflua
necessaria est; non ergo permittit inflari et ideo auferri precepit
necessitatem sed non amator a nobis querere vel altiora. Altiora enim

sic ponit / Comede quod de delicta fratis est lev. quod plus vocavit. i. Regi. x

basem

Eccl. iii te ait ne quesieris et sublimiora te ne scrutatus fueris; Unde et
plumas abstracta separabit et proiciet iuxta altare ad plagam orienta-
lem in loco in quo cineres effundi solent; ad orientem quidem
quia inquisitio sublimium rerum videtur esse; extra altare autem quia
non necessariam sed superfluam atque noxiam scrutacionem possidet
in locum autem iubet cinerum propter naturam de qua Abraham dicit
Gen. xviii Ego autem sum pulvis et cinis. Ergo per locum cinerum predictam
inflationem redarguit legislator utpote que digna sit cinere sit
et quod autem cinere dignum est deorsum in terram manet et
in celum ascendere non potest. Deinde ait Confringet eam ex ascellis
eius et non secabit nec ferro dividet nec faciet. Necessarie
precipiens utrumque confringens siquidem quia oportet membra
conterere atque affligere eum qui deo sacrificium fieri cupit. Non
secabit autem nec ferro dividet nec faciet aut sicut bovem aut
ovem per divisiones. Hoc quippe et Abraham in suo sacri-
Gen. xv ficio custodivit quando deo iubente vaccam trimam et capram trimam trienne(m)
et arietem trimum et turturem et columbam obtulit ait enim
Accepit sibi hec omnia et divisit ea per medium altrinsecus
et contra se exposuit aves autem non divisit. Prudenter autem
hec custodivit atque secundum intellectum propter nunc in lege
dati; Contemplacionem enim inherens hoc in celis habens
terrenum. Ergo qui totus iam dudum celestis est adversans
anime nec habet corpus integrum quippe eius corpus et anima
I Tessalon. vto sed et spiritus sit quod dixit paulus sine querela in adventu
domini custodiuntur. Et propterea superflua in eis incidere dimissum
est integrum enim super intelligibile altare et super ligna quibus
subicitur ignis offertur. Nos enim aliter sacrificium acceptabile
efficimus nisi meditacione spiritualis legis et tunc holocaustum
et oblacio suavissimi odoris domino reputatur qui spiritu adoratur
sacrificium verum et vincitur verum iuxta quisquis qui secundum
legem que ab eo lata est offeratur Anima cum obtulerit ob-
lationem sacrificii domino similago erit eius oblatio Fundetque
super eam oleum et ponet thus ac deferat ad filios Aaron sacer-
dotes quorum unus tollet pugillum plenum simile et olei ac
totum thus et ponet memoriale super altare in odorem suavis-
simum domino Quod autem reliquum fuerit de sacrificio erit Aaron
et filiorum eius Sanctum sanctorum de oblationibus domini; Nunc animam
totum hominem appellat manifestum est ex hoc quod ait Simila
erit eius oblatio In totum animal iterare hec volens quod
fiendum erat, deinde et similam afferri precipit. Anima autem
ipsa per se quomodo deferret oblationem quam necesse habebat de optimis
Et ad hec utique necessarium haberet ministerium corporis, sed
animabus que divinis sunt assuefacte spiritualis nichil nomine
hic afferret sermo. Nam et alibi animas sepe moyses totum
hominem appellavit veluti cum eorum qui in egiptum descenderunt
Exodi primo numerum degenerans ait: Fuere anime que ingresse sunt cum iacob
in egiptum et egresse de femoribus illius absque uxoribus filiorum
levi. Sed et lucas cum pauli naufragium enarrat emitis describ-
Actuum xxvii eret ait Eramus autem omnes anime in navi ducente lxx.

et vi Intuendum est ne forsitan anima in hoc loco gentilem
dixisset hominem. Anima enim super his filiis israel ea que sunt
in sanguine sacrificia dicens. Loquere autem filiis israel: homo qui ob-
tulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus id est de bobus et ovi-
bus offeret victimas. hic illud quod est sanguine est sacri-
ficium simile precipiens necessarie. Non dixit homo ex vobis
sed anima cum obtulerit oblationem animam gentilem nominans
Anima animales carnes prius et qui pavisset intelligere ea que
sunt spiritus. Verum vocatur ad oblationem inscitie cum iusto deo
atque pro defensione. salvatur. Dequo et Galon dicit in proverbiis. Proverbiorum xii
Justus miseretur animas iumentorum suorum. Unde quod est
i. exivit animas que exivit vite exit oblatio simile. paulo post enim
cum preces sacrificia disponit. cui qui non avem habet nec capi-
turtures vel pullos columbarum offerre precipit. Cui autem
non hoc habet similam cum sanctis offerre. Non enim iam ex
operibus utpote pauperibus victimis sed sola dei cognitione sal-
vetur que in lege simila. in evangelio autem farina notatur Luce xiii
Ait enim dominus simile est regnum celorum fermento quod accepit mulier
et abscondit in farine sata tria usque dum fermentaretur totum
Etiam significans que infinitatis verbo fermentat theologie
misterium. Hec simila secundum legem dicitur. Unde et tres decimas
simile offerri ad expiationem legis lepre id est ad remissionem Levitici xiiii
peccati. Deus moysi precipit ut que adhuc crassior et que
necdum plana erat in lege divina cognitio necessarie si-
mila appellatur. In evangeliis autem farina ut subtiliores
medulla et sublimiores de lege intellectus habens. Hoc myste-
rium innuens quia tam farina quam simila propter pinguedinem carnis
divina scia poterat dici. cum apparente deo abrahe ad ilicem
mambre trinitatis misterium significavit. dixerunt ad saram Genesis xviii
dicentes festina et commisce tria sata simile. hec autem
dei cognitio salutis gentium principium sit. superfunde iam
simile oleum et thus superpone opus hominis integram
dei clementis ordinem cum inspicias. Hec enim nobis possint
de celo dei scientiam promulgare. hiis autem testis est Cornelius ad
quem descendens de celo angelus dixit. Corneli orationes tue Actuum x
et elemosine ascenderunt ad deum et nunc mitte viros in
ioppen et accersi autem symonem qui cognominatur petrus
Ipse non vanam scientiam cornelio traditurus est erat quid aut
in thure accipiatur oratio quoniam eius odorem presentiamque co-
gnoscis: uti quippe eo solent maiores passibiles medici so-
lent oculorum egritudinis curare vulnera. Et si quis in-
cedens thus fumum eius suscipiat constringit accedentes o-
culis ex infirmitate lacrimas. hoc eodem modo oratio quoque
plurima operatur. Hec quippe maxime anime passiones
sanat. hec etiam intelligibilium oculorum curat vulnera
absolvens ab ignorantia atque cecitate que vere est cecitudo id est ex
peccato lacrimas accedentes saluat. Infirmatur enim quis ex vobis Jacobi ultimo
dicit iacobus. Convocet presbiteros et orent super eum ungen-
tes eum oleo in nomine domini et oratio fidei salvat infirmum et al.

Lemabit cu dns et si impetus sit remitten̄ ei. Justhec pugillo tol-
le iubet simulaz id ē fide stratz dei cōphendē. Per pugillu eni hic
fidem significat artez ondit illam esse strictissimaz sine cogitacione
dei dns deceptaz quā fides cōphendere pt et quēadmodū qui
pugillo plus uult cōphendere nichil pfirit totū quippe de
turrit et cadit atqz in uulnus labor cet sic mensura dei scientie
Ebreoz xi — fides ē. Credere eni oportz sicut paulus ait. Qui accedit ad
dm qa est. et iustus. Sine fide impossibile placere deo. Et ut di-
Romanoz xiiii — ctam breuiter. Omne qd nō est ex fide petm ē. Sicut idem
ad romanos scripsit. Ergo nō potest esse glorificacio in infidelitate
Intende aut quia tn alio illbz simulaz accipi aptissime deo
Luce xi — simaz nos facere uolens. Date eni inquit elemosinā dns
et ecce omnia munda erunt nobis. Jubet aut omne thus i pugillo
sumi omē quaē qa ss oportz orare sine intermissione. Et tras agē
Sicut paulus ait. Sz quis ē qui in pugillo tellat. Secundum lex
nō dt ut absolute offerentez significaret. Si eni de sacerdote di-
xisset plane hc utcqz sicut in sacrificio de pecco sanctū ē, quod
et ipm de simila fiebat adderet. Tibi eni memoriale esse uult
hoc qd in pugillo sacerdotis offertur deo. Aliud quippiaz sancti
ex hoc qd nūc dr. Sicut paulo posterius ondemus hic ideo
ita sz simile scdm qd dictū ē. eo qui offert sacerdos aut hunc esse
xpm dicit iesū sacrificiū memoriale in celesti offerret altari, memoria
le aut cogitacionis dei pfecta scia ē. Cuius nos memores erimus
quādo eius capaces fuerimus que inquit destruitur que ea que
nunc ē nō ut contraria destruit, sed partē eaz minimā esse p
i Cor xiii — sua plenitudine mrat, scdm qd dictū ē. Ex parte cognoscimus
et ex parte pphetamus. Cum aut uenerit qd pfectū est, euacuabit
quod ex parte ē. Et quō euacuabitur clare manifestat sub dens
Uidemus nūc p speculum et in enigmate. Tc aut facie ad faciē
Nunc cognosco ex parte tunc cognoscam sicut et cognitus sum. Hoc
sacrificium odorez suauissimum necessarie dominus legislator appellat
Odor eni deo est cogniciō siue scia eius. Et ne hoc dubites,
ii Cor ii — habet hoc quoqz paulum uerissimū testez. Deo eni gras
inquit qui semp triumphat nos i xpo ihu. et odorez noticie
sue manifestat p nos in omi loco. Et rursum cognomināt
odorez noticie sed et bonū odorem in subsequentibus audi.
ii Cor ii — Quia xpi bonus odor sumus et ī hiis qui salui fiunt
et in hiis qui pereunt. Deinde dt legislator. Quod aut
reliquū fuit de sacrificio erit aaron et filioz eius scm scoz
de oblacionibus dm. Reliquū aut de illa pfecta et in celis
abscondita atqz reposita in xpo scia sine noticia. In ipso
Colossen ii — eni sunt thauri sapie et scie absconditi. Scm scoz ē de oblacio
nibus dm. Particulis eni ē scia que reliqua ē. omēs tn alias
superans et pduces ad pfectionē. Aaron ergo et filioz eius erit.
Aaron aut archa ul montanus interptatur. Id ē alta de deo intel
ligens. quia et archa interptatur habens ipse legē dei et eloquia
offerre pdam sacrificiu. Sicut hic aut obtulerit sacrificiu coctu
in clibano de simula panes sz absqz fermento conspersos oleo.

et lagana azima oleo lita; Ammirabilis e legislatoris intencio
ponitur subtiliter intendens Quia enim scie dei sive nature supp
inerciom fecit ne forte putares extra eam esse dispensationis do-
mine misterium Vide quam per enigmata exponit nativitatis eius
uteris et resurrectionis volens introducere narratione Sacrificium
quoque tertium xpi appellat incarnationem Ad hoc enim incarnatus e ut
incarnacio immolaretur ipse ergo est agnus dei qui tollit peccata mundi Johannes — Johannes 1
baptista appellavit Forte quoque sacrificium in hoc loco ut de intacta
nativitate eius dicit coctum in clibano dei genitricis videlicet uteri
Illa enim clibanus necessarie nominatur quia et panes igne qui de
sup clibanos suscepit sicut et dei genitrix desuper uterum venientem dominum vi-
delicet ubi in suo utero igne que suscepit presente spiritus Spiritus — luce primo
enim inquit sanctus super veniet in te et virtus altissimi obumbrabit
tibi hunc moyses quoque deus ad Abraham disposuit sermo
testamenti clibanum commendavit Ait enim Quia veniente sole — Gen xv
ad occasum [illegible] fiat aut finem mundi flama facta e et ecce apparuit
clibanus ardens Et quid e hoc addidit Et fumigans et trans-
ivit per medium divisionum In die illa pepigit dominus fedus cum Abraham
Ut vidi enim celestis ignis spiritus videlicet in clibano uteri genitricis dei
ut totas attendet mundi partes Hunc testamentum deus Abraham id est gen-
tibus disposuit Abraham non pater gentium nominatur Sed hoc munus affe-
res incarnationis unigeniti que in ventre virginis facta est non aliter
accepit e deo nisi coctum de simila id e ex deo scientia vel notitia fiat Unde
hat enim aliunde de [illegible] locutione nisi ab apostolis et a prophetis suspicimus
Verba quoque apostolorum panes accipe prophetarum vero lagana Quoniam enim panes
a laganis ad intendendum sunt apertiores tamen verba apostolorum verbis prophetarum
utrique aut azimi quia eorum doctrina fermentum non habet Robigram
sapientiae secularis quod heticus convenit accede Hi quippe aut exteriora intus
verba coniunge intuitum Et hec magis illis subire et fermentare que fer-
mentari nullatenus possunt ab azimis sinceritatis excedit Sed cetera apostolorum
panes in oleo et prophetarum lagana in oleo sunt concordia enim et
ab illis et ab istis scriptum e quia nos unxeras sanctis prius advenit sed apostoli
plamus dicit enim paulus Ante annos enim nos prius non credidistis — Romanos
aut deo nunc nunc autem consecuti estis propter incredulitatem sic et isti non credi-
derunt in vestra misericordia ut et ipsi nunc consequantur Conclusit enim deus omnia
sub peccato ut omnibus misereatur Utrumque ubique appellans adducens xpi
propter misterium [illegible] quod panes quidem moyses apostolis dicuntur propheta aut non
sit sed velud in enigmate David enim dicit Veritas et misericordia obviaverunt sibi
Et rursus Ostende nobis domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis propterea
non compassa sed lita oleo lagana appellant Sed et illarum custodi verborum
subtilitate quos quando vult ut nos unxeram Dicat de eo qui offert
Effundet super oleum hic autem quia incarnati pietate significat dicit non
ait effundes oleum Sed panes in oleo compassos exponit Ipsos ergo abe
significat domini nativitatem Subsequentibus aut et passione significat
passio Si oblacio tua fuerit de sartagine simile conspersae oleo et absque ferme-
to dividens eam minutatim effundes super oleum Sacrificium de sartagine
dispensatione passionis appellat unigeniti cuius assimilat sarta-
ginem Propterea meditans quia sartago in tantum fortis ut super posita — est
igni ipse quidem non consumat neque aliquam corruptionem sustineat a
immunitione Super positos aut cibos mox ut igne tetigerint vel
si duriores fuerint non longo intervallo aptos esui reddit Sic et
xpi crux fortis quidem fuit ut omnium carnalium subiret tentaciones
in

Carne autem eius que ad comedendum incepta erat ante passionem. Nullus enim co-
medere capiebat carnem dei aptam cibo post passionem fecit. Si enim non fuisset
crucifixum sacrificium corporis eius minime comederimus. Comedimus autem simi-
liter [illegible] cetera eius memorialem passionis. Hanc sartaginem apud Ezechie-
lem dominus significans ait: Et tu sume tibi sartaginem ferream et pones eam in murum | Ezechielis iiij°
ferreum inter te et civitatem; ferream quidem eam propter duritiam appellavit fortitu-
dinem. Inter te et civitatem ait, id est plebem. Anima maxime ipsa a cruce
domini offenderet et in illatis passionibus ab eius se [illegible] separat. Illius enim
autem Christi passionis in oleo conspergitur quia miserans nos pro nobis susti-
nuit mortem. Quod et si fermento est id est inimicum ab exteriori multum ce- | fermento
doctrinam dicit autem Dividens autem ea minutatim ut in passiones eius que per
partes processerunt sive dividamus velut alapis alapis colaphis sputis con-
fixionem lateris. Et fundes super oleum. Quemadmodum
ille miseratus in nobis habens pro nobis semetipsum tradidit passioni. Sic oportet
et nos proximis miseri passionem [illegible] ad hominem accipientes pietatis
exemplum. Unde ait Effundes super oleum ut et nos [illegible] domini
consilium dicit quippe Estote misericordes sicut et pater vester celestis misericors | Luce vj
est. Anima enim hec de divina proposuit passione typum designando de-
monstrativa sive [illegible]. Quod non secundum lxx addit Sacrificium est hoc
domino hic addens proprium quod nusquam in holocaustis respexit
aut in aliis que precipit superius. Hic autem addidit. Anima vero tamen
passio sacrificium deo pro oblata est semetipsum Christo quemadmodum ait
Paulus offerente dicit enim Si enim sanguis taurorum et hircorum | Hebreos ix
et cinis vitule aspersus coinquinatos sanctificat ad emundationem
carnis quanto magis sanguis Christi qui per spiritum semetipsum obtulit
immaculatum deo. Sin autem de craticula sacrificium eque simila
oleo conspergetur quam offerens domino tradens manibus sacerdotis qui cum
obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in
odorem suavitatis domino. Quod autem reliquum est erit Aaron et filio-
rum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini. Similia disputare et de resur-
rectione domini de craticula multum eius misterium craticulam non frustra ap- | de Christi morte et de
pellat. Sed per craticulam mortem significat. Sicut autem in sartagine | sepultura eius
[illegible] super [illegible] ita in craticula mortem et sepul-
turam accipiamus. Unde enim inter craticulam et sartaginem differentia sit
nulli penitus ignotum est quia sartago super ignem [illegible] exardescen-
tem et suspensa; craticula autem in carbonibus ardentibus et olim
accensis ponitur; sicut et mors domini non fuit inanis aliquid passionis
sed passionum que prius in eo operate sunt fuit subsistentia. Et hinc
ergo munus ex simila id est ex dei cogitatione sive scientia que de morte
divina est perficitur. Oportet enim Christum et in morte domini dei. Et
mistionem invisibilem divinitatis eius qui propter mortalem car-
nem mortuus est in oleo tamen minus fiet. Oportet quippe
de divina morte et resurrectione disputantem magis quoque dei
addere rationationem que est oleum. Miserans siquidem
generis humani et mortem sustinuit et resurrectionem a mortuis
dispensavit. Si autem [illegible] super clibanum est [illegible] esse
[illegible] et ideo [illegible] clibanum significasse diximus
In sartagine autem et craticula [illegible] passionem et
mortem [illegible] nullatenus nec [illegible] enim
satisfacere que [illegible] quia in clibano [illegible]
ignis [illegible] de celo [illegible] propheticus de quo
hic

dominus dicebat Ignem veni mittere in terram. Et Johannes de domino: Ipse vos | Luce xij
baptizabit in spiritu sancto et igni. In sartagine autem et craticula ignis ab | Luce iij et Math iij
inferioribus subponitur, qua ab hominibus qui mente in infimis iacent
sentiunt pacientes passionis, quia autem ignis passionem accepit. Unde Je- | Jeremie xx
remias dicebat: Et factum est quasi ignis ardens et exestuans in os-
sibus meis. Et rursus David: Dominus in ira sua conturbabit eos et de-
vorabit eos ignis. Morte dicens, qua peccatoribus illaturus erat,
non est autem admirabile. Carbones quippe spiritali tradicione eos
panes qui causa sunt luminis et perdicionis accepimus. Ysaias et
enim unum de cherubim missum accepisse carbonem de altari et mun-
dasse suum os dixit. Ezechiel etiam de eisdem carbonibus qui erant | Ezech x
in medio cherubim tulisse dixit cherub et dedisse viro qui
vestitus erat lineis, ipsum vero dispersisse incendium. Docet autem nos
legislator nolens in aliquo perfecta misteria corrumpi communium sacerdotum
his recapitulat verbis: quando offeres domino. Quam utique de clibano
et de sartagine et de craticula, id est nativitatis domini et passionis
et mortis. In his enim totius dispensacionis eius sermo expletus
est. In his resurrectionis quoque eius ratio continetur, quia qui | Ephes iiij
descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos ut impleret
omnia; tradet in manibus sacerdotis ipsi melchizedech. Quia per quem
appropinquavit altari qui in celis est appropinquavit autem carne per ascen-
sionem. Unigenitum enim separatur divinitate. Tollet memoriale de sacri-
ficio abundancia scientie sive cogitacionis, sicut iam superius diximus,
quod super altare adolebit apud se custodiens illud in seculum futurum.
Quidquid autem reliquum est, id est quantum scientie nostre et perscrutari preceptum
hoc aaron erit et filiorum eius, id est eius qui sublimia de deo cogi-
tare et sentire preceptum tradidit. Quos filios aaron esse perdiximus
sanctorum scilicet de oblacionibus domini magis idipsum confirmans hoc
legislator subiecit: Scientia quippe est omnis bona scientia sed scientia sanctorum
que de dei scientia sicut oportet disputare potest. | c ij

Omnis oblacio que offertur domino absque fermento fiet, nec quicquam
fermenti ac mellis adolebitur in sacrificium domini. Primicias tantum
eorum offeretis et munera, super altare vero non ponetur in odorem suavitatis.
Secund...
Nichil communionis vult habere doctrina dei cum exteriori scientia. Quod
enim fermentum aliena doctrina appellatur, aperte ipse dominus docuit di- | Luce xij Math xvi
cens discipulis suis: Attendite a fermento phariseorum et saduceorum.
Ipsis autem cogitantibus que dicebant, adiecit: Verbum intelligite
necque cognoscitis quia non de panibus dixi vobis. Et tunc cognove-
runt quia de doctrina scribarum et phariseorum dixisset. Mel vero paga-
...ectas norum doctrinam intelligi, que propter subtilitatem verborum et dulcedinem elo-
quii. Salomon in proverbiis docet dicens: Non respicias ad mulieris | Prov quinto
meretricis fallaciam, favus enim distillans labia meretricis et nitidius oleo
guttur eius; novissima autem illius amara quasi absinthium. Novis-
sima autem quando malicia mentis vanam sapientiam et fictam falsamque videntur
nomine discernere corporis. Nam licet ecclesie in cantico canticorum dicat: | Canticorum iiij
Mel et lac sub lingua tua. Non tamen dicit: in labiis, sed et valde consentit.
Neque enim dixit in lingua tua sed sub lingua, ut ostenderet quia pagano-
rum sapientia et mendaciorum lingue ecclesie, id est doctrine subiecta
est. Ergo hec non vult integram de doctrina offerri, unde dicit: non adolebitis
in sacrificium, quod est in holocaustum. Primicias tantum eorum offeretis,
percepit in ex parte illius sapientie primicias offerri. Non autem

plene ea uti sed quemadmodum paulus apud athenienses ratiocina-
Actuum xvij — retur dicens. Sicut quidam vestri poeta dixit. hinc et genus sumus
qui inveniens ubi vidit exinde ad occasionem dei sui apostolus Non quidem
reppulit ut tamen addidit. Neque enim inde ultra testimonia multipli
cavit. Quare quia placuit deo per stultitiam praedicationis
j Cor ij — sicut ipse paulus ait. Salvos facere credentes. ut fides vestra non
sit in sapientia hominum sed in virtute dei. propter quod ait legislator. Super
altare non ponentur in odorem suavitatis. Et cum liceret dicere
non ponitur non ponentur dixit. Ostendens quia et si possumus temptamus
de exterioribus doctrinis adipisci notitiam ad altare dei. tamen hoc
tale sacrificium non ascendit. ut odor sit suavitatis domino. sed inferio
ribus deputatur tale sacrificium. et in parte quod de terra habet sub sten-
tiam ad terram deprimitur. Quicquid obtuleris sacrificium sale con-
dies. nec auferes sal federis dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione
offeres sal. Sermo qui de deo loquentes non vult primus exterioris in
j Corinth ijo — sapientia. sed apostolica de qua paulus dixit. Sapientiam loquimur inter per-
fectos. sapientiam autem mundi huius neque principum mundi huius qui
destruuntur. sed loquimur dei sapientiam in misterio absconditam quam prede-
stinavit deus ante secula ad gloriam nostram. Unde constat dictum
quia sal per apostolica dixit plane. hoc nobis dominus ostendit dicens
j Math quinto — apostolis. vos estis sal terre. Si autem sal evanuerit ad nihilum
valebit ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.
Propterea autem sal apostolicam sapientiam appellavit quia sicut omnis cibus
ad mandendum aptus omnino sale conditur. ita et omnis sermo utilis
ad iuvandum apostolice omnino necessarium habet sapientie condimentum.
Propterea non esse minus sal a sacrificio. sed in omni munere offerri sal prae
cepit. ut quod cumque dixeris quod cumque tractaveris in qualibet
virtute quesitus fueris ad apostolicam emulationem atque imitationem operis
Coloss ij — incedere per sensus pauli dicentis. Imitatores mei estote sicut et ego
Ephes ijo — christi. et illud. Ergo iam non estis hospites et advene sed estis
cives sanctorum et domestici dei superedificati super fundamentum apostolorum
et prophetarum ipso summo angulari lapide christo ihesu. quicquid autem non sim-
pliciter sal dixit sed illud intelligere legislator iubet. Non
auferes sal in quit federis dei tui. Quod si federis sive testamentum
rationale est. nec sal rationale est. Ergo testamentum evangelium et sales
apostolicos promovere nos legislator vult. Sin autem obtuleris
munus primiciarum frugum tuarum domino de spicis adhuc virentibus
torrebis torres [?] igne et confringes in morem farris sic offer
ras primicias tuas domino fundens supra oleum et thus impones
quia oblatio domini est de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris
partem farris fracti et olei ac totum thus imponens. Non solos
precepit dei notitiam sive scientiam eos afferre qui in eadem scientia
multo tempus permanserunt sed et inchoantes illam qualis fuit
Actuum ix — paulus. Mox enim ut natus est praedicavit. per quod sit quemadmo
dum intelligamus primitivus deo est. is qui nouit cepit cre-
dere. et qui ei nullum pondere divine scientie obtulit fructum. Er-
go ei sacrificium ubi deo offerimus scientiam eius noviter inchoantes
et in eadem quidem ut nouit quod discentes. et noviter propter
obtulerimus. qui necdum subtiliter eius perferre misteria capimus
ut farinam offeramus aut similam. Necessarium est ut virentia et
torrida atque confracta. vel sicut lxx dicunt ut recentia fricta

matura fracta offeramus Quemadmodum enim hymnetos fructus et qui necdum possunt moli ut fiant farina aut simila. Quando noluerimus aptos esse reddere igne confringentes paleas earum in eo quod eos frigimus separamus Sic quotiens necdum sciam solidam hemus nec subtilem excelsam theologiam Necdum enim illam discernere valemus simus spiritualium scripturarum perfectam scientiam non habentes operam hemus eam virginis spiritus frigere id est illius operatione et subministratione nobis commodari ut ab ea littere paleas separemus Ex illo enim sufficienter atque celerrima dei sciam possidebimus propterea et eam intelligibilis sacerdos suscipit Oportet autem nos super fundere oleum et superponere thus per elemosinam quippe et orationem confirmandum scientia nobis diuina perficitur De quibus omnibus necnon et de memoriale quod super altare sacerdote accipiente ponitur in superioribus subtilius exposuimus Non ergo necesse est nunc expositionem confirmare Tenera fracta matura secundum lxx facta sunt ea que igne frixa sunt reliqui interpretes hebreorum explanant Pro enim frixa matura facta. fraxa igne mollia addiderunt

Liii Quod si hostia pacificorum fuit eius oblatio. et de bobus voluit offerre. marem siue feminam immaculata offeret coram domino Ponet que manum super caput victime sue que immolabitur in introitu tabernaculi testimonii fundentque filii aaron sacerdotis sanguinem per circuitum altaris et offerent de hostia pacificorum in oblatione domini adipem quod operit vitalia Et quidquid pinguedinis intrinsecus est duos renes cum adipe qua teguntur ilia et reticulum iecoris cum renunculis adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne suppositis in oblatione suauissimi odoris domino / Recte dauid propheta psallebat / Vias tuas domine notas fac mihi et semitas tuas edoce me Nam conuersationes deus hominibus diuersas per legem fecerat et inmodo scalarum virtutes ordinat ut alio quidem liceret omnibus ascensum Alio autem quasdam ut sursum cum quippe subleuaret a terra Hoc quippe et differentia sacrificiorum significabat Nam hic quidem de nobilis holocaustum offert totum semetipsum deo offerre volens Et sicut paulus dicebat Christo confixus sum cruci. Alter sacrificium pacificorum siue salutare qui desiderat salutem et si non potest nimis sublimiter conuersari Nam et si non valet singulariter quempiam consequi In isto aut quippe quereret veniam percipit a domino qui dixit Non omnes capiunt verbum Quando denique et apostolus exponebat Sed tamen

I cor unusquisque qui saluatur necessario ordinatur hoc proprium autem et de contemptorem et de iustia et de cibo cum gratiarum actione quia intelligimus est qui magna et paruis non tanti tam minimus qui saltem mediocria consequi potest Et probatur ergo quia due conuersationum proprie sunt ad iustificationem hominum duas sacrificiorum continentium differentiones posuit Ait enim in hoc Exodi Altare de terra facietis mihi et immolabitis super holocausta vestra et pacifica vestra Oues vestras et boues in omni loco nominatum fuerit nomen meum veniam

quidem pacificorum ad te et benedicam tibi Et percipit sacrificiorum holocaustum. sibi infert autem pacifica velut secundi ordinis et virtutis Et vterque se solum sibi hoc putat sufficere pro salute Sed quidem de bobus offeret Esse aut boue diximus eos qui circa agenda ea que lege sunt vacant siue masculum siue feminam immaculatum tamen nunc offerat Et quidem cum qui holocaustum offeret non percipit offerre feminam Nequaquam feminam prouans ab huiusmodi conuersatione sed videns

Galat vi

Math xx

Exo xx ca°

quia perfecta sepe ipse virorum est. Quod et si et mulier hec sapiat
pro. xxxi iuxta lex utpote fortis appellabitur. Regina Salomon dixit: mulierem
fortem quis inveniet. Demonstrans quia fortitudo id est per-
fectio difficile in mulieribus invenitur. Pastorum autem sacrificium
similiter virorum et mulierum est. Oportet enim et mulieres ita vivere
sicut aptum est ad salutem. Sed quid ob rem manus imponere super
caput victime precipiuntur, et ymmolare in altaris introitu tab-
ernaculi, sanguinem quoque fundere in circuitu altaris in sacrificiis holocau-
stoti sufficienter ~~disseru~~ disseruimus. Quid autem deo offerre de
hoc sacrificio necesse habeant qui salvari volunt hoc querere et
scrutari necessarium est. Offerunt enim de hostia pastorum in obla-
tionem domini adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis
interius est. Vel sicut lex: Adipem qui operit ventrem
vicere? et omnem adipem qui intus est. Per ventrem cor significatur, ideo autem
secundo eius in superdicta editione memoratur, sicut quia duas
habet operationes sicut dicunt medici. Et enim prima potentia
trahit alimenta, quod ventrem superiorem; altera purgationes
digerit, quod ventrem inferiorem vocant. Renes vero ubi coitalium
seminum sunt misteria habent autem communem cum ventre et fe-
moribus atque hinc [illegible] adipem omnium qui super iecur
est et duos renes et rursus adipem qui super eos est, id est
super femora, utpote que media sunt renibus ubi offerri quia
inter medium femorum et renes siti sunt. Iecur autem id est in
epate delectationem sive concupiscentiam constitutam esse dixit. Unde
idem secundum lxx epatis pinnam cum renibus auferri decet utpote
epate in renibus vim operationis sue instituente. Sed quid per
hec significat vel quid sancit his qui salvari volentibus etiam
nunc in parabolis os aperit. Quia oportet hostiam id est primitias et ho-
locausta deo ab his qui salvari volunt intelligibilem adipem
videlicet desiderium quod quandoque continuum dicitur offerri cum primus quidem
aperit superiorem ventrem, deinde inferiorem, ut et in cogitando
et in implendo desiderium deo offeramus. Oportet enim premium primus
I thimot. iij et peccata complere, prout quod et Paulus dicebat: Qui episcopa-
tum desiderat bonum opus desiderat. De illo quippe ventre tunc
legislator loquitur de quo Jeremias inquit: Ventrem meum ventrem
Ieremie iiij meum doleo. Non frustra et ipse duplicat cum nominavit, sed ut
duplicem operationis eius vim significaret; ne forte autem corporalem
[illegible] putaremus, subintulit: Et sensus cordis
mei conturbati sunt. Ergo venter hinc cor est, in quo primus [illegible]-
nimus quasdam [illegible], postea autem conamur implere; percipere
ergo appetere quodammodo est, festinare autem perficere; digestio [illegible]-
quedam ipse dicitur. Quorum utrorumque desiderium quod adipem clamat
necesse habemus deo offerre, ut nichil [illegible] ponamus neque expleamus. Bene l. primum?
autem super ventrem superiorem qui est affectivus adipem qui operit ven-
trem ait, quia maxima pars desideriorum circa appetitum
positum est. In inferiori autem ventri duos renes coniunxit. Et circa-
[illegible] quia communione renes et ad cor habent. Unde David ait: Ure
renes meos et cor meum. Dicit dominus per Ieremiam prophetam dicentem:
Ieremie xxij Ego dominus scrutans corda et probans renes. Ultimo autem media
hec potentia coniunxit, iuxta quodammodo quippiam eis commune fuisset.
Motum enim irascendi in corde, in renibus autem memoriam eius.

dicitur cicatrice medici. Unde innocencie sibi testimonium perhibens
dauid Iudica me domine quoniam ego in innocencia mea ingressus sum et cetera
Ait; et renes meos et cor postulauit utpote cum utraque pateant
testimonium perhibere. In renibus istis causa seminis causa est
Unde et commune cum seminibus habent ipsi cogitacionibus ac Gen. xlix
racionibus unum perhibent putantur. Unde Jacob patriarcha dice-
bat. Non deerit sceptrum de iuda nec dux de femoribus eius.
Per semen seminis derivacionem seu descensionem significans. Vult ergo
et imperare desiderium offerri deo ut plus causa non fornicacionis Ebr. xiii
perueniat et honorabile sit coniugium et thorus immaculatus. Sed
et hoc quod est in nobis concupiscibile deo debet offerri. Sic enim non ad
operacionem peccati sed ad defensionem peccati irasci paciamur. Et dauid
in nobis implebitur scriptura. Irascimini et nolite peccare. Verumtamen
quod est ira phinees deo quando non ad nocendum sed ad corrigendum pro-
ficit probat apte quod primum de moyse in Exodo scribitur. Ait enim xxxii
Cumque appropinquasset ad castra vidit vitulum et choros iratusque
valde proiecit de manu tabulas et confregit eas ad radices mon-
tis arripiensque vitulum quem fecerant combussit et contriuit usque ad
puluerem quem sparsit in aquam et dedit ex ea potum filiis israel. Non
tamen in hiis reprehensibilem est sed immo multum admirabilis ex-
titit. Ex zelo enim tancta ira usus est legislator quia et deo
irasci in multis sacre scripture dicitur locis. Nequaquam autem de-
ea hec similis fuisset dicetur. Et hec quidem ita se habent
quia autem incepate concupiscencie requiescere putantur. Propterea primicia
id est summitatem auferri cum renibus precipit et offerri ad al-
tare ut ab omni mala delectacione mundemur scientes quia primi-
tiua cogitacionum nostrarum deo necesse habemus offerre sacrifi-
cantes per delibacione et massam. Sic enim delibacio sancta
inquit et massa. Sic enim in nobis delectacio mala non fiet.
Sed sine diuiciis quis delectetur diuicias iusticie querat
sine salute eam que est in subiectione et refrenacionem corporis
sine coniugio illo quod in fidelior peccatione et impudicicia.
Oportet autem nos reminisci quia inter non eum qui se crucifixerit
et mortificauit mundo. Sed eum qui mediocriter conuersatur
legislator describit. Unde cum renes offerri iubet osten-
dens quia de eo qui in coniugio conuersatur loquitur. Esse autem
in renibus diximus et totalis operacionis semina. Uniti
itaque quis debet disponere ut omne desiderium et propositum
eius singularum actionum et conuersacione deo offerat. Sed et a
mala ira et a tali delectacione mundatus deleatur. Propterea enim motu
ire et delectacionum primicias primicie totius coniugii per
pura operans et zelum offert ecclesie per suam conuersacionem ad
supernum altare offerre. Et super holocausta et super ligna
que sunt super ignem. Sedum enim mandata spiritus conuersatur
et hostia deo suauissimi odoris efficitur placet quippe ei
proferre fructum non solum centesimum sed et lx^{mum} vel trice-
simum. Sed [illegible] de omnibus eius oblacionis et purificacionis

consumacionem

primicias

''

''

hostia sive masculum sive feminam obtulerit immaculata erunt.
Si agnum obtulerit coram Domino ponet manum super caput victime sue que
immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii: fundentque filii
Aaron sanguinem eius per altaris circuitum. Et offerent de pacificorum
hostia sacrificium Domino adipem et caudam totam cum renibus et
pinguedinem que offert ventrem atque universa vitalia et utrumque — l. operit
renunculum cum adipe qui est iuxta ilia reticulumque iecoris cum
renunculis; et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum
ignis et oblationis Domini. Si capra fuerit eius oblatio et obtulerit
eam Domino ponet manum suam super caput eius immolabitque eam
in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii Aaron san-
guinem eius per altaris circuitum. Tollentque ex ea in pastum ignis
dominici adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia
duos renunculos cum reticulo qui est super eos iuxta intalia
et arvinam iecoris cum renunculis. Adolebitque ea sacerdos super
altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris. Omnis adeps Domini
erit iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris. Nec
adipem nec sanguinem omnino comedetis. Quare bovem offerre et quem
vitulus ovem que nec caprum legislator precepit olim in his que
de holocaustis dicta sunt exposuimus. Diximus enim sacrificia re-
presentationis offerentium esse composita et differentia sacrificiorum differen-
tias operationum esse significatas; ergo bovem legalium mandatorum
operatorem credimus; oves autem simplices esse diximus, capras
etiam simplices quidem, [illegible] in peccatis sed tamen postea [illegible];
Sed ubi omnibus etiam caprarum sacrificium instituit dicit enim: Quod
si de pecoribus oblatio est de ovibus sive capris holocaustum an-
niculum absque macula offeret lex autem sicut eduntur; si de omni-
nium eius ab agnis et edis in holocaustum masculum immaculatum offerri iussit. Quia oves etenim quodammodo esse agnorum
et edorum complexione veteris testamenti estimavit. Innuendo
non hic tantum sed et apud prophetam Amos capras appellatas
oves; ait enim: Non sum propheta nec filius prophete sed caprarius ego
sum vellicans sicamina; et suscepit me Dominus de gregibus ovium
sicut pastor caprarum, qui caprarum pastorem appellent, manifestum
est quia et capras inter oves posuit. Quia etiam quedam ex ipsis
agnos quedam capras lex dicit. Quorum quidem agni simplices
tantum et qui nil peccaverunt. Capre autem simplices quidem
sed qui peccaverunt et conversi sunt. Horum sacrificiorum quodammodo esse
in holocaustis recte traditum est. Cum enim qui peccavit multum
sicut ille qui ante non peccavit in sacrificio autem pacificorum eandem
custodisset tamen in sacrificio omni quam caprarum et bovum unum
[illegible] pluribus in omnibus custodivit. Quod non solum adipe reticuloque
iecoris vel secundum lex prima operationis operatis renes et caudam
Vel idem secundum lex lumbum immaculatum cum renibus iussit
offerri. Una enim ut simplex intraque operari debuit omnis
Debet sua virtute afferre Deo ut virtute sua in malum ut simplex
sed magis intra in bonum et manifestum faciat quia nichil ex
his que sua sunt et ex quo [illegible]. Nam quod virtute quam
maxime lumbus apud sanctam scripturam [illegible];
ex his in quibus Zabulum constantes [illegible] [illegible]

puteri cont ppsim

miniserunt/ut forte semetipsum et terribilem demonstraret. Hec dices | iij Reg xij
ad eos: Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei;
Sz et israhelitas cupiens deus de egipto ad libertatem transire ita
precepit: Sic comedetis illum: lumbos vestros precingetis calciamenta ha- | Exod xij
bentes in pedibus tenentes in manibus baculos et comedetis
festinanter. Paulus etiam cum contra principes et potestates indicit et | Ephes vj
bellum dicit: State succincti lumbos vestros in veritate induti
loricam iusticie. Sz et dominus apostolis dicebat: Sint lumbi vestri precinc- | Luce xij
ti. Sz et scrutatorem dicimus lumborum contra aliud commixtionem
In ipsis enim et renes iacent. Unde et paulus de levi ad
hebreos scribens ait: Adhuc enim in lumbis patris erat quando | Hebr vij
obviavit ei melchisedech. Forte tamen redduntur simplices
utpote qui ex simplicitate facile pertinent ad voluntatem creatoris
Et non solum renes et adipem qui super ipsos est. Sz et lum-
bum qui est in renibus afferant deo. Lumbus autem addit in eadem
translatione sine macula integrum. Hic intellige quod explanans
Simmachus pro immaculato integrum posuit, aquila
aut perfectum. Nam et pro peccato cum renibus adiudicit integrum in
illud perfectum quem scilicet quod diximus afferri volens ne aliud
eius sed aliud aut adversarius simplex offerat. Sufficit enim
l' forte huic advenire ea que virtutis non afferre. Nam cum mala
operatum veniam non habet. Unde simplices ut columbe iubet | Matth x
esse dominus. Prima columbe imitanda quodammodo simpliciter
habent utrum ab omni malitia. Unde si quis autem de bobus
sacrificium offerret utpote operator legalium mandatorum non habet
necessitatem lumbum afferre quia hoc in correctione bonarum
fortium actionum. Is autem qui de capris immolat et si simplex
est genus conversum quia ex peccatoribus quibus intellectus
est. Non potest lumbum immaculatum offerre. Olim quippe
cum peccatis maculavit. Manifestum est ergo quod hic quidem utpote
qui non fuerat in peccatis immaculatum lumbum offerre potest.
Nam ideo fuit hic iam non offerret lumbum in sacrificiis. Si
quidem qui se de capris asscribunt. Et quibus lumbum offerri
non sanciunt. Et hoc erat propter quod in sacrificio pacificorum
ab agnis capras distinxit. Communia autem alia que quibus
locis in veteri testamento invenimus. In oblatione enim bonum suf-
ficienter traditum est illud autem apertius cognosce quomodo ubi autem
Adolebit ea sacerdos super altare in alimonia ignis et sua-
vissimi odoris. Cum lex edidisset offeret illud sacerdos
ad altare extra odorem suavitatis ceteri interpretes. In sacrificio
quidem holocaustorum posuit holocaustoma, alii autem obla-
tionem ediderunt. In hoc autem pacificorum sacrificio hic quidem
panem alii autem frumentum demonstrantes sine dubio. Prima et
pro non perfecte philosophie sit oblatio. Hoc enim est holocaustoticum
sacrificium. Unitum sufficientis est hec pastum in his que se
ad salutem et fortitudinem dare efficienti. Hoc enim intimendo pro-
bere panem david propheta dicit cum ait: Panis cor hominis confirmat
hominis. Omnis adeps domini erit iure perpetuo in generationibus et
cunctis habitaculis vestris. Nec adipem nec sanguinem omnino co-
medetis. Adipem eius qui in nobis est de pcdeum seu corpore

Sanguis non anime figura ut superius diximus. Hinc ergo adipem
ineptum propter duo offerri manifestum est. quia consecrat deo
nostrum desiderium sive concupiscentiam. multi enim aut hoc nec ad deum
illud et ad mundum diminuunt, propter quod et addidit in generatio
nibus id est per singulas etates. Generationes autem permutationes
etatum intelliguntur, quod ostendit Jeremias in populo iudaico in
babilonia scribens in vii generationibus lxx annorum dicens
numerum qui non hoc diceret si non ex his eo etatum mores succede
rent significaret. Ut enim ingredientes in babilone illi ex civitatis a
nobis pluribus et longo tempore usque ad generationes septem permitterentur
aut habitacionis id est in animi conversatione sive sociale haberent
agamus sive solitariam assequamur vitam. Unde david dicebat
Cum levare facit unanimes in domo. Adipem atque sanguinem
propter animos non comedi, spiritum id est carnalem non multi propter quod
Jacobus dicebat. Unusquisque autem temptatur a concupiscentia sua abs
tractus et illectus. Sanguis autem ut nec ad suam mortem neque ad
proximi currat. Bestiarum quippe hoc est crudelium proximum. Ideo
dixit. Non edetis omnem sanguinem. Non solum nos proximis parcere
sed et nobis in tempore precipiens. Nam et ad noe apte alia
rursus propter. Carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim
aut animarum vestrarum requiram. Significans quia per abstinentiam
sanguinis ab homicidiis abstinere multi hominum. Sed autem nec pro
hibere ymmolari vetuit ne despiceret animam sed et omnem propter deum
et sanguinem circa basim fundi altaris iussit

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel
Anima que peccaverit per ignoranciam et de universis man
datis domini que precepit ut non fierent quippiam fecerit, si sacer
dos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum offeret
pro peccato suo vitulum immaculatum domino et ducet illum ad ostium
tabernaculi testimonii coram domino ponetque manum suam super
caput eius et immolabit eum domino. Hauriet quoque de san
guine vituli inferens illud in tabernaculum testimonii. Cumque
intinxerit digitum in sanguine asperget de eo septies coram
domino contra velum sanctuarii. Ponetque de eodem sanguine super
cornua altaris thimiamatis gratissimi domino quod est in
tabernaculo testimonii. Omnem autem reliquum sanguinem
fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernacu
li et adipem vituli auferet pro peccato tam eum qui operit vi
talia, quam omnia que intrinsecus sunt. Duos renunculos
et reticulum quod est super eos iuxta ilia, et adipem
iecoris sicut aufertur de vitulo hostie pacificorum, et adipem
adolebit super altare holocausti. Pellem vero et omnes carnes cum
capite et pedibus et intestinis et fimo et reliquo corpore efferet
extra castra in locum mundum, ubi cineres effundi solent incen
detque eas super lignorum struem que in loco effusorum cinerum cre
mabuntur. Nichil eorum que necessaria fuerant legislator ommisit.
Designans quippe qualis earum differentias et ostendens nobis vias
immolationis pacificorum quibus nos oporteat conversari. Post hoc
necessarie exponit pro peccato sacrificium per quod nobis peccatorum remis
sio et redempcio concessa est. Quod coniunctus legislatoribus
verba discusseris et magnis ymaginis colori consipa sacrificium

Margin notes:

I. xxxix

Jacobi I

i. adipem ad hoc quia desiderium sive concupiscentiam nos habere

Gen ix

pro

l. iiii

i. ea

i. ymaginis

vingenti comparatus / ante alia ergo hoc nunc primum intende quia peccata dixit esse anime / quidam enim corpus quasi causale peccati accusant sed non ita est. Nam si sana est anima, nichil ei nocebit carnis luxuries / quam si secundum quem oportet modum regat anima recedit et cessat / Si autem dicitis a deo nolente eam peccare dixit, vult non coactam a carne, sed ignorantia boni qui ex negligencia et imitacione deteriorum patitur per quam etiam suavia ea que noxia sunt estimat; sed et hoc inde quomodo in vitiis sacerdotem permisit ait enim Anima cum peccaverit de universis mandatis domini que precepit ut non fiant quippiam fecerit. Si sacerdos qui est unctus peccaverit; Si quidem sacerdos qui unctus est peccavit, similem dicit aliis sacerdotem peccatis assentire quia et Christus minus se similem prebuit. De ipso quippe ait Paulus: Propter quod debuit per omnia fratribus / similis esse ut misericors fieret et fidelis sacerdos in his que ad deum sunt / ad reconciliandum peccata populi. Plurima namque hunc legis in duo exponens, sed iam scis et querenda sequentia. Nam certe legislator peccatum ipsius sacerdotis peccatum populi plurima namque appellat quia negligens sensibilis sacerdos aut peccans ipse aut non vindicans in peccatoribus inficit eos qui rudes sunt ad similia. Intelligibiles autem nec ipse peccatum fecit, nec nos vel parum neglexit, qui etiam legem nobis naturalem etiam scripturam dedit et non sine testimonio, Sicut ait Paulus: Semetipsum reliquit. Verumtamen omnia scriptura hec coaptanda est Christo secundum quod possibile est ut per omnia imaginis assumetur color; hoc quod dictum est secundum quod dignum Christo intelligi sacerdotem debemus accipere. Si enim dei longanimitate non volentes peccato enim pene usus fuisset, inducitur licentia dare peccantibus, propter quod Ysaias ait: Quare errare nos fecisti domine de viis tuis, indurasti cor nostrum ne timeremus te. Et Abbacuc iam similia quodammodo questus: Quare non respicis super inique agentes, et taces devorante impio quasi pisces maris et quasi reptile non habens principem. Hoc et Paulus ad Romanos scribit dicit enim Christum factum nobis fuisse propiciatorem per fidem in suo sanguine ad ostensionem iusticie sue propter remissionem precedencium peccatorum in sustentacione dei. Propter hoc ergo inducitur legislator illum sacerdotem confitetur cui dictum est: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech. Christum qui a patre unctus est, ad quem David dicebat: Sedes tua deus in seculum seculi virga recta est virga regni tui, dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus. Plura autem ipsum sacerdotem hic nunc legislator confitetur, ex eo manifestum est, in omni quidem turba filiorum Israel et principe et privato in uno quoque de populo cognoscente peccatum suum afferre precepit. Hic autem non ita sed ait: Sic sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum. Et primum peccato cum populi subiungit, quia Christus populi peccata portavit. Deinde non ait sicut de aliis, et postea intellexit peccatum suum. Christus enim deus esset et anima fratris quo peccati ignorare que a nobis peccata suscepit, hic ergo pro peccatis nostris convenientem sacrificium obtulit; de quo Paulus Hebreis scribit sic et Christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata, secundo sine peccato apparebit expectantibus

Left margin: Quod intelligere debemus peccatum sacerdotis [illegible]
Left margin: l. iustiorem se et facies tuas

Right margin: ad Ebre; i. ij Cor v; Ysaye lxiiij; Abacuk i; iij ca°; Ysaie liij; in ps. et Ebre; ix c

se in salutem. Offeret tamen se cum peccato suo LXX aut addunt quod peccauit
, peccatum autem eius, sicut qui seruit illud in se suscepit, nam peccatum dixit (ij cor. v)
unde et paulus dicebat. Obsecramus pro christo reconciliari deo, eum
qui non nouerat peccatum peccatum pro nobis fecit. Vitulum autem immaculatum
quod in delictum pro eo offeret carnem suam immaculatam nouimus, quia peccatum non
fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Vitulus autem est quia in quem (ysaye liij et i. petri secundo)
intelligibiles iuuencos immittens uentilauit. Anima autem LXX uitulum de bobus
edunt quod intelligimus doctorum de bobus, quia secundum carnem ex patribus
sunt qui de legis extiterunt, in ipsa gloriosa. Ubi autem offeret uitulum
id est carnem suam, ad ostium tabernaculi testimonii coram domino,
Ad ostium quidem ut sacrificium christi secundum doctrinas et traditiones apostolorum (ad ebre.)
factum fuisse intelligamus. Hoc enim esse hostias tabernaculi testio-
nii superius ostendimus, utpote ad celum introitum prebentia quod
tabernaculum est testimonii. Habitare enim hic in tabernaculo testimonii docemur
atque probatur. Habet enim Isaias aptissimam testimonium prolationem dicens (ysay xl)
Qui extendit uelud nichilum celos et expandit eos sicut tabernaculum
ad inhabitandum. Coram domino autem quia in presentia patris consummatur
eiusmodi misterium sanctum ut ex iam apparenti hic presenti dicet dominus utique +
pater in manus tuas commendo spiritum meum. Ponet autem leuita manum super (luce xxiij)
caput uituli et iugulabit uitulum per presbiterum. Nemo enim illam ab-
tulit sed nec immolare potuit, nisi semetipsum ipse ad patiendum
tradidisset, propter quod non solum dicebat. Potestatem habeo ponendi animam (iohannis x)
meam et potestatem habeo iterum sumendi eam. Sed et presumens semet-
ipsum in cena apostolorum immolauit, quod sciunt qui misteriorum perceperunt mu-
nera. Sunt sacerdote LXX non solum unctum sine lintheis sed et con-
firmatum in manus appellauit, consummatus est manibus suis
in mistica cena accipiens panem et frangens deinde pro eo
quod ligno affixus est, Similis sacerdotum suscipiens dignitate uel po-
tius eum per habuit tunc ope explens etiam hoc quod pro nobis erat sacrifi-
cium consummauit. Hic ipse de sanguine uituli hauriens inferet illud
in tabernaculo testimonium. Sed quia uitulum oportet carnem domini accipe-
re, prodigi filij exponens parabolam docuit. Qui patrem occidisse (luce xv)
uitulum saginatum et primam dedisse stolam et anulum dicit, per
uitulum sacrificium unigeniti, per stolam baptisma, per anulum
signaculum pignus christus. Quod enim de sanguine in tabernaculo te-
stimonij intulit docet paulus ad hebreos dicens. Christus (hebre. ix)
existens pontifex futurorum bonorum, amplius et perfectius tabernaculum
non manufactum hinc non huius creationis nec per sanguinem hircorum et
uitulorum sed per proprium sanguinem ingressus est semel in sancta eterna redemp-
tione inuenta. Et rursus. Non enim in manu facta sancta ingressus (heb. ix)
est christus formam uerorum sed in ipsum celum ad ostendendum se uultui
dei pro nobis. Hic ergo tabernaculum testimonii celum quippe quia
in ipso hunc dominum prophete testificati sunt intelligamus. Qui ha-
bitat in celis irridebit eos. Et nemo ascendit in celum (iohannis iij)
nisi qui descendit de celo unigenitus. Deus et in ipso duxit hominem
ibi sanguinem introduxit quia carnem tres post dies passionis a mor-
tuis resurrexit. Unde et suum corpus palpandum thome prebuit (iohannis xx)
atque ita in celos ascendit. Probabunt autem sequentia. Et tinguet in-
tinxit autem digitum in sanguine aspersit de eo septies coram domino con-
tra uelum sanctuarii, similibus nominibus carnem domini appellat, que et intras

operationes impleuit. Unde et ipse dominus quodammodo quidem per- Ioh. x[?] et
fectum semetipsum, modo pastorem, deinde rursus ianuam, et pa- et xii[?]
nem uite, et granum tritici oportune dispensationis verbis va-
rians suas appellationes nominat. Et nunc ergo velum eius
carnem appellauit; dubitare enim hoc non passus est paulo ad I. Ebre. x.
explanationem huius misterii dicente. Habentes fratres con-
fidentiam in introitu sanctorum in sanguine christi, qua initiauit
nobis uiam nouam et uiuentem per uelamen, id est carnem suam, et
sacerdotem magnum in domum dei, accedamus cum uero corde
in satisfactione fidei. Propterea et scissuram veli appellatum
est figuram quippe carnis sancti sanctorum gerebat. Imago ergo digi-
tus dei intus eius dicitur. Unde magi pharaonis cedentes im- I. Exodi viii
pietatis magis dicebant. Digitus dei est. et dauid ea psalle-
bat; quoniam uidebo celos opera digitorum tuorum. Ipse rursus dominus
iudeis dicebat. Quod si in digito dei ego eiicio demonia, ergo I. Luce xi
peruenit in uos regnum dei. Conuenienter digitum in sanguine
intingunt, ut audiatur quia passiones carnis diuine in uite
diuinitatis accesserunt. Nam quomodo portarent talia tunc fieri
idem solus corporibus, hic motus, passio peccati et similia. Hic ergo
virtute diuinitatis passionem suscipiens. Apparuit quidem suam car-
nem, apparuit autem septies, quia premiserat[?] hoc peccatorum et plu-
ritudinis [illegible] per spiritum fecit. Utrumque enim horum designare
consueuit numeralis; ita ut petrus dicat domino. Si peccauit I. mth xviii
in me frater meus quotiens dimittam ei usque septies. Respondit
autem dominus; non dico tibi septies sed usque septuagies septies. Et mul-
tiplicat quam numerum septem operationes spiritus; septem enim has ysaias xi ca°
numerauit dicens. Et requiescet super eum spiritus domini. Deinde
eius dona diuidens ait. Spiritus sapientie et intellectus, spiritus
consilii et fortitudinis, spiritus scientie et pietatis et replebit eum
spiritus timoris domini. Quia autem sanguine comparatur nos in passion-
ibus accipe, probant pylati et iudeorum uoces. dum enim traderetur
[illegible] ipse quidem clamat mundus sum a sanguine iusti huius; illi I. mth xxvii
autem; sanguis eius super nos et super filios nostros. Huius aspersionis
et petrus in catholicam epistolam meminit apostolus se nominans I. petri primo
Secundum prescientiam dei patris in sanctificatione spiritus, in obedientiam
et aspersionem sanguinis ihesu christi. Si autem dicis quia passiones quas
deus eius antequam ascenderet in celos peruenit, legislator autem dicat.
Post immissionem autem sacerdotis in tabernaculo testimonii. Quod
nos celum significare diximus. Si intinguus digitum in san-
+ cognosce guine et asperges uelum. Quia qui in terris crucifixus est tamen in
celo est diuinitate. Et propterea principibus sacerdotum iudicantibus eum
et crucifixuris dicebat, dico uobis amodo uidebitis filium hominis I. mth xxvi
sedentem a dextris uirtutis. Quod autem dixit amodo, ostendentis
sunt: quia quo tempore uitulus immolabatur in inferioribus, eodem
tempore ut pontifex ipse sibi sacrificium offeret in celo; Quibus con-
ueniunt et subsequentia. Ponetque de eodem sanguine super cornua al-
taris thimiamatis compositum domino quod est in tabernaculo testimonii.
Hic sedem cherubim signat quia eum sic altare ysaias super impositum[?] I. ysaye vi
seraphim manifestat dicens. Et uolauit ad me unus de se-
raphim. et in manu eius calculus. quem forcipe tulerat de altari.
Thimiama autem sicut lxx dicunt compositionis, compositione enim

sicut in humanitate continui dicat, que sibi intelligibile humana; ubi
quippe decet futuros nisi in sede dei esse compositas mentibus etsi
in terra conversatio est de celo tamen descendunt. Unde et paulus de his
qui in intuitu conversabantur dixit: Nostra autem conversatio in celis est. Iacobus
non aut: Que autem desursum est est sapientia primum quidem pudica I. Philipp. iii
est. Sapientiam dicens unam de generalibus et equalibus ex vir- I. Iacobi iii
tutibus. Post hanc enim fortitudo et iusticia et castitas inter
magis et cetere cum hac ordinantur, quedam sunt quatuor ut
ampliores et excellentes cornua predicti altaris. quia quia sunt altaris
continui convenienter nominantur. Sunt ii et Ysaias. Misericordiam
domini memorabor, reminiscens continui celis. has duo unguit ipso I. Ysaie lxiii
sanguine virtute ex proximo manum per sacerdotem. sicut et cornua adversa-
riorum nunc per ... possunt. omnem reliquum sanguinem iubet fun-
dens circa basim altaris holocausti. quod est in tabernaculo testimo-
nii precepit; altare holocaustorum rursus Christi corpus intelligas.
Sicut enim ipse sacerdos et sacrificium est, sic et altare est. Si autem
in multis nominibus unum est quod significata diximus quippe
eum oportere intelligi, et iam velum michi est quod ex hoc posset
dispici. Cum enim multe sint in ipso operationes, convenienter
etiam multa sunt nomina, ut ex his … recipiat com-
mendationem fas est. Divine quippe scripture mos est unam rem multis
nominare nominibus quod demonstrat Zacharias; ait enim: Et re- Zacharie iiii
spondi et dixi ad eum: Quid sunt due olive iste ad dexteram
candelabri et ad sinistram eius? Et respondi secundo et dixi ad
eum: Quid sunt due spice olivarum que sunt iuxta duo rostra
aurea, in quibus vestes sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me
dicens: Numquid nescis quid sunt hec? Et dixi: Non, domine.
Et dixit: Iste sunt filii olei splendoris qui assistunt dominatori
universe terre. Et quidem Zacharias de duobus quibusdam inquit
de oleis et de effundentibus in candelabro oleum; quibus autem
audit angelus duabus interrogantibus unum interpretationem retu-
lit; quia autem intelligibile altare corpus domini et beatus paulus
intelligit ipso dicente cognoscite altare qui in tabernaculo deserviunt
Corpus intellige Christi dicens de illo. Ait ut: Habemus altare de quo Ebre ix
edere non habent potestatem hii qui in tabernaculo deserviunt. Corpus
intelligens Christi dicens de illo enim comedere nobis fas non est. hoc
altare necessarie in introitu tabernaculi testimonii id est initium
celorum est, quia per ipsum ingressus habemus in celis. Sed iam
reliqua sacrificiorum huius distinctiones. Quecumque enim in sacr-
ificio pacificorum seu salutari precepit eadem fieri et iam in
hoc precepit; duos renunculos iubet auferri et reticulum
quod est super eos et adipem iecoris quod lex edunt et primam
spatulam et adolevi ea super altare holocaustorum. in duobus sac-
rificium dividens. quibus omnibus liceat Christi sacrificium imitari
idest tam his qui inferiores sunt coniunctionibus. eos quippe que
pacificorum diximus sacrificium, quam alterius sapientibus. quibus
imitari sufficit que sequuntur. Pellem vero et omnes carnes cum
capite et pedibus et intestinis et fimo et reliquo corpore efferet
extra castra. quod precepit ut non Christum dividas sicut quidam
diviserunt dicentes hic qui de maria est passus est. Qui autem
de deo patre est passus non est. Nobis unus dominus ihesus Christus I. Cor. viii
per quem omnia. Quia secundum quod paulus dixit: Cum ut homo
patiebatur miracula tamen in passionibus operabatur ut deus.
Sed inseparabiliter divisus. propter quod carne eius id est humanitate

videlicet tamen eum qui apparebat, quem qui mortalis erat hominem ii Cor. iiii
de quo ait paulus. Et si exterior homo noster corrumpitur sed interior
renovatur. Vad enim in uno omnis eius humanitas quia verbum Joh. i
caro factum est, dicitur. Propterea quod et carne eius cum capite et pedibus
vel cum capite et extremis videlicet pedibus. Sic cum ceteri
mysterium crediderit iussit incendi ut per predicta verba eum qui pro
nobis passus est esse a principio et novissimis intelligeremus de
quo ait paulus. Omnia in ipso creata sunt omnia que in celis et in ter- Colos. i
ra visibilia et invisibilia sive throni sive dominationes sive princi-
patus sive potestates, omnia per ipsum et in ipso creata sunt et ipse est
ante omnia et omnia in ipso constant et ipse caput corporis ecclesie qui
est principium primogenitus a mortuis ut sit ipse in omnibus primatum
tenens. Iussit enim intestinis et fimo vel sicut lex cum ventre
et stercore dicit hic quia nostris intelligibilis venit figura gerit. Sic
in sacrificiis aliorum holocaustorum ordinem, ex ea nostrum habuisse
naturam eum qui pro nobis passus est, minime ignoremus, quod quidam
hereticorum negant. Fimus autem peccata generis humani significat, que cum
assumens in se suscepit. Hec enim fimus dominum non similiter dicitur. Fimus
quippe cum sit in mundus gentem non polluit. Neque natura nostra
quidem sit in nobis, sicut et peccata nostra que portavit dominus et alie-
na fuerunt ab eo et eum nullatenus polluerunt. Remansit non sine peccato
totum ergo vitulum id est totum Christum extra castra in loco mundissimo
ubi effundi cineres solent cremari legislator iubet. Aptissime sacri-
ficii Christi locum significare studuit. Extra castra enim passus est
quod testatur paulus dicens. Ideo et Ihesus ut sanctificaret plebem Ebre. xiii
extra portam passus est. Mundus autem est mundus cineris locus gol-
gotha videlicet et in tantum mundus ut mundum totum ipse munda-
ret. Cineris autem recte locus est dictus quia in ipso extincta sunt
peccata humani generis unde et mundus locus appellatur. Incendentque
ea super lignorum struem, ligna autem iugiter scripture sacras diximus
equitiles aut in dominico tempore passionis gesta sunt adimplenda ea
que prophete dixerunt sunt gesta, quod manifestat dominus quando Math. xxvi
a Iudeis comprehensus est dicitur. Tamquam ad latronem existis
cum gladiis et fustibus comprehendere me, quotidie in tem-
plo sedebam docens et non me tenuistis. Hoc autem factum est ut
complerentur scripture prophetarum. Et rursus Ihesus, autem videns quod Johannis xix
omnia consummata erant ut impleretur scriptura, dixit, sitio. Sed cur
per singula figuram divine passionis appareat, tamen planius legis-
lator mediatur hoc in sequentibus figuravit inserit. Quod si omnis
turba Israel ignoraverit et per imperitiam fecerit quod contra mandatum
domini est, et postea intellexerit peccatum suum, offeret vitulum pro peccato
adducetque eum ad ostium tabernaculi et ponent seniores populi manus
super caput eius coram domino. Immolatoque vitulo in conspectu
domini, inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum
testimonii tincto digito aspergens septies contra velum, po-
netque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram domino
in tabernaculo testimonii, reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim
altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonii.
Omnemque eius adipem tollet et adolebit super altare, sic faciet
faciet et de hoc vitulo, quomodo fecit et prius et rogante
pro eis sacerdote propitius erit dominus. Ipsum autem vitulum efferet

extra castra atque comburat sicut et priorem vitulum / quia peccatum est multitu-
dinis / Nichil in his legislator commutavit quod esse possit extra predictum
sacrificium quod est principis sacerdotum / Idem enim auctores istius et a sacerdote
offerri precepit. Vitulum enim et hic dixit similiter et eius sanguine in
testimonium offerri iubet / Vitulum autem extra castra mandat atque
aptissime in his que dicta sunt ostenditur / quia eadem causa plebis
et sacerdotis est peccati / nam ideo ob causam eandem sacrificium pro eis offerret
Quod autem de sacrificio immutatum est hoc magis ad similitudinem pertinet
quod unum sit sacrificium. Nam in sacerdote non dixit si cognoverit peccatum
licet non ignoratus erat dominus peccatum quod in sinagoga intervenatum est / Ver-
ba autem hec de synagoga sive de plebe attende quid ait / Quod si omnis
turba Israel ignoraverit et per imprudentiam fecerit quod contra mandatum
domini est et postea intellexerit peccatum suum / Ergo ab initio quidem suum pe-
ccatum ignoraverunt sed postea cognoverunt. et hoc ostendunt ipsa verba
Iohannis xv domini dicit enim / Nisi venissem et locutus eis fuissem peccatum non ha-
berent, ut ignorantes utique / Nunc autem excusationem non habent de peccato
suo utpote per eius doctrinam discentes quod nesciebant prius. Quando
ergo suum peccatum cognoverunt tunc ad sacrificium vingenti venisse sunt. Deinde
in sacrificio sacerdotis ipsum dixerunt manus imposuisse in agni super caput
vituli, Hic autem seniores hoc facere dixit / Utrumque enim re vera
in Christi sacrificio agebatur. id est quia et imminebat ad consummandum
illud seniores populi et scribe et Caiphas princeps sacerdotum, dicebat
Iohannis xi enim / Expedit nobis ut unus homo moriatur pro populo et non tota gens
pereat / Et quia nullo modo expleri potuisset si non semetipsum ad
passionem dominus tradidisset / Attamen ut ipse dicit Petro, mitte gla-
Math. xxvi dium tuum in vaginam / Calicem quem dedit mihi pater non bibam illum
festinabat in dispensare vero peccatorum remissionem quod necessarium in
his que sunt de vituli synagoge sacrificio est completum / Dic-
tum / Sic faciet de hoc ~~[struck]~~ quomodo fecit et prius / et rogante vitulo
Math xxvi pro eis sacerdote propitius erit dominus / Christus enim factus est nobis propitiator
Roma. iii in sanguine suo. sicut a beato paulo romanis scriptum est / per quem initiati
peccata remissa sunt quibus ipsi quoque remissionem meruerunt qui in eo
luce xxiii peccaverunt / Decipis quippe dixerat / Pater ignosce illis / nesciunt enim
quid faciunt / Sed quid ad finem sacrificii legislator dixit / Sufficit non
vitulum efferet extra castra atque comburet sicut et priorem vi-
tulum / quia peccatum est multitudinis / Vides quomodo nichil mutavit
in secundo sacrificio extra hoc quod in primo est preceptum / et quamobrem quia
pro peccato est inquit multitudinis / Ergo hoc manifestum est et indubi-
tabile quia idem peccatum plebis et sacerdotis intellexit et
inveniuntur sacrificium ordinavit ne ipsis quidem ubi dividens quod / Et peccata idem
non facerent nisi figure fuissent. ea que tunc agebant / Si peccaverit
et fecerit princeps unum ex pluribus per ignorantiam quod domini lege prohibetur
et postea intellexerit peccatum suum / offeret hostiam de capris hircum de ca-
pris immaculatum / Ponetque manum suam super caput eius / Cumque
immolaverit eum in locum ubi solet mactari holocaustum coram
domino / quia pro peccato est / tinguet sacerdos digitum in sanguine hostie pro
peccato tangens cornua altaris holocausti / et reliquum fundens

ad basim eius. Adipem vero adolebit supra, sicut in victimis paci-
ficorum fieri solet. Rogabitque pro eo et pro peccato eius ac dimittetur ei. Quod
si peccaverit anima per ignoranciam de populo terre ut faciat quidquam
ex hiis que domini lege prohibentur atque delinquat et cognoverit peccatum
suum offeret capram immaculatam, ponetque manum super caput ho-
stie que pro peccato est et immolabit eam in loco holocausti. Tolletque
sacerdos de sanguine in digito suo et tangens cornua altaris reliquum
fundet ad basim eius. Omnem autem auferens adipem sicut au-
ferri solet de victimis pacificorum adolebit super altare in odorem
suavitatis domino rogabitque pro eo et dimittetur ei.
Quemadmodum in spontaneis sacrificiis differencias in communicacionibus
et condicionibus in vite officium ordinavit. Ita rursum pro peccatis sacri-
ficia equalia esse peccatis iubet. quorum magnitudo non solum ex
racione peccati sed et ex persona peccancium penditur. et minus recte quam
et dominus apostolis dixit. Servus cognoscens voluntatem domini sui || l. luce xii
et non se preparans ut faciens secundum voluntatem eius vapulabit
multis. Qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit
paucis. Sed quid sibi vult. Cui datum est multum multum queretur
ab eo. et cui acceditur est multum multum exigitur ab eo. Nunc || Exo. xxii
intelliget quis est qui dictus est princeps quem et in libro exodi Moises
dicit. Diis non detrahes et principi populi tui ne maledixeris. Sed
et david sacerdotes et scribas et phariseos et seniores populi despi-
ciens ait. Constituunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus
dominum et adversus Christum eius. At qui soli herodes rex et pylatus
preses ad eam. sed reges et principes sicut diximus sacerdotes. et
scribas et phariseos propter scienciam et sublimitatem quam habere vi-
debantur ad interpretacionem legis appellavit. Hic ergo si peccaverit
hircum offeret. Si quis autem de populo dixit aut ydiotam sive
popularem. non eum qui forte districtus est ad meditacionem legis.
Nam et hic utique princeps nominaretur qui pro minori peccato minora pecto-
rum capram offerre precipitur quemadmodum ille hircum. hic feminam ille
marem. penitencia quippe utrique indigent. et ille quidem maiore
qui masculum offeret. minore autem qui feminam. Cum enim minus sit
genus. tamen quod minus est in femina positum est. Cum masculus caput omni
generis putatur. Quemadmodum ergo oblacio capre sacrificium pro
peccato significat. Sic hircus et capra cum sit feminini generis hircus ma-
sculum sacrificium interpretantur. Non in se hoc legislator
intendit. sed quia hircus et capra. Hoc autem lxx in greco se e-
dunt. ut chimarron et chimarram dicat offerri. quod latinum ex
eadem edicione interpretatum est. hedum ex capris masculum et ca-
pram. De hedis famellarum chimarrus autem et chimarra fe-
tus caprarum sunt chimerinum idest qui circa tempus hyemis na-
scuntur. Nam hiis per annum capris parientibus quidam fetus tempore
hyemis quidam autem estatis generantur. Cum ergo ita se habeant
per hiemem tristicia penitencie docet. In tristicia quippe luctus
et fletu filios generat. Sed tamen filii eius non sunt a sacrificio repro-
bati. Unde ut existimo hedos idest chimarros offerre peniten- || nota
tes ut pote fluctuantes precipit et ut qui dimptatibus undarum

a peccatis se erigentibus repugnantes / misericordie omnimoda salvabuntur
Si enim permaneat in penitentia / et non desistent velut in tempestate
relinquentes navis animae gubernacula liberabuntur / Si autem desperaverint quemadmodum quidam gubernatores vel naute pavidi / statim
perierunt / Nam et dominus dixit / Orate ne fiat fuga vestra in hieme
Math. xxiiii — vel sabbato / hiemem tempus penitentie dicens / Sabbatum
vero otium anime atque virtutis cessatione intelligens / Ad otium
siquidem atque animalis vacatione datum est sabbatum / sed in decore
sensus edixisse hac usa est / Grave autem est in tempore quo necessaria est penitentia et multo gravius quo vacat a bonis operibus quemadmodum tentari vel persecutione pati / Unde etiam sicut miserorum eorum qui sabbato persecutionem patitur novissimum nunc autem / Prima ergo
et hyrci vel capre sive hedi utilitatem edissentes sacrificiorum modum
didicimus / jam videamus que mixtioque agunt sacrificio / Communia enim sunt quantum pertinet finis et generalis effectus peccatorum remissio est / Nam aperte legislator posuit dicens / Quod si peccaverit anima
per ignorantiam de populo terre ut faciat quicquam ex his que domini
lege prohibentur / Non dicit quid / Nam a si in quolibet preceptorum
preuaricatus quis fuerit / in totam legem delinquit / sicut beatus
Jaco. ii — Jacobus ait / Quicumque totam legem servaverit offendit autem in
uno omnium reus constitutus / Sed et hoc quod dictum est per ignorantiam vel sicut lxx / non volens / in primis viginti peccatoribus ser
virtutis diabolice demonstrat / quod sibi ipsi ad malum vergentes super
Isai. quinto — induxerunt / Sicut Ysaias ait / Ve qui trahunt peccata ut restem
longam / et sicut funem iugi vacce iniquitatem / Quo quidam captum
et inviti trahuntur / Sed si ad sanam revertentur ventrem mentem dere
sebac sine iugo statim relaxant / Quod quomodo aut quando fit
legislator ostendit / id est quando ipse qui peccavit peccatum suum cognovit
Neque enim aliter penitentiam agere potest nisi cognoscat peccatum suum / Tunc
et perceptum hyrcum sive chimarum / Ubi autem qui de turba est offeret capram sive chimaram / immaculata autem utraque in maculatam siquidem oportet esse penitentiam / que autem eius est macula /
videlicet vel amicus sit penitens / per quem agit penitentiam oportet
enim eum perfecto a peccato cedere atque studiosissime recedere ipso
peccato / Deinde imponet manum suam super caput hostie / ipse
semetipsum peccatum manifestans et suam afferens confessionem / Ipse
hic secundum lxx / non occidet sed alius / habet enim necessariam et alterius
auxilium ad orationem ut suscipiatur eius penitentia / Unde nec omnimodo
sacerdotes occidere precepit / Ait enim / Occident eam in loco in quo
occiderunt holocaustomata / Nam autem occidant / non addidit / licet
enim in satisfactione penitentie alterius utique adiutorio quod testatur Jacobus
Jacobi ultimo — Orate dicens pro alterutrum ut salvemini / Sed multo magis iustorum
virtutem adiutorio / Ipse enim subdidit / Multum valet oratio iusti assidua / Ubi autem occident idem secundum lxx / in conspectu domini
sive ante legislator explanat / Ait enim / Nam a peccatum est peccato quippe
in conspectu domini confiteri necessarium habemus propter quod dixit
David / Peccatum meum cognitum tibi feci et iniustitias meas non
operui / Dixi pronunciabo adversum me iniustitias meas domino / et tu
remisisti nequitiam cordis mei / Propterea hic legislator statuit

; tollet et ponet sacerdos sanguinem pcti digito sup cornua altaris
in holocaustonis Quod Jeronimus simili sensu edidit dicens Tolletque
sacerdos de sanguine digito suo tangens cornua altaris ; sanguine aut
pcti appellant qui pro pcto offertur hunc principas sacerdos xpus sup
cornua altaris holocaustotis offeret indicat sup crucem scilicet Ibi
enim altare holocaustotis dni corpus est huius procul dubio cornua
crux erit Dequa abacuk dixit Cornua sunt in manibus eius l. iiij c
Offeret sup suaz crucem principas necessario sui sanguinis qui pro
pcto offertur. quia opus crucis et effectus passionis pctorum nostrorum
remissio e Quod aut dicit reliquum sanguinem fundet ad basim
eius. omnem penitencia evangelice homines predicationem . quam esse ba
sim altaris diximus Recte aut primam omnium apostolice predicationem t
buit quia omnis eius intencio hec e ut omnis homo penitens
se corrigenda salvetur Propter quod et primaz vocem illez dnus predicat
in evangelio doctrinalez Penitam agite et appropinquabit enim regnum celorum mth iiij et luce iiij
Qui et tam ad hoc se venisse dicit dicens Non veni vocare iu mth x
stos sed peccatores ad penitentiam Post hec quid faciat sacerdos Omnem aut
auferre adipem sicut auferri solet de victimis pacificorum ut penitentie
omne desiderium sursum respiciat idest celum intendat Tunc enim
perfit prima offerenti in pacificorum sacrificio reputat Sed quis sit fi
nis horum que dicta sunt addidit Rogabit pro eo sacerdos et dimittetur
ei Nos enim videri sumus pcta nob metipsis dimittere xpus
aut nobis propiciacione pstitit Unde et eius nomine sacerdotes in ecclia
ut pate eius officium sibi cunctes ordinati sunt . quibus in pso apostolorum l. Joh xx
diceret Quorum remiseritis pcta dimissa sunt et quorum retinueritis
retenta sunt Et rursus Quecumque solueritis sup terram soluta erunt in mth xviii
celo Sin aut de pecoribus obtulerit victimaz pro pcto . ovem scilicet
immaculata ponet manum sup caput eius et ymolabit eaz in loco ubi
solent holocaustorum cedi hostie Sumetque sacerdos de sanguine eius
digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet
ad basim eius ; omnem quoque auferens adipem . sicut auferri solet
adeps arietis qui ymolatur pro pacificis et cremabit sup altare in
incensum dni Rogabitque pro eo et pro pcto eius et dimittetur illi Remet
ipsum nunc quoque sequens legislator oblationem capre sive exhibere
qua diximus ab hiis qui sunt de populo et qui non occupant in medi
tacione legis offerri ovem quoque adiunxerit ; quia in populo et idiotis
possibile est esse aliquos etiam simplices quibus conveniat omnis
sacrificium quod tam in holocaustotis quam sacrificiis hostie pacifi
corum demonstratum e apte ergo legislator approbare supplens quia
non solum princeps idest potencia sublimior . aut tantum popularis
sed et si quis est in populo illez simplex si forte peccavit quod et
hic ad redempcionem peccatorum debeat primam eius sacrificium introduxit
duxerit Ideo aut non arietem sed ovem idest feminiz et non mascu
linum precepit offerri quia popularibus feminarum sacrificium deputat
eos hic qui legem accipiunt evidenter contestans . ut quamvis prin
cipatum sortitus est et loci aliis sublimior fiat . non solam exhibeat
simplicitatem cum oporteat eum et tam prudentem esse sicut serpentem
quemadmodum dnus ait . qui non non e talis . idest qui non habuerit mth x
dat sciencia et pro pcta in populo degit . hic quamvis sit simplex . si

contingat ut peccet nec ipsi peccanti communicetur nisi pollutionem
prius peccati diluerit. Cum igitur hec ita se habeant nunc egent certa
expositione. Cum enim sacrificium pro peccato sit, simul hic et capitulum et de omni
precepit. Unde nunc nos cum intentione accedamus ad sequentia diutius in ipsis
immoraturi. Si peccaverit anima et audierit vocem iurantis testisque C v
fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est nisi indicaverit portabit
iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid inmundum sive quod
occisum a bestia est aut per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et
oblita fuerit immunditie sue rea est et deliquit. Et si tetigerit
quippiam de inmundicia hominis iuxta omnem inmunditiam qua pollui
solet oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto. Anima que
iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel
vel bene et idipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque
postea intellexerit delictum suum agat penitentiam pro peccato et offerat
agnam de gregibus sive capram orabitque pro ea sacerdos et pro peccato
eius. Sin autem non potuerit offerre pecus offerat duos turtures
vel duos pullos columbarum domino unum pro peccato et alterum in holo
caustum. Dabitque sacerdoti qui primum offerens pro peccato retorquebit
pinnulas caput eius ad pinnulas ita ut collo hereat et non penitus
abrumpatur. Et asperget de sanguine eius parietem altaris, quicquid
autem reliquum fuerit faciet distillare ad fundamenta eius
quia pro peccato est. Alterum vero adolebit holocaustum ut fieri solet
rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei. Quod
si non quiverit manus eius offerre duos turtures vel du-
os pullos columbarum offeret pro peccato similae partem ephi
decimam. Non mittet in eam oleum nec thuris aliquid imponet
quia pro peccato est. Tradetque eam sacerdoti qui plenum ex ea pugillum hauri-
ens cremabit super altare in monimentum eius qui obtulit rogans
pro illo et expians, reliquam vero partem ipse habebit in munere. Eum
eadem legislator repetit cum superius quippe dixisset Quod si
peccaverit de populo terre per ignorantiam ut faciat quippiam ex hiis que
domini lege prohibentur atque delinquit generaliter de omni peccato proponens et
iubens que debent offerri. Hinc quoque de eisdem aliis quod
amplius videtur facere specialibus quamobrem aut superius quedam
peccata et non omnia exposuit. Oportebat quippe ut aut omnia per
singula exponeret aut penitus nichil cum generalis ei demonstratio
peccati sufficeret. Sed non ita se habent verba legislatoris quidam negli-
genter legentes existimant. Nudo enim dixit Quod si pecca-
verit de populo terre per ignorantiam ut faciat quippiam ex hiis que domini
lege prohibentur atque delinquat sensibiliter israheliter cui ... qui co-
gnoscens dei mandatum non debuit quippiam legis transgredi et trans-
gressus aut implere debuit ea que ad penitentiam pertinent. Inspicit
autem dicens Si peccaverit anima negligenter addidit de populo terre et
rectissime; dicit enim peccatum a quibus nunc sit secundum quod aut Iacobus
etiam hiis qui sunt ex gentibus abstinere id est idolothitis et suf-
focatis et sanguine et fornicatione. Actuum xv Multos enim invenies sequentia
commemorantes deinde superius quedam peccata vniversaliter pro semetipsis
delinquentes et quod ipse quis gessit describitur. Hic autem cui qui
a alienis peccatis terminum dat demonstrat. Hec enim tactu immundi
et morticini et a bestia capti innuit non perignata sed apte

exponens quod quidam desipiunt id est altius meditationem mittentes
non acquirere errorem sed consensum prebere Unum ergo audit quis
et infert oblationem eam intellegens que ad penitentie absolutionem
pertinet necessariam habeamus | Si peccaverit anima et audierit vocem
iurantis testis quod sciat quod aut ipse vidit aut conscius sit id est si aliquis
furtum aut dolum faciente et iurandum per eius dicta videns aliquis
furtum vel dolum que fecit vel aliter conscius quod false iuret non
prodidit particeps iniquitatis est et recte; nam cum liceat arguere peccatum
et texit adiutor eius procul dubio factus est qui ad ancillandum eum se
metipsum potius traxit Non solum autem predicti peccati immunditiam cavan-
dam putavit Sed et si quis tetigerit omnem rem immundam aut morticinum
aut a bestiis captum Non corporis sed rei immunditias attendens osten-
dere cupiens nec illas immunditias quas iudeorum gens existimat
Que sunt autem actiones quarum communicatio sicut immunditia cavan-
da est salvator apostolos docuit dicens Adhuc et vos sine intel- Matheus xv
lectu estis Non intelligitis quia quod intrat in os in ventrem vadit et
in secessum emittitur Que autem procedunt de ore de corde exeunt et
coinquinant hominem Et enim de corde exeunt cogitationes male ho- Marci vii
micidia adulteria falsa testimonia furta blasfemie. hec sunt
que coinquinant hominem Prius propter quod et immunde res ut po-
te polluentes eos a quibus tanguntur id est eos qui eis commu-
nicant a legislatore intellecte sunt Morticinum Hic simplex est
in polluendo homo qui perpetuo mortuus est de qualibus
dominus dicebat dimitte mortuos sepelire mortuos suos A bestiis Matheus viii
aut captus est qui spiritu vivo diabolo tractus ad aliquam actionem
malam quemadmodum iudas ad tradendum dominum de quo evangelista Iohannis xiii
ait Et facta cena immittente diabolo in corde eius ut traderet eum
symonis scarioth Prima autem in lege translatione non dixit
simpliciter a bestia captum Sed addidit immundum qui est a bestia
captus Putas non est omnimodo et immundus. et diximus ne-
quaquam non enim omnis qui a bestia capitur iam omnimodo ab ea
et occiditur. forsitan enim et postquam capitur liberatur sicut petrus
incidit in diaboli laqueos ter negatione sed resipiscens evasit
et dicit cum david Anima mea ~~negationis~~ sicut passer erepta est
de laqueo venantium Hic ergo immundus non est sed quedam di-
fferentie | Id est secundum lex morticinorum partes sunt de quibus quedam
dixit esse pecoris quedam vero abhominationes Morticinum autem
pecus est homo per insipientiam peccans et pecudi comparatus
iumentis insipientibus qualibus ait david Nolite fieri sicut equus
et mulus in quibus non est intellectus Sed etiam de qualibus
Ieremias ait qui admissarii facti sunt unusquisque coram proximi ad uxorem
sui hinniebat abhominationes autem immunde velut canis et simie Ieremie quinto
et quecumque talia sunt de animalibus appellantur que etiam a gen-
tilibus colebantur vel quodlibet reptile id est quod super ventrem
suum trahitur quod Theodotion Symmachus et Aquila repti-
lia ediderunt lxx autem abhominationes; ergo per hec tamen ydo-
latras aptissime significat qui malo in malis vivunt id est
in dolo et in rapinis sive in aliis cupiditatibus; his omnibus
si quis tactu communicaverit et oblitus fuerit Vel sicut lex
dicit latuit illum qui oblivione animi et obscuritate mentis sive
actio mala inquinatus est: in horum tactu id est vel in eo
quod quis hec operantibus cohibentiam prebet vel in eo quod pla-

terit talia modis omnibus polluitur. Sed et si tetigerit quippiam
de inmunditia hominibus iuxta omnem inmunditiam quam pollui
solent de omni immunditia eius quacumque tangens pollutus
fuit. Dicit autem secundum litteram eos qui seminis fluxum
patiuntur et menstruatas et quosdam alios de quibus subtilius
ipse legislator paulo post dicit. In quibus nos exposicionem
differimus; hoc solummodo nunc premonemus ponentes
quod non omnis omnis immunditia hominis polluit tangentem. Ideoque
enim dixit iuxta omnem inmunditiam qua pollui solet. Secundum
lxx autem ab omni inmunditia eius qua tangens pollutus fuit
que sunt autem hec tunc de eis legislator locuturus fuerit dicemus. A-
nima que iuravit et protulerit labiis suis ideo apte permittens
quod lxx dicunt separans labiis ut vel male aliquid facere vel-
let vel bene in quibus peccatum est. Quando his qui bene pro-
mittit facere mentitur aut qui male comminatus est mutatur dicit quod
herodes passus est qui pro eo quod iuravit herodiadi Johannem
baptistam capite detruncavit; oblataque post ea intellexerit delictum
suum. Anima hec videlicet que dicta sunt unumquodque cum sen-
serit et cognoverit confiteatur peccatum quod fecit et offerat agnam
de gregibus sive capram. Quia de aliquo qui de populo est videlicet
de vulgo loquitur hoc loco inter quos possibile est simpliciorem
quempiam invenire agnam de gregibus utpote aptam simplici
quemadmodum supra diximus in hoc de quo nunc sermo est sa-
crificio sive penitentia recte custodiunt offerri simul adiciens
Orabit quoque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Consuetis utimur verbis in
memoriam vestram revocantes ea que supra inde peccatione pro peccatis
precepit pagina que iterum dicere utpote semel dicta necessarium non
habemus; solummodo autem hoc addiciamus. Ut si quid horum
princeps peccaverit hircum de capris offerat oblacione sibi digniori
et priorem. Per hoc enim quod multitudinem et maius de quibus ante
dixit ideo sacrificium offerre preceptum manifestum est eum etiam de
principe similia voluisse. Ut autem et aliud dicitur cum qui ista
intellebat nec ipsum peccare oportuerat nec alios committere
peccatis. Non enim ad virtutem sed ad iniquitatem emulantes se inve-
nit producere sive provocare subiectos; propter quod illud quasi quod
non eiceret deberet indiscussum reliquit. Sed et hoc nondum est
quia delictum aliquando quidem speciale iniquitate que tantum soli
committitur deum qualis est que in sanctis aut que in ministrando committitur
aliquando autem omne peccatum quod ad scientiam pervenit legislator appel-
lat. Et propterea ab eo cui uniusque cognicio peccati sive ante pena sive
sub inferatur modis omnibus delictum dicitur ut videat quia omne
peccatum perfectum cognoscitur in ipso delinquitur deum. Et ideo appel-
latur delictum id est plurimum nimia. Non enim sine causa
legislator hoc sermone frequenter utitur. Nam et quemadmodum
differentes questiones hominem in exordiis libri per holocausto-
mata et sacrificia salutaria. Descripsit legislator non frustra
proposuit sed magis multas et varias aperire cupiens. Sic et modo
non una specie sed multas de oblacionibus peccato sanxit ut
pluriores modos implere possit. Ut omnis modus penitentie in omni
peccato conveniat. Vide in prima parte et remunerat et lacrimas

et orationem continuam et vigilias exigit aliaque similia. Quemadmodum ubi
gravi senectute aut aliter corpore infirmus talem agere penitus non prevalebit
Numquid ergo hic propter infirmitatem aut senilem etatem repellitur a pe-
nitentia? Nullo modo habet enim alium modum ad impetrandam remissionem
peccatorum. Sed quis hic sit sequentia demonstrant dicit enim Si autem non
potuit offerre pecus quod lex in [?] statuit. Si autem non valuerit ma-
nus eius ad ovem insolentes ponere capram vel caprum intelligi quasi
commune esset genus caprarum et ovium sicut diximus. Unde alii in-
terpretum in hoc loco ponere hi quidem pascualia, alii autem ex grege no-
lentes per hoc et capras significare ediderunt. Si ergo hic non po-
tuerit offerre pecus offeret pro peccato suo quod peccavit duas turtures
aut duos pullos columbarum domino. Quamobrem necessarium nimis
est renuncians [?] nos quia contemplativam vitam et in meditatione con-
versantem et mundam atque simpliciorem significari per pullos columbarum
et turtures superius diximus. Ergo qui non potest vacare in continua af-
flictione et camina [?] ut panem suum cum cinere comedat et potum suum cum
fletu temperet aliaque his similia penitens agat, utpote infirmitate
aut alia quacumque necessitate prohibitus, hic alio modo agere potest pe-
nitentiam velud offerens semetipsum ad contemplandum deum et ad
perscrutationem legis eius totamque mentem suam consecrans celesti co-
nversationi a terrenis rebus plenissime se cohibens; per hoc enim ei
et peccatorum remissio et iustificatio prestatur [?]; Unde duo que offeruntur
unum quidem pro peccato id est ad emundationem peccati, alium autem in holocau-
stum quasi [illegible] semetipsum conversatione vel vita et ple-
nissime deo tradentem immolatur. Offeret autem hec sacerdoti, Christo
utique. Fiunt enim acceptabilia cum utraque quando secundum intentionem do-
mini [?] atque eo mediante offeruntur. Qui primum offerens pro peccato. Deo
primum pro peccato offeret quia nemo potest holocaustum fieri nisi prius fuerit
a peccato liber effectus. Sed quis huius modus est libertatis? Retor-
quebit que sacerdos caput eius ad pennulas ita ut collo hereat
et non penitus abrumpatur. Per collum quod lex confundi [?]
inspectum [?] sit totum corpus intelligitur quia colli firmitas sanitas
et subsistentia totius corporis est. Cervicem ergo solet caput pro mente ac-
cipi in divina scriptura pro eo quod mens principatum tenet in homine. Un-
de et David deo dicebat Tu contribulasti capita draconum super aquas.
Mentem inde [?] dum aquam baptismatis remissione tollente
mens a dyaboli contereretur; per ergo hoc quod dicit lex Retorquebit
sacerdos caput eius prius non translatio Retorquebit que caput eius
simul nos non sine nec compati corpori sed abrumpi vel retorqueri
ut non ex aliquo repugnet legi mentis lex peccati que consuetudine | Romanorum vii
peccandi in membris habitat corporis neque captivum ducat ducit hominem
sicut Paulus ait. Cervicem autem non debemus ex toto corpus adversari
huic creaturam illud dyaboli estimare sicut quidem putant. Sed sub de
illud mente. Propterea non precepit illud caput a collo separari. Unius quippe
eiusdem que sunt utraque creatura; sed sequentia videamus. Et asperget
de sanguine illius parietem altaris. Quicquid autem reliquum fuerit
faciat distillare ad fundamenta eius. Cervicem pro peccato est. Paries al-
taris corpus Christi intelligitur. De quo ipse Christus dicebat Sol-
vite templum hoc et tribus diebus edificabo illud. Fundamentum | Johannes ii°
autem eius sive secundum quod lex in [?] sit basim basis eius evan-
gelium est. Ergo secundum intentionem sacrificii Christi et evangelice doctrine
iubet etiam hic pro peccatis sacrificium afferri. Propterea quod addidit Cervicem
pro peccato est. Victima quippe sit a peccatis exempta quemadmodum Christi imitatio

et obedientia evangelice predicationis prestet cum prius obediens alterum adole-
bit holocaustum ut fieri solet. Item quemadmodum oportet holocaustum
fieri. Quod lex plane secundum eum dicit id est faciet aut quemadmodum debet. Opor-
tet quippe eum qui patrem et matrem et fratres et omnia secularia
renunciavit holocaustum fieri si modo vult esse acceptabile et intel-
ligibile holocaustum. Hec sic faciatis qui non potest predictis modis
propriam agere id est vigiliis et sacco et aliis similibus afflictionibus
rogabit pro eo intelligibilis sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei. Ad-
mirabiles valde dei [illegible] ergo et hinc lator legis qui veniam utpote
clemens [illegible] huiusmodi habuit et modum cepit per ipse
non minora [illegible] infirmantes possint. Prima autem non omne
facile est ad penitendum [illegible] immo aliquando et difficile. [illegible] quando ab
[illegible] prima [illegible] eius quodammodo abolevimus quod e-
venit. Sed [illegible] forte peccavimus et penitere se simulans ad hoc rur-
sus redeat quod et petrus reprehendens ait. Evenit eis res veri pro-
l. ij petri ij verbii. Canis reversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti.
Sed et paulus ait. Ne quis ait fornicator aut prophanus ut esau qui propter
l. Ebreorum xij unam escam vendidit primogenita sua. Scitote enim quia et postea
volens hereditare benedictionem reprobatus est. Non enim penitencie locum l. invenit
quamquam cum lacrimis exquisisset eam. Ergo quia talibus non facilis
prebetur penitencie aditus. Ecce mitis legislator innuit ait enim. Quod si
non invenerit manus eius afferre duos turtures vel duos pul-
los columbe. Cui vero hec non potest omnimoda ut hedum aut
ovem potest cruciare aut non potest seu ut lex dicit non invenit
quia divitiis prius male usus non eas quemadmodum oportebat ex-
pendit. Quid ergo faciet. ut non desperatio et causa perditionis fiat.
Offeret pro peccato suo similam partem ephi decimam. non mittet in eam
oleum. nec thuris aliquid ponet quia pro peccato est. Hec ergo species ei [illegible]
penitencie concessa est quam dixit. [illegible] autem et timere debet
ne forte non suscipiatur [illegible] utpote frequenter [illegible] penitencia propterea
nec oleum super fundit utpote dubitans an misericordia [illegible] passione
dignus sit. Sed nec thuris aliquid imponit utpote qui nescit
utrum boni odoris sit [illegible] qua frequenter [illegible] est.
l. Johelis primo Unde Johel propheta ad plebem iudeorum dicebat. Convertimini ad do-
minum deum vestrum quia benignus est et misericors est. patiens et
multe misericordie [illegible] et prestabilis super malicia. Quis scit
ij Corinthiorum vij si convertatur et ignoscat et relinquat post se benedictionem sacrificium
et libamen domino deo vestro. Ergo [illegible] dubitatur de misericordia et
patiente et multe miserationis. si convertatur et peniteat et si sac-
rificium aut libamen pro eius accipiat nisi quia populo malig-
no et diligenti [illegible] locutus. Quid cum sepe egit [illegible]
impura penitencia. ergo nec dispensatorem [illegible] facere [illegible] nec rursus
eos penitentes valde [illegible] atque ideo [illegible] est dubius [illegible]
et quam obrem non portabat [illegible] eis facile dari ne data
l. Johannis ij° presumptio ad alia rursus peccata eos negligentiores efficiat. [illegible]
[illegible] relaxatis [illegible] infirmus quippe quas [illegible] et [illegible]
[illegible] legislator innuit. Tradet autem eam sac-
[illegible] autem utpote prius xpus quippe est qui ceteros [illegible] p

per significationem intelligitur. Sacerdotis qui plenum ex toto pugillo hauriens cremabat super altare in monimentum eius qui obtulit speciem oblationis; accepta in illis est ephyum simulam ephi autem mensura est continens

pthi glis mensura sit

scilicet tres modios capiens, ergo Christus est qui sacrificium offert et ipse est sacrificium quod offertur. Ephi enim cum sit mensura trium modiorum evidenter trinitatem innuit quo una quidem mensura est

= S trinitate

quia unum in ea est deitas. Tres autem habet mensuras id est tres personas

personas et tot simila sua manifestum sit. Non nos peccare eius parte carne domini dictus propter inseparabilem tamen ea [illegible] sibi unitatem.

Quare autem trinitatis pars est quia indivisibilis eius est gloria et virtus ita ut paulus de Christo dicit. In ipso habitat omnis plenitudo // Coloss ij°

divinitatis corporaliter; sed et Johannes. Qui negat inquit filium // i. Johannis

nec patrem habet qui confitetur filium et patrem habet. Ergo ephi quidem hic incarnatus est verbum utpote habens in se trinitatis plenitudinem. Decima autem eius est ea de causa. Primum quidem ut ostendatur sublimitas divinitatis eius quantum ad humanitatem respectu quod et per se dicitur. Deinde pro eo quod integro homine incarnatus fuit deus verbum et qui legem implet; utrumque enim decima significat. quia et perfectus est denarius numerus. Decem autem mandata sunt legis. Unde et decime decimam preparat sacerdoti Christo indulgere et lex deputavit. utpote magis vere primitias habenti. Quicunque ergo primam sepe prevaricans violavit circumcisionem vult agere penitentiam inspexit aptat. Qui interrogatus a petro si peccavit in me frater meus quotiens dimittis ei usque septies. Dixit; non dico // i. Mth xviij

tibi septies sed usque septuagies septies, hic ergo sermo spem prime eis quibus impossibilis videtur prebebat. Propter quod hauriens de oblatione implet pugillum in monimentum eius qui obtulit et cremat super altare id est incorporatur sibi ubique plus salvandis qui ad se veniebat apostolus dixit. Non perhibent // Joh x

meum. et nemo eas rapiet de manu mea. Veniente ad se salvat eum qui sepe deliquit in prima; quid pro offensis pugillum in monimentum id est verbum secundum quod promisit eos qui semel sub manu eius facti fuerint non perire de hoc ergo pugillo mulierem que singulam gerebat caritate ipse innuit dixit dicente. Congaudete mihi quia inveni dragmam quam perdideram // i. luce xv

de multis non male prima utentibus perdita fuerat ratio grande penitentie. Sed secundum perditam dominum inventa est. Hec ergo in monimentum offert super altare corpus suum quod omne peccatum suscepit etiam illum quod videbatur impossibile posse salvari, propter quod addidit. Quia per te omne est omnibus quia ad Christum solum pertinet omnium peccata si sepe sit. Ergo hi qui primam sepe peccando prevaricati sunt postea autem penituerit. certo quidem quod frequenter prevaricati sunt spe prime non habent Christo tamen etiam sit operare id est suscipe primam per verbum peccatis illius, quod manifestat sequentia cum dicit. Rogavit pro illo et exquod peccavit et dimittetur ei. Ut ex hoc intendas. Et orabit pro eo sacerdos propter eius peccatum commissum fuerit quamobrem etiam ab uno habere utpote sepe cadit de peccante sepeque decadere ne penitentie atque nihilominus iterate peccatum ea inter se prevaricatum est primam recte sacerdos dimittit et deprecatur. Misericors enim est et fidelis sacerdos addidit qui exercet per peccatis populi; sed etiam qui similis sit huius sanctificationis sanctionis veniam congruenter. Dicitur enim. Reliquam vero partem ipse habebit immune quod lex addiderat credidit. Quod autem reliquum fuit sit sacerdotis

quemadmodum sacrificium simile est decimam quippe ephi similae precipit
offerri. Rursus quia similam theologiam esse ponit hec autem oblatio non
tantum theologie sed etiam prime est comparationis ostendit quia hec alia qui-
dam est extra illam. Unde nos quidem quod reliquum fuit Aaron et
filiis eius deputavit. Esse autem diximus eius filios illos qui subli-
mia et divina intelligere possunt. Ipsi quippe percipiunt de scientie reliquias
cum totum atque summam in solo Christo prius habebant apud quem sapientie thesauri
Coloss. ii et scientie sunt ut ait apostolus absconditi sunt. Vere autem non Aaron et filiis eius
sed sacerdoti quod reliquum est Christo intelligitur sicut et sacrificium simile
hoc nomine. Ergo quia similam esse theologiam diximus, in duo eadem
prius sacrificium dividitur, id est in remissionem peccatorum penitentiam agentium
et in theologiam a Christo. Solus enim dei est ignoscere etiam quod impossibile
videtur remissione et scientie incrementum multiplicare. Hoc sacrificium a theologia
invenimus. Illud autem non annuimus quia in quibusdam personis vel
in peccatis difficilem esse aditum prime diximus ait quippe Paulus. Vo-
luntarie enim peccantibus nobis post perceptam notitiam veritatis non
Hebr. x iam pro peccatis relinquitur hostia. Hoc quod diximus difficile pro impos-
Hebr. vi sibili ponentes. Nam idem in subsequentibus ait: impossibile est enim
eos qui semel sunt illuminati gustaverunt etiam donum celeste et participes
facti sunt spiritus sancti gustaverunt etiam bonum dei verbum virtutesque seculi ven-
turi et prolapsi sunt renovari rursus ad penitentiam crucifigentes sibimet
ipsis filium dei et ostentui habentes eos qui frequenter egerunt penam
et peccatum sunt Christum iniurie qui eam concessit significans quod
manifestat sequentia. Terra enim imbibit sepe venientem super se bibens
imbrem et generans herbam opportunam illis quibus colitur acci-
pit benedictionem a deo. Proferens autem spinas et tribulos reproba est et ma-
ledicto proxima cuius finis in combustionem. Non dixit semel bis vel
ter sed sepe in hisdem in quibus penitebat prevaricantem penitentiam
suam esse maledicto proximam et reprobam cuiusque finem in combu-
stionem esse nisi resipuerit nolens autem desperationem facere auditoribus
suis. Erant quippe sine dubio quidam in eis negligentes et luxuriose
penitentia utentes. Quamobrem non ad alios hec sed ad eos scribebat
quia hec tantum quidem tales admonuit. Consideremus autem de vitulis sacrificiis
Levit. vi c meliora et minora salutem tam et si ita loquimur similiter et terrere eos
qui luxuriose utebantur penitentia et vanam spem rursus penitentie sibi in-
ferent aliquando capientes; propterea legislator nec oleum oblationi
imposuit nec thus addidit timorem incutiens offendentibus. Et tamen su-
scipientem hanc sacerdotem dicit. Locutus est dominus ad Moysen
dicens: anima si prevaricans ceremonias per errorem in his que
domino sunt sanctificata peccaverit offerat pro delicto suo arietem immaculatum
de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii
ipsumque quod intulit damni restituet et quintam partem ponet supra
tradens sacerdoti qui rogabit pro eo offerens arietem et dimittetur
ei. Bonum quidem est a vano peccato abstinere maxime tamen ab eo quod
tenet sancta committi quia deus per illud iniuriatur. Videtur autem hoc
et quam terribile sit prius quam legislator exposuit demonstrat oblatio.
Tercius quippe quia dum tot precepisset sacrificia celebrari ministerium
de arietis sacrificio in principio libri huius dominus ad Moysen lo-
quens nisi tantum in hoc est loco mentionem facit volens novitatem
et utilitatem sacrificii huius ostendere. Tercius etiam quia non hircum
neque caprum aut avem aut par columbarum sed arietem precipit

offerri. Ex oblatione docens quale sit hoc peccatum. Insequia enim
salvatoris aries accipitur. Cognoscitis autem hoc modo quod deus
abraham ab unigenito immolando cohibuit quem et ysaac vi- 1. Gen. xxij
vere precepit. pro promissa ex eo successione et figuram sacrificii salvatoris
impleri oportebat. pro Christo autem ysaac in sacrificium assumpto inde
arietem in vepribus herentem cornibus. Vel sicut lex in arbore sabech
patriarcha teneri. arbor autem sabech crux est. lignum est enim
remissionis in quo aries ex cornibus figuram gerens crucifixi ma-
nibus in cruce christi tenebatur. Non solum autem immaculatum eum esse
precepit. Sed et cuius precii sit sive bene possit duobus siclis vel
secundum lex argenti quinquaginta siclis. siclo scilicet sanctuarii. Nemo
quippe sibi convenire deum sacrificium nec proprium scilicet potest. Sicut
enim nemo potest dicere dominus Jhesus nisi in spiritu sancto. Multo magis 1. Cor. xij
nec sacrificium eius assequi potest sine operatione spiritus. Unde
non simpliciter dictum est l. siclorum. Ostenditur quippe hic numerus
sancti spiritus adventum. ex eo quod die penthecosten id est quinquagesi- Actuum secundo
sima ad apostolos venit. Sed et pondere sanctuarii sive secundum lex
siclo sancto ut per hoc quod sancto ondceret sancti spiritus virtutem et operatio-
Siclus xx habet obolos nem. Sicle autem quare quia siclus viginti obolorum est. Hic autem
vicenarius numerus est peccatis obnoxius. Unde hii qui de egipto
exierunt cum xx annorum essent peccati populi penam non susceperunt.
Minida quippe abanimi peccato est specialis hoc. Non solum autem
arietem offerri sed et quintam addere precepit. Si quis forte sancto-
nascentibus aut vlugento tali illicite abusus est hoc appellat
commissum peccatum in sancta. Hic ergo ipsum reddet et insuper quinta id est
quintam eius partem tradet sacerdoti. Hoc autem significat aut
qui quinque sensus habemus. si primum sensum peccaverimus velut si oc-
culum ad adulterium in tempore et loco sancto occupaverimus. aut linguam inde
trahendo. vel aures ad malam loquendo. aut odoratum ad preceptorum
odoramentorum meritatorum. aut manum ad tactum profanum et iniustum.
Primum quidem ab illo peccato omnino abstineamus et penitentiam de eo pariter
offeramus. id est christum rogemus ut peccati in se commissi ipse fiat
exceptio. Deinde quintam id est unum quinque sensuum per quem peccatum co-
missum est offeramus sacerdoti christo videlicet ut nequaquam ultra ad acti-
onem priorem illum occupemus sensum. Sed consecrentur illi deo. Si enim per
peccato nostro deprecabitur. quoniam autem peccati aries pro sacerdote offeratur in
alia parte libri conscriptum est ubi sacrificium pro peccato equale esse sacrificio
quod pro delicto sit precavit. Hoc autem nunc admonendum est quia delictum legis-
lator duobus modis utitur ponere solens et delictum appellans. Nunc
quidem peccatum quod ad sciam pervenit et nequaquam iam ignotum est peccanti.
Nunc autem quod modo ipso commissum est veluti in iureiurando et quod
in sectis non sine causa hoc appellat delictum. sed ut tu cognoscas simul
modum extendi peccatum quod in sciencia et quod in iureiurando et quod in sectis
admittitur. Anima si peccaverit per ignoranciam. fecerit quod unum ex hiis que deus
lege prohibentur et postea intellexerit iniquitatem suam offeret arietem im-
maculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram estimacionemque peccati
qui orabit pro eo quod nesciens fecerit et dimittetur ei quia per errorem deliquit
in deum. Habet presens locus questionem non modicam consideracione dignam quia
pro peccatis pro quibus capitulum presens offerri aut arietem precepit. Alit enim. Quod
si peccaverit de populo terre per ignoranciam ut faciat quicquam ex hiis que deus

prohibentur atque delinquat et cognoverit peccatum suum offeret capram im-
maculatam. Hunc autem quasi oblitus ea que precepit. Si anima
autem peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex hiis que Domini sunt lege prohibente
et peccati rea intellexerit iniquitatem suam offeret arietem immaculatum
de pecoribus sacerdoti. Et multum videtur differre inter hoc sacri-
ficium et illud quod dudum precepit. Sed neque oblitus est anteriora
licet contraria eis preceperit. Anima in nomine anime gentilem
diximus significari. Hic autem forsitan ignorans mandata legis
iustificandi potest propter quod dixit et per ignorantiam recte intelligibilis
aries ex pecus videlicet ipsum peccatum in sacrificio pro eo oblatus dicitur
Sed et illud ostendit atque in hiis evidenter demonstrat quia minimo
quidem peccato premittendo cogeremus prima cum non sumus idonei
per nosmetipsos sine Christi sacrificio consequi veniam. Ergo siquis
extra fidem Christi constitutus est iudeus forte aut paganus licet
peniteat se de peccatis suis per conversionem et iuste demonstret remissionem
non meretur. Quia arietem offerre id est Christi sacrificium non potest.
Quamobrem generaliter de omnibus quodammodo sanare cupiens
non dixit Si anima de populo sed si anima simpliciter peccaverit
et fecerit unum ex hiis que Domini lege prohibentur. Ergo et de indocto et
dei scientiam habente. Nec non decipit peccato recte hoc quod dictum est accipitur.
Quia autem arietem pro delicto iubet offerri aptissimum est quia delictum
hic legislator intellectum peccati posuit. Propter quod dicens per igno-
rantiam subdidit et peccati rea intellexerit iniquitatem suam. Cum autem
intellexerit peccatum hic illud in se relidit et sordidatur ab eo sive oneratur
quousque per peccatum sacrificium oratio pro eo fiat. Intellectus autem peccati
in habentibus quidem scientiam. Contenebratis vero eamque libi-
dinum necesse ut cum in cogitatione sua respiciunt pervenerit carentibus
non scientia per competentem doctrinam. Qui intellectus cum alterutro
horum pervenerit magis ad hoc movet hominem ut querat sacrificium et pe-
nitentiam. Qui enim intelligit pollucionem et non se purgat per penitentiam
manifestum est quod abhominabilis sit et sordidus. Nam hinc in euangelio
de Iudeis Dominus dicebat: Si non venissem et locutus fuissem eis peccatum
non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Hec
autem planioribus expositionibus approbantur. Quid enim dicit? Orabit
pro illo sacerdos quod nesciens fecit et dimittetur ei. Quia per cognitionem
delinquit iudicium. Quod lex dicit et dimittetur ei. Delinquit
enim delictum ante Dominum et quomodo idem ipse nescisse et delinquere dicitur?
Delictum coram Deo dicitur qui iudex iustus est et nichil agit
contra iusticiam. Nec enim de sola actione nos iudicat sicut quando ad peccatum
aut propter libidinem aut propter avariciam aut propter aliam declinamus quando
ignoranciam illius vel voluptatis et similium laterum et illius non
false glorie patimur. Facit autem hanc ignoranciam dilectio mediarum
ex quo concupiscentiam terrarum mente cecatur et iam et absconditur scientia
que certe nichil invenitur distare ab ignorancia. Unde et David
dicebat: Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant. Cum
autem resipiscunt et restaurata fuerit obscuritas mentis tunc peccatum
sentimus et necesse ut in delictum nobis usque dum per penitentiam purgemur
deputetur. Delictum autem quod est coram Domino duplicat enim
delicti nomen secundum legem dicens delinquit enim delictum ante Dominum
et hoc cuius rei gratia? Nisi delictum esse intellectum sive cognitionem
peccati diximus etiamsi hi qui de naturali iure scientiam peccati habent

sicut hic sicut diximus eam amore libidinis tenebunt. Alius
aut tardior natura est. et alterius doctrinam habens necessariam. Ter-
tio aut resipiscenti sive aut ab alio discenti delicti idem peti
scientia delicti peccatorum ante deum duplex penitentiam reputatur
Primum enim deus vivus scientiam ob noxiam facit. et sacrificium
pro ignorantia et peccato exigit et primam. Locutus est dominus ad moy-
sen dicens. Anima que peccaverit et contempto domino negaverit de-
positum proximo suo quod fidei eius creditum fuit vel vi aliquid
extorserit aut calumpniam fecerit sive rem perditam invenerit
et inficians insuper peieraverit et quodlibet aliud ex pluribus
fecerit ex quibus peccare solent homines, convicta delicti reddet
omnia que per fraudem voluit obtinere integra et quintam insuper par-
tem domino cuius dampnum intulerat. Pro peccato aut suo offeret arie-
tem immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta esti-
mationem mensuramque delicti qui rogabit pro ea coram domino et
dimittetur ei pro singulis que faciendo peccavit. Cernis quod in
eodem ordine esse peccatum quod iniuste et id quod in iureiurando co-
mittitur prius dei traditur. Patet autem ex eo quod in utroque idem arietis
sacrificium offerri precepit. Quamobrem cum paulo ante movi
peccato arietem iussit offerri non agnellis eam convenientes sed inten-
tione legislatoris sequentes diximus. Cur autem peccatum quod in
iureiurando est et quod in sanctis committitur putavit. quia omnino
utrumque ad deum pertinet. et qui in iusiurando transgreditur non solum
proximo nocet sed et ipsi deo quem mediatorem fecit iniuriam facit. Do-
cere aut te ipsa illa distinctione possumus. Videamus itaque quomodo
etiam ipsa nunc lex incipit. Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Preceptum ondit madani(?). ex eo quod et in ipso quemadmodum est in
peccato desertis dum legum moyses specialiter exponit. Locutus est ergo
Anima que peccaverit et contempto domino negaverit depositum proximo
suo quod fidei eius creditum fuit. vel in aliquid extorserit aut
calumniam fecerit sive rem perditam invenerit et inficians insuper
peieraverit precepta domini ut mentiatur. Que verba lex sic admit
Anima quecumque peccaverit et preterit precepta domini ut men-
tiatur in proximum in deposito aut de societate aut de rapina
negavit proximum et invenerit perditionem et mentiatur pro ea et iura-
verit iniuste. Hec aut superioribus dixit si mentietur; neque enim
solet divina scriptura eadem verba repetere que et multa omittit bre-
vitatis causa videtur hic lege iurisiurandi transgressioni me-
dacium comparare. Et ideo superius quidem sive iureiurando commemo-
ravit. Hic aut mendacio iusiurandi coniunxit. Ait enim. Et menti-
atur et iuravit iniuste. Nam et ceteri interpretes aquila theo-
dotion et symmachus ubi dixerit lex Si nocuit proximum
suum iste si calumpniatus est quod quidam invenientes abstineant
hos tales iuribus a fallacia [illegible] proximum [illegible]
[illegible] est. Sed et vim seu rapinam cum negato deposito, vel sicut
etiam lex dicit cum societate commisit omne iniustum lucrum
seu rapinam indicans manifestum est aut ex hiis que subnectunt
lex. cum cum peccavit et penituerit et reddiderit rapinam
quam rapuerit vel iniustam qua iniuste egit. aut depositum quod
depositum est ei sive perditum quod invenit. Quod vero quodque

proditorem peccatorum. His que communicata sunt simile sit. Ipse
enim avaritiam committens vim tulit aut certe rapuit ipsum cui quintam
addi precepit. Et hic non sacerdoti sed ei in iniustam passus est
dari precepit quintam in vobis differentibus similia sanciens.
Verum enim tam eo qui periurium passus est in rapina vel de-
posito et contra ipsum ... dum iniuste agit per fallaciam vel
periurium diximus recte horum quintam dari iubet ad quem
tendit iniuria quinta autem lingua est. Esse enim quintam carnem
diximus tunc sit una de quinque sensibus. Hec ergo offertur domino ut
deinceps non peccet quia per ipsam vim quasi proditorem cu-
mittit. Ergo eundem sentit in differentibus rebus et aliquando
quidem in persona sacerdotis aliquando autem in eos qui iniuriam
passus est dominum figurant. Aut quia secundum eandem rationem et sacer-
dos in Christo esse et nobis pro nobis iniuriam pati creditur
secundum legem videlicet compassionis nostre; in fine sermonis huius
dicentem iubet inmaculatum sacerdoti offerri domino oret et remis-
sionem obtineat. Horum autem sufficiens expositio est ex his
que in delictis (?) secundorum dicta est. Sed nos ab utroque peccato ma-
gis autem ab omni respicientes custodiamus nosmetipsos. Si
enim vel in uno quolibet eorum capi nos aut incidere contigit ...
deprecationibus et oblationis ... quibus uti supplicantibus ...
I Cor. x — Hec enim in figura contingebat illis. Scripta autem sunt
ad correctionem nostram in quos fines seculorum devenerunt
In Christo Ihesu domino nostro ipsi gloria cum patre et spiritu sancto nunc
et in secula seculorum. Amen. — Liber II. C. VI

Locutus est dominus ad Moysen dicens Precipe Aaron
et filiis eius hec est lex holocausti; cremabitur in
altari tota nocte usque ad mane ignis ex altari eodem
erit. Vestietur sacerdos tunica et feminalibus lineis tol-
letque cineres quos vorans ignis exussit et ponens iuxta altare
spoliabitur prioribus vestimentis indutusque aliis ad favillam (offeret eos)
consumi extra castra et in loco mundissimo usque ad favillam
consumi faciet. Ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet
sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies et impo-
sito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum. Ignis est
iste perpetuus qui numquam deficiet in altari. Vna legislatoris
modo sufficienter in precedentibus audivimus et exposuimus lega-
I Cor. iii — libus vero fundamentum positum est extra quod aliud nemo edifica-
tum imponere potest. Christus enim est qui nobis sicut angu-
laris edificii lapis per totam legis expositionem iacet. Cuius
scientia et doctrina quasi et architectus est aurum argentum lapides
pretiosos super edificamus. Locutus est dominus ad Moysen
dicens Precipe Aaron et filiis eius Hec est lex holocausti.
Hic de iugi sacrificio lex loquitur quod cottidie in libro Exodi of-
ferre precepit sacerdotes dicens sic Hoc est quod facies in
altari agnos anniculos duos per singulos dies iugiter
et paulo post Oblatione perpetua in generationes vestras. Dixit
autem facies holocaustum unum agnum mane et alium facies vespere.
Per hec ergo intelliguntur quia inter quidem qui sunt de plebe ...

Levitice dictum est si voluerit offerre holocaustum. Propter quod sacri-
ficium illud munus ordinis utpote spontanea oblatio nominatur. Non
enim omnis homo perfectissimam exigitur sapientiam. Sacerdos tamen
omnimodo debet perfecte sapere. Proprium enim sacrificium id est continuum
holocaustum sacerdotis in die mane et vespere offerre precipitur ut a perfecta sa-
pientia incipiens in eadem finiat. et totam suam vitam consummat ad
perfectionem. Sed quia holocaustum quomodo particulatim dividatur quomodo
effundatur eius sanguis quomodo imponatur super altare initio huius
libri Levitici legislator exposuit modo utpote illis sufficienter dictis de
solo dat holocausti nomine. Consequenter ergo subditur: Ignis in altari
semper ardebit quem nutriet sacerdos. Oportet quippe eum qui holo-
caustum id est perfecte sapientie operatur debet semper attendere ignem scilicet spiritus
et non sinere extingui. Relinquit autem Deus [?] ex quibus dominus
est negligentia. Propter quod et Paulus ait: Spiritum nolite extinguere.
Velud in vita perfecte sit positum extingue illum sine attendere. Tota
autem nocte incendi ignem iussit non quod in die non incenderetur
nam quomodo sacerdos fieret diebus singulis holocaustum. Sed quia
manifestus erat ignis diurnus nocturnum addidit. Nunc ergo nox
talis est vite huius id est ea que multos obtinet ignorantia. De qua Rom. xiii
Paulus dicebat: Nox precessit dies autem appropinquabit. Nos propter qui
holocaustum deo facti sumus etiam in nocte attendere ignem. ut cum alii
legem transgrediantur et heretici sint nos simus spirituales [?] dei
dicentem: Tempus faciendi domine dissipaverunt iniqui legem tuam.
Unde cum alii transgrediuntur legem nos oportet maxime ad obedientiam
legis sub regi. Subdidit autem: Vestietur sacerdos tunica et feminalibus
lineis. Sacerdos hic qui holocaustum offert unusquisque perfecte sapiens
intelligitur quia sacerdotium perfectis fidelis appellatur utpote legem perfectam
evangelii suscipiens. Qui ergo vult offerre holocaustum tunica id est
iustitia et feminalibus id est castitate induatur. Sed quia per feminalia casti-
tatem oportet intelligi membra probant quorum ipsa tegumenta sunt feminalia.
Tunicam autem iustitiam diximus quia perfecti tunica maxime iustitia
vestis est. Unde Paulus dixit: State succincti lumbos vestros in veritate Ephes. vi
induti lorica iustitie. Lineam autem et tunicam et feminalia vult esse non
ex lana. Quia linea vestis habilis mollisque adherens est corpori. Appa-
ret ea que ex lana est. Sed quo decet qui habilis utrumque tolleren-
tes sic anime iustitia et castitas similiter hoc decet quia quemadmodum
lineus facile cuique est ad habendum. Sic virtutes volentes eas consequi
faciles sunt et qui eas conquirere possunt. Hiis autem indutum iubet
auferre cineres de holocausto quos ignis consumpsit de altari. Quid
per hec docens nisi ut quemadmodum hostia aufertur id est sacrificium quod
factum est holocaustosis ut aliud iterum simile offeratur ita et nos facia-
mus. Virtutes quippe quas recepimus per spiritum sanctum singulas debemus po-
nere ut alias rursus apprehendamus et non tantum precedentibus contenti
simus. Sed et alias adiungamus quemadmodum hiis qui currit
relinquens retrorsa ad reliqua currendi contendit quia [?]
aliter ad bravium non potest pervenire. Propter quod cum auferri de
altari precepisset consummatum igne holocaustum ponere illud iuxta
altare precepit esse. autem Christum holocaustosis altare diximus. Au-
ferimus ergo et olim opere consummatas virtutes quidem habemus tempus
alias operandi quasi ne nobis imputet precedentes negligentibus
si non super eas alias construamus. Probat autem hec et Ezechiel xviii c.
tum dicit: Si dixero iusto quod vita vivat et confisus in iustitia
sua fecerit iniquitatem omnes iustitie eius oblivioni tradentur

et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur. Imponetur autem
super peccata sua ut iterum augeamus atque confirmemus. Unde in extra altare
iubet holocaustum poni. Servat enim nobis Christus iustus iudex
quecumque bona egerimus si non hec per iniquas actiones frustrata
fuerimus. Propter hoc etiam spoliari vestimentis et indui aliis et
efferri cineres extra castra in loco mundissimo iussit, nos altioribus quibus
nos vestimentis extra ea que prius dixit induens. Nam enim pleniori
veste indui lanea nos precepit; sed hoc idem per multa significat
idest quoniam ne prius alta correcta sunt non imponent quidam
tempus est alia percipiendi. Et propterea deponentes vestimenta prius
aliud tale iubet indui extra castra autem in locum mundissimum
efferri. idest pervenire ad statum iudicium. Illud enim extra castra est
prius seculi. Et locus est mundus quia ab omni corruptione est futuri
seculi iudicium. Sed quid est quod addidit: Ignis autem in altari
semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane
per singulos dies. Quemadmodum ergo materia ignis est ligna, mane
autem ea iubet apponi sic nobis sit materia subministrationis per
divine legis testimonia. Et sacrorum eloquiorum meditatio. Et ideo super
esse ligna diximus. Ergo hec mane illuminare apponere debemus
idest in vigilantia et sobrietate anime. Non solum enim nobis in
die sed in nocte idem non solum in tempore sobrietatis, sed et intelligibili
nocte de qua Paulus dicebat: Non sumus dormientes sicut et ceteri
non habentes spem sed vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt
et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt. Ignis sufficit administrationis per
in quo ordinari oportet intelligibiles hostias et adipem sacri-
ficiorum que lxx salutarem ediderunt quia per adipem desiderium
significari interpretatorum seu in salutari sacrificio diximus. ut
desiderium salutationis afflat seu deducat. Quis spiritum totius fi-
nitatis est spiritualis nihil materiale habens intellectum inserere nec-
tenemus ad quod nos legislator notans. Ignis autem iste est perpetuus
qui numquam deficiet de altari. Spiritus enim est deus et qui ado-
rant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Unde et intelligere
altare quod est Christi corpus inextinguibile habet ignem subministrationis
spiritus. Hec est lex sacrificii et libaminum que of-
ferent filii Aaron coram domino et coram altari. Tollet sacerdos
pugillum simile que conspersa est oleo et totum thus quod super
similam positum est adolebit quod illud in altari in monimentum
odoris suavissimi domino. Reliquam autem partem simile comedet
Aaron cum filiis suis absque fermento et comedet in loco sancto
atrii tabernaculi. Ideo autem non fermentabitur quia pars eius in
domini offertur incensum. Sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto.
Mares tantum stirpis Aaron comedent illud. Legitimum ac sem-
piternum in generationibus vestris de sacrificiis domini. Omnis qui
tetigerit sanctificabitur. Meminimus beatum Paulum dixisse eadem
dicere michi non pigrum nobis autem necessarium. Eandem intentionem
in presenti loco habere legislator videtur reiterans que semel
exposuit. ut multiplici et repetitione mandati legentes ad
memoriam revocaret quatenus autem per repetitionem legis ne-
cessariorem redderet lectorem. Interponit aliquid amplius cum gratia
necessarium hoc mandatum et inexcusabile omnibus existet. Er-
go in precedentibus de holocaustis sacrificia recedunt premissis

Marginalia: atque (right, beside line 9); i. Thessa. v (left, beside line 23); Johannis iiij (left, beside line 32); l. fermentabitur (right, beside line 39)

I
eis assiduitatem. Ipsius est enim ut ignis qui in altari est semper ardeat.
numquam deficiat. Sic et nunc cum sacrificium deduxisset ad me-
dium per quam significaret theologia in huius libri exordio demon-
straturus addidit. Quia oportet ea edi in loco in loca tantum sancto
et amabilis. Non autem ubique aut etiam ab omnibus comedi de qua
inde qualia etiam nunc precipit. Hec est lex sacrificii et libamentorum
que offerunt filii aaron coram domino et coram altari. Hoc ergo
de quo nunc sermo est filii aaron id est sublimes in sapientia homines
soli offerre debent coram domino id est secundum quod dei voluntas est
non superflua in divino eloquio disputantes. Sed quecumque nobis
christus revelavit. Hoc enim intellige quod ait: coram altari. quia
altare esse humanitatem unigeniti demonstratum est. Ergo in his theo-
logia constituamus in que nobis mentibus tradidit dominus ut pa-
trem in eo et ipsum in patre cogitemus et de spiritu sancto sentiamus
quia et ipsus est filii et a patre procedit. Hec enim nobis sufficiunt
ad theologiam que iuvat et salvat. Alia autem quesita querere
reus non presumendo excedat ab intentione mentis et peccat.
Unde etiam nunc legislator subdidit. Tollet sacerdos pugillum
simile que conspersa est oleo et totum thus quod super simila-
posita est adolebitque illud in altari in monumentum odoris sua-
vissimi domino cum elemosina et oratione. Hec enim significant
per oleum et thus quibus necessario theologia indiget
extrinsecus siquidem adiutorium ut non excidant a veritate qui
de deo loquuntur necessarium habent hunc in monumentum intelligi-
bilis sacerdos christus pugillum tollit quia summa scientie apud
eum permanet quod in monumentum quidem est quia imperpetuum erit per
mansuram memoriam. Neque enim quemadmodum ea que nunc et
in ista scientia per partem destruuntur quia quando venit quod perfectum
est quam nobis institutum. sicut ait paulus. Destruetur quod 1. Cor. 13
ex parte; sic erit et ea que apud christum est quam nobis in futuro
contulit ut perfectionibus tunc efficiendis designavit. Illa enim
hic posita esse existimata sine oblatione et in memoriam manet
Sicut autem que totius summa est sapientiae pugillo sumitur
quia per singula capita pugillum per moysen in libro
Exodi per filios israel iussit deus offerri. Itaque summam cogi-
tationis et perfecte scientie esse apud christum legislator innuit
Quid autem hiis subdat intende. Reliquam autem partem
simile comedet aaron cum filiis suis. ut non ex toto
theologia essemus. per quos summa scientia institutum assignatur
Tunc autem nobis ab eo relicta est id est tradita. Hanc come-
dere nos iubet scientiam et operari; Digna nobis et preceptum
est quecumque nobis sufficientis est et infra mensuras invenire Sed
intuendum ubi hanc et quomodo oporteat operari. Sequitur
Absque fermento et comedet in loco sancto atrii tabernaculi; non
in cogitur cum fermento quia non vult nos verbum dei; neque
secundum iudaicam doctrinam neque secundum gentilem sententiam
loqui. sed ut munda sit absque presumptione et absque omni fer-
mento. Comedi autem illam in atrio tabernaculi testimonii
precipit id est operari in ecclesia Tabernaculum enim testimonii

celum est. in quo quod habitet deus scripturam testatur. Atrium autem ta
bernaculi testimonii. idem celi ecclesia est. non solum sicut introitus
et vestibulum celorum. sed etiam quemadmodum domus dei. Ibi ergo idem est
ea oportet omnino de divinitate loqui sive theologiam exercere. In
ecclesiis enim ait benedicite dominum. Si quis autem in domo ecclesiam habet
Rō. xvi Ait quippe paulus. Salutate [illegible] et domesticam eius ecclesiam
Habet autem quis domesticam ecclesiam. quando semetipsum sanctificavit
deo et a secularibus cessavit negotiis. Hic etiam divinis de deo loqui
sive theologiam exercere potest. tales sunt quibus precipitur de sacrificiis domini
id est loqui de deo vel theologia de donis et oblationibus datur. De
quo subdidit Sempiternum erit. Circa sancti scilicet contemplacionem
possident. Subdidit autem Sicut pro peccato atque delicto. Similiter
volens ostendere pro peccato et pro delicto sacrificio. Sermo enim de deo ma
xime ad correptionem et emendationem anime habetur. quando alios et
theorice. demonstrare videlicet et omnium sacrificium verbi dei id est theo
logie coniungitur. sicut quod hic legislator offerri precipit. Non sem
Pro. xv per hoc iubens. sed quia elemosinis et fide mundantur peccata. quemad
modum Salomon in proverbiis dixit. Mares tantum stirpis
aaron comedent illud legitimum sempiternum est in generationi
bus vestris de sacrificiis domini. Non enim omnium est de deo disputare
sed talium qui nihil femineum nihil fluxum in cogitationibus
habent. quod legitimum eternum in generationibus cum id est in perpetuum
custodiri precipit. ut in omni tempore intendam nulli atque de deo
disputare presumere quidem per garrulas declamationes diffluentes
vel seculares alias phantasias a masculorum excedunt digni
tate. ne ex nobis dicatur peccatori autem dixit deus. Quare tu enar
ras iusticias meas et assumis testamentum meum per os tuum.
Concludit autem hanc legem ultima sequentia. Omnis qui tetigerit
ea sanctificabitur. Tangit autem qui apte hoc presumit agere. et hic in
se sanctificabitur. Omnis quippe dei cooperator sanctificatur prestat
j. Thi. iiij quod testatur paulus dicens. Omnis creatura dei bona et nihil
reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum
dei et orationem. Sed cum dicit tangentem sanctificari plane credit
quia in disputando de deo id est in theologia sufficit nobis certum
tantum tangere quemadmodum ignem qui multi tales fieri comburuntur
Nam si interius mittat mittat manum. pro eo quod potuit
tales fieri comburuntur. Sic et qui presumunt vel altius de deo
disputare presumit pro eo quod gloriosius quid multum audacter blasphe
mias eructat cum comprehendere altitudinem divinorum dogmatum
non possit. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Hec
est oblatio aaron et filiorum eius quam offerre debent domino in
die unctionis sue. decimam partem ephi offerent similam in sa
crificio sempiterno medium eius mane. et medium vespere que
in sartagine oleo conspersa frigetur. offeret autem eam calidam
in odorem suavissimum domino sacerdos qui iure patri successerit
et tota cremabitur in altari. Omne enim sacrificium sacerdotum
igne consumetur. nec quisquam comedet ex eo. Omne sacrificium
quod ad sacerdotes refertur preter unigeniti sacrificium sicut [illegible]
[illegible] demonstrat legem. Ait enim Et locutus est dominus ad
moysen dicens Hec est oblatio aaron et filiorum eius quam of
ferre debent domino in die unctionis sue. auctorum quidem sacerdo
tum hec donum est. Ait quippe aaron et filiorum eius Sed
uno unctio offertur. quia omnis sacerdotii imago et

d' [struck through]

firmitas sine substancia xpi sacrificium est. Ipse enim solo oblato
pacturus et unde actum est, inde vnccionis eius ide tempore quo incarna- est
tus est. Vnctio enim inungenti persona medicina dicitur. De quo ait | l. actuum x
petrus. Ihesum nazarenum quomodo vnxit eum deus spiritu sancto et virtute
l. Hec vero quomodo aut unde facta sunt gabriel marie dixit. Spiritus | l. luce p°
sanctus superveniens super veniet in te et virtus altissimi obumbrabit
tibi. Vnde et dauid dixit. Propterea vnxit te deus deus tuus oleo le-
ticie prae consortibus tuis. Aptissime interpretans quod esset sanctificacionis
oleum. quia non est simile huic oleo quo omnes sacerdotes et re-
ges et prophete vngebantur; propter quod ait prae participibus tuis, id est super
participes tuos; participes autem eius aiunt propter carnem aut propter
spiritus communionem facti sunt. Vnde paulus ait. Participes autem | l. Ebre 7
xpi effecti sumus, tamen si inicium substancie eius usque ad finem
firmum retineamus. Qualem ergo oblationem cum sacerdos vnctus sunt
post incarnationem videlicet legislator afferri precepit. Decimam
partem ephi afferunt simile in sacrificio sempiterno medium eius
mane et medium eius vespere quae in sartagine oleo conspersa frigitur
frigetur. Et decimam quidem ephi similae esse virginem humanitatem ti-
[?] insuperioribus ostensum est. cum et ephi utpote mensuram tres me-
suras capientem trinitatem esse recte diximus. Si autem ephi diuini-
tas esse et ephi ut et diuinitatis super eminentia demonstret diuinitate
carnis cum ea inseparabilitas. hec melchisedech in sacrificium | l. Ebre 7 x
perpetuum est; Vna sicut ait paulus. Vna enim oblatione
consummauit in sempiternum sanctificatos. Vnde et saluare imperpetuum
accedentes per semetipsum addens Medium autem eius mane et
medium vespere. Hinc passio incipiens. Ex quo enim in atrio Cay-
phe alapis cedebant alligatum usque ad vesperam protelata est;
tenebris enim eam interpolantibus. Et a sexta hora usque
ad nonam factis necessarie sacrificium in mane et vespere diuidi-
tur. Hec autem in sartagine oleo conspersa frigetur; sartagine
diuini cruce utpote forti et nichil altitudine humanorum pectorum
lesum a tipi operam. Hec etiam super impositam diuinitatem carnis
et [?] hominibus reddidit. Nisi enim super imposita fuisset
tunc. nos corpus xpi nequaquam iniustice [?] percepissemus. Hec
in oleo conspargitur quia cum nobis compassus est. impassi-
bilis passibilem sustinuit carnis. addidit autem Et conspersam
quod lex sic edixerunt; conspersa afferetur eam; buccellas sacri-
ficium bonum odoris domino odorem. conspersam eandem dicentes
et buccellas. Et buccellas quidem diuisse intelligitur utpote
multipliciter procedentem, ipse passiones partes premeteres
Conspersam autem utpote in vnum collectam. Vnde pro buccellis
simmachus dilatatam edidit. Quedam autem ante grasa dictam
habent id est complexa quia inuicem sibi coherent passiones
domini; vnde eadem et ex partibus seu constacionibus secundum pro-
dictam lex edicione esse ait legislator. has constacionibus precedentes
~~[illegible]~~ partes passiones intelligens. Dominum autem hoc
sacrificium est suauissimi odoris domino. Humana quippe
genera salutem prestitit. hac autem deo ut patre creatori
nature nichil est suauius. Ad maiorem autem explanacionem

Cophi quid sit

Sartago crux x

quod unigeniti sacrificium significet intende quid subdidit: Sacer
xpi dos qui patri iure successerit, quia lex iam ceciderat, sacerdos unctus
pro eo ex filiis eius faciet eam. Quia quidem Christus est Ihesus Paulus probat
dicens: Nobis unus dominus Ihesus Christus per quem omnia. Quia non per
1 Cor. viij aaron est non in loco ipsius. sed pro eo translato iure iudicis sacerdotii
manifestum est. Ex eo quod ipse sacerdotium suscipiens illius sacerdotii
ministerium cessare fecit. Sed et quod ediderunt ex filiis eius esse: ex
Hebre. vij eius filiis iuste creditur utpote qui ex Iacob femoribus descendebat
beatissime genitricis domini ex eadem tribu linea descendente; adiciunt
~~[struck]~~ quia predicta lex lex perpetua est domino; quod unius Christi sacerdotium
recte intelligitur quia ipsi dictum est: Tu es sacerdos in eternum secundum
Ps. cx et Hebreo. v° ordinem melchisedech. Similiter et quod ad conclusionem legis huius
sequitur intendendum est: et tota cremabitur in altari. Omne enim
sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedet ex
eo. Quid ergo per hec contestatur nisi ut non dicatur de omni
quia hic qui ex muliere natus est passus est. Qui autem descendit
de celo. passus non est. Nobis enim unus dominus Ihesus Christus per quem
omnia. Quem et hi qui crucifixerunt non cognoverunt cuius esset di
gnitatis atque virtutis. Si enim cognovissent numquam dominum glorie
1 Cor. ij crucifixissent. Ipsius ergo est ibi intellecta passio que provenit
in carne. Quamobrem tota cremabitur in altari. Ipsius ergo est
qui semetipsum totum exinanivit et formam servi accepit et ha
Philipp. ij bitu inventus est ut homo. Humiliavit semetipsum obediens
patri usque ad mortem, mortem autem crucis. Sic ergo intelligis
et hoc quod dicitur: Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur
nec comedet ex eo quisquam. Eandem quippe etiam hec virtutem
atque intentionem habent. Unde omne sacrificium igne consumetur. Et
lex dixerunt holocaustum fiet. integrum erit, aquila edidit. Non
ergo comedet ex eo quisquam idest non dividetur quia divinum est
dividi et parti cibos cum aliis manducari non possunt. Christi
autem sacrificium indivisibile demonstratum est. et pro peccato comedi
non fiet. Locutus est dominus ad moysen dicens: Loquere aaron
et filiis eius. Ista est lex hostie pro peccato: in loco ubi offertur ho
locaustum immolabitur coram domino. sanctum sanctorum est; sacerdos qui of
fert comedet eam in loco sancto in atrio tabernaculi. quidquid teti
gerit carnes eius sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa
lavabitur in loco sancto. Vas autem fictile in quo cocta est confringetur.
Quod si vas eneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua. Omnis mas
culus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius, quia sanctum sanctorum
est. Hostia enim que ceditur pro peccato cuius sanguis infertur in taber
naculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed
comburetur igni. Quia non sunt eadem sacrificia. repetit superius
dicta. quod et in primis demonstratur. Locutus est dominus
ad moysen dicens: Loquere aaron et filiis eius. Ista est lex
hostie pro peccato vel pro peccati; sic sequentes Theodotion et Symmachus
ediderunt. Que est autem hec lex: in loco ubi offertur holocau
stum immolabitur coram domino sanctum sanctorum est. Propterea aaron
et filiis eius predicta mandantur quia offerre pro peccato sacrificium,
idest primatus sublimium et summorum est. atque altera sublevatorum

quod non constat nisi a malo recessio. Ergo ubi holocausta immo-
lant ibi et que pro peccato sunt occidunt. Quia qui offert penitentiam iam
imitatur eum qui totum semetipsum obtulit deo et omnimodo re-
cessit a seculo. Unde et holocaustum eius appellatur consummatio
et utrumque oblacio in conspectu est domini placita non est deo quando
secundum eius intencionem offertur. Sicut autem placita deo sancta sancto-
rum recte appellatur. Si enim non esset sancta sanctorum penitentie satisfactio
nunquam penitentem intro dixisset in sancta sanctorum. Cum qui peccatum
inde prius expulsus est, sacerdos qui offeret comedet eam. Prius
expulsus est qui offerret autem. Hic autem christus est qui nostra peccata
suscepit recte quam nostram offert penitentiam. Quamobrem et theodo-
tion pro eo quod est offerens expians edidit, id est emundans, et
per sacerdotem seu ministerium perfectum faciens eum qui emundatur.
Et quomodo eam manducet sacerdos a loco cognosce in quo co-
medet in loco sancto inquit tabernaculi ~~testimonii~~. Atrium autem
tabernaculi testimonii ecclesia est; ipsa quippe ante celum
atrium tabernaculi testimonii est ubi christus penitencium salu-
tem operatur que salus eius cibus appellatur. Meus
nam cibus est inquit ut faciam voluntatem patris mei. Voluntas
autem eius est ut peccator convertatur et salvetur. Insuper ait Omnis qui
tetigerit carnes eius sanctificabitur. Carnes autem penitentie intelligimus
ieiunia vigilias et cilicii vestimentum cum lacrimis oracionem eleemo-
synam. Reliquis enim consistit penitentia quae qui tangit recte sancti-
ficabitur. Et si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lavabitur in
loco sancto. Sanguinis penitentie species baptismi est. Quia sicut
vita omnis carnis sanguis est, sic et penitentie domini baptisma.
Omnis enim qui agit penitentiam si non percepit baptismum inutilis
ei est et sine aliquo lucro penitentia mortificationis et certaminis. Quia
veterem peccati hominem non aliter quisquam nisi ablucione regenera-
cionis deponit. Quod si dicis et quomodo qui olim baptisantur
homines penitentiam agent, cognosce quia unius precedentis bapti-
smatis operatur et in ea que post ea acta fuit penitentia. Hec ergo est
intencio legislatoris quia quemadmodum qui comedet carnes pre-
dicti sacrificii quamvis oblacio altius sit sanctificatur. Per hoc autem
ostenditur quod et is qui non egerit penitentiam non sanctificabitur. Si quid
egerit homo penitentiam agens sanctificatur. Similiter vel si multum
peccavit quispiam baptisatus fuerit qui nec dum forte
peccavit mundatur; et quid ei est opus mundacio. Ad hoc ei opus
est quia nemo est mundus a sorde. Nam licet unius diei vita
eius sit super terram sordem tamen quam ex cadem successionis et generatione
traxit retinet; et ideo eum quia sanguine penitentie aspersus est non dixit
sicut immundum lavari. Ait enim Si de sanguine illius vestis
fuit aspersa, id est caro. Ipsa est enim vestis interioris hominis
que aspersa fuerit vestis lavabitur in loco sancto. Id est hoc ipsum quod
aspergitur lavabitur, quod non maculam est aspersione. Si enim
ibi esset utique dixisset vel adiecisset illud; sed hoc quod
effertur ad ipsam aspersionem lavationem appellavit in loco sancto
scilicet in domo ministerii sacerdotalis specie, quod si quis foris lotus fuerit

+ vel sicut lxx ediderunt in atrio thabernaculi testimonii

Iohannis iiii

Sicut sunt ubique paganorum aspersiones non lavant, quia non
in loco sancto asperguntur neque abluere suscepit. Hec quia legislator
baptismatis sermonem volens introducere dixit; evidenter autem
remissio est gratiam penitentie sine baptismatis. Unde Johannes
primus predicare incipiens in predicatione sua inserebat baptismum
ut videlicet misterio penitentie in baptismate habente sibi... sed ad
ea que subsequuntur procedamus. Vas autem fictile in quo cocta
est confringetur. Quod si vas eneum fuerit, defricabitur et lavabitur
aqua. Videndum est autem vas fictile, et ubi iacens Paulus ostendit
tum dicit: In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argen-
tea: sed et lignea et fictilia. Et quedam quidem in honore, que-
dam autem in contumeliam; in contumeliam videlicet ea que sunt
fictilia; magnam autem domum utpote que domus est ecclesiam intellexe-
rit in qua aurea vasa et argentea iusti sunt, fictilia vero peccatores
sunt. Dixit quippe et Ysaias de illius: Hemet contritio eius
et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione per-
valida et non invenietur de fragmentis eius testa in qua portetur
igniculus de incendio, aut hauriatur parum aque de fovea.
Ergo quia vasa in quibus carnes sacrificii coquuntur in templo
dei quedam infirma vasa fictilia apertius nobis ostenduntur
quicumque est in templo vas fictile, id est infirmus quispiam et
sordidus, et qui in peccando consuetudinem facit, ut ex hoc re-
clamator peccatorum vas contumelie nominetur. Certe sacrificio per quod
peccatorum dispensatur remissio, propterea confringitur sive conteritur
quia cum esset infirmus, bona male recepit. Videns in peccata
dimitti putat semper licere peccare, et ex eo quod innatur altera
lesio et contritio infirmitatis invenitur altius. Verumque autem
fortis est ut es, et enigmate (?) peccati non habens, in coctione pe-
nitentie non conteretur neque confringetur; sed defricatur
sive detergitur, id est diluitur, et quoniam diluitur aqua lotus. Vi-
dens in alium penitentem mollitur ad compunctionem, et mundatur
aqua lacrimarum lotus. Fiunt autem altius prima coquinis vasis
que in templo sunt constituta dicitur, quia hi qui agunt
primam necessariam ad interim habent orationem populi, quibus
attestatur Iacobus dicens: Confitemini alterutrum peccata vestra
et orate pro invicem ut salvemini. Omnis masculus de genere
sacerdotali vescetur carnibus eius quia sanctum sanctorum est,
id est hoc quod pertinet ad primam actionem forti non opus con-
sensu et virili intentione nichil femineum neque fluxum
habente, magenda prima. Nota autem quia sacrificium
quidem eum qui offert, sacerdotem dixit comedere; carnes
autem sacrificii omnes masculos de sacerdotibus, id est omnem de co-
gnatione sacerdotum masculum; quod videtur esse contrarium
aliquomodo, nisi competenti expositione solvatur. Unde nobis re-
dentem intelligis Christum ipse autem nostram offert primam ipse
autem et comedit, quia sibi salutem peccatorum habet. Carnes
autem sacrificii que pertinet ad primam, omnis masculus de
sacerdotibus comedet; id est omnem fortitudinem gerentes ex
tribus cum recte dicitur: Viriliter age et conforter cor tuum et

l' in psalmus

Marginal notes: in Marc (?) · ad Thi ii° · ysaie xxx · Iacobi ultimo

sistine domini. Et hec quidem ita se habeant. Sed intuendum est quem
ad subinfert dicens. Hostia enim que ceditur propter cuius sanguis sub
infertur in tabernaculo testimonii ad expiandum in sanctuario non
comedetur, sed comedetur? comburetur igni. Et cuius sanguis propter in
tabernaculo testimonii ad expiandum seu deprecandum offertur vi-
tuli scilicet congregationis sive synagoge, et idem vituli propter pon
tificis. Hoc enim plenissime superius dixit. Nulla ergo ita sacrificia
multis probationibus ad Christum ostendimus pertinere; recte ea comedi non
precepit sed igne comburi. Nos enim peccata per que sibi unusquisque
remissionem peccatorum perfligit per rem in Lazari gratia aut in filiacio
vel aliquam similem conversationem. Unde et hec ipse carnes penitentie
dicuntur. Non ergo per hec Christus communis peccati, idest huiusmodi qualis
quod prius significabat et summi sacerdotis persona, qui quia post
populo facit ipsa utique ipsi peccata patit remissionem. Sed aucto

CVII

ritatem et virtutem propter diminutionem. Christi enim passiones per
quas nobis remissio prebetur. Non hominis cum quippe puri sed de
sint imitati. Propter quod eum est esibilis hominibus sed igne con
sumitur quia solius dei est remissionem cum prebere pro plas-
mati, quem per ignem significat. Deus enim noster ignis con
sumens est. Hec quoque lex est hostie pro delicto. Sanctum sanctorum est.
Idcirco ubi immolatur holocaustum mactabitur et victima pro de-
licto, sanguis eius per gyrum funditur altaris. Offerent ex ea cau-
dam et adipem qui operit intestina, duos renunculos et pin-
guedinem que iuxta ilia est, reticulum quoque iecoris cum renuncu-
lis, et adolebit ea sacerdos super altare; incensum est domini pro delicto.
Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his car-
nibus, quia sanctum sanctorum est. Et sicut pro peccato offertur hostia, ita et
pro delicto utriusque hostie una lex erit. Ad sacerdotem qui eam
obtulerit pertinebit. Delictum aliquando quidem cognitum
peccatum vocat, aliquando autem illud quod in ipsis committitur deum,
sicut illud quod in sanctis perpetratur quemadmodum superius osten-
dimus. De his rursus propheta locus dicit: Manifestum est autem
ex eo quod et Pharisei; secundum quod et lex specialiter dicit arietem
offerri precepit. Sed et in quo communionem habet cum sacri-
ficiis aliorum, et in quo rursus differt subtiliter disputantes
invenimus. Hec quoque est lex hostie pro delicto. In quibus lex arie-
tem specialiter ut dictum est expressius dicens: Hec est lgo arie-
tis propria sancta sanctorum sunt. In loco quo immolabatur holocau-
stomata immolabitur et arietem penitentie coram domino et sangui-
nem ipsius fundent ad basim altaris in circuitu. Hec ergo de-
minima sunt cum sacrificio quod pro illo peccato offertur, hoc quod
ea ibi interpretata. Hic recte postea mittentur. Quod autem his addidit:
offeret ex ea caudam et adipem qui operit intestina duos renun-
culos et pinguedinem que iuxta ilia est, reticulum iecoris
cum renunculis, et adolebit ea super altare sacerdos. Incensum est
domini pro delicto; quod lex sic edixit: et omnem adipem eius au-
feret ab eo lumbulum et omnem adipem quod operit intranea et o-
mnem adipem quod in interioribus et duos renes et adipem
in eis qui est in femoribus, et pinnulas iecoris cum renibus
auferet, et offeret ea ad altare sacerdos hostiam domino

hoc prefixit

i supra

hec nequaquam pertinent ad aliorum peccatorum satisfactionem. Oportet ergo
ea distinguere. Illud autem intendere primo est necessarium, quia delictum
ad deum refertur. Utrumque autem ad deum referuntur difficile sunt veniam — sacerdos
Regum ii° — ita ut Heli filiis dicebat: Si homo peccaverit in hominem orabit pro
eo; si autem in deum peccaverit, quis pro eo orabit? Necessarie ergo auctorem
satisfactionem consequentem deum de quo dictum est: Ecce agnus dei, ecce qui tol-
Johannis i° — lit peccata mundi. Quum in sacrificio diximus in quo solum est
peccata que in eum commissa sunt relaxare. Oportet autem querere quare
non omnis aries in holocaustum sit, sicut et vitulus qui pro populo et
pro sacerdote oblatus est. Et ipse enim figuram gerere sacrificii uni-
geniti comprobatur. Sed ubi quidem quia generalis dispensatio
est remissio et omnis humani generis parta est venia, necessarie
autem Christi sacrificium affertur. Hic autem illud est, quod pro eis fit
quibus sacrificium et remissio peccatorum. Queritur ergo cum pos-
sint fallere? hec in sacrificium Christi suscipi legislator iussit.
Hebr. xii — Que sunt autem hec? Paulus ait: Pacem sequimini cum omnibus
dicens et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. Quod etiam
legislator significavit, partem ~~faciens~~ oblationem ~~aut renum et~~
~~pinnule et epatis~~ interiorum. Cogitationes autem sunt intel-
ligibilia interiora, quibus pacem habentibus, pacem cum omnibus
habebimus. Oblatione autem renum et pinnule et epatis
et femorum sanctificationem significat que nobis ordinata est ad sa-
lutem. Nota autem quia quecumque in sacrificio sacrificiorum ea et in
hoc sacrificio precepit fieri, et adipem iubet offerri. Depellit
enim Christus et eis qui gratiam habet peccata fallacie; et adipem
secundum lex et lumbum offerret. Neque enim solum hoc vult, sed
et potest. Lumbus autem utpote forte membrum significat virtutem
duos renunculos et pinguedinem que in testiculis est, ~~vult~~ quippe — vult
maxime penitentis mundari interiorem hominem vult etiam ha-
bere eum et castitatem. Propterea non solum renunculos et aliorum
vel femorum pinguedinem seu adipem offerre iussit. Anima
hec commixtionis mysteria et seminum putantur. Cum his
etiam reticulum iecoris vel sicut lex pinnulam
epatis cum renunculis auferri precepit et offerri cum aliis
in altari hostiam domino. Vult enim eum qui penitentiam agit
concupiscentiam peccati non habere, sed omnem eam auferre
deo. Anima enim concupiscentias sive desideria in epate moveri
dicitur et inniti, quam pinnule propinqua oblata in sanctifi-
catione pacificorum que consecrati fuerunt; hec dicens addidit
pro delicto est; ostendens quia non frustra sacrificium hoc dif-
ferre ab aliis sacrificiis que sunt pro peccatis dixit. Sed quia
pro delicto est, inde in deum tendit peccatum eius. Unde et partem
Christi sacrificii quod pro omni genere humano oblatum est, in
ulla etiam persona accipere necesse habuit. Reliqua autem non
accepit, quia soli oblationi que pro omnibus oblata est com-
petunt. Neque enim sola que predicta sunt vivificanti sacrificio
prestitit, sed et mortuorum resurrectionem et dyaboli condemnationem
et maledicti liberationem, paradisi restitutionem, quorum unumquodque
virtutem penitentis excedit ad cuius supplementum utpote

non sibi sufficiente propter magnitudinem peccati eo qui peccavit pre-
terea omnia sacrificia comprehendit. Reliqua autem eius quod particula
est sacrificio custodiuntur. Participatur autem eo, et iste per quo tunc
sacrificium fit, eciam et ipse ex omni massa sit. Post hec autem dicit
quedam sacrificii pro delicto propria, subdidit que communia cum
sacrificio de peccato habet. Omnis masculus de sacerdotali genere
in loco sancto vescetur his carnibus, quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato
offeretur hostia, ita et pro delicto utriusque hostie una lex erit.
Ergo nichil aliud exponere hic aut addere necesse habemus, quia
communia hec esse pro peccato et pro delicto sacrificio audivimus. Sufficiet
autem de hiis que pro peccato sunt in superioribus exposuimus. Sed consumma-
cione eciam huic legi talem super addidit. Ad sacerdotem qui eam
obtulit pertinebit. Christus autem nobis propiciatio factus est; ergo
in ipso omne primum sacrificium ministratur et agitur, et omne quod
ex prima quis consequitur ad eum refertur. Ipsius enim est prima
et pertinent ut nos salvaret advenit, quod manifestum est ex eo quod
dixit: Non veni vocare iustos sed peccatores in penitenciam. Sacer- Math. ix
dos qui offeret holocausti victimam habebit pellem eius et
omne sacrificium simile quod coquitur in clibano et quidquid in cra-
ticula vel in sartagine preparatur eius erit sacerdotis a quo offertur.
Sive oleo conspersa sive arida fuerit cunctis filiis Aaron mensura
equa per singulos dividetur. Non qualiacumque per ea que nunc le-
gimus legislator significat, hec autem sunt in quibus tum per-
scrutantes ut obstupescamus dignum est. Sacerdos qui offeret
holocausti victimam habebit pellem eius. Quid per pellem Job ii
intelligi possit manifeste ostendit hoc quod de adversario de Iob di-
ctum est. Videns in Iob quem ut habundantem omnibus accu-
savit omnem seculi substanciam sive omnia que circa eum erant
deperdidit. Ille autem in sua simplicitate permansit, audiens
a domino: Numquid considerasti servum meum Iob, quia non sit
ei similis in terra vir simplex et rectus ac timens deum
et recedens a malo, et adhuc retinet innocenciam; tu autem
commovisti me adversus eum ut affligerem eum frustra. Cui re- Job ii
spondens Sathan ait: pellem pro pelle et cuncta que habet
homo dabit pro anima sua. Ergo pellis divicias et substanciam
quasi extrinsecus circumdans est hominem. Hinc offerre intelligibili sacer-
doti hii qui volunt holocaustum fieri debent, precipue hii qui
doctrine apostolice crediderunt vendentes substancias suas ad pedes Actuum iiii
apostolorum ponebant. Nam ego pellem pro pelle dixit necessario
divicias et circumstancias quas perdidit salva paciencia que ei
relicta est intelligimus. Pellem autem quia multa circa utilia
sunt paciencie composita sunt que multa acquirentibus se prodest Uter
bona. Pacienciam autem eam maxime que in temptacionibus
est unde et david psallebat: Quia factus sum sicut uter in
pruina iustificaciones tuas non sum oblitus. Quemadmodum
uter a pruina inmaci et confortari dicitur, sic et paciencia vin-
citur tribulacionibus. Propter quod et paulus dixit: Tri- Ro. v

bulatio passionem operatur. Simul et inferius addidit: Passio-
autem probationem, probatio spem; spes autem non confundit. Prima autem
sacerdos offerens nostrum holocaustum est Christus. Ipse enim exhibere
Romanorum xii | corpora nostra hostiam vivam sanctam deo placentem rationabile obsequi-
um vestrum. Primum necessario esse passionem per quam assequimur perditam
consolationem. Docet quia ipse nobis pacienciam demonstravit,
prius eidem dicens: In paciencia vestra possidebitis animas vestras.
Luce xxi° | Johannis xvi | Deinde: In mundo tribulationes habebitis, sed confidite, quia ego
vici mundum. Non solum autem morum dantis, sed et in reperi-
entis pacienciam in passionibus habemus, paulo dicente: Cogitate
autem eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum
contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes. Propterea
et David ait: Et nunc que est paciencia mea, nonne dominus? et sub-
stancia mea ante te est. Prima autem intelligibile hoc describit
holocaustum, ipse textus ostendit, ait enim: Sacerdos qui offe-
ret holocausti victimam non bovem aut ovem aut aliud aliquod
simile, sed hominis. Ubi enim non alius qui offert sed-
libet his que offeruntur sacrificia considerantur, necessarie ani-
malium mentionem [illegible] facit. Hic autem quia [illegible] no-
lunt introducere, [illegible] dominum sacerdotem posuit. holocaustum hominis
offerentem intelligendum, nostra holocausta solus Christus offert ad cuius
imitationem eorum hostie et consecrationes student. Post hec dixit: Omne
sacrificium quod coquitur in clibano, et quidquid in craticula vel in sar-
tagine paratur, eius erit sacerdotis a quo offeretur. Primum pri-
mum intendendum est, quia sacrificia hec theologie esse virginitatis di-
spensationis diximus, significat virginis partum. Quod vero de
sartagine factum est crucis passionem. Illud etiam quod de craticula
est a morte resurrectionem [illegible] in omnibus reddentes et placationes
quas oportebat adimplentes. Prima ergo hec theologia incarnationis
proximum sunt necessarie sacerdotis affectus eam Christi videlicet nati
et passi et resurgentis est. Secundum [illegible] non [illegible] inferetur
sive oleo conspersa sive arida sint, cunctis filiis aaron equa
mensura per singulos dividetur. Conspersum siquidem in
oleo sacrificium de simila dicit quod nec in clibano nec in sarta-
gine nec in craticula mittitur. Ergo et ipsum esse theologiam dixi-
sed non de domini incarnatione, ut vero ergo omnem theologiam circum-
ferebamus in virginem quantitate. Oportet non nos et de patris
et de spiritu sancto, sed etiam ipsius filii qui ex patre est substantia di-
spensationis propterea non in semetipso portio hoc sacrificium repetivit
sed filiis aaron illud ad theologiam per meditationem pertinentibus
scriptorum deputavit omnibusque equaliter sufficiens, ut non dissi-
milia, sed unus similia de deo sentirent et hoc manifestum est
hereticis de tali prope sacrificio non percipit quia non eadem
de deo sapiunt, sed et minima differentia. Non conspersum autem de simi-
Levit. v | la verbo dicit, quod decimam ephi absque oleo et thure pro pec-
cato offeruntur a non valentibus hircum aut ovem aut par turturum
aut pullos columbarum offerre in sacrificium. Hoc licet et si sacri-
ficii salvatoris significat, tamen quia theologie gratia, sed
causa utilitatis offerentis preceptum est, et hanc filiis aaron depu-
tavit. Oportebat enim ut cum oblatio eadem esset causa autem
eadem non esset, hoc quidem propter theologiam, illud autem propter

+ Et illud quidem quod est de clibano diximus.

paupertatem postulantis pro eo offertur differentiam aliquam sacrifi-
cium habere ut ostendatur illud per theologiam et gloriam que in christo con-
ca. vij ratur quid pro sola utilitate offerentis/ Hec est lex hostie pacificorum/ Le. vij
que offertur domino Si pro gratiarum actione/ fuit oblacio offerent pa-
nes absque fermento conspersos oleo et lagana azima uncta oleo co-
ctamque similam et collirides olei admixtione conspersas panes
quoque fermentatos cum hostia graciarum que immolatur pacificis ex
quibus unus pro primiciis offeretur domino et erit sacerdotis qui fun-
det hostie sanguinem/ cuius carnes eadem comedentur die nec remane-
bit ex eis quicquam usque mane/ Quemadmodum holocaustorum et
peccatorum sacrificia sic et ea que pacificis sive salutari afferunt
reiterant/ sed illud dicens in repeticione memoriam eorum legere
meditantibus inseret Subinfert autem ea que ante non dixit
ut nobis lectio necessaria et non deprivabilis fiat/ Videre autem
illud non superfluum sed et nimis racionabile providit/ hec enim
magnificus legislatoris ubique invenimus/ Hec est lex hostie pa-
cificorum que offertur domino si pro graciarum actione affert sacrificium
laudacionis/ Vides activa quidem solam esse racionalem aut
et activam esse vitam ex hiis que nobis ad pacifica sive ad
salutem sumentibus dedit potestatem habens quia exclusisse
noluerimus eligere/ Quia enim racionale quoddam est sacrificium
graciarum actionis/ sive secundum lex laudacionis/ Audi david per
quem perhibuit sacrificia que secundum legem erant dicentem/ Im-
mola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua
Audi et paulum ad hebreos scribentem per se Dicit autem Hebr. xiij
Si offerimus hostiam laudis semper deo scilicet fructum labiorum con-
fitencium nomini eius Quoniam dominus iubet illud offerri affer-
et panes absque fermento conspersos oleo et lagana et azi-
ma uncta oleo in collirides panum azimorum coctamque simi-
lam et colliridas olei admixtione conspersas/ quod lxx
ita edunt et similam conspersam oleo in collirides panum
azimorum offerent munera sua super altare laudacionis salu-
taris; panes sine fermento scilicet azimos conspersos in
oleo apostolos libros lagana uncta oleo prelatos intellige
quia illi quidem nimis opulenti/ illi autem/ et si et ipsi
opulenti/ non tamen tantum adminiculant misericordiam
dei/ dum misericordie propter mediocritatem mediorum promisserint mi-
nas Unde et non conspersa oleo lagana sed tantum
uncta esse dicimus/ Coctam autem similam et colliridas olei
+ vel sicut lxx dicunt) immixtione conspersas/ oleo collirides panum azimorum;
Et similam conspersam similam in oleo conspersam/ id est elemosinam theologiam
intelligimus/ Unde et simila propter subtilitatem dicitur
Accipiens in collirides panibus sine fermento munera
sacrificiorum pacificorum seu salutaris precepit fieri In apostolicum
vero ecclesie scriptis/ Apostolicam autem ecclesiam semper maximo
opere est qui saluari desiderat/ Panes quoque fermentatos
cum hostia graciarum/ que immolatur pacificis/ ex quibus
unus pro primiciis offeretur domino/ et erit sacerdotis qui fundet

hostie sanguinem. Lex autem dicit et offeret de omnibus muneribus
suis laudationem deo sacerdoti qui fundet sanguinem salutaris illi erit.
Quid per hec ostendentes quia quicunque homo egerit et vixit
cucurrerit et comprehenderit, sive assecutus fuerit sive adiuto-
rio domini salutem adipisci sive assequi non potest, sicut et paulus
dicebat: Non volentis neque currentis sed miserentis est dei. Ipse
autem sacerdoti qui fundit sanguinem salutaris id est christo qui ministravit
et qui fecit satisfactionem pro sua conversione primitias iussit offerri.
Attende autem qualiter etiam partem hostie salutaris conclusit:
Quia carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis
quicquam usque mane. Vel sicut lex et carnes sacrificii lau-
dis salutaris ipsi erunt videlicet offerentibus et inquilacione die eo-
nabilis comedentur non relinquent ex eo usque mane. Christus ma-
ne seculi futuri appellat utpote qui totus est lux; et nocti
presentis seculi succedit. De ipso quippe et paulus ait: Nox
precessit, dies autem appropinquavit. David autem: Mane astabo tibi
et videbo quia non deus volens iniquitatem tu es. Non mult-
um de carnibus sacrificii salutaris in mane relinqui, ut non
in impietate vitam nostram relinquamus per quam nos oportet
salvari sciente quia non restat in illo seculo operatio.
Et in memoriam nostram revocantes quinque virgines que dama
sponso vocante veni ad nuptias oleum emere volebant
a nuptiis exclusae sunt. Nichil horum que ad salutem pertinent
nondum manducatum id est non operatum in mane intelligibile
relinquamus. Hoc enim nobis Salomon in proverbiis dicit: Ne
dicas: vade et revertere et cras dabo, cum statim possis dare.
Neque enim scis quid pariat supventura dies, ne forte aut
ad diem tuam tibi non potestas nec tuam nec aliam salutem
operari. Sequitur: Si voto vel sponte quispiam obtulerit ho-
stiam, eadem ~~similiter~~ similiter edetur die; sed et si quid in cra-
stinum remanserit vesci licitum est. Quicquid autem tercius invenit
dies, ignis absumet. Si quis de carnibus victime
pacificorum die tercio comederit, irrita fiet oblacio; nec pro-
derit offerenti, quinimmo quecunque anima tali se edulio con-
taminaverit prevaricacionis rea erit. Caro que aliquid teti-
gerit immundum non comedetur sed comburetur igne. Qui fuerit
mundus vescetur ea. Anima polluta que ederit de car-
nibus hostie pacificorum que oblata est domino, peribit de
populis suis. Hec lex ad primam quidem faciem quia videtur
precedentibus; sed non ita ei destructa quippe nimis in-
telligere oportet, quia voluminis habens sex formarum honorum
decte vivilis et differentibus questionibus ad significanda
ea que describuntur in sterna usa est. Si voto vel spon-
te quispiam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die,
sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est.
Quicquid autem tercius invenit dies, ignis absumet.
Omne quidem sacrificium pacificorum pro salute sponte

tamen est unde illud in fine[?] una superiori parti libri huius legislator
asscripsit. Sed gratiarum actionis sive laudis sacrificium quamquam spe
cies oblationis eius que nunc dicta est sit. tamen quia rationale
quoddam propterea in lege voluntarium non habet additum. quia
enim sine dubio rationales sumus debitum quoddam modo principium cre
atori rationale sacrificium debemus propterea in eo voluntarium reticuit
~~tentum~~ non illud excipiens a voluntariis. Neque enim propter
sed nec expressione oblatum conductum tantum aut tacet quead
modum diximus voluntarium sive spontaneum ut cum plenius hoc
videlicet quam rationales sumus debere nos deo rationalia sacrificia
intelligamus. et cum eius studiis adhereamus. Sed quod illud in qua
die offertur comedatur ait. Hic autem in quacumque die offeretur
et in crastino comeditur nec hic dictum est. Aptissime enim et
hoc quod diximus crastinum denunciatum presentis seculi est. Sed dicet
quidem quod testatur iacobus dicens. Ecce nunc qui dicitis ho | Iacobi iiij
die et crastino ambulabimus in illam civitatem et negotiabimur
et lucrum faciemus. et quomodo non invenimus ubicumque scriptura
crastinum assimulatum futuro seculo. Sed dicet quis quod presens seculum
hodie quomodo david dicit. Hodie si vocem eius audieritis noli
te obdurare corda vestra sicut in exacerbatione. et rursus paulus | Ad Hebreos iiij
Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie
cognominatur. Dicitur autem et eras non tamen omnino ad ante dictum
hodiernum. sed quia presentis seculi non eodem sunt tempore spa
tia. Sunt in proverbiis aut salomonis. Ne dicas amico tuo vade | Proverbiorum 3[?]
et cras venito. Neque enim scimus de futuro futurum. sed subsequens
presentis vite tempus propter quod dixit. Neque enim scies quid pariat
superventura dies. id est ne forte in ea moriaris aut aliqua
impediaris causa. quod utrumque in presenti seculo contingit non in
futuro. Unde nec ullo modo diem duplicavit unam diem tantum
dicens in sacrificio gratiarum actionis sive laudis. Aut forte hinc
manifestum est. quia his qui rationalem vitam apud se diffi
nierunt et studium quietis veluti maria que bonam partem | Luce x
elegit et ad pedes domini ihesu sedebat. simplex est vita et velox
atque ad sacrificium parata. eis vero qui activam eligunt. non ita sed
laboriosa qualis erat marthe. que turbabatur erga plurima.
Unde et ei duplex tempus propter labores computatur. Nunc legis
lator et si verbis diversis utitur propter opulentiam spe et ut multi
plicia redderet. sicut sepe diximus intelligentie enigmata
a destructa tamen subtilitate non recedit sed ibi dixit. Non
relinquent de eo in mane. Hic dicens in crastino quia
crastinum non significat futurum seculum. Impossibile quippe equalis est
mortuorum resurrectio tertii diei facta resurrectio domini que
mane provenit propter quod et mane seculum diximus significare
futurum. Tunc ergo quod reliquum est de sacrificio pacificorum seu
salutari igne consumetur. Quodcumque enim relinquemus ad
nostram salutem pertinens in operatis est. inoperata enim autem et
hoc quod male operatum est. et ligna aut fenum atque stipu
la facta. Siquis de carnibus victime pacificorum die tertio

Hic autem quicquid re
manserit dies
igne absumetur.
Et diem tertium futuri
seculi indicamus

comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti quinimmo quecumque anima se tali se edulio contaminavit prevaricationis rea erit. Nec hec frustra preter sanctionem addidit. Sed quia quidam post finem huius vite et mortuorum resurrectionem aliam talem, in terra qualis nunc est describere presumpserunt, mille annorum quoddam seculum inducentes, in quo iterum urbem sensibilem edificabunt templumque eius et que in ea quondam fuerunt secundum Iudeorum restaurabunt et sacrificia offerentur impie, que et filiorum peccatio et delicie quedam cum iusticia sensibili et longe alia conversatio nostra quam ea que nunc est illorum, cum ex mortuis resurreximus. Erit.

Heresis de seculo futuro

Hanc ergo presumptionem de animo nostro removere cupiens: Si quis de carnibus etc. pacificorum die tercio comederit, id est siquis sibi immortalitatem proponat quia post resurrectionem mortuorum reliquias huius vite acturus est et modo quodam comedat predictum in mente iterum cibo phantasia et vanis comedere se. Eo tempore quo comederit impossibile est idest separari huius oblatio non suscipietur, nec reputabitur ei. Nunccium falsa desiderio seculi estimat sibi hinc ipsi dampnum facit aliquorum malorum et pollutam oblationem suam constituit. Non solum autem hoc sed et peccatum sibimet contrahit propter quod dixit: quinimmo quecumque anima tali se edulio contaminavit prevaricationis rea erit, ostendens quoniam et in dampnis bonorum nostrorum et peccato se subicit quicumque non bona de retributione estimat Christi. Non enim sunt corruptibiles retributiones dei nec que semel destruxit illa rursus constituit; propterea non melius (?) virtutes falsa intentione polluit. Unde et dixit: Caro que aliquid tetigerit immundum non comedetur sed igne comburetur. Carnes dicens virtutes ex quibus sacrificium salutare constat, verbi gratia castitatem, elemosinam, iusticiam. Hec ergo si tetigerint immundiciam quippiam, cum forte per superbiam iusticia et castitas ad vanam gloriam et elemosina ex iniusticia fit, igne incendium iudicii futuri. Quod et Moyses et Ysaias dicit: Qui immolat bovem quasi qui interficiat virum. Qui mactat pecus quasi qui excerebrat canem et reliqua, preceptis legis mundati recta conclusio est; qui fuit immundus necesse est. Anima polluta que ederit de carnibus hostie pacificorum que oblata est domino peribit de populis suis. Apte hic yroniam destruxit et ypocrisim. Hec enim sunt anime immundicie, ita ut horum hominum interiorum lupus appellaret eum dominus: Attendite a bestiis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces. Hi de carnibus hostie pacificorum sive salutaris que oblate sunt domino comedentes quia virtutes que a deo possident non virtutis intentione sed fraudulenter operantur pereunt de populo suo ut non iam oves sed lupi nominentur. Et ut manifestum sit quia de grege expulsi sunt. Numquam autem ex grege est hic in partem bestiarum deputatur. Et qui tetigerit immundiciam hominis vel iumenti, sive omnis rei que pollucere potest et comederit de huiusmodi carnibus interibit de.

Ysa. lxvi se dicit

Yronia

Math. vii

De ypocrisi

pplis suis. Non ergo quelibet illum solum modo immundum
esse et carere mult' gratione [?] salutem, siue pacificarum opera
hostiarum et cupit eius esse particeps, sed ut etiam ab aliis
mali cogitatione abstineat, siue cogitationes eius siue ope
ra mala sunt; quia enim rationalis et intelligibilis
est homo recte immundiciam habens eam que est in consiliis
et cogitationibus malicias intelligendum quod manifestat
dominus dicens. Nec dum intelligitis quia omne quod ingre
ditur in os, in ventrem vadit et in secessum emittitur.
Ea autem que procedunt ex ore de corde exeunt cogitationes
male, homicidia adulteria furta falsa testimonia blasphe
mie. Non ea que in actiones sunt dicens: furta aut adul
teria aut fornicationes. Nam hec quomodo de corde exeant sed
ea que in cogitationibus et consiliis sunt. Quia ipsa ma
xime sunt immundicie rationalis hominis. Unde supra quidem
cogitationum malarum dominus mentionem fecit et sic addidit: Hec
autem sunt que polluunt hominem. Communia autem immunda
sunt hi qui immundis et terrenis actionibus occupantur
sed terram intendentes quemadmodum iumenta. Unde et for
nicatores equi emissarii appellantur. Sine omnis terra
polluere potest: quicumque arma et divinationes et precan
tationes vel dies et tempora custodiunt ~~[illegible]~~ magi et bene
fici abhominabiles enim apud dominum omnis qui facit hec.
Forsitan enim communicat quis malis eorum consiliis et a
ctibus; et hic utpote pluribus immundiciis tinctus
non potest ea que ad hostiam salutarem vel pacificorum per
tinent comedere siue operari. Cum enim iussus fuit ea
que ad salutem pertinent agere et communicant operantibus
mala et que ad perditionem pertinent, perit de populo suo id est
de hiis qui saluantur. Nam et alienis communicare peccatis
mortiferum est. Unde et david dicebat et ab alienis par
ce servo tuo. Et paulus thimotheo precepit: Manus cito
nemini imposueris neque communicaueris peccatis alienis
temetipsum castum custodi. Locutus quoque est dominus ad
moysen dicens: Loquere filiis israel: Adipem bouis
et ouis et capre non comedetis. Adipem cadaueris mor
ticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis
~~[illegible]~~ in usus varios. Si quis adipem qui offerri de
bet incensum domini comederit, peribit de populo suo. Ad mira
da est legislatoris sapientia, quemadmodum per enigmata et
parabolas introducit subiectis utilem castitatem mandati
margaritam quasi in pera cauponis littere. Cum
dicere enim adipem bouum et ouium et caprarum come
di non precepit: quorum quoque carnes mundare comestibiles dixit
eorum comedi adipem metuit, nec omnis qui operatur
mandatum quemadmodum est bos nec simplicis qui est ouis

mala

+ et illa polluunt hominem de corde enim exeunt

Matth. xv

xv q. vi c. i. et se

multo magis autem

Deute. q.

xxv q. vi c. [illegible]

i. Thi. iii

nec eorum qui peccatis primum agunt. Per adipem quippe significat
ea que peccatis sunt sacrificia turpium precepit nullus aut
[illegible] immolari. Hoc est horum quod concedit ut desiderium co-
medamus. Ad dominum enim illud deferri et deo offerri iubet quoniam
non sit secundum intentionem humanam sed deo soli conuenientium rei
qua quis expeditius assequitur desiderii. Quod per morticina
et a bestiis captum significatur. Per morticina quidem utpote qui
degerunt per quasdam imprudentias et per superbiam peccati mortem
quod probat paulus de uiduis dicens. Que enim in delicijs est uidua
uiuens mortua est. Per ea autem que a bestiis capta sunt intelli-
guntur hi qui dum negligunt cautelam sui et custodiam captiuati
sunt ab intelligibilibus bestiis comprehensi. Quod ut non patia-
mur contrarius petrus ait. Sobrii estote et uigilate aduersarius enim
uester diabolus sicut leo rugiens circuit querens quem deuoret. Deus
non concedit adipem comedi. Noxium enim est nobis horum de-
sideriis uti, sed nec deo ea insuper offerri, desiderium enim peccatorum
habet. Per quod precepit habebitis in usus uarios. Transferre
ergo illud ad utilitatem debemus ut aut ad castitatem aut ad elee-
mosinam aut ad iusticiam aut ad quamcumque speciem bone operationis
horum desiderium commutamus resoluentes illud et ad alium modum
diuinantes. Hoc enim est habebitis in usus uarios. Quia et adeps
si ad aliquam utilitatem cuiuslibet conficiendi operis necessarius
est subtiliatur aut resoluitur. Si quis adipem qui offerri debet
in incensum domini comederit, peribit de populo suo. Recte perit qui uel neglig cu-
gens aut alio modo suadens ei cum semetipsum obtulit deo non
ad supernum cultum desiderium habere sed ad placendum sibi. Sangui-
nem quoque omnis animalis non sumetis in usu tam de auibus
quam de pecoribus. Omnis anima que ederit sanguinem peribit de
populis suis. Quia sanguinem animam uult intelligi, sufficienter
superius demonstratum est. Verumtamen iuxta nos assequi altioris dile-
ctionis et nec inferiorem quemquam hoc loco propter altiorem uolatum comi-
tum significant nec peccatorum quibus peccatorum appellans pecora
quod ad inferiora intendunt, comminatur comedere sanguinem idest in
ad eorum operari mortem. Quod autem sacerdotum edicit lex hec non sicut
mouens habitationes propter perhabitationes inferentes conuersatio-
nem [illegible] oportet a malitia committi proximum tam sublimiter
sapientem, qui mediocriter et nullum superius studium habentem
et ut dicitur breuiter et iustum ab ea que est contra peccatorem et
peccatorem ab ea que esse potest contra iustum abstinere malitia ut
nullas illi moliatur insidias. Sciens quia in sanguine peccat
et sanguinem comedit. Legislator indicat et peribit anima hec
de populis suis. Per hoc quod intentionem habet perdendi proximi. Insuper
et hoc intende quia ea que de prohibitis cibis est et tactu in-
mundorum [illegible] infirmantis. Amplius lex interim facit quod
maxime degentibus populo cum esse prohibitionem animalem
hominem manifestabimus, nos enim omnibus his uetitis pollu-
tionibus, a quibus illi recedere precepit. Locutus
est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel. Qui offert
uictimam pacificorum domino offerat simul et sacrificium idest
et libamenta eius. Tenebit manibus adipem hostie et pectuscu-

lum

offeratur similiter peccatorum desiderium

Cumque oblata ambobus domino consecrauit tradet sacerdoti qui adolebit
adipem super altare . pectusculum autem erit aaron et filiorum eius . Armus
1\. dexter — quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis . qui
obtulerit sanguinem et adipem filiorum aaron . ipse habebit et armum dex-
trum in portione sua . Pectusculum enim elationis et armum separatio-
nis tuli a filiis israel de hostiis eorum pacificis et dedi aaron sacerdoti
ac filiis eius lege perpetua ab omni populo israel . Vere qui legem [illegible]
dei meditatur nocte et die lignum est plantatum secus decursus
aquarum ut det fructum in tempore suo meditatione irrigatum
legis . que ut non faciat fastidium nec deficiat legens variat
sanctiones . differentes de eisdem precipiens . hoc autem diuine
legis sapientie que in omnibus etiam doctrina hoc operatur . Nam et me- [illegible]
dicina inuenimus modo tempore multa preferentem medicamenta .
multo magis ergo in hoc quod anime profectum et sanitatem prestat
quamobrem iterum huius intendamus sanctionis
Locutus est dominus ad moysen dicens Loquere filiis israel in
quo loco lxx ediderunt . Et filiis israel loqueris dicens . Non [illegible]
est frustra sepius diximus . quia ad plenum sensum ea que tunc
dicta sunt maxime pertinebant . Hinc enim dei legislator memor
non dixit ut secundum lxx editionem loquere filiis israel . hoc osten- sed et filiis israel
dens quia non solum eis . sed et aliis loquitur qui sunt ex
gentibus Communis uero eis hec est secundum spiritum lex . Quid
autem ait . Qui offert uictimam pacificorum domino offerat simul
et sacrificium id est libamenta eius lxx autem offerens sacrificium
salutare domino offeret munus suum domino de sacrificiis salutari-
bus . et quam hoc interpretatio habeat manifestat plane
quod sequitur Tenebit manibus adipem hostie uel sicut
lxx manus eius offerent circa dominum idem ipsum quem-
piam oportet ea que ad pacifica uel salutem pertinent operari
in potestate qui altioris studio animi forte aut cogitat saluari
non potest quemadmodum enim iniquitas iniqui super eum erit . Ezechiel xviii
sic et iusticia iusti super eum erit . Quia autem oportet ho-
stiam celebrari tenebit manibus adipem hostie et pecto-
sculum uel secundum lxx offeret adipem qui est super pectu-
sculum . et primam iecoris . et offeret ea ut imponatur in con-
spectu domini . Pectusculum appellat fidem et confidentiam quia
hec fortitudini connexa sunt . fortitudo autem animalis per
pectus designari solet . Nam dominus ad Iob ita loquitur . Num- Iob xxxix
quid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius
hinnitum . Secundum lxx autem addit circumposuisti autem ei omne
armorum genus gloria autem pectoris eius audacia . Quod
enim presumit et audet ex fortitudine confidentia fit . Prima
autem olim de sacrificio salutari precipiebat uentris et re-
num et lumbi . et primule iecoris et adipis et femorum
memoriam fecit . Assumpsit autem pectusculum sed et armum va-
riare indulsit sicut dictum est legislatione volens et tempus
sibi sociare . de eisdem ipsis frequenter precepta dando Ecce

enim vult ea que prius non dixit. Ex posita tenebit manibus adipem hostie et pectusculum. vel sicut lex adipem super pectusculum et pinnam epatis precipiens afferri. pro pinnam. et renes etiam ad aliorum que iam superius dicta sunt memoriam iam nos reducens. Per pectusculum autem fidem designans et considerantiam quam afferri deus vult ab eo qui salvari desiderat quia sine fide impossibile est placere deo. Unde autem hiis addit. Et dabit sacerdoti qui adolebit adipem super altare. Recte diximus enim quia omne nostrum desiderium holocaustum fieri vult. Pectusculum autem erit aaron et filiorum eius. armum quoque dextrum de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis. Armum dextrum actiones bone sunt. Ergo ad fidem et actiones afferre oportet eum qui salvari vult. Et quia pectusculum filiis aaron deputavit. tantum sunt. Armum autem dextrum sacerdoti qui magnus est quia solus sacerdos hoc sacrificium perficere potest offerri apte legislator audit. quia bene incipere et proponere bona nostrum est. sive incipere ea operibus autem perficere et ad finem perducere ea que cepta sunt. hoc divine est gratie. propter quod dixit paulus. Non volentis neque currentis sed miserentis est dei. Bonum enim eius est dirigere actiones. propter quod et brachium dei ipse nominatur. Ait enim ysaias. Domine quis credidit auditui nostro. et brachium domini cui revelatum est. Ut quoniam ergo ipse est verum brachium. recte nostrum armum seu ut lex dixit brachium accepit. Deinde interiorem intelligentiam dilatans legislator subdidit. Qui obtulerat sanguinem et adipem filiorum aaron ipse habebit armum dextrum in portione sua. Christus est enim intelligende. Qui sanguinem pacificorum et adipem id est animas et desideria salutarium affectus. cui est quidem de filiis aaron id est non propter cognationem sed propter propriam dignitatem sacerdos singularis et in omnibus precipuus. in eius portione armus dexter seu brachium dextrum id est omnis bona actio et operis effectus transit.
Recapitulans autem que dicta sunt addidit. Pectusculum enim ~~dationis~~ elevationis seu secundum lex propositionis. et armum separationis tuli a filiis israel de hostiis eorum pacificis. per fidem et actionem oblatione specialem de pacificis seu salutaribus sacrificiis vult. Propterea dixit. Et dedi aaron sacerdoti et filiis eius secundum superius videlicet dictam divisionem. Totius autem huius mandati confirmatio. sequitur lege perpetua a filiis israel. Non est enim tempus quo non fidei et actionis oblationem specialiter deus a filiis qui salvantur accipiat. Paulus quippe ait. Omnes qui in virtutibus polluerunt veluti abel enoch et noe. et quoscumque cum illis commemoravit per fidem.
Hec est unctio aaron et filiorum eius in ceremoniis domini die qua obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur et que precepit dari eis dominus a filiis israel religione perpetua in generationibus suis. Ea que dicta sunt trahuntur quodammodo ad unctionem sacerdotum pertinere. sed non incongrue de hac disserere legislator proposuit. Quia enim secundum unctionem sacerdotum proprietatem habent ea que predicta sunt sacrificia. sed solummodo eorum que superius ab eo dicta sunt vult ostendere

Ebr. xi

Ysaie liii

De dextera est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. ad philippenses ii°

Ad Hebr. xi

dignitate, et que preciosa presunt his qui ea custodiunt; quod enim ait
Hec est unctio aaron et filiorum eius in ceremoniis domini, ad su-
periora hec reddidit ut tu cognoscas quia custodiens que dei
que lex superius dixit ad sacerdotis perficit dignitatem et studendo
ea valeas regale sacerdotium gens sancta dici. Aliter autem nequa-
quam. Hec est enim unctio in ceremoniis domini videlicet ex consecra-
tionibus que in predictis sunt descripte sacrificiis perfecta est. Per quod
addidit Unde que qua obtulit eos moyses ut sacerdotio fun-
gerentur et que precepit omnes dominus dari a filiis israel. Ergo in his
nobis unctionem dedit et in istis nos vocavit deus die qua
obtulit eos. Quando autem hoc qua die unxit eos ut sacer-
dotio fungerentur id est qua die illos ex filiis israel unxit per un-
ctionem scilicet que nunc dicta sunt. Cum enim sublimiores vivunt
seu conversantur, recte enim excellentiores sunt populo. Unde et
nimis oportune legislator subdidit Religione perpetuam in
generationibus suis quibus tu scies, quia mediante hec apud
deum eligitur ut neque dignitate, neque sapientia, neque cognatione
maiorum, neque alia simili extra populo vel plurimus excellere pos-
sit quis nisi ea assecutus fuit que in supradictionibus sunt precepta. Sic
enim quispiam secundum cognitionem christi veri sacerdotis, hunc inma-
culatam et perfectam demonstrant vitam. Sed quia unctione ea que
superius plane dicta sunt intellexit que subsecuntur approbant
Ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto et pro conse-
cratione et pacificorum victimis quas constituit dominus moysi in monte
synai, quando mandavit filiis israel ut offerrent oblationes
suas domino in deserto synai. Vides differentes consecrationes que
contingunt deo sive perfectum honorem capere qui per holocaustum
significatur sive per mediocrem mensuram que hydmea est que
ad salutem pertinet operari. Sacrificia enim hec pacificorum sive
per oblationem sua acquiruntur sive per oblationem recte esse utilia ut-
pote dignitatem sacerdotalem perstantia lex intellexit. Et preter-
ea die qua unctionis legem moyses in monte synai man-
davit, et iam ea que sunt de sacrificiis subdidit similiter
ea omnia breviter enumerant et commemorant. Nam lxx
addiderunt et consummationis, cum illud in pluribus non inve-
niamus specialiter ubi legislatoris, expressum etiam in ipsa lex
editione. Et quia simile sacrificium nec pro peccato vel holocausti
vel delicti nec sacrificium est salutaris, ut non specie sacrificii
huius aut nomen ignorare mo. In hoc loco sacrificium illud
consummationis appellavit illud volens intelligere unctionis appel-
lationem consummationem. Quid autem theologia perfectius est quam sac-
rificium simile cum oleo et thure oblatum significare docuimus
sed ubi hec constituta dixit in deserto synai. Synai autem
rubus vel temptatio interpretatur. Similis est enim temptatio
apud quippe in... est, quod difficile manu comprehenditur
significat autem per hunc quia quemadmodum certant qui in agone
contendunt omnia in sudore et labore est, per coronam bone

nite in temptacionibus et tribulacionibus consummatur. Unde et
ij thi. iij — paulus dicebat. Omnes qui volunt pie vivere in christo ihesu perse-
cucionem paciuntur maxime si suas oblaciones deo vel sicut
lex edocuerunt in conspectu domini offerant manifestum est autem quia
qui mundam iusticiam et que placita est deo adeptus fuerit
hic et temptaciones patitur et tribulaciones. Alias enim in eo
ligitimus ommia quiescunt per temptaciones iuste desinunt et
ab hominibus perturbacionis pietas finem aut temptacionum et tri-
bulacionum satis satis nobis sufficienter exposuit. Beatus vir qui
Jacobi primo — suffert temptacionem quia cum probatus fuerit accipiet coronam vite
quam repromisit deus diligentibus se

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Tolle aaron cum fi- — Cviii
liis suis. vestes eorum et unctionis oleum. vitulum pro peccato.
duos arietes. canistrum cum azimis. et congregabis om-
nem cetum ad ostium tabernaculi testimonii. Que sunt vero pre-
dicta apte et oportune in his que sequuntur audies. quando
legislator subintulit ea que meis agunt. videat Quia
aut hec que nunc dicta sunt ~~dicta~~ sunt significent hec et precedens
sermo tradit. quia unccio christi et his qui eius sunt communis — De unctione
et non communis est. Communis quidem quia eiusdem unctionis
sunt et ipsi participes. quamobrem et nos participacione christi
christiani dicimur. Non communis autem quia in sumna
sublimitate excellit deus hominibus. et gracia in qua ei commu-
nicavit. quod david significans ad deum dixit. Sedes tua deus
in seculum seculi. virga direccionis virga regni tui. Dilexisti iusticiam
et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie
ps. xliiij — pre consortibus tuis. Sed filii sunt eius participes. nos utique de quibus
dictum est participes enim christi facti sumus. si tamen inicium substancie
eius usque ad finem firmum retineamus. Sumus tamen quemadmodum
proprie exultacionis oleo id est spiritu participibus. utique nos
operacione eius et gracia propterea unguntur secundum substanciam nos vero
filii eius sed non talia meis qualia quidem simul cum aaron
leguntur. Sicut manifestat scriptura. Sed et in aaron sanctione
in presenti figenda est. quod non fuerit hec in christum accipiamus
Sed eius in ecclesiam dicere hec legislator mystica. convocan-
dam eciam cetum sive synagogam precepit. id est per quam ecclesias fieri dicit esse
potest aliter ad hanc legem communionem que synagoga non
conveniat apud quam harum figurarum veritas consistat non habere nisi ad ecclesiam

Fecit moyses ut dominus imperaverat. Congregataque omni tur-
ba ante fores ait. Iste est sermo quem iussit dominus fieri. Sta-
timque obtulit aaron et filios eius. Cumque lavisset eos ve-
stivit pontificem subucula linea. accingens eum balteo et
induens tunica iacinctina et desuper humerale impo-
suit. Quod astringens cingulo. aptavit racionali in
quo erat doctrina et veritas. Cydari quoque texit caput et super
eam contra frontem posuit laminam auream consecratam in sanctificacione

Sicut preceperat ei dominus. Quia hec de quibus sermo est omnibus sunt
et figure earum que in ecclesia aguntur aptissime etiam ipsa que inne-
xa posita sunt testantur. Fecit dominus moyses ut dominus imperaverat.
Congregataque omni turba ante fores ait. Quod greca lingua
in lxx expressius translatum est id est ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΕΝ Τ-
ΗΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗΝ. Et quamobrem non dicit collegit
congregationem sive synagogam. Sed convocavit id est ΕΞΕΚΚΛ-
ΗΣΙΑΣΕ omnem turbam id est synagogam seu congregationem
quia per laudabilis et per hec innuit aliquid synagoga illam
appellans quia hoc nomen primum tertium populi antiquitas fuit.
Convocavit autem id est ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΕΝ precepit ut congruaret
paulo post futuram ecclesiam que hinc invenit sortitus est sermonis.
Manifestius autem fit ex eo quod lex dei qui israel eduxit qui abra- prophetiam
ham vocavit qui omnia fecit que per moysen prophetis traduntur
ea que mystice in ecclesia aguntur ante multas generationes pre-
dixit precepit. Sed et cum secundum lxx superius dixisset convoca ad
ianuas tabernaculi testimonii. Hic autem convocavit congregationem
non ad ianuas sed ad ianuam tabernaculi testimonii ani-
movens aures nostras eundem ex apostolorum doctrine quas esse ia-
nuas tabernaculi testimonii precedens sermo exposuit. ex xpi
doctrina sed exposuit lingua in super et ex hiis ex quibus ipse do-
cuit. Quemadmodum ergo inter multas ianuas et unam ianuam
sola hec differentia quia ille quidem multe sunt illa autem una
est. Sic apostolorum sermones et doctrine multi a xpi doctrina dif-
fert aliud. inquit quia unum divinum verbum est. De quo Ebre. iiii
paulus ait. Vivus est enim dei sermo et efficax et acutior omni
gladio ancipiti. et petrus cum ceteris apostolis. Non est equum Actuum vi
relinquere nos verbum dei et ministrare mensis. In multas eorum
linguas et differentes divisum est. Omnium tamen ianue propter intuitu
domus sunt ad unum intuitu inter id est xpi ianuam reducuntur an-
diorum sunt. Congregataque omni turba ante fores ait. Hic est sermo
quem iussit dominus fieri. Quis sermo ille de quo scriptum david di-
cebat. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. I Petri
Sed et petrus planius ait. Hoc est verbum quod annunciatum est
nobis. Evangelium siquidem divinus sermo est quia et evangelita
sunt ab eo annunciata mysteria quibus et gratia infert baptismate.
Consideravit enim legislator quo rerum ecclesiasticorum mysteriorum
describit enigmata talibus uti sermonibus. Nam et cum de
manna scriberet quod erat figura panis qui de celo descendit.
verbum etiam de eo similiter protulit dicens. Hic est Exodi xvi
panis quem dedit nobis dominus comedere. Et ita subdidit. hoc est
verbum quod locutus est dominus. Sed quid est etiam quod in expo-
nit dicens propere. Statimque obtulit aaron et filios eius cumque
lavisset eos. Quidem ihesus qui vere est sacerdos xpus offertur patri
oblationis eius. Cui etiam daniel meminit cum dicit. Et ecce Daniel vii
ut filius hominis cum nubibus celi et usque ad vetustum dierum
pervenit. et oblatus est in conspectu eius. Nostri utique causa
ꝑ

et nobiscum et pro nobis offertur propterea et nunc cum eum filiis suis ad altare
cum his induitur qui sublimiora sapiunt et qui mentium cum summum sacris
et hominibus. Sicut paulus ait. Imitatores mei estote sicut et ego xpi.
Et oblacio ipsa per baptismum celebratur. propter quod ait. Cum lauisset eos
Lotus est autem a xpo ad sanctificandas aquas baptismatis. Nam in
iordane est fluuio baptizatus. Sed hec quidem communia sunt aaron et
filiis eius. xpo videlicet nobisque. Sequentia vero nequaquam excedunt
super nos atque sublimiora a nobis sunt. scilicet primo ad vos sacerdotum com-
petentia vestiunt que pontificem. bucula linea accingens cum balteo
vel induens tunica quae lex transtulerit. Et induit eum tunicam
et precinxit zona et vestiuit illum ypoditum. hic manifeste vngentum
excepit internitatem. quam quia totum verum incarnatus est. hominem. tunicam
induit et ypoditum talarem. Duplex est enim nostra condicio. et unus quidem
in nobis est deprimere alter celestis. sed tamen unus utique. dicit enim moy-
ses. Et formauit deus hominem de limo terre. hoc est corpus terrenus; et insufflat
in faciem eius spiraculum vite; aptissime hic celestis est. Et factus est homo in
animam viuentem. Homo enim animal utique. Nam sequendo se ad corporea
et voluptates conuertat carnales. totus homo terrenus quasi extincto et
conclusio celesti nuncupabitur. Si autem terra sola conseruat anime presti-
tia. concedamusque et principatum gerere et dominari corpori. Recte celestis
dicetur utpote terreno neglecto. Quando ergo adam per inobedientiam cecidit
paulo dum terrenus effectus est. et propterea audiuit. Terra es et in terram
ibis. id est dilexisti corporis corruptionem. habes penam peccato tuo simile.
Xpus autem induitur quidem terrenum id est illum qui de terra est veterem hominem
quem etiam simul affixit cruci. Ait quippe paulus. Quia vetus
homo noster simul crucifixus est ut destruatur corpus peccati. Indutus est autem
et celestem quem ipse insufflauit. Sed quia nichil egit terrenum hic nec
corruptionem primum paulo dum celestis dicitur. Hoc paulus exponens dicit.
Primus homo de terra terrenus. Secundus de celo celestis. quod duobus modis ac-
cipi oportet. Primus enim homo noster idem corpus ex terra formatum est propterea
terrenus dictus est. Anima non de celo dei. Est enim insufflacio; rursus;
primus homo inobediens adam ex terra terrenus quia operibus pulueris se-
metipsum deputauit. Secundus homo nouus est xpus qui de celo est non solum
quia de celo descendit. sed quia et dignitatem celestem seruauit. Dum nec terre-
im aliquid operatus est. Ait enim. Et facies eis tunicas lineas. ypoditum
autem celestem. quia ypoditis poderis est simul. Est autem et iacinctinus hic
autem color celi est; quoniam est color celi. hoc est actio celestis saluet et saluabit.
Et quod et celestis dicitur. Multa autem et alia ypoditis habet signa.
celestem hominem. que in constructione talia narrat. cum pontificalem stolam
explanaret legislator exposuit. De quibus diceremus. cum deus annuerit
ut eam eamque que illic est dispensacione contingamus. Nunc autem quecumque
ad hoc quod est in manibus necessaria viderentur comprehensa sunt. ut placeretur
quia utique verum xpus suscepit hominem et manifestum et occultum et terrenum
et celestem. id est corpus perfectum et animam perfectam et mentibus intrinsecam.
Vtraque enim utpote vtriusque creator saluauit. Illud etiam intende
quemadmodum ypoditum quod diximus esse celestem hominem. et pandit ut
alii vestibus indueret. quia ipse est quod operamur. secundum quod paulus ait.
super induimur; dicit autem sic. Etenim enim sumus in hoc tabernaculo
ingemiscimus grauati. eo quod nolumus spoliari. sed superuestiri ut absorbeatur
quod mortale est a vita. Quia autem antiquum hoc nostrum corporis
fuit superindumentum et nunc illud utpote quod semel habuimus recep-
tum

nec corrupcioni pr- iorum. Ergo tunicam hic terreni appellauit de limo enim est ex terra tunica facta est

simus in subsequentibus explanat. Nunc autem efficit nos in hoc ipsum — ij cor.
deus qui dedit nobis pignus spiritus. Ypodyma autem illum lex vetus
qui est minus vel ab [illegible] dicunt. Sic tamen quia secundus mor-
dine creationis deductus est cum prima sit tunica que de terra est. Hinc se-
quenter ad quem ypoditis dixit ostendit quia ipse est homo
interior. His legislator addidit: et desuper humerale imposuit
quod astringens cingulo aptavit rationali. Lxx autem ediderunt
et posuit super illum epomidem et cinxit illum secundum aditum epomi-
dis et constrinxit illum ad eam super humerale. Quare Christi insigne
est id est euangelica vita quam sic patre ipse de nostris (?) vere super
humeros portabat de qua ait: Tollite iugum meum super vos — Mt.
et discite a me quia mitis sum et humilis corde. Iugum enim meum le-
ve est et onus meum suave. Unde et lex in exodo: de super humerali — Exod.
sic dicit. Et facies super humerale de auro et iacincto et cocco bis tincto
tincto et bysso retorta ope polimito. Vel sicut lxx opus variatum
epomidas coherentes altera ad alteram. Aliquando unam epomidam
aliquando duas appellans, quia et duas ingessit (?) et antea memoriam
fecit in duobus. Velut dividens tamen divideret epomidam quod — Exod. et deut.
non fecit. Sed quia aperte euangelium homines legis mandatum
quod dixit: Non occides. Non adulterabis. Et si quid est aliud neg-
ari (?) continere. Duplicavit in hec et operationem exhibere, id est ut non — Mth.
solet ab homicidio sed et ab ira que facit homicidium absti-
neatur simul non tantum ab adulterio sed a desiderio ex quo adulterium
paratur. Sic una epomis due quidem coherentes alia alteri invenitur.
Una ne irasci cohibet et brachio (?) reddit ad non faciendum homi-
cidium. Necessarie autem ypodyma coniunxit ephomida. Sabinus (?) y-
celestis hominis ... suscipere est quod Christus dixit. Quod est autem euangelium
que tunicam et ypodyten cinxit ipsum opus dixit. Dicit enim
in tabernaculi constructione: et facies cydarim byssinam et zonam
opus varium. Cidaris enim ornamentum capitis est, opus
autem cinguli sive zone confortare quodammodo et constringere est
eum qui cingitur. Hoc ostendit legislator proposuit, quia Christus
simul creaturam omnem recapitulans sive restaurans simul
eciam confortans nostram massam carnis primicias suscepit mor- — Colos.
tionis dispensare misterium. Sicut ait Paulus: Cum no-
tum faceret nobis misterium voluntatis sue ad dispensationem
eam plenitudinis temporum restaurare omnia in Christo que in celis
et que in terra sunt in ipso. Et David: Dominus regnavit decorem
indutus, induit Dominus fortitudinem et precinxit se. Attamen in-
stans etiam ipse quemadmodum Christus confortavit totam nostram
massam verbo dispensationis constringens permansit. Quia et
appellavit fortitudinem quia per ipsam et nos fortes facti
sumus. Quis autem sit dispensationis modus, Johannes dicit — Johannes
libro eius scilicet est [illegible] cydarim et zonam autem Moyses bys-
sinam esse opus variatum. Byssus enim de terra cum sit, carnem
demonstrat que ex terra nostra est. Opus plumarium dominum verbum quasi artifex

et variatur totius creature. Ipse sibi carne quam nobis suscepta operatus est
varians mira misteria quodam modo et creationis miracula. Post hec
autem subdidit secundum lxx et posuit super eum rationale: et quoniam que-
dam autographa habent super eum, sed utraque eadem respiciunt
quod astringens angulos aptavit rationali in quo erat doctrina
et veritas, lxx autem ediderunt: et imposuit super eum ostensionem et
veritatem. Hoc autem alibi sacerdotale exponentes stolam rationale in-
dicii appellant. Secundum rationale enim Christi idest doctrinam et predica-
tionem iudicii futuri regitur, ostensionem quo idem manifestavit eo
hominibus ignotam misteriorum virtutem. Quatuor autem versum
eius rationale idem ex quatuor generalibus virtutibus et ex duodecim
lapidibus particularibus quodam et specialibus sicut precepit. Que
sunt autem hec utique de quibus scribebat Paulus: Oportet enim
episcopum irreprehensibilem esse sicut dei dispensatorem. Sed quoniam ir-
reprehensibilis idem actus sui mundus et a querela omni liber
sit, hiis que postea sequuntur ostendit: Non superbum, non iracundum,
non violentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed
hospitalem benignum castum iustum sanctum continentem, amplectentem
eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem. Hec enim virtutum
quidem convenit assequi maxime tamen sacerdoti. Si quidem si-
quam gerit Christi, quasi predictos duodecim lapides super pectus
suum portant. Cidari quoque texit caput, sicut secundum lxx
et posuit angulum super caput eius mitram. Sed quia et mitre
sive cydaris operationem non ignoramus, et Christi caput esse
patrem didicimus. Audiamus quod sequitur: et super eam contra
frontem posuit laminam auream consecratam in sanctificationem
sicut preceperat ei dominus Moysi. Memoriam facit. Sed commemorat nobis
ea que de lamina in tabernaculi constructione dicta sunt volens
illic enim apte eius utilitas et virtus posita est. Enim dicit: Facies
et laminam de auro purissimo in qua sculpes opere celatoris
sanctum domino. Vel sicut lxx: Facies laminam auream puram
et formabis in ea formationem signi sanctitatem domini. Rursum autem
formationem vel quod signum, iam nos docuit. Dicit autem et in
alio loco: Fecerunt et laminam sacre venerationis de auro
purissimo scripseruntque in ea opere gemmario sanctum domini. Secundum lxx tra-
diunt: Et fecit laminam auream [illegible] redemptionem
sancti et inscripsit litteras deformatas signi sanctitatem domino. Sed tamen non
dicit que erant ipse littere, nec enim videre aut audire possumus
illam ergo notam significat etiam formatio de qua Paulus ait: Cum
sit splendor glorie et figura substantie eius. Tam enim multa de
incarnatione unigeniti de hac sanctificatione dicta sunt nos omnia loquentia
de eo putentur ad substantiam incarnati ubi principium deus iohannis
dicebat: In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat
verbum. Sublimiorem nos legislator volens mitram sive cydarim
super caput Christi prius memoravit per laminam et scripturam seu for-
mationem sanctificationis maiestatis dei filii qui et sacerdos nobis factus
est dignitatem in principio quam simul cum patre habet manifestatum est
quia exposuit post quam illam et super cydarim seu mitram, et contra

tionem et cum ea / pietate sit ut potest / manifestat eo

t nos frustra eo / quod propter dominus

Tit. 1 — Exod. xxviii — Hebr. 1 — Ioh. 1

faciem mitre sive tyarais imponit. Dicit autem legalibus quia eam vitta vitta
iacinctina sive secundum lxx et super impones super tacincto retorto ia-
cinctum retortum / humanitatem Christi intelligens / pro eo quod inseparabiliter
coniuncta est divinitati et erit super tiaram imminens fronti pontificis.
Vel secundum lxx et erit super mitram contra faciem mitre. Erit quia super mi-
tram quia pater in filio, et filius in patre. Et ante faciem mitre
Qui enim videt filium hic inde et patrem dicitur. Ergo omnis mis-
terio eminent unigeniti explanata est mysterium. Tulit et
oleum unctionis quo linivit tabernaculum cum omni supellectile sua
Sanctificationis aspersis et altare septem vicibus unxit illud et
omnia vasa eius labrum quoque cum basi sua sanctificavit oleo. Ergo
impones multiplicatum et in manibus pollentem assimilans se
ipse ea et que locutus in prophetis dicebat. Ut cognoscetis qui-
bus nolebat facie mysteria quod non per unam imagine. nec per unum
quoddam signum. sed per multa quia et multa operatur maxime pro dis-
pensatam ab eo salutem hominum comprehensibilem eminens et sic non
solum pastor / sed et ovis et sacerdos et ostium dicitur. Pastor quidem
sit qui hominem custodit sive reducit errantem. ovis autem ut qui pro
nobis sacrificium factus est / Sacerdos vero ut qui semetipsum ob-
tulit. Ostium autem ut qui viam nobis aperit fecit. Sic eius
prophetie multi similitudine affert et unctionem huiusmodi tradita sunt
sit in re dispensationibus significaret dispensationum operationem sunt
quia ipse erat qui ungebat eos / ipse qui ungebatur. ungens vero
divinitatis secundum quam et gratia continua cum patre et spiritu sancto ac
ungi dicitur. Nam david patrem ungentem dixit / cum dicit / propterea
unxit te deus deus tuus. Ysaias autem unctorem filii ad spiritum retulit
dicens Spiritus domini super me eo quod unxit me. Que autem pater et spiritus
hec eadem et filius facit / Ergo ratione divinitatis ipse est semetipsum
ungens. et ipse est qui ungitur dispensatione humanitatis / simul
affert et offertur. Unde et daniel illum quidem oblatum videt non
videt autem qui eum obtulit quia ipse erat qui semetipsum offerebat. Ergo
ut salvetur singularem unitas / ungit quidem et offert moyses imaginem
et ipse Christum gerens. De quo videns dicebat prophetam vobis suscitabit
deus de fratribus vestris tamquam me. Quod illius ad semetipsum referens
dicebat. Si crederetis moysi crederetis utique et mihi, de me enim
ipse scripsit. Aaron autem etiam in signum veri sacerdotis ungitur et ap-
ta est illius imago mysterium, aspergit et moyses altare. corpus
videlicet dominicum septies, quia unctio tota est per plenitudinem qui
in septem operationibus designat quemadmodum ysaias dixit / ungit
autem et omnia vasa eius tam apostolos qui eos qui eis intantum
similiter veniunt ut domini Christi et vasa recte nominantur. Sic et dominus
paulum eligens anante dixit, Vade quia vas electionis mihi est
iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis
israel. Et ostorium et labrum. sive lavacrum baptisma videlicet cum baptismo
sua, per quam intelligimus primam. Et supposita est autem hec bapti-
smati, quia gratiam eius qua sepe iterum facimus titubare mediator
per inunctione et fulcimenta et tabernaculum cum omni supelle-
ctile sua sanctificavit sanctificationem cum nostra superna quoque ecclesia
participata est. que stetit quidem sunt et anteat, sed in maiorem sanctificationem

crederetis

V. Levit.

V. ps. xliv

Isa. lxi

lev

deutro

V. Ioh. v

V. Isay.

actuum ix

adepta est per carnem divinitatem quam suscepit ex nobis. Non autem ridiculum
iudicatur quod dicimus. Quia ea que in nobis facta sunt sanctificatione su-
perna participata est creatura, postquam concessa nobis in Christo parti-
cipata est gratia quod manifestat Paulus dicens, Ut nota fieret princi- Ephes. iii
pibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia
dei secundum dispensationem seculorum quam fecit in Christo Ihesu domino nostro.
Ergo per ecclesiam superior creatura maioris particeps effecta est sanc-
Si quidem eius sanctificatio iuste dicta est. / Quod fundens super
caput aaron unxit eum et consecravit sive sanctificavit. / Et si Christi
caput secundum Pauli vocem divinitas intelligitur. Non frustra- Glosa p°
tur nec extra ordinem in hoc misterio sacerdotis unctio. Nunc caput
legislator suscepit, ut cognoscas quod quemadmodum caput a pedibus
dividi non potest. Sic nec Christi divinitas per unionem althnarte (?) / de unione vi in se (?)
dicimus. Sive ungi dicamus, sive generari sive pati sive resurgere
sive assumi dicamus, hoc incarnationem verbi non dividentes
et dicentes, hominem quidem unctum, deum autem non unctum. Sed deum
eundem simul et hominem. Hoc enim et David sine aliqua dubitatione
probat cum dicit Sedes tua deus in seculum seculi. Propterea unxit te deus deus tuus.
Deus enim dicitur qui unctus est, quia eciam ad carnis sue manifestatio
est quod sibi metipsi qui incarnatus est vindicat, que enim eius erat
unctio nisi omnino ipsa incarnatio / secundum hunc modum caput in-
telligibilis sacerdotis ungebatur et ipse sanctificabatur. Filios quoque
eius oblatos vestivit tunicis lineis et cinxit balteo. Im-
posuit quoque mitras ut iusserat dominus / Tunice filiis aaron similes
aaron et zone seu balthei similes et cydares sive mitre impo-
nuntur. Christum enim induunt cingunt, Christum portant in capite. Unde
et Paulus dicit / State succincti lumbos vestros in veritate. Veritas Ephes. vi
autem Christus. et induti loricam iustitie. Ipse autem eciam hoc qui factus
est nobis a deo sapientia et iustitia. Sed et galeam salutis Paulus
induere precepit. Christus enim salutare est sicut Symeon testificatus
est / Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace Luce p°
quia viderunt oculi mei salutare tuum / Itaque enim Christo in-
duitur per eum et pro eo induitur / Obtulit et vitulum
pro peccato. Cumque super caput eius imposuissent aaron et filii eius
manus suas, immolavit eum. Hauriensque sanguinem et tincto di-
gito tetigit cornua altaris per gyrum. Quo expiato et sanctificato
fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. / Adipem quoque
qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosque renunculos
cum arvinulis suis adolevit super altare. / Vitulum cum pelle et
carne et fimo cremans extra castra sicut preceperat dominus / Que
pro parte sanctionis sit vitulus et quomodo unumquodque capitulum
in unguenti sacrificium accipiatur, precedens continet sermo
vituli pro peccato sacerdotis, sed et populi congregatione offerentis
que intelligentes et ea que nunc dicta sunt plene intelle-
ctui sumus. Hoc autem nunc dicimus que sola discretione immu- / de sectione
tata sunt. Ibi non aaron imponere manus vitulo. hic autem
et filios eius non solum hoc custodiens, sed eciam unctos sup-
sit. Quando autem et nos ungimur et offerimur baptismati sa-
lutaris dominice efficimur passionis. tunc gerit imaginem baptisma.

quod etiam docent hec pauli verba Quicumque enim in christo bap- Ro. vi
tizati sumus in morte ipsius baptizati sumus et consepulti
sumus Ergo ei sumus per baptismum in mortem eius Accessuro
filii aaron sacrificio manus hii sunt ei communicantes impo-
nunt obtulit et arietem in holocaustum super cuius caput cum Lev. 8
imposuissent aaron et filii eius manus suas immolavit eum
et fudit sanguinem eius per altaris circuitum ipsumque arietem per fru-
sta concidens caput eius et artus et adipem adolevit
igni lotis prius intestinis et pedibus totumque simul arietem
incendit super altare eo quod esset holocaustum suavissimi odoris
domino sicut preceperat dominus. Non unum nobis tantum preterea sed multa
ex iungentibus sacrificia sunt donata ideo totius generis humani re-
missio iuxta ifi filozophia perfecta est singularis mysterium
novi testamenti introductio ad quorum exemplaria et figu-
ras sacrificia quorum persone assignantur pontificali et offerebantur
maxime umbram celestium per ea que in terris agebantur oste-
dentia. quod manifestat paulus sic de domino dicens Si igitur esset ad Hebr. viii
esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent
secundum legem munera qui exemplari et umbre deserviunt
celestium. Dicit autem eos qui in templo illum tunc immolabat
Alia vero depinxit unum et eundem hominem sedentem curre-
tem et rursus stantem differentes etiam apparitiones volens
exponere varias figuras ad unum quoque eius corpus dimidi-
cere copulat propterea lex sacerdotem in multis imaginem
ferentem domini. Nunc vitulum [illegible] immolare et [illegible]
[illegible] incendere precepit. Sic enim et dominus sacrificium
ad ablutionem nature nostre factum est. Nunc autem cum
ei sacrificium aliud in holocaustum arietis precepit fieri san-
ctificavit enim mundus et renuncians mundo [illegible] quo
est holocaustum christum habet primitias doctrineque et exem-
plum, propter quod dixit Qui non accipit crucem suam et Math. x
sequitur me non est me dignus id est qui sic non renun-
ciat mundo sicut a me ei traditum est hic est enim cum suo
non est me dignus. Et mireris gratia dimidium holocaustum
pedes autem eius et intestina sua secundum lxx ponentur lavantur
interpretes holocaustomatis que in [illegible] libri facta est
sufficienter explevit Quod autem innuitat de sacrificio
hic necessarie dicitur quia ibi quidem partes fieri oblatione
dixit corporis per hec sufficienter et animam debere offerri In
nobis autem hec divisiones utpote que sibi invicem sunt
contrarie secundum quod paulus ait non habent in christo autem 1 Cor. i
non sunt divisiones. Homines quippe mundi a peccato incar-
natus est qui non est divisus in operibus carnis quibus ad-
versatur spiritus propter quod nec divisionem in eo sacrificio lex
memoriam fecit pro. Quod autem intulit quidem in pectore

arietem aut in holocaustum sacerdos offert hoc absolute lex signi-
ficat . ut qua commissa per peccata per holocaustum macules oblatas
cognoscat aries necessario in sacrificium afferatur. Hic quippe du-
catum prebere omnibus euntibus in pascua et ad compascua ingressisque
a rimulis et maculas solet sicut et christus dux presertim commissuris
est a quo incedere super exordium atque ideo intrare ipse et exire
omnibus preparabat. Obtulit et arietem secundum in consecratio-
ne sacerdotum posueruntque super caput eius aaron et filii eius
manus suas. Quem cum immolasset moyses sumens de sanguine
tetigit extremum auricule dextre aaron et pollicem manus eius
dextre similiter et pedis dextri. obtulit et filios aaron. cumque de
sanguine arietis immolati tetigisset extremum auricule singulorum
dextre et pollices manus ac pedis dextri. reliquum fudit super
altare in circuitu. Adipem vero et caudam omnemque pinguedi-
nem que operit intestina reticulumque iecoris et duos renes cum
adipibus suis et armum dextrum separavit. Tollens autem de cani-
stro azimorum quod erat coram domino panem absque fermento et
collyridam conspersam oleo laganaque posuit super adipes et
armum dextrum tradens simul omnia aaron et filiis eius
Qui postquam levaverunt ea coram domino rursum suscepta de
manibus eorum adoleverunt super altare holocausti eo quod consecrationis
esset oblatio in odorem suavitatis sacrificii domino. Tulit et pe-
ctusculum elevans illud coram domino. rursum suscepta de ma-
nibus et ariete consecrationis in partem suam sicut preceperat ei
dominus. Apte hec similitudo eorum que circa nos agunt misteriorum
exposuit traditionem. et pascha misterium quod christus cum discipulis
suis comedit. significatur quod docent. ea que preparantes in sacrificio
pagi preparunt. Obtulit et arietem in consecratione sacerdotum
hic autem eduxit obtulit moyses arietem secundum expiationis
Recte eorum quod in nobis celebratum est misterium sacrificium expia-
tionis appellatur. Ipse enim nos perfecit cum prius fuissemus infi-
mi etatis in perfecta lactis educatione perduxit id est ab ea que
in lege est qua paulus ait Omnis enim qui lactis est par-
ticeps expers est sermonis iustitie. Parvulus enim est. et iterum
nihil autem ad perfectum adduxit lex. Subintroductio autem
melioris spei que data est. In hac nos ipse constituit ut intro-
sacrificium hoc etiam que dicta est melior spes. per quam semper
pergimus ad servicium deo invenit. Sicut autem aries ducibus hic
in aries nominatur. Quia videlicet prius solitam omne cum
apostolis cenabit dominus postea suum obtulit sacrificium. et secundum se
autem ipse semetipsum accidit quod demonstratur sequentia. Posuerunt-
que aaron et filii eius manus suas super caput eius. Quem
cum immolasset moyses necessarie simul cum aaron et filii
eius capiti arietis manus imponunt. quia communem cenam
festivitatis paschalis cum suis christus discipulis celebravit.
suum enim quendam discipulorum ad preparationem domus in qua pascha
celebraturus erat dirigens sic ait. Dicite patrifamilias quia
magister dicit. ubi est diversorium. ubi pascha cum discipulis meis

Ioh. x

Ebre. vij quinto

Luc. xxij

manducem. Sed moyses sacrificium hoc celebrat quia magis ab alijs
ipse xpi figuram gerit. Hunc aut maxime sacrificium sine dominus cele
bravit. Unde et illud incipit. Vide eius sequencia. Quem cum immo
lasset moyses sumens de sanguine tetigit extremum auricule dextre
aaron et pollicem manus eius dextre similiter et pedis dextri. Ob
tulit et filios aaron. Cumque de sanguine arietis immaculati tetigis
set extremum auricule singulorum dextre et pollices manus ac pe
dis dextri reliquum fudit super altare per circuitum. Quis sit sac
sacri hiuus effectus, unctio aurium et manuum pedumque demon
strat. Pro obediencia quippe vera actionesque bonas atque con
sumacionis celebratur. Unde et aures vere perunguntur et obedientia
adam tangentes in ingenti obedienciam consequuntur. Post quem hec
extrema manuum unguntur et pedum, quia non solum manu
sed et pedes passione accipiunt. Quod probatur ex eo quod david ait:
Pedes meos statuit in via recta; et rursus: statuit super petram pe
des meos. Prima aut actiones quasdam bonas vel quasdam aut
malas hominis et figuram malorum sinistre gerunt. Recte dextra
unguntur. ~~Quod apte demonstrat~~ Confortantur enim ea que
unguntur et destruuntur atque dissolvuntur ea que non unguntur. 1. Ex. xii
Quod apte demonstrat dispendis egyptum angelus, quia ubi
unctionis immolati inveniebat non percutiebat. Hec tamen primo
sacerdos sanguine et post eum filij eius secundum legem unguntur. Luc. xxij
huius et ipse dominus primum in cena mistica intelligibilem
accepit sanguinem, atque deinde calicem apostolis dedit. Hec enim
legislator hic post unctionem aaron et filiorum subdidit. De
sanguine reliquum fudit super altare per circuitum. Quod et xpm
fecisse invenimus. Videns enim ipse et apostolis bibere dantes
tunc intelligibilem sanguinem super altare videlicet sui corporis 1. Cor. xi
effudit. Corpus aut xpi ecclesia est et omnis plebs eius. Quod
specialiter dicentem marcum invenimus. Et sumens gracias agens
dedit eis, et biberunt ex eo omnes et dixit eis: Hic est sanguis
meus novi testamenti qui pro multis effundendus est. His sup
veniunt ea que sequuntur. Adipem aut et caudam omnemque
pinguedinem que operit intestina reticulumque iecoris et duos
renes cum adipibus suis, et armo dextro separavit, per eandem
lex lumbulum et pectusculum ventriculum et reticulum iecoris pin
nam operatus edidericit. Cum hec aut licet figuram gerant in
salutari sacrificio seu pacificorum per singula discussa est.
Non sunt aut ea nunc in ariete consummacionis commemorat
sed quia xpi misterium pascha et eius percepcio ad salu
tem hominis pervenit. Quibus doctorem in supra edificacione
sequencia veri misterium preparat. Tollens aut de ca
nistro azimorum, quod erat coram domino panem absque fermen
to et collyridam conspersam oleo, at contra per canistrum
azimorum lex canistrum consummacionis ediderunt. Per tam
stram aut consummacionis lingua dei intelligitur; sola quippe
propriam per fectamque doctrinam introduxit. Et quod 1. Mat. v
dicebat: Non veni solvere legem sed implere. Utpote

ipse implens que minus erant in lege; bene autem et canistri tunc
post contextum dictorum meminit. Etenim multa in parabolis di-
xerit ita ut iudei non omnia intelligerent quia etiam secundum illud
quemadmodum et mensa totius doctrine erat. Vita quoque rationalis
erat in ipso et ea que efficiuntur ex ratione sibi presumit recte de
canistro consecrationis, id est de singula sua plenitudine ministerio. Post-
quam autem eum posuit panem absque fermento et collyridam conspers-
sam oleo id est apostolorum doctrinam legalem quoque et propheticam. Lex
enim et prophete et apostoli eius memoriam fecerunt. Lex quidem
Exo. xvi dicens: hic est panis quem dedit nobis dominus comedere; prophete
Ysaye xxxiii autem: panis ei dabitur. Et ea que eius fideles sunt regem imitari
suo studebunt. Apostoli enim uberius exponunt Christi misterium.
Unde nec laganum nec collyridam, panes autem eorum doctrine ut-
pote puriores nutrientes dicunt. Quos enim hic secundum legem
de oleo panes appellavit hos secundum hesychium lex colli-
Xenofagia ridas in xenophagia consummationis exponens quid
accipiebat, unctione sacerdotis legislator appellavit. Per
collyridam significans legis eloquium. Unum autem collire dicte
tiones sunt panibus ad nutrimentum, nullo est dubium. Unde ap-
postolorum sermones prophetarum et legis preponuntur sine membris
quia maiorem presumunt efficaciam, ita ut paulus dicat: posuit
deus in ecclesia primum apostolos deinde prophetas. Deinde ipsi
per evangelicam traditionem tradiderunt Christi misteria introducunt
huic legis prophetarum quoque utentes testimoniis propter quod eis collyrida
et laganum simul subiecta sunt et coniuncta. Et quid his adi-
ciat intendamus. Posuit super adipem et armum dextrum tra-
dens simul omnia aaron et filiis eius. Illud lex contestatur
quia omne desiderium omnemque actionem bonam afferre misterio
sit necesse. Et tamen nos illud secundum dei intellectum legis quoque
suscipe. Et predictum sequens ordinem. Ait: tradens simul omnia aaron
et filiis ~~aaron~~ eius. Primus sequendum Christus sua misteria
inchoavit et tunc ea nobis qui facti sumus filii eius per
lavacrum regenerationis tradidit. Et levavit ea coram domino. Primum
misterium quod nobis tradidit hoc enim sua carne in celos
levavit. Dicens autem levavit coram domino modum quo ob-
tulerit eis qui post futuri erant exposuit. Rursusque su-
scepta de manibus eorum adolevit super altare holocausti eo
quod consecrationis esset oblatio in odorem suavitatis sacri-
ficium enim altare holocausti Christi corpus dicit, sed et odor suavis-
simus. De Christo enim apte in canticis canticorum quod unguen-
Cant. i tum effusum est nomen tuum propterea adolescentule dilexerunt te.
Sacrificium enim idem sacrificium et holocaustum sicut mandat
i Cor. xi dominus. Ipse enim mandavit: Quotienscunque hoc bibitis mor-
tem domini in vobis metipsis annunciate. Tulit et pectusculum
elevans illud coram domino de ariete consecrationis sibi pro-
lex consecrationis in partem suam sicut preceperat ei dominus. Bu-
ri sacrificio sacerdotum, sed alteri pectusculum. Sic et hic offert
iuxta illud legibus moysi idem Christus pectusculum arietis

consecrationis seu consummationis separatur quia per pectusculum fides
et confidentia signatur sicut predictum diximus. Cum autem ipsius sit
sacrificium. necesse est ut et fides ipsi que in eo est deputetur. Assu-
mensque unguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super aaron
et vestimenta eius. et super filios eius ac vestes eorum. Cumque
sanctificasset eos in vestitu suo / quod unguentum sanguinis et unctio
spiritus unius sint operationis atque virtutis. et nimis recte aliorum
unctionis et sanguinis altaris idest divini corporis. legislator unxit
audi Johannem dicentem. Tria sunt que testimonium prebent et tres
sunt unum spiritus sanguis. et aqua. Unum enim effectum sanctificationis | 1. Joh. v
habent / Multum autem recte vestem aaron ab stolis filiorum aaron
lex separavit / Nam et si admiratione dignam vestem qui ab ea pta
optatissimam habemus. Verumptamen summi pontificis differat va-
rietatis per anteriora dicitur. aut quid sit et quam multiplex. tunicam
autem illam dixit habere super humerale et rationale / Unde et recte
nunc pluraliter nominatur / Ea autem que est filiorum aaron. et si uni-
formis est tunica tamen et ipsa est. sed quia multas virtutes conti-
nentia seu stola habet / Christi enim tunica. sive stola. i. qua hi qui
ab eo uncti sunt induuntur adoptionem habet incorruptionem. habet
et in celis requiem. et alia talia cognoscitur propterea appellatur tuni-
ca sive stola. licet una sit omnium. Quicumque enim in Christo baptizati
sumus Christum induti sumus. Sed tamen propter habundantiam donorum
que ex ea sunt pluraliter nominatur et numerus recte propter unitatem
que in ea figuratur. signamus eam forma distinctione / sive
decisiva que in ea est permittere cupit. Certo enim cum conferre
mus sit tunica summi stola filiorum aaron multas tamen et nomi-
num tunicam nominavit. Si autem sanctificari intelligibilis aaron
unamque tunicam nominavit quod deum
apparitionem sanguinis et alii cognominamus quod deum
est. Ipse enim Christus ad sanctificationem nostram apparitionis ipse sum-
ptus indaliquam passionis suum pro nobis obtulit. Unde filios
eius aaron et tunicis seu stolas. tamen aaron dixit sanctificari. quia
quecumque in nobis sunt contingunt ad eum. ut caput scilicet corporis
corporis necessario reducuntur. Approbatione huius rei quam dicamus
super dominum summamque nostram. Cum enim pro nobis crucifigendus
esset hec sub orationis forma ad instruendam obedientiam
apostolorum dixit. Sicut misit me pater in mundum. et ego misi eos | Joh. xvii
in mundum et pro eis ego sanctifico me ipsum. ut sint et ipsi sanctificati
in veritate / Ergo apostolice sanctificationis sacrificium quod pro nobis
obtulit exemplum et nobis sanctificatio constat appellatur. Cumque
sanctificasset eos in vestitu suo precepit eis dicens / Coquite
carnes ante fores tabernaculi et ibi comedite / panes quoque
consecrationis edite qui positi sunt in canistro sicut
precepit mihi dominus dicens. Aaron et filii eius comedent eos
Quicquid autem reliquum fuerit carnis et de panibus ignis absumet / De ostio quoque tabernaculi non exibitis septem diebus
usque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestre
Septem enim diebus finitur consecratio sicut et in presentiarum
factum est ut ritus sacrificii compleretur / Die ac nocte manebitis
in tabernaculo observantes custodias domini ne moriamini
Sic enim mihi preceptum est. Feceruntque aaron et filii eius cuncta
que precepit dominus per manum moysi / Precipua autem legislator

sive

[illegible] xvj

ad Heb. xviij [illegible]

Rom. vi [illegible]

providit, discrecionisque mysteria et figurabiliter per ea que nunc contemplamur
est tradidit intra ecclesiam ea perfici et intellectualibus
et auribus publicari. nec enim volenti perfirmandi ea esse facile
tuere Unde quia tabernaculum testimonii do' celum esse arbitrum
aut tabernaculum primo ecclesiam quia ipsa est ante celi introitum
collocata. ipsa vero quippe celestis tenet imaginem. sicut aliam
predeximus intus ea carnes sacrificiorum cum precepit dicens
Precepit eis dicens Coquite carnes ante fores tabernaculi
et ibi comedite eas et sicut addunt lxx in libro suo. est autem
locus sancti altaris ibi enim sancti sacrificiorum requiescit. si quis addidit
et ibi comedetis eas Panes quoque consecrationis fuerunt lxx
edunt et panes qui sunt in canistro consumationis. sicut lex
precepit michi dominus aaron et filii eius comedent eas Quomodo
circa mihi mirandum non est scriptura sensus Nullam quippe
dubitacionem huiusmodi intellectus relinquit. Propterea car-
nes cum panibus comedi precipiens ut nos intelligamus
illud ab hoc mysterio dici aliud simul panis et caro est sicut
corpus christi panis vivus qui descendit de celo propter quod hebrei
lxx editione carnes immo panes autem vocare
deferebant carnis sibi prefiguracione hoc mysterio dominus volente
quod intus oportet in ecclesia capi et comedi alibi non nequaquam
Propter quod paulus corinthijs preciperat Cum conveneritis
habetis in unum iam non est dominicam cenam manducare unus-
quisque autem suam cenam presumit ad manducandum et alius quidem
esurit. alius autem ebrius est Nunquid domus non habetis ad
manducandum et bibendum aut ecclesiam dei despicitis Et hoc
ideo ut illic absolute mystica cena debet celebrari Aaron
autem et filii eius illud recte comederunt Ipse enim christus roga-
tus ore sacerdotum ipse venit et cenam sanctificavit et mira-
quod reliquit est de carnibus et panibus. incipit attendere
cepit quod nunc videmus etiam sensibiliter in ecclesia fieri utrumque
tradi que ratio remane contingerit inconsumpta. Non enim
ea que una die vel duabus aut multis servata sunt
Sicut enim apparet non hoc legislator precepit sed quod reliquum
est incendi iubet diebus autem non commemoravit ut quecumque
cuiuscumque rei causa emergente remanserint inconsumpta
sive tempore incensa sit. sive quid aliud fuit ignis opus et co-
sumptio fiat. Ergo ex hoc quod agitur sensibiliter signifi-
cantur cunctaque intelligibilis rei. eis qui intendunt prevenit
ut quidem ad comestionem sacrificiorum destinamus et comedere illud
integre non possimus intente forsan lassescente sive defici-
enti. nobis que videntur corporis oportebit intelligi divi-
na que oculis nec angeli peruenire possunt non relinqui sed ar-
tradi ea igni oportet. Ignis ... comedat, que nobis sunt
ex infirmitate impossibilia Quomodo autem comedat. cum ca-
pitalicimus iterum spiritus esse possibilia ea que nobis impos-
sibilia videntur. Unde et subsequenter dispensacione legislator
similiter Dixit enim sic de ostio quoque tabernaculi non ex-
ibitis vii diebus Septem autem apud quinquagesima dies
septenario primo in semetipso multiplicato multiplicatum
est vero ei adiecto perficitur Unde est ebdomadam omni

Joh. vj

iij Reg. xviij

Ro... Cor. xj

Levit. xxiii

festiuitate apud moysen dici. manifestant sequentia Ait enim
secundum lxx usque ad diem completionis quinquaginta dierum
penthecosten dies Complet enim septenarium numerum in se-
metipso multiplicatum. et unus dei gratia dierum consummacionis
dicitur sequentia ostendunt Septem enim diebus fiunt consecra-
cio sive consecracionis sicut in presenciarum factum est quia non se-
mel eos consecrant sanguine et panibus Sic enim cognouimus
in precedentibus pactam consecracionem. seu consummacionem hic
similia et lucas tradit Ait enim de eodem et de discipulis Quibus
et prebuit seipsum post mortem suam in multis per dies quadraginta
apparens eis et loquens de regno dei. et conuescens precepit
eis ab iherosolimis ne discederent sed expectarent promissionem
patris / Feriis quomodo consecrabat eos sive perficiebat apparens
eis et dicens de regno dei. et conuescens. dicens autem ab ihe-
rosolimis non discedere Non precepit ianuam tabernaculi pertransire
vel egredi. idest ubi promittit paracletum usque dum promissionem
patris que facta est quinquagesima die acciperent. unde autem exire
de ianua tabernaculi testimonium veritatis est ambo docetur et non
predicare euidenter. quia ostium semetipsum. xpistus ut potest pre-
dicare ... Ubi tamquam ... Introitum
et exitus ... aut egredi ut possimus in ipso intelligamus. Ipse
autem eius ostium aut egredi ut possimus in ipso intelligamus. ipse
nobis tradidit quando quosdam aliena docentes et mercedem
intentes ante presenciam suam reprehendens dicebat. Omnes
quotquot ante me venerunt fures sunt et latrones. sed non au-
dierunt eos oues et post hec subdidit Ego sum ostium si per me
quis introierit ingredietur et egredietur et pascua inveniet
Ingressum per semetipsum et egressum dominicam septimanarum
appellans hylariter. quia autem completionem dierum illa maxime
dicitur plane per lucam prius tradit Et dum complerentur dies
penthecosten erant omnes simul. factus est autem repente de celo
sonus quasi advenientis spiritus vehementis et replevit totam
domum illam in qua sedebant Et apparuerunt illis dispertite lin-
gue tamquam ignis sedit que supra singulos eorum Et repleti sunt
omnes spiritu sancto Non fuisset ergo dies completionis dierum
et eo fundamentis penthecostes dei. sed ut compleretur quidem
dierum septenarium habens gerens autem spiritus plenitudinem
implens eos eorum perfectione quibus infundebat spiritum
Quod si dicatur quia quadraginta quidem solos dies cum apostolis
prestitit eos xpistus sunt Qui autem secundum legem sunt per
petitionis x dies integrum sicut diximus penthecosten de-
fuerunt / Sciendum est. quia hec in medius inter ascensionem

Act. i.
Act. i.
Joh. x
Act. ii
Math. vlt.
Joh. xiv
Luc. xxii

Quod xl continua fuit cum apostolis post resurrectionem usque ad ascensionem

et penthecosten diebus. ab apostolis separatus est Nam qua-
modo eis dixit Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus Et
iterum Non relinquam vos orphanos. venio ad vos / ...
ursus? Propterea legislator subdidit. sicut in presenciarum factum est Vel
propter legislator subdidit sicut in presenciarum factum est Vel sicut lxx Indicet hic post
sabbatis sacrificium compleretur
cepit dominus facere ut Actis pro nobis In qua die enim tradidit
tene mysterium in eadem die deprecacione. sive preparationem
imprimant. idest petorum rem ipsam dicens. Hic est meus sanguis

Novi testamenti qui pro multis effunderetur in remissionem peccatorum
Vobis autem [pro]pius ea que in evangelio scripta sunt [con]venient. Sicut ea
quoque ex hiis que subsequuntur potest. Die ac nocte manebitis
in tabernaculo vel sicut lxx ad ianuam tabernaculi testimonii sede-
Luc xlii — bitis vii diebus die ac nocte. Dixit non apostolis aut. Vos aut sede-
bitis in civitate usque dum induamini virtute ex alto. Sic plane
Actuum i — sedebitis aut et ipse discipulos ebdomadam dierum nichil agentes
humane et non [pro]dicare precepit. Unde ex toto non vacantes apostolos
antequam complerentur predicti dies invenimus. Completis autem
Actuum ij — diebus petrus mox predicare incipit. Quidam et addite sunt anime
circa tria milia. Sic et ipse per singula mandatum hoc custodierit
et maxime in eis complentur ea que in subsequentibus
dicit. Observantes custodias domini ut non moriamini. Sic enim
michi preceptum dominus. Feceruntque aaron et filii eius cuncta que
locutus est dominus per manum moysi. Si quis autem aaron filius
suus coniungat, invenietur causa omnino necessaria et ad
rei comprobationem oportuna. Non enim exire de ianua taberna-
culi testimonii. Inde non intelligitur ad tertiam evangeliza-
[?]dicatum his que sunt predicta apparuit. Ergo cum apostolis
et [?]pus [?] iamiliter non egrediebat. Ipse siquidem erat
qui et predicandus erat et qui in apostolis loquebatur. Propterea eo
filius aaron et ipse consecratus seu consummatus dicebatur. Quibus
sit aut consecratus sive consummatus legislator nequaquam
subdidit. Aut enim septem diebus finitur consecratio sive
secundum lxx consummavit manus vestras sic et fecit. Manifestum
est aut quod ipse erat qui filios consecrabat. Sicut prestabat qui
et perficiebat sive consecrabat utpote in membris suis dicebat.
Facto aut [octavo] octavo die vocavit moyses aaron
et filios eius et maiores natu israel dixitque ad aaron
Tolle in[?]tulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque
immaculatos et offeres illos coram domino. Et ad filios israel
loqueris. Tollite hyrcum pro peccato et vitulum atque agnum anni-
culos et sine macula in holocaustum bovem et arietem pro pacificis
et immolate eos coram domino in sacrificio singulorum similam
oleo conspersam offerentes. Hodie enim dominus apparebit vobis. Sicut quidem
imago animalis cuiusdam aut virgulti forte depingitur aut sculpitur aut in
aere exprimitur et non quidem apta in imagine operationis aut scripture aut
aeris expressio est. Sin perfectioni aut operis pertinet augmento proficiat sic et
queque legislator nunc in figura exponit clariora additamento eorum
que per partes sancit et planiora facit. Quia ergo diem consummationis
seu consecrationis penthecosten intelligi oportet ascendimus. Et quoniam
usque ad eum diem divino mandato predicatio inhibita est propterea non
exire ianuam tabernaculi testimonium filios aaron precepit. Consi-
derandum est qualia consummavit et in hac die lex precepit. Dies enim
octava penthecosten appellant quia penthecosten dies intrabat
hac qua salvator resurrexit que esse octava creditur. Quia figuram
gerit primitiarum futurum. Sed consummationis presentis seculi qui in septem re-
volvitur diebus. Penthecosten aut titulus sub predicto numero
est. Ergo recte incidit in presentis seculi consummatione. Similiter resur-
rectionem significat penthecosten dies. Oportebat enim utraque

xix

die surrexit xpus in eadem et ipse adueniet. Tunc ergo vocari
aaron et filios eius et maiores natu israel aut ecclesiarum quodammodo
rectorum qui dicti sunt edificantes vocatum. Tunc quippe prius reuoca-
tum est ecclesie pontificium in qua intelligibilis aaron id est xpus
sacerdos esse creditur. Filii autem eius qui sublimius sunt conuersationis
et ideo sacerdotium ministri et cooperatores sunt. Maiorum natu autem israel
presbiterorum ordo est. Ex his quippe corporibus ecclesie cum primum quasi aaron
Iudeorum accepit sibi vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque
immaculatos et offert coram domino. Tunc enim xpus sacrificium *Leuit. ix*
suum innotescere cepit ex quo primus aduenientes parthos et elamitas
et medos et aliarum gentium prouincias ad apostolorum cenaculi superioris
collegium. Accepit autem et ordo maiorum natu israel quem presbiterorum
esse diximus utpote ipse gentem et figuram doctorum gerens. Et
qui ad docendos nos utilis est utrasque perfecte in ecclesia quemadmodum
patet. Que autem sunt hec que accepit hircum pro peccato immacu-
latum sacrificium et vitulum et agnum anniculum in holocaustum im-
maculatos. Perfectam videlicet consummationem nostre sine conuersationem
que per hostias id est per holocausta perficitur. Est bouem et arietem
pacificos seu ad sacrificium salutare inducere conuersationem que
tamen potest saluare eos qui offerunt sicut superius diximus. Coram
domino autem omnia precepit fieri. Oportet quippe omne virtutis opus
utpote videnti deo peragere nec corrumpi nec [illegible] cum per
ministerium et voluntatem nostram sacrificium simile conspergit
aliis theologiam cum elemosina hocque [illegible] sacrificia
subtiliter nobis olim dispositi descripta innotuerit. Quid autem
his nunc subdit quia hodie dominus apparebit nobis. Hoc conclu-
sio et probatio est ~~Quia autem apparebit nobis~~ quia de penthecoste
scilicet dicta omnia dicebantur. In ea enim in eis apparuit dominus *Act. ii*
spiritus videlicet de quo paulus dicebat. Dominus autem spiritus est. Quomodo *Act. ii*
autem apparebit in eis dixit lucas: Visi sunt eis dispertite lingue
sicut ignis et sedit super singulos eorum. Tulerunt ergo cuncta que
iusserat dominus moyses ad ostium tabernaculi ubi cum omnis staret
multitudo. Apte hic ecclesiam exposuit ad ostium tabernaculi vel
sicut lex ante tabernaculum testimonii videlicet celi. Si enim
ecclesia frequentia est angelorum primitiuorum qui scripti sunt in celis
ante tabernaculum testimonii id est ante faciem celi. Sic enim
et aquila ante faciem interpretatus est. Hac quod dictum est coram lex
ante dominum. Si ergo ita est recte est ad illam se conuersionem aptat
ante tabernaculum recte intelligitur. Hic autem omnis multitudo
siue synagoga cum acceditur id est ea que ex omnibus et un-
dique est congregata. Omnis quippe cuncta cum [illegible] et omnis
pector omnis instructor necessarius habens omnes ab errore
se conuertentes in hac ecclesia congregat. Non solum eos qui
de plateis et vicis sunt sed et eos qui de viis et de sepibus vocati *Luce xiiii*
superueniens ut regale cenum ingredientes implerent. Dixit moyses
Iste est sermo quem precepit dominus facite et apparebit vobis gloria eius
Gloriam esse dominum spiritum manifeste ostendit quod paulus ad *ii Cor. iii*
corinthios scripsit: Nos autem reuelata facie domini coram
speculantes in eandem imaginem transformamur de gloria in gloriam

sicut a domino praecipitur. Ut ergo gloria domini videretur, ideo ut ad nostrum celebra-
retur exemplum. Iste est sermo inquit quem praecepit dominus facere. Videlicet
mysterium de quo dominus praecepit hoc facite in meam commemorationem.
Sermonem autem legislator ex consuetudine illud vocat quod apostolus
sermone sub [illegible] huius dispensatio mysterii maxime cum intuitu
vero ea quae apparent in aliud aliquid maius et intelligibile trans-
ferentes. Unde et manna in imagine panis vitae qui descendit de
caelo praesentaret hic est panis ait quem dedit nobis dominus ad mandu-
candum, hic est sermo quem constituit dominus. Quid ergo ex his quae di-
cta sunt legislator significat, nisi quia sine dubio agentibus eis
[illegible] mysterium et divinam cenam celebrantibus advenit spiritus.
Quod et si plenius expositum habemus. Multa quippe scilicet dubi-
tabilitatis scriptura divina permisit quae facile est ex aliis colligere.
Erat enim dies qui appellatur dominicus in quo oportebat modo
omnibus agere apostolos mysteria et sacra. Nam et nos illorum se-
quentes traditionem dominicam diem divinis conventibus sequestramus.
Invenimus autem et Christum similiter post resurrectionem a mortuis per
mysterium cenae et panis fractionem manifestum. Quod aperte quidem
Lucas plenius, tamen etiam Johannes evangelista tradit. Et ait etiam
ad Aaron: Accede ad altare et immola pro peccato tuo, offeres holo-
caustum et deprecare pro te et pro populo. Cumque mactaveris hostiam
populi, ora pro eo sicut praecepit dominus. Ubi nostra translatio plenius
habet pro te et pro populo, pro te ipso et pro domo tua LXX ediderunt. Quam
autem sed domum intelligibilis sacerdotis, Paulo dicente cognoscite.
Dicit enim Christus autem ut filius in domo sua, quae domus nos
sumus si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus.
Ergo qui crediderunt et confitentes sunt domus eius iuste appellatur.
Pro quibus deprecatur et pro omni populo utpote qui nostra factus
est propitiatio. Sed et pro semetipso autem hoc cum propitiatione non
egeat magis tamen ipse pro se propitiationem, quia ut verum pontificem su-
scipiens et sicut deus plenius [illegible] praestantibus. Aliter enim non sibi
[illegible] propitiationem praestare non potest. Statimque Aaron acce-
dens ad altare immolavit vitulum pro peccato suo, cuius sanguinem
obtulerunt ei filii sui, in quo tingens digitum tetigit cornua
altaris, et fudit residuum ad basim eius. Adipemque et re-
nunculos et reticulum iecoris quae sunt pro peccato adolevit super
altare sicut praeceperat dominus Moysi. Carnes vero et pellem
eius extra castra combussit. Immolavit et holo-
causti victimam, obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius,
quem fudit super altaris circuitum. Ipsam etiam hostiam in
frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt,
quae omnia super altare cremavit igni, lotis prius aqua
intestinis et pedibus. Et cetera. Haec certe in hoc loco
sacrificia [illegible] aguntur sicut prius diximus. Non ergo necesse est
iterum [illegible] per singula dicere, quae in hoc sacrificio
aguntur cum aliis ea pro ordinatione dispensemus et [illegible]
comparationem gerant nihil [illegible] ostendemus
et quemadmodum in divino sacrificio. Quod vero inquit non

Marginal notes (left): Joh vi; Luc xxiv; Hebr iij

Marginal note (right): etiam pro semetipso deprecatur credentibus autem hic homo est et deus ipse homo propitiationem suscepit [illegible]

tantum nobis peccatorum praestans remissionem sed et mira perfectione
in philosophia et consummatione efficiens necessarie et in-
utilem quin propterea est et maxime hunc qui in holocaustum
immolatur oportet reputari. Unde et in persona sacerdotis
utraque pertinent oblatum. Iam ergo et ad sequentia veniamus.
Et pro peccato populi offerens mactavit hircum. expiatoque al-
tari fecit holocaustum addens in sacrificio libamenta que
pariter offerebantur et adolens ea super altare absque ceremoniis
holocausti matutini. Immolavit et bovem atque arietem hosti-
as pacificas populi obtuleruntque ei filii sui sanguinem quem
fudit super altare in circuitu. Adipem autem bovis et caudam
arietis et renunculos cum adipibus suis et reticulum iecoris
posuerunt super pectora. Cumque cremati essent adipes super altare
pectora eorum et armos dextros separavit aaron elevans coram
domino sicut preceperat ei moyses. Cuius figuram ea que dicta sunt habent
et quemadmodum pro peccato hircus prime sacrificium significaret holocau-
stum autem contemplativa conversatione theologiam non similia. salutare
autem seu pacificorum sacrificiorum vitam que nos salvare potest et iam
mediocriter sapientes sacrificiorum diffusio precedente unctione
sacerdotis ostendit. ergo quia horum sanctionis nec sunt explanatione
illa in subtilitate per quirens et iam hec per singula scit. Illud
autem mihi necessarie addimus quia sex propter [illegible] imponit [illegible] priore
misse descensionem. Cum in unum congregati essent apostoli. [illegible]
secundum legem ecclesie afferent significare [illegible] legislator recte
precedere sacerdotis sacrificia. Deinde subinferri [illegible] precepit [illegible] x ac
[illegible] ecclesie doctrinam a sacrificio [illegible] inchoare ut [illegible]
durant docentes quod nobis passio domini perfecerit aut contulerit
atque subinferatur sermo prime que omnis utique ut homines ne-
cessarie habemus. Unde dominus unam doctrinam predicat, id est primam Mat [illegible]
utique perfectas subinferri conversationes atque theologiam illis
permittendas. subdidit autem et quod corrigentes sine [illegible] salvari possunt
perfectionis quamvis non sublimiter conversentur. his enim oportet
ecclesiam congregari et in manifestatione dei glorie suscipere. hec sine
dubio diebus pentecostes maxime agebant discipuli domini [illegible]
in unum tunc collecti erant quod manifestat lucas dicens Et Act ij
dum complerentur dies pentecosten erant omnes simul in unum
Quid autem erant collecti agere ni ea modo [illegible] que dicta
sunt. Nam et si palam non predicabant et propterea in unum erant
in superioribus sedentes nec dum verbum disseminantes, sive pa-
lam loquentes, quia de ostio tabernaculi testimonii non erat
missi egredi. in quo dum de excelso induerentur virtutem. Virtu-
tem inter semetipsos. quia hec agebant manifestum est et que circa de-
cent ecclesiam meditari non cessabant, ut ipsum medium inter semet-
ipsos habentes christum qui est ecclesie caput. Unde et mathia ad actuum [illegible]
apostolatum [illegible] surrexisset petrus et [illegible] domine septem
[illegible] atque testimonia sorte separaverunt. Rursum autem sanctio-
nari id est [illegible] sine [illegible] et cleri [illegible]
ecclesiastice dispensationis [illegible] ordinis sunt. Ergo manifestum
est quia in [illegible] in ecclesia collecti in illis diebus non erant

quod et legislator modis omnibus significari comprehendens con
sequenter et hec que subsequuntur addidit
Et extendens manum contra populum benedixit ei sicque completis
hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit. Attende
quia omnem nobis euidenter figurarum ecclesie multa exponentes Nam
postquam dixit descendit pacificum fecit pro peccato et holocaustis et
pacificis ondit quia complexionem purificatorum intellexit ex
pastorum cura et postea dixit descendit pro descensionem doctora-
lem sedem designans Denique post expositionem sacerdotes
quibus figura intelligibilis aaron credita est descendunt et p
orantes manus ad celum leuant Eleuacione enim manuum p
ratione etiam paulus intellexit Dicit autem sic Volo viros o
rare in omni loco leuantes puras manus Tendens sine le
uans quoque manus benedixit illis quia per leuationem manuum
precum indicat sacerdotes populo benedicunt Sed unde bene-
dictionem prestant audi sequentia Ingressi autem moyses et
aaron tabernaculum testimonij ingrediuntur et postea bene- + Adeinceps egressi benedixerunt populo quamobrem viderunt in tabernaculo testimonij
dictionem prestant ut nos cognoscamus quia de intelligibili taber-
naculo videlicet de celo benedictionem preferunt sacerdotes dicit
sic et paulus Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui
benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo
hoc enim nobis et ipse tradens dominus quinque panes et pisces
in benedicens ad celum respiciebat Fiat autem non solum
aaron sed et moyses summarum sen populum benedicunt. in
ut discamus quia magis sunt sacerdotes benedictionem
prestant Sed quia figuram fecit christi, possit pro eo qui in
typis est prestare benedictionis plenitudinem. Unde et moy
ses utpote cum imago est domini credita ad benedictionem recte
comprehendit Sed et illud preterea que dicta sunt lex significat
quia non solum is qui sacerdotium sortitus est sed et omnis ministerium
christi habens in semetipso et figuram domini sui per plana gratia
tamen quemadmodum moyses existens ydoneus est ad donandum
benedictionem; hec ergo specialiter agentibus spiritus aduenit, propterea
audiamus sequentem Apparuitque gloria domini omni multitudini
et ecce ignis egressus a domino deuorauit holocaustum et adipem
qui erat super altare Quod cum vidissent turbe laudauerunt
dominum ruentes in facies suas Vide ne aliquam nuptiarum
primitia ubi legislatoris opus habeat spiritus namque ubique
concordant his que sunt de aduentu spiritus in apostolorum actibus
scripta Apparuit enim inquit gloria domini omni multitudini quomodo
dicat forsitam quispiam utrumque talis qualem ezechiel super the-
rubin visam descripsit aut qualem micheas vel ~~ysaias~~ Ysayas vi c
quorum unus quidem seraphin invenitur, alter celestem
exercitum vidit, sed neutrum fuit una quidem que ambulans
et ubique spectabilibus apparuit gloria, sed dissimiles visiones
utpote triumphe [illegible] prebebat videntibus presens tamen
similis castilli quia intelligibilis egressus est ignis a domino
die penthecosten propterea ait Apparuit gloria domini et egressus
est ignis a domino Ergo in specie ignis apparuit quemadmodum

1. Thi. ij
Ephes. primo
Math. vi / marci viij
Ezech. i et p
Michee 1.

et lucas exponit Et factus est de celo sonus spiritus vehementis Actuum ii
et implevit totam domum in qua erant sedentes, et apparuerunt
illis dispertite lingue sicut ignis Populi creator omnis legislator
memoratus fuerat; quod et lucas hoc modo exponit Et
erant in iherusalem habitantes iudei viri religiosi ex omnibus
gentibus que sub celo sunt Facta autem hac voce convenit multi-
tudo et mente confusa est Quia enim non solum convenit
sed et expavit ipse hoc demonstrat dicens Obstupescebant
enim omnes et admirabantur sed et super sapientiam credentes Et si non
hec sensibiliter tamen intelligibiliter pertulerunt Non enim in-
telligebant quod factum erat Alter autem ad alterum dicebat
musto pleni sunt hii quod primum erat in terram faciem inclinis procider-
unt Quid autem egressus ignis fecit, devoravit omnia que erant
super altare, holocaustum et adipes que expiacionis et pacificorum oblata
altari superposita erant Tradidit ergo nobis sermo quia necesse est
perfecta sacrificia et eorum expositiones super ponere intelligibili al-
tari corporis christi ut ad illud festinet nostra imitacio et ut intine-
ri intelligibilis ignis idest spiritus sancti De quo dictum est Deus deus
noster ignis consumens est Unde et inter pedemcrates Symmachus con-
sumere edidit Arreptisque nadab et abiu filii aaron turi-
bulis posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram domino
ignem alienum quod eis preceptum non erat. Sic eos qui aliena do-
cent qui in ipsum spiritum dei blasphemant quia inspiratam a deo scrip-
turam non habent De qua ait paulus Omnis scriptura a deo inspi- ii ad thi iii
rata utilis est Aliter interpretamur necessario ab intelligibili igne fu-
ri exposuit et filii aaron ut doctores habentes habitum et simbo-
la dicere fingentes ... Unde et lingue eorum ignis appellate
sunt Audiamus quippe quia incipere ignearum linguarum spiritus
advenit thimiamata autem thuribulis vel ignibus linguarum
super imponunt regalia et preciosa dogmata de quibus ecclesiastes
in canticis canticorum dicebat Odor unguentorum tuorum super omnia l' Cant i
super omnia aromata sed igne alieno offerunt neque enim interiorem + fm
aut utriusque spiritus interpretantur. Hic exivit ignis a domino non absolu-
te qualis prius. per illum enim sacrificia incendit deus et gloria
domini dictus est Hic autem ignis poenalis est. Utrumque enim ecclesia habet
hunc quidem ad illuminacionem iustorum et oblatorum perfectorum Illum
autem ad poenam impiorum qui ea his qui blasphemant sacerdotes in-
digni induunt ex humili ministracione spiritus qui in eis requiescit
eis succedentes ut p(er) quod et paulus per hymeneum et alexandrum. Ut Hymeneum i ad thi po
alia stilus docent Et mortui sunt ipsi coram domino moriuntur videntibus ipsis et
in hac eos morte condemnat ne imitacione sui aliis causam pre-
beant imitentur In qua et minus admiratur legislator cur ex eo quod
delinquant intra fines idest coram domino sustinent mortem qua male
interpretantes divinas scripturas paruerunt ex qua eos opor-
tebat benedictionem percipere maledictionem sibi invenientes Vide-
tamen qualia subsidui Dixitque moyses ad aaron hoc
est quod locutus est dominus Sanctificabor in his qui appropinquant michi
et in conspectu omnis populi glorificabor Quod audiens tacuit
aaron Sive ut lxx dicunt Et compunctus est aaron Sed ubi
... hec dominum dixisse invenimus quod indicat moyses dice- Exodi xix
bat Descendens contestare populum ne forte appropinquent ad dominum
et cadat ex eis multitudo et sacerdotes qui appropinquant domino
deo sanctificentur ne forte derelinquat ab eis dominus; hec ergo et si

Margin (left): l' in alia

Margin (left): L x

Margin (left): l' quia tradidit illos sathane ut discant ... et paulus ... tradidi illos sathane ut discant non blasphemare i ad thi i

ubus ab his que dicta sunt differunt verumptamen intentionem
ipsam immutabilem habent. Precepit enim populum non appro-
pinquare deo et [illegible] Non quo modo nimis eis imponere,
sed ut imperfectis et [illegible] contemplationis incapacibus. Sacerdotes
autem appropinquare sanctificari iubet ut digni ad mon-
tem et contemplandum sufficerent deum, quia vanum scias a deo nec
potest sine sanctificatione conspicere. Propter quod paulus dicit pacem
sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine quibus nemo vi-
debit deum. Conspectu eius. scientiam eius dicens id est eius con-
templatorum. Unde sacerdotes sanctificari precipiens. inde quomodo
innuitur in subsequentibus Ne forte derelinquat ab eis dominus id est
ne fugiat ab eis. ea que dei est scientia. Perditio enim eis sci-
entie discessio sit. Sed nunc ea que sunt exposita dei per moy-
sen dicta sunt illa aggrediamur et sanctificabor in his qui appro-
pinquant mihi. Sanctificaris scias in terris per fratres . sive maiores eius in-
dicavit quia corpus hoc habet. corporis autem emundatio perditum
abiectio est hoc ergo ut boni et puri. In his qui appropinquant ei
Et dum multitudine [illegible] vel per aliquod divi-
num ministerium aperiuntur et per ipsos creat et in conspectu tocius po-
puli glorificetur id est laudetur et manifestetur. Verum enim glori-
ficationis librum manifestat et que ex hoc laus dei et manife-
statio sit David ait Quia iustus dominus iusticiam dilexit. equi-
tatem vidit vultus eius. In his tacuit aaron sive ut lex
compunctus est aaron. Tacuit vultus. quia corporis intellige
actionem tacitam est. Unde ipse dixit Saule saule quid me per-
sequeris. Item discipulis despicientibus eos dixit Qui
vos spernit me spernit. Vocavit autem moyses my-
sael, et helsaphan filios ozihel patrui aaron et ait ad
eos. Ite tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii et asportate
extra castra. Statimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant
vestitos lineis tunicis et eiecerunt foras ut eis fuerat impera-
tum. Ab his qui eos eiecerunt eos qui [illegible] misahel
et helsaphan sive misadden. et helsaphan quorum litte-
ratio dei id est misaddi elisaphan autem dei mei specula-
interpretatur. Quorum ergo sit altercatione Speculari autem
[illegible] autem et speculari. et christi quidem carne contre-
ctare. Speculationi autem oculos mentis divinitate dicebat
sicut thomas manu contrectans carnem et fide speculans
divinitatem dicebat. Dominus meus et deus meus. Hic igitur
aliene doctrine auferre et eicere illum cum tunicis a fratre
[illegible] potest, quia per sonum [illegible] sit predicere, tunice autem
sacerdotum communicatio et vita que in sacerdotum indumentum
habitum. Ergo cum sacerdotium. quod et forte obvenerit a pareo
ne sacerdotali expellitur. Non solum autem a sacerdotum. Sed et
populi. Unde addidit Extra tabernaculum. Tabernaculum enim de
ecclesie populus est. Filii autem patrui aaron sive fratres aaron
hii qui hec facere possunt rationabiliter nominantur. Si enim pars
intelligibilis aaron dicitur, et per eam ydoneum omne corporis
[illegible] credit, per hanc quippe eam manifestum faciunt atque
[illegible] ignorantibus pariunt fratres autem germanos
et ut ita dicatur fratres [illegible] est. Omnia enim que in

t Sublati sive eiecti
sunt intellige, cum
autem sunt qui

euangelijs acta sunt a prophetis predicta sunt. Petrus quoque de prophetico
sermone ad iuuari ad perfectam scientiam quem firmiorem ad
humanis sicut ciuitas firma Petrus precepit. Ait enim: ii. Petri primo
Habemus firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis inten-
dentes sicut lucerne lucenti in obscuro loco donec dies
illucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris, id est donec
in vobis euangelica scientia clareat. Filii sui prius aaron be-
ne et minus apte hii qui euangelicam cum perfectione didicerunt
dicuntur. Et hos qui alia docent arguere et repellere utpote
perfectam habentes scientiam necessarium est dispositi. De qua ii. Johannis
Iohannes dicebat: Omnis qui precedit et non manet in doctr-
ina Christi deum non habet; qui manet in doctrina hic et fi-
lium et patrem habet. Si quis venit ad vos et hanc doctri-
nam non affert nolite recipere eum in domum, nec ei aue
dixeritis. Ergo primum est eorum qui edocti sunt euangelicam
doctrinam eos qui ad ulteriora et aliena procedunt a fine
sanctorum et tabernaculi expellere atque prohibere. Locutus
est dominus ad aaron et ad eleazar atque ad ithamar filios Levit. x°
eius: Capita vestra nolite nudare et vestimenta nolite scin-
dere, ne forte moriamini et super omnem cetum oriatur indi-
gnatio. Fratres vestri et omnis domus Israel plangant
incendium quod dominus suscitauit. Vos autem non egrediamini
foras tabernaculi, alioquin peribitis. Oleum quippe sancte
unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta pre-
ceptum moysi. Non ignoramus quid cidares significent i. Corinth.
sacerdotum, scilicet quod omnis viri caput Christus, caput autem
Christi deus. Necessarie cidaris significatio quodammodo
est simul coniuncti humanitatis et diuinitatis. Hec enim
cidarum compositione superius demonstrauimus. Ergo
que aporteat custodire sacerdotes et doctores precipit, id est
ut nec diuinitatem Christi nec humanitatem negent ne tantum dicant
qui deus ex deo et verbum est ex patre. Hoc est enim cidarim non
auferre a capite, videlicet non mutare intelligibilem ci-
darim et nec dispensationem renunciant aut blasfement.
Qui enim Christi dispensationem blasfemat, sacerdotalem
rumpit stollam, quia omnes quidem homines qui in Christum
crediderunt, multo magis autem sacerdotes sunt qui Christum
induerunt. Si quidem quicumque in Christo baptizati sumus, Christum ad Galat. iii
induimus. Nec agentes sacerdotes nec mouent nec angu-
tiarum super indumentaria. Prepositorum enim nimia offendi-
culum est subiectis et multo magis doctorum discipulis cor- Hebr.
ne dei sint occasio. Propterea et omnem domum Israel omnem
videlicet ecclesiam plangere incendium quod incensi sunt a
deo multa ima deprimi ecclesie vnius membri et vniuslibet ca-
sus est quanto magis doctorum et sacerdotum. Pro quo ita ut
Paulus de eo qui fornicatus fuerat Corinthiis scribit: Et i. Corinth.
vos inflati estis et non magis luctum habuistis. Quia
autem vero expulso fornicatorem omnem ecclesiam lugere precepit.

multo magis quod sacerdotes et doctores impie agentes vel blas-
femantes inveniuntur. His itaque habentibus aliud querere oportet
quoniam cum precedentem sanctione septem illos dies non egredi de ta-
bernaculo testimonii precepisset. His completis hec enim in octava
die aguntur. Rursus eis moyses precepit de ostio tabernaculi non
egredi. Non quod contraria sibi sanciret. sed manifestum est quod aliud
hic eis ostium ostium tabernaculi testimonii precepit custodire.
Nam addidit ut non moriamini. Aut quia hec non scripsit in prio-
ribus. Ergo additamento comminationis aliud insinuasse se sancxis-
se significavit quia cum ut igne alieno doctrine offerentes qui-
dam sacerdotes perierunt aliis non exire ianuas sancte eccle-
sie et traditionis eius. Per ea que dicta sunt precepit ideo non eis
egredi per eam qua ipse mandavit predicatione. Secundum divino
preceptum per omnia. Sic enim unusquisque non morietur. Hoc sacer-
dotibus precepit quibus ut magistris et predicatoribus ubi-
misterium ex dono spiritus traditum est de quibus sancte legislator ait
Oleum namque sancte unctionis est super vos. Huius autem unctionis
virtutem Iohannes nobis evangelista demonstrat dicens. Et vos unc-
tio quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis
ut aliquis doceat vos. sed sicut unctio eius docet vos de omnibus
et verum est et non est mendacium. Hec moyses per propriam precepit et
ecclesia custodit. Quia ea consequenter legislator et subdidit. Qui
fecerunt iuxta preceptum moysi. Dixit quoque dominus
ad aaron. Vinum et omne quod inebriare potest non bibetis
tu et filii tui. quando intratis in tabernaculum testimonii ne mo-
riamini. quia preceptum est sempiternum in generationes vestras. et ut
habeatis scientiam discernendi inter sanctum et prophanum et inter
pollutum et mundum. doceatisque filios israel omnia legitima
mea que locutus est dominus ad eos per manum moysi. Hanc usque
nunc legem moraliter innuens custodiri. Neque enim omnibus
abstinere a vino precepit sed quando tabernaculum testimonii aut
ad altare ascendimus. id est quando quodcumque misterium doctrine
celestis contingimus. Ministerii enim altaris figura est ta-
bernaculum aut testimonium celestium rerum contemplationis. Unde
et thimotheo paulus scribebat. Vino modico utere propter stoma-
chum tuum et frequentes tuas infirmitates. Qui autem mo-
dico utitur hic tempore ministerii predicationis et doctrine ab omni
vinolentia et ebrietate se abstinet. Similiter autem et sacer-
dotes hii qui student legem custodiunt propter quos non solo
aaron sed et filii omnes sub umbra intellectus adeptus man-
datum hoc tradit. Similia autem hiis et paulus ad Ephesios
scripsit. Nolite inebriari vino in quo est omnis luxuria.
sed magis impleamini spiritu. ~~habet~~ quippe ebrietas mentem. Ebetat
sed sobrietatem eius [illegible] intellectum non intelligantur
que sequuntur quod testificatur ysaias et dicens. Ve qui consur-
gitis mane ad ebrietatem sectandam. et potandum usque ad ve-
speram ut vino estuetis. Cythara et lyra et tympanum
et tibia et vinum in conviviis vestris et opus domini non respicitis
nec opera manuum eius consideratis. Qui autem opera domini non
vident quomodo dividere inter sancta et prophana aut munda et

minuenda vel quomodo exhortari et illuminare populum descriptus pos-
sint. Unde hoc mandatum sublimius ostendere cupiens apud hi-
uit locutum fuisse dominum. Sed intende quemadmodum ut hec ad in-
scriptionem eorum que in penthecosten acta sunt alterum sit.
Quod enim lex hic precepit non sicera potum esse quibusdam
suspicantibus spiritus gratia advenit et dicentibus quia
musto pleni sunt hii, Petrus ut prohibens negavit dicens Petrus ij
Non enim sicut vos suspicamini hii ebrii sunt, cum sit hora
diei tercia. Illud autem oportet querere, quando eos ea que legis
sunt docere filios israel sacerdotes precepit locutum esse dominum
ad moysen non per ingressum sed per manum. Dicit autem omnino dig-
nitatem legis ostendere volens quia exposuit quamvis eam de
t ubo Scripsit autem moyses et excepit ea de ore dei posita sed iubente
Locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar atque itha-
mar filios eius qui residui erant. Tollite sacrificium
quod remansit de oblatione domini et comedite illud absque
fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem
in loco sancto, quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus
domini sicut preceptum est mihi. Pectusculum quoque quod oblatum est
et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filii
tui ac filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis reposita
sunt de hostiis salutaribus filiorum israel, ea quod armum et pe-
ctus et adipes qui cremantur in altari elevavi sunt coram
domino et pertineant ad te et ad filios tuos lege perpetua, sicut
precepit dominus. Quia pectusculum confidentiam offerencium
et fidem significat et brachium [illegible] ab eis qui sacrificiorum
actione et correctione satis a nobis in his que de sacrificio pa-
cificorum seu salutaribus hostiis discussa sunt demonstratum est.
Ob [illegible] obrem aaron et filiis eius ea [illegible] data sunt deputa-
verunt. Illic enim et eorum destinationem legislator exposuit.
Quid hic quidem quod aaron sed filii. Quid autem ipse aaron
habet preceptum. Sacrificium enim quod remansit de oblatione
sine dubio holocaustis domini. Hoc dixit quod super est de simila
ab capitulo ergo aquila edidit dicens Donum quod relictum est
de fermento [illegible] est. [illegible] hoc quod legislator
subdidit. Ait enim: Et comedite absque fermento iuxta altare
[illegible] doctrinam theologie. Hanc enim significat sacrificium
simile sine fermento esse [illegible] ad exteriorem altare nobis
sensibilis [illegible] ostendimus quia [illegible] apud nos
est theologia [illegible] quippe [illegible] est plenitudo [illegible]
[illegible] remansit id est hoc quod super est comedi precepit ut
[illegible] apud eum esse atque servari. Oportet autem
eam comedi iuxta altare id est Christi corpus. Extra enim nobis
theologia omnis [illegible] sed quod remansit de simila a-
aron erit et filiorum eius. Que vero de sacrificiis pacificorum
sive salutaribus sunt aaron et filiorum eius. Omnes [illegible]
[illegible] et domini [illegible] Theologia ipse
[illegible] non [illegible] sublimior et [illegible] alterius
[illegible] constituit Christum. Consequenter autem ea que ad pacifica

Thi ij seu salutem pertinent totius plebis sunt que domus intelligibilis
sacerdotis nominatur. Est autem ecclesia. Sequitur et paulus dixit in
magna domo non solum sunt aurea vasa et argentea, sed lignea
et fictilia propter quod non est omnium theologiam assequi
Tunc hec hircus qui oblatus fuerat pro peccato cum quereret moyses
exustum reperit iratusque contra eleazar et ythamar filios a-
aron qui remanserant ait Cur non comedistis hostiam pro peccato
in loco sancto que est sancta sanctorum et data est vobis ut portetis
iniquitatem multitudinis et oretis pro ea in conspectu domini pre-
sertim cum de sanguine illius non sit illata intra sancta
et comedere eam debuistis in sanctuario sicut preceptum est michi. Omnia
omne petri primam deletur. Et quia hii qui peccatum petri
alterius doctrine et blasfemiam commiserunt saluari non sunt
Tarpitz locifflatez hinc que eis sine ira venit. motus ex
parte. Hinc introducit moysen pro peccato hyrcum penitentie
videlicet et oblatione quam qui erant exquisierunt. sicut lex
edicunt quod est valde quesierunt iratum sed ait hos qui relicti
fuerant filys aaron quare non comederint hac quod pro peccato
erat in loco sancto idem est quod primam ecclesia ministri pro
pauli ut sacerdotes non fecerunt. Ipsi enim non comedit que
pro peccato sunt et orare oratione que est prima congregationis et ad quod
preceptum est. Quare quia ... ecclesia in primum locum ecclesie
constituit. Ipse autem sue oblationis sanguinem quem pro nobis semper
oblata est in sanctum. intus videlicet intellectum habitaculum in eo
spiritui propriis sui obtulit et in loco sancto. Dominum autem ad ecclesiam
precepit propter quod ait moyses. Quemadmodum preceptum est michi idem
quemadmodum precepi et mandavi. Nos enim opere hec dominum erga
moysen dicimus. Inquit autem non honorabis. Unum quoniam
in precedentibus cum addidit. Cum dixisset enim hyrcum pro
peccato quem exquisierunt moyses ibi subdidit et hic inven-
tus est sine existimum reperit ardens. Sed quia alterius doctri-
ne petri blasfemia est in sanctum spiritum propter quod Stephanus
doctores iudeorum ut prauicantes legem et inobedientes et duri
ceruicis et duri cordis appellat. Ut autem male interpretantibus
legem et prophetas dicebat. Vos spiritui sancto semper restitistis Nec-
non eis sub intelligitur reperiri ... misericordie prima oblatio
oblata est. Et peccati pro peccato hircus exustus dicitur quia sciente
et voluntate peccantes, et si crediderint penitentie non penitent
pueri. Blasfemia enim ... peccatum est propter quod et paulo
dicebat. Vos [illegible] enim penitentibus nobis per susceptam
cognitionem veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia. Et
alibi dicit, Omne peccatum dimittetur hominibus blasfemia autem
contra spiritum non remittetur. Hec petrus ipse ope ostendit
Quia enim ananias et saphira spiritui sancto mentiti sunt ait ad
eos. Quare tentauit sathanas cor vestrum mentiri spiritui sancto
non estis mentiti hominibus sed deo. Ipsi non penitentiam agentes dedit
sciens quia cor temptatum inuersum confessionem et blasfemiam spiritus
habentes penitentie non patientur. Mox enim eos pendente con-
dempnat morte. Ea que sequuntur magis affirmare et explanare
nare ea que nunc dicta sunt possunt

Respondit aaron. Oblata est hodie victima pro peccato in holocaustum co-
ram domino. Michi autem accidit quod vides quomodo potui comedere ex
ea aut quomodo placere domino in ceremoniis mente lugubri. Quod cum
audisset moyses recepit satisfactionem. Hodie quod tempus oporteat intel-
ligi lex tibi nobis paulus tradidit. Cum enim dixisset david hodie si vocem
eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione. Et in-
ferens ipse quia de primo quidem tempore usurpatum [illegible] de tempore
quod post adventum domini est oportebat intelligi quod dictum est. inde quid
subdidit. Cum ergo supersit quosdam introire in eam. Et hii quibus
prioribus adnunciatum est non introierunt propter incredulitatem. Iterum
terminat diem quandam hodie in david dicendo post tantum temporis
sicut supra dictum est dicens. hodie si vocem eius audieritis nolite
obdurare corda vestra. Si enim eis ihesus requiem prestitisset nunquam de
alia loqueretur post hanc diem. Ergo his que predicta sunt ostenditur
quia aptum tempus per adventum salvatoris significat in quo intelligi-
bilis sabbati hominibus requies predicata est. Hoc ergo aaron expo-
nere. Ecclesie ut figuram gerens non solum nobis sed et ecclesie videtur et
quia hodie obtulerunt que pro peccato sunt secundum iusticie et offerre et holo-
causta idem post adventum salvatoris deputati sunt iusticie et
offerre prima et philosophia [illegible] exponere. alia dicentes de phen
sunt et alia in eis ecclesie acciderunt ut sacerdotio et magistro
[illegible] ex blasfemia. Accedentem mortem recte comedere hodie pro
peccato non potuit nec oratione adepta est prima quia domino [illegible]
[illegible] Subdidit autem hodie ut ostenderet quia si ante de-
[illegible] salvatoris hoc peccassent forsitan et ignis sciretur ut nec
dum profecto effusa est scientia unde et dominus ait. Si non venissem
et locutus fuissem eis peccatum non haberent. Nunc autem excusa-
tionem non habent de peccato suo. Accepit satisfactionem. Hec ergo cum [illegible]
disset intelligibilis moyses placuit et quia ecclesiam invenit preter
doctrinam insurgente quod et nos scientes ab omni quidem alia
doctrina et blasfemia abstineamus. Glorificemus autem solum vi-
verum deum et nomen patris et filii et spiritus sancti nunc et per
in secula seculorum. Amen. Explicit liber secundus

Incipit tercius

Cxi Quemadmodum deus non fuit
nostra creaturarum varietate [illegible]
solent sed ut ex differentia conditionis nos disciplinae
artificis et quis sit agnosceremus. Nam qui celos intuendum
astrorum maxime cursum artificem atque conditorem intelligunt
deum. Sed et qui terram considerant ex differenti passionis cuius
habitu idem ex animalium [illegible] et seminum com-
[illegible] differentia eum cognoscerent. Sed hii qui ad mensuram aquarum diffe-
rentiam [illegible] visus et expirantium per diversas provincias
[illegible] ventorum. Insularum quoque et terre magnitudinis et di-
stantiam prestantium innumerabilium generum nationes deum esse factorem
[illegible] sensuum creature sit etiam legem annuntiat
omnibus prophetis predicans [illegible] et [illegible] in sacrificiorum
oblationibus. [illegible] aliorum abstinentia [illegible]
corporalium morborum. Nec nudo autem et in quibusdam contractibus
qualis esse [illegible] hii qui [illegible] volunt esse eum deo precipit ergo

iam, ut ad ipsa legis verba veniamus. Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens: Dicite filiis israel: Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animalibus terre. Omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis. Quicquid autem ruminat quidem, et habet ungulam, sed non dividit eam sicut camelus et cetera, non comedetis illud, sed inter immunda reputabitis. Chyrogryllus qui ruminat ungulamque non dividit, immundus est; lepus quoque, nam et ipse ruminat. Horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis, quia immunda sunt vobis. Hec diximus necessarie, quia ad ipsa divina eloquia maxime videntur habere contrarietatem. Nam enim Noe dixit: Omne quod movetur et vivit erit vobis in cibum, et quasi olera virentia tradidi vobis omnia. Quomodo me quedam comedere de his que prius concessa sunt prohibent? Quomodo quidem faciebat bestias terre secundum genus suum, et pecora et reptilia? Quomodo enim dictum est: Et vidit deus quod esset bona, et rursus: Vidit deus cuncta que fecit et erant bona valde. Nullatenus autem esse bonum maxime et valde hoc quod immundum esse potest. Aliud autem tempore oblitus quasi de eis protulerit sententiam: quedam quidem animalium munda, quedam dixit immunda. Ergo quedam sunt bona, quedam non bona. Sed non est ita. Nam et si ad modicum castigare videatur castrimargiam volebat, tamen vera legis consideracio manifesta est, et talis preceptorum exposicio qualiter expositor certe legis studiosus potes docendi intencionem legislator habet. Non enim in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Sicut panis nutrimentum corporis est, sic et lex dei nutrimentum est anime, in parte rationali rationalis virtus et substancia. Et sicut in sacrificialibus ex his que immolantur significat eos qui offerunt, pane simplicem, per vitulum operatorem, per hedos vero penitentem significat, sic et nunc significat per animalia eos qui eis vescuntur. Ait enim: Et locutus est dominus ad moysen et aaron dicens: Dicite filiis israel: Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animalibus terre. Communis est lex, mandatum hoc ad omnes pertinet, sed precipue hoc est in sacerdotio; loquitur enim filiis israel, cum in melius populo precipit. Quid autem precipit legem? Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animantibus terre. Nam separacionem autem de animalibus terre docet nos interiorem habere ab animalibus celestibus distinccionem. Ibi enim esse leonis vultum et vituli et aquile sicut et hominis. Unde Ezechiel animalia cherubim tradita docuit, eaque in celestibus animalibus custodia aut alia circumspectione non agemus ut cognoscamus que sunt munda. Divina enim similiter munda et sancta sunt, sicut sancto deo; et qui eos qui mentem eius sunt sanctificati sciunt. Terrena vero animalia non omnia sunt immunda; non propter naturam depravacionem, sed quemadmodum immundicia sed propter nimium excessum, sed quia per iniquitatem naturam depravavimus, sed quemadmodum immundicie eorum cognoscatur vel immundicia. De his que sciunt intelligendum est: Omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis. Animalium maxima pars in ungulis esse creditur, quia maiorem cognacionem habent cum dentibus ungulis, sequitur est ea discrecio que apta dentibus fuit. Quod utique nobis demonstrat tradita, quando fuerit regum

[illegible] dicit Aspiciebam in visione noctis, et ecce bestia quarta
terribilis atque mirabilis et fortis nimis dentes ferreos habebat ma-
gnos comedens atque comminuens, et reliqua pedibus suis conculcans.
Septuaginta autem specialius dicunt ungues eius aerei. Omnia quoque
ita est significare demonstrat qui se ad meditationem devoverit legis
et qui sunt mundi autem immundi. Ruminare enim eos et dividere ungulam
precepit; illa autem animalia ungulam findunt que cursum unguium usque
ad ipsam inferius dividunt. Per legem ergo ille munda animalia comme-
dit, qui non solum meditatur legem sed et ruminat, id est confert et
continuat actione atque operibus. Continuans enim verborum dei et ruminans
munditiarum executio est, propter quod audi David dicentem: Eructavit
cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi. Addimentationem
eorum que consecuntur ergo opera mea regi est operum hanc conti-
nuationem verborum atque ruminationem [illegible] intellexit. Non
solum autem ruminare sed et dividere legis ungulam et distinguere
litteram ab spiritu et tradere quedam secundum historiam solam quedam
secundum contemplationem, quedam vero secundum utrumque intelligere
distinctam custodientes in eis divisionem operis huiusmodi. Qui
enim talis est, hic consummatus atque sanctus est, et propterea mundus
recte dicitur. Omnis autem vnum de hiis que dicta sunt unius hic
hic manifeste immundus est, sicut ipsa te docet legis littera. Ait enim
Non comedetis illud inter immunda reputabitis quia ruminat
et habet ungulam, sed non dividit eam sicut camelus et cetera
immunda reputabitis. Camelum comedere timens [illegible] vi-
dens recte intelligitur id est scribe et pharisei ad quos clamabat dicens Ysa xxi cap
Liquantes culicem camelum autem glutientes. Ysaias enim dixit
hec enim dixit mihi dominus vade et pone speculatorem, et quod cumque
viderit annunciet. Et vidit currum duorum equitum ascensorem
asini et ascensorem cameli. Camelo per asinum gentium [illegible]
lium indicans [illegible] figurat etiam litteram
legis cornutam. Que [illegible] cameli [illegible] qui consueverunt o- l. Genesis xxiiii
nera portare. Unde servus abraham x camelos portantes
de bonis domini sui ad dispensationem rebecce duxit. Significabant
autem hii x precepta legis que [illegible] omnia bona dei sunt tam de
omnibus bonis gerunt propter quod partialem significationem
habet lex. Ergo scribe et pharisei ruminant et comedunt, quia
vulgatis littere [illegible] meditacione et multum sabbati pri-
vilegiati [illegible] omnesque et sacrificiorum aliorumque similium ungulam dum
non dividunt ea que ab eis comeduntur. Non enim discernunt
apud litteram, et propterea eorum scientia immunda est. Tales sunt et qui
leporem comedunt et qui chirogrillum. Ruminat enim et ipsa
sed ungulam non dividunt. In populari autem intentione [illegible]
utrumque accipitur. Debilia quippe esse animalia hec dicuntur
teste David et Salomone utroque animalium debilitates Salo- l. prov xxx
mone quidem cum ait: Lepusculus plebs invalida posuit
in petra cubile sibi. David vero Petra refugium [illegible]
chirogrillis. Horum unum est velox, et timidum cum infirmi-
tate, id est lepus. Aliud autem debile quidem sed rapax et bestiale

atque mortiferum dicunt, id est chyrogrillus quod omni quidem plebeio
maxime autem inest populo. De quibus dixit David: Veloces pedes
eorum ad effundendum sanguinem. Timidi autem quantum et infirmi filii
iudeorum sunt: vocem divinam audientes timent et de cordibus trepidis, et ma-
nibus remissis. Iniusticia autem quanta et feritas apud eos erat
audi Ysaiam dicentem: Quomodo facta est meretrix civitas fide-
lis plena iudicii, iusticia habitabit in ea, nunc autem homicide.
Post hos suem dicit immundum esse, quia dividit ungulam et non
ruminat. Qui ergo sunt qui emulentur ac pertinacter comede illum
dicamus? Petrum expositorem et magistrum suscipe. Suem quippe qui
habet scientiam divinarum sed non illa bene utitur actionibus que mo-
ribus tam polluit vitamque immunde semetipsum tradit, suem eciam
ipse appellavit dicens: Melius fuisset eis non cognoscere viam
iusticie quam cognita ea retro verti ab eo quod traditum sibi est sancto mandato.
Contingit enim illis res veri proverbii: Canis reversus ad suum vomi-
tum et sus lota in volutabro luti. Omnia ergo ostendimus eum
qui legi operam dat ruminare debere, is qui talis est utpote sordi-
dam habens vitam et non implens legem recte non ruminare
que legis sunt dicitur. Vide et vomit utpote indigestum cibum
meditacionibus legis et minime ad effectum perveniens. Ergo et si
ungulam dividit et litteram dividere scit ab spiritu, tamen immundus est.
Circa hec que dicta sunt addidit: Horum carnibus non vescemini
nec cadavera contingetis, quia immunda sunt vobis. Nec tamen
nec leporem nec chyrogrillum nec suem inter immunda indicavit per
hec tria cetera animalia designans, que lex ex his quo dicta sunt ma-
nifesta fecit. Ideo ergo hec quatuor numero posuit, quia quatuor sunt
generales virtutes, predictorum autem animalium significacio virtutibus caret.
Quatuor quippe virtutibus est contraria. Nam camelus impe-
riciam scribarum et phariseorum significat, sapiencie contrarius est.
Stulticie quippe est spiritum scripture ... Quia autem utraque hoc mor-
bo scribe et pharisei tenebantur, audi ad eos dominum dicentem: Stulti
et ceci, quid maius est aurum aut templum quod sanctificat aurum? et
cetera. Superbiam eorum hoc modo retundit: Amant enim primos
accubitus in cenis et primas cathedras in synagogis et salu-
taciones in foro et vocari ab hominibus rabbi. Hic ergo stulti quidam
de ipsis erant et superbi. Lepus ut timidus fortitudini contra-
rius est. Chyrogrillus ut rapax iusticie, sus ut vita sordida
vivens et immunda. De quibus dictum est: Sicut circulus aureus
in naribus suis sic mulier pulchra et fatua. Castitati contrarius
est. Horum ut carnes comedamus, ideo nec qui in eodem habe-
nt vitam sequuntur. In ypocrisi enim et non in veritate sectantur. Adulte-
magis autem morticina eorum tangenda non sunt nec malis
eorum communicandum est actionibus. Ipsi enim huiusmodi procul dubio
morticina sunt. Hec sunt que gignuntur in aquis et
vesci licitum est. Omne quod habet pinnulas et squamas tam
in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid autem
pinnulas et squamas non habet eorum que in aquis moventur et
vivunt abhominabile vobis execrandumque erit. Carnes eorum non comede-
tis et morticina vitabitis. Cuncta que non habent pinnulas et

C xi

et squamas in aquis polluta erunt. Ex eo quod non apte divina
scriptura quia piscium exposuit a quibus abstineri velit superfluum
est hec in presenti querere. Aliquantum enim piscium inveniens voca-
bula. Semetipsam ergo etiam in hoc imitatur loco, viventi nutriri
oportet; quia quemadmodum in spontaneis sacrificiis, que et dona
legislator appellavit aliquando quidem expositores legis aliquando autem
simplices; aliquando vero contemplatores per oblacionem significavit
hostias: aliquando qui salvatur ex gentibus quibus et sacrificia de
i. cor8 simila ut simplicibus deputavit quod ostendit ex eo quod dicit. Si autem
obtulerit donum domino non addens sed animam de populo terre; quemadmodum
in aliis sacrificiorum enumeracionibus solet. Sicut ergo in illis. sic et
hic per ciborum abstinentiam quales debent esse qui legem meditantur
ostendere cupiens discriminare. Si quidem et ungularum divide-
re significavit eum qui debet legis implere mandata et ab ipsis
litteris dividere et legem spiritualiter intelligere. Per ea autem que
non dicta sunt ostendit de gentibus se loqui. Unde et existimo
non expressis nominibus piscium memoriam factam quia nec no-
mina eorum scribi super terram cupit ecclesia. Unde et de illa David
ait Scribantur hec in generatione altera indicens futuram in celis
Ibi enim filiorum eius scripta sunt nomina. De quo Paulus ait hebreos x
Accessistis ad montem Syon et ad civitatem dei vivi Ierusalem celeste
et multorum milium angelorum frequentie et ecclesie primitivorum qui
conscripti sunt in celis. ~~Probant autem hec et verba huius sanctus~~
~~mea~~ Et dominus discipulis dixit Nolite gaudere quia demonia vobis luce x
subiciuntur sed gaudete et exultate quia nomina vestra scripta
sunt in celis. Probant autem hec et iam huius sanctionis verba.
dicunt enim Hec sunt que gignuntur in aquis et vesci licitum est
Intelligunt per hec hii qui ex gentibus salvati sunt in tempore
regeneracionis habentes in aqua baptismatis. De quibus et Ysaias ysaye
dicebat Ecce gentes quasi stella situle. Vel sicut lex Sicut
aque multe gentes multe. Unde et eis conveniunt que sequuntur
Omne quod habet pinnulas et squamas tam in mari quam in
fluminibus et stagnis comedetis. Eadem etiam his qui ex gentibus
sunt de medietate legis. pinnulas itaque sublimem litte-
celeste et expositione legis humiliter propter quod nec pin-
nulam habere se sed pinnulas eos vult. Squama autem ignorancia
divine scripture gentes obtinuerat. Non enim susceperant legem
neque prophetas; preter alia in eis erat scientia divinitus sublimior
Ne ergo hec morbis permaneret ut prius laborarent squamas eos
habere vult que facile auferuntur. Squama autem temporalem
et que facile careat ignoranciam significat demonstrat. Ea que
de Paulo descripta sunt in apostolorum actibus. Cum enim zelo
iudaico ecclesiam persequeretur ignoraret eum quem persequebatur
facile caruit zelo propter ignoranciam. Postquam cognovit quem perse- actuum ix
quebatur vocatus a Christo, et positum ei ab Anania evangelizandi
est. iam squame ceciderunt ab oculis eius et mox vidit. Ergo
in modum squamarum super iacebant instantes et temporales
ignorancie. Unde enim huius consequenter legislator subdidit

Quicquid autem pinnulas et squamas non habet eorum que in aquis
moventur et vivunt: abhominabile et execrandum erit. Sunt enim quedam (l. vobis)
piscium genera testarum pellibus habentia quarum squama auferri non potest.
Tales sunt qui nec squamas ignorancie verbo dei deponunt nec vel
terum spiritus suscipere patiuntur. Hii et si in mari supernatant baptisma-
tis: et si in fluctibus penitencie abhominabiles sunt in animalibus
que moventur in aquis et vivunt. Et cum vitam sortiti sunt in
baptismate vocatione: tamen respiracione que competit hiis, quia in
pinnulas et squamas non habent: sublimem videlicet vitam
regnum terrenorum quia duriorem que celestis est sed eorum ignorancia deti-
net. Et propterea hiis qui squamas habent non adnumerantur. Intende
autem quanta sublimitate sermonum videlicet maxima per eos moyses
ter ea et ad mirabilia significans legislator utatur. Pinnulis enim squa-
mas coniunxit: quia quemadmodum piscibus quibus sunt squame hiis
sunt eciam et pinnule. Ex quibus ignorancia temporalis est
et que propterea cito careri possit hiis et conatu sublimius et vita cele-
stis additur. Hec ergo qui non sunt tales nec carnalides comedere. sed nec
morticinia tangere nec aliquam communionem omnino cum eis habere
oportet. quod testatur paulus dicens. Si is qui frater nominatur est fornicator (l. frater)
(Cor 8 quinto) aut avarus aut idolis serviens. aut maledicus. aut ebriosus.
aut rapax cum huiusmodi nec cibum sumere. Adulter et avarus et
ebriosus. et detractor, non habet pinnulas, ut vitam indicat
habens sordidam et immundam. Ydolorum autem cultor in hiis qui squa-
mas habent non computatur. Duram quippe et in more teste
atque insanabilem habere videtur duriorem ignoranciam aliasque non-
quam per quem deo coniunctus est ultra serviisset idolis
Hec sunt que de avibus comedere non debetis et vitanda sunt
(l. vetu) vobis Aquilam et grifem, et aliectum et milvum ac vulturem
iuxta genus suum et omne corvini generis in similitudinem suam, strucio-
nem et noctuam, et larum et accipitrem iuxta genus suum bubo-
nem et mergulum et ibin et cignum et onocrotalum et porphirionem, ero-
dionem et caradrion iuxta genus suum Upupam quoque et vespertilionem
Hec eorum qui ad contemplacionem vacant vitam
distinxissem reliquum: sed quemadmodum in oblacione hec legislator in-
ter legis capitulum deputavit, ita ut in inspectione sacrificiorum proprium
fines eius quibus claret. Et nos pervenis et vitulis ... sacrificiis ...
spicit de peccatoribus et de piscibus. etiam de hiis sensit. Hii enim aucti
Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animantibus ter-
re. Et rursus Hec sunt que gignuntur in aquis et vesci licitum est. Et
hec sunt que de avibus comedere debetis et vitanda sunt
vobis. Vere abhominacione dignum est et valde inlicita atque in-
nimis evitanda communicandi contemplacionem vacantem que in pace
tales habere maculas quales predenumeratas aves legislator significat.
Ait enim Aquilam et grifem et aliectum et milvum ac vulturem
iuxta genus suum. Rapaces et alienum male sectantes questi-
breviter iniustis gaudentes per predicta significat. Nulla enim quidam
invenitur in ecclesiis inter eos qui putant contemplacionem operam dare
quando quemadmodum debent ad hoc vacant, sed scientia inflantur. Audi
(i Thi vi) paulum dicentem. Si quis aliter docet et non acquiescit sanis
sermonibus domini nostri ihesu christi et ei que secundum pietatem est doctrine

superbus et nichil sciens, sed languens circa questiones et pugnas verborum
ex quibus oriuntur invidie contentiones blasphemie suspitiones male con-
flictationes hominum mente corruptorum, et qui a veritate privati sunt existima-
tin questum esse pietatem. Hiis quoque se consimiliant ea que iam dinumerata
sunt animalia victum ex rapina conquirentia; que dum aut ex hiis alias
aves invadunt et ex spoliationibus earum nutriuntur. Alia vero in domos
ingredientia diripiunt que reperiunt, nequiunt dum generando se obsequiis pre-
tenna quibus sunt similes quidam qui penetrant domos et captivas
ducunt mulierculas oneratas peccatis, sicut Paulus arguit. Vultur Voltur
cruoris et bellis gaudet propter cadavera preliorum mutando ut ... sequitur
exercitum. Non quod expetit aliorum casibus pasci atque nutriri eum qui
contemplationi dat operam. Horum vero genus animalia sunt affectionis
expertia. Quod manifestum est ex eo quod dimissus a Noe ex prima ... corvus Gen. viii
columbe annuntiatione transgressus est. Cui similis Iudas ... magi-
sterium fuit et dominum. Struthio avis quidem est sed volare non potest
totamque intra suum ... terram occupat. Quales sunt quidam deo
militantes et seculi se negotiis implicantes. Noctua vero quam quidam I. Thi. ij
... asserunt in nocte acuti esse visus. Sole
autem apparente minus utilitatem oculorum sentit. Tales sunt qui lucem
gloriam contemplationis et scientie luce evangelice consolationis
capere non valentes. Larus animal est in utroque vivens, id est aqua
et terra, qui sicut avis quidem volat ut aquatile autem natat. Cui
non male comparantur hii qui simul circumcisionem venerantur et bap- Galat. v
tisma, ad quos Paulus dicit: Si circumcidimini, Christus nobis nichil prodest.
Accipiter inter rapaces aves est; habet autem quoddam aliud propter quod ...
...latore positum est. Mansuescit quippe et eo operatur ad rapacitatem
que imitantur hii qui mansueti quidem videntur esse et ...
Sunt autem cum potentibus et avaris atque rapacibus. Nycticorax Noctiray
animal est quod in nocte tantum ... repit atque operatur, sicut sunt gen-
tes intelligibiles noctis operibus, quibus est fornicatio immundicia ...
dicia ydolorum cultus et hiis similia. Ibis et porphirion et que
lxx nominant pellicanum et cignus et herodius et caradrius lon-
gi esse colli traduntur ... altitudine terre atque aquarum dicuntur.
Que animalia non oportet imitari nec de inferioribus ... sed
de celestibus. Ille sequitur contemplationem ... qui ad superiora mente
contendit et non solum intelligibiliter sed et sensibiliter ... a deo
expectat. Unde ait dominus: Nolite soliciti esse anime vestre quid come- Math. vi
datis neque corpori vestro quid induamini. Et ... in celestibus con-
versationibus his interesse habetis. Upupa lugubre animal ... lu-
ctuum est ... tristitia mortem ... per quod oportet eum qui
diligit deum semper gaudere, sine intermissione orare, in omnibus gratias Galat. vj
agere quia gaudium fructus est spiritus. Vespertiliones circa terram volant
ita ut pennis pro pedibus utantur quando ambulant, quod indignum est in eis
qui contemplationi dant operam. Querere omnium est volare circa terram
horum contemplatio ... in terris occupantur. Non quod ...
dulus sis nec dubites quod circa hec que iam dinumerata sunt
animalia ad ostensionem figurarum ... a quibus abstinere debent
contemplationi vacantes. Possunt legislatori; sed in psalmo; quomodo horum
animalium non cibus, sed imitatio prohibetur, cum pellicano et no-
cticoraci David propheta semetipsum comparavit dicens: Similis factus
sum pellicano solitudinis, factus sum sicut nycticorax in domicilio.

Deutro xxxij Per aquilam autem monstris ipsum significet dominum dicentem ad Israel Quomodo
portaverim vos super alas aquilarum. Etiam et propheta leonem Christum appellat
i Pet v leonem autem eundem esse petrus dyabolum dicit. Nec tamen sibi liber lec-
tori sedis quod dyabolus est. Absit a nobis absit ista impietas. Sed
pessimum regem necnon rapax atque mite est animal. Cum quod dignitatem
laudabilem, mutabilem tamen operationem gerat, quod quidem laudabile
habet hoc in Christo regens accipitur. Quod autem mutabile in dyabolo
id est rapacitas in mansuetudine. Quod et magnitudinem considerantes
sine aliqua dubietate reprimus. Propter altitudinem enim volatus eius figura eius
in deum monstris suscepit. Qui ita vero rapax est a cibo eius abstinendum
dixit propheta. Aut aliud lugens hominem in peccato constitutum in-
toracis sunt sicut in nocte invenientem comparavit. Per pellicanum aut
tempore per animal amans solitudinem. Significavit etiam qui forsan
amicis desolatus est aut cognatis. alter [illegible] similiter societate
destitutus. Omne de volucribus quod graditur super quatuor pedes
abhominabile erit nobis. Quidquid autem ambulat super quatuor pe-
des sed habet longiora retro crura per que salit super terram come-
dere debetis ut est bruchus in genere suo. attacus atque ophio-
mat ac locusta singula iuxta genus suum. Ab omni mundos esse
peccato atque actione sordida eos qui contemplativam vitam pollicentur
oportet. Propterea quecumque quidem volantibus similes sunt superiorem
videlicet assequi contemplationem penitentes que ducit ad celos
si reptilibus comparantur quia passim terram et concupiscentiis
operam dant etiam si in quatuor ambulant pedes id est et si evangeli-
Math ix cis simulant predicatorem que dicit Non veni vocare iustos
sed peccatores in penitentiam et non habent necesse sani medico sed
qui male habent. Et quo latro salvatus est adultera iustificata Joh viij
est. et qui plus debent diligere innocentes dicunt. Qui tamen
quia non statim veritatem [illegible] amplectuntur
autem compassionem predicationis propter voluptatibus inmundi-
sunt; atque abhominabiles utpote qui in tali questione et incon-
tinentia tempore quidem ingrediuntur et inmundam vitam. Quibus
autem sunt crura excelsiora pedum ut per ea exiliant a terra mun-
dana propterea ponuntur. Qui cum sint in carne non secundum
carnem militant sed a sordidis exiliunt actionibus et secularibus
hominibus ut doceant eos atque instructos proficiant ita ut
et cum adulteris aliquando et cum publicanis habitent. Et
tamen immundis eorum non communicant actionibus desiliunt enim
ab eis et avolant et eorum societatem peccatorum refugiant pecca-
toribus tamen ut eos a peccatorum sordibus liberent atque convertant
Ysa liij plerumque cohabitant sicut dominus qui peccatum non fecit neque in-
ore eius dolus fuit cum peccatoribus comedebat et bibebat et
contra eos instituciones iustificans et ad sui vocatans conver-
sationem nichil eorum ipse imitans ab eis minime inquinatus propter quod et nec
dixerunt cantica canticorum Ecce iste venit saliens in montibus
Cantic ij transiliens super colles. Oportet quod nos habere crura sublimiora
pedibus non alia minora pedes habent qui in utriusque ve-
stigiis sunt in lege videlicet et prophetis claudicantes. Sed et animalia
habent ea que dicuntur cherubim de quibus dictum est. Et cru-
Ezechielis i° ra eorum crura recta et pinne et pedes eorum recti et inde-

elevabitur in evangeliis ambulans pedibus dispensacionis quo-
dam gratie de quibus dictum est / Calciati pedes in preparacione evan- Ephes vi
gelii pacis / Sic quamvis super terram ambulet qui tamen cum pecca-
toribus dispensacionis causa gratia innamminus ut conversetur
illud implens apostolicum / Si quis vos vocat infidelium ad II Corinth x
cenam et vultis ire omne quod vobis appositum fuerit comedi-
te nichil interrogantes propter conscienciam / tamen volatile per-
manet et immundus cum sciens astra erumpere atque exilire et non
adherere secularibus actionibus / Bene autem tales a talibus ceteris
vocabula protulit legislator / brucum et locustam attacum
atque ophiomacum nominans / Sunt autem hec leparionis sunt
sine virtute / Naum propheta satis explanat dicit enim / Principes I Naum iii
expansus est et avolavit custodes tui quasi lucus locustarum
que consedit in sepibus in die frigoris / Vel sicut rex eructat
sicut attelabus comedet tibi sicut locusta que consedit
in macerus in die frigoris / De quibus terris quia et si peccatoribus
commisceamur et si in die gelu sive pruine id est habundancie
peccati / Cum enim inquit habundavit peccatum superhabundavit cari- I Math xxxiii
tas multorum / Tamen similem materiam per morem videlicet peccatorum
conversacione non similes effectu sed subinientes ubique nos
ut stant dacie obedientes ad te saliamus et salvabimur / Vi-
aut Paulus factus sum iudeis tamquam iudeus hiis qui sub lege I p Cor ix
sunt quasi sine lege essem ut ipse sub lege non essem / hiis
qui sine lege sunt quasi sine lege essem cum ipse sine lege
dei non essem sed sub lege esset Christi / Omnibus omnia factus
sum ut omnes lucrifacerem / Sed tamen in morte brucum in
peccatum facere et evolare necesse habemus / ut sicut locusta
sive attacus / Esse quippe huiusmodi attacum dicitur exsilio
passimus et emicare / Est enim apte quemet quod in eadem propheta
ita ponit in textu / sol ortus est et avolavit / tergitur / Sol ortus et elevatus est / et non est inventus locus cors
eius / Qui in ortu solis iusticie qui illuminat abscondita eni-
cuit atque exiliunt hii qui cum peccatoribus quiescant ad so-
latium iusticie et non iam locus illorum ille esse cognoscitur
tunc habitaculum eorum demonstrabant / cum quodam modo licentia
quosque erat necesse salvari / Ophiomachi autem appellacione
manifesta et intus quem virtutem bonum est et intelligibilibus
repugnaro serpentibus / Resistentes quod non sit nobis colluctacio Ephes vi
ad versus carnem et sanguinem / sed ad versus principes et potestates
ad versus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie
in celestibus / Hii sunt quippe intelligibiles serpentes et venenati
dracones / Quicquid ex volatilibus iiii or habet pedes ex- 2 +
ecrabile erit vobis / Et quicumque morticina eorum tetigerit pollu-
et erit immundus usque ad solis occasum vesperum / Et si necesse
fuit ut portet quippiam horum mortuum lavabit vestimenta
sua et immundus erit usque ad solis occasum / Omne animal quod
habet quidem ungulam sed non dividit eam nec ruminat im-
mundum erit et quicquid tetigerit illud contaminabitur / Et quod-
reptilia volancia sive iiii or quatuor ambulant pedibus / eos qui
abiciunt evangelica iura / et vitam sectantur perdidam et immundam

Ephes. vi

Corinth.

Lc. v
mittens

Naum ij

Math xxxiij

pr. Cor. v

Ephes. vi

significent. Diuinae autem virgulae sicut hic lex dicit sed non rumina-
re id est legere quemadmodum oportet meditari et litteram diuinae abscissim
sed non ea que in ea scripta sunt opera nec ita conservari in precedenti-
bus ostendimus. Unde hereticorum morticinia id est lectiones
in quibus peccati morte interimunt fugere precepit et nullomodo participari
talibus nec contingere ea. Non solum autem tangentes sed et por-
tantes aut accipientes quippiam ex eis polluuntur. Portat autem peccata inimici
qui dicit malum bonum et amarum dulce et tenebras lucem, quod
sicut propheta reprehendit vere. Quia per hoc exercens alium ad iniqui-
tatem et mittens ad malum, a quo prohibere debuerat sibimet
ipsi quodammodo suscepit iniquitatem. Non autem oportet quippiam peccati
alterius in semetipsum suscipere. Ob hoc enim et David ait Et ab a-
lienis parce servo tuo. Si enim alienorum participes efficiamur
peccatorum, immundi usque ad vesperam permanemus, id est usque dum
lacrimarum panem. Hanc enim vesperam David exponens ait Ad ve-
speram demorabitur fletus et ad matutinum leticia. Propterea lavari
quoque vestimenta legislator precepit, apte demonstrans quod immundi
sumus usque dum actiones nostras lacrimis diluamus.

Quod ambulat super manus ex cunctis animantibus que in-
cedunt quadrupedia immundus erit. Qui tetigerit morticina eorum
polluetur usque ad vesperum et qui portaverit huiusmodi ca-
daueram lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vespe-
rum. Omnia hec immunda sunt vobis. Multum lex peccati pre-
terit tacite. Sed que eiusque actiones per evangelium testamentum prohi-
bite sunt, texit has prius enigmatibus ut utriusque similitudinis
consonantiam ostendens consubstantialis deum qui in eis est locutus.
timens quod non recedas ab omnibus que prohibuerunt. In quatuor
ergo incedit qui ad evangelicam conversationem migrat. Ambu-
lat autem in manibus qui questus causa lucrique tur-
pis adipiscitur, manus cito imponens ut ex ea quippiam
capiat commodi. Hic omnibus recte connumeratur atque compa-
bestiis. Si enim adulterum dicas sive avarum sive homici-
dam sive detractorem sive blasfemum. In hiis omnibus est utpote
omnium peccatis connumeratis per instar manus impositionem
huiusmodi morticinia sunt hec quibus manus imposuit. In ipsis
enim patitur peccati mortem. Qui ergo tangit ea et qui levaverit
ex eis recte polluitur. Qui quidem tangit ea id est qui concupis-
cunt quia nullatenus competentem dignitatem arripuerunt qua
portantes alium cum primo preferunt, iustificati sunt. Sed et per hec in
antiquis iniquitatibus permanebunt. Sed et qui portaverit ex eis
velut portans falsum testimonium perhibendo et dicendo di-
gnum qui indignus est immundus erit usque ad vesperam. Quam super-
diximus permanens, lavans autem vestimenta mundabitur. Hec quoque
inter polluta reputabuntur de hiis que moventur in terra. Mu-
stela et mus et corcodrillus singula iuxta genus suum, migale
et camaleon et stellion et lacerta et talpa. Omnia hec im-
munda sunt. Qui tetigerit morticina eorum immundus erit
usque ad vesperam. Nec enim dei creaturas legislator accusans
immunda haberi hec precepit animalia. Nam quomodo ea alio divine
scripture loco reperies esse laudata. Salomon quoque in proverbiis

dicat. Quatuor sunt minima terre, et hec sunt sapienciora sapi- Prov. xxx
entibus: scilicet que leporem, sive secundum lxx cheriogrillum et stelionem compa-
rant. Quorum unum scilicet ericius cum camelo et lepore ut immundum lex ac-
cusavit. Stelionis autem hic mencionem facit. Quia ergo natura eorum
immunda est, sed nec omnis actio. Nam quomodo poterat ista laudari
sed quedam terra ipsa sunt actiones apte irracionabilibus qualibus
et que intellectum nimium exigunt que nec nobis apte sunt nec pe-
nitus sunt. atque propterea quando a nobis contingunt immundos nos
faciunt. Per terram namque repere non est hominum quibus concessum est ut
recti incedant celumque respiciant quia super terram repere est per-
dida opera terrenaque genere omne per quandam animalium que hic dinu-
merata sunt legislator significavit. Dicit enim sic: Hoc quodcum-
que pollutum reputabitur de hiis que moventur in terra. Non quia
aliqua reptilia repentia sunt munda. Omne enim opus quod
per terram repit et talis sine dubio immundum est. Propter quod pau-
lus talia de hiis qui agunt ea dicebat: Quorum deus venter Philipp. iii
est et gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt. Adhuc autem
probacionem paulopost invenimus legislatoris dicentis: Omne
quod reptat super terram abhominabile erit nec assumetur in ci-
bum. Ergo quinque sunt reptilium dinumeraverunt non quod alia Levit. xi
sint munda sed ut per hec consequenter reptilia reprimi discamus
ex hiis omnium iuxta omne genus continentes reptilium. Mustela
Mustela Mustela enim animal est dolosum et valde furtis vacans. Mus
Mus propter ventris ingluviem multa quottidie pericula sustinet terre.
Cocodrillus Crocodillus dum terram et maliciosus est luto que pascitur. Migale
Migale animal est compositum non naturale, sed una condicione adden-
dum aptum tamen ut dolosos faciat et rapiat ventremque repleat
propter quod compositum non decepit ex utroque animali. Ex quo
Camaleon hec habet nomina. Camaleon in malo innotescit et pro simu-
lacione mansuetum esse se fingit cum sit inmansuetum animal.
Stelio Stelio idest ascalabotes minus [illegible] parvulus licet [illegible]
Lacerta venenosus tamen est. Lacerta in sepulcris habitat. Talpa
Talpa cecum est animal quod de terra generatur. Draconi cum de terra
sunt et plurima creari corrupto luto cum plus plurimum
sapit. Hec que immunda sunt de omnibus que repunt super terram
non quia alia non sunt immunda sed quia hec maxime sunt
propter quod pollucionem maiorem habent sive maliciam. Omnis
qui tetigerit morticina eorum immundus erit usque ad vesperam.
Bene quoque probat intencionem legislatoris ipsa littera. Si enim immunda
natura essent ea que ante dicta sunt alia oportebat immunda
esse et quia ea viventia tangeret. Nunc autem qui tetigit
morticina eorum ipse solus immundus est. Morticina autem
eorum sunt predicte actiones idest dolus fraus furtum duplicitas
sive tristicia et circa alia occupacio. Necnon terra terrena festi-
nacio ex qua mortes creantur anime quia ergo in hiis anime con-
tingunt mortes morticina recte nominantur et qui ea tangit
idest qui in eis polluitur. Sicut et paulus ait: Bonum est I Cor. vii

homini mulierem non tangere Procul dubio mundus est Rachel n-
ec hominem polluit ut petrum usque dum vespera veniente . de qua
david dicebat Ad vesperam demorabitur fletus Dicitur autem de prima in
telligitur ut prius sit tamen diluvium Et super quod ceciderit quic-
quid de morticinis eorum polluetur tamquam vas ligneum et ve-
stimentum et pellis et cilicia et in quo cumque fit opus tinguentur
aqua et polluta erunt usque ad vesperam et sic postea mundabuntur
Vas autem fictile in quo horum quicquam ceciderit pollueretur et ideo
frangendum est Ad mirabili divisione etiam quid voluit legislator
Quia enim aliquando ex negligentia aliquando peccamus ex opere
malorum studio sicut illi de quibus Salomon in proverbiis dicebat
Cui ve . cuius patri ve . cui ve . cui rixe cui sine causa vulnera
cui suffusio oculorum nonne hiis qui student vino et vacant
talibus epotandis Recte hos inter eos qui timeant morti-
cina posuit Qui vero ponemetem [illegible] negligentiam et ob
stuporem desidiamque utilitati delinquunt quemadmodum david
surgens meridie de strato suo et ambulans in solario
[illegible] uxorem [illegible] se videns captus a muliere est
que nimis erat pulcerrima qui adulterium simul homici-
dium commisit In hos eadem morticina dicitur Neque enim
ipsi ad petum festinaverunt sed inciderunt in eis et quedam mo-
do super se cadens petum susceperunt Quia autem omnes susceperunt
[illegible] non restituerunt [illegible] immundi sic tamquam vas li-
gneum et vestimentum et pellis et cilicia : idem sive intel-
lectu quidam et mediocrem habeat Talia enim sunt vasa li-
gnea aut ad regendum sufficientem sicut est vestimentum sive pa-
cientem quam pellis significat . sive eam que est penitentiam hac
enim cilicium sive actus significat Omnis autem vas est in quo
opus possit agi . ostenditur Per enim intelligitur in quo cumque fit
opus polluta erunt usque ad vesperam : id est usque ad tempus
sine Tinguntur autem aqua lavacri vel lacrimarum mundabuntur
Vas autem fictile id est qui totus terrenus est id est luto seculi
conspersus in hac si inciderit morticinum peccatum quod ad mortem est interius
quam penetret dicturusque et sicut david dicebat Et induit se male
dictionem sicut vestimentum et intravit sicut aqua in interiora eius Qui
non solum ingredi maledictionem sed et durare in eo in quo ingressa est
dicat necessarie illud conteri precepit Neque enim eius immunditia per
aliorum facile purgari potest Labore quippe multo et continuo et quo-
dammodo informatione contritionis atque humilitate mentis eget Sicut ait de
se immundo mult [illegible] et [illegible] paulus de eo qui cum uxore patris fornicatus
est intantum contererent ut sathane eum traderet in interitum carnis quatinus
in tali contritione salvaret spiritum Omnis cibus quem comeditis si fu-
erit fusa super eum aqua immundus erit et omne liquens quod bibitur
de omni vase immundus erit Cibum esse et potum in omni vase
bonas actiones intelligimus Propterea enim dicitur . cibus qui comeditis
et liquens quod bibitur . quia malorum actionum . et cibus et potus
explicetur id est eam communitatis Si ergo malignitas bonam actionem que
in omni vase sit id est in omni homine sive principe . sive plebe sive
sapiente . sive imperito : unumquodlibet certo que dicta sit [illegible]

pro 4 xxx
pro 4 xxiij
i phil [illegible]
Luce xj
ii Reg [illegible]
i Cor v
ii Cor vij

morticinorum necessario immundus erit. Nam et si non ab initio qui mala
quadam intentione actionem bonam cepit sicut hii faciunt qui propter nego-
tiationem vel lucrum pietatem fingunt postea autem inciderit actioni
eius superbia dolus aut ypocrisis vel simile quippiam quod morticinum
innuit utpote mortem quodammodo participans inferens dicit erit
et hic immundus. Bonam quidem actionem mala subingrediens inten-
tio polluit. Quia autem addidit legislator que est de tribus si fuit super eam
aqua[1]. Audit quia ea que sunt post baptisma actiones quia si secun-
dum fidelem et baptisatum est. De infideli autem actione nullam men- [1. et]
tionem facit. Quod probat beatus Paulus dicens: Scripsi vobis in epistola [1. In prima ad Corinthios]
non commisceri fornicariis non utique fornicariis huius mundi
aut avaris aut raptoribus rapacibus aut ydolis servientibus [vi q. i. Ille qui / et ii q. i. S. q.]
alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis
si is qui frater nominatur est fornicator aut immundus aut avarus
aut ydolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax
cum huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de hiis qui foris
sunt iudicare. Intantum nullus ei sermo est de actione sive conver-
satione eorum qui foris sunt. Et quicquid de morticinis
huiusmodi ceciderit super illud immundum erit sive clibani sive
cetropodes destruentur[1] et immundi erunt. Fontes vero et cisterne et
omnis aquarum congregatio munda erit et qui morticina eorum
tetigerit polluetur. Extranea quodammodo esse ea que nunc
tractat legislator apparent. Cum enim zeigra clibanos et cetro-
podas vitandi ait esse immundos ut certe mundatione propter fon-
tes vero et cisternas aliasque congregationes aquarum esse mundas
precepit. An forsan quia hec non solent polluí. Si enim aquarum
collectiones polluciones nostras deluunt quomodo pollui possunt.
Domine quis invenies coherenter legis littere contemplatorem operis
quod cogitasti[1] si uberem interpretacionem secundum virtutem suam scrutan- [1. xxiiii]
tes fuerimus. Quid enim clibani cetropodes nocentur morticinis in [1. vel forte citro]
eis cadentibus. Si autem clibani et cetropodes nocentur quo non ma-
gis aquarum collectiones in geribus contingunt. At alia hec inde-
cia comprobantur. Sed primus quid clibani vel cetropodes signi-
ficant. Magistros inde utique in quibus cibi spiritualis doctrine coquuntur[2]
operationis operis igne subposito. Non est autem mirum de clibanos
nos eos per methaforam et cytropodes appellari quia in multis
sanctis divinarum scripturarum talibus usum nominibus. Nam David
Moab idest gentem lebetem appellavit dicens autem: Moab olla spei
mee. Propter baptismatis aquas que in eis calescunt. Sed Ezeche- [1. Ezechiel xi capitulo]
chiel lebetem Ierusalem appellat quia plenam carnibus sive sicut lxx
veneno mixtas in ea maledictos constituentes. Secundum hanc ergo ratio-
nem clibani et cytropodes quibus coquuntur[2] cibi inde utique proprie
doctrine dici possunt. Hiis ergo si inciderit morticinum idest si peccati mor-
tificantis actio super veniat[2] immundi fiunt et destruuntur[2] quia tamen do-
cent non scrutari scripturas et qui predicant non mechari mechantur[2]. Doctrina autem si quidem bona est, vero est immunda nec [Rom. 2]
divina propter hanc ab homine[2] docta quod ex eius munda forsan in-
mundi predicatores effecti sunt. Et propterea fontes inde utique appella-
tas doctrinas et cisternas sive lacus linguas loquentium indicare

et doctrinam nuntiatam habentes. Sed et collectiones aquarum eos
qui undique hinc inde modo verborum affluentia congregant esse munda
legislator dixit. Sed quia consequentia sequitur ut declinamus et cropo-
dis loquens subinferret: excepto fontibus aquarum. Sed quia per
illam magistros significavit, necessarie fontes et cisternas et
collectiones aquarum subdidit, que sicut ostendi in doctrina accipi-
untur, propter quod ad samaritanam deus dicebat: Quicumque biberit ex
aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum, sed fiet in eo
fons aque salientis in vitam eternam. Bene autem lex subdidit:
Quia morticina eorum tetigit polluetur. Ubi lex edicit qui in-
tetigerit omnem immundiciam anime morticinorum, aperte immundus
erit, et animam addiderunt. Ne forte putaremus de reptilibus seu
volatilibus aut bestiis dici. Nam eorum qui tangit morticina homi-
nis, non sed corporis immundiciam tangit. Ergo de doctoribus intelligen-
dum est qui immundi facti sunt immunda quadam mala actione.
Horum enim doctrinis quando fuerint secundum legem dei intendendum, ope-
ribus autem eorum nullomodo communicare nec tractare ea vel omnino
contingere debemus, reminiscentes verborum domini que ad confir-
mationem presentium dixit ad populum sive ad discipulos: Super
cathedram Moysi sederunt scribe et pharisei. Omnia quecumque
dixerint vobis servate et custodite, secundum vero opera eorum nolite facere.
Si ceciderit super sementem non polluet eam. Si autem quispiam
aqua sementem perfuderit et postea morticinis tacta fuerit, illico
polluetur. Nichil indiscussum relinquens legislator, sed omnia in
subsequenti disputavit, per spiritualem legis intellectum probabiliter descendens,
et si impossibile eis videbatur quando solum intuebantur litteram.
Differentiam igitur hic infidelium qui necdum tamen baptizati sunt
exponit, et semen utrosque appellat, utpote qui susceperunt
verbum predicationis, de quibus dominus parabolam seminis proponens
dicebat: Bonum semen filii sunt regni. Sed sementem, que nec-
dum seminata est. Unde lex edixit: semen sativum quod semina-
bitur, id est quod necdum seminatum est. Seminandum autem est
eos qui necdum baptizati sunt. Baptizandi autem sunt recte
appellantur. Per hos siquidem predictorum morticinorum cadat quia
necdum cautelam ministeriorum acceperunt nec virginem dei co-
gnitionem coniunxerunt que illos possit removere a supervе-
nientibus ex negligentia peccatis, mundi esse dicuntur propter predicta-
tam causam. Super quos vero fusa fuerit aqua videlicet baptisma-
tis, hii necessario immundi fiunt. Si vero ex hiis qui morti-
cina sunt super eos inciderit. Oportuerat quippe tamen per-
tinacione domini ad eorum presentis custodiam. Terret igitur
dei spiritus eos qui olim perceperunt baptisma, nec non ex negligen-
tia peccantes immundi fiant. Si mortuum fuerit animal quod
licet nobis comedere, qui cadaver eius tetigerit immundus
erit usque ad vesperam, et qui comederit ex eo quippiam aut
portaverit lavabit vestimenta sua et immundus erit usque
ad vesperam. Quemadmodum peccatores permanentes in peccatis hii
immundi sunt. Nequaquam autem recedentes ac penitentes
ita iustis cum studio concurrendum est scientibus

Joh iiij°

Mal doctoribus auscultandum non eorum opera sequenda

Mat xxiij

Mt xiij mu et Luce viij

nobis quia celestis sanctificium. Si autem mortuum fuerint grami
pecti morte non debemus tangere illorum mundo nec eorum conversationis
esse participes. scientes quod si quis tetigit immundus erit usque ad vesperum
erit ipse peniteat. Sed et qui comederit de morticinis eorum
id est qui eos defenderit, qualis advocatus peccatorum ipsorum vel
auxiliator et cetera illorum ipse peccata suscipiens necesse
habet lavare vestimenta sua videlicet actiones, quia etiam
usque ad vesperum id est usque dum peniteat immundus erit
n. Omne quod reptat super terram abhominabile erit nec assumetur
in cibum quicquid super pectus quadrupes gradiens et multos
habet pedes sive per humum trahitur non comedetis quia
abhominabile est. Nolite contaminare animas vestras nec tan
gatis quicquam eorum ne immundi sitis. Iam et hec supremus
legislator exposuit. Quid autem id est reptant ut frequentius ne
diutinori ad custodiendam legem moneat auditorem quamobrem
et a nobis recapitulanda sunt quia et quendam nomen addidit
penam sanctionem necessariam eis adiciens actiones medita
tionibus. Que reptant quoque super terram hii sunt qui terrena sa
piunt et qui violentiis perficiunt actionibus. Super pectus
sive super ventrem similiter gradiuntur castrimargie operam dan
tes. In quatuor gradiuntur super terram qui predicatorum evangeliorum
libris pro eo quod salus in omnes peccatores predicatur abutuntur in luxu
riosam vitam non intelligentes quia peccatores non ut maneant
peccatores sed ut cessent a peccatis provocat predicatio. Sed eis qui
in quatuor ambulant addidit et multos habet pedes, ostendens
quia dixit si non solum ex evangeliis libris sed ex aliis scripturis atque
ex varia scientia videtur doctrina hac confirmare ceperint
erunt et sic immundi et ut breviter dicatur. Omne quod reptat super
terram id est qui terrena sapiunt declinare nos aperte et refugere
scientes quia eorum communicatio polluit et similiter immundos
agentes agenti sed contagiis generans. Ego enim sum dominus deus
vester. Sancti estote quia et ego sanctus sum. Ne polluatis animas vestras
in omni reptili quod movetur super terram. Ego dominus qui eduxi vos
de terra Egypti ut essem vobis deus. Sancti eritis sicut et ego sanctus sum
Omnino prohibet esse nos socios eorum qui terrena sapiunt
vel sive potentes quidam sint, hoc est si in scientia aut sapientia fulgeant
vel si forte sacerdotio vel alia qualibet emineant dignitate
l' omnis Unde breviter reptantium que super terram moventur memoriam fecit
non simpliciter hoc quod est repere reponens, sed super terram repere.
Nam similiam quidem licitum est velut autem declinetur sapientia
non est bonum nec utilis est animabus terrena humilitas. a qua
nos liberare volens ego sum inquit dominus deus vester id est ad quem imita
tione facti estis ut celestia sapiatis. cum qui in celis habitat imi
tantes propter quod subiungit Sancti eritis quia ego sanctus sum. Qui non adde
ret nostram ad impletionem in nobis sanctificationem nisi eius essemus par
ticipes et consortes eius sanctificationis efficeremur, custodientes eam per
philosophiam et etiam conversationem operis habemus. Unde ait
Ne polluatis animas vestras. Primum quidem quia donatum est
animabus esse ad imaginem dei. magis in ea esse sanctificator

uult ut patet quae principatum super omne animal tenet deinde ut
pollutionem quam odio habet non esse de mortuis corporibus; aut
cibis et mundis corporibus sicut quidam putant fictis sed etiam q
animalibus exactionibus malis eveniunt docens aut non oportere
in cunctis reptilibus quae moventur super terram animas nostras pollu-
cione contaminari. addidit Ego dominus qui eduxi vos de terra egip-
ti ut essem vobis in deum. Per egiptum egipti demonstrat mala et
omnia opera tenebrarum. Egiptus enim contenebratio interpretatur quibus
se quis vere carere voluerit et eum qui vere est dominum habere sint
Deum non solum idolatria carere debet. Sed si vere ei adherere desiderat
quia ille sanctus est ipse quoque sanctimoniae studeat sine qua nemo
videbit deum. Ista est lex animantium et volucrum et omnis
animae viventis quae movetur in aqua et reptat in terra ut differentias
noveritis mundi et inmundi. et sciatis quid comedere aut quid
respuere debeatis. Recapitulatione ora suo ~~non~~ circa legislator mit-
titur ut nostri legentes de quibus iam lex dixit et facile ea
prestruent. Quod autem mire addidit animabile omnisque ple-
num inanimis. Nondumque est planum quippe dixit legem de-
numeratis animalibus nec solum ut separaret inter munda. sed
ut sciant filii israel vel cognoscant inter vivificantes ea quae co-
medunt. Ergo non cibi nos mundos reddunt nec polluunt sed
nos eos. Siquidem nos vivificamus ea quae comedunt et quemad-
modum omnis cibus bonus et nihil reiciendum est quod cum gratiarum
Ad thi. iiij actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei sicut ait paulus; et
oratione sic ea quae comedunt; eam videlicet que intuitu aliq
id est bonas actiones nos vivificamus si bene eis utamur.
Si autem male non vivificamus sed mortificamus. Qui enim ex
iniquitate facit elemosinam mortificat eius virtutes sine poten-
tiam et quia cibis abstinent plurimum vel fratribus detrahunt de
quibus dauid dicit. Qui devorant plebem meam sicut escam panis
mortificant hii abstinentiam. Propter quod beatitudinis nos se di-
scernere inter vivificantes ea quae comedunt animalia. et quae ea
non comedunt id est inter eos qui bene bona agunt. et malas
actiones. Haec sunt enim animalia quae non comedunt et discernunt non
solum sciens sed qui scientiam confirmat operibus. quod parva in
adulterantibus per ypocrisim ut quidam iam dubitet. etiam in verbis
bonis quae sint comedenda quae non comedenda. Propterea ait ista
est lex non solum discernendi sed et sciendi filiis israel. Cognoscant
aut vel possint ea de quibus dubitant. quorum diiudicatio doce-
de expectamus quod legis doctrinae conveniencia docemus.
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel et
dices ad eos. Mulier si suscepto semine pepererit masculum
inmunda erit septem diebus. iuxta dies separationis men-
struae. Et die octavo circumcidetur infantulus. Ipsa vero triginta
tribus diebus manebit in sanguine purificationis suae. Omne
sanctum non tanget et nec ingredietur sanctuarium donec impleat dies puri-
ficationis suae. Sin autem feminam pepererit inmunda erit dua-
bus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta
sex diebus manebit in sanguine purificationis suae. Manifesta
est legislatoris intencio antiquum genus humani sermonis

C xij

excessit atque ideo ex omnibus his conferre nobis desiderat ut
contemnamus seculares res et actiones carnis utpote nobis non
bene valentibus proficiscentes. nobis structum (?) sine qua nemo vide-
bit deum. Nam mundus quidem per se ipsum non bonus est orbi solis
terre lune que stellas que celum coronantes. tam distenta diffu-
sum mare ut ex his omnibus sapientiam colligat et contineat opi-
ficis. Similiter et corpus bonum est et multis bonum quod nobis
in virtutibus collaborat. habet enim instrumentum ad glorificandum
deum linguam aliosque qui in nobis sunt sensus per quos respicien-
tes creaturam mundi omne que eius solacium. Per hec aliud intuentes
contemnimus et ex his que facta sunt ea que sunt invisibilia. Sed quia
et seculo et carne male simul utimur sic singula ita ut deus de mundo | I. Joh. v
dicit. Mundus in maligno positus est. Paulus autem. Video aliam | Rom. vij
legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Et rursus
Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Et rursus. Mani- | Galat. v
festa autem sunt opera carnis. que sunt fornicatio adulterium
et que | immundicia [deleted] his similia. Sed Moysis lex non libere tenuit
et de hac re multa scribens non cessat enigmata. sicut et inve-
timinia et specialiter que intenderit quibus verbis ad moysen
locutus est. ut ille filijs israel eadem illa instrueret; faciebat
autem hoc non frustra sed palam demonstrans quod ipse quidem
moyses loquebatur ut ad intelligendam virtutem legis y denice;
Moyses autem populo ut quia non natum capiebat sic specialiter sup-
ponere mandatum. nec deo loquente audire possent sublimiora nar-
rantem. Hinc est enim quod ipse deo legem dante dicebat ad moy- | Exod. xx
sen. loquere tu nobis et audiemus. Non loquatur nobis dominus
ne forte moriamur. Sed et humiliter eam atque secundum humanam
possibilitatem ut homines videlicet tradente suscipiunt. ut ad com-
paritatem appendatur. Per litteram quod semine suscipiens est mulier
que viri concepit ex semine hanc septem diebus esse immundam
dicit. et hoc quamobrem videlicet quia sator immundus est utpote
heres adam qui post transgressionem immundus factus atque ita com-
mixtus omne humanum genus fecit immundum. Apte autem hoc in | Gen. iiij
sacra scriptura legitur. quod postquam exiit de paradiso mulierem suam
adam cognovit. atque ita deducta cepit in humanum genus
Septem autem dies ideo mulierem esse precepit immundam. quia adam
primum semen suscepit immundiciam. eum vite vitam quoque nostram
polluit. Septem dierum numerum sufficiat per quem tempora
revolvuntur. propter quod etiam eius requies septima dies idem intelli-
gibile spatium sabbatum. Quomodo autem nostram polluit vitam
inducens ei maledictionem. et transferens ad miseriam. eam
quam sortiti fueramus a divino beneficio. quod manifestum ex | Gen. iij
his que deus ad adam dixit. Maledicta terra in operibus tuis
spinas et tribulos germinabit tibi. Postea etiam nunc legis-
lator secundum dies separationis menstruate. vel sicut lex secundum
dies purgationis menstrue immunda erit. Quid autem hoc
sit alij interpretes plenius ediderunt. Symmachus quidem
dicens secundum dies separationis doloris eius miseria autem
afflictionis. Aquila separationis miserie. Theodocion separa-
tionis doloris eius; miseria autem et afflictio et dolor tunc
esse cepit postquam separatur a paradiso adam vitam sortitus
est vitam quia in sudore vultus comedes panem quem pertinet

suum vbi per sensum pleniorem et indubitabilem addidit comparacionem am-
dicit / Et die octavo circumcidetur infantulus. Dies enim octavus qui
septime diei qui imago est presentis vite succedit figuram gerit future se-
culi in quo tamquam spiritu circumcidimur omnia opera carnis deponentes.
Erunt quippe non solum non peccaturi, sed nec comessuri aut bibi-
turi aut nupturi sicut nunc. Erunt autem procul dubio sicut ait dominus / ex
Math. xxii corruptibilibus incorruptibiles sicut angeli et mundi maculis omnibus
ex immundis effecti. Seminatur enim ut ait paulus / in corrupcione
i. Cor. xv surgit in incorrupcione, seminatur corpus animale surgit corpus spiritua-
le. Ergo hic est modus. Post quem infantem octavo die iubet cir-
cumcidi: misterialiter aut ipse exemplo suo ostendit. quia ante
circumcisionem ab hominibus habet carnem et immundam per tempus
videlicet quas supius diximus. Mundatur aut per circumcisionem
que imaginem gerit resurrectionis mortuorum. Illud aut nimis que-
rendum est quamobrem puerum circumcidi lex precipiens ipsius quidem
inmundiciam taceat, matrem aut immundam esse dicit usque / ad diem
in quo infans circumcidatur. Octava quidem die precepit die cir-
cumcidi. Septem aut diebus ait matrem esse immundam aut for-
te quia inobediencie causa eva seducta extitit transgressionem
aut sine inobediencia, in inmundicia nobis sordemque contraxit.
Ideo hec quod est amplius legislator in muliere tenuerit. Sed et quid est [Quare post partum maris ... dies ... non ingreditur]
et tribus et triginta in sanguine purificacionis sue manere mulieri
precepit non sanguine sordido, sed in sanguine mundo id est purificacionis
eius sicut in his que secuntur auditur. hec omne sanctum non tanget
et in sanctuario non ingredietur usque dum impleantur dies puri-
ficacionis eius. Si ergo in sanguine mundo xxxiii dies sed et omne
sanctum non tangit et in sanctuario non ingreditur. Unde huiusmodi
cause rei exercium presentacione septem. Triginta quippe
et tres dies ideo tradidit ut adiectis hiis cunctis xl fiant. Illu-d
ergo per hec legislator significat quia in diebus xl ~~infantulus~~ masculus
dicitur infans formari. Cum hec peracta que dicta sunt probantur idem
quia ipsa quidem substancia generis humani mundata est sicut
Gen. po ad eo creata. Omnia enim perfecit deus bona valde et multo magis
hominem. Propter quod ait in sanguine mundo sine purificacionis mulier
sedere. Quia aut per successionem ade transgredientis lesus
est necessarie que semen suscepit et concepit, omne sanctum non tanget
et in sanctuario non ingredietur usque dum compleantur dies puri-
ficacionis eius / id est usque dum compleantur dies xl in quibus
puer formatur. Ipsa quippe imago dei mundanis est nature
nostre quamvis fuerit perdita. Ergo nequaquam in sanctuario ingredi
Nec omne sanctum percipi fueramus. Nisi imago dei semel nostro ad-
nata generi secundum istius presencia ingressi. Propter quam salua-
dam ipse quoque incarnatus est dominus secundum imaginem saluare vo-
lens. Et in xl diebus ad celum eam restituit. Secundum quod
eam homini plasmans immilua depictam et tunc ad vim sena-
rum naturam nostram ingreditur. Apte aut hec probantur ea que de
genere femineo sumuntur. Illa enim octogesima die formari [Quare in femina nata du-
in utero femine dicitur tamquam numerum ad implendum dierum plicantur dies]
purificacionis earum que feminam susceperunt precepit. Ait enim si
vero feminam pepererit in munda erit duabus ebdomadibus iux-
ta ritum fluxus menstrui. et cum oporteret quadraginta dicere

mlr dupx ph pmta est pre dolore unde xxxiii q v § imago

non sic dicit sed duabus ebdomadis iuxta ritum fluxus men-
strui. per quod ad illum nos transmittit sensum ideo ut in vii
hinc diebus esse humanam iuxta fluxus aut menstruus af-
flictionem eius et dolorem et miseriam intelligamus. Dixit autem
duas ebdomadas recte, quia duplo genus muliebre maledictum
est. Habet enim et Adam maledictum: in sudore vultus sui man- Ge iii
ducabis panem tuum. Habet etiam ipsa terra spinas et tribulos
germinantem. Que cum extra ortum sit, intellectum reiicitur. Habet
etiam poenam specialem: in tristicia paries filios et ad virum tuum
conversio tua et ipse tui dominabitur. Et propterea duabus inquit
ebdomadis immunda erit iuxta ritum fluxus menstrui.
Sexaginta autem et sex diebus in sanguine manebit, ideo purificationis
sedebis, sancta non tangens usque dum compleantur dies lxxx ta.
Quatuor enim et x super lx vi addita lxxx faciunt, in quibus
femina minus formatur. Ergo sine aliqua dubitatione legis-
lator ostendit quia in mundum factum maledicto generis nequaquam
intrat infectus nisi per imaginem dei quam semel sortitum est. Et propterea
suscipientes semen mulieres diebus formationis pariendorum
a festis vetantur. Quod si dicis quamobrem non magis in utero
habentes diebus reformationis a festis matres prohibentur, sin-
istra hac interrogas. Incertum est enim cui que gravida est utrum
marem seu feminam paritura est. Et unde manifestum esse
poterat quod diebus oportebat eam a festis prohiberi. Ergo ma-
nifesta est causa propter quam hec legislator in illis disposuit.
Cumque expleti fuerint dies purgationis eius pro filio sive
pro filia, deferet agnum anniculum in holocaustum et pullum
columbe sive turturem pro peccato ad ostium tabernaculi testimonii et tradet
sacerdoti qui offeret illa coram domino et rogabit pro ea et sic mundabitur
a profluvio sanguinis sui. Ista est lex parientis masculum ac feminam. Quod
si non invenerit manus eius nec potuerit offerre agnum sumet duos tur-
tures aut duos pullos columbe unum in holocaustum et alterum pro peccato
orabitque pro ea sacerdos et sic mundabitur. Totam hic intentionem suam
legislator aperit quia pollutionem non motus naturales faciunt sed
peccatum de quo David dicebat: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum
et in delictis peperit me mater mea. Non sic vivus peccatum aliquod ac-
cusans, sed parentem nature appellans. In mundiciam peccati Adam et
Eve in omne genus nostrum descendisse significans. Et propterea quando
completi fuerint dies purgationis secundum predictum modum sacri-
ficium pro peccato iubet offerri quia et agnum anniculum in holocaustum
tunc immolari precepit eiusdem illud ostendit et applicat copulatum
quia dei imago per peccatum generi nostro cessit. Nam formatione
quidem dies ostendunt mundationis perfectionem aut sacrificium holo-
causti. Manifestum est autem quia integrum et perfectum glorificatione demon-
strat holocaustum. Sed et agnum anniculum immaculatum sacrificio de-
putavit ex utroque designans perfectionem. Quid enim est agnum aut ali-
quid tale aliud in sacrificio fortem non invenientem columbam aut tur-
turem offerre. Et cur ad ostium tabernaculi testimonii ad sacerdotem
sacrificium dici et quomodo donatum deo offertur quomodo etiam preciano
per sacerdotem obtinetur et agitur in multis sacrificiis dictum est que.

pecūs offerunt. Sed hic post hoc interim legislatoris sapientia ob
stupesce; quia cavere potuit ut studentes lege dicerent quasi de peratione
parientis infantem opus habebat que ipse non peccaverant. Non enim ex
fornicatione sed de nuptiis generaverant. Interpretari necessitatem huius de
purificationis volens addidit et inmundam eam. Unde inmunditia a
profluvio sanguinis sui. Profluvium sanguinis inobedientie dicens
Unde inmunditia et pena eius in totum genus humanum fluxit
quam et nos deponamus sacrificia probabilis que dicta sunt offerendo
duos turtures aut duos pullos columbarum legis meditationem
contemplationemque et scientiam sive cognitionem harum quidem habe-
figuram predicta animalia de menstruatis. Quia autem negligentia
legis inmunditiam hominibus introduxit per quam manifeste cor-
reptio pueri mundare liberare que nos ab inlata pridem pena
poterit in Christo Ihesu domino nostro per quem et cum quo gloria patri et
filio et spiritui sancto in secula seculorum Amen.

Explicit liber tercius. Incipit liber quartus. Isychii presbyteri

Inportunitatem sicut plerique verbo festivitatibus
putant sed nesciunt quod sume sub capitulo fe-
stivitatis invideant et ad deteriora festivitates
trahant. Non anima quippe sed corpore student festivitates
Unde non negligenter ea dicit. Sed corpore festinant festa celebrare
qui camenas in die nuptiarum tintoribus aut cytharedis clau- hoc etiam patiuntur
serunt qui plausu et organorum cantu lampadibusque nuptia-
libus destituta sponsalia turpentia finiunt. Quia
tus sponsi dicentes turpibus facis et turbis cultum. Ipse autem
tes fugiant que sibi exhibent et impetus sponse ut plane cum
festivitatis erat cum domini suscepcionem optaret. Sed Christus non
ita. Nam existens animi festivitates implebat eloquio. Et
alii quidem vitulos aut boves aut oves arietes hircos et ca-
pras turtures aut columbas. Qui autem hec non habebant con-
spula et laganum et similam pro sacrificio ad sanctuarium offere-
bant. Ipse autem doctrina sicut et oportebat hostias variabat
et modo quidem sicut vitulum novellum cornua producentem et un-
gulas per theologiam animi ad superna immolabant. Nunc
autem pro columba meditativam doctrinam explanabat. Et pro turture
lex indicat anime contemplativam et castitatem. Erat
autem ipse oratores ad sacrificium conans laudibus vitios et hyr-
cus peccatoribus ex errore vementibus. Hiis ergo et nos festivitatem
ornemus ipse in sacrificio cultorum lingua indelectat pro sermo-
nem qui immolant talia tantumque imitantur. Est autem
hec lex quam Moyses legislator proposuit plurimas eius profe-
rens species multiplicem huius tamen varietatem passionis
nec solum lex que in homine sed et que in lignis et in pectus

et trama quoque et stamine et pellibus in quibus apparet
sed et in domo integre similiter que accedentem vestibus cum illa
alia hac custodisset certitudine ut etiam pigriores intelligerent
legislatorem quippe sublimis invenit atque divinis indiget
quam littere parit aspectus. Sed et cum sacerdoti servavit discre-
tionem non hanc tacet sed que ad hanc sunt necessaria pro bre-

omnem describit ut tam ipsum instituat modum. Quo volens de his dimidicare debeat qui absque inimicitia vel gratie suspitione iudicio conservatur. Cum qui mordere facile in illum qui di poterat existimatore
hunc Et hic quidem pro inimicitia vehiculam aut gratie causa a passione resolutus et amicitie suspitione daret impositum forte planam de eis protulisset legem quos oportet separari a tabernaculo utpote qui morbo tenerent. Quos autem intestius vindicatur a passione suscepi qui etiam ne in passionibus inter leprosos. ut de quibus super suspicio habita sit compultandi essent quidam de eo esse dubitatem lege quoque lata contingeret, et nimis obstupescendum est quemadmodum enim qui in parte corporis lepram habet extra tabernaculum et pene subditur, Eum vero qui toto corpore patitur mundum dicit et quemadmodum si inchoat omnia ab initio passius sit percipit omnibus permisceri pollucitam, Si quidem quadam modo eos qui ex patre leprosi sunt incedere et suadere ad non orandum ut ab instanti liberentur passione, sed ut magis ut depascat eximdet passio per omnem corpus. Nam illud quidem distrepitatione multa esset et ad destructionem legis cogit sacerdotem iudicantem. Istud autem inculpabiles custodit et leves ex multitudine periculorum reddit sed et sanos inferiores egritudinis. et seva tempore tempori passionis audit. Sed tempus est iam ad verba legis percurrere. Ipsa enim nobis ad singula plane exhibent causas. Verum tamen auditores illud antea contestamur ut his qui discere desiderat minime indoctorum sicut ego sum dicta despiciat. Nec enim ipsa dicimus ut fallaces a tribus eum quippe quibus parva de ipso ministrant. Dei autem est qui ubi vult inspirat et qui per pulos vel pingues hominibus Jere. xx
ministrat impetus maiora sepe quam prophetis revelat quod manifestum est ex eo quod per pullum ille Jhesus super azinum sedente lau- Math. xxi
dans vocem emisit que amplius omni prophetia tuba notanda sit
Legem autem ecclesie in mysticis ministeriis latam patitur. vos qui scitis misteriis. Quamobrem non oportet per simum aures onerare verbis quam prophetalibus patris non omnia sapientibus credita est iniquia et ego minus omnium et per imaginem miraculo quod accidit habeo. quia quod prophetiam illorum que ante multas generationes prodicata est latuit per pullus indoctus audit et spiritum qui inspiratum creditque capitulum est, ita ut dicat et in nobis aliquid quod quidem auribus audientium prosit. Nec enim ante alentioribus dictum, sed deus donet ut sufficiat. In ipso enim vivimus Actuum xx
et movemur et sumus. Erunt perpetuo fallibiles etiam nos dicet et tanto magis quanto ut quibus iam lingua nostra de celo omnium nimis similem indecenti operis habemus. Ita ergo se habet lex leprosi que ab ipso deo ad moysen dicta est littera. Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens. homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula aut quasi lucens quippiam idest plaga lepre idest
adducetur ad aaron sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius. Qui cum viderit lepram in cute et pilos in album mutatos colorem. ipsam quoque speciem lepre humiliorem cute et carne reliqua plaga lepre est ad arbitrium eius separabitur. Si autem lucens fulgor candidus in cute nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini recludet eum sacerdos vii diebus et considerabit die vii et si quidem lepra ultra non crevit nec transierit in cute priores terminos rursus recludet eum vii diebus aliis et die septimo contemplabitur

si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute. mundabit eum quia
scabies est. lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit. Quod
si postquam a sacerdote visus est et redditus munditie iterum lepra creverit
adducetur ad eum et immunditie condempnabitur. Plaga lepre si fue-
rit in homine adducetur ad sacerdotem et videbit eum. Cumque
color albus in cute fuerit et capillorum mutaverit aspectum ipsa quoque
caro viva apparuerit lepra vetustissima iudicabitur atque inolita
cuti contaminabit itaque eum sacerdos non recludet quia perspicue
immundicia est. Sin autem effloruerit discurrens lepra in cute
et operuerit omnem cutem a capite usque ad pedes et quicquid
sub aspectum oculorum cadit considerabit eum sacerdos et tenere
lepra mundissima iudicabit eo quod omnis in candorem versa sit et id-
circo homo mundus erit. Quando vero caro vivens in eo appa-
ruerit tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter immundos reputa-
bitur. Caro enim viva si lepra aspergatur immunda est. Quod si rur-
sus versa fuerit in alborem et totum hominem operuerit considerabit
eum sacerdos et mundum esse decernit.

Locutus est dominus ad Moysen et aaron dicens Homo cui-
factas fuerit in pellicula corporis eius cicatrix significationis
vel angustia aut augustina et factus fuerit in pellicula cor-
poris eius cicatrix ad maculam lepre et venerit ad aaron sacer-
dotem aut ad unum filiorum eius sacerdotum et viderit sacerdos
maculam in pellicula corporis eius et pilum in maculam muta-
verit albam et aspectus macule humilior pellicula corporis
macula lepre est et videbit sacerdos et contaminabit eum. Si autem
augustina albam fuerit in pellicula corporis eius et humilior
non fuit aspectus eius a pellicula et pilus eius non commu-
tatus fuit in album pilum. Ipsa autem est obscura et separabit sacer-
dos maculam vii diebus et videbit sacerdos septima die et ecce
macula permanet contra eum non decidit macula in pellicula
et separabit eum sacerdos vii diebus secundo et videbit sacerdos vii
die secundo et ecce obscura macula lepre non decidit in pellicula
et mundabit eum sacerdos. significatio enim est et lavans vestimen-
ta eius mundus erit. Si autem commutata decidit significatio in
pellicula et postquam viderit eum sacerdos ut emundet eum Et
videbitur secundo a sacerdote et videbit sacerdos. et ecce decidit signi-
ficatio in pelle et contaminabit eum sacerdos. lepra est et macu-
la lepre. si fuerit in homine et venerit ad aaron sacerdotem
et videbit sacerdos et ecce cicatrix alba in pelle et hec ~~mutat~~ mutavit (in margin: invertet a)
pilum album a sano carnis vive. si fuit cicatrix. lepra inveterata
est in pelle corporis eius. et contaminabit eum sacerdos et sepa-
rabit eum. quia immundus est. Si autem florens effloruerit in pel-
le lepra et operuerit omnem pellem macule a capite usque ad pedes
per totum visum sacerdoti et videbit sacerdos et ecce cooperuit
lepra omnem pellem corporis et mundavit eum sacerdos a macula quia
totam commutabit in albo mundus est. Et quacumque die apparuerit
in eo corpus vivum contaminabit et videbit sacerdos corpus vi-
vum et contaminabit eum corpus sanum. immundus est. lepra est. Si
autem restitutum fuit corpus sanum et commutatum fuit in album
et venerit ad sacerdotem et videbit eum sacerdos et ecce ~~[illegible]~~ (in margin: commuta)
ta est macula eius in album mundabit sacerdos maculam et mun-
dus erit. Profunda est sicut cernis lex et non solum verbis plu-
ribus. sed etiam animo ad interpretationem cunctis egeris quam non sufficit
totum nobis ad medium deduxit lectio sed prius auditus suscipi-
eius

Iudei in parte leprosi

Gentiles in toto leprosi

quantum habeant et reliqua [varietates] contrahit et ad semetipsum colligit me-
tem. Neque enim parva quelibet dicenda sunt sed que ut a deo
postulanda sit scientia qui nullius horum indiget cogitacionum.
Et qui neque ea que petit indiget. Hec enim ait Iacobus quidem index Iacobi i°
stator et appellatus impetramus esse promissum per quas impossibilium
confidentes et non immobiles. Dabit enim in illis que dicenda sunt
gratiam interpretatum inchoamus. Ostendit enim primo ex parte
iudeorum leprosum iudeum populum utpote in parte transgressorem le-
gis. Posterius cum sacerdotibus ut immundus expellit. Toto autem
corpore leprosum gentilem qui totam transgreditur legem dum preter-
mittam cum sacerdos iudicat ut qui iudicet legis iugo
subiectus non fuit. Oportet te autem ut tam arbitrorum prius lit-
tere detrahere expositione. Brevem spiritualem intellectum ultro
semetipsum ingerentem repperiemus deficiente circa causas et
usque ad finem sensum sibi exercere non valente litteram sicut
in primi cognovistis. Sed primum quid est qui leprosum percipit et ad
quem refferat attendat. Locutus est dominus ad moysen et aaron.
Quando loquitur deus duplex est fidelis auditus. Sicut david
propheta ait Semel locutus est deus, duo hec audivi. Litteram
videlicet et spiritum. Ergo prius ut sublimiori moysi, litteram autem
ut subiecto aaron loquitur. Moyses enim sublimis erat magis
sed et propterea dignus spiritu; subditus autem aaron et aptus Exodi iiii
huiusmodi populi conveniens littere. Ipso deo dicente de aaron ad
moysen: Ipse ipse loquitur ad populum et ipse erit os tuum, tu autem
eris ei in hiis que ad deum pertinent. Ergo quod erat legis excelsius
hoc ad moysen dicebat. Ipse quippe sciebat ea que ad deum perti-
nent id est ea que sunt spiritus. Quod autem erat subiectum et hu-
mile hoc ad aaron. Ipse enim erat moysi os ad populum legem
secundum litteram accipientem; quam et primam exponere promisimus lepre.
Ergo species aut nimis aut moderate obscura est, et mediocri quadam
obumbrata et interim occulta sub pelle nec dum intellectus Levi…
effervescente passione. Quamobrem et minima indiget deliba-
tione. Alia autem species eius est. Que enim clara est et valde
perspicua ita ut simplex sit eius et apta cognicio. Ex hiis prima
[illegible] lex secundum quos pene totus hic sensus secundum litteram
exponitur cicatricem significatione ~~Iudeus autem patenter~~ recte
appellavit id est cicatricem passionis significatur. Iudeus autem
[illegible] hanc id est minime dubitabilem et minus dubi-
tandam dimisit ex quibus unam telangi aliam autem appellavit
augasma. Telangi quidem que licet de longe videatur augasma
autem aut nimis obscurum est parva quod habet passionis in-
flammatione et hinc dubitabilem ut per xiiii dies inspectacione
egeat quis et livore passionis hii omnes iudicantur sicut hii
qui lapides impingunt precisos egeant. In hanc frequenter uber
sacerdotem considerare et non credere obumbrationibus prime occurrentibus
prime probationis aspectibus. Sed et si considerans cicatricis nec …xxiii
dum appareat humilior pelle, neque in locis pilis commutatus
a passione albus factus sit. Septem tamen dies separabitur ad
aliam considerationem et rursus alios vii dies. Forsitan enim ef-
fervescente per tempus passione manifestior in albus efficit

Permanente aut obscura cicatrice et nulla facta in pelle permuta-
tione, significationem esse passionis dixit. Non autem lepram manifesta-
tam, quia significationem non subdidit, custodiens etiam hiis qui secundum
spiritum accipiunt legem, et qui quod minus est vel magis latere
revelare atque addere possint contemplaturus in significationibus. Propter
Viciatam non malam esse minus significationem manifestavit. Ideo
quomodo mundaturus erat sacerdos, id est heredem immundum et initiatum,
qui nequaquam hanc [illegible] egeret, si ex toto fuisset liber. Propter quod eam ob-
scuram appellavit, nec rursus mundam [illegible] iudicium si male
fuisset [illegible] passionis facta significatione in pelle tela, id est
si effusius fuit et plus quam prius latior in pellicula processerit et
non immutatus fuit pilus. Hic enim hec non reprehendit.
Polluit enim sacerdos lepram esse passionem considerans ipsius.
Est enim cognitione dubitali utpote obscura existente ci-
catrice. Alba autem existente et simile faciente pilum pel-
li, polluit. Hunc sacerdos et immundum eum precepit. Verum si fuit
per cicatricis sanie et carne habens viventem, id est in hac pas-
sione lepre non constitutam. Cuius autem rei causa, quia lepra
inquit inveterata est. Admirandum autem est hoc, nimiam
imperitiam vel magis reprehensionem legali ingerens littere.
Unde enim debuit sanabilis arbitrari passionem, id est ex vivo
corpore vivacem carne, illum illam magis depellat lepram que
inveterata dicit esse, id est non sanabilem, sed diuturnam et quasi
passionis senescentem loco. De hac re rursus hoc quod sub-
sequitur invenies obscurius, quia eum qui toto leprosus est
corpore et a pedibus usque ad caput optimus morbo, mundum
nec teneri leprosum hac de eo iudicante sacerdote iubet. Si autem
mox infirmum fuit aliquando corporis vivens, revocat sacerdos
iudicium suum et polluit eum. Si autem conversatus fuerit in
album et tota pellis ad passionem lepre translata fuit, mun-
dat eum sacerdos, iudicare preceptum est. Si autem et hec recte
dicta sunt quamvis hoc modo nemo dicat, quam tamen satisfaciamus
ad [illegible] hanc reprehensionem depinximus, quia leprosus non
voluntate passionis, sed quandam invitus sustinet penis solutus,
et qui debeat a lege mereri misericordiam, propter sui cuiusque dignus
esset auxilio propter infirmitatem. Hoc caret [illegible] noxe
qui non potuisset resistere magis et prevaluisset infirmi-
tas, quibus deprehendit naturam tunc esse arbitratur, atten-
dentem molestiam, et non intentionis aut voluntatis sue.
Quid enim ageret ut in hoc non incideret morbo. Sed ait quis-
piam peccati vindictam vel penam esse hanc passionem. Et
enim quondam Mariam, deinde [illegible] perunt quibus illa quidem
fratri detraxit, ille autem cum esset rex incensum inferre pre-
sumpsit in sanctis. Solis quippe hoc sacerdotibus licebat. Aliter
hoc apte lex dicit, id est non differente dei penam eorum leprosi
effecti sunt. Sic oportebat, ut hoc apte lex dicit, ad excu-
sandum legislatorem contra eos qui eum putant iniuste de leprosis
sancire. Et non solum hoc de leprosis, sed et de hiis qui mutila-
tos habent oculos seu auditum aut reliquos sensus, alii [illegible]
infirmius et pacientes estimabuntur. Quod manifestum est ex eo quod

discipuli cecum a nativitate videntes dominum interrogantes dicebant Rab- l. Johannis ix
bi. Quis peccavit, homo iste aut parentes eius ut cecus nasceretur
Tu autem si non credidas xpi responsionem scienti quidem. Sed quo
multi habeant de passionibus que nobis eveniunt querentes. Sed et
ipse dominus diminutum per peccata valens exigere paliturum dixit l. Math ix
l. hos Dic ergo de ea adhibiles ecclesie de tabernaculo ex pelli oportebat et
in ministeriale ius putaret sed alii simul ministeriam paterent. Si
autem dicis quia non omnimodo in his passionibus peccata puniuntur
Vlam et eum qui fluxum seminis patitur a tabernaculo pellit
et eam que fluxum sanguinis patitur. Verum quidem dicis
sed non hoc tamen satisfactio est quia rursus alia scripture accusa-
tio qui necessitates naturales condemnat quas defensare debue-
rat. ut non faceret in naturalibus accusationibus iniuriaret.
Quamobrem necessaria nobis est contemplatio legis et utilis
spiritalis intelligentia. in ostensorium oportet oculo carnis pro-
ponere. Ut hic quidem ad intelligentiam eorum que sunt ut
illo vero utamur ad legendum; legis ergo rursus exponatur littera
Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens homo in cuius
carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula
aut quasi lucens quippiam id est plaga lepre adducetur ad aaron
sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius. Qui cum viderit
lepram in cute et pilos in album mutatos colorem ipsamque spe-
ciem lepre humiliorem cute et carne reliqua plaga lepre
est: et ad arbitrium eius separabitur. Simpliciter seu plaga lepre
Divina scriptura appellat eum qui dei imaginem seu equaliter hominem
nature instituit. Post quod autem sapientes in agnum et rex conspuat
preciosus erit. inferiores in publicis dicentes homines. est homo
quem peccatorem. quem deforme quasi male formatum hominem alii l. prov xvi
describit quos exprimit in parabolis dominus dicens. Hominis cuiusdam
divitis uberes fructus ager attulit et cogitabat intra se di- l. luce xii
cens Quid faciam quia non habeo quo congregem fru-
ctus meos. Et dixit hoc faciam destruam horrea mea et
maiora faciam et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi
et bona mea. et dicam anime mee Anima habes multa
bona posita in annos plurimos requiesce comede bibe
epulare. Et rursus homo quidem descendebat ab ierusalem in l. luce x
iericho et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum et
plagis impositis abierunt semivivo relicto. Similiter aliud
exemplum suscipit peccatoris. Quod autem in iob continet historia
l. dicens nihil obstat nobis quia dicens secundum lxx homo quidam
erat in terra hus ... subiunxit cui nomen erat iob l. iob i
quippe nomine interpretatur eo qui describebat minime
derelinquit pellis aut seu cutis nomine. hunc ... contes-
tatur. Amici autem eius despiciat cogitatio. Postquam in libro
iob ex persona dyaboli despiciuntur, ea que mihi illi fortissimo
evenerunt. Timeo quidem cum alia substantia filios filiasque
eius domus super eos sepulture ... temporibus disperdidit. dixit
pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua l. iob ii
id est pellem quidem cognationis pro filios perdidit sed tamen sufficientia
quod pellis carnis eius salva est. minime est corrumpitur. propterea

subdidit Alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem
et tunc videbis quod in faciem benedixerit te. Quidam autem nostra editio
habet homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color,
sive pustula aut quasi lucens quippiam, id est plaga lepre lxx
translaterunt homo si cuius fiunt in pellicula corporis eius
cicatrix significans apparens. Cicatrix autem significationis pec-
catum significat ex his que apparent manifestans quod occultum
est et latebris anime intus at deinde cicatricem hanc quidem te-
langi. Illam autem appellaverunt angasina quia prius hoc quidem
aperte esse et sine aliqua dimidiatione denunciant ipsi motus
anime. Hec autem necessariam sunt extra quod livorem pectoris quis
videt et comparatione indicamus quale sit utrum vera an falsum
Si ergo pectori sicut predixit lxx eduxit cicatrix significationis in
pellicula corporis sit, videlicet prius in carne quod significet ani-
que compar corpori. Est autem telangis hoc autem angasina id est
aut nimis manifestum aut insipientis eius despectatione si-
hec in maculam lepre habitur. Lepram autem intelligimus legis trans-
gressionem, quia quemadmodum leprosus factus nichil in natura ex
salute minime facti leprosi corporis, sed removetur et abhominabi-
lis immundus, sic et qui legis precepta transgreditur in parte, in
ex custodia mandatorum videtur alterius. Qui enim fatetur legem
custodit, peccat autem in uno factus est omnium reus. Hic ad aaron
sacerdotem adducetur, aut unum quemlibet filiorum eius. Filii autem sacer-
dotis sunt cognati eius secundum spiritum aquo et sacerdotii habent dignita-
tem. Sunt autem hii in quibus perfecta est plenaque perfectio ut
et discernere possint sublimia et divine dimidicate motus abscon-
ditos sed quoniam videant videns lepram in cute et pilum eius
si in album mutatum fuerit et ipsam speciem lepre humiliorem cute et
carne reliqua. Per pilos autem significat cogitationes quibus omnia
anima mensque concogitur cum easdem ipsa pariat cogitatio-
nes videlicet motus. Caput enim ipsum est principale est anime
dei. Fuit autem immeati sunt paulilibus dictus est hominem id est
accipientibus. Sicut ait paulus tempore quo nostra indicabunt oc-
culta. Propterea intelligimus in nazarei capite ferrum non ingre-
di dum aliis sine culpa inspiratur quibus est superflua capilla
non solum nichil nocet sed et lucem tendet. Quibus autem
non sunt fluidi dampnum est propter naturales decorus spoliatione
capillorum depositio, sic quilibet cuiusque superflue cogitationes im-
potentie sunt bene alii ex tum imitatione templorum ut obedien-
tia omnis phantasiarum more tempore carent. In nazareo autem
non est totus enim servus est propter quod ferrum in capite eius non ascen-
dit, cum homo vita tempus et capillos cogitationum necessarios
et non superfluos habeat ex quibus per incedit. quod non tractet
deterius itaque temere. Si ergo pilum in albo hic de quo-
niam est signo contaminaverit cogitationum candens in impudentem
contentionem manifestatam peccati ipsaque speciem lepre humiliorem
fuerit utique infirmiorem carne et cute reliqua. Hanc enim co-
gitat et si viderit apparuisse in vna infirmitatem atque deterioris
naturalem virtutem quod est species lepre humilior cute aut carne

obi ij

Lex aliqua

Cor iiij

reliqua separat et inmundiciam recte sacerdos iudicat utpote
languentem quidem ex intentione sua et voluntate; hac enim
qui pilum commutat in mutationibus eius se esse infirmus et propterea
semetipso humilior. Unde et recte veniam non meretur. Visum enim
ab abraham, et ab aliis maioribus portabile est. Ut autem quidem
habitudo vel potentia probatur vel bonum est quod ut comparemur
a deo percipimus. De quibus huius quedam ut paulus [illegible]
incrementis commutetur sicut divisit dominus unicuique sicut vo- 1 Kor 7
cavit dominus. tunc a semetipso quisque deterior stat in portabile
est. Si autem lucens fuerit candor mente nec humilior car-
ne reliqua et pilus coloris pristini recludet eum sacerdos
septem diebus. et inspiciet et considerabit die septima et si quidem
lepra ultra non creverit nec transierit [struck] priores terminos l. in cute
rursus eum inde includet eum septem diebus aliis et
die septimo contemplabitur. Et si obscurior fuerit lepra et non cre-
verit in cute mundabit [struck] eum quia scabies
est lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit. Quod
si postquam a sacerdote inspectus est redditus mundicie iterum lepra
creverit adducetur ad eum. et in mundicie condempnabitur.
Advertimus in hac legislatione dignam quoque deo clementiam con-
tinere. Ipse quippe est legislator qui dictatu littere ad [illegible]
contemplationem legis invitat. Quid autem hec littera vult. Si
autem lucens fuerit candor mente nec humilior carne reliqua
et pili coloris pristini inmundum sacerdos iudicat omnique suppli-
citer carentem. Licet manifestum sit quod impressionem ha-
buerat peccati. mens tamen que de eo [illegible] que proclivius appe-
titum significat secundum traditionem lex humilior carne reliqua
non fuerit idest semetipsa nec ab habitudine qua sortita est
infirmior nec convenienter peccati immutaverit [illegible]
peccatorum fuerit effecta. Hec est enim propter candorem humiliorem
videri carne reliqua. et pilus esse coloris pristini sed obscuriorem
apertum sicut lex dicit habeat quoque esse mentem. Diximus
Ad hunc quippe ipse semel gravissimum delictum obscura et
dubia est, tunc hunc removeri non precepit lex [illegible]
quidem septem dies et alios totidem removet a tali [illegible]
sacerdos. Observans simul emendationem quoque et mundicie vo-
[struck] restituit. Post hec si impressionis huius obscuriorem inve-
nerit maculam [illegible] crescente mente. Si enim crevisset peccati
[illegible] transisset in carne reliqua diffusionis [illegible]
eum [illegible] ostenderat. Quia autem non crevit, sed per-
mansit similiter appetitus sine specie obscurior. Quid enim [illegible]
obscurius est de qua [illegible]; ut neque [illegible] neque hoc [illegible]
expedit [illegible] intendere [illegible], vel appetitum obscu-
riorem dubiam [illegible] incertam [illegible] peccati in-
spectione. idest utrum sit animus necessarium [illegible] et hac [illegible]
[illegible] utpote qui post quomodo mundicie restituat [illegible]
simplicitatem [illegible] aqua [illegible] vestita
baptismatis indiget sine penitencie. Est enim efficax ad-
penitencie lacrima qua nemo peccat [illegible] reliqua appel-
lando baptismatis. Quid ergo ita se habet lex [illegible]

significationem. Postea viderunt quia que sunt occulta ex parte pro-
didit et latere omnimodo non permisit sed instituit sacerdotem me-
dici vicem. In hoc habentem quod medicamentum debeat adhibere
siquidem et adhibuit. Tu autem cognoscens quia significationem
appellet talem petri non abscondas malum apud sacerdotem licet
dilbum rectum quod sit alius, sed ostendens ac prode; diebus enim quo-
dam te septimis sacerdos a sacro tabernaculo rursus suscipiet. rursus
quo oportet modo vestimenta prius carnis, sicut ait legislator di-
licentem. sed inde. et teneras percipiens custodi, nec polluas postquam
semel laverit tunicam carnis. Nam si etiam post hec significa-
tio passionis inciderit in pelliculam vel secundum iram conditio-
nem declinavit et rursus a meliori parte ad peius reciderit cu-
nnitate quod fuerit videbit sacerdos et illico urgente additiva
recipiens in inmundicie condempnavit ubi subscribunt septuagintaque
dicunt qui a lepra est. Scilicet enim huius qui talis est anima per
sinas declinans voluntates leprosa est. Petrus et paulus eu
hin in corintho fornicatus est quia significatio passio fuit manifesta
cum erat nec occultabatur. a sacro removit tabernaculo et tradi sathane
in interitum carnis precepit. qui cum inspexisset secundo passionem et vidis-
set que non crevit sed et eum qui passus fuerat per lacrimas
penitentie vestem carnis abluisse, curis rursus suscipi iussit. In epistolis
autem apostolicis hec intelliges. Ubi de eo qui fornicatus fuerat
chorinthiis scripsit: Omnino auditur inter vos fornicatio et ta-
lis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui
quis habeat. Ecce significationem audisti. manifesta quippe fuit
passio. ita ut usque ad pauli perveniret auditum. Postquam de taber-
naculo eum eici precepit ita quippe dicit, tradi qui huius-
modi est sathane in interitum carnis. et rursus auferte malum de
medio vestri. Cum autem vidit vestem carnis penitentia mundatam
rursus eum suscipi iussit. et quomodo hoc certum est. Obsecro igitur vos ut con-
Cor ij firmetis in eum caritatem, ne forte maiori tristicia absorbeatur
qui huiusmodi est. Ergo manifestum erat quia valde penituerat
et ut in petro deprehensus vehementer affligebatur. Postea vero,
ex nimia tristicia pateret neve in desperationem corrueret. Petrus
pretimuerat paulus et eum qui iam mundicie restitutus fuerat
suscipi precepit; quod autem septem diebus a tabernaculo non semel
sed bis sacerdos susceptum inspexit querere et scire studiosius opor-
tet. secundo siquidem hoc fieri in lege precepit hoc preceptum est
ut ostenderet non negligenter sed studiose eum debere inspici et
duplici probatione transacta discretius in eo ferri iudicium.
Manifestum quippe erat sacerdotio petri quod cum animum pas-
sioni consencientem suspicabatur non tam manifeste sciebat ne-
cessarie illum iterum inspiciebat, est quippe in multis et inspe-
ctione difficilis. Hinc dominus non semel petri animum post ne-
gationem sed secundo ac tercio quemadmodum se habet interrogat non ut
ignorans. hoc enim in responsionibus filius ipse petrus manifeste
probat. quas apte ipse absconditus nichil quod ignorantem refert. sed
huiusmodi dispensatione perscrutabatur. immediatebat quippe. Simon
Jo ultimo Johannis diligis me. docere nos volunt quomodo perscrutarem et
quomodo iudicaremus per sequentem videlicet ministrorum septem
autem dies non frustra posuit. sed ut necessarium penitentium

numerum honorant. In ipso quippe omne vinculum cuiusque obli-
gationis ex lege cessabat. Nam in annis vii hebreorum relaxabatur servitium, iubente lege ut qui vii constabat ebdomadibus omni inde concedebatur remissio debitorum, et omnis terra a possidente credito libata antecessorem reuertebatur ad dominum. Sed et babiloniam populi captivitatem septuagesimo anno relin restitutam fuisse cognovimus. Postea Petrus a domino inquirit dicens: Si peccaverit in me frater meus, quotiens dimittam ei? usque septies? Ille autem respondit: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies. In quo stationis pusillitatem reprehendens ait: Non dico tibi septies, sed. Et subiungit: sed usque septuagies septies. Ergo nec sic ab eadem cessat numero, sed ipsum multiplicans cum eo multiplicat et remissionem. Si quis aliud rursus inquirat quam ob causam num hunc expeditus posuit capitulis, sed breue invenimus rationem. Morari quippe diutius ad alia necessaria urgentibus sicut tempus non patitur. Septenarius ergo numerus totius habere putatur intra credunt plenitudinem, que in se septem diebus rotha evolvitur, modo hoc completo recte cunctorum peccatum atque vinculum seculi cessat atque hunc numerum quibrem septima in divinis scripturis sepius nominatur, quemadmodum et Paulus de Moyse loquitur. Dixit enim in quodam loco de die septima sic: Et requievit deus ab omnibus operibus suis. Et paulo post subdidit: qui autem intravit in requiem eius et ipse requievit ab operibus suis sicut et a suis deus. Sed et Ecclesiastes ait: Da partes septem nec non et octo. Prudentiam haberi putans seculi principalis et futuri quibus sic in presenti seculo vivamus sicut expectantes futurum. Et hec quidem ita se habent. Sed cum maiori studio sit distinguenda sequentia: Plaga lepre si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem et videbit eum. Cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutaverit aspectum, ipsa quoque caro viva apparuerit, lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti. Contaminabit itaque eum sacerdos, et non recludet, quia perspicue immundus est. Non pretermittimus quasi superfluus esse legislator eademque repetens in hoc atque eodem libro, sed nec distinctio sit in medio ut videatur exercere studio se frequenti legis meditatione memoriam, de quibus cum primis plene atque sufficienter exposuit. Dehinc hec cursus apparet legislator adversare, sed non ita est. Nam et si ita est proximum, multum tamen diversitatem atque differentiam habet intentionum. Hic siquidem non de quolibet simpliciter peccato sed de manifesta transgressione legalis dicit littera. Propter quod plagam lepre passionem ipsam appellavit. Non reminiscimus tantum quia lepram diximus legis esse prevaricationem, quia noceat etiam cum particularis sit, sicut lepra. Licet parva pars comprehendat corporis. Quam autem legem existimat preparari? Non eam que est de invidia et adulterio, rapacitate aut avaricia, et de honorandis parentibus. Nam similis lex erat et gentibus. Sed et eam que de sacrificiis et purificationibus scribebat: Non tangas, non gustes, non contrectes, eam que circumcidi carnem iubeat. Hec enim erant eis specialia a gentibus communionem non habentia. Si igitur plaga huius lepre in homine orta

Exod. xxi

Esdre

Math. xviii de peccato septies

I. Hebr.

I. Eccl.

Lev. xiii

fuerit. Et videns eam sacerdos album colorem in cute pprevit
prevaricationis manifestam aptamque littere ille qui voluntate atque
ex studio egerit. Hoc enim esse capillorum aspectum in album mu-
tari. id est per te animum maligna prevaricatione transferri ut supra
diximus. Habet autem ipsa species vivam carnem ut qui videlicet
et si in aliqua transgreditur, in aliis tamen legem defendit quam
frustra sanam carnem appellaret nisi et beatus Paulus sic illam ap-
pellasse videtur. aut enim justificationis carnis usque ad tempus
correctionis impositis. Lepra vetustissima iudicabitur consenescit
enim pectus et corrumpitur quia pugnam ipse continuam et vivam
habet dum in aliquibus legem despicit in aliquibus de-
fendit. Propter quod eum contaminat sacerdos et non recludit.
Vel scitur lex et separat quia perspicue in impudicitia est quomodo in-
ter abhominabiles et inmundos est qui legem inhonorat quam
ipse sibi necessariam esse ex parte custodiendo confirmat qui-
bus licet in sequentibus plano modo minus manifesta sunt ad
ea ipsa nos iam ordine compellente pergamus. Si autem efflo-
ruerit discurrens lepra in cute et operuerit omnem cutem a
capite usque ad pedes quicquid sub aspectum oculorum cadit con-
siderabit eum sacerdos. Et teneri lepra mundissima iudicabit eo quod
omnis in candorem versa sit et idcirco homo mundus erit. Quando
vero color vivens in eo apparuerit tunc sacerdotis iudicio polluetur
et inter inmundos reputabitur. Caro enim viva si lepra aspergatur immunda
est. quod si rursus versa fuerit in alborem et totum hominem operue-
rit sacerdos considerabit eum et mundum esse decernet. Non eges
multis sermonibus in presentis loci expositione. sequentia enim pre-
cedentibus et priora sequentibus ad interpretationem concurrerunt. Post hec
Jacobus dicebat. Omnis perplexa scripture sua interpretatione
non fit unam que enim est maxime ex sequentibus explanatur.
Lepram in cute diximus legalis esse littere prevaricationem bene
autem dixit in cute. que sabbatum circumcisio purificationum
que per legem sanciuntur transgressio autem non aufert anime le-
sionem. Cohereret quippe legis littera exteriorem hominem. Si ergo
eadem lepra tegat omnem cutem a capite usque ad pedes et
quicquid sub aspectu oculorum sacerdotis cadit mundus decernitur.
Si enim quispiam a toto legis littere recedat custodia et neque circum-
cisionem neque ciborum differentiam neque sabbatorum custodiam
nec pollutionum aut sacrificiorum aut ceterorum aliorum talium exercet
opus. sed ab omnibus legalibus elementis recedat. atque a capite
usque ad pedes. a primo videlicet usque ad ultimum horum mandato-
rum ad media convertatur atque perfectus fiat que hoc in conspectu
sacerdotis id est christi. ut ipse videns transgressionem impositorum
suscipiat eum, teneri lepra mundissima iudicabit eo quod omnis
in candorem versa sit ad claritatem videlicet. Hic semetipsum euan-
gelice conversationis transtulit. sicut prophetis exponentibus ad quos
dictum est. Luceat lux vestra coram hominibus. Et rursus. Sicut
in die honeste ambulemus. Et apostolus omnes filii lucis non noctis neque
tenebrarum nominantur. Quando si caro viva in ea apparuerit id est
iudaicum mandatum quia viventia, non propter accipientes, sed
propter deum illa putantur dogmata magis autem et propter accipientes
qui secundum illum modum que data sunt custodiant necesse est. ut
qui nec hec capiatur, neque illa a quibus recessit polluatur.

Sacramentis probatione proferamus viventia quidem quia dicitur
legalia iudeorum mandata Audiamus stephanum de moyse in- Actuum vii
deis dicentem Hic est qui fuit in ecclesia in heremo cum angelo
qui loquebatur ei in monte syna cum patribus nostris qui susce-
pit verba viventia dare nobis Ecce quomodo viventia appellant
iustificationes legis Quid autem subdidit Cui noluerunt obedien-
tes esse patres nostri Et quidem obedierunt quantum ad faciem
apparentis littere sed non obedire dixit Non obedire inter-
interpretationi sed solis litteris legem dantis Quia autem asserunt
ut elegis credens et postea quippiam legis gerens repre-
hensionis a sacerdotali subiacuit et inter inmundos reputatur Galat. v
xxviii q. i Sic enim et in iiii macr. de lep. Docet paulus galatis precipiens Ecce ego paulus dico vo-
bis si circumcidimini christus vobis nichil proderit Et rursus dies Galat. iiii
custoditis et menses et tempora et annos timeo ne forte fru- l. xxxi q. v no. lig.
stra laboraverim in vobis Et rursus Qui in lege iustifica- Ibid. v
mini a gratia excidistis De iudaicis etiam tradicionibus ait
Si enim que destruxi hec eadem iterum reedifico transgressorem
me constituo Quod si color sanus hoc est enim vivens Sanus
autem dicitur secundum iudeorum estimationem atque legalem comprehen-
sionem Non autem secundum veritatem reciderit in vitatem hec fuit
in albuginem idem in ecclesiastica conversatione veniet ad sacerdo-
tem christum et iudicabit eum esse deterius venire quomodo contendentis
inscitie eadem ratione qua totus lepsus ex multitudine que
pullulatur in mundicie secundum legem inmundus efficitur ita et plebs
degentibus in multitudine et persecutione legalis littere predi-
cationis inmunda per ipsam legem efficitur que non litteram
sed spiritualem mandati querit intelligenciam Caro et
cutis in qua ulcus natum est et sanatum et in loco ulceris
cicatrix apparuerit alba sive subrufa adducetur homo ad
sacerdotem Qui cum viderit locum lepre humiliorem carne
reliqua et pilos versos in candorem contaminabit eum
Plaga enim lepre orta est in ulcere Quod si pilus coloris est
pristini et cicatrix subobscura et vicina cute non est humilior
recludet eum vii diebus et siquidem creverit adiudicabit
eum lepre Sin autem steterit in loco suo ulceris est cicatrix
et homo mundus erit Beata est continua legis medita-
cio atque commisatio habereque semper in manibus thesaurum
ex quo cognitionis dei proferuntur divicie Quid obrem nos
quoque cum omni studio ea que iam nota sunt in littera latencia per-
quiramus ulcus natum et sanatum in primam curationem pre-
creatum est Quid enim sunt vulnera animarum et complent ma-
culis quemadmodum peccatum dicit et david dicebat Computruerunt
et deterioraverunt cicatrices mee a facie insipientie mee
Quid autem rursus curat anime vulneris huius apertum modo
facta penitentia Locus huius vulneris vulneris est actio
et consilium contra quod peccatum gestum est veluti david locus
vulneris fuit desiderium corporis propter hanc enim et in bersabee ad- l. ii Regum xi
ulterium et iniuriam homicidii crimen assumpsit Achabantem
cupiditas per quam in amorem naboth vinee commisit iude l. iii Reg. xxi
Joh. xii vero avaricia hec enim ei proditionis consilium dedit Paulus per
ignoranciam zelus a quo dementer ihesum persecutus est in- I Thi. i

in loco ulceris cicatrix alba id est lucida et ita manifesta ut eciam
de longe videatur. id est que evenit peccanti ex peccato pro simplici secundum
que alle propter hoc quod semel adulteratus est adulter dicitur. Raab autem propter pre-
teritorum pro secutorum. alter autem propter latrocinium latro eciam si iam a talia ac-
Josue vi | tione recessisset appellatur. non hoc nomine Raab meretrix post
multas quidem conversiones, camque que duo iuvenum ob fidem ap-
pellamus. eum utrosque se a fornicatione suspenderit. Sed quin
librum cum ulceris dixisset album hoc tamen dixit album
seu iustum fieri quia album quidem dixit quod sit ex vulnere
legalis transgressionis album legem vocans. Non enim erat
talis factura sole iusticie. et propterea rubra non erat. Ergo rubrum
quod ex evangelica venit prevaricatione evidenter appellat
utrumque tamen proximum est. in quo ab eadem intrantes enim
Isay 4 v | dicitur, Fratres his albus et rubicundus. Prius est lex ipsi
evangelium in pedibus legalibus circumcisionibus et emundacione offensus
evangelice. postea communicatis medicorum baptismata sabbatique con-
studiam et huiusmodi prohibent prevaricationes. Sed que lex magis sit
legalis transgressio ad ipsum pertinens utique Christum cuius in
... x et xv | secundum id est idolothicis carnibus sanguinis et suffocati esus. Nam
et si hec legalia sunt precepta et alia tamen ea custodire apostoli
Actuum xv | preceperunt quod ostendit Jacobus dicens. Visum est spiritui sancto
et nobis nichil amplius super imponere vobis oneris exceptis
his abstinere ab idolothitis et sanguine et suffocato et fornica-
cione. Evangelica est autem que et si non secundum legem erat. Qui-
Mt v | cumque dixerit fratri suo fatue reus erit iudicio. Et qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo.
Si ergo sanato albo et penitencia curato peccato in loco ulceris in regione
videlicet peccati ulceris album aut rubeum videatur. secta quedam pec peccati
evangelicus sive legalis apud peccantem recepta fuerit necessarie adiudi-
catur hoc sacerdotis venit. Qui si viderit locum lepre humiliorem carne
reliqua id est humiliorem factam lesionem ipsam metem. manifesteque ani-
mi mutatam ad maliciam. hoc enim est prolapsus in candorem cordis. Conta-
minabit eum sacerdos. Semel enim in habitudine peccati factus est. et am-
ne mala de passione pullus morbuit. Unde lepram in vulnere et florentem
eam passionem legislator appellavit. Quod si pilus coloris est pristini
et cicatrix subobscura, id est penitentis ingens et sit dicimus vocem
recludi precepit. pro eo quod omnino in tali suspicione venit prius desinere su-
spicionem noluit. Et si quidem crevit et in mala gloriando multiplicata fue-
rit adiudicabit eum sacerdos lepre. Dicit autem lepram animi immundi-
ciam que crevit sive effloruit posterioribus actionibus multiplicata. Si
autem non est multiplicata sed steterit in loco suo nichil enim amplius in
hoc peccasse invenitur solum hoc peccatum quod eius cognovit de quo
et egit penitenciam mundum illum sacerdos iudicat. Cicatrix enim vul-
neris est. Humana passio. non autem quia ad hoc paratur audit sedicionem ex-
emplis his assumptis ad subtilem predicatoris probacionem, peccavit Py-
latus in duos causam non invenimus in eo mortis. et tu tamen com-
Mt xxvii | pnans eum. Sed peccatum huius ulceris sanatum est cum manus lavisset
et dixisset innocens ego sum a sanguine iusti huius. sed non presentat
cum Christum postea flagellavit. Ergo maiorem peccat et deteriorem ci-
catricem habent peccati. et recte eum sacerdos contaminavit Christus
Jo xix | videlicet quando ad eum dixit, Propterea qui tradidit me tibi maius

pe 3 d 1 · pn'lose

petrum habz Nam cum undecim iudam diceret nec huic aperto aliquid
hominem peccavit et paulus · sed cum ulcus sanatum fuisset et p vocatione
cicatricem peccati intantum sanavit ut ipse persecutorem se appellaret — Actuum ix
Ait enim Non sum dignus appellari apostolus quia persecutus sum ecclesiam — 1 Cor xv
dei Et non illud postea dilatavit Quapropter videns eum sacerdos
celestis mundum iudicavit quando anania dubitante et nolente ad eum — vas
accedere ut videlicet persecutorem atque immundum dicebat vade quia electionis — Actuum ix
mihi est iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel
iste [?]. Caro et cutis quam ignis exusserit et sanata albam sive
rufam habuerit cicatricem considerabit eam sacerdos et ecce versa est in
alborem et locus eius reliqua cute humilior contaminabit eum
quia plaga lepre in cicatrice est orta est. Quod si pilorum color non
fuerit immutatus nec humilior plaga carne reliqua et ipsa lepre — et
species fuerit sub obscura recludet eum vii diebus et die septimo contemplabitur
si creverit in cute lepra contaminabit eum. Si autem in loco
suo candor steterit non satis clarus plaga combustionis est et idcirco
mundabitur quia cicatrix est combustionis. Quibus de eisdem legislator de
eisdem videtur loqui sed non ita est. Nam secundum aliquid eadem dicit
secundum aliquid autem differt. cum passionem quippe premat alterum
eandem tamen passionem subinfert cum iudicationem. Superius autem de alio
ulcere dicente locutus est quod ex egritudine corporis generatur et prefert.
Hec enim solet scriptura sacra ulcera appellare que non sunt de ferro aut
lapidibus sed alia aliqua per cussione plagas vocat et vulnera
precipue de lazaro inquit quia canes venientes lingebant ulcera — Luc xvi
eius. Cum ipse quippe carnis fame in morbo et corrupte erant
illa vulnera. De eo autem qui descendit in iericho et in latrones — Luc x
incidit plagas inquit imponentes ei recesserunt. deinde post
pauca plagas istas prout vulnera alligasse samaritanum propter
manifestam ergo differentiam ulceris et vulneris vel autem plage lepre
prescripturas spiritus divinus audit. Quid ergo vere ulcus est negle
cte carnis nostre nisi corporum voluptas et ebrietas et castrimar-
gia. Hec enim luxurie et carne et in semetipsis exiliente proveniunt
Ignis autem mali invidia ignis latens et consumens paulatim
habentes se propter quod et ysaias dixit Zelus apprehendit — ix
populum ineruditum et nunc ignis adversarios consumit Zelum in
presenti dixit invidiam. Zelant enim non ut imitentur virtutes sed
ut illas impediant. operantes quod perimant. Cui ergo alienis
bonis invidia peccati ex invidia contingit et sanatus fuit prima
sententia cicatricem ne forte per primam in passionem recidat et si reversum
invenit contaminabit eum immundum esse iudicans. Terra enim — Ezech vi
sepe veniente super se bibens ymbrem et proferens herbam oppor
tunam illis a quibus colitur benedictionem accipiet a deo
Proferens vero spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima
cuius finis in combustione sicut paulus ait. Si autem in eo inventa — Hebreorum vi
fuerit redisse ad iniquitatem sicut invidia nec exaspatione post
sui diffusum (?) post peccato latius ulcus habuit. mundum illud
sacerdos iudicat ut pote qui semel per primam est mundatus. dicit
bit autem et pilum intendendo se mutabit in album et si humilior
est a cute locus. que omnia plenissime in superioribus
interpretati sumus. Ideo enim hic breviter ad ulteriora est ut
ad futura curramus

Vir sive mulier in cuius capite vel barba germinaverit lepra intuebitur eos sacerdos et si quidem humilior fuerit locus carne reliqua et capillus flavus solitoque subtilior contaminabit eos quia lepra capitis ac barbe est. Sin autem viderit et locum macule equalem vicine carni et capillum nigrum recludet eos vii diebus et die septima intuebitur. Si non creverit macula et pilus sui coloris est et locus plage carni relique equalis radetur homo absque loco macule et recludetur vii diebus aliis. Si die octavo visa fuerit stetisse in loco suo nec humilior carne reliqua mundabit eum lotisque vestibus mundus erit. Non de quibuslibet hic sed necessariis hoc mandatum lex dedit. Neque enim de solis actionibus, sed et de divinis dogmatibus pertinebit. Divisio quoque competenter eius describitur. Primum quidem discretionis vite, deinde eorum que ad dogmata pertinent diligentem curam gerens. Leprosum autem ponit non tam specialiter hominem alienum sed quod dicit vir sive mulier designans, perspicuus quid oporteat intelligi hominem. Cur autem hic explanatione in hac congruit, ut videlicet non agnosceremus inherentem cium infirma putatur sive peccat in dogmate. Hic quoque peccatum lepram in capite et in barba propterea appellat quia hec sunt propria necnon corporis, et ex hac ostenditur non ita que est impietatem dogmatum provenire, sed erga valde necessaria et sine quibus non potest sicut nec sine capite homo subsistere. Ipsius et David scriptum utriusque similiter cum mandatum volens ostendere unguento hinc a capite in barbis descendenti comparavit. Dicit enim: Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam, barbam Aaron. Unde errare contingit in dubitate contingit maculam lepre in barba et in capite habere. Hinc sacerdos inspiciat et si viderit humiliorem locum carne reliqua et in sensibus perscrutatione ex blasphemia factam. Quomodo autem hoc sit, idest si pilus flavus solitoque subtilior fuerit, idest et si non humilius, videlicet tamen animum ad blasphemiam intendit. Hoc enim subtilem esse pilum et neque efflorere sed planescere ostenditur. Contaminabit eos sacerdos. Quare ? lepra capitis ac barbe est vel sicut lex dicit. Voluntas est intricatus enim ad malo et eius ad tantum pervenit impietatem. Si viderit locum macule equalem vicine carni et capillum nigrum et non exuberet hoc quod ex maxima blasphemia apparens animo est voluntas inspicientium idest impietas dogmatis recludet eos vii diebus sacerdos ne per pena tantis quoniam destructe probationis causa. Tempora namque in omnibus quidem discretionis tamen in hiis quidem hoc circa dominum tempus vacat. Intuendum est deinde quomodo per reclusionem indicat. Admiranda est discretio qua tenet eos qui impie indagnationibus agunt. Si non creverit macula videlicet impietas et capillus sui coloris est idest nec capillus flavus in ea est tamen non potest cogitare propter nefandam turpitudinem, sponte aut invitus impie egit. Tunc iubet radi hominem absque loco macule. Apte quo alia radi precepit verba et castigari, si forsan in excelsis comprehendi possit utrumque per subreptionem sicut evenire frequenter solet. Animalibus ... impiorum sicut locutus voluntas aut contigerunt

radi non precepit quia tibium in quo delinquet[ur] quod semel qui pe-
ccavit negavit dimidicari iam non oportet. Omnis enim reum in-
dicet peti eum qui quod confessus est lingua, voluntate se [?]tulis-
se negat. Quando autem & eo se indicans non comprehenderit
crevisse maculam nec dilatatam mea viderit impietatem qui
blasfemans omnino polluit stolam baptismatis, recte eum precepit
per penitentiam lavare vestimenta, et tunc mundus erit quia omnis
impietas per quandam penam mundatur. Verumtamen hic si predicto
immundatus, in impia rursus locutus fuerit, non inspiciet sa-
cerdos de pilo flavo, non quaeritur inquit quo animo impia lo-
cutus sit, sed quia mea de quibus penituit recidit, immundum eum
recte esse iudicat. Si non capillus niger fuit, id est si non lugens
apparuerit impietatem. Lugens non solum habitu sed et
animo et cogitationibus. Vidimus namque mane lugentium est
spiritum. Quem autem interiorem hominem oportet lugere peccantis quia
cogitationes corrupit, recte eius penam per pilum nigrum significavit
Potest quod ecclesia dei servitium diligens in luctuosa stola pene de-
coratur. et ideo formosam se, quia nigra est dicat sicut legitur Nigra Cantica 1
sum sed formosa filia ierusalem id est quia in penitendo stola sit luctus
induta. Dicit enim qui penitentiam agit sacerdos inuidit quoniam
ei hoc evenire conspexerit. Sed sufficiunt de his que inde contin-
gunt impietatibus tam ex voluntate quam ex ignorantia locutus
ad alia in eius moderatiam sermonem vertit. Vir et mulier in cuius Cor 4
cute candor apparuerit intuebitur eos sacerdos si deprehenderit
sub obscurum alborem lucere nitide sciat non esse lepram sed ma-
culam coloris candidi et hominem mundum. Iam et nos sicut dominus sen-
drop in legis scia, cum eo dicamus. Non fecit taliter omni nationi
et iudicia sua non manifestavit illis. Cum magna districtio-
ne supremis iudiciorum dogmatibus et eorum prevaricatoribus usus
fuisset, invenit qui de illis loqui suppleverit recte sic austeritatem
depascit districtionis et de his que secundum legem iudaicam dogmati-
bus loquuntur et que in eas sunt culpas sub obscurum alborem et
lucentem esse dixit. Quemadmodum ergo claritatem albam esse dixi[mus]
transgressorum legalis littere. sic et omnis ignorantiam sub obscurum
alborem et lucentem intelligas dici. Ignorantia autem hoc omnis que
dicit nec eorum que communia cum lege naturali vel evangelicis pre- Exodi 17
ceptis sunt possidet. Neque enim ignorare non occides non mechaberis
non furtum facies. cuilibet ignoscitur, sed quorundam particula-
lium parvorumque mandatorum ignorantia videtur quod oportet mun-
dari menstruatam, quod offerri parientem masculum, quod enim pro
ea que femina peperit, propter quod eam sub obscurum alborem in
parte parvas vel actiones particularium preceptorum ignorantiae habentem
appellavit. Qui ergo talis est non habet necesse mundari. Neque
enim ad iustificationem pertinent mandatorum. Sicut aggravaret eos
eorum neglectum tradita sunt, propter quod et deus per prophetam dicebat, de- Ezechiel 20
di eis precepta non bona, et iudicia in quibus non vivent
Vir de cuius capite capilli fluunt, calvus et mundus est et si a
fronte ceciderint pili recalvaster et mundus est. Si autem in cal-
vitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus
et hoc sacerdos viderit, iudicabit eum haud dubie lepram que orta est

in calvitio Reminiscendum est quia capillos pro cogitationibus in-
telleximus. ornare quippe caput ac tegere constituti sunt sicut cogitationes
mentem. Nunc autem nec omnimodas cogitationes deducimus ad medium
quia et capillorum incompositio feditatem potius praebet. Insuper quem-
admodum capillorum quidam decidunt alii autem renascuntur, in illo quoque tempore
nasci cessant. sic et his que sunt in mentibus cogitationibus recedentibus
aliae renascuntur. Ergo hic calvum appellat simplicem hominem non
eum qui omnino insipiens est aut irrationabilis. Quis enim est ho-
mo qui non capillos licet paucos in capite habeat. Hunc ergo destitu-
bit qui cogitationes paucas pro simplicitate gerit eumque simplicem
esse recte precepit. Sic quippe et medium consorte nature. Unde
eum et columbe comparat dominus. Quare autem huiusmodi personam omnino
indubitate legislator addixit. Quia melius est cum innocentia
habere etiam prudentiam. Quod manifestum est ex his que dominus dicebat
Estote sapientes sicut serpentes et simplices sicut columbe. Sed licet
laudabile sit illud tamen accipiendum non est. Quemadmodum enim nunc constat
eum qui ex toto simplex est. Nam hoc intelligendum est in capillis fluen-
tibus hoc est tabescentibus in fronte que et calvastrum appellavit;
hic autem de priore deterior est. Nam melius quidem est virtutes abscon-
dere. si tamen aliquis gloriam earum perdat tolerabilius passus est et veniam
venit postquam erit nudus. Quia enim secundum faciem divina scriptura
per virtutes et coram hominibus per eas dictionari. Attende Pau-
lum dicentem. Et que secundum faciem sunt videte. Si quis confidit sibi
Christi se esse hoc cogitet iterum apud semetipsum quia sicut ipse
Christi est ita et nos. Hoc autem si nullum periculum ex simplicitate simplicis
generatur. Si autem facta fuit in calvatia eius aut in recalvatione ma-
cula alba aut rufa lepra est. Quare quia nemo sic est simplex, ut
nesciat quia non debeat manum in ignem mittere neque in precipitudinem
semetipsum dare neque acutis gladiis ~~[illegible]~~ [illegible]. Si
autem hoc sit [illegible] non amplius novit quod accedere malum sit, quod de-
trahere pessimum, quod idololatria commedere iniquum atque mulierem alienam
concupiscere sit iniquum. Si quem ergo sacerdos maculam habentem
albam aut rufam in calvitio aut in recalvatione eius, id est ea que ex
toto vel ex parte simplicitate evangelicam vel corporalem eius normam pec-
cantem per ignorantiam fuisse repperit condempnabit vel contamina-
bit eum. Quare quia haud dubie lepra orta est in calvitio vel re-
calvatione quia in capite eius macula eius agit. Post quia invali-
dus et necessariis peccavit in omnibus nemo peccans venia me-
tur; naturalis enim lex ad quam necessaria legis tendunt et mul-
to magis evangelica precepta nec ab animalibus quidem sunt aliena
simplicibus. Quicumque ergo maculatus fuerit lepra et separatus ad ar-
bitrium sacerdotis habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste
contectum, contaminatum ac sordidum se clamabit omni tempore quo
leprosus est et inmundus solus habitabit extra castra. Ea que ad faciem
est in expositatio littere omnino inutilis videtur esse ridicula. Quid enim
prodest vestimenta dissuere aut caput habere nudatum, os contectum
sit ille enim qui corpore leprosus odorem spirat putoris ut recte absim-
hominum Dei operiat ora. Sed quia leprosum legislator intellexit eum
qui secundum predicta peccata inmundus est, necessarie eius dissolutum ve-
stimenta precepit ut per hoc cognosci possit quia dissolutas virtutes
atque vires anime sue carum ab estu atque gelu peccatorum portarunt ca-

Math. x

scutum fidei habere aut certe caput nudatum propter quod ut potest salutis galeam
non habentem: quam Paulus intelligibilia arma simul praecepit. ad Ephe. vi
os etiam non fuisse armatum propter quod sed quia cum mali gradus peccatum sit
et omnem pravam civitatem exaltatur multo magis tamen cum que
lingua est possidet simul etiam et adversus dignitate hunc qui
talis est prohibet Quoniam enim carnem coheret qui est ipse culpabilis
quomodo quis fuerit propriat non peccari: qui mechatur vult non Ro. ii
mechari Unde et David dicebat peccatori autem dixit deus quare tu enar
ras iusticias meas et assumis testamentum meum per os tuum. tu vero odisti
disciplinam et proiecisti sermones meos post te. et non quidem semper hoc.
sed omni tempore quo leprosus est. Omnibus diebus quibus in eo fuit
macula. Quid ergo per hec significat quia et si semel pecca-
vit etiam si non addiderit ad peccandum. immundus tamen usque dum
peniteat dicitur. Quia sine penitencia leprosus peccati permanens non mundatur.
Quae macula intelligitur lepre in ipso manet. Propterea verus
leprosus id est peccator solus ac separatus habitat tamen ut confundatur
quatenus ut nullius societatis eius contagio noceatur Unde dominus precepit
de eo qui peccaverit et ecclesie ut corrigeretur atque emendaretur contempserit Math. xviii
obedire Sit tibi inquit sicut ethnicus et publicanus habitabit
extra castra. Leprae quippe mandata etiam aliis nimis sunt
secundum spiritum consonantia. Unde Johannes separans ab intelligibili tabernaculo ii Joh. i
intelligibilem leprosum in catholicis epistolis scribit. Quicumque
venit ad vos et hanc doctrinam non affert nolite recipere eum
in domum et ave ei ne dixeritis Vestis lanea aut linea que le-
pram habuerit in stamine atque subtegmine aut certe pellis vel
quicquid ex pelle confectum est si alba aut rufa macula infe-
cta fuerint lepre reputabitur ostendeturque sacerdoti. qui consideratam
recludet vii diebus. et die septimo rursum aspiciens si crevisse
deprehenderit lepram perseverantem est pollutum iudicabit vestimen-
tum. et omne in quo fuerit inventa. et ideo comburetur flammis.
Quod si eam viderit non crevisse precipiet et lavabit id in quo
lepra est. recludetque illud vii diebus aliis. Et cum viderit faciem
pristinam non recepisse nec tamen crevisse lepram immundum
iudicabit et igne comburet eo quod infusa sit in superficie vesti-
menti vel per totum lepra Sin autem obscurior fuerit locus lepre. postquam
vestis est lota. abrumpet eum et a solido dividet Quod
si ultra apparuerit in his locis que prius immaculata erant lepra
volatilis et vaga debet igne comburi si cessaverit lavabit aqua
que pura sunt secundo et munda erunt Ista est lex lepre vestimenti la-
nei et linei staminis atque subtegminis omnisque supellectilis
pellicee quomodo mundari debeant vel contaminari. Unde quorum-
dam scriptum ac nimis abiectum legislatorem estimat qui
de stamine atque subtegmine que trama vulgo nuncupatur
loquitur vel aliquis quotusque animas audientium legis possit
ad modica componere Quid enim inquiunt predicatum scriptum quod
terrene sive stramina lepre quod pelliceas maculas habentes
necesse erit Nos non oportet ad solam intendere litteram
sed ad fructum spiritus Qui quemadmodum sub folia ita sub littera
legalis nuces custodire Tantam enim curam verus legislator gerit
ut non solum de illa cautos faciat lepra que ex his que iam
dicta sunt petitus crevit. sed et de hac que frequenter circa

virtutes eveniet. Dum male eis aliquis uti solet. Alia igitur vestimenta
anime alia vestimenta sunt corporis. que nec sordidata nec expoliata
contristant. Racionis enim Joseph retinere egiptia vestimentis spolian-
dus erat. vel quomodo pilis cameli baptista Johannes induebatur.
sed ea que sunt anime oportet esse electa de quibus Salomon dicebat.
Omni tempore vestimenta tua sint candida. David eciam dicit Omnis
gloria eius filie regis ab intus in fimbriis aureis circumdata varietate.
Glam intus anime decorem asserens in fimbriis aureis
videlicet sunt virtutes. Sed horum vestimenta quedam sunt lanea quedam
sunt linea lanea pauca et magna multorum talofaciencia linea
pro nulla parumque talofaciencia. Linea vestis anime est virginitas. De castitate virginali et continentia coniugali
lanea castitas coniugalis; laneam acquirere vel a possidendo continue-
ncia. Lineum habitaculum largitas rerum. Laneum vero philosophia
Lineum munitate honestas sine modestia; laneum vero ad mortem
prius veritate testari lineum falsum loqui. Unde et Salomon eciam
duplicibus vestitam hec significatum asserens dicebat. Quesivit
laneam et linum et operata est consilio manuum suarum. Et rursus
Ostragulatam vestem fecit sibi byssus et purpura indumentum eius.
Habet enim ecclesia lanea vestimenta et linea, byssum et purpuram
qui in coniugio et in virginitate decori sunt, omniaque alia que
a nobis modo sunt dicta commisse. Lanea vestimenta et linea significare
prediximus. Sed quia stamine atque subtegmine ex quibus contexte
fuerunt vestes legislator meminit, ipsum vero subtilitatem
stat presentare deposcit. Duo ergo hic racionem nobis procurat virtu-
tem intencio nostra et divinus nutus sive gracia et subtegmen est virtutum
in vestimentis. Intencio nostram intencionem, stamen autem dei nutu
et gracia quia stamen est in vestimento firmius quomodo et dei nutu
vel gracia incorruptibilis in nobis atque incommutabilis perstat su-
stinens subtegmen vestre intencionis ut perficiatur bone actionis
vestimentum. Pelles ex quibus conficit quod post temptaciones
perstat ... fide et virtute tribulaciones dicit pelles; quare
anima quemadmodum mortua pellis est, de qua fieri potest vas vel
tandem de ea tegere forsitan, aut cadus, aut stratum, aut pellis
tabernaculi aut aliquid aliud sit utile. Sed et tribulaciones et
temptaciones mortificant in se hominem. Humiliant enim eum
et valde in nichil redactum. Videmus vas tamen ex eis bonum
et utile fit paciencia atque probacio que omnino a deo bona sub-
sequitur. Ait enim Jacobus. Beatus vir qui suffert temptacionem
quia cum probatus fuerit accipiet coronam quam repromisit deus diligentibus se.
Ait et Paulus. Tribulacio pacienciam operatur, paciencia autem probacionem,
probacio autem spem. spes autem non confundit. Vides quanta uti-
lia vasa ex pelle tribulacionum et temptacionum fiunt. Quia
enim pelles tribulaciones et temptaciones appellamus ut sit meo-
rum Audi Job dicentem de suis tribulacionibus et tempta-
cionibus. Pelli mee consumptis carnibus adhesit os meum et
derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Miseremini mei mi-
seremini mei saltem vos amici mei quia manus domini tetigit me.
Prohibet enim nec minutum prestare quod est vestimentum, vel
magna est vel in medio eius. Habent enim lanearum et linearum dif-
ferenciam quemvis maculam nive albam aut rufam vel sit

lxx inundantem aut flammescentem dicit aut viridantem superbiam flamma
tem cenodoxiam Hec enim sunt angelorum prevaricatio quia ideo Christus vir
tutes a vana gloria liberas esse precepit Et neque ieiunare neque misereri mth vi
ad placendum hominibus iubet. probe quippe mercedem suam eos iam
ita fatuit affirmat Qui enim ab omnibus laudari volunt quemad
iam laudari adverso expectabunt Viridans autem superbia intelligitur
quia admodum floret velud virencia ita ut dicit David Vidi impium
pium super elevatum et super exaltatum super cedros libani et transivi
et ecce non erat Et rursus de eisdem / Sicut fenum ita arescent et
sicut olera herbarum cito cadunt / Sed et moabitarum populus quasi fun Num. xxii xxiii
te superbie subiacebat ut aliis omnibus gentibus Israel tunc tibi
ipse transeundi aditum in illatum non daret sed armis intercedit
Et balaam ad maledicendum conduxit mercede Unde apud ipsum
a balachar quem quasi ignorante quid diceret appellatus est. Dixit
enim ad maiores natu madian Sic delebit hic populus omnes qui
in nostris finibus commorantur quomodo solet bos herbas usque ad radicem
carpere Ergo apte probatum est quia superbiam seu vanam gloriam probabiliter
ad herere virtuti sed nec in stamine, sive in subtemine vult lepram
que dicta est evenire id est ut nec ipsum cum superbia vel vana gloria virtu
tes intendamus nec adeo nobis tales quam conveniunt deprimamur
Sed nec temptationes cum aliquis ex hiis nos legislator sustinere
desperat Quod si tale quippiam forsitan ut hominibus evenire con
tigerit in presbitero ea a sacerdote vult et neque virtutem neque intencionem
virtutis nec temptacionum paciencia repellere mox et deinceps
munda ex suspicione superbie vel vane glorie precepit nec rursus se
munda superbie sed separare eos vii diebus et temptare discernere
passionis Et siquidem crevit immunda sunt predicta omnia in quibus
istud evenerit Quia lepra perseverans est ipsum quod et flammis iubet
illa comburi Ergo flammam gehenne significat et future temporis
memoriam facit Neque enim dixit in igne cremabitur sed in igne
cremabitur Si autem post reclusionem eius videt non crevisse pa
piet et lavabunt id in quo lepra est id est diluere ea altius precepit
precepit Deinde post ~~diluvium~~ recludere illud vii diebus rursus /. Dilucom
iubet et exquisite iterum inveniat maculam superbie vel vane
glorie permanentem quamvis non creverit tamen inconmutata ob
lepre est quia ad penitenciam non migrat immunda est et igne combu
retur Confortata est enim passio et propterea virtutem homo debet corri
gere ea vult nec intendere Si enim obscuras sunt loca lepre id est
incerta lepra et dubia post quam vestis est lota per penitenciam ab
scidere passionem a vestimento virtutis ceterum predicta sunt precepit
Quomodo autem superbiam abrumpit valde melius se humiliatus
similiter et vanam gloriam omnibus a se removens modis id est omnes xiii
ut nec hominibus quibus superbie passio utitur nec laudibus
quibus vana crescit gloria delectetur ut gaudeat Sic quod quisque
ut nec quidem in suspicione cum hanc mutat et tunc mundus
est patet Sin autem ulterius apparuit in hiis locis que prius ma
culata fuerint id est in vestimento et in subtemine vel in stamine
vel in pelle id est in virtute aut ipsis temptationibus ad hoc eandem
sustineat passionem per qua ablutus est vel penitent atque in
causa permanet immundus huiusmodi reputatur et ignibus eum gehenne

suscipit quia lepra volatica et vaga est, id est quia hoc quod semel ma-
nule deductum siccatur id est peccator qui semel suspicione mundatus est [Math vi]
rursus lavari vult, ut tunc mundus nominetur. Unde aptissime illud
per intelligentiam legislator innuit. Quid de eodem peccato frequentibus mult-
lacrimis penitere. Frequentius enim commemoratus, nec ipsi volumus p-
mittit prevalere nec aliud. Quia ergo et de enumerationibus virtutes
maculis legislator purificationes precepit, iam per que lepra sanari vi-
deat agnosce. Hoc enim intendens invenies quia legislatori de lepra
illa cura fuit, que ex delictis maioribus nobis infligitur.

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Hic est ritus leprosi [L Cxiiii]
quando mundandus est. Adducetur ad sacerdotem, qui egressus
extra castra cum invenerit lepram esse mundatam, precipiet ei
qui purificatur, ut offerat pro se duos passeres vivos quos vesci li-
citum est, et lignum cedrinum vermiculumque et hysopum, et unum ex pas-
seribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes. Alium
autem vivum cum ligno cedrino et cocco et hysopo tinguet in
sanguine passeris immolati, et asperget illum qui mundandus
est septies ut iure purgetur, et dimittet passerem vivum ut in agrum [l' iure]
avolet. Cumque laverit homo vestimenta sua, radet omnes pilos
corporis et lavabitur aqua, purificatusque ingredietur castra, ita dum-
taxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus. Et die
septimo radet capillos capitis barbamque et supercilia ac totius
corporis pilos, et lotis rursum vestibus et corpore. Quia non
nos oportet negligenter arbitrari quempiam legislatorem dicere,
illud te oportet notare presentibus quod ea que de mundationibus
sancit solo Moysi non etiam Aaron sicut superius loquitur, quia Moy-
ses personae imaginem Christi secundum illos qui dicti sunt gerit mediatoris.
Solius autem Christi communis lepre competit emundatio. Propter quod nec de lepra
viri nudi que fit in ulcere vel cicatrice aut inustione aut alia
loquitur, sed ait: Hic est ritus leprosi. Per hoc omnem speciem lepre
complecti volens. Quia autem et Christus omne genus peccatorum mundavit
lepre et nimis simillima est mysterio eius presens materia quod
ex eo discimus, quia leprosum non venire ad sacerdotem, sed ad eum
ire sacerdotem precepit, neque adduci eum qui mundandus est quem-
admodum et Christus ad nos venit et eos qui ab eo mundari aliter ab
illo necessario indigebant. Et extra castra ad intuendum eum qui mundan-
dus erat egredi sacerdotem precepit, sicut nos Christus extra castra
passionum veniens dispensationis scilicet que tunc posita est visitavit.
Non prius autem hoc egit quam videret quia macula lepre ab eo
separaretur, id est antequam nos caruisse vidisse cepere. Unde quo-
niam non solum ex plebe iudaica crediderunt, sed et paganorum
ascendentes eum videre cupiebant ~~intuentes~~ miraculis, hec
apostolis dixerat: Venit hora ut glorificetur Filius hominis. [Ioh. xii]
Quod iudicit quod paratum esset humanum genus ad liberandum sa-
lutem per penitentiam. Hoc enim et gloriam suam appellavit. Tunc sacerdos [quod duos passeres vivos fert]
suscepit. Ducebat duos passeres vivos quos vesci licitum est.
Habuit enim hec Christus divinitatem scilicet et humanitatem, quia munda
Christi et iam humanitas et vivens est, munda quidem utpote que
peccatum non habuit, viva autem ut que genita ne ex viri

inmunditia . et ideo non fuit maledictione mortis obnoxia. Simul et
iungit et lignum cedrinum id est crucem. Cedro autem idem significatur quia
cedrus in lignis fortis. Nam et arca de lignis cedrinis facta fuis-
se asseritur quia lignorum imputribilium in constitutione eius moyses
mentionem fecit. Simul et vermiculum idest coccum quod lex ta-
cedinit coccinum tortum videlicet passionem. Dicitur enim Christi tinctura
sanctificatio coccinum. Unde clamide coccinea eum induentes ad pas-
sionem eum milites induerunt. Torta dicitur autem esse quare dixerunt — Job xix
Christi passibilitatem quam tenerat Christus quod in eum passio secundum quedam
est modis. Ysopum autem herbam aromaticis odoris gratia spiritus coopera-
trix emundationis nostre est. Unde David Asperges me domine
ysopo et mundabor. De passeribus quod quos diximus ad Christum
[illegible] precepit immolari vel occidi id est ideo quod erat passibile. Atque
portat [illegible]. Et occidi in vase fictili super aquas viventes in
nobis enim idest pro nobis. Significatur autem vas fictile de luto
videlicet facti vivificantis secundum carnem occidit super aquas vi-
vas idest baptismatis. Mors eius quippe [illegible] significat — Ro vj
baptisma. quod ostendit paulus dicens. Quicumque in Christo bap-
tizati sumus in morte eius baptizati sumus. In hoc vivens
passer et lignum cedrinum et coccinum tortum et ysopum
tingitur. Omnia enim hec comprehenduntur in utroque baptismate
quod diximus domine esse passionis. Figura significatur [illegible]
vivens passer que in unigeniti necessarie divinitate acci-
pimus. In sanguine etiam huius occisi passeris et aqua tingitur
de in[illegible] baptismatis quia non in hominis passione sed dei
et hominis baptizamur. Deinde post hoc vivens passer in agrum ut
avolet dimittitur. quod impassibilis divinitas et inseparabilis erat — de unione verbi et carnis
a carne que passa est. Unde ut inseparabilis in sanguine baptizatur
ut impassibilis vivus in agrum avolat ad latitudinem videlicet con-
templationis emittitur quod illum dimittente [illegible] intellectu. Pub- — in ro vj
licus enim contemplatione tenetur solummodo sponte detenta vel a nul-
lo alio detineri possit. Inspicit his qui mundatur et vestimenta lavat
videlicet actiones et si quas virtutes habuit quia et has peccato pol-
luit lavat autem penitentie et radit pilum id est omnem cogitationem
depravati quia antea eas habebat inmundas et lavatus aqua penitentie
aut baptismatis tunc necessarie mundabitur. Nam et si inmundus eum
superius nominavit. Dicit enim Sumptis inmundis sicut esse mundus offeret
duos passeres. Sed eum qui aptus erat ad mundationem pretendebat. Nam
quoniam his qui iam mundus est adhuc necesse habet mundari.
Tunc et in castra ingreditur ut conventum intret et unum sit atque intelli-
gibilium contractuum socius et alterius communionis quod tunc fidelibus
habetur. Reiteratur. Scilicet ac quia prohibentur hi qui nec dum mun- — 1. Cor vi
dati sunt peccatores; audi apostolum dicentem. Si his qui frater nominatur — fiat
aut adulter est aut avarus aut detractor aut ebriosus aut ra-
pax. cum huiusmodi nec cibum sumere. Verumptamen vii diebus
extra tabernaculum suum manebit; ad hunc scilicet communionem perti-
nentes licet custodiatur et paulatim ad interiora proficit. separatus
tabernaculo enim unusquisque nostrum mysteriorum ad expiationem. taber-
naculum a gelu tegentis nos et ab estu. Tabernaculo in quo
cenat cum deo sicut cum patre filius aut ut sponso sponsa vel
si aliquid aliud dicitur quod magis ad proximitatem significandum

ptinet / et die septima radit capillos capitis. barbamque et supercilia
ac totius corporis pilos. Qui hic non solum caput sed et barbam et super-
cilia et omnem simpliciter pilum qui in omni corpore est ac pilos et ac
cultum parent radi precepit. Nullam quod cogitationem veterem remanere
vult non solum illas que ornatu hominis ut patebat rationali. Et multa
de diversis discrepantia presentant. Illas enim per caput preter ornatum et multi-
tudinem significat sed nec has qui hominem contemplatum con-
stituunt de sublimibus et de minoribus rebus cogitationes hec enim
super cilia designatur que in altioribus sunt sita. Et circa eadem
pluriorum manifesta sensus organa sunt ut illas que discretionale
9tin fluentes per barbam recte significatur. Nam barba maxime
inter virile genus et muliebre discriminat. Hec autem omnia quoniam eius
carere cogitationes cupiens precepit sed nominatum et quasi nuda ge- xiiii
Ephes iiij nitura fieri volens et expoliari veterem hominem ut capillitio nunc
Novo incat ei qui antiquum rasit pilum alius novus et recens
nascitur qui et hinc veteribus carenti cogitationibus alie nove ad
meliora pullulant. Lavare etiam iubetur vestimenta sua id est actio-
nes immundas efficere. Et lavabit totum corpus aqua secunda
utique illud lavans. Nobis autem non est secundum baptisma unus Ephes iiij
enim deus una fides unum baptisma. Et quomodo secunda lavabitur
nisi ab solute per lacrimas. hac enim non semel nec bis sed tercio et
frequenter licet purgari quia et david dicebat facte sunt michi lacrime mee
panes die ac nocte. Sufficiunt quod et hec sufficere intendentem causa
ea que secundum spiritualia spiritualibus lex precepit et vere lepram id est
peccatum nostrum deleat. Propter quod omnis emundationis plurimas
precepit. Item in multis casibus aliorum per triarum corporum germinum propterea esset
subtilior tamen probatio erit horum ex subsequentibus. Assumet
duos agnos inmaculatos et ovem anniculam absque macula et
tres decimas simile in sacrificium que conspersa sit oleo et seorsum
olei sextarium. Cumque sacerdos purificans hominem statuit eum
et hec omnia coram domino in ostio tabernaculi testimonii tollet
agnum et offeret illum pro delicto. Oleique sextarium et oblatis
ante dominum omnibus immolabit agnum ubi immolari solet
sua pro peccato et holocaustum id est in loco sancto. sicut enim pro peccato ita
et pro delicto ad sacerdotem pertinet sancta sanctorum. Assumensque
sacerdos de sanguine hostie que immolata est pro delicto ponet
super extremum auricule dextre eius qui mundatur et super pollices
manus dextre et pedis et de olei sextario mittet in manum
suam sinistram tinguetque digitum dextrum in eo et asperget
septies contra dominum. Quod autem reliquum est olei in leva ma-
nu fundet super extremum auricule dextre eius qui mundatur
et super pollices manus ac pedis dextri et super sanguinem qui
Delicto fusus est pro delicto et super caput eius rogabit pro eo coram domino
et faciet sacrificium pro peccato. Tunc immolabit holocaustum et
ponet illud in altare cum libamentis suis. et homo rite mun-
dabitur. Hinc quia lex spiritualis est quod apostolus paulus ait ut
spiritualiter de indicamentis non discipimus fructibus legis qui
occulta in littera post quam enim prima die qua egreditur sacer-
dos extra castra immolari ad emundationem leprosi precepit Hic
rursus inter octava die alia per eum sacrificia iubet fieri Octava

eius dies eandem quam prima ingerit, quia omne prius tempus in ebdoma-
da diebus continetur. Post quos octava est, equalis ut diximus vir-
tutem prime gerens, immo omnino ipsam resonans. Est autem hec in
qua salvator resurrexit in qua in castra ingredimur. Post hec dies
septem enim qui mundatus lepra sue die medica octava in castris
ingredi precepit. Ea castra quedam utique illa que Iacob preter-
eam vidit quando angelis sibi occurrentibus locum castra dei ap- Gen. xxxi
pellavit. Ad hec mundatus leprosus ut post olim infirmitatis tempore
resurrectionis venit. In cuius figuram octavam diem sicut diximus
legislator accepit; que autem in eadem octava die agi precepta
sunt imaginis eius qui secundum nos est mysterium gerunt. Precepit si
quidem duos agnos immaculatos agniculos sumi et unam an-
niculam immaculatam unius, quorum quidem unum pro peccato, alium autem
in holocaustum precepit immolari. Omnia autem hec figuram gerunt
sacrificii salvatoris. Ipse enim propter nostra peccata et delicta in signa ipse
in holocaustum fuit. Utriusque autem genere propter ea sacrificium afferri
precepit ut ostenderet quod christus pro nobis occisus simul masculos
feminasque salvavit. Non solum autem agniculum mitto quod pre-
cepit, sed postremum pro hoc sacrificium signavit. Omnis sacrificii sicut docui-
lit ista figura gerit. Perfecta enim in predictis animalibus sunt an-
nicula animalia, ita ut ad filios generandos sint idonea. Sed
quia eum qui mundatur super sacrificium unguenti etiam sacra-
tatus trinitatis. Significari oportet tres decimas in simile idem
trinitatem patris et filii et spiritus sancti unius habentem in una quaque persona
perfectionem. Perfectus quippe est denarius numerus, propter quod et dominus di- Luc. xiii
cebat: Simile est regnum celorum mulieri que accipiens fermentum
abscondit in farine sata tria usque dum fermentaretur totum.
Unum autem hec conspersa oleo in sacrificium iubet. Sacrificium autem
dicit unguenti quod in oleo conspersum est. Quod ob compassionem
nostram gestum est, sed quoniam dicimus in eo tres offerri simile
decimas. Ut qui et si unguenti passionem totum sub trinitate
hec quod ex illo sacrificium actum est mysterium fuit. In nomine
enim patris atque ipsius unigeniti filii et spiritus sancti etiam baptisma
agitur in quo in morte christi baptizamur et totum ipsum mysterium
in eo sanctificatur. Precepit autem et sextarium olei sumi quia
fide intelligitur et legitur unum quasi quod eorum que predicta sunt
que recte sextarium nominatur quia quemadmodum sextarius men-
sura est et sicula secundum legem. Dicimus idem in figuram unius
humane et plus non capit. Quod enim plus est effunditur.
Minus autem propter canon suscepit quia hoc quod minuit neque quam
iam sextarius vel cotila potest appellari. Sic et fides ad
motus nostre mensuram datur, quemadmodum capit amplius aut minus
quam unicuique a deo est dispertita cognitio. Quod vero minus
est aut amplius ad infidelitatem tendit. Sed quamobrem
sextarium olei vel cotilam dixit quia misertus ingemuit
deus humani generis cum illud ad explenda legis opera
infirmatum vidisset. Iam non ex operibus salvare sed per-

sed per fidem hominem voluit. Gratia namque ex misericordia atque compas- ad quod
sione praebetur, ex fide comprehenditur sola. Non ex operibus, ut Pau-
Ro. xi lus dicit: Nam gratia iam non erit gratia. His ergo acceptis ad ostium
tabernaculi testimonii, id est ad ingressum intellectus scientiae Dei, qui mundatur
est adductus. Sacerdos autem sumens agnum unum pro delicto immolat
atque suae corporali passione. Nec esset hoc sanctius sicut quibusdam
videtur. Quid erat necesse agnum pro peccato immolari? seu quia ad
bibebat propter infirmitatem videntium mysteria atque spiritalem
intellectum abscondit in littera. Sic etiam dat quasdam occasio-
nes contemplationis per litteram et verba quae significant sicut intelle-
ctum spiritus. Unde et nunc cum agnum unum pro peccato praecepisset immo-
lari, qualem non dicit, quia ipse est pro delicto tum pro delicto. Mulier
cum aures a lepra detinebantur, propter quod ergo sic fecit nisi forte
ut auditum muniat et cautum reddat, ne seductionis peccatum introduxit. Quia ipse Adam
sicut per pedem vero omnes processus motus et vias comprehendere. Per manum autem actiones sancti-
et perficere voluit. His enim custoditis per singula intelligibilis
agnum et fidem quem necesse est nobis per misericordiam et
compassionem eius donata est intelligibilis leprosi neque quam
potest hominem penetrare quinque et oleum sextarium seu [illegible]
le quem esse fidem diximus in manum mittit sacerdotem [illegible]
ut sacerdotis fides qua et nos perducimur in lepribus mundatur.
Vel enim alter mensura est in sinistram manum assumpta sunt idem ac-
tione conformata et signata operibus. Intinxit autem oleum
in sinistram manum et intingit digito dextro in oleo sicut ait
2a Cor. vi Paulus: Per arma iustitiae a dextris et a sinistris, videlicet
per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, et quae
his similia sunt. Tunc aspergit septies contra Dominum. Praesumit
enim talis sacerdos apud Deum quando mundare eos [illegible] necessi-
tatem petiit et dimittere eis peccata potuit. Propterea septies
aspergit, quia numerum istum remissionis perfectum esse
demonstratum est. Sed postquam fundit super extrema dextrae
auriculae et super pollices manus ac pedis dextri, secundum
quod supra diximus, reliquum olei in capite fundit eius qui
vocatus est ut mundaretur. Pro ea sanctificatione omni perstantis cor-
poris Christum quidem cum eo qui mundatus est per hanc unctionem
efficaciter. Tunc iungit pro peccato sacrificium offertur qualiter
autem non dicit. Ex his enim quae de delictis dicta sunt possunt
etiam ea quae pro peccato sunt tunc [illegible]. Victima enim est et communia
utpote in eorum ipsum materia. Post hoc immolat holocaustum
et ponit illud in altare iuxta ordinem sacrificiorum quem pro
quam paulisper convenit legis secutio. Prius enim sacrificatum pro
delictis et peccatis et delicto passus est, tunc holocaustum. Ergo
prius nos Christi sacrificio a delictis et peccatis mundat et tunc
unum conficit holocaustum. Et propterea primum de delicto dicit,
deinde haec subdidit, quia de Christo dicit haec et illa dicebat et
ad unum sacrificium quod ex hostia nobis sanctificationem praebet,
quod nobis ad altare ascendere facit. Quando enim intelligi-
bilem mundationem spiritus totum nostrum corpus et animam sanctifican-
tes spiritales facti fuerimus, tunc digni ad ascensum
altaris efficimur, tunc plenissimam accipimus mundationem.

post quam iam aliam necessariam non habemus. Audisti enim que
emundationis precessit qualitas. Hec quidem nos a pollucione lepre
liberat. alia autem in castris introducit dei. Hec erit ad altare
ipsum et deinceps ut potest plenissime mundatus atque sublevare
potest. cum aliud invenimus ad sequencia necessarium est ut ad ea
tota omni studio tendamus. Quod si pauper est et non potest manus
eius invenire que dicta sunt sumet agnum pro delicto ad oblacionem ut ro-
get pro eo sacerdos decimamque partem simile conspersae oleo in sacrificium
et olei sextarium. Duosque turtures sive duos pullos columbe quorum
sit unus pro peccato et alter in holocaustum. Offeretque ea die octavo pu-
rificacionis sue sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram domino.
Qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei levabit simul im-
molato quoque agno de sanguine eius ponet super extremum auricule dex-
tre eius qui emundatur et super pollices manus eius pedis dextri
olei vero partem mittit in manum suam sinistram in quo intingens di-
gitum dextre manus asperget septies contra dominum tanget quoque
extremum dextre auricule illius qui mundatur et pollices manus
ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto reliquam
autem partem olei que est in sinistra manu mittet super caput purifi-
cati ut placet pro eo dominum. Et turturem sive pullum columbe
offeret unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis
hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundacione
sui. Admirabili erga eos qui legem acceperunt legislator condes-
censione utitur. Etenim veniam paupertati dat et mediocria pau-
peri sacrificia offerre precepit ne forte absumpserit dominum maiora eis quam
viribus est precepit. Sed quoniam non oportet ea que dicta sunt quippiam faci-
le inquisitum pauperum invenimus. Qui enim non habet panem
unde agnum, qui autem pecunia eget unde emat columbam vel
turturem. Manifestum est quod ad aliquam contemplacionem intendat
et ad occulta prorsus se dirigat enim, qui multum ingredi ad thesauros
absconditos. Convenit enim licet enim ei eucharistie sacrificium munere
propter paupertatem offerentis hec amittens intra quedam ei et
[illegible] magni [illegible] exequitur quod facit cum paupertati ignoscens
quam etiam lucro sacrificiorum nolens scandalizare. hec secundum litteram
nobis autem ex alio dat intelligere quia lepre macula est que prestat
deinde huius emundacionis penitencia. Hec autem opera necessaria
habet continentibus et actionibus studio valeat delere peccata propter quod
Iohannes baptista populo iudeorum dicebat. facite fructum dignum pe- mth iij luc iij
nitencie. Considerant enim sicut subtilius legislator eos qui non
omnia possunt que pertinent ad districtam racionem penitencie
exhibere operibus. Habet enim prima oracionem intentam demon-
nam vigiliis. sacrum ieiunium. Postremum etiam illa que
David dicit. Facte sunt mihi lacrime mee panes die ac nocte, et la-
vabo per singulas noctes lectum meum lacrimis stratum meum riga-
bo. Sed et cinerem sicut panem manducabam et poculum meum cum
fletu temperabam. Sunt etenim qui hec omnia forsitan propter
senectutem aut propter nimiam corporis infirmitatem agere non possunt
sicut in aliis negociis preter libri [illegible]
[illegible] quod volunt quidem invenire autem minime [illegible] non pos-
sunt et ut potest veniam dans alterum eis minorem [illegible] alia quam

sacrificiorum exequitur. Et ante omnia quidem agnum dicit. Oportet enim unumquemque penitentiam agentem ad benignitatem ante omnia migrare et hanc studere. Omnia hec etiam cuilibet facilis ad adipiscendum est quam animalis abstinentie decimam partem simile conspersse oleo, id est Christi theologiam assequi qui oleo seu misericordia

mi contemporari passus est carni, et sextarium seu prout lex totilatem olei vocat. Hanc autem esse manifestissime fidem mancioribus de misteriis. Sed quid offerri cum his legislator precepit? Duos turtures vel duos pullos columbarum. Hec autem facile reperiuntur a quolibet, id est continua legis meditacio, que non solum ex lectione. Ne forte et hanc dicas esse quibusdam difficilem, sed et ex contemplacione que est in animo et mente consistit, que utraque per sacco et ieiunio et lacrimis et cineris cibo fiunt atque similibus, ad humiliandam carnem et refrenandam animam. Si enim in operibus agimus. Faciant autem hec etiam legislator meditacio atque iuvenum studium districtaque iudiciorum divinorum mandatorum atque beneficiorum contemplacio et presentacio. Hec sacrificia pullis introduxit que etiam David necessarie exponit dicens: Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit et in cathedra pestilencie non sedit. Quia dema- infestat agnum sacrificiorum cum carentes malicia, ninatoniam signis, sed in lege domini fuit voluntas eius. Illa indicat qui mundam scienciam per contemplacionem innocentiam cogitacionum, quales quibusdam Paulus dicit: Legem non habentes et opera legis scripta in cordibus suis per disciplinatas cogitaciones demonstrantes; quales quidem modo est turturis oblacio. Unde cognitionem huius animalis ipse dominus per Jeremiam

Jer. viii prophetam inesse testatus est: Turtur et hyrundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui, populus autem meus non cognovit iudicium domini. Sed quid David superdictis addit? Et in lege domini fuit voluntas eius, meditabitur die ac nocte. Ps. i. et in lege eius

Hunc columbarum quasi meditandi vim habere

Is. xxxviii Isaias propheta dicit. Ait enim: Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba. Invenit ergo legislator sacrificia parva et infima mundare deo que possit offerre, et propterea legis huius subsequencia non immutat, ostendens quia etsi agnum non inveniat hoc quod penitentis in mundo, maximam rationem exigit, hoc posuit quidem ei sicut ex infirmitate pacienti precepit, tamen que illi eadem emundacionem omnibus quasi oblacionem addidit perfligare possunt. Post hec ad aliam dispensacionem eiusdem materie coherentem transit: Locutus est dominus ad Moysen et Aaron dicens: Cum ingressi fueritis in terram Chanaan quam ego dabo vobis in possessionem, si fuerit plaga lepre in edibus, ibit cuius est domus nuncians sacerdoti et dicet: quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille precipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit, ne immunda fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret domus lepram. Et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie alia, egredietur ostium domus et statim claudet eam septem diebus. Reversusque die septimo considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram iubebit erui lapides in

quibus lepra est et proiciet eos extra civitatem in locum immundum. Domum
autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem ra-
sure extra urbem in locum immundum lapidesque alios reponi pro
his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum. Cum autem
postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita
Ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos macu-
lis lepra est perseverans et immunda domus quam statim destru-
ent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient ex-
tra oppidum in locum immundum. Qui intraverit domum quando clausa
est immundus erit usque ad vesperum et qui dormierit in ea et co-
mederit quippiam lavabit vestimenta sua. Qui minori de-
sidat certe spiritalia negligenter meditari non debet. ea que
maxime circumspecte et necesse est in quibus minime medacitate
offendunt. Nam certe quidam in nuper lecta lege hac reprehen-
dunt quia secundum quod lxx asserunt deum dicentem moysi in-
troduxit. Dabo maculam lepre in domibus vestris in terra
possessionis vestre. Solitas ne deus iniquum indicat maculam
in quibus ... Sed nec turpia sunt ut mala ea
que affligunt ad eruditionem seu penam pro iniquitate constituta
velut fames terre motus hyatus terre tempestas mala
bellum atque similia sicut et ipse propheta dicit. Ego dominus Ysaye xlv
et non est alius formans lucem et creans tenebras faciens pa-
cem et creans mala. Quibus similia et alter propheta. Et
Quia descendit mala a domino in portam ierusalem tumultus qua-
drige stuporis habitanti lachis. Sed et propheta amos ait. Si iij ca°
est malum in civitate quod dominus non fecit. Hec quidem deus
non ut noceat ingerit sed ut valde iuvet homines. Afflictus quippe
humiliatur humiliatus autem currit ad eum qui eripere potest
dicatque cum david. Bonum mihi quod humiliasti me ut discam iustificationes
tuas. Et festinat ad medicum qui eum liberet a vulnere et hec
quidem ita se habent. sed nos ad contemplationem que imminet recur-
ramus. Ne forsan legislatorem quasi de lignis et lapidibus et
parietibus insensatis sancientem quidam eorum qui terra gratiorem
sapiam eam reprehendere nitantur quibus quia mali sunt
nulla etiam bona iudicantur. Nunc vero legislatoris intentio est
De veris domibus videlicet ecclesiis sancire. ideo quo nulles pas-
siones curabiles destructione quoque plenissimam ingerentes faciles
hic ad emundationem. que ne sunt incurabiles destructionem quoque ple-
nissimam ingerentes. sed horum magis disseramus. tunc ad ea que dicta
sunt veniemus. Possessiones nostre terra est quam vere possidemus
hereditas gentium. Ipsa est enim nostra possessio. Et si terra hostium
nostrorum fuit. in hac tamen nos etiam deus acquisivit et eos qui
quondam non erat populus nunc populum habet dei populi quod pos-
sessio recte nominatur. De hac terra dominus dicebat. Qui vero Math xiij
in terram bonam seminatus est hic est qui audit verbum et intelligit.
Domus enim nostre ecclesie sunt de quibus paulus dicebat. Si I Thi iij
tardavero ut scias quomodo te oportet in domo dei conversari que
est ecclesia dei vivi. In his secundum lxx dare se maculam lepre
deus promittit. Quod enim infestant ipsa legislatoris verba. Cum
enim dixisset et dabo maculam lepre in domibus terre possessionis

nostre. Et veniet cuius est domus vel qui sub(?) ... nuntians sacerdoti
et dicet Quasi macula lepre videtur mihi esse in domo mea. Hac autem
sententiis passione est, quod non est cuiuslibet domus sed tale quale dominum
condecet impleri. Si enim decet medicum ut non concedat egroti
quedam mortifera accipere. Decet et deum non concedere peccatore insen-
sibilitatis morbo diutius detineri ne in profundum inferni peccans
subitum ruat. Quod David orans dicebat Ne avertas faciem tuam
a me et ero similis descendentibus in lacum. Hec domui sensus certe
datur. Synagoge autem iudeorum non datur. Quod manifestum
est ex eo quod ipse deus per Osee prophetam ait: Cum ipsi cum mere- Osee iiii
tricibus versabantur et cum effeminatis sacrificabant et populus
non intelligens vapulabit. Et rursus dedit eis deus spiritum com-
punctionis oculos ut non videant et aures ut non audiant. Aliu-
trum prophetam audivimus dicentem Clauserunt oculos suos ut non vi-
derent et aures suas aggravaverunt ne audirent. Ut peccator a iusto
iudice ex suo peccato puniatur. Cetera autem non ita sed sponte peccat-
fuit eum deus sentire penam. Unde et eum qui in Corintho for-
nicatus est Paulus Sathane tradidit ut afflictus ab eo penam sen- i Cor v
tiret. Tradere inquiens eum qui huiusmodi est angelo Sathane in
interitum carnis. Similia prioribus legislatoris verbis dicens.
Et hic quidem secundum lex dabo inquit maculam lepre non quasi le-
pre ingerente deo sed veluti excitante atque arguente. Ille autem ait
Tradere huiusmodi angelo Sathane atque qui decepat eum olim
pellicitatione fornicationem. Sentit maiori potestate ab eo castigato-
rem ait enim in interitum carnis ut spiritus salvus fiat. Sensus peccati
apertus fiat et emendator. Similiter etiam ut manifestetur aliis
qualiter vivere cum minime debeant imitari. Sed et in domos hereticorum
possessionibus ac ceteris hereditatis gentium. Cum ingressi fuerint
Moyses et Aaron in terram Chanaan que nam est hec quam ego
dabo vobis in possessionem. Nam enim septem numero gentes
id est Chananei Ferezei Gergesei Amorrei Gebuzei Chetei et Araddei
terram promissam Abrahe possidebant. Indignum autem gerebant
hec septem nequitie spiritum. De quibus deus in evangeliis dicit
Cum immundus spiritus exierit ab homine assumet alios vii spiritus Math xii Luc xi
nequiores se et habitant in homine cuius novissima sunt deteriora
prioribus. Hii autem spiritus vanam terram promisse ipsi Abrahe id est
gentium hereditatem possidebant. Ipsi enim dictum est Quia patrem
multarum gentium posui te. Quid Moyses et Aaron lex videlicet Gen xvii
et prophete. Horum enim hii figuram gerunt. Quia Aaron Moyses
autem figuram legis gerit, prophetarum esse dictus est. Ingressi fuerint
inter gentes tunc precedens deus tirannidem abtinentes in genti-
bus qui sunt intelligibiles Chananei predictos expellet spiritus
possessionem autem legis et prophetarum et hec predicantium ipse esse
concedit gentes qui eas pro eo acquisivit sanguine. Terram hab-
itationem regnatoribus qui innovationem sancti spiritus que effluit
abunde super nos libavit nos ab hiis quibus dudum serviebamus
ut et hii qui ex gentibus sunt possiderent. Ysaie canticum dicit Domine
deus noster possederunt nos domini absque te tantum in te recordabimur no- Ysaie xxvi
minis tui. Nunc cuique autem eius possessio est etiam ... ministrat
quod eius procul dubio est. Ergo quia prophete et lex in gentium
hereditatem ingressi fuerint manifestantes evangelia predica-

tiam et ea que iam de intelligibilibus domibus dicta sunt apparere
potuerint. Ibit cuius est domus nunciat sacerdoti et dicet quasi pla-
ga lepre videtur mihi esse in domo mea. Quia enim sunt domestice 1. Kor. xv
ecclesie. Propterea ait cuius est domus. Audiamus paulum dicentem
Salutate priscillam et aquilam et domesticam eorum ecclesiam. Qui-
cumque ergo huiusmodi preest si sentit lepram intelligibilem, id est si male et impie
doctrine sensum quempiam comprehenderit timens ne hoc quod seducit
ad iniusticiam fiat ei ad iudicium vadat ad sacerdotem qui discernere
possit. Ipse enim non absolute sacerdos est. Quod manifestum est 1. ultimo
huiusmodi ex his que rursus paulus ad colosenses scripsit. Saluta-
te nimpham et domesticam eius ecclesiam. Quia multi presbiterorum
et pietatem ecclesias domesticas constituentes in eis doctores divinae
ministeriorum que nescientes ad communionem atque exultationem eorum
convenientes suscipiebant. Tales ergo qui huiusmodi est ibit ad
eum qui veri sacerdotii gerit qualis fuerant petrus vel paulus
vel thymoteus ceterique qui eorum doctrinam inviolatam custodierunt et 1. Thi. iii
irreprehensibiles permanentes. Oportet enim episcopum irreprehensibilem esse
ut ipse possit aliena iudicare peccata. Et dicit quasi plaga
lepre videtur mihi esse in domo mea, id est sensu impie doctrine
mea domestica apparet ecclesia. At ille precepit ut auferant uni-
versa de domo. Sive ut lex edocuit et precipiet sacerdos detegere
domum et non sordebunt omnia domus, id est precipiet recedere omnem
populum qui in ea colligebatur. Hic est enim tectum domus sive
instructura secundum quod frequenter ostendimus. Discedere autem eos
precipit id est opere ostendere quod alieni sunt a malo quod apparuit
in ecclesia et non communicent penitus. Sic est impius ingerenda
propter quod et moyses quando datan et abiron ad puniendum atque ad
perdendum deductum erat recedere reliquam multitudinem ne illius 1. Nu. xvi
participes efficerentur. Pene precepit. Hoc est enim quod ait ne immunda
fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea, id est sacerdos ut
consideret domus lepram. Et cum viderit in parietibus illius quasi
vallicules pallore sive rubore deformes. Parietes domus recte
dicuntur hii qui eam continent, id est ordines divina dicentium
atque docentium. Ex his qui vere consistit ecclesia et non sicut qui-
dam putant ex lignis atque lapidibus. Unde et moyses quando
colligere iubebatur ecclesiam. Non ligna et lapides ceteraque si-
milia sed plebem seniores levitasque convocabat. Secundum quam
rationem iacobus et cephas et johannes columne ecclesie di-
cebantur. Ergo recte parietes ministri sacerdotes doctoresque ut po-
te ipsi stabilitatem ecclesie fulcientes et plebem quodammodo
intra semetipsos colligentes. Pallens autem ut lex viridans et
rubicunda macula qualiter ne sit satis interpretans precedente
sanctionis ostendit. Esse enim illam vane glorie atque superbie
demonstrant. Ex quibus illos parietes maxime adiecte corruptionis sacramenta
ministrantium doctorumque et ad malas ac nephandas impietate
doctrinas prorumpunt. Si ergo apparuerint parietum vallicule sive
fossas habentes, id est si humilibra sacre ministrorum vel magistrorum
depressione vallescentem quodammodo ex reprehensibili pecto
perspexerit egredietur ostium domus et statim claudet eam

in diebus ecclesie modicitatem ingerens interpretatione que penitentie p(ro)
cepit veniam et absolvit. Si septenarius enim immunis peccati veniam
significat. Reversusque die vii° considerabit eam. Et si invenerit crevisse
lepram iubebit erui lapides in quibus lepra est et proiciet eos extra
civitatem in locum immundum. Et hoc quia diffusas maculas non inveniunt
nec exuberantem impietatem ideo hiis quidem qui peccaverunt ut pate
penitentibus ignosci potest et ut ex infirmitate peccantibus. Dogmata autem
et singramata in quibus est intelligibilis lepre videlicet impietatis macu
la hec non solum extra domum sed et extra civitatem recte proiciuntur. Non solum
de una ecclesia sed et de universali ecclesie universalis enim ecclesia velud
civitas dei vivi. Que continet ecclesiarum particularium conscriptum in eclesiis. Quam
obrem etiam in locum immundum proiciunt inter hereticorum videlicet conventicula
hic enim locus immundus qui omnia recipit dogmata impietatis. Et ipsa
post hec. Domum autem radi iubebit intrinsecus per circuitum et spargi pulverem ra
sure extra urbem in locum immundum. Radunt domum qui libros ecclesiasticos in
telligere atque discernere subtiliter student ut ipsam omnem materiam diligenter
perscrutantes insidentesque doctores in pravis libris rasure de indicationis ex
cavantes nullas mera impietatis sinant remanere reliquias. Et que ab
raserint hec mittantur in immundum locum sicut immunda et immundis inventa.
Alio enim domum quod lapides oporteat intelligi dogmata et toto
tium divinarum legem et singramata de quibus quando sane doctrine p(ro)
non invenisse dicuntur lapides si fieri voluntur supra terram et insulis. Quicumque
edificaverit super fundamentum hoc aurum argentum lapides preciosos.
Pulverem vero eam que particularis est interpretationis atque doctrinam ipse
moyses legislator significat. Quando enim Deuteronomium filiis israel
edidit hec ad eos dicebat. Et erit quacumque die transgressi fueritis iordanem ad ter
ram quam dominus deus tuus dabit tibi statues lapides grandes
et lines eos pulvere et scribes super lapidem omnes sermones ~~lapides~~ legis
huius. Deinde lapidum dum tractus apertius addidit. Et scribes super
lapides omnem legem hanc aperte nimis. Lapis autem legem nobis ex
planatam explanatamque exponentium dogmata atque singramata
ac particularis interpretatio. Quorum hec quidem per lapides. Aliud autem
per pulverem + excutient pedum. Quicumque non receperint vos neque + significavit unde et dominus
audierint vos exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris apostolis precepit ut contra eos
in testimonium illis. Quod multis hiis urbis pertinent dum maledicit qui non susciperent verbum
fert. Quia enim pedes evangelicos libros eorum atque doctrinam excuterent
legant divina intelligentia scriptum vii autem. Quam speciosi pedes evan pulverem
gelizantium pacem. Recte pulverem super pedes eorum evangelicorum
librorum videlicet interpretationem spiritualem accepit substitutionem
lapides ergo eradi et pulverem alium inferri dicens purgata ab omni
malo dogmata atque doctrinam p(ro)ximalis illis inferri et ecclesiam
limini sine ulla propter dubitationem. Hoc enim nobis considerare li
cet quando ceciderunt simon et paulus lepram dogmatum in docto
ribus antiochene cernens iacobus utpote sacerdoti magno
innotuit qui erasis prioribus doctoribus novis dogmatibus infusis
lapides in locum eorum. Rectissimas vero solum ibi ecclesie libros
et pulverem scilicet videlicet doctrinam addens unxit ecclesiam
curavitque quod accidat. Sed nec sic eam reliquit indiscus-

sam in subsequentibus sanctivit. Quia cum iniquitas meos qui pra-
vorum dogmatum morbo afficiuntur, cito deseruerit. Et post hec ait. Sin
autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita in ipsi
sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis lepra est per-
severans et inmunda domus, quia cum ejectis talibus dogmatibus et aliis
sane doctrine introductis ipsa virus impietatis dictita inveniatur appa-
ruit idem diffusa sive exuberans. Tunc sacerdos non ex longinquo au-
diri sed ex inspectione sua cognoscit quod permanens est impietatis
passio et inmunda talium iniustorum doctorum ecclesia in qua sicut aspersa
fuerit diffusa impietas rectissime decernitur quod ondit sequentia. dicunt
Ait enim. Qui statim destruent et lapides eius ac ligna ac uni-
versum pulverem proicient extra oppidum in locum inmundum. Id est
non solum iam condempnat dogmata sed et ipsos in quibus in-
venta fuerint et hos exquirere locuntur impia ecclesia constituerat
omnesque ipsam destruunt ecclesiam. Odivi enim inquit congregacionem
malignancium et cum impiis non sedebo. Sicut David dicebat.
Ergo extra eam que in celis est constituta vina mulierum ac
vera excluditur civitate et cum inmundis reputatur heretica. Qui
intraverit in domo ista quando clausa est idest que multe seu pene sub-
lecta est. Qui ingressus fuerit in quolibet ei communicans conventi-
culo inmundus erit usque dum pereat et multo magis qui in ea
dormit. Hic siquidem non aliter suscipiatur nisi lacrimis lavit in-
telligibilem stolam. Dormire autem in ea intelligimus requiescere
in verbis eius et non consuetudinis alicuius causa in eius conspectus
divertentem. Sed et qui comederit in ea cibum scilicet instituciones eius
legis iracundie incurret effectum, quia illius misteria par-
ticipare presumpsit ecclesie. Quam destruxit sacerdos reperiens impie-
tatem et doctrinas malas, id est ligna, fenum et stipulam ha-
bentem. Unde non solum lapides eius [illegible] cant parie-
tes scilicet et ligna ut parte commota feno ac stipule proicit.
Quod si introierit sacerdos et viderit lepram non crevisse in
domo postquam denuo linita est purificabit eam reddita sa-
nitate. Et in purificacionem eius sumet duos passeres lignumque cedrinum
et vermiculum atque ysopum. Et immolato uno passere in vase
fictili super aquas vivas tollet lignum cedrinum et ysopum et coccum
et passerem vivum et intinguet omnia in sanguine passeris immolati
atque in aquis viventibus et asperget domum septies purificabitque
eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et
in passere vivo lignoque cedrino et ysopo atque vermiculo.
Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere orabit
pro domo et iure mundabitur. Cum imagines hec sacrificia de
quibus loquitur legislator gerant [illegible] in subsequencia subtilius
exponimus quando ea in unoquoque [illegible] precepit hoc
autem necessarie dicitur quia manifeste apparet quod legislator
illam magis in ecclesiam decernent iniquitatem que est in do-
[illegible] reprehendat que indispensacionem eius qui probus est [illegible]
[illegible] et peccata in domum [illegible] hec accipi [illegible] propter
[illegible] que sufficienter [illegible] theologias posset sunt
[illegible] lignas. [illegible] omnia que contra mundacionem.
peta

Ista est omnis lex lepre et percussure lepre vestium et domorum cicatricis et
erumpentium papularum lucentis macule et in varias species coloribus
inmutatis ut possint sciri quo tempore quid mundum vel inmundum sit. Ista est
omnis lex lepre. Quia latius sanctionem lepre exposuit necessarium indi-
cavit eius reiterare capitula et prius quidem complexive genus
per hec autem species per partes exponit. Cum enim dixit Ista est lex omnis
lepre complexive genus ostendit. Species autem sunt aptissime que in
subsequentibus addidit. Preponens quoque recte perfectissime quod non
est spiritale atque peccatum. Omnium quippe esse hoc deterius diximus.
Est autem dogmatum impietas que contingit quibusdam de populo.
De quibus et legislator dicebat Vir autem mulier in quo fuerit pla-
ga lepre. Si autem tantummodo sacerdotum memoriam fecisset infirmitatem
continue nominasset. Post hec leprosum que est in vestimentis sed posuit. Hec
sunt enim anime vestimenta, idest ea que est in ceteris doctoribus de
predoctoribus. Ipsi enim domus et parietes tue possessionis ostensi sunt.
Deinde cicatricis et erumpentium papularum memoriam facit leprarum
rerum describens eam que est in peccatis sine dubio sive peractis. Omni-
bus autem his subdidit ut possit sciri quo tempore quid mundum vel in-
mundum sit, ostendens quia tunc delinquens inmundus est quando sciens
peccavit. Quando autem ignorans peccat propter ignorantiam videtur
sicut et cecus offendens, ita ut dominus de iudeis dicit Si ceci esse- I. Johannis ix
tis non haberetis peccatum. Nunc autem dicitis quia videmus peccatum ve-
strum permanet. Sed nos oculis scientie ad ea que expediunt uta-
mur ut per ipsos cum terrore peccata congnoscamus et inmundiciam, scientiam
dicentem in qua mundamur scientes acquiramus, et totam legem
lepre custodiamus. Mundi enim hoc modo in divinis tabernaculis
habitabimus in Christo Jhesu per quem et cum quo gloria patri cum
sancto spiritu in secula seculorum. Amen.

Incipit Ysichii presbiteri Jerosolimorum liber quintus

Qui legis meditationem operam dant, ad quem finem
quantum ne contendant quamque beatitudinem prius gerat
David propheta plane exponit. Cum enim qui habet
voluntatem in lege domini, et diebus et noctibus in ea me-
ditatur esse dicitur sicut lignum quod plantatum est secus
decursus aquarum quod et dabit fructum suum in tempore suo, et
folium eius non decidit. Nulla autem huic beatitudini equari
potest, ut quis ligni inveniatur vite. Sed et quod dominus dicebat Joh. v
Scrutamini scripturas quia in ipsis vos putatis vitam eternam habere
et ipse sunt que testimonium perhibent de me. Sed et illo loco
prophete psalmodie Beatus homo quem tu erudieris domine et de
lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis. Cognovi-
mus enim et libationem nobis peccatorum et longanimitatem ab ipsis
huius mundi diebus mala doctrinam sacrarum scripturarum et perfectum
anime non mediocrem ex ea carpimus. Propter quod Paulus
scribit ad Thimotheum I. Thi. iiii Hec meditare in his esto, ut
profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi metipsi et
doctrine, permane in eis. Hoc enim faciens et temetipsum salvabis
et eos qui te audiunt. Cum predictis ergo quibus tamen nostram
ipsorum salutem quam aliorum per hoc lucrandum studium. Et propterea nullus
liber neque studium vel eos qui eas exponunt vel meditatos
legentes a sacrarum scripturarum remonere debet expositionibus eius

Quia tamen maximum diuino placito opus legis libri sunt illi ex eis ca-
piunt margaritas qui frequenti eorum meditatione operantes effodi-
unt. Sed ea que sequuntur huius leuitici libri exequuntur per ordinem
super consistantes fundamento quem iam christus sicut quidam sapiens ar-
chitectus per karam posuit in eis. Dicit quidam insculptor sapiens
per uile instrumentum lapidem pollicens angularem sibi magnitudinem ut
hominibus ostendit et in instrumentis uilibus magna perficiat. Locutus
est dominus ad moysen et aaron dicens Loquimini filiis israel et dicite
eis Vir qui patitur fluxum seminis in mundus erit et tunc iudicabi-
tur inmundus si uel iacere cum per momenta singula adheserit carni illius
atque concreuerit fedus humor. Omnis huius completa dei mirabilis
est utpote cui sunt credita spiritalia sed mirabilior moyses se-
cundum maiora sunt credita et tante sapientie precepit celsitudinem
Nam quia infirmus erat qui ab eo legem percipiebat populus et
qui perfecta dogmata audire non poterat, tam infirmitati con-
descendere uolens ipsi eius dignitatem non minorare legis ui-
uit uirum quam nec celaret sublimia nec ea propter auditorum
infirmitatem deicere perferre potuisset. Nam circa eam mentem in
per legem lepre multas petentibus exposuisset species, et quod flu-
xum seminis patitur adiecit per quam aliam speciem peti (?) curasse
exponit et ei qui profluuium patitur doctrine ex qua corpus ipsius
subsistat, id est ex qua salutem habet. Hunc esse inmundum dixit immun-
dumque qui doctrinam non caste sed contra naturam idest contra
sequitur, qui doctrinam ueritatis et legem inordinate corrupte que diffudit ut ex ea eam
eius iura et legem inordinate corrupte que diffudit ut ex ea eam
mores corrumperet plurimum que cognoscentibus per partes texto-
rum differentes. Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens Loquimini filiis israhel et dicite eis. Recte moyses quidem
et aaron locutus est secundum tradi filiis israel id est cum populo mandatum
iubet, quia quecumque per doctrinam diuinam salutem sanctiunt seu
statuunt. Primum quidem principibus egent populi quia ipsis ma-
xime diuina concredita doctrina ipsique demonstrari sunt quo-
dam modo administratis, aut his qui filiis eorum credita est debent stu-
dere. Quia ordinem filiis israel tradi. Quod bene legislator ante effectum
eius populus reperit audientem inde mandatum eius in secundo or-
dine filiis israhel tradi. Quod bene legislator competenter custo-
diunt et post hec dixit Vir qui patitur fluxum seminis inmundus
erit. Lex hunc se coniungit uiro cum factus fuerit et cetera. Quo etiam
vnde eum duplicat hoc in mandatum datum intentione legis cupit o-
stendere et quantam sollicitudinem habeat legislator ut nichil eius
penitus perficeat. Sicut quidem dicit homo homo de filiis israel et de adue-
nis et hiis qui conuenti sunt eis qui fecerit holocaustum aut sacri-
ficium et ad ostium testimonii tabernaculi non adduxerit ad
faciendum hec duo exterminabitur homo ille de populo eius. Et
huius alia similia de quorum consummatione maximum legislator
curam gessit. Hic autem secundum predictam meditationem in
dixit homo homo secundum uiro uiro duplicans quidem quemadmodum et hic
personam propter fortitudinem uiro se appellant propterea legis

Pro xxxi qua vocabulo hoc mos est divine scripture significare eum qui perfecti
or est Quod audit salomon dicens virum autem fidelem quis inve
Ephes iiij niet Sed et paulus donec occurramus omnes in virum perfectum in me
suram etatis plenitudinis christi Ergo duplicatio appellationis
quantum ei pertineat de mandato manifestavit Quod autem viro di
xit et viro simpliciter hominem demonstravit quod doctoris munus
personam In hoc enim necessarie demonstrat perfecti formam Sed hunc
si factus fuerit seminis fluxus immundus erit Quod autem modo
lundi sequentia Et tunc iudicabitur hunc immunditie subiacere
idest hec est probatio immunditie eius Iudicium autem immunditie eius in
hoc loco dixit illam legem que immunditiam eius probat Et quis est
hic qui fluxum patitur seminis Semen intelligitur doctrina sicut ait
1 Cor ix paulus Si nos vobis spiritualia seminavimus sed et dominus ait
Math xiij Omnis qui audit verbum et non intelligit venit malignus et ra
pit que seminata sunt in corde eius Quia autem dicit lex vero
viro si fuerit profluvium seminis ex corpore eius ex quo constituit corpus
eius Sciendum est quod corpus duplex hic traditur hoc quidem ex quo
semen fluit aliud autem quod per fluxum seminis subsistit quia omne
ex inordinate procedente semine generatum fuerat quoddam corpus
~~ex quo fluxus semen~~ subsistere quod poterat necessarium fuit
corpus ex quo fluxus semen eius qui seminis fluxum patitur modis
omnibus intelligitur Aliud autem consistere incipit per fluxum idest hoc
quod ex eo generari debeat atque subsistere licet non generetur
propter quod lex et immundus est corpus aliud eius etiam illud secundum
appellat Quia revera corpus eius qui generat est hoc quod ex
eo generatur hac autem legis imperitia nota quia quemadmodum
littere mandatum corpus seminis effundentis intellexit ea propter ea
dicit fluens semen ex corpore eius Credo autem hoc quod ex eo ge
neratur recte subdens ex fluxu qui constituit corpus eius Ex
contemplatio spiritualis corpus doctoris ipsum quod ei creditum est
verbum et doctoralem dignitatem rationabiliter intellexit Corpus
Coloss ij enim christi doctorale verbum paulus appellavit sic dicens de eis qui
verbum doctorale discerpunt Corpus autem christi nemo vos sedu
cat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit am
bulans frustra inflatus sensu carnis sue et non tenens caput
ex quo totum corpus connexum et coniunctionibus subministratum
et constructum crescit in augmentum dei Corpus domini apte
doctorale asserens verbum quod recte corpus doctorum dicitur
Si quidem loco christi sacerdotes et doctores sunt in ecclesiis Unde
rursus secundum corpus eorum quod ex eorum consistit fluxu audi
torem populum intelligimus qui ex eius doctrina generatur Qui
tum eam qua precepit divinam doctrinam fluit contemnendo eam
Galat i et xi ij Cor xi sive transgrediendo Propter quod paulus dicebat Si nos aut
angelus de celo evangelizaverit vobis preter quam accepistis ana
thema sit Recte immundus est Ex fraude enim coniunctione
utraque impudica vel ex ambitione primatus hoc patimur
atque propterea nefariam doctrinam exquirunt que delectet eos quibus pru
1 Thi iiij rientes auribus pauli dixit et sanam doctrinam non susti
nentes vel ipse cui sit impudicus et secundum proprias passiones
sive concupiscentias doctrinam fluat Et ubi gratia tamen sit

amator adulterii respuit quod est de castitate mandatum vel si conne
sutor et circumspectus vel illuminet legem. hic ergo quia magisterii tenentur
nomine et non sana docet sed corrumpit doctrinam quam profert non potest
deo filios procreare. Unde et profluvium seminis pati dicitur. Nimis ergo
rationabiliter subdidit. Omnis dies profluvii corporis eius in quibus
conposuit corpus eius in profluvium immunditia eius est. Quousque enim
sic docet et doctorale corrumpit corpus ex quo corpus constitutum est idem
inmundus est in semetipso sicut ait. Inmunditiam habentis in doctrinam
sermonem quem profert sordidum impudentium immundum propter quod
et immunis ei conveniunt que sequuntur. Omne stratum in quo dormie
rit immundum erit et ubicumque sederit. Si quis hominum tetigit lectulum
eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque
ad vesperam. Quoniam multe alienorum doctrinarum species sunt quedam
enim sicut dixit paulus per immunditiam quedam autem per contentionem Colo. ii
quedam vero per ignorantiam quedam ex temeraria multiloquio de quo
dixit ille sapiens. In multiloquio non effugies peccatum. Quidam i Thess. x
autem ex eo quod delectantur in quorundam corruptione qui pestilentiam
doctoralem conneciunt sermone. Recte legislator cum hec quasdam
in sanctione lepre aliis vero in tiborum differentia significasset.
Aliud rursus aliud genus eorum qui ex impudentia et ex libidi
ne aliud docent per hoc mandatum quod de profluvium seminis pa
tientem exposuit sicut et superius approbavimus. Et iam et stratum
in quo dormit et ubi sedet inmundum legislator dicit. Paulus ergo
et lucas docerent nos quid de ipsis arbitrari debeamus. Dominus enim
vas et stratum non quasi sibi egeret sed has significant qui minis
sunt in doctrina sublimes. Cumque enim quidam modo apperuit
ita ut sederet in eis ac portaretur ab eis doctor ipse lucas docuit
quando de paulo deus ad ananiam dixit. Vade quia vas electio Actuum ix
nis erit mihi iste ad portandum nomen meum in gentibus et re
gibus. Quod imitationem Christi doctrinam paulus cepit ut imitaretur
eum opere et verbo et passionibus. Propter quod iure dicebat. An experi i Cor. xiiii
mentum queritis eius qui in me loquitur Christus. Vos autem
imitatores mei estote sicut et ego Christi. Alias vero rursus impleo ii Cor. i
ea que sunt passionum Christi in carne mea. Stratum autem magi Colos. i
stri quia proximum est stratus ut meos requiescat possessor eius
modis omnibus illos per hoc discipulos intelligi. In quos propter ni
miam obedientiam magister ipse et eius spiritus requiescit. Quod
manifestat paulus ex his que ad corinthios scripsit laudat ii Cor. vii
eos quod obedientes semetipsos tito prebuerunt habundantius autem gavisi
sumus in gaudio titi quia quievit spiritus eius in omnibus vobis. Eorum ergo
qui impudica docent et filiorum procreationem contra dicunt et legitimas
respuunt nuptias ut per hoc fornicationem introducant propter quod et fluxum
patientis seminis dicuntur utpote genitale semen et nuptias legem cor
rumpentes. De quibus paulus dicebat. Quia novissimis temporibus i Thi. iiii
recedent quidam a fide intendentes spiritibus erroris et doctrinis demo
niorum in ypocrisi. Cauteriatam habentes conscientiam prohibentes nubere
et abstinere a cibis que deus creavit ad percipiendum. Stratum quidam
et vas fiunt predictum modum fiunt quamquam in tantum inmundi sunt
ut nec mundatione percipit legislator. Sunt enim eos ita morbo affec
tos ut penitentiam agere nullatenus possint. Non enim ex ignorantia mali
doctrina sed prava habitudine simpliciter impudicias corrupti seu disso
luti sunt viribus. Unde etiam in talibus libenter et adheserunt. Si autem
quis tetigit lectum eius id est particeps fuerit prepositus de doctrina

Loquentium mendacium

eius et non insederit dogmatibus eius qui perversa docet ac sordi-
da iniquorum eius libros diffusius exponens sed dictis illius ipse si-
quidem sit eius vas. et stratum qui audit eos, ipse quoque ideo im-
dus est lavat tamen vestimenta sua per penitentiam sicut sepe diximus.
Et ipse lotus aqua lacrimarum vel baptismi immundus erit usque ad
vesperam usque dum tempus compleat penitentie hinc siquidem in vespera
in multis egerit et maxime in consummatione seculorum ideo circa finem
seculi xpistus noluit predicavit penitentiam. Qui tetigerit car-
nem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit
usque ad vesperam Si salivam huiuscemodi homo iecerit super eum
qui mundus est lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus
erit usque ad vesperam. Eum videlicet qui sit particeps doctrine perversa
docentis immundum esse usque dum semetipsum diluat per penitentie aquam
legislator precepit sive ultro quispiam particeps efficiatur prave
doctrine. Hoc est enim carnem tangere fluxum seminis patientis sive
docentis ex opere imitatur quidam in semetipsum introducat quam sermone
doctrine sue. hoc est enim salivam proicere quod Aquila sive super expue-
rit Symmachus sive expuerit ediderunt. Sagma super quod
sederit immundum erit usque ad vesperam. Sicut stratum in quo iacet qui flu-
xum patitur requiescit et vas in quo sedet immundus idest valde cis
tes diximus. Qui etiam sint dum cordis ut fictilia et lignea ac
lapidea que vasa que difficile mutari vel molliri possunt. Sic etiam
hic insagma sive ut lex ediderunt insagma asini negligentiaque
quidem dissolute sed tamen mollius habitorum ad commutandum
se. Mollia enim sagmata sive legislator intellexit. sed et his quia
bonis magistris exuti vel alium atque recipere malum dissipu-
latum potest quia talia sint que lex enuncians appellavit ta-
tentes. et ipse videlicet immundus erit usque dum ad penitentiam veni-
ent. Et omnis qui tetigerit quicquid sub eo erit immundus
erit usque ad vesperam. Et qui portaverit horum aliquid lavabit
vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperam.
Similiter sanxit non licere tangere fructum laborum eorum qui sub
iecti sunt effecti perversa docentibus qui sibi dederunt eorum qui sub
quodam in libris atque in temporibus doctoris substernentes semetipsos
aut hec tetigit aut quemlibet portavit horum aliquid. Ceterumque
in semetipsum hoc quod dictum est peccatum suscepit sive imposuit quod
facere quidam consueverunt. Ipsi quasi dicere se recta aut facere
simulantes eorum aut qui perversa docent aut agunt confir-
mant conatus atque ideo qualiter se erga perversa habeant convin-
cuntur nihilominus ipsi secundum peccatum huiusmodi habent necessa-
riam penitentiam. Vas fictile quod tetigerit qui talis est non lotis an-
te manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit
usque ad vesperam. Necessarie in omnibus ubi usus est legislator
hic omnino talis dispensatio fecerit de commotione docentis perversa
sive illam cognitionem ... est usque dum recipiat ad penitentiam atque ideo
sunt immundi quamquam fluxum seminis patiens tetigit idest qui
bus quamvis sit fuerit non lotis ante manibus aqua nec dum
videlicet suam vitam per penitentiam abluit lavare siquidem manus
sordis cum dum et malum depressum manifestat perfectius
David dicebat lavabo inter innocentes manus meas et cir-
cumdabo altare tuum domine. Sordidus enim est turpia et perversa

docens. exinde enim fallacia et sordida contraria ad huiusmodi pervenit do-
ctrinam. Iste ergo qui in malis doctrinis quibusdam semetipsum instruerit
nec dum ad primam respiciens et hic sicut immundus penitentiam habet
necessariam, lavat ergo vestimenta sua idest actiones que nos opinionibus
et sectis dissentientibus sicut stolis induunt. Cum ergo patientes sustinent
in illos et ex communicatione talia docentium ad actiones malas convertuntur
1. Cor etiam ipsi lavant corpus suum aqua et suum templum a compassione
uberi illorum purificent. Et tunc certum erit quia mundabuntur. Illam
et si mundus sit usque ad vesperam quod est usque ad tempus prime sicut prius
dictum est qui docet profana sine dubio immundus erit post penitentiam.
Et vas fictile quodcumque tetigerit is qui fluxum seminis patitur confrin-
getur. vas autem ligneum lavabitur aqua et mundum erit. In superioribus
thmo legis in qua dixit fluxum seminis patientem
tangere diximus eos quibus ipse sua prava docens quoslibet homines
ad quandam societatem sui. hoc enim est apte tangere. immiscuit et suppo-
suit propter societatem muliebrem cavendam. Unde et apostolus 1 Cor vii
mulierem non tangere propter fornicationes autem. Bonum est inquit homini unusquisque suam
uxorem habeat. et unaqueque suum virum. Hii ergo vasa eius siquam
sunt doctrinam que ab eo licet parvam susceperint. vasa eius effecti
sunt eius. idest non tantum in ipsis suam doctrinam. Nam enim superse-
tantum partem quandam tradens ... exinanivit ... Permanentes igitur fictiles idest
fragiles et terreni ad lutum suum et ad corruptionem intendentes
quia corrumpuntur etiam a sanitate uberiorum necessarie conteruntur.
Si autem lignei sunt lignea vasa inter ea ac fictilibus vasis for-
tiora sunt duraturaque absistunt aqua lavati mundantur. Neque enim
insederunt in eis nec ... eius sicut diximus malam doctrinam
susceperunt. Quamobrem nec sic insinuantur ut primam salvari non
possint. Ergo intentio est legislatoris unde ... vel
quia non quia primum agentibus salus offertur. Si sanatus
fuerit qui huiusmodi sustinet. dinumerabit vii dies post emun-
dationem sui. et lotis vestibus ac toto corpore in aquis viventibus
erit mundus. Emundatio est eius qui fluxum seminis patitur eandem
corruptionem seminis nequaquam ulterius sustinere. Si ergo sordida pri-
mum ac nefaria quisquam docens cessavit utpote qui cessavit
a tali impudicitia mundus recte dicitur. Pro autem sordidis seminibus
quas effudit prius necesse vii dies habet dinumerare ad eam
modum emundationem que perficitur per adventum sub ministratione
spiritus. Quem septiplex dominus noster Esayas (Ysa xi)
... ait Spiritus sapientie et intellectus spiritus consilii et
fortitudinis spiritus scientie et pietatis spiritus timoris domini. Ni-
bus omnibus egentes qui perfectam mundationem sibi penitus nolunt
a malicia quo est in latitudine sive in operibus. Ergo quia
aqua viva lavant vestimenta et corpus. Hec sit vestimentorum
et corporis causis est in superioribus demonstratum a-
qua autem viva lavat illa indubitet de qua Jesus dicebat. Qui
credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent Jo vii
aque vive. Et rursus Quicumque biberit ex aqua quam ego
do ei fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Ergo
mundatio prius docentis per bonam legittimam doctrinam provenit
hec est enim viva aqua prima intra ase accedentibus prestat.
Die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos co-
lumbe et veniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi

testimonii dabitque eos sacerdoti qui faciet unum pro peccato et alterum
in holocaustum rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu
seminis sui. Qui vii dies numerabit sibi id est spaciones ablu-
ptius: hic octaua die id est in gratia videlicet Christi que octaua die re-
surrectionis enituit seu claruit sacrificium offerre iussus est. Quod
est autem hoc sacrificium: id est duos turtures aut duos pullos co-
lumbarum. Dictum doctoribus sacrificium ex alitibus cum sint hec
animalia. Et quidem turtur quasi meditatorum est animal. Columba
autem propter generandi frequentiam et propter simplicitatem eius spiritus designat
imaginem. Oportet enim doctorem meditationi spirituali operam dare
propter quod et sacerdotem et magistrum sibimetipsi offerre hoc sacrificium
precepit. Quod in alio sacrificio minime rursus sacerdotis alienum fuit
ac magistri dixisse nullatenus invenitur. Ipsum quoque deferre hostiam
ad ostium tabernaculi testimonii: ad apostolorum videlicet doctrinam. In-
troitum enim hanc esse ad verum tabernaculi testimonium id est ha-
bitationem Christi et communitatem superius in sacrificiis ostendimus ut
applicata intentione in fixitudine fidei perficiat linguam. Sicut autem qui pec-
cauit et sacerdotem habitum in se infirmauit atque inefficacem reddi-
dit dare sacerdoti et sacerdotii ministerium alio cedere iussus est. Et
accipiens sacerdos duos turtures aut duos pullos columbarum
quid facit: unum facit pro peccato et unum in holocaustum. Ut hoc qui-
dem sacrificium ad ablutionem et eorum que peccauit in doctrina contra
decentiam legis perficiat. Illud autem ad suscipiendum consequendum in futuro
; hic enim signum est holocaustum et sic deprecabitur pro eo sacerdos co-
ram domino ut mundetur a fluxu seminis sui. Nec enim aliter quisquam
mundationem coram domino facere potest id est secundum voluntatem et le-
gem dei nisi de hiis que peccauit penitens et per sacrificia orationum
satisfaciens: postea quoque recte viuendo ac perfecte sapiendo. Ergo quam
suorum peccatorum emundationem alio uel pacifice per hoc coram domino no-
rogatur. Neque enim omnis mundationem suscipit dominus: sed nec omnes qui
pro eo offerunt preces. Quamobrem siue in doctrinam quis incontinen-
tiam siue ad vitam defluxit in malam siue utrumque simul preces
effunderit secundum quod dictum est coram domino qui habet potestatem
dimittere peccata festinet. Vir de quo egreditur semen coitus
lauabit aqua omne corpus suum et immundus erit usque ad vesperam.
Vestem et pellem quam habuerit lauabit aqua et immunda erit
usque ad vesperam. Mulier cum qua coierit lauabit aqua et im-
munda erit usque ad vesperam. Necessariam habere regenerationem bap-
tismatis humanum genus ipse dominus ostendit dicens: Nisi quis Iohannis iii
renatus fuerit ex aqua et spiritu non intrabit in regnum celorum.
Sumus regenerandi quia sordes in nobis ex adam inobediencia est
transfusa. Unde et dauid in iniquitatibus se natum et in peccatis
asserit esse conceptum. Non matrem suam accusans. Sed peccatum
inueniens quod traxit ex genere. Et iure legislator eum de quo
semen egreditur coitus id est eum qui per filios procreandis semen effun-
dit: sed et mulierem que suscepit lauare corpus precepit. Illa
quia semen suscepit per quod hoc templum surgit totum id est
integer homo describitur ex anima et corpore quemadmodum enim aliter
diuina scriptura appellat eum qui est ex anima et corpore hominem
Gen. xlvi in pluribus locis dicit: Descendit Iacob in egyptum in lxxv ani-
mabus. Sic corpus rursum totum appellare hominem consueuit

xliiij

Quod ondit liber genesis Joseph feminea inquinasse fratres per
turpia dicens. Natura autem sordidus effectus per inobedientiam ade
sordidum esse etiam semen suum fecit necessarie et corpus sordidum
de quo semen tale prodiit. Immundi autem usque ad vesperam esse non
sine causa dicuntur quia in fine seculorum christus veniens ondit aquam
qua genus humanum emundabitur. Et hanc mansimus usque ad
in mundi probatur ex eo quod et hii qui nec dum peccaverunt id est in
etate infirma constituti signaculum baptismi necessarium habent
ne forte morte superveniente sordidi transeant. Sordem que
ex adam descendit in semetipsos habentes. et propterea non valen-
tes in regnum intrare celorum. Vestem autem et pellem qua habent
cum evenit videlicet immunda esse et lavari debere dicit earum
precipit gratia. Nam extendit legem atque manifestat quoniam
corpus humanum propter unam inobedientiam sordidum sit effectum
ut etiam inseparabilia ex eis polluantur. Deinde per hec ma-
nifestius facit mulieres que libidinis causa iuxta ad quendam
temporalem circumspectum usum qualem solent vestimenta habere
hominibus sicut et abusio pellium que inveterate perire solent.
Nam et illam consuetudinem veterascentem a natura cepimus atque
in more vestimentorum seu pellium commutamus. Neque enim semper cum
eis permanet cum quibus inordinate contrahunt. Hoc quomodo
intelligentes in Mosayce legis verba. maximum ex eis inimicum ca-
pimus et a legis questione questionum nec reprehendere eam pos-
sumus ut super fluxum patientem et de his exigentem penam que
contra voluntatem non sunt. Fluxus enim feminis non contra
eveniunt voluntatem sed ex infirmitate contingunt. Rursus virum
mulieri copulare et mulierem viro compellit nature consortium
et dei diffinitio que ait Relinquet homo patrem et matrem Gen ij et Math xix
et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Nam et
si adam hec verba sunt tamen ex divino hec dixit spiritu. Unde et
christus quando phariseis non dimittendas mulieres dicebat
librum quem nunc diximus memoriam faciens adam ea sicut
ab eo die ea retulit ait enim Qui ab initio fecit masculum
et feminam. fecit illos et dixit propterea relinquet homo patrem
et matrem et adherebit uxori sue. Ergo non penam eorum
que contra voluntatem contingunt exigit. nec quasi a sordidis his
qui secundum eius conveniunt secundum legem. Sed in his quidem qui flu-
xum seminis patiuntur corruptos doctores qui iniusti sunt fi-
liorum peccatorum. Hic autem adam inobedientiam insipuit
erga genere humano sordido effecto et femine ex quibus genus
accrescit. Non est autem ammirabile si mulieres que non fuerunt
tria. sed propter usus turpitudine cum viris habitant. Vestem
et pellem intelligere legislatorem diximus. Vestimentum enim
et in malo aliquando atque contra legem usum in divina scriptura
acceptum invenimus. Sicut David dicit. Et induit se maledictionem
sicut vestimentum. Et rursus Iudicatur qui dicit et habent in re-
hiccecintiam. Pellis autem unde aliquid boni significat tunc
non simpliciter ipsa pellis. sed pellem ad librum aptam le-
gislator dicit. Et hoc quod factum fuit opus ex ea. aut quod
faciendum est ex ipsa. per eam demonstrat. Nunc autem quia hoc in

dixit neque in sacrificio pellis assumpta est. Dicit enim de coriatis holo-
caustum in integra commixtione positum est. Non enim per coitum
seminis id est per coitum letalem ex quo semen effertur pellem pollui aut
perfundi docet. Necessarie ergo eam quia quis abiciat mulier pellem
intellexit. Illud tantum ubique custodit quia ad sanctificationem et casti- *Contra degenerat iudeos eius pollutionibus*
tatem iudeorum gentis legislator trahens, primus enim quidam cor-
[illegible] servabant; Hec contra eos qui qualitercumque effundunt semen
et eos qui hec tangunt dicit. Immundatione eos perplexens ut saltem
tacti efficerent et luxuriosis abstinerent commixtionibus fastidio
laboris frequentius purificationis; Hanc enim intentionem secundum litte-
ram et in subsequentibus lex habet licet aliquid aliud secundum spi-
ritum requirat, sicut et ipse expositurus sum. Quia nec ipsum qui hic
est spiritualem intellectum pretereo. Quemadmodum illum qui flu-
xum seminis patitur, eum qui corrumpit doctrinam intelleximus id est
sic de corpore seminis totus egreditur eum qui ad iudeos pertinentem doctri-
nam docet intelligimus. Nam sicut effundens naturale et sanum
semen propter perdendum tantum adam immundus est. Sic et carnaliter sana
propter legem que putatur doctrina sub culpa est et reprehensibilis
qualiter tantum docet que maledictionem infert de talibus similiter. Non
enim possibile est quempiam per illam perfecte corrigi, utidem a sancto ma-
ledictionem discipulos suos subdit per eosque iudeos qui mulierum tu-
centium accipiunt figuram utpote qui semper adherent et con-
sequuntur doctoribus in scientia [illegible] suam. Hoc autem ipsum et
meos qui imperiti sunt operantur, quando doctrine eorum semen
susceperint, quod vestimentum et pellem esse dicimus utpote tem-
poraliter et turpitudine doctrinas eorum. Non autem ut et ipsi parent
aliquam legalem iustitiam suscipiant. Nam quomodo possibile
est hec imperitum permanentibus, sed ut per sermones eorum et ipsi
maledictio legis pollui accipiant. Mulier que redeunte
mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur. Omnis
qui tetigerit eam immundus erit usque ad vesperam et in quo
dormierit vel sederit diebus separationis sue polluetur. Qui te-
tigerit lectulum eius lavabit vestimenta sua et lotus aqua
pollutus erit usque ad vesperam. Omne vas super quod illa sederit
quisquis attigerit lavabit vestimenta sua et lotus aqua pollutus
erit usque ad vesperam. Intentio legislatoris est a mulieribus unde
abducere hominem similiter cum viris et mulieres prohibeantur
propter commixtionis causa. Non enim hoc per illorum prevaricationem agit
maxime ea que nunc dicunt affirmant. Invenit enim modum
[illegible] per varia tempora ac plurima intervalla ab ingressu mulie-
bri separaret viros. Nam mensibus singulis fluxum sanguinis
patiuntur; vii autem diebus immundas eas esse constituit etiam qui sim-
pliciter tactu eas contingunt immundos esse usque ad vesperam. Propter
Qui vero cum ipsis dormiunt non una die immundos sed vii diebus
esse dicit. Ergo sub dierum multorum continentia tam mulieres
a viris quam viri a mulieribus necessitate cohibentur. Et hec *[illegible]*
per litteram. Hoc est autem verissimum immane [illegible]
quod est minus inclusum. Fluxus enim sanguinis anime tam
personat utpote effeminatam et fortitudinem pietatis perdentem.
Mulierem vero legislator in [illegible] ydolatria est secundum quod lxx

currit fluxus in corpore eius. Corruptio enim seu peccatum est humani
generis ydolatrie sanguinis effusio. propter quod non dixit de corpore eius;
Neque enim a natura est ydolatria adinventa sed a demonibus. In corpore
videlicet generi nostro inflicta est et corruptio humane est effecta na-
ture. Sed et tempora denuncians in quibus ydolatria obtinuit de
quibus paulus dicebat. Et quidem tempora ignorancie despiciens Act. xvij
deus nunc annunciat omnibus ubique penitenciam agere. Quid dixit vij die
bus separabitur quod aliud in purgatione sua. alii vero interpretes in
separatione iniquitatis sue. alii autem miseria ediderunt. ut per septena-
rium dierum numerum tempora significaret. prius quam usque ad com-
pletionem temporum sunt inquinata completione evangelica pervenit predica-
tio. Judeis enim separata a deo per ydolatriam homines in separatione
iniquitatis et miserie necessario erant. usque dum deo per evangeli-
cam conversationem coniungerentur. que modo octava diem accipit quia
signum et principium et arra quod a modo seculi et futuri propter quod et oc-
tava die salvatoris processit resurrectio. Non solum autem ydolis
serviens anima sed et lectus qui eam tangit idem qui particeps
eius efficitur. Et multo magis hic qui in quo dormit vel in
quo sedet. id est qui doctrine eius et traditionis fit particeps
vel qui tetigerit cum ea immundus erit et inmundatione operis hec
nec aliter mundatur nisi lavatur aqua; Quid enim autem aqua in
precedentibus diximus. Intantum autem oportet ab omni ydolatrie
malicia abstinere. et nec eos qui ydolis serviunt. nec hos qui-
bus illi qui dicuntur vel quasi lectis aut vasis utuntur contin-
gere. idem nullo cum eis communione habere ut paulus prohibet I Cor. viij
etiam in ydolio recumbere ac multo magis comedere ydolatitum Sed
hec quidem parum peccati et pollutionis habent. propter quod una
die immundum eum esse dicit legislator. Si autem aliquis coierit
cum ea tempore sanguinis menstrualis inmundus erit vij diebus. i.
idem si quis in malo et actioni anime ydolis servientis communicavit
imolans forsitan et ipse ydolis sive libans aut aliquid agens
ydolorum cultui proximum. Hoc enim est cum fluxum sanguinis
patientis dormire multiplicatur peccato polluitur. propter quod primo die vij
diebus eum immundum esse precepit sicut qui animi sui vitam et omnem
suam conversationem fecit ydolis serviendo sordescere. Mulier que
patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali
vel que post menstruum sanguinem fluere non cessat quamdiu huic
subiacet passioni inmunda erit. quasi sit in tempore menstruo. Omne
stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum est. Qui-
cumque tetigerit eum lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua
inmundus erit usque ad vesperam. Quatinus vir dicet spiritus dei
legis contemplacione et lectione litterale. hiis que per partes
sanciuntur accidit. Quia enim fluxum seminis patientem in-
telligi in lege obscena et corrupta docentem alium diximus
Et de quo coitus seminis egreditur. iudaica violenter doctrina. resta-
bant autem hii qui paganorum doctrinam docent. Etiam etiam ipsos
nunc oportune subiunxit; esse quidem fluxum sanguinis ydolorum
seductricem et errorem diximus utpote generis demonis in san-
guine gaudentis et non solum peccatorum aliorum quam animalium sex.

racionabilium sed etiam hominum sanctificata perhibente. ita ut in multis
locis apud eos talia celebrentur misteria. velut dyanis et diane
aliorumque demonum in quorum fluxus sanguinis apud eos inoleverat
Attende nunc autem in quibus verbis legislator usus est Mulier
que patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali
Quod lxx sic ediderunt Mulier si fluat profluvium sanguinis dies
complures Non dixit si fluit aliquid quod est ydolis pro mire
sine immolatur, sed si fluxit fluxum sanguinis idest si fluit macu-
lam et cruorem ydolatrie fluit autem hoc non in tempore menstruali | ydolorum furor obtinebat
idest non in temporibus; in quibus de ea loquebamur consuetum | hec enim esse menstrualia
est. sed et postquam cepit sciencia et per evangelium doctrinam lu- | tempora in aliis libris inveni
men pietatis illuxit Ipse tamen immunda fluit et docet quedam
errores ydolorum extra immunda est sicut illi illorum temporum
in quibus furor ydolorum optinebat illa docentes que-
cunque ad illorum pertinebant errorem Erant enim tunc etiam
immundi, sed et nunc multo magis tamen quia iam predicata est immundi-
cia eorum et error convictus, quia quia noluerunt oculos suos prebere
luci vere intelligencie propter quod dixit Que patitur fluxum sanguinis
non in tempore menstruo vel que post menstruum sanguine fluere non
cessat quia dum hanc subiacet passionem immunda erit Alium et si
non integram ydolatriam auguria tamen et divinaciones aut purga-
ciones, aut veneficiorum artes docet. mathematica et hec in mundo
quemadmodum et hii qui pleno idolatriam hiis quibus florent tem-
pus tradebant et docebant Sed et quicunque hiis ex opere disputando
sinum prebent In personam enim horum intelligitur stratum in quo dor-
mierit. et vas in quo sederit idest hii qui studiose has doctrinas
suscipiunt. sicut doctoribus suis monstrum immundi erunt quemadmodum
et hiis qui eas docent, Hoc enim ostendens legislator de strato et
vase dixit secundum lex immundum erit secundum dies profluvium eius eos
qui ex opere talia discunt docentibus comparari cupiens Intuamur
aut hec vana sunt et ita dei lex in mundus sit eum qui vel parva
horum attingit qui ad idola pertinencia loquuntur aut assumunt
et eum qui vel comedat cum eis aut mense potum et communicata
misteriorum Sicut genera immundum societatis removeat unde
et corinthiis scribebat paulus Non potestis calicem domini bibere
et calicem demoniorum An emulamur dominum, numquid forciores
illo sumus Et rursus Nolo vos socios demoniorum esse Sed
aut mulieris introduxit personam hic nominis Diximus enim
quia per quod cogitacionum virilitatem et divine sciencie forti-
titudinem hii qui in ydolatrie deciderunt errorem perdiderunt
animasque suas effeminaverunt Recte in hiis
quecunque cultum ydolorum impendunt seu agunt et docent
sed horum enim imaginem gerere intelligimus mulieris in similas
hiis fluxum patitur sanguinis Que omnem quidem substanciam in elange
sine meta sua in medicos expendit idest in eos qui apud eos e- | mth ix marc v
tant philosophis Non tamen sanata est per eos ab egritudine er-
roris sui quia dicentes esse sapientes stulti facti sunt et
indixerunt simulacrorum cultu et furore alienati Terram enim
aerem et celum quorum fere solius dei exordia timuit menebat
tus fimbria ihesu retro tangens liberata est a fluxu, divinitatis autem
fimbriam eius: fidem enim eius Nam cum teigit fimbriam fuerit

vestibus moysi precepit. Quia enim divinitas debet intelligi manifestius
dextera humanitatem intelligimus. Hanc igitur que in fluxu constitute erant
sanguinis idolorum propter tetigisse diximus. Quod si non solum eos qui
ad effundendum ydolatrie sanguinem vacant, sed etiam eos qui docent ea
que ad doctrinam pertinent paganorum fluxum sanguinis exposuimus non est
ad miraculum. Mos quippe est etiam apud exteriores affluentis eloquium lar-
gissimumque per ac facile ad doctrinam effundens fluvium vel rethoricum
appellare. Si tetigit sanguinis et fluere cessavit numerabit vii dies
purificationis sue et octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel
duos pullos columbe ad ostium tabernaculi testimonii. Qui unum faciet
pro peccato alterum in holocaustum. Rogabitque pro ea coram domino et pro fluxu
immundicie eius. Docebitis igitur filios israel ut caveant immundiciam et non
moriantur in sordibus suis cum polluerint tabernaculum meum quod
est inter eos. Hic vero quod sacrificium sit et qualis in his qui fluxum seminis
patiuntur mundatum necesse erat diximus. Similia enim et illic lex
cepit. Sicut enim ubi semetipsum sumere turtures aut columbas in
sacrificium fluxum seminis paciente legislator precepit, quia magis in
locum tenebat atque persona. Sic et hic haberi que fluunt fluxu
sanguinis, figurare enim eam diximus docentes que ad errorem ydolatrie
pertinent. Quamobrem et eloquenciam docens et eloquentie preparans
sibimetipsi sumere que ad purgacionem prestitui potest. Facillime
quippe exterior sapiencia interiori subditur et ab ea fuit utilia. Siquidem presci-
encia illam fluxum sanguinis paciens tunc habere figuram eam que
sanguine ydolatrie apposita est omnium est sibimetipsa medicinam precepit
tacta fimbriam vestimenti domini et antequam extenderet manum. liberata
a passione pervenit. Que igitur ad interpretacionem desunt hec in subsequen-
tibus per ordinem diximus. Docebitis igitur filios israel ut caveant
immundiciam et non moriantur in sordibus suis cum polluerint taberna-
culum meum quod est inter eos. Quamvis omne peccatum immundicia sit
animae maxime tamen ydolatria et que ad eam pertingunt. Hec habere
et in his timoratos filios israel legislator precipit ut non tenebrosa
impietatis moriantur morte. Polluitur enim impii tabernaculum dei
quod in ipsis est atque qui in corpus suum est quo fluens sanguinis aut semi-
nis inquinatur. Sed quia impietatem sermo innuit que hominem
totum polluere consuevit propterea caveas, sicut ut lex timoratos
in erant faciens filios israel in immundicia sua. Quod neque de leprosis
neque de his qui tetigerunt morticinum scimus. Sed et tabernaculi
dei quod in nobis est meminisse. Tabernaculum enim dei est omnis
noster homo in quo deus habitare creditur. Primum quidem per imaginem
quam nobis donavit. Deinde per prouincias quas a nobis suscepit. Ver-
bum enim caro factum est quod per illam unitionem carnem in corporis
habitare hominibus dicitur. Quod probat Johannes dicens Verbum
caro factum est et habitavit in nobis. Ista est lex eius qui patitur
fluxum seminis et qui polluitur coitu et qui menstruis tem-
poribus separatur vel que iugi fluit sanguine et hominis qui
dormierit cum ea. Hic enimque eiusdem sanctionis sibi coherent
et quam ad unam intencionem in effectu tendit utilitas hec sibi-
met legislator committere consuevit. Ut ei qui meditacionem
legis studium prebet manifestet quoniam oporteat hec intelligi. et
que cum quibus cognacionem secundum similitudinem intellectus
habeant. Quia igitur esse fluxum seminis paciens doctorem corrum-
pens semen et turpia atque corrupencia ammonens esse probatur

Hoc est domus dei

Joh. i

Et de quo egreditur semen coitus ut polluatur. Hic qui iudaica
precepta edocet in quibus ipse inter mala bona docens et legis inten-
tione transgrediens polluitur: dum ea que ad litteram pertinent
extra tempus profert. et non quedam mundis sicut immundis utitur
de quibus dictum est. Omnia munda mundis. coinquinatis autem
et infidelibus nichil mundum. Sed polluta sunt eorum mentes
et conscientia. Sanguinis autem fluxum patientes menstruis suis hi
esse demonstrati sunt qui ea que ad impietatem tendunt illo
docent tempore in quo genus humanum errore ydolorum de-
tentum menstruis suis id est in separatione malicie; a malo enim
separati non erant ut ostenderet quia eadem de his que pre-
docent lex loquitur. addidit siquidem lex fluxum seminis patienti
masculo et femine. Atque in precedenti sanctione de solo fluxu
seminis patiente masculo dixit. femine autem fluxum seminis
patientis memoriam secundum litteram penitus non fecit. Sed per
mulierem que fluit fluxu sanguinis, eum qui effundit doctrina
idolatrie intellexit. Et propterea illius eam fluxum seminis patien-
tem appellavit, ut nos disceremus quia eum qui accipit alie-
nam doctrinam turpiter eam et male proferens, talem qualis is
qui impietatem docet lex reputet. Utrorumque enim verba corru-
ptione plena sunt. his iterum coniunxit eum menstruata dor-
mientem. Dormit autem cum qui ex fidelium populo idolatrie mixtus
consistit superius diximus. Unde non simpliciter sed masculum
perfectioris vocabulo sicut nomen fidelis possidentem, dixit etiam
si prevaricator effectus hoc vocabulum negat falsisque messe
dedit. quod dormiens mulierem errori qui separatus est quidem
primum ut sordidus. deinde ut cum menstruata longe ab ea sedere
et degere. Et propterea immundis ordinatus est et huius [illegible] pena
manifesta est. Manifestum quoque etiam quoniam immunditia a penis
liberari possit. Sed adhuc his superedificans legislator in propo-
sito congruitatem sanctionem que subsequitur posuit. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Post mortem duorum filiorum aaron
quando offerentes ignem alienum interfecti sunt. Ecce et nunc ser x
dei sponsus unum corpus legis facit et ad unum redigit in unam
sibi coherentia. Et cum dudum manifestasset ea que ad naturam
que circa legem est pertinent, medelasque eius multiplices quas-
dam atque differentes expansisset. Una nunc eam redegit lege
et communem quodammodo circa eam subdidit preceptum et causam
morbi ipsius manifesta fecit. id est non contingit et non super-
venit; audisti enim quoniam filiorum aaron eorum qui divino
igne consumpti sunt. querebamus mortem quia cum ultimum illic
legalis traditionis et historie facimus ignem alienum alienam
a deo doctrinam diximus. Et propterea admonet ignem videlicet spe-
cialem a patre circa dicunt. Et circa sectum semen accipiunt. Hi qui
ea que mala et iniqua sunt docent. Sive quod ea que errori
ydoli idolatrie coherent divinis tradidit. Sive corrumpit ex parentes
ta doctrina per [illegible] ut ex ea polluatur. Circa tempus videlicet
et intentione legis: corporis legis litteram proferens ignem alienum
deo affert. Et propterea moi dicunt ex lege celerem habentes

transgressionis pena. Verum quidem hii mortui fuerint ideo quia
dyffidati fuerint et quodammodo defecerint tunc sanctio que sequitur
obtinebit. Et ipse ea post mortem filiorum aaron qui ignem alie-
num obtulerunt dixit ipse deus ad moysen ea que sequuntur dicens
Et precepit ei dicens loquere ad aaron fratrem tuum ne omni tempore
ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propiciatorio
quo tegitur archa ut non moriatur quia in nube apparebo super
oraculum. Multum parcit deus saluti nostre ex multis que
in lege dicta sunt comparatur et dicta sunt de quibus in his negligen-
tes oculos mentis per singula intendamus. Quid enim prodest ho-
mini si universum mundum lucretur anime autem sue detrimentum patiatur 1. Matth xvi
aut quam dabit homo commutacionem pro anima sua. Quia hec summa
sive capitulum salutis nostre ubi dictum est. Ipsa enim no-
bis malas bonas vel bona facit si autem mala malas digito
monstrare consuevit. Recte maximam diligenciam legislator
exhibet ut non solum in illis turpiorum aut in fabulis in-
dantis aut in aliquo ydolatrie fantasmate doctores nostri
credant sed nec occasione theologie in impietatem cadant quod
moris est hereticis pati. Substanciam enim destruentes dei-
tatis patris ad filium quam filii ad spiritum sanctum differenciam intro-
ducunt. Et alia similia que nostram excedunt scienciam abs-
consa que sunt nobis sicut universalia atque sublimia non exe-
bimus dignationibus sed ex suis cogitacionibus exquirere vo-
lentes aut moderacionis ecclesie excessunt tempore hoc quod ne pa-
ciamur lex prudentibus nos premunit verbis. Ait enim sic. Et dixit premonit
dominus ad moysen Loquere ad aaron fratrem tuum id est sa-
cerdotes sibi invicem hec precipiant et consequenter doctorum
talia proximo sanctificent qualia nunc deus loquitur ad aaron
moysi precepit. Que sunt autem hec. Ne omni tempore ingrediatur sanctua-
rium quod est intra velum coram propiciatorio quo tegitur archa.
Commune omnibus mandatum et commune hic legem proposuit
primum quidem sacerdotibus aptum deinde omnibus qui volunt di-
scutere divina misteria. Quamobrem secundum lex impersonaliter
precepit dicens Non ingrediantur omni tempore in sancta interius
velaminis qui non addidit amplius prohibere ad hoc manifeste
tricipiens. Quia enim velamen corporis salvatoris intelligitur sicut 1. Hebre x
paulus superius ait Habentes autem confidenciam introitus sanctorum
quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen
id est carnem suam. Ipse est enim verum et intelligibile propiciatorium
ut probat qui ipse nobis peccatorum propiciacionem prestat. Ait enim id
paulus. Omnes peccaverunt et egent gloria dei iustificati gratis per 1. Rom iii
gratiam ipsius per redemptionem que est in christo ihesu quem proposuit deus
propiciatorium per sanguinem ipsius. Quod autem nos habemus coram
propiciatorio lex cederunt coram facie propiciatorii hinc autem
propiciatorio facies divinitas eius videlicet sunt. Quamobrem
Pro deum pon di quando moyses videre deum desiderans dicebat. Si inveni graciam 1. Exodi xxxiii
in conspectu tuo ostende mihi teipsum. Et respondit Non potes
1. meam videre faciem. Nemo enim homo videbit faciem et vivet. Quia 1. meam
substanciam dei nemo comprehendere potest hoc dixit. Quod
autem eius potest videri ipse apte subdidit dicens Ecce est

locus apud me, stabis super petram id est ecclesiam et confessionem que
cum / meo est enim fidelis dicens Cumque transibit gloria mea significans xpi
ad homines transitum, et ponam te in foramine petre id est in lege. Fuit
enim quasi foramen et angustia ad confessionem xpi et fidem per eam transitus
Galat iij / Unde et pedagogus noster ad xpm lex esse per paulum dicitur. Et ponam
super te manum meam. significans videlicet et miraculis que tunc
fiebant. Donec transeam tollamque manum meam, et videbis posterio-
ra mea. Quando enim apostolo videlicet miraculis sue signa ut fiebat
principem populi moysen accepit protectorem deus abstulit ma-
num, et sua eum virtute indiuit intantum ut romanis tribu-
ta prestarent et sub legere eorum et principes degerent. Tunc viderunt
posteriora dei id est dei incarnationem. Posteriora autem omnis quia videlicet / Et sunt posteriora dei
in ultimis est temporibus incarnatus. Faciem autem meam non videbis
ait, substantiam videlicet divinitatis. Apte quia doctores vetuit et / Non licet disputare substantiam dei
sacerdotes prohibuit et questiones de deo loqui fas est et exquirere
substantiam dei, disputare xpi divinitatem, ingredi interiora vela-
minis intelligibilis; velamen enim xpus habet carnem tegumen-
Hebr x / tum divinitatis sue, quemadmodum et hoc quod erat semper velamen te-
gumentum sancti sanctorum fuit. Non solum autem velamen sed testimonium
archam carnem domini appellavit, multis illam necessario appellans
nominibus. Quia multe circa eum sunt operationes. De hac enim
david in psalmis prophetavit Exurge domine in requiem tuam
et archa sanctificationis tue; hec archa intelligibilis testimonium ut pote
continens passionem salutarem dicitur. De qua dixit paulus. Te- / 1 Thi vi
stificor coram deo et xpo ihesu qui testimonium reddidit sub pon-
tio pylato bonam confessionem. Rursus et evangelium dicimus
esse testimonium tamen quia intelligibilis arce, id est carnem xpi cu-
lucet. Quam quia ex ipso passionis testimonium habemus. Depo-
enim et paulus ad thimotheum scribebat. Testimonium temporibus / 2 Thi 1o
suis. In quo positus sum ego predicator et apostolus. In archa
hoc hac est ipsa lectum qua in carne sua xpus nobis spiritua- / Nota de incarnatione vi
tem prestitit ad quam omni tempore non precepit doctores ingredi, / scrutari licet ut doctores
ut curiose inter non inferrat quemadmodum tamen factum est / verbum / Joh 1
modo qui in forma dei erat in forma servi factus est. Quoniam
Philipp ij / exinaniuit semetipsum et incolis manifestus. Horum enim fides sa-
lutem afferet primum incarnationis. Hoc ergo qui credit et non
querit non morietur. Quia in nube inquit apparebo super
oraculum sive propiciatorium. Nubem rursus divinitatem celestem
et evangelicum appellat verbum. Eandem enim multis vocat
nominibus nec est tautologia sed operationibus rerum quas sig-
nificant apta imponit et distribuit nomina. Aliquando enim
velamen carnem dicit tegumentum hanc esse divinitatis xpi
significat, aliquando autem archam hominem videlicet quem ipse
Joh ij / dominus exponens iudeis dixit. Solvite templum hoc et
in tribus diebus excitabo illud. Quod iudeis ignorantibus
et dicentibus Quadraginta et sex annis edificatum est tem-
plum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud. Evan-
gelista explanavit dicens Ille autem dicebat de templo cor-
poris sui. Aliquando vero nubem quia nubis corpus quidem est

Sed munditiam et substantiam exprimi secundum honorem. Frequentibus enim idem
verbis nubes scripture sumunt secundum quod eius subtilitatem et levitatem
atque munditiam ysaias ascendens dicebat: Ecce dominus ascendit super l. Ysaye xix
nubem levem et ingredietur egyptum et commovebuntur simulacra
egypti. Nubem simul non incongrue evangelium appellamus vel
verbum quia mos est divine scripture sancti spiritus doctrinam nubem appellare.
Unde et vineam videntur sicut infructuosam auferens dicebat: Mandabo
nubibus ne pluant super eam ymbrem. Deinde que sit vinea l. Ysaye v
exponens subdidit: Vinea enim domini sabaoth domus israhel est et homo
l. germen delectabile eius iuda novellum dilectum. In hac ergo nube deus tamen in doctrina verbi
ne quis evangelica predicatione insinuari et nichil amplius quam
unus nos qui aliquid de deo sentiri nolumus. Sed quoniam nobis
evangelica sermo tradit quia ex divina carne per ipsum. Neque
enim frustra vivo nomine carnis dominum per angelum legislator significat.
Sed quia evangelio ex carne divina oratio atque substantia est.
Verum tamen et illa nobis ratio confirmat quia non solum hic ipsum
differentibus nominibus divina nominat scriptura ut differentes opera
tiones significet sed in nominibus differentiam ostendit. Plerumque etiam con
trariam, sicut aliquando quidem sagittas malas et ignitas illas
que sunt corruptissime ut alterius nequitie organa et operationes
vocat. Ipsum diabolum assimilans quia corrumpit eos qui ei se com
miserint. et in eos se quodammodo infundunt aliquando aut in peccatis igitur
tum alibi quando in verbo domini insinuat quia lux est cordium qui
ad eum per singula accedunt tempora; caloremque vitalis atque purga
tionis. Non ergo estimes superflua sive nova inducti per exposi
tione quod eisdem nominibus indifferentibus utitur talibus aut
nomina differentia in eisdem accipit rebus. Sed illud intuen
dum tantum si non proprie et secundum tempus significationes nominum
in adiacentibus expositioni rebus interpres accepit. Sed iam
que sequuntur videamus. Sic ingreditur sanctuarium aaron.
Vitulum offeret pro peccato et arietem in holocausto. Tunica linea
vestietur et feminalibus lineis verecunda celabit. Accingetur
zona linea. cidarim lineam imponet capiti. Hec enim vesti
menta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur. Mira
bili ordine etiam nunc legislator ad ea que innuere possunt
et utilia esse legentibus loquitur. Et qui thesaurum recondi
tum in ea perscrutantur invenitur. Cum enim dixisset ne intrent omni
hora id est non continue id est sine intermissione ingredi
in sancta sanctorum. Ne forte sine metu et circumspectione ad ea
que divina sunt passim aliquis aut accedat. Nec maiore
perscrutatione omnino prohibuit. Sed quid nos hec aut quo
modo iubet uti quando nosmetipsos perscrutamur sive consumma
vimus quemadmodum nunc tradidit. Id est non ingrediatur a
aron in sancta nisi hec fecerit. Hic ostendit quia non solum
non frequenter sed nec omnino non ingredi in sublimiorem
divinum contemplatorem propter quam et appellant sanctuarium
~~[struck]~~ utpote que de deo loquitur qui sanctus sanctorum est et eis
qui bene ea utuntur sanctificat. Sed quoniam intelligitur aaron est id est
altioris conversationis habens. et qui in tantum per virtutes est

ascendens ad dei satisfactionem, ut sicut divina scriptura respondet perspi-
Hoc enim Aaron interpretatur; hic ingrediens vitulum offert pro peccato vide-
licet in sacrificio ingreditur Christus. Qui quia non solum pro peccatis nostris im-
molatus est sed et in omnibus nobis praestat ~~peccatum in~~ peccatorum nobis abso- perfectam omnium
lutionem quia vitulum perfectum deo sacrificium congruit et apparuit dedi-
dit legislator et arietem in holocaustum. LXX autem ediderunt de vitulo
ex bobus: quia Christus ex bobus illis operatoribus iustitiae secundum carnem
factus est, verbi gratia Abraham, Isaac, Iacob, David. Nam boves lex
eos qui in iustitia operantur nominat. Sicut nobis Paulus tradidit illud
interpretans mandatum: Non alligabis os bovi trituranti. Deinde
subiecit: Nunquid de bobus cura est deo? an propter nos utique dicit? quia
debet in spe qui arat arare, et qui triturat in spe fructus percipien-
di. Vitulum autem et vitulum perfecte ipse sacrificium et victimam appellat hunc
evangelica explanat parabola, in qua prodigo filio pater revertenti pri-
mam stolam dedit baptismatis et anulum, id est signaculum spiritus. Vitu-
lum quoque ei sacrificavit unigenitum immolans. Ipse et aries in
holocaustum est. Hoc enim ea quae de Isaac historia explanat, quod
per arietem secundum LXX in virgulto Sabech, id est in virgulto remis-
sionis, quod absolute tenentem intelligimus, in qua nostrorum peccatorum
facta est venia, ex cornibus colligatum videns Abraham im-
molavit eum et sacrificium Christi complevit imaginem. Unde et de
eo dominus dicebat: Abraham exultavit ut videret diem meum
et vidit et gavisus est. Quia enim aries ex genere ovium est [illegible]
est princeps et gregis dux, recte significat Christum qui est ex massa
nostra sed princeps et excellens nos et dux omnis humani gregis
rex est. Si hoc idem in Christo vult nos intelligere in scriptura, initium enim
de deo loquendi Christus est et eius passio, quae si non aperta fuissent
et tam paganorum quam erroneorum qui in umbra legis et caligine libassent
nos de patris divinitate loqui minime potuissent. Nemo enim scit
patrem nisi filius et cui voluerit filius revelare. Sed quia hic humi-
liter locutus est et minime deum inquirentium possibile est hominibus
vult necesse est ut omnibus virtutibus armetur. Attende et hoc quemad-
modum appareat. Virtutes enim iiii generales sunt: iustitia, castitas,
fortitudo, sapientia. Propterea requirit tunica linea induitur, id est
iustitia. Licet enim propter vestimenta honoris est tunica qua LXX scri-
ptura dicunt, quia significat adeo qui iustitiam diligit et principaliter
ea indutus est. Unde de eo dixit David: Iustus dominus et iustitias
dilexit. Per feminalia castitas significatur, quod manifestum est ex
eo quod non permittit videri carnis nostrae inhonesta. Quia
autem totius corporis decor castitas est, necessario legislator ait
feminalibus lineis verecunda celabit. Atque cum super femora et
circa virilia eius nudus solum sint feminalia, sed ostendere
vult quia feminalia hic castitatem totius corporis custodiret
carnis nostrae significat. Per zonam fortitudinem intelligit, unde dominus
Iob sublevans passionibus ac periculis appositum dicebat: Ac- Iob xxxviii
cinge ut vir lumbos tuos. Per cidarim quia munimentum ca-
pitis est intelligitur mens omnibus sapientia. Quia enim in capite
sapientiae est organum, non ignoramus quod et cerebrum dicitur. Unde
praecepit ut ostenderet virtutis stabilitatem. Sed haec linea propter eam
spatiose ne labilem gratiam ad dispensationem esse sicut et ea quae

linea sunt corporis. Super quod sunt nisi insipidis mandata fuit. Prima etiam
cum sublimes sint comparatio earum potest esse intus quarum sin-
gula in lumine pervenimus. quod altum quidem calamum habet. sed
similem a terra ascendit facileque contingi potest etiam a parvulis
et ei qui hoc induetur acceptum consilium est sicut supra diximus e-
stuanti etiam refrigerat sed et in gelu fovet quod est virtutis spiritus
Prius refrigeraverat quidem mestre concupiscentiarum. In frigore autem
temptationum calefacit. atque ad zelum erigit et non permittit
sentire persecutores. Sed ut non etiam salutis precipuum capitulum quod
est baptisma. nec estimes te sufficere virtutes sine dono bapti-
smatis addidit. Hec enim sunt vestimenta sancta quibus cunctis
cum lotus fuerit induetur. Lavabit omne corpus suum aqua baptisma-
tis. quia totum nostrum lavat et renovat hominem. Ergo bapti-
zari oportet prius et ex aqua regenerari ac spiritu. ac sic predictis vir-
tutibus indui atque per eas Christum. Hoc enim et ipse contextus le-
galium significat verborum. Postquam enim dixit legislator. ne
omni tempore ingrediatur sanctuarium nisi hec ante fecerit. Vitulum
offeret pro peccato subdidit. Et arietem in holocaustum ~~[illegible]~~
Tunica vestietur linea et reliqua. non solum Christum intelligibilem
arietem et unum holocaustum vitulum indicat perfectione Christum Ephes. iiii
enim virum perfectum et mensuram etatis Paulus appellavit. sic ipse
nos et induit volens. propter quod et baptismatis gratiam introdu-
xit. quia prius oportet induere Christum induimur. Quando autem hec ad-
epti fuerimus in sancta sanctorum ingrediemur non substantiam pec-
cantes dei vel destruentes. Hoc enim prohibitum est. Sed ad
ea que sunt de dispensatione Christi sacrificiorumque eius prioribus et
bonis que per ea scientiam suscipiende dogmatibus studium dantes.
Hoc enim manifestum facit maximum quod sequitur. Et suscipiet
ab universa multitudine filiorum Israel duos hircos pro peccato et unum
arietem in holocaustum. Et offeret Aaron vitulum et orabit
pro se et pro domo sua. Multa hic interius dicentis simul et
audientis est necessaria ut non credant aliud quod certum est.
Prima maxima sunt mysteria ea que inde exponit lex. et
quidam imperfectis offendunt ignorantes carnaliter dicturum
Sed hec quidem in quibus offendunt ignorantes subtilius
in subsequentibus dicentur. Prima autem ad ipsum Christum ea de
quibus locutus est legislator in presenti cuidam referuntur.
Manifestat species sacrificiorum et effectus. Sed et hic accipi-
mus sacrificia accipiuntur a synagoga enim vel universa multi-
tudine filiorum Israel accipit sacrificia pro populo. Prima Christus qui
pro nobis immolatus est ex filiis Israel secundum carnem fuit. Ita ut
Paulus dicat. Ex quibus Christus secundum carnem qui est benedictus
in secula amen. De in sacrificiorum alia quidem pro peccatis
alia autem in holocaustum iubet offerri figurans sicut opor-
tebat Christi sacrificium virtutem qui pro nobis peccatis offertur. Audi
quippe Paulum dicentem. Christus enim semel oblatus ad multorum
exhaurienda peccata. Novissime sine peccato apparebit expectan-
tibus se. Prima autem ad holocaustum et ad perfectionem in-
dicat et provectum vite atque virtutis unigeniti sacrificium

factum est quomodo dubitari licet apostolo paulo dicente Ergo fra-
tres et vos mortificati estis legi per corpus christi ut sitis alterius
qui ex mortuis resurrexit ut fructificemus deo Et rursus de
Ebreos vij eodem dixit Viri et saluare in perpetuum potest accedens per se ad deum
Cor perfectio et ammiroda nra talis filius pro sacrificio sunt
factus est Propter autem perfectionibus sacrificiorum accepit legis
lator ea que immolabuntur Cum enim dixisset hyrcos pro
peccato offerri quomodo horam in peccatorum speciem diuina scrip-
tura accipere consueuit Vitulatoribus autem immediores quibus
quidem sacrificiorum hec pure rationis significabant ortis ponitur
ex legalibus hoc eodem simulatos exponimus hedum qui est
christianus dicitur recte ymolari ab eo qui primatum agit osten-
dimus utpote in tempestate et fluctu constituti usque dum
penitentie eius participat sacrificium dicens autem utpote du-
ctivum gregis probe acquiritur recte in holocaustum idest in
virtute et perfectione intelligi accipimus Quorum est enim ...
storum ... pro sacrificio hyrcus ita se habentibus enim ... di-
cis quinque per hyrcus pro peccato lex precepit offerri Aut eundem ui-
tulum offerri precepit Una autem ... breuiter soluit atque
explanat post Vnam non primus genus sed tamen peccatorum
quam instruxit est unigeniti sacrificium Et propterea hyrcum pro
genere quodammodo peccatorum offerri precepit Vitulum autem pro
iustis quia bos tamen sit ad operandum aptum animal
impositam iusti secundum legem accepit Vide et in uitulo
hic orabit pro se et pro domo sua domum dei iustos appellans
habitat enim in eis et inambulat ipse est eorum deus
et illi eius populus Deprecabitur et pro se idest pro domo ipse erat
ius Nam et si peccatum non fecit nec dolus inuentus est in
1 Petri ij ore eius Unumpotius adam inductus est qui peccatorum portare
maledictum quod semel humane supplicatio est semel
opus habet Audi ergo paulum ad hebreos talia de christo
vij scribentem Qui non habet quottidie necessitatem quem-
admodum sacerdotes primum pro suis delictis hostias offerre
deinde pro populi hoc enim fecit semel se offerendo Cumque
obtulerit uitulum et orauerit pro se et pro domo sua duos
hyrcos stare faciet coram domino in hostio tabernaculi testi-
monii Mittet super utrumque sortes unam domino et alteram ca-
pro emissario Cuius sors exierit domino offeret illum pro peccato
Cuius autem in caprum emissarium statuet eum uiuum coram
domino ut fundat preces super eo et mittet eum in solitudinem
Hiis rite celebratis offeret uitulum et rogabit pro se et pro domo
sua Valent certi in hunc offendere et infideles in lege de-
scandalizari Quod petrus sciens tum de pauli uasis ele-
1 Petri vlt° ctionis epistolis cum de omni diuina scriptura dixit In qui-
bus sunt quedam difficilia intellectu que indocti et insen-
sibiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum
perditionem hoc et nunc patiuntur quia ad suam voluntatem et
non ad verum intentionem intelligunt legem dei et noxium ac

ac pestilentem ydolorum cultum constituere ab hiis que dicta sunt
a legislatore inaniter cogitant. Nam dicunt super duos hircos legem
sortem mitti precepit: unum domino, alterum autem ad emissionem
separari precepit. Emissarium autem precepit appellant dyabolum
ut ex hoc occasionem pleant ad colendum malignum. Intantum
aures obstrepentes et in tantum mente ceci. Quomodo enim habet
racionem, aut credibile est quod deus ipse sacrificium dyabolo offerri pre-
cipiat, qui per ipsum moysen et fratrem et filium et filiam et amicum
integrum qui ad ydola currunt dissipari precepit. Et clamat: Non Deutro v°
erunt tibi dii alii absque me. Per david autem dicit: Non erit in
te deus recens nec adorabis deum alienum. Hic ergo qui precepit h
pro eo quod similiter gloriam ac sacerdotem et cultum equaturi et cum
hec diminui carnis hircine iubet ut duobus hircis oblatis unum
precipiat sibi applicari, alium autem ad usum suo quem emissarium
putant dari, sed nec cogitaverunt neque intellexerunt in tenebris
ambulant. Emissarium enim eum hircum qui mittitur in deserto
legislator appellat. Nos autem extra que ad littere legalis tra-
dicionem pertinent quemadmodum non esset verisimile hoc precipere
legislatorem demonstravimus; deinde intencionem sanctionis ex
operis consideracione exerceamus. Duos enim hircos statuere coram
domino in ostio tabernaculi testimonii precepit. Non autem eos ob-
laturus esset deo; hoc est enim coram domino, i.e. ad ostium dei, et neque
dyabolo mittebantur, sed et sortem mittere unam domino et unam
lustracionis precepit. Si alium malignum personam emissarium
accepisset, nequaquam de eo cum eo qui dei erat sors mitteretur.
Numquam enim quolibet malo quolibet bonum sortem habere
in divinis scripturis invenimus. Sed quoniam sors mittebatur
equales cum equalibus mittebantur sortes, sicut et tribus Israel
dividebant. Nam et quando pro iuda ad apostolatum alium eligere ne- Actuum primo
cesse habebant, super duos viros equales virtutibus et doctrina
mathiam videlicet et joseph iustum sortes miserunt ita ut
petrus consonando diceret: Tu domine qui corda nosti omnium o-
stende quem elegeris ex hiis duobus accipere locum ministe-
rii huius et apostolatus. Non solum autem antequam sors mitteretur
in duos hircos coram domino assisti precepit, sed et illum in quo
sors emissionis venit postquam eadem sors super eum ceciderit
et manifestatio fuit statui coram domino assisti precepit effundi
super eo preces. Quomodo igitur qui ante faciem dei statutus est ergo
hircus consecratus ipse rursus dyabolo mittitur vel quem
propiciacionem peccatorum, hoc quod in signo transmitteretur sacrificium peragit.
Si enim eius intencione etiam iustos peccatores efficere quem
peccatoribus propiciacionem putatur profligare. Quomodo autem hircus ipse
peccator de quo ait david: Constitue peccatorem adversus eum et
dyabolus stet a dextris eius, propiciacionem potest conquirere
peccatori? Solius quippe hoc dei est, ad quem david dicebat: Et
propiciare peccato meo, copiosum est enim. His ergo ita se habentibus
et unde legis intencio hoc ostenso intellectum non ignoremus
nos, quia de christi sacrificio per utrosque maxime legislator
dixerit. Unde et hii in hoc malum intellectum zizaniam dissemina-
re minime vitantes voluerunt. Nos enim misterium in videntes, clarum
quod eius testimonium ex lege considerantes. Una enim deus et
homo erat qui pro nobis immolatus est christus ihesus. In passionibus

divinitatem, custodiens solam passionibus humanitatem. Pervenit et
effectus aut passionis eius ad illam participatio non solum passi-
bilitatis, sed multo magis impassibilitas divinitatis fuit. Quod te-
statur Paulus dicens: Cum sit splendor glorie et figura sub- ad Hebreos 1
stantie eius portansque omnia verbo virtutis sue. Demonstrans aut
quod hec omnia de unigeniti divinitate dicuntur subdidit: Purga-
tionem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis.
Ipse dominus sibi etiam ea que ipse erat canit carnis communionis. Ergo
hec apte dicta sunt. Accepta duos hircos statuit coram domino in ostio tab-
ernaculi testimonii ut ad ymaginem Christi hec inveniat agentem. Ipse est
enim ostium verum quod ad ostium tabernaculi testimonii quod celesti-
celis dicit. Et mittit Aaron super utrumque hircorum sortem unam
quidem, ut virtute et significatione sortem divine dispensatione di-
vinitatis Christi et humanitatis intelligamus. Divinitatis tamen quod huic
quam ille puniret propria ut hec quidem pateretur illa aut confortet pa-
cientem et per passiones que in ea operabantur tam contrarie nobis
moderarentur passiones quam suam manifestaret impassibilitatem.
Deinde sortem unam ait domino et aliam capro emissario. Ideo alio
in Christo sicut supra diximus divinitas quidem et maligno
sors aut hircus daretur non sortiretur eum domino. Sed ut ad ostium
tabernaculi testimonii deducitur nec preces super eum funduntur
nec peccatio loco asseretur. Caper quod eum fatimus ut prope quod
emissus est et non immolatus dicitur. Cunque aut dei gratia non
immolatur quia infirmatur deputatus est. Sicut aquila credit
Deus aut infirmatus est sive fortis. Audi Iob dicentem: Scio
quia potens es et nulla te latet cogitatio. Audi et David di-
centem: Firmamentum est dominus timentibus eum. Ergo una quidem
sors immolate carnis Christi, que enim unita sit ad aliud recte do-
minatur. Propter quod Paulus ait: Si enim cognovissent nunquam
dominum glorie crucifixissent. Infirmatur aut divinitas dicitur
sorti subicitur. Post ista in hac accipitur, hec enim omnia optime
tractat primum carnis passione recte confirmavit. Postea of-
fert Aaron caprum in quo venit ei sors domini et offeret eum
pro peccato. Intelligibilis enim Aaron hic est summus sacerdos noster
est. De quo Paulus dicit: Sicut Aaron sic et Christus non Hebreos v
semetipsum glorificavit ut sacerdos fieret. Hic suam carnem
offert patri et in ipsa offert pro peccato. De quo Paulus Hebreis
scripsit: Hic unam pro peccato offerens hostiam in perpetuum sedet in
dextera dei. Caprum vero super quem venit emissionis sors
statuet vivum ante dominum ut fundat preces super eo. Quid enim
sortem emissarii diximus figuraliter referri ad Christi divinitatem
statuet hanc vivam, impassibilem custodiens ut per eam
deprecetur. Nemo enim potest dimittere peccata nisi solus deus. Marci ii [illegible]
Dimittit aut eum in solitudinem, et sicut aiunt lxx: Portabit
hircus super se peccata eorum in terram solitariam sive in viam
desertam, terram et solitariam sive inviam. Nullatenus existima-
Nunc [illegible] in qualibet malo oportet accipi neque per hanc piorum
aures hii qui ad impietatem legem trahunt conturbent.
Desertam enim a maledicta et solitariam sive inviam que ab
intelligibilibus hostibus ambulari non potest in qua deus
habitat. Et apparet quod manifestat David dicens: Deus deus meus

ad te de luce vigilo Sitivit in te anima mea quam multipliciter tibi et
caro mea In deserto et invio et inaquoso sic in sancto apparui
tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam Ergo desertum et in-
vium sanctum est et sanctum sanctorum habitaculum. ubi in celos divinitas tempore
passionis abisse dicitur Non de loco ad locum migrans sed co-
hibens [illegible] virtutem ex humanitate ut daret locum passioni
In loco autem digno plus nisi summus pontifex videbatur manens ad quem nullus
accedit nisi ipse et suus pontifex Et quia ipse in patre est et pater in eo sicut
scripsit evangelista dilectus litteris Ergo abire cohibere intellige
Sit enim deus abire qui ubique presens est tunc suam exhibet operationem
dicitur Portat enim iniquitates nostras, quia usus peccatum est semi-
consumere et divinitatis potius perimere unde et ignis consumens
deus dicitur Et offeret aaron vitulum pro peccato rogans pro se et
pro domo sua immolabit eum Assumptoque turibulo quod de prunis
altaris impleverit et hauriens manu compositum thymiama in
incensum ultra velum intrabit in sancta ut positis super ignem ar-
romatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est
super testimonium et non moriatur Quia vitulus frequenter accipi-
tur in multis pro salutem sacrificium salvatoris necessarie in eo multe
exquisite sunt in lege differentie Principaliter quo pro illud ipsi
Israel presignabat ab salvatore pro quo dicebat Non veni nisi ad oves Math. xv
que perierunt domus Israel. liberando Non solum autem Israel liberando
sed et gentium merat in sacrificio Christi correctio. hoc autem aperte
paulus exponens ad Ephesios scribebat. ut duos condat in Ephes. ii
semetipso in unum novum hominem faciens pacem et reconciliet
ambos ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitias
in semetipso Et veniens evangelizavit pacem vobis qui
longe fuistis et pacem his qui prope Longe gentes appellat
quia longe ab omni divina scientia erant. Iuxta Israel quem
promisere prophete et lex scribebant De hinc sublimioribus paulus
dixit Quia perspicue scimus accessum utrique in uno spiritu
ad patrem Immolat igitur intelligibilis aaron vitulum idest propter
carnem tunc hostia quando mundaret plebis liberatione accepit
sacrificium vituli necessarie assumitur habebat enim ipse legalem
in sanctificatione maxime ut aperte predicaret Non veni solvere legem Math. v
sed adimplere Paulus autem et ipse dicebat Misit deus filium Galat. iiii
suum factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege
erant redimeret hec autem vitulus hoc iugum mandatorum aperte
intelligitur rogans pro se idest propter humanitatem Hanc enim in
semetipso figuram gerebat et pro domo sua Ipse enim cum sub lege
conversabatur populum cum domus ipsius pro regimine fuit venit Luc. xxiiii
liberare prout quod cleophas dicebat Nos autem sperabamus quia
ipse esset redempturus Israel. immolabitque eum Ipse enim propriam
carnem immolat ipse sui sacrificium pontifex in syon factus est
quando sanguinis novi testamenti calicem Assumptoque turi-
bulo quod de prunis altaris impleverit turibulum linguam
divinam hic dicit In ipsa enim erat spiritus Sunt ergo plenum
turibulum carbonibus Quia sacrificio suo doctrinalia verba
que erant divina et celestia protinus addidit de quibus david
dicebat Carbones succensi sunt ab eo Hos Jesus in cena acta Joh. xiii
post quam iudas est egressus exposuit In quibus quoniam par est agri- Act. xviii
cola. ipse vitis apostoli vero palmites quoniam princeps mundi

indiceret. Altare exponit miracula que sunt carbones ignis utpote celestia scientia nos ad pietatem cum sint generaliter spiritualia. Si erat altare quod secundum lxx est ante dominum, hoc autem esse sedem cherubim in ipsis prohemiis libri huius ostendimus. Ubi enim carbones intelligibiles ignis constitutos esse Ezechiel propheta demonstrat

Ezechiel x — dum quippe spiritum ait qui erat indutus podere et accinctus habebat lumbos sermonem dicentem: Ingredere in medium rotarum subter cherubim et imple manus tuas de medio cherubin. Quia enim altare intelligibile in quo carbones ignis sunt, sedem cherubim oporteat intelligi,

Ysaye vj — audi Ysayam dicentem: Et venit ad me unus de seraphim et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari et tetigit os meum. Quod quidem in celo est altare aliud nisi cherubim sedes? Erit enim tamen pontifex qui et rex idem et sedem habet et altare. Hoc ergo Paulus Hebreis significans

Hebreos iiij — dicebat: Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum glorie eius. Hoc quod intelligibile dicebat altare quod manifestant que sequuntur. Ait enim: Ut accipiamus misericordiam et gratiam inveniamus in auxilio oportuno. Horum autem utrumque ab altari sine aliqua dubietate percipimus. Sed quid in hiis que sequuntur legislator subdidit: Et hauriens manu thymiama incensum ultra velum intrabit in sancta vel sicut lxx et implebit manus suas thymiate compositionis. Dicit autem orationem de qua dixit David: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Hec ergo quando secularia oramus crassa quodammodo et non subtilis est. Quando autem spiritualia petimus, id est scientiam divinam, regnum celorum et remissionem peccatorum, subtilis quedam est utpote spiritualis et intelligibilis, quam intelligibilis sacerdos pro nobis

...mo xvij — offeret. Manifestum autem ex eo quod principalis Christus orans sanctificavit eos et veritatem sensum libertatemque in mundo et alia talia deposcebat. Intrabit in sancta sive secundum lxx et offeret interiora velaminis carnis videlicet sue; offeret autem cum patri videlicet; quia hec quidem manifesta apparebant cum proferebat, ipse autem erat invisibilis. Ut posuit super ignem aromatibus nebula earum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur. Dupliciter hic quod dixit intellige. Quia enim Aaron ipsius Christi figuram gessit propter sacerdotalem dignitatem, figuram etiam gessit corporis sacerdotium. Quippe imponunt quidem Christo sumus super ignem aromata, id est orationes super doctrinam, et operit vapor nebule earum, id est orationis utriusque oraculum quod est super testimonium, id est carnem suam ex qua propiciatio nobis conquisita est peccatorum, que in salutari est videlicet passione. Hoc autem esse testimonium Paulo supra ostendimus, et non moriebatur corruptionem videlicet morte, neque enim caro eius vidit corruptionem. Quia vapore aromatum virtute utriusque orationis illius operiebatur, qua David ait ex persona Christi patrem deprecantem: Quia non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Ponit autem et unusquisque sacerdos de Christo loquens magnum aromata spiritualis doctrine orationem et orationis ritus operit oraculum quod est super testimonium. Et non permittit autem eum querere de passionibus dominice carnis ea que super

virtutem querentes sunt. Et non moueri eam que desinita e in inuestigationibus i[n] quistoribus qui ea querunt que hominibus non licet querere morte. Tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propiciatorium ad orientem. Sive ut lxx asperget digito suo super propiciatorium ad orientem ante faciem propiciatorii asperget septies digito suo. Sacrificium vero igitur esset inde eius carnis per virtutem aut corpus diuinitatis eius et plenitudinem biplantum presbiteris ad remissionem peccatorum nostrorum et exceptione simul tamen ad donum subministrationis spiritus pacis apte expressis ex hiis que inueniuntur legislatore manifesta. digitus enim significat virtutem diuinitatis. Vnde David dixit Quoniam uidebo celos opera digitorum tuorum lunam et stellas que tu fundasti. Vtrumque autem ad diuinitatis et recipimus virtute ipsorum sanguinis vituli super propiciatorium ad orientem apparuit. Ad propiciatione enim terram simulque in illuminatori passio salutaris facta est. Vnde ipsa passio dicitur propiciatorium sicut sequenter ostendimus. Dicitur autem et oriens. Ait enim de eo Zacharias propheta. Ecce vir oriens nomen eius et subter eo orietur. Ait autem et Zacharias sacerdos pater Iohannis. In quibus visitauit nos oriens ex alto. Illuminare hiis qui in tenebris sedent et in umbra mortis. Sed et contra propiciatorium idem in conspectu pueris asperget inquit septies ut tam remissionem peccatorum quam spiritus sancti donum de diuino sanguine generis homini suscipet. Vtrumque enim septenarius numerus significat remissionem quia videlicet similiter vii dona spiritus. et eisdem numerus etiam peccatorum significat remissionem. Nam petro xpm interroganti. Si peccauerit in me frater meus quotiens dimittam ei usque septies. Xpus ait. Non dico septies sed usque septuagies septies. Multiplicans immensum numerum septenarium. Cumque mactauerit hircum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra uelum sicut preceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi et expiet sanctuarium ab inmundiciis filiorum israel et a preuaricationibus eorum cunctisque peccatis. Admirandus est legislator sufficiens ad signandum mysterium vnum latens quod deprehendendum est in multis formis multipliciter prefiguratum necessarie duxerit. Quia enim xpus de iudeis secundum carnem qui sub iugo legis incubabat ortus est hecce vituli sacrificium nominatur. legali enim iugo et pertinet ad eum operacionem et iustitie vituli operatur iugo consuetus trahere atque ita terram operari. Quia autem secundum quod incarnatus erat de communi massa hominum factus est propterea hircus appellatur. agnum enim hoc animal pilorum indumentum gerit. Agnum autem utpote peccato refertum gentes vocandum genus. quia nichil est peccato agninus. Vnde hoc apprehensione apte legislator volens. cumque mactauerit inquit hircum pro peccato populi totum hic intelligens humanum genus quod quidem non pluribus vnius populus quam de nobis primicias Xpus suscepit. Vt demonstraret de iudeis quidem principaliter xpm per Abraham cognatione esse. sed tamen omnis humane nature que in peccato est primicias portat. propter quod et Adam appellatus est vitulum simul et hircum. lex ad significandum sacrificium illius assumpsit. Cum autem vnum sit sacrificium quia vitulus sine hircus nominetur offertur quod vnum vtrumque sit. Hec propter enim ex comparatione ad salutem necessarie communia sunt ea que in hirco agunt et vitulo. Ferimus enim quia ambo hircum occidens ad dominum vitulum pariterque et sanguinem inferentes introrsum velaminis id est ad patrem reversus. hunc enim interius intelligibilius velaminibus super bibes in deliceat dominum carnis intelliges utpote impletur

Zacharie vi

Luc. i

i. Mth xviii

i Cor. x

inferens sanguinem eius intra velum, sicut preceptum est de sanguine vi-
tuli. Et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem vel
sicut lex supra propitiatorium ante faciem propitiatorii. Deinde quod se-
quitur: Et expiet sanctuarium ab inmundiciis filiorum israel et a preva-
ricationibus eorum cunctisque peccatis. Videtur quidem de tali oraculo
dicere. Dicit autem non de eo qui sensui subiacet. Quid enim expiatio-
nis seu propitiationis ligna egerent quid ve pelles vel reliqua ex
quibus tabernaculum videtur quod sensui subiacebat constructum erat.
Sed ex qualitatem sanctitatem dicit hominum presentem. Certum enim sunt
ab initio massa naturali ita ut dei habitaret in ea spiritus. Quod
demonstratur ex eo quod auferre illud irascens minatus est deus
quando hi qui ex Seth descendebant, cum essent iusti et filii dei appella-
rentur concupiscentes eas que ex Cayn posterisque eius persuasio-
ne genite fuerunt, que et filie hominum dicebantur, nimis carnales cum ma-
lis et iniquis effecti sunt. Dixit enim: Videntes filii dei fi-
Genes. vi lias hominum quod essent pulchre acceperunt sibi uxores ex omnibus quas
elegerunt. Et dixit dominus deus: Non permanebit spiritus meus in
homine in eternum quia caro sunt. Ergo si habitabat spiritus dei in
hominibus antequam omnes secundum passiones carnis inciperent, sancta
erat certe hominum massa. Nam nec proximitas ex ea sanctos sibi
assumeret. Quia autem sordidata est expiavit eum ab inmundiciis
filiorum israel. Primum quidem sensibilibus ipsis cum lex data est quia
transgressi sunt reos illos maledicto et morti constituit ut propterea
necessitatem haberent expiationis. Ex post quidem principaliter
unigenitum immolatum sacrificium. Immolatum autem ex principibus
Jo. xi hominibus ita ut Cayphas diceret: Expedit ut unus homo
moriatur pro populo et non tota gens pereat. Quod quia dictum erat confir-
mans similiter et corrigens evangelista Johannes addidit: Hoc
autem a semetipso non dixit sed cum esset pontifex anni illius
prophetavit quia moriturus esset Jhesus pro gente et non solum
pro gente, sed ut filios dei qui dispersi erant in unum colligeret. Gen-
tes insuper de ipsis enim dominus dicebat: Et alias oves que
non sunt de hoc ovili et illas oportet me colligere. Apte autem filii
dei multo magis sunt israhelite quia israhel videns deum
interpretatur et secundum rationem sensibilem israhel Jhesus immolatus
idem sacrificium et pontifex humano generi ad expiationem inmun-
diciarum illorum obtulit quarum inmundiciarum inde a prevaricationibus
eorum inquit cunctisque peccatis. Anime quippe inmundicia non
mortui pollutio non portantur cibus, non quippiam aliud sunt
sed vere expressum est et peccare in deum vel mandata dei.
Iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii quod fixum
est inter eos in medio sordium habitationis eorum. Nullus sit
in tabernaculo quando pontifex ingreditur in sanctuarium ut roget
pro se et pro domo sua et pro universo cetu israel. Quod lex superius
appellavit sancta esse nunc tabernaculum testimonii appellat
quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum
sive secundum lxx edificatum inter eos in medio inmundiciarum eorum.
Eadem quippe ratione et sancta esse et testimonii appellari

tabernaculum massa nostra potest. Si enim tabernaculum testimonii
caelo dignum recte sic nominatur caelestis noster homo de quo ait Paulus: Sicut I Cor. xv
portavimus imaginem terreni portemus et imaginem caelestis. Scimus quia si
terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur habemus aedificationem ex
quae ex deo est domum non manufactam aeternam in caelis. Recte ergo secundum
nominatur qui aedificatus est in nubibus. Primum enim formavit deus de
de pulvere terrae hominem et tunc insufflavit in faciem eius spiraculum vitae Gen. ii
Hic ergo est noster homo caelestis qui in medio immunditiarum nostrarum est qui
cum passionibus carnis oppugnatur secundum quod et Paulus dixit: Rom. vii
Video enim aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis
meae et captivum me ducentem in lege peccati quae est in membris meis.
Propter quod nimis lex caste [illegible] subdidit: Nullus homo sit
in tabernaculo testimonii quando pontifex ingreditur ut roget pro se
et pro domo sua et pro universo coetu Israel. Quando enim Christus ingrederetur
mysterium id est quando incarnabatur caelestem hominem atque carnalis primi-
tias sumebat nemo erat intelligibili tabernaculo testimonii. nec gen-
tilis nec christianus nec levita nec sacerdos. Omnia enim declinaverunt
simul inutiles facti sunt. Nemo caelestem conversationem tunc sequebatur
nec dignus caelesti homini sapientiam. usque dum in statu ipse carnis roga-
ret per crucem. et egressus est ex ea lege communis mortis emittens
spiritum et carnem quidem relinquens in sepulcro quam eius evidenter
exitus nominatur. Sed non generaliter omnium hominum possunt hoc quod
nunc est expositum suscipere. Nullus homo sit inquit in taberna-
culo quando pontifex ingreditur in sanctuarium ut roget atque in sa-
crificio quod est secundum litteram solus praesens erat pro pluribus iudeorum. Non
autem omnis homo de tabernaculo secundum tempus sacrificii quod nunc dicitur
est excludetur. Sed significat omnem hominum genus terrena tunc
sapere et in peccatis esse. At vero intelligibili tabernaculo testi-
monii recte non inveni. Cum autem exierit ad altare quod co-
ram domino est oret pro se et sumptum sanguinem vituli atque hirci fun-
dat super cornua eius per gyrum aspergatque digito septies expiet
et sanctificet illud ab immunditiis filiorum Israel. Quia quae vituli et
hirci esset hostia satis in his quae dicta sunt explanatum est. Simul
enim in unum sumens sanguinem utrumque illud continuo de mysteriis
super cornua altaris ponit seu fundit. Sed quid agit quod utriusque
mysterii ordo exigit et consequentiae multa signa quae cum omni sub-
tilitate legislator scripsit. Post enim nostrum egressum ad altare quod
est coram domino dicit hoc enim quod est thymiamatis. quod esse
sedem cherubim credimus cum carne ascendens et nostram in eo
captivitatem sublevavit. Simul nos suscitavit id est sedere fecit
in dextera in caelestibus. Et sumptum sanguinem fundat super cornua
eius per gyrum aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud
ab immunditiis filiorum Israel. Quia propter passionem non solum cor-
nua eius qui est in caelo altaris, virtutes scilicet supernas et
spirituales. Sapientiam. fortitudinem, iustitiam, castitatem sanctificavit.
Hunc cornua cherubim recte sunt, siquidem enim currus caeleste hoc
animal in personis quae habet hominis et leonis et vituli et aqui-
le gerit, Sapientiae quidem in persona hominis, fortitudinis autem
in persona leonis, iustitiae in persona vituli, castitatis in persona
aquilae. De quibus plenius in propheta Ezechiele interpretatione
cum exposuimus. Expiet et sanctificet illud ab immunditiis filiorum

Ebre. ix — israel christi enim sacrificio expiantur et celestia ut paulus dicit Ne
cesse. Differentiam legalium sacrificiorum et unigeniti ostensionis volens
Necesse est ergo exemplaria celestium his mundari. ipsa autem celestia
melioribus hostiis quam istis. Et tunc gratiam integram expiationem apud
habebant celestia legislator ostendit dicens Expiet et sanctificet illud
ab immundiciis filiorum israel. Nimirum quidem ad celorum virtutes non
necesse erat quelibet expiatio qua in sanctificatione continua consistunt
Sed quia frequenter ad celos iniquitum peccatorum ascendit fumus de quo
Jone i — dixit david Ascendit fumus in ira eius et ignis a facie eius exarde
sit. Ita ut deus ad ionam diceret Vade ad Niniven civitatem magnam
et predica in ea predicationem quam ego loquar ad te. quia malicia eorum
Gen. xviii — ascendit coram me. Et rursus ad abraham de sodomis. Descen
dam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleverint
Non ut auferat ex eis turpitudinem abhominabilem odorem et glorificat
ionem falsam quam contra eos deposuimus. Propterea non simpliciter
asperget sed septies. ut intelligas quia venia malorum peccatorum. Simpliciter
enim septenarius numerus signat loca celestia mundantur. Hanc
odore et gloriatione quam deposuimus abhominabili
immundicia a nobis contra ea que sunt in celestibus exorta est.
Postquam emundavit sanctuarium et tabernaculum et altare vel sicut
lxx et desinet exorans sanctum et tabernaculum testimonii et altare
et pro sacerdotibus purgabit. Secundum quorum communione recte lex propter me
mbratam sacerdotum fecit. ut manibus signa sacrificii unigeniti sal
narentur. Una enim a christo sacerdotum chorus apostolorum sortitus
est qui et pars existit humani generis pro quo dominus semetipsum obtulit
Sed tamen speciale quemadmodum unigeniti et proprium sacrificium
deum appellavit. Quod demonstrat dominus ad patrem dicens. pro eis
Joh. xvii — ego sanctifico meipsum ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Et rursus
Joh. xv — ad eos Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam
ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis. Sic sanctificatio que ego
propter vobis Respice autem et legalis figure ordinem quo ad sanctum
reducat veritatem secundum lxx enim ait Desinet exorans sanctum et
tabernaculum testimonii et altare idest desinet et terminabit deprecationem que facta est per carnem pro omni genere hominum et ea que sunt
intelligibilia sunt. Postquam assumptus fuerit in celo et sedit in
i quin — dextera patris eius Propter sacerdotalibus non expiat mittit enim eis eum
Actuum i — dationem per intelligibilem ignem et per linguas igneas spiritus propter
quod eis dicebat Vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos
dies. Tunc offeret hyrcum viventem et posita utraque manu super
caput eius confitebitur omnes iniquitates filiorum israel et universa de
licta atque peccatorum. Que imprecans capiti eius et mittet illud per hominem
paratum in desertum. Cumque portaverit hyrcus omnes in
iquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto
Eiusdem etiam nunc iterare propter eos qui in luce offendunt apud
habemus Probatum enim quia nullus in quo vel maligno. Sed ipse
deo offerunt etiam ea que nunc in hoc hyrco vivo sanctitunt
Primum quidem quia utramque manum capiti hyrci sacerdos im
ponit. Manuum enim impositione in sacrificiis ministrabit benedictionem
aut peccatorum remissionem aut sancti spiritus ad veritatem aut expiacionem
nes intelligibiles. Quoniam et in hyrco in quo sortis immunitas et eius
quam contra dominum militavit. sicut aiunt hii qui illius partis sunt
hec que dicta sunt precedens acturus erat vel quoniam in ipso

filiorum israel iniquitates et iniusticias et peccata redemit. Confiteri quippe
inimicus peccata non sinit, sed ipsimet suggerit ut occultemus anime vul-
nera, ut sic inveniamus medicum qui medicamenta possit imponere
salutemque prestare. Propterea mox ut increpatus est david a nathan ij Regum xij
peccatum suum exclamavit, et illico propheta subdidit: et dominus transtulit
peccatum tuum, non morieris. Deinde quia blasphemare fecisti inimi-
cos domini. Illum per hominem paratum emitti legislator hircum in solitu-
dinem dixit. Preparatum autem idem attendentes sine ademite. Et nec dig-
nitatem hircus distribuitur levita an sacerdos aut quispiam de populo
esset qui hoc ageret. Ergo tamen omnibus xpum presentem esse significat
hircus. Quemadmodum enim per carnem in primo immolabatur, sic nunc vivens
per divinitatem dicitur. Quia vivus et impassibilis et passibilis est,
necessarie et iniecit manus sacerdos imponit, ut manus impositione
ostenderetur quia vivens verbum dei impassibile in mortale hoc pro nobis carne
sufficiens sacrificium suscepit. Recte ergo in ipso iniquitates et iniusticias
et peccata sacerdos pronunciavit. Hic est de quo ysaias propheta dicebat: Ysaye liij
Domine quis credidit auditui nostro, et brachium domini cui revelatum
est? Brachium domini filium appellans patri consubstantialem. Deinde et
ea que sequuntur subdidit: languores nostros ipse tulit et dolores nos-
tros ipse. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est
propter scelera nostra; disciplina pacis nostre super eum, et livore eius sa-
nati sumus. Sic apostolus super se peccata nostra et iniusticias et iniquitates
portavit. Et propterea sicut lex ait: Imponet eas super caput hirci vi-
ventis. In hirco enim figura est quod et ex spinis coronam imponi capiti suo Gen iij
xpus permisit. Spina in scripturis peccata solent accipi, propter quod et adam
spinas germinare terram percepit. Siquidem et ipse in maledictionem
peccata germinat. Et salomon ait: Spine nascuntur in manu Proverbiorum xxvi
temulenti, spinis plenas esse actiones eius significans. Sic ergo lege
accipiens illa non ignoscibus intentionem elicis atque virtute. Et
inveniemus paratum hominem per cuius manum hircus vivens in he-
remum mittitur. Xpus enim ipse omnia sibi sacrificium factus est et sacer-
dos et sacrificium et victimam et altare. Ipse est et paratus homo Ysaye l
paratus pro nobis ad passionem, ita ut ipse per ysaiam dicat: Ego
non contradicam, retrorsum non abii; corpus meum dedi
percucientibus et genas meas vellentibus, faciem meam non averti
ab increpantibus et conspuentibus in me. Ad quod et david dicit pre-
figurationis eius in ... significans per quod nunc regnum adeptus
est: Dominus regnavit, decorem induit, induit dominus fortitudinem
et precinxit se. Etenim firmavit orbem qui non commovebitur. Para-
ta sedes tua ex tunc. Xpus ergo intelligibilis aaron semetipsum ceu
hircum per hedum vivum immolans, ipse per hominem paratum suorum ma-
num hominis parati, id est propriorum virtute. Ipse enim cum sit et homo
paratus, ipsius est et emittit hircum viventem in solitudinem,
sive in terram inviam et desertam, vivam suam et immortalem et impassibilem
divinitatem ad inmanabiles loca et ab omni malicia deserta. Secundum
quod iohannes ait: Videns ihesus quia omnia dedit ei pater in manus Johannis xiij
et quia a deo exiit et ad deum vadit. Expiabit enim sacerdos qui
unctus fuerit et cuius replete manus ut sacerdocio fungatur pro patre
suo. Primo ut lex demonstrabit inquit sacerdos quicumque unxerit,
et quicumque consummatus fuerit manus suas consecrare ad precium,
sunt ut xpum sine aliqua dubitatione ostenderet. Unus enim xpus
pulchre secundum carnem in eorum sacerdotem principes habebat filium
eius et ipse abraham fuit, et xpus fuit ostendit lex dicens

iudeorum sacerdotes non poterant. Sicut autem paulus docet dicens presbiteros sacer-
Hebr. 7 x — Impossibile enim erat sanguine taurorum et hircorum auferre peccata. Recte ipse christus
in sacerdotem unctus et manus pecuniarum consummans expiat nos. De quo
malo loco recte lex dicit. Sacerdos qui unxerit et consummaverit manus
sacerdotum ministrare post patrem suum. Primum autem eum ipsius pater unxit. De quo
et ait david: Propterea unxit te deus deus tuus; unxit autem dicens: Tu es
sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Et per eum abrahamibus qui — propterea
ministravit passionis et celestis virtutis est fructus, enim sacrificium et agni et
monstrationis et publicacionem figure cum confessione. Semel inquit in anno
fiet hoc quod semel factum est … sacrificii ostendens incipiens in quo
dictum est Christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata secundo
sine peccato apparebit expectantibus se in salutem per fidem. Cumque qui
legem meditatur conferat inveniet hinc evangelium multumque verax.
Iohannis v — quod christus idem veritatis iudeis locutus est. Si crederetis moysi crederetis
utique et mihi de me enim ille scripsit. Quid autem aut ubi non addidit dicta — credentis
quecumque mystica quecumque alta quecumque divina sunt hec de christo a moyse
sub umbra et figura et imaginibus dicebantur. Et locutus est dominus
ad moysen dicens Loquere ad aaron et filios eius et cunctos filios
israel et dices ad eos Iste est sermo quem mandavit dominus dicens homo
quilibet de domo israel si occiderit bovem sive ovem aut capram in castris vel ex-
tra et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem domino sanguinis reus
erit peribit de medio populi sui. Ideo offerre debent sacerdoti filii israel ho-
quas — stias suas occidunt in agro ut sanctificentur domino ante ostium taber-
naculi testimonii et immolent eas hostias pacificas domino. Fun-
detque sacerdos sanguinem super altare domini ad ostium tabernaculi testi-
monii et adolebit adipem in odorem suavitatis domino. Et nequaquam
ultra immolabunt hostias suas demonibus cum quibus fornicati
sunt legittimum sempiternum erit illis et posteris eorum. Nulla pa-
rum legislatoris figuris pertinebat, sed et quod de eis cogitabat
magis ipse prefigurat … veritatem quia postea tribubus suis
dispensata illas cessare voluit. Apte quoque sanctio demonstrat que
non simpliciter ad moysen sed ad aaron et filios eius et ad omnes
filios israel precepit. Aperte manifestans quia hec legis precepta
non magnum ne perseverent quempiam non mysterium convenire
vult quod expedit eis scire, id est quia temporalis est littere lex ut tempore
expleto non iam circa ipsum sensum et supplicia … oportere
perimus. Huius autem est temporis finis omnino dati loci ipsius per deum in quo — Finis legis omnino dati loci proprio
sacrificia offerri precepit comminando pericula illum qui … cust-
sive foris extra castra tabernaculum testimonii sacrificium dei … explente
interitu de populo. Quando tabernaculum testimonii et templum est
ad eius imaginem factum est dissolutum sicut cognoscitur quia
finem habent omnia que ibi fieri lex precepit, etiam illa deo non placere
itaque cum disparuisset locum in quo … omnimodo secundum legem — Legis cerimonialia temporalia sunt moralia vero eterna
debuisset. Quod dictis etiam scias: iustas enim actiones id est non
occidere non adulterari, non furari, non falsum testimonium dicere
patrem et matrem honorare, diligere proximos, servos liberos facere
ieiunare frequenter vel orare, non circumscribit loco quia semper
sunt utilia. Et cum evangelica quoque communia. Hec autem que
secundum semetipsa sunt superflua sed causa eorum … sunt ex …
ista circa concludit loco, ut cognoscas quia temporalia sunt. Via
enim que loco finiunt, finiuntur etiam ordinata sunt tempori deputata

sunt quo loco sacrificia emundationis mortuorum et seminis fluxum pati-
entium et leprosorum et menstruatarum. Quia et hec pro sacrificia effectum ha-
bent. Similiter azyma et fermentatum pascha scenophegia penthecosten
necnon neomenie et sabbata. Oportebat enim omnino sacrificia eorum
mistis afferri. Quia autem hec mysteriorum aduocationem impendere figuras
habebant in superioribus sufficienter ostendimus. Parvulus autem qui erat
populus qui legem accipiebat et ad ea que sunt imperfecta inhians.
Quia ad hereticorum erat ritibus et compassionibus locis statim parvulorum in
quibusdam locis delectatus invenit modum legislator per que etiam
ex necessitate illos removeat a figuris quando causam correctionis tempus
fuit. Loco concludens eas que destructurus erat et proiciens extra lo-
cum hunc in quorum que dicta sunt fieri. Secundum qui temptaret esse
per sanguinem effundentem. Ergo quicumque et unum figuras pagere destru-
ctibus vanant loci, sanguinem effundunt, idest communem quaestionem polluunt
in communi peccatum. Sicut et hii qui sanguinem fundunt simul et sanguinem
nemo eius qui ab eis interfectum mittitur fundunt. Participes enim eius causa
efficiuntur. Quia autem possibile fuit illos introgare aut cogitare; et eius
rei gratia hec sanctuaria sancta sunt que localia sunt et ad tempus divinorum
quia causam figurarum apte cognoscere non poterant neque capiebant
consulare discere. quia aliorum habent imagines ea que sciebant
Quamobrem causam illis aliam veram etiam ipsam legislator scripsit
qui ait: Et nequaquam ultra immolabunt hostias suas demo-
nibus cum quibus fornicati sunt; sive ut lxx et non immolabunt alti-
sacrificia sua supernatus. Cum libris adeo preceptum fuisset: Non fa- Exodi xx
cietis vobis idolum neque omnem similitudinem eorum que in celo sunt sur-
sum et in terra deorsum et que sunt in aquis subtus terram. Vitulum Exodi xx
fecerunt conflatilem et vitule sacrificiorum obtulerunt. Causa
castrimargie sumere sacrificia volentes pedagogus eorum lex domino
eos offerre sacrificia precepit. ut in hoc occupati ab omni idolatrie sacri-
ficio semetipsos abstineant et hec faciant que lex eos prohibens ab ido-
lorum sacrificiis, simul docet etiam sequendo in sterniorum futurorum
potuissent. Bene autem sine idolis fornicationem appellant aperte
nos docens quia animas nostras deus sibi ad salutem desponsavit. Et
idolorum fornicatio secundum ab illo discessio. Insuper terret eos qui in carne
fornicantur et docet quale est fornicationis spiritum ut idolorum cultum for-
nicatione et addomones confugium fornicationem nominaret. Et
ad ipsos dices: Homo de filiis Israel et de advenis qui peregrinantur
apud vos qui obtulerint holocaustum sive victimam et ad ostium
tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur domino interi-
bit de populo suo. Et per eadem dicens legislator instruit unum tantum po-
pulum. Etenim ab eo lex imponitur cunctum reddit. Eadem quippe fre-
quenter dicens audit hoc mandatum necessarium esse inmutabi-
le. Verumtamen hec frustra ad ipsum iniustus dicit secundum suspicandum
accidentem solummodo ut aliquid faceret sacrificium non tamen omnino et
reliqua sacrificium facientem pene subiceat dicit enim Qui acciderit
bovem aut ovem sive in castris vel extra castra et non obtulerit ad
ostium tabernaculi oblationem domino ibi prohibitus intelligitur ab eo ad
ostium tabernaculi quod temptant hoc autem non ita. Sed qui obtulit
holocaustum sive victimam ad ostium tabernaculi testimonii non
adduxerit eam ut offeratur domino. Consummatum sive perfectum
sacrificium dicens intantum ut holocaustum fieret. Eandem tamen
et in hoc penam precepit. Qui enim interficit hoc adtrectandi
et prohibitus est nichil differet ab eo qui compleverit secundum et utrumque
pena percussit de populo est ita ut non possit ulterius hic in populo deferre
neque de eius gloriam neque deserere abraham semetipsum
ortiare aut israhelita dici. Sed aut proprium habentes et alie-
nigenas confirmat. Hoc est disperdi quempiam de populo suo;

Ergo quicumque etiam inter legis mandata seu terminos transgrediuntur extra tem-
plum agentes, quecumque destructo templo lex agi non valet, iam non Is-
rahelite nec Iudeorum appellatione iuste sibi usurpant. Sed etiam illud
pre omnibus notare oportet quod non solum eos qui ex filiis Israel per
hoc preceptum custodire, sed et ipsis et proselitos sive advenas qui pere-
grinantur inter eos (ł gentiles) hiis enim non eis tamen modo sunt. Sed apud
eos sunt. Quia apud eos quidem sumus utpote legem eorum et prophe-
tas et promissam eis hereditatem habentes, adheremus autem non ipsis
sed deo. Preterea secundum lex homo homo dixit cum liceret simpliciter
dicere hominem, duplicat tantum ut ostendat tamen eum qui merito
cognatione quidem qui in principio quilibet de domo Israel adheret deo hic debere
custodire mandatum. Homo quilibet de domo Israel et de advenis
qui peregrinantur inter eos, si comederit sanguinem, obfirmabo faciem meam con-
tra animam illius et disperdam eam de populo suo. Quia anima car-
nis in sanguine est, et ego dedi illum vobis ut super altare meo expietis
pro animabus vestris et sanguis pro anime piaculo sit. Idcirco dixi filiis
Israel: Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem nec ex advenis qui
peregrinantur inter vos. Lex etiam hic addit homo homo, quod quomodo
oporteat intelligi superius diximus. Ergo oportet mandati huius etiam
litteram custodire et nullatenus comedere sanguinem. Hoc enim et apostolos
invenimus precepisse, quando de quibusdam iudaicis observationibus con-
tentione in Antiochena ecclesia facta ad eos relata est questio qui legem
posuerunt solventes questionem hanc et diffinientes: Visum est Spiri-
tui sancto et nobis nichil amplius imponere vobis oneris quam hec
necessario ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum et sanguine
et suffocato et fornicatione. Preter sanguinem quidem spiritualiter homicidium
anime aut sanguinem, cum fratrum odium intelligimus. Quia
qui odit fratrem suum homicida est, sicut Iohannes scripsit. Primum ergo omnem
sanguinem iniusticiam dolosorum. Virum enim sanguinum et dolosum
abhominabitur dominus. Et quecumque peccatorum inveniunt inter perfidias
quaslibet ita ut homicidio sanguinis comparantur. Et propterea ab
omni sanguine abstinere oportet, scientes quia super animam que ta-
lem sanguinem comedunt. De quibus David dicebat: Qui de-
vorant plebem meam sicut escam panis. Qui de-
derit maledicat xpm, ipse enim magis proprium affectum suum abstinat
videt et premit. Ipse etiam iudex est et necessarie ad comminandum, quia qui videt Ideo
qui malorum sunt operatores disperdendas primum. Quod demon-
strat David dicens: Vultus autem domini super facientes mala, ut per-
dat de terra memoriam eorum. Hic animam sanguinem comedentem
perdit de populo eius de terminum videlicet hominum gentem. Hanc enim
sicut in crudelitatem et impiam separans eum,
tradit demonibus et in ignem mittit eternum, intelligimus eundem
et angelis eius. Deinde imprimans quantum qui paratus est dyabolo
et misericordes esse invicem diligentes debemus compati
pietatem in nobis ostendit ut ipse eum qui tantum
bonum meum. Et pro animabus sui sanguinis effusione fundit ad propicia-
tionem. Quia anima carnis in sanguine est, et ego dedi illum vobis ut super altare meo
expietis pro animabus vestris. Misterium xpi sanguinis significans
sanguis enim ipsius pro anime piaculo sit,
ad expiationem animarum nostrarum per una expiavit. Sanguinem super altare
effudit pro nobis crucifixus et expiatione sua. Hic est vere qui
humanitatis prestitit primicias offerens ipse se in propiciationem generi
nostro pro anime piaculo sit, anima enim eius recte dicit. Et sanguis
eius consecrata. Deinde quia nostre carnis consubstantialem quidem que ab
incarnatione accepit, ut ipse pro nobis redderet animam suam usque ad
mortem. Quia autem dicit: Anima omnis carnis in sanguine eius est,
nullatenus per animam sanguinem intelligamus. Propter proprietatem

ł dest
Actuum xv
Exod. xx
Exod. xx
Iohannis iii
Ioh. xiiii
Numeri xxx

cum carne per sanguinem habet. Et quando hec creaturarum fuerint aut sequestren-
tur a carne dissipentur. Sic creatore naturam nostram disponente. Quia ergo
Christus sanguinem suum ad expiationem animarum nostrarum dedit ab omni nos
homicidio omnique alia iniquitate que homicidio proxima est abstinemus.
Communis enim lex est et cunctis animabus extenditur. Homo quicumque de filiis / si venatione
Israel et de advenis qui peregrinantur apud vos [illegible] atque aucupio ce-
perit feram aut avem quibus vesci licitum est fundat sanguinem eius et
operiat illud terra. Anima enim omnis carnis in sanguine est. Unde dixi
filiis Israel sanguinem universe carnis non comedetis quia anima carnis
in sanguine est. Et quicumque comederit illud interibit. Multum cura est Deo
ut alterutrum nobis minime noceamus. Propterea precipit maxil- Math. v
lam cedi. et non cum eo iudicio contendere; Similiter et de eo qui au-
ferret nobis pallium Ihesus precepit. ut neque inde ex contentione ad ira-
cundiam proximum provocemus. Sed nimio ut eum qui iniuste contra nos
agit per iram pariter corrigamus. Nichil enim amplius quam iniustitia
et avaritia et alterum adversum coartat, vitam nostram. Ad hec intendens
legislator sanctus mandatum non semel recapitulavit. Sed quia qui-
dam quidem fraudibus quibusdam et machinationibus variisque dolis no-
cere popularibus quasi venantes solent proximos ceteros huiusmodi
molimina prospexit. Non enim inde quod incipiat. Si venatione
atque aucupio ceperit feram vel avem quibus vesci licitum est fun-
dat sanguinem eius et operiat illud terra. Quod venatio maxime
iniustitia. In iniustitiam autem non qualibet sed eam que ad sangui-
nem tendit, iniuriamque ipsam quodammodo per dolum fraudemque iniustitiam
patientis nocet. ad hunc ita scriptura atque solet audi David dicentem:
Captabant in animam iusti et sanguinem innocentem condempnabant. Et
rursus: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Si
quis ergo venationi ceperit, id est peccantem viderit eum qui vena-
tioni ex infirmitate vel ex simplicitate expositus est. Sunt enim diver-
se rerum que capiuntur. Posterius dicit: feram aut avem quibus
vesci licitum est. Per feram de vulgo quempiam carnalem tamen et pa-
tientibus [illegible] significans ex partem commixtione carnalis
Per avem autem eum qui altius semetipsum removet rebus; huius-
modi enim homines violentis et avaris in causis secularibus con-
sumuntur. Illa inde hec nostra maligna comestio de qua
Paulus prohibebat dicens: Si autem ad invicem comeditis, videte ne
ab invicem consumamini. Aut ut qui prius erant iusti. Infra qui-
bus vesci licitum est. idem in parvula recte nominant. Sanctus sic eos
peccantes velut infirmos iacentes et prima sepulti effundit quidem
sanguinem id est peccatum quod peccavit. Effundit autem illud ad orationem
accedens et confessionem. Quemadmodum ait et David: Effundam in con-
spectu eius orationem meam. Operiat illud terra. Peccatum enim conspectum
terra operit ut potest in [illegible] remanentia et prima mortificata et pro-
hibitus. Clamor ad celos ascendit quemadmodum Sodomorum ascen-
debat. Alii enim volebant proximum agere, ita ut Deus de ipsis ab-
Abraham diceret: Descendam et videbo utrum clamorem qui venit
ad me opere compleverint an non, ita ut sciam. Sed et Iob sive a dia- Gen. xviii
bolo sibi illatas sive ab hiis qui exprobrando ei ingerebant ini-
quitates non latere Deum, id est non desperi ab eo orans clamabat: Ter-
ra ne abscondas sanguinem meum neque inveniat locum in te laten- Job xvi
di clamor meus, id est non cohibeatur loco, sed ad eum ascendat.
Propter quod addit: Ecce enim in celo testis meus, et conscius meus
in excelsis. Secundum hanc ergo intentionem legislator ea que dicta [illegible]

sunt ponens addidit. Anima enim omnis carnis in sanguine est. Et
inde adiecit. Unde dixi filiis Israel, id est dico: De sanguine universe car-
nis non comedetis quia anima carnis in sanguine est. Contestans
ab omni iniquitate abstineri, contestamur autem non exponere ea que contra
voluntatem commissa sunt fratrum peccata, sed tradere eis qui captus est
id est in suis sanguinem corripientes illud venia et compassione. San-
guinem enim comedens et clamat qui diffamat proximi peccatum recte
perimitur; quia anime mors peccatum est. Illis qui volunt filii Israel
appellari, filii quoque dei primogeniti vocari, et que sub misericordia pe-
nitus effugere ait enim: Si quicumque comederit illud interibit. Et
neque sacerdotium neque fides, neque sanctificatio neque alia aliqua
virtus aut dignitas patrocinium prebere tali potest. Omnibus
enim sanguinem comedentibus interitum est minatus. Anima
que comedit morticinum aut captum a bestia tam de indigenis
quam de advenis lavabit vestes suas et semetipsam aqua, et con-
taminatus erit usque ad vesperum. Et hoc ordine mundus fiet. Quod
si non laverit vestimenta sua nec corpus portabit iniquitatem
suam. Morticinum esse peccatorem videtur qui crudelem per-
sistit mortem. A bestiis autem captum non tantum simpli-
citer sed mala peccatorem intantum ut malignum meo aperientur
demones. Sicut fuit Iudas, qui diabolo ingrediente
suo Christum tradidit. Olim dixim ei pollucionem sanctificata legis
latorem exponeret, sed et illic quidem qui tetigit morticina
aut a bestiis capta, id est qui communicant sive particeps fuit ei
illis qui predicti sunt dicit. Hic autem ei qui comedit videlicet
qui totum illud peccatum suum fecit suam propter intencionem [marginal: l. malignam]
explevit ex malo quod ille assumpsit. Sicut fuerunt Annas
et Cayphas qui non simpliciter inde participes sunt pro diabo-
lum esurientes vel desiderantes mortem domini ad pascendam inten-
cionem suam et ad satisfaciendum desiderio per Iudam
prevaluerunt, huiusmodi comedere morticina et a bestiis capta
dicuntur qui necesse habent lavare vestimenta sua et corpus. La-
vat autem vestem suam et corpus qui mundat semetipsum totum
id est interiorem exteriorem ipsum hominem quia sunt vestimenta corporis
est sicut interiora exteriorem hominem homo interior. Quoniam autem
lavat aut per baptismum aut per abundanciam lacrimarum intra-
cum aquas baptismatis. Ruina autem hoc non facit portabit ini-
quitate sua malicie retribucionem in iusticie. Sic enim divine
Ezechiel [margin: Ezechielis viii] ultionis exactor dominus induxit dicens: Non parcet oculus meus
super te, et non miserebitur. Sed vias tuas ponam super te et a-
bhominaciones tuas in medio tui erunt. Sed et Ysaias per et
ipse dixit: Loquimini sacerdotes ad cor Ierusalem et advocate eam
quoniam completa est malicia eius, dimissa iniquitas illius,
suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Et
dixit dominus ad Moysen: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Ego
dominus deus vester. Iuxta consuetudinem terre Egypti in qua habi-
tatis non facietis, iuxta morem regionis Chanaan ad quam
ego introducturus sum vos non agetis ne in legittimis eorum
ambulabitis. Facietis iudicia mea et precepta mea servabitis
et ambulabitis in eis. Ego dominus deus vester. Custodite
leges meas atque iudicia, que faciens homo vivet in eis.
Quo multa illis et differenter faciunt, ut in multitudine eorum

quo sanctificat desierunt hys qui legem accipiebant intencione simpliciter et non
implicita desicientem ascendit ita ut sciens quid sit conferendum et ad quem finem
tendat legis intellectus per multiplicitatem non deficiat sicut hys qui mare navi-
gant quando ad finem navigii et ad finem cursus et portum oculos extendunt
facile longitudinem pelagi et sine defectu percurrunt Recipiens ergo ea que michi di-
cta sunt Ego sum dominus deus vester inquit ut creatorem et dominum diligentes eum
qui mandavit summo studio ea que precepta sunt ab eo custodiamus Sic gra-
tiarum accionis tociusque intencionem explanavit Que est autem hec ut ab omni iniqui-
tate abstineamus: sed que iniusta sunt agamus iuxta consuetudinem terre
egipti et iuxta morem terre chanaan. nil facere sed ab omni iniquitate absti-
nere precepit Lxx autem pro consuetudine studia interpretati sunt quia malignas
adinvenciones et fabulas solet divina scriptura appellare malorum studia ut
Ezech. viij potest Ezechiel dicente post iniquitates quas deus in templo seniores israhel
agere ostendit Et dixit dominus ad me Vides fili hominis et ceteris sicut cum illis
in delubris studia mala horum Non solum ergo a fornicacione et avaricia et
a supplicibus sed et a divinacionibus et auguriorum abusionibus et beneficiis precepit
abstinere. sed et a magis et similibus aliis ita ut moyses inderit(?) dicit. xviij
dicit Quando ingressus fueris terram quam dominus deus tuus dedit tibi cave ne
imitari velis abhominaciones illarum gencium nec inveniatur in te qui sortilegia
et observet sompnia atque auguria ne sit maleficus. nec incantator nec phi-
tones consulat. nec divinos et querat a mortuis veritatem Omnia enim
hec abhominatur dominus Omnis qui hec facit pro abhominacionibus enim his dominus
disperdit eos ex te Abhis ergo abstinere primum oportet et sicut nobis deus dicat
Facietis iudicia mea et precepta mea servabitis et ambulabitis in eis
Jude monumenta et consilium in eis et nullo tempore vacetis ab eorum corre-
ctione Deinde rursus subdidit Ego dominus deus vester Custodite leges meas
atque iudicia que faciens homo vivet in eis. Abstinentes nos primum ab ha-
bitacionibus que dicte sunt. quia non est participacio iusticie cum ij Cor. vj
iniquitate neque luminis atque ad tenebras neque placet ei ut qui gentile
quodlibet malum obstinacione et studet glorificari de legis dei scientia
debeat Hinc demum iudicia dei iteravit et precepta Iudicant sunt in
dicta et qualia precepta que faciens utique homo vivet in eis ut cog-
stas quia non deo donas obediens legi eius implens eius iudicia et pre- in eis viu...
cepta sed tibimet ipsi tuam utilitatem procuras Si queris per totamque vitutibus o...
dictum est cur in unoquoque loco legis hys dixit ficiu iudicia sua et precepta dans, p...
sua custodiri vel cur hys dicat, ego dominus deus. putas hic eadem ubique etiam vita
similiter Breuis est enim omnis quando divina scriptura maxime tam hic
legislator, sicut qui multa dicturus cum sint de brevitate Bellicatus unde et ...
ergo quia duo sunt testamenta vetus et novum novum secundum testamentum quod per iheremiam
dedi patribus vestris in die qua apprehendi manum eorum ut educerem dixit, de...
illos de terra egipti Recte secundum iudicium propter ne memoriam vobis testa...
facit. ut et cum illa ostenderet que erat postea salvatura de quibus tu novum
nunc addit Que faciens homo vivet in eis Superius enim via vita
credentibus in christum prestatur de qua in evangelio dominus dicit Hec est Joh. v
voluntas patris mei ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat
vitam eternam Valde quoque racionabiliter post dicit Ego dominus deus vester
contestans quia ipse dominus et pater iudicia prius precepta et postmodum
sanccivit. que qui fecerit vivet in eis Nam postulus iudicis et prece-
ptis inde quid addidit Ego dominus Omnis homo qui ad proximam san-
guinis sui non accedet ut revelet turpitudinem eius ego dominus Tur-
pitudinem patris tui et turpitudinem matris tue non discooperies Mater
tua est non revelabis turpitudinem eius Turpitudinem uxoris patris enim
tui non discooperies. turpitudo patris tui est turpitudinem sororis tue
ex patre sive ex matre que domi vel foris genita est non revelabis
turpitudinem filie filii tui vel neptis ex filia non reve-
labis quia turpitudo tua est Turpitudinem filie uxoris patris

tui quia peperit pater tuus, et est soror tua non revelabis. Turpitudinem so-
roris patris tui non discooperies quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis
matris tue non revelabis eo quod caro sit matris tue. Turpitudinem patrui
tui non revelabis nec accedas ad uxorem eius que tibi affinitate coniungitur.
Turpitudinem nurus tue non revelabis quia uxor filii tui est nec discooperies
ignominiam eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis quia tur-
pitudo fratris tui est. Turpitudinem uxoris tue et filie eius non revelabis.
Filiam filii eius, et filiam filie eius non sumes ut reveles ignominiam
eius quia caro illius sunt. Quod non negligenda sunt ea que sanciuntur
manifestum est ex eo quod iterum dicit Ego dominus. Fecerat autem hoc Moyses nimio pre-
[illegible] mea loquebatur ut non de proprio que dicebant dicentibus quibus-
dam quia monstra sunt. Non sunt autem eius hec que proponuntur sed dei.
Cum summo opere quod intuendum est studium adhibitum sit ut et littera
eorum conservaretur. Et spiritalis intellectus. Unde quod ita testatus
dicit. Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedat ut reve-
let turpitudinem eius. Lex edicit homo homo ad omnem domesti-
cam carnis ipsius non accedet ad aperire turpitudinem. Propterea vide-
licet cum homo homo sit quemadmodum est homo duplex sic intelligitur
et ea que sanciuntur esse duplicia oporteret. et exteriorem eorum fa-
ciem et interiorem contemplationem custodire ut integra rectaque lex
exteriorem interioremque componat hominem. Hec quidem que fa-
cere est legis sancte proximos sanguine nuptiali coitu misceri prohibet. Nam
et hoc tenebat apud gentes quarum etiam in hereditatem illius accepit.
Servus autem carnalium voluptatum erat israel erat ita ut moabitarum
mulieres deprecante beelphegor idolo immolarent quod abusus colebatur
et accusaret eos osee ac diceret de eis. Omnes adulterantes sicut cli-
banus ardens. Et iterum dominus sic ad eos dicit. Non visitabo super filias
vestras cum ~~adulterate~~ fornicate fuerint et super sponsas vestras cum
adulterate fuerint. Quia ipsi cum meretricibus versabantur et cum effemi-
natis sacrificabant. Hec et Osee dicit ad totam israel [illegible] fratres mere-
trices. Unde et eis mulieres intactas atque preceptum erat
ut per hec saltem ab alienarum mulierum fornicationibus et adulteriis
abstinerent. Ideo ergo et tam longum extendit sermonem et generationes
[illegible] exsequitur. Quibus continere se debeant a commixtione
[illegible] Et ut ostenderet mandatum esse necessarium
ipsas cognationes [illegible] in communicatione causa sanctionis [illegible]
[illegible] quod studet ut non confundant generationes nec dissipent
hereditates nam frater et pater idem fieret eiusdem [illegible] esset uxor
et mater. Utique enim hec eveniebant si eandem uxorem pater et
filius habuissent ex ea que filios procreassent. De filio enim geni-
tus est que et illum peperit et uxor eius simul atque mater sunt
similia. Propter quod auferre a tali commixtione et contra volens
Turpitudinem inquit patris tui et turpitudinem matris tue non disco-
operies. Eademque in sequentibus de noverca et sorore et [illegible] et aliis
[illegible] revelationem turpitudinis horum coniunctionum appellans
ex hoc sermone cubiculi et [illegible] habere omnes huiusmodi
[illegible] Similiter et illud oportune intuendum est quod dicat
Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedat ut revelet turpi-
tudinem eius addidit, Ego dominus. Et quid aptius erat hoc addi-
tu semel et hoc [illegible] sanctionis dixit Ego dominus deus ve-
ster [illegible] illud [illegible] quia [illegible] qui hec sancit ipse est qui nobis et
[illegible] [illegible] cognationibus affectus est [illegible] Unde

in ipsum est ut magnitudinem cognacionis eius minuerimus. Cum autem hec
ita se habeant intelligendum est sancti spiritualiter. Non multum enim nos
revelare quelibet peccata a cognatis antiquis, nec que nobis credita
fuerint nec prodere turpes actiones illorum ne forte paciamur quod etiam
qui prius in civitatem non receperint sed filius egrediens patefecit. In Exo. xx
patre quoque et matre et sorore et quoscumque alios cognatos cum mulieribus
tamen carnalibus et illos oportet accipi, de quibus Paulus dicit: i Thi. iiii et v
Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres, q vii par
anus ut matres, iuvenculas ut sorores. Deinde etiam nobis qui fideles
sumus cum omnibus qui eiusdem sunt fidei cognicionem cupiens
cognatum. Sic rursus dicit: Multi unum corpus sumus in Christo, sin- i Rom. xii
guli autem alter alterius membra. Unde et impium revelare cuiuslibet
predictorum turpitudinem appellavit, quia spiritualis cognacionis pre-
varicatio ad illum tendit. Postquam circa habentes cognacionem carnalem
spiritalem. Veruntamen nec hoc preterire oportet eum qui diligenter medi-
tatur legis eloquia quia secundum lxx^x gradum cognacionis numerum
inspecium posuit legislator. Cum numerum omnia mandata sunt lege
ostendens quia quisquis turpitudinem revelat carnalium spiritualium ut
cognatorum, tamen legis invenitur esse transgressor. Quare? quia ab eorum
caritate quod agit que est legis plenitudo. Hoc enim quod ait Pau- Rom. xiii
lus: Non adulterabis, non occides, non furtum facies, non con-
cupisces, et si quod est aliud mandatum in hoc verbo restauratur: di-
liges proximum tuum sicut te ipsum. Dilectio proximi malum non operatur.
Plenitudo ergo legis est dilectio. Planior autem fit intellectus si per-
pendamus litteram. Dicitur homo ad proximum sanguinis sui non
accedat ut revelet turpitudinem eius ut non accedamus ad cogna-
tos in lege cognacionis positi nobis et per hoc eos temptantes se-
deinde actiones eorum turpes cognoscentes perdamus eos. Unde et mi-
nus oportune subdidit legis dictis idem manifestans hanc potius
sed quecumque commissa fuerint et orando exposuerint tegens et
dissipans ita ut nec [illegible] quidem vestigium eorum reperiatur. Quia quod inter
et liberos eorum. Sed in(?) sanctitum sicut supra dictum ad ea que pre-
quirunt transeamus. Turpitudinem uxoris tue et filie tue non
revelabis, et filiam filii eius et filiam filie eius non sumes ut reve-
les ignominiam eius quia caro illius sunt et talis coitus ince-
stus est. Necessarium etiam hoc mandatum legislator posuit. Quia enim con-
tra matrem et filiam inspicitur et de utraque filios generat confundit etiam
ipse generationes. Quia enim de matre ei generantur filii fratres eorum
quos generant ex uxoris filia, simulatque tamen sunt, et per hoc simul et avi
Quando cum matre et eius nepte coiens pater filiorum qui ex utraque sunt
geniti fuerint effectus. Nos autem matris et filie et nepotis turpitudinem
malum desiderium accipere ex desiderio generatum intelligamus quod a dracone
non aliud generat malignorem atque maiorem. Ait enim Jacobus: Jacobi primo
Concupiscentia cum conceperit parit peccatum, peccatum autem cum consuma-
tum fuerit generat mortem. Que est desiderium neptis quod et secundum ipsam
historiam et scripturam divinam ostendimus. Concupivit enim David
uxorem Urie etc. primum concupiscentia. Concupiscens mechatur ii Reg. xi
et matre filia subsecuta est ad interfectus accedit pessima concupi-
scencie mortifera est proles nepos. Nichil ergo horum revelari mul-
tum enim oportet proximorum peccata sed amonere magis eos et ad
revocare memoriam eorum revocare apostolicum mandatum. Quod autem fratres si preoccupa-
tus fuerit quis ex nobis in aliquo delicto vos qui spirituales estis in- Galat. vi
struite huiusmodi in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempte-
ris. Vides quia non frustra legislator dicebat. Cave cuncta sunt

ondens quia cognatum nobis quodammodo et familiarem se portat.
propter quod compati nobis invicem debemus peccantes. Apostolus Paulus di-
spensans hoc quoniam cum dictum est subdidit: Invicem onera vestra portate xxiii q. iiii c. precepta
et sic adimplebitis legem Christi. Ipse enim peccata nostra portavit. Quia autem
omnis proximi portat et suscipit infirmitatem ipse factus particeps non hoc prodit
ut revelat sed magis cohibet et verbis medicinalibus curat. Et sic
propriam infirmitatem exhortationibus benignis exhaurit. Unde propheta
liii mo Esaias de salvatore dicit: Vere peccata nostra ipse portavit. Subdidit
et pro transgressoribus rogavit. Effugi ergo et cavere debemus peccatis qui
ad propinquam operam cognationis progressi sunt. Non autem hoc manifestare
Sororem uxoris tuae in pellicatum eius non accipies nec revela- pellicatu
bis turpitudinem eius adhuc illa vivente. Recte hoc praemittitur
quia in paternitatem vocavit nos dominus deus. Qui enim cum illud nos pa-
Rom. xii trem habere vult, etiam per Paulum dicit: Si possibile est quod ex vobis est xxiii q. 1 Kap. Bella
cum omnibus hominibus pacem habetote. Multo magis paca-
tos nos vult esse cum proximis quod subintelligitur simul qui uxori
sororem eius iungitur ut sorores quippe simul habitant et ut simul
simul habitantes excitatur zelus unde contentio rixaque generatur.
Post hoc lex illud praecepit, non oportere iudaica conversatione ecclesia-
sticam accipere nec simul pascha quod in figura est cum eo quod
est intelligibile celebrare. Nec festum azymorum celebrantes corporis
primus cenam sumere quae sit vera azyma. Nec circumcisione simul
habere et baptisma. Memoramini autem illius qui dixit: Ecce ego
Galat v Paulus dico vobis, si circumcidamini Christus vobis nihil proderit. Et
et si forte quis iudaica conversatione usus est negligendo eam mor-
tificat ideo occasionem atque necessitatem reddat. Et tunc ei quae est
ecclesiae imputatur. Quae soror quidem illius qui eandem legem habet
eosdem quam legit prophetas sed emula est non quod ipsa zeletur, sed quod
hec illius zelum pariat. Quia divitiae eius ad nos propriam
Galat iiii devolutae sunt. Intantum ut Paulus de his qui ex circumcisione
sunt ad Galathas qui exigentibus causis dicat: Aemulantur vos
non bene sed excludere vos volunt. Quia autem non ecclesia synago-
gam zelatur sed ipsa synagoga zelum pariat manifestum est
ex eo quod non secunda uxor primae sed prima emula fit secundae. Sic
ex despectione unius sibi ingredienter solet. Unde et Lia zelabat Rachel Gen xxx
Vide autem et qualia legislator subdidit: Et cum dixisset da
mi de mandragoris filii tui, respondit: parum ne tibi videtur quod
praeripueris maritum mihi. Aperte autem hec emulantis verba sunt.
Ad mulierem quae patitur menstrua non accedes nec revelabis v q ad eius vo grub
foeditatem eius. Cum uxore proximi tui non coibis nec seminis
commixtione maculaberis. De semine tuo non dabis ut consecre-
tur idolo moloch. Vel secundum lxx praeesse principi, nec pollues
nomen dei tui ego dominus. Cum masculo non commisceberis coitu femi-
neo quia abominatio est. Cum omni pecore non coibis nec macu-
laberis cum eo. Mulier non succumbet iumento nec miscebitur
ei quia scelus est. Bene hec in superioribus satis coniuncta sunt. Prae-
sens enim legislatoris intentio est ab illicitis libidinibus et a nefariis
commixtionibus et a fornicatione tam sensibili quam intelligibili
cohibere eum qui accipit legem. Et propterea primo eum praecepit et quae
in menstruis constituta est propter pollutionem concubitus tunc legem
misceri. Sed nec uxori proximi. Adulterium enim ista commixtio-
ne commissum est. Unde cum dixisset: cum uxore proximi tui non
coibis addidit: nec seminis commixtione maculaberis. Hoc expla-
nans quia iam non est hoc coniugium. Nec enim polluerit
eum qui coinquinabat quia honorabile est coniugium et thorus

immaculatus. Sed cum sensibili fornicatione et ab intelligibili nos
demonere maximo studio mittit. Propter quod subdicit: de semine
tuo non dabis servire moloch. Hoc est ut lex, principi. Quod autem
principi interpretatur translatio et reliqui interpretes ostenderunt. Pro enim
moloch pro eo quod est principi convenire ediderunt. Idolum videtur hoc
fuisse cuius stephanus commemorans. Maxime autem amos ante i. Actuum vij
eum propheta demonstrat, dicit enim: Et portastis tabernaculum Amos v
moloch vestri et imaginem idolorum vestrorum, sidus dei vestri que fecistis
vobis. Demonem autem non solum cogitationibus sed omnem nostram actio
nem et doctrinam intelligamus. Ut nec actionem nostram demus ad
mendum idolis, quia radix omnium malorum cupiditas que est idolo i Thi vj
rum servitus. Sed nec talia dicamus que ad cultus idolorum simplici
tatem pertinent. Hic enim intellexit non oportere ad mulierem
que menstruis constituta est ingredi ad revelandam turpitudinem
eius: ut non incertae paginorum nos misceamus. Huius enim speciei
genere eam que in menstruis constituta est supra ostendimus cum
de menstruatis et fluxum sanguinis patientibus intelligibiliter in
terpretandi necessitate sermo habitus est. Sed nec revelemus fedi
tates: ut non dicamus neque deducamus ad medium actiones eorum
malas, non quasi eis parcentes sed propter eos qui audiunt quia
nocet audientibus. Propter quod dicit paulus: Que enim in occulto ab Ephes v
eis fiunt turpe est et dicere. Sed et uxorem proximi refugiamus ut non
polluamur in ea, gentiles videlicet et idolatre qui proximus noster
propter naturam et propter cognationem dicitur. Propter quod et dominus interrogatus Luce x
a scriba: et quis est proximus meus, eum qui descenderat ab ierusalem
in hiericho et in latrones inciderat, videlicet demones. Et neque
a sacerdote neque a levita sanatus est sed a samaritano, proximum di
xit. Cum hiis ergo nullo modo concumbes ut tali semine commixtione
maculemur: ut non paganorum sapientie in tantum communicemus neque
in ea tantum intelligamus ut aliquam pollucionem ex eius in dogmate
conquiramus, nec polluamus nomen dei mei. Quod commune in omnia
que dicta sunt intelligamus quia polluit nomen dei. Non solum fornica
cionis turpitudine et aliquibus actionibus idolorum utens.
Sed et si quis ex paganorum errore et ea que appellatur apud eos
philosophia sibi introducit in divina ecclesie dogmata. Quod
quidam patientes in sortem hereticorum lapsi sunt et facti sunt ec
clesie utpote polluentes nomen dei idem minuantes et quodam mo
coinquinantes. Quia non oportet ea que sunt incredulorum super in
tam mente. Sed custodiendum est pauli mandatum scriptum a fidelem: ii Cor vj
Que participatio iusticie ad iniquitatem atque societas christi ad belial.
hoc enim et ipse quidam legislator significans in hiis que dicta
sunt subdidit: Ego dominus qui separavi vos ab omnibus incommutabiliter
quanto magis demonibus qui corruptores sunt animarum et idolis
eorum. Ipsis autem vobis sanctiorem tribubus enim fuerit exeo quod me
diam casturi erunt hiis de quibus nunc loquitur sacrificiis. Precedentibus
tibus quippe hiis que modo discussa sunt in capitulis habuit quia non
debet cum masculo virile coitu concubi, sed nec cum pecore
coire. Necessarie in hoc utroque mandanus tamen quod ...
natum est. Sed insuper quia universorum est et ut vir cum fedo coitu
misceatur. Quod fugiendum atque execrandum est. Sed et paulus hoc Rom. i
demonstrat ad penitus et dicens et iram dei et perditionem committen
tium pacti. Sed et reliqui interpretes pro hoc in alio symmachus
ineffabile, aquila infectum ediderunt. hoc quidem actione

illud etiam verbo vel narratione non esse portabile, nec legitimum di-
centes. Mas autem preter hoc masculinum quod virilia agit intelligimus
hominem, de quo David dicebat: Beatus vir qui non habiit in con-
silio impiorum. et rursus: Fiat manus tua super virum dextere tue.
Hunc effeminari non oportet nec dissolvi. Huius quam habet virtutis bri
psenczatuar. Hoc enim oportune cum viro muliebri coitus misteri
intelligitur. Sed quemadmodum alium effeminatum fieri non oportuit.
ita ut nos nefariis voluptatibus requiescere que recte quadru-
pedia utpote in terram intendentia et animales que nichil docent
non habentes. Recte quadrupedia dicta sunt. Initiam enim in-
tendunt quadrupedia et manum tacent usu que rationem dignas
hominibus accipiunt. Quia proprie hominum est manibus laborare. Ho-
go oportet eum his tenere ex quibus quis polluitur. Qui enim mo-
tum in delectationibus sive voluptatibus, ita ut contubat in-
eis hic et semen effundit, et propter hoc quia polluitur ab eis sive
quia delectatur in eis, et frequentem usum seminat eas quodammodo
aut ab eis seminatur semine aliquo quod inimicus dormientibus
nobis et negligentibus in mundo seminat polluens valde. ita
ut et a sacro tabernaculo debeat hic qui talis est ut polluens
expelli alienusque a divina area qui per malum semine factus
est zizania. Lege autem non vir solus, sed et mulier necessarie
custodit. Illa utique quam Salomon laudat: Mulier bona be- Pro^z xxxi
nedicitur. Timorem autem dei laudat. Mulierem fortem autem quis
inveniet. Quemadmodum enim masculus quando sua custodierit
gesserit que sibi digna, significat animam in virtutibus constitutam
sic et mulier quando in nullis se miscuerit mulieribus. Et non grandem
et hec ante quam transgrederentur creature sui dignitate accepit, ut admi-
~~tiones~~ viri nominaretur propter quod scelestum est hanc qui talis est libi-
dini subiectum per omnem turpe subiciente condit simactus. Ne pollua-
mini in omnibus his quibus contaminate sunt gentes, quas ego
eiciam ante conspectum vestrum, et quibus polluta est terra, cuius ego sce-
lera visitabo ut evomat habitatores suos. Custodite legittima mea
atque iudicia. Non parvum modo pollui in predictis peccatis indignatio
et pena que in his diffinita est demonstrat. In nullo in eorum oportet
pollui. Nam qui in uno pollutus fuit in omnibus polluitur. Que a-
ea que sibi ad invicem coniuncta sunt lex ostendit incipiens in uno omnia
collegit. Que intantum se extendunt ut gentes etiam integras perderent
et terram polluerent pluresque terrenum facerent et eos qui in ea
talia commiserunt evomeret atque reiceret. Non quia poterat
expellere a se vel evomere, vel sicut Theodotion edit reicere
eosdem nocentes quas ingemiscit naturaliter intus suscepit et alebat
suis. Quemadmodum Paulus ait: Quia ipsa etiam creatura inge- Ro^z i
miscit et parturit usque modo. Deus autem tamen gemitu eius vin-
dicat qui legem suam et eternitatem utpote propriam que de mosaico ex
his que nunc vidi tunc ego scelera visitabo et hec apte concordat
quia ad eos intravit terra evomere eos qui in ea inique agunt ac
cepit. Unde et Gabaonitas in perditione habitanti perduxit. quos
etiam se inimicos ante facies filiorum Israel tam Amorreos et Ferezeos
quas gentes per deuteronomium librum nos docuit. Et hec quidem nos
docet pollutam lex his autem que iuncta sunt et non contraria se ...ta-
lem intellectum gentes in his omnibus pollutas de mundo intel-
leximus, gentes siquidem hic propter multitudinem dicuntur. Cum enim
in mundo sint in qua et cum delectantur malicia maxime tum fornicatione
et nefaria fornicatione ac multo magis idolatria gaudent. Quia

inferius corpus et anima inquinatur et totus homo et terra appellatur pol-
luitur. Sed imputat deus terram videlicet hominum genus et scelus terre sive
ut lex nuncupat iniusticiam eius in ea id est que ab ipsa et in semetipsa committitur.
Ab ea quidem quia homines sunt peccantes et si admonitionibus ad hoc
pertrahuntur; in semetipsa autem quia accipientes occasionem illi extra ve-
religionem cumulent ingerunt iure nature. Sed visitante deo per sal-
vatoris adventum de quo Zacharias dicebat prophetans in canticis ex
divina nativitate: Visitavit nos oriens ex alto. Et habitatores suos vel | luc. i
natura id est eos qui eam sorte ceperunt vel in ea querunt principem ma-
lum david figurans psallebat: Sedet in insidiis cum divitibus in
occultis ut interficiat innocentem. Ita ut ipsi expulsi dicerent: Si eicis | math viii
nos mitte nos in gregem porcorum. Propter quod custodire gregem omnem
per moysen prelatam et precepta evangelice remissionis debemus
intuentes [illegible] talem ab eo reprimus institutionem. Et non faciet
ex omnibus abhominationibus istis tam indigena quam colonus qui
versatur apud eos. Omnes enim execrationes istas fecerunt accole
terre qui fuerunt ante vos et polluerunt eam. Cavete ergo ne
et vos similiter evomat cum paria feceritis sicut evomuit gentem
que fuit ante vos. Omnis anima que fecerit de abhominationibus istis
quippiam peribit de medio populi sui. Fecerat et stabilit legem et co-
minationem confirmat cum hec turpis addens inferius in penam ma-
dat terre et ecce nos volens ad vitanda ea que veniunt ut
non ei qui comminatur est pene subiaceamus. Que est enim hec anime per-
ditio id est qua quidem hic peccati pereunt mors, complet autem
infestum gehenna. Ait enim dominus: Timete eum qui potest et corpus | i luc xii
et animam perdere in gehennam. Propter quod tam intulam id est eo
qui accipitur in lege innituitur de falsa infancia doctus est litteras qui
prelatum et qui admittitur est nobis id est eo qui defertis nobis ad
hec ut est qui intus sumus recedere ab hominibus oportet et vel
latenter hec facere que colebant antiquiores qui terram nostram pol-
luerunt. Hii enim antiquiores quidem nobis sunt in mundi autem
invisibiles sunt creature, polluerunt autem hominum genus male di-
centes ei adam et aliis post illum mala suggerentes velut me-
darum homicidam et quecumque his similia. Sicut ita ut dominus de diabolo
dixit: Ille ab initio mendax et homicida est. Ingesserunt autem eis | Johannis viii
qui mentem lubricam et urgentem ad malum habebant. Nam nec
Abel nec Seth nec Enoch nec Noe nec alius iustus suggerere po-
tuerunt vel magis suggesserunt sed non obtinuerunt sed [illegible] sunt | ii cor ii
ab eis et recesserunt. Neque enim nunc cogitationes ignorant ipsi
Sicut ait Paulus: Non enim ignoramus cogitationes astucias
eius. Scientes autem eos ab eis se custodiunt. Sed illos quidem
intelligibiles nostra terra impletam ante salvatoris adventum
evomuit. Propter quod nec venia talem tunc dignus est talia pe-
trans quia per ipsum destructi sunt hii qui nos seducunt. Et
per quem evomuit eos terra. Nos que ad eos pertinent imitamur
et patimur quod dominus dicebat: Fiunt novissima illius peiora | Luce xi
prioribus. Hii enim quibus per evangelicam predicationem in eas
que dicta sunt impietates excesserunt quis et scelera sive
abhominationes propter nimiam ab hiis dei agnitionem recte dicta
sunt quia aliam talis sanationis invenimus. Hoc et eos intel-
ligibiles terra abscedit et evomuit illos. Non enim iam in
hominum persona sed in demonum ordinabuntur. Perdent enim
eam anime hec autem in gehenna fit ubi maxime locus
et pars demonum est. Quod manifestat dominus dicens: Discedite

B xxx ame maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius.
Custodite mandata mea et nolite facere que fecerunt hii qui fuerunt
ante vos et ne polluamini in eis ego dominus deus vester. Vere in duobus
vel tribus testibus stabit omne verbum. Hoc etiam legislator confir-
mare volens de eisdem etiam tercio precepit. Et custodite inquit man-
data mea et nolite facere que fecerunt hii qui fuerunt ante vos
ut ostendat quia non hominis cuiuslibet sed ipsius dei sunt man-
data. Cum quomodo debeat custodire non verbo tantum sed et
opere incarnatus per suam conversacionem ostendit ut non faciamus
autem omnia que fecerunt hii qui fuerunt ante nos necessarie ad-
dit ut sciamus quia veniam peccantibus non prestat quod preceden-
tes alii quidam similia posteris commiserunt peccata. Primum
quidem quia nec illis venia data est sed penis diversis con-
demnati sunt. Deinde quia precedencium pena sufficiens erat
ad sequentes corrigendos. Insuper quia deo de eisdem contestante
sepe per legem et prophetas et evangelia oportebat ad obedie-
nciam flecti quamlibet durum cor. Et inde quibus preceptum san-
ctione confirmavit dicens Ne polluamini in eis quia ego sum
dominus deus vester. Omnes nos a pollucione mundare volens quia
imaginem eius circumdati sumus et pollutam quidem ea animalibus
carnalibus que vetite sunt nullam et nefariam actione necessarie
construitur. Munda autem consignata in tantum placet ut eam
inhabitet in nobis. Quod manifestat paulus dicens ita quidem dicens
I Cor iii et vi Sic nescitis quoniam templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis.
Si quis autem templum dei violaverit disperdet illum deus. Tem-
plum enim dei sanctum est quod estis vos. Confirmata igitur sanctificacione
custodientes totum in nobis habebimus inhabitantem trini-
tatis plenitudinem. Sic tamen templum dei sumus videlicet per
christi alicuius corpus et membra et spiritus sanctus habitat in christo ihesu domino
nostro cui est gloria et honor et imperium in secula seculorum. Amen

Explicit liber quintus Incipit liber sextus Hesychii presbiteri Ierosolimorum C xix

lxix

Quanta bona ad meditacionem legis et interpretacionem mere-
tis sentientes lucrem quid opus est dicere. Non enim solum
virtutes consequimur sed et mala terminimus ex hoc
studio necnon timorem acquirimus dei per sollicitudinem superne
...bus dissentes. similiterque a secularis fumi oculi caligine
...amus et corrupcionis humane sustinere cessamus impium
Et credimus deum corpus hominis carnei hac quia est ex terrena
materia pungentes sublimius vel magis efficimur homines. Ho-
mo est enim racionem contemplativum et spiritum unde et ad imaginem
Gen i dei creatus dicitur. Hec autem nobis per studium et occupacionem
circa verbum dei provenit. Propter quod levitici libri sequencia per-
curramus multum invenientes consonancia. Dei enim sunt mandata
adumbrata quidem in pluribus propter infirmitatem populi iudeorum
in littera. Perfectionem autem secundum virtutis intuentes prestant et
consona inveniunt ea que per moysen dicta sunt sicut per ...
...tent evangelio. Locutus est dominus ad moysen dicens Loquere
ad omnem cetum filiorum israel et dices ad eos Sancti estote quia
et ego sanctus sum dominus deus vester. Unusquisque patrem et matrem
suam timeat. sabbata mea custodite ego dominus deus vester. Nolite
converti ad idola nec deos conflatiles facietis vobis ego dominus

Commendacio ex lectione sacre scripture

Recte sanctificationem preposuit quia omnis virtutis est fundamentum quam in qua se
stari modis omnibus oportet legislator ostendens convenienter
ant Sancti estote quia ego sanctus sum dominus deus vester. id est si nobis pla
cet placere deo aut adesse nobis eum vel magis esse cum eo multis
Dei enim presentia et consilio omnes a nobis insidias leonis que re
monet sanctificationem consequimini. sanctus autem tamquam perfectus non
patet. Propterea paulus dicebat: Nescitis quia templum dei estis et — 1 Cor iii
spiritus dei habitat in vobis. Quicumque templum dei violaverit di
sperdet illum deus. Templum enim dei sanctum est quod estis vos. Sup
edificans autem mandata super hoc fundamentum extra quod nemo
potest ponere aliud. Unusquisque ait patrem et matrem suam timeat
Post sanctificationem quidem pietatem erga creatorem mandans
per honorem autem patris et matris impendi nature benignitatem
que parentibus honorem sed et timorem debere filios
sicut deus dedit. Deinde legis mandata decapitulae valens
id est non occides non furaberis non adulterabis. non periurabis
Non assumes nomen domini dei tui in vanum in vanum. Non concupi
sces uxorem proximi tui. Et ut breviter continuetur a malo perpet
Sabbata mea custodite. rationabiliter subdidit quia verum sab
batum est nullum corruptionis opus operari. Nam et omne opus
servile in sabbato non fieri moyses precepit aperte ab operibus car
nis que sunt fornicatio immunditia et similia his cavere pre
cipiens. Eum qui sabbatum celebrare vult secundum legem opus est
nec causam sabbati ignorare oportet. Sic et enim ultra legem
que de eo est sermonibus. Quando ergo sabbati mandatum deus dedit
putas ne sub noe quando non comedit sanguinem propter requi
em sed sub abraham quem habuit amicum fidelem quem plebiunt
et magis ab eo mandatum bonum abscondit. Sed nec tunc quando
de terra egypti populum iudeorum eduxit et esurientes murmurabant di — Exod xvi
centes: Utinam mortui essemus per manum domini in terra egypti quando
sedebamus super ollas carnium et comedebamus panes in saturitate.
Sed postquam dedit eis deus manna docens autem non oportere quem
amplius quam cottidianum cibum non percipiebat plus de gomor
per singula capita colligere. Mensura autem hec apud iudeos erat
que poterat unicuique sufficere homini. Tunc ergo docere eos de
intelligibili requie et fine mundi volens quia illo tempore impple
est cibum requirere vel operari nec circa corporale aliquid occu
pari. Talia eis dicere moyses precepit. Sabbati hodie domino
non invenietis illud in agro. sex diebus colligetis. septima autem
die sabbata non erit in ea. Non sabbatum sed sabbata quia
intelligibiles requies non ab uno quodam sed ab omnibus car
nalibus vacatione alienationeque possidet. Unde nusquam per
invenimus apud divinam scripturam sabbatorum nomen ut manifestum
sit quia sabbatum omnem vacationem carnalium et secularium rerum
precepit. Unde omne opus lex prohibens que fiunt ad opem ali
menti et subdedit. Per hoc aperte ostendens quia a corporalibus nos
vacare decet et que ad nutrimentum sunt carnis et proximum [illegible]
operari. Verum enim sabbatum est nihil materiale nihil ad
trahens hominem deprimens et ad corruptionem carnalem trahens
agere. Cum hoc autem quid aliud nunc deus precepit. Nolite converti
ad idola nec deos conflatiles faciatis vobis ego dominus. Non con
verti autem ad idola est non condescendere his que idolorum lex multa
profana exigit. Sed nec conflatiles deos facimus nobis non solum
in animalium figuris sed nec in pecuniarum thesauris nec auri aut
argenti massis. Hos enim deos sibi faciunt hii qui ea congregant

intantum sibi carum domino constitui ut timeant ex eis vel qui
tulitque contingere. Quid autem hec necesse habemus qui pro omnibus
possidemus divitiis eum qui dicit: ego dominus idem qui volatilia
nutrio qui lilia agri vestio, qui ex nichilo feci, facta quoque nutrio
atque hec omnia rursus ad indigentiam redigere valeo. Si immo-
laveritis hostiam pacificorum domino ut sit acceptabilis, eo die quo
fuerit immolata comedetis eam et die altero; quidquid autem residu-
um fuerit in diem tercium igne comburetis. Si quis autem post bi-
duum comederit ex ea profanus erit et impietatis reus portabit
iniquitatem suam quia sanctum domini polluit, et peribit anima illa de
populo suo. Omnia quidem, ut ita dicamus, moyses legis capitula bre-
viter populo suo precepit sequenti traditione memoriam clerus audi-
toribus perfligans quilibet magis tum mandata que necessaria pro-
fecit et ponens mandatum preceptis et illud ponens quod iam tam
de pacificis propter eum et nos plene de hoc in primo libro huius
levitici in expositionis discussimus. Ecce nunc rursus recapitulat
ut et nos breviter recapitulemus que tunc premissa diximus. Sa-
crificium enim salutare immolari proponens, per ipsum recte innuit inquo-
ca que pertinent ad salutem operari; fiunt autem ut sit placabilis
oportet immolari hoc est utique animo assequentes que acceptabilia
deo sunt. De quo dixit paulus: quietam oporteret assequi re-
motam et quietam vitam in omni pietate et pudicicia. Timotheo
scribens addit: hoc bonum et acceptum coram salvatore deo nostro
qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis ve-
nire. Sed dicas tu in quo gratia accepta nostra secundum hoc legislator
dixit. Scito quia conspicientes despiciunt, pro quia que sunt deo
accepta unusquisque potest scire per quod Iohannes locutus di-
cebat: filioli si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus
ad deum. Comedere autem de sacrificio eo die quo immolatum est
et alio est ut in presenti vita que utique ad salutem pertinent operemur.
hodie autem et crastinum in presenti seculo divina scriptura solet ac-
cipere, de qua re testem Iacobum producimus scribentem: age Iacobi iiii
nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem.
Dies autem tercia quia in ipsa a mortuis dominus noster resurrexit
figuram futuri seculi et mortuorum resurrectionis accepit, in quo
tamen licet operari, sed qui nunc operati sunt illic ad retributionem
venient. Cum ergo sic hic vivimus tamquam illic quedam presentem
operaturi, per et pro ea comedet tercia die sacrificium pacificorum
sive salutare. Sed apertus attestatur a legislatore prohibitum sacri-
ficium imperfectam relinquens velud illic operaturus sit. Et huius
sacrificium rectissime apud acceptum non est, nec inter correcta
est. Sed qui talem sibi met ipsi operatur futuram iniquitatem
suam portabit. Talis quidem imperfecte operans de gesta ut in-
herens calumpniis divine legi et doctrina disseminat impium
atque alienum. Huius anima peribit de populo suo. In populo autem qui
salvatur non ordinabitur quia reliquid imperfectam vitam que
eum salvare poterat si eam consummasset. Cum messueris
segetes terre tue non tondebis usque ad solum superficiem terre
nec remanentes spicas colliges. Neque in vinea tua racemos
et grana decidentia congregabis, sed pauperibus et peregrinis car-
penda dimittes. Ego dominus deus vester. Vult quoque legislator ut
post mortem in delictamus amatores esse pauperum nos esse desiderat
semper quoque elemosinam studere. Nunc quidem dantes, egentes
largientibus, nunc autem non exigentibus que nobis debent

I Thi ii°
Ephesi iii

i. reperient

Sed et concedentes eis colligere quasdam reliquias omnium bonorum que
a deo donata nobis sunt ~~reperient~~ et imitare eum qui donavit non
tantum in manus. Sed et qui multe misericordie est atque dicitur. Et propterea
metentes aut omnino vindemiantes iterare eadem tempore manum messis
vindemiarumque non precepit. Sed nec ex toto metere vel vindemiare
sanctum sed relinquere quasdam omnino pauperi proselito de messione
et vindemiarum reliquias. et deus qui fructus ipsos omni sanctis operarijs
agrorum actionibus compensari. Nec ullo modo eius dispensationis
iniustum existere. cum quibusdam quidem divitias dare placuit alijs
aut sine labore vivere de reliquijs habundancie vel et eorum qui i. aliorum
divites sunt dispensatio et pauperum caritas et patientia probetur
Quod nos quia nec odio habet nec a sua providentia repellit. Quod
quidem insipientes putant pauperes et proseliti memoriam faciens
iterato subdidit ego dominus deus vester. Per hunc illum manifestans qui
divites facit deinde eum qui propter nos pauper effectus est et qui pro
selitus in terra sua factus est. In propria sua enim venit in alienis peregrinatus
est. nec locum habens in terra diversorij. Non enim pauperes et proseliti
susciperet personam si eos aversaret. Unde per david dixit propter miseriam
inopum et gemitum pauperum nunc exurgam dicit dominus. Sed et hanc spiritualem
hanc requiramus utilitatem littere interiorem in ea intellectum con
prendemus. Cum enim ager sit mundus quemadmodum nobis exponens mth xiij
zizaniorum parabolam inspirans dixit. Messura id est evangelica
doctrina sunt. rursus dixit discipulis dominus. Messis quidem multa i. mth x
operarij autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios
in messem suam. Quod et ipse explanans duodecim discipulos ex mth x
eis convocavit et eis utique librum doctrinale commisit apte ergo precepta
que iam dicta sunt legislator doctoribus videlicet. precepit non
quod totius legis interpretationem eos attrectare sed cedere quedam pau
peri et proselito doctoribus videlicet gentium. Pauperes et enim ipsi
sunt contra pauperes spiritu esse precepti sunt. et ad eos dicebatur mth v luce vj
Beati pauperes spiritu quia ipsorum est regnum celorum. Proseliti autem
et hii semetipsos cognatione abrahe sub inserentes et ad dominum
accedentes in proselitis. Ergo hoc quod legitur non occides non
adulterabis. doceant et iudeorum doctores. Quecumque autem neces
sariam habent contemplationem et interpretationem velut ea que
sunt de mundationibus de sacrificijs. et alia similia doctoribus
ecclesie cedant et que decidunt de messura eorum id est quecumque
cernunt eos transgredientia que videlicet ignorat. Unde enim pos
sunt dicere legis significata mysteria. in eius veritatem respuunt pro
ad venit tradidit. Vinea autem ipse populus iudeorum dicebatur.
Quod demonstrat deus per ysayam dicens. Vinea enim domini ysaye quinto
sabbaoth domus israel est. Iste fructum uberem non ferebat in quo
tam reprehendens per ysaiam prophetam dominus dixit. Quid facere
vinee mee ad huc quod ei non fecerim quia expectavi ut faceret
uvam et fecit spinas. Que quondam tamen pulcherrimos racemos
habebat. Diversorum temporum iustos propter quos etiam totius vinee
curam ipse ad quendam tempus sit familias gessit. Demon-
strat autem et hoc ysaias dicens. Quomodo si inveniatur racemus
in botro et dicatur ne dissipes illud quia benedictio est. Sic faciam
propter servos meos ut non disperdam totum. Hos ergo racemos
sibimet colligere et in suis divitijs thezaurizare non possunt
Unica eorum interim inime sunt zelati. Pauperi autem eos et proselito

relinquunt. Nobiscum enim sunt prophete et quotquot iusti apud po-
pulum iudaicum fuerunt in tantum ut memorie eorum a nobis annuis
singulis honorentur quod apud illos non fit. ut ex premisso cognoscitur
videamus divinum eloquium. Non facietis furtum. non mentiemini
nec decipiet unusquisque proximum suum. Non periurabis in nomine meo. nec
polluens nomen dei tui. Ego dominus. Omnes nobis bone consuetudinis legis-
lator ostendit similiter et pacta qui ad se invicem habeant cognationem
tradidit. que enim nos parva putamus maxima sunt. Si quidem in-
mundatio singulis ut ita dicam diebus solemnibus delinquentes vel io-
cundo vel studio. similiter [illegible] predicatione. Hec autem in tantum
sunt prava ut ea furta contingunt. Et certe quia furto cooperatur pre-
mendacium propter quod Zacharias propheta falcem quam contemplatus est
longitudinis cubitorum xx et latitudinis cubitorum x vidit. fures enim
et eorum periuros exanimans descendisse. Vel etiam ingrediuntur in do-
mum furis et periuri. Sed et omnibus peccatis cooperatur mendacium. Ne-
quaquam enim corrumperet Thamar Amon nisi corruptione mendacio
apud accipiens prevenisset. Sed nec Naboth israhelitem iezabel
occideret nisi falsos contra eum plures accusatores compo-
suisset. Benedixit deo et regi. et hec quidem cum omni subtilitate nobis
a deo sanciente custodiamus. Cum his autem et furto non solum ad
in pecunias delinqui potest sed ab omni alio nosmetipsos absti-
neamus. Quod enim malitiose circa proximos agere in aliquo iniuste
operari [illegible] ad usus [illegible] mortem vel fugam aut similiter
vel alia similia dolosa atque nefaria. Unde et Ioseph in se minis-
terium a fratribus factum furtum appellavit ad primum pincernam [illegible]
dicens. Memento mei cum bene tibi fuerit ut suggeras
pharaonem ut educat me de isto carcere quia furto sublatus sum
de terra hebreorum. Mentiuntur autem et mendacium in quo quidem sub
specie veritatis delinquunt calumniam facientes proximo magis [illegible]
[illegible] Quemadmodum hii qui dixerunt de domino. Dixit possum
solvere templum hoc et in tribus diebus edificare illud. Veritatem
[illegible] quidem hec dominus quidem [illegible] dixerunt ad eum. Quod signum
ostendis nobis quia hec facis. Ipse autem ad eos. Solvite templum
hoc et in tribus diebus edificabo illud. Sed non secundum illam dicens
hoc intentionem secundum quam hii qui contra eum testimonium dabant di-
xerunt. Dicebat enim de templo corporis sui. illi autem hec de tem-
plo dictum iudeorum asseverabant. Unde eos et falsos testes scriptura
appellavit. Proprium autem lex edicit. Non levabis nomen meum
in iniustum. Iusiurandum non iniuste enim non solum periuratur
sed etiam qui iniuste custodit velud quale illud fuit quod herodes
filie [illegible] iurans Johannis baptiste caput abscidit. Oportebat
enim hoc eius iusiurandum non perficere postquam [illegible] iniuste non
custodire. Quia talia sacramenta nec incipi [illegible] sed
nec similiter ad finem pervenire. Unde dicit. Non levabis nomen
meum in iniusto. Et addidit. Et non periurabis nomen domini dei tui. Quod
[illegible] dicit. Non pollues nomen domini tui. Quomodo autem
[illegible] illud profanavit dicens. id est in male faciendo. quia iusiurandum trans-
gredi non potest atque deus per quem iuravit in tantum bona multa [illegible]
et si promiserunt quibusdam tribulatio. Illi autem penitentiam non
tardant mutare sententiam. sicut Simone [illegible] ut quidem nobis pietatem
impendat. propter quod addidit. Ego dominus. qualis de quo ait Ionas propheta qui
Ninivite [illegible] et [illegible] et penitent dominum de malitia qua locutus xxii. q. iiii. [illegible]
est ut faceret eis et non fecit. Multa autem et alia huiusmodi prophete dixerunt.
Non facias calumniam proximo tuo nec opprimes eum. Non moraber-

opus mercenarii apud te usque mane. Non maledices surdo nec coram ceco
pones offendiculum sed timebis dominum deum tuum quia ego sum dominus. Vides
quemadmodum paulatim lex eius qui legem accepit
que videntur parvula peccata contingit magnus ut timor culat mentem et ca-
ritas peccatis pene et a minoribus abstineamus. Similiter [illegible] eis secantur
peccaverunt aut [illegible] facti sunt omnium reus. Quia qui legem totam servaverit,
[illegible] Que enim differencia est. Sed nec frustra calumpniam vim — Jacobi ij
vi sive amicus forsitan aut potencia apud eum qui rebus suis caret sive
aut fraude vel [illegible] aliis similibus qualibet vel perturbacione indiciorum
operatus est ut accipiet mercedes exigentibus cum filiis et uxore et pare
est nomine calumpniam et vim patitur non solum in cibo sed et [illegible] per
hunc eciam invitam inita [illegible] [illegible] cottidiano duxit. Ergo et [illegible]
nus vim protulit et calumpniam passus est et quot alias substancia est
hec sunt mercedes laborantibus. Ergo recte cuius eciam hec in [illegible]
dicta. Sed et qui maledicit surdo multum nocet, et qui ponit coram ceco of-
fendiculum in quo pedibus offendant. Et quidem qui surdus est omnino
maledicit nocet non solum quia de eo detrahitur sed quia et emenda-
cionis ab offendiculo qui ei ponitur custodire se non potest. Sed nec ce-
cus et hinc et illi extra [illegible] mors. Certo [illegible] dum contrarium per
offendiculum. Surdo aut maledicto quasi de propinquo detraxisset aut
aliud quippiam fecisset quod ei periculum inferret semetipsum [illegible]
me contingentem et hoc quod videtur esse parvum quod a multis sepe
videntibus delinquitur usque ad mortem. Unde minus oportune
David bene dixit enim qui in cathedra pestilencie non sedit. Et derident non
sedit. Nos eciam agit de eadem iniusticie [illegible] rogamus. Non enim so-
lum petunianiam calumpniam et vim lex prohibuit sed et omnem alienam
et multo magis eam que est in spiritualibus [illegible] gloriam arripiamus al-
terius nec quod alterius labore correctum est in nobis metipsis att-
ribuamus propter quod et Paulus dicebat. Non enim in aliena regula — 1 2a Cor.
in his que parata sunt gloriari. Et rursum donatum sibi dicit eva-
ngelizare non ubi nominatus est Christus ne supra alterius fundamentum edifi-
caret alterum aut alterius ministerio est [illegible] volebat bene predicare ubi
alii predicaverint ut nec mercedes accipiet alienas [illegible] mer-
cedibus aut legislator. Non morabitur opus mercenarii apud
te usque mane. Non iam predicantibus sed adhuc [illegible] man-
datur non negligenter nec [illegible] apud se sine re [illegible] [illegible]
Mercenarius enim dei est qui predicat [illegible] eius. Mercedem autem eius
esse retribucionem predicacionis veracem existimare hinc teste Paulo qui dicit — 1 Cor. ix
Que est ergo merces mea ut evangelium predicans sine sumptu ponam
evangelium Christi. Lex autem addit. Non dormiet merces mercenarii
tui apud te usque mane. Quia enim dormire negligentes dicuntur
Dominus dixit discipulis mandatum dominus. Vigilate quia nescitis — Math. xxv
qua hora dominus vester venturus est. Sed et quando dormientibus hominibus — 1 Math. xiij
indicat negligentibus seminavit dicebat inimicus zizaniam. Ma-
ne enim futurum [illegible] est quia nocte precedit et lux mox
[illegible] Non ergo oportet accessum esse apud nos
doctorum [illegible] per omne hoc tempus eius futurum temporis mane succedit.
Quia etiam hec ancilla et ministeria in doctoribus debetur mer-
cedem prestantibus que eis ex precepto [illegible] debetur perseverandum

quit et cecum eos qui inobedientie et ignorantie morbo detinentur lex
innuit ad quos Ysaias dixit Surdi audite et ceci intue-
mini ad videndum. Hii non maledicendi sunt sed ammonendi, si tamen corri-
gi voluerint. Unde et Paulus cum omni doctrina in mansuetudine corri-
piens eos qui contra dicunt [illegible] precepit. Sed nec offendiculum
eis falsa docentes aut asserentes debemus offerre, hoc enim ipse Paulus
prohibens atque corrigens scripsit. Si quis viderit eum qui habet
scientiam in ydolio recumbentem, nonne conscientia eius cum sit infir-
ma edificabitur ad manducandum ydolatita. Secundum legistam litteram
qui [illegible] pessimus. Non facies quod iniquum est, nec iniuste
iudicabis; nec consideres personam pauperis, nec honores vultum
potentis. Iuste iudica proximo tuo. Non eris criminator et susur-
ro in populis. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus. Non
qualibet iusticiam sed summam et perfectam suadet lex maxime in princi-
pibus constituit retinere ordinem quod prudens ut principes iudicarent
pauperibus legem constituere deinde potentibus ac deinde parita-
tis et [illegible] habentibus. Ut per hoc ostenderet personam non
debere accipi. Non furtum enim nec calumpniam facere. Nec mirum in
iniusto [illegible] divitibus vel potentibus aliquando contingit. Verum tamen
[illegible] pauperum quodam est [illegible]. Per paupertatem enim furari et calumpniari
et [illegible] compelli videtur. Ita ut sapiens ille in proverbiis
dicit: Divitias et paupertatem ne dederis michi sed tantum victui meo [illegible], ne forte saciatus in-
liciar ad negandum, aut egestate compulsus furer et periurem nomen
dei mei. Ut autem opprimere et mercedibus [illegible] et videre [illegible]
aut cecum. Nam quedam eorum sunt potentie, quedam [illegible]
quedam [illegible] et delectat contumeliam generantur [illegible]
pue personis divitum et potentum lex sanxit. Sed personam sancte
in iudicio hii qui magistratum [illegible] vel iudicium tribunalibus
quos iudicantes, nec quidem pauperum personas oportet accipere. Nec
enim deus misericordior est qui misereatur et miserator super omnes appel-
latur. Verum iudicium [illegible]; nec ipsum tamen ita appellari vult sed iustum
teste David qui ait Deus iudex iustus fortis et longanimis. Nec
quidem potentis oportet mirari personam in iudicio, qui adeo [illegible]
est potentiam [illegible] autem est iudicium [illegible] enim nobis iudicantibus
[illegible] personam suscepit. Cuius rei testis est idem Moyses [illegible]
[illegible] dicens Non accipies personam in iudicio secundum [illegible]
et timorem iudicabis. Non distinguas personam hominis [illegible]
dei est. Ergo [illegible] persone donatur potentis persone dei devia. Donas
aut si ad potentem [illegible] iusticie contulisti [illegible] enim habet personam [illegible]
[illegible] iusticiam [illegible] equitatem videt [illegible] quando-
[illegible] iuste iudicat proximo precepit. Oportet enim nos
nosse quia in quo iudicio iudicaverimus in eodem iudicabimur.
[illegible] addidit: Non eris criminator et susurro in populis. Vel sicut lex
edunt: Non ambulabis in dolo in gente tua. Non stabis contra
sanguinem proximi tui. Dolo sanguinem coniunxit videlicet homi-
cidium sicut et David solet Virum sanguinum et dolosum abhominabi-
tur dominus. Et iterum: Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos.
Gladius enim occultus est dolus [illegible] et latenter ita ut
[illegible] dicit Sicut novacula acuta fecisti dolum. Sed nos
[illegible] ceredamus [illegible] illius [illegible]
monuit esse [illegible] singulis [illegible] sed
omnes insidias et collegium quod [illegible] qualibet [illegible]

Ruina quedam singulariter infirmi per semetipsos non valentes in sceleribus
multitudini solent. Et necesse est ut quando plures simul conveniunt mala ea
valentior inveniatur. Hic enim commodat manum, alter linguam, alius his
que aguntur consensum prebet, alter innuit. Et ita malicie consummatur
insania. Sed cum his etiam illud intueamur, ut non solum cum de pecuniis
aut aliis similibus iudicamus custodiamus pauperi et potenti equitatem,
Sed ubique in omni iudicio qui non solum apud tribunalia, sed in omni col-
locutione et amicali consilio atque in doctrina spirituali maxime in ecclesia
legitur et recordemur Jacobi dicentis: Si introierit in conventum vestrum vir | Jacobi ii
aureum anulum habens in veste preclara, introierit autem et pauper
in veste sordida, intendatis autem in eum qui induitur veste preclara et di-
xeritis: Tu sede hic bene, pauperi autem dixeritis: Tu sta illic aut sede
sub scabellum pedum meorum. Nonne iudicatis apud vos metipsos
et facti estis iudices cogitationum iniquarum. Et cum de hoc quedam
alia dixisset oportuno tempore denotare ad memoriam nostram legis
mandatum volens addidit: Si autem personas accipitis peccatum opera-
mini, redarguti tamquam legis transgressores. Ergo in ipso iudicare personas
debemus, et non unam eandem in hoc actionem in divite quidem dicere
bonam, in paupere autem malam. Et hinc requirere, illum autem semper
peccatorem. Sed nec dolose in populo gente id est in populo ambulare debemus
nec vexare populares iuvenes sub specie pietatis, neque contra sanguinem
nostri proximi consistere id est non sociari eis qui maniant fratrem per cuncta
et malarum sententie. Et cum omnes quidem mandatorum in speciem con-
sideranda sit illam tamen subtilitate precedentibus intende dicens eos
Ne oderis fratrem tuum addidit in corde tuo. Ruina frequenter in ipso
in peccantium personam odio eos habentium in odium compellimur.
Unde Paulus Thessalonicensibus precipiebat: Si quis non obedit verbo | ii Thess iii
nostro per epistolam hunc notate et non commisceamini cum illo ut con-
fundatur. Hec autem dum sit odii prebet suspicionem que enim alterum
inspiciamus odientium et adversantium et non commiscetur. Sed hanc aversionem
non recepit in corde. Sed ait enim non commisceamini ei ut confundatur
et erubescens omnino emendetur. Non autem emendabat cum tamen
non commiscebatur in illa re cum odie in corde portat. Quod confir-
mans etiam hoc addidit: Et nolite quasi inimicum existimare illum
sed corripite ut fratrem. Omnem autem iusticiam explens et per singulas spe-
cies inter quedammodo legem ponens confirmationem mandatis qua
oportet apparuit. Nullum sibi custodierimus nemo nostris nocere dimovens
Nemo nostrum thezaurum furari potest. Est autem confirmatio hec:
Et diliges amicum tuum sicut te. Vel proximum tuum sicut teipsum habes
Cum in alio totam legem et prophetas per hoc mandatum omnia custo- | ii Cor xiii
dire facile est. Caritas enim ait Paulus proximo malum non operatur.
i Cor xiii | Plenitudo ergo legis caritas est. Sed et omnem vitam nostram esse in
bonis facit. Si enim diligis proximum sicut teipsum et forsitan filios
non habeas aut divicias aut uxorem aut nullam gloriam aut
potentiam. Video autem proximum habentem gaudeo et inde letor tamquam
ego hec habeam lectorum. In illo enim et ego habeo. Idipsum autem
et in spiritualibus in quibus maxime caritas que ad proximum pertinet
dilectionem custodire debemus et non invidere operantibus. Iustitiam
nec mordere quando alii secundum Christum glorificantur quando in verbo doctrine
locupletantur quando habundant donis divinis. Sed imitandum est

xpus qui intantum nos dilexit, ut apostolus mandata signa facere que ipse fecit contendit. Unde et mirum dicit diliges amicum tuum sicut te ipsum sicut terpnum addidit Ego dominus leges meas custodite. Quia enim nos deus dilexit ipso dicente cognoscere dic enim Maiorem hanc caritatem nemo habet quam ut animam suam quis ponat pro amicis suis. Unde et legem suam propriam esse dilectionis mandatum dixit hoc sit addens quod maius mandatis non reperies adiectum. Iumenta tua non facies commisceri cum alterius generis animantibus agrum tuum ut lex iniquam tuam non seres diverso semine Veste que ex duobus texta est non indueris. Hec quodam ad litteram indentur esse ridicula. Unde nec ita eum testari a prophetis invenimus quemadmodum indicant filii infirme impiteris iudices qui lac amant et solidum cibum non capiunt. Item intende quid ad sadoch sacerdotem et nathan prophetam, et ad banaiam dicebat Ponite filium meum salomonem super mulam meam dicens enim meam ondit quia et ipse mulum sedebat. Si autem iumenta commisceri alterius generis animantibus id est asinum equo commisceri lex vetulit, et abhominabile hoc erat Oportebat et ea que fiebant et ea que nascebant ex eis pollutionis labe maculari. Sed et pro vestimentum ex duobus fieri non vult quomodo sapiens ille de forti muliere hec in proverbiis dicit Quesivit lanam et linum et operata est utile manibus suis. Et rursus ex bysso et purpura sibi vestimenta, nec enim utilia sunt vestimenta bonum aut indumentum eius sive utile dixit esse vestimentum unum quidem de lana et lino aliud aut rursus ex bysso et purpura confecta intelligamus Sed quid hoc sit paulus apostolus corinthiis scribit Non potestis calicem domini bibere et calicem demoniorum Non potestis mense dei participare et mense demoniorum. Et rursus qui in lege iustificamini a gratia excidistis. Nec enim iudaicis seductionibus nec errori gentilium oportet fideles commisceri Iumenta ergo idem populares homines non permittas alterius generis animantibus commisceri id est non sectas incircumcisionem et baptisma alterius enim unius est circumcisionis generis et importabilis a qua dixit petrus. Quid tentatis deum super imponere iugum in cervicibus discipulorum que nec patres nostri nec nos portare potuimus. Alterius autem est baptisma xpi et levis iugi quod nobis xpus imposuit se dicens Tollite iugum meum. Et rursus Iugum enim meum suave est et onus meum leve. Sed nec vineam sive agrum credi tum nobis malo serere debemus semine ut non contraria divinis doctrinis ecclesie doceamus quemadmodum contra sapientes hic tunc xpo nuptias per suam pravitatem bene dicentes atque dicentes Non ea que ingrediuntur nocent hominem prohibentes nubere et precipientes abstinere a cibis que deus creavit eis Et rursus Consummate in pravitatis parant mortem In quibus necessarie sedemus hec essentialiter excipiens et per evangelium dixit ad eos qui male legere et ad suam voluntatem rumpunt. Nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate Nec odies fratrem tuum in corde tuo sed publice argue eum ne habeas super eo peccatum. Non queras ultionem nec memor eris iniurie civium tuorum. Diliges amicum tuum sicut te ipsum ego dominus leges meas custodite. Recte xpus iudeis dicebat Non credatis quia veni solvere legem aut prophetas Non veni solvere sed implere. Et enim

Perscruteris hec verba invenies quantum consonantia sint his man-
datis legis evangelica dogmata, ut patet, eadem de utraque lo-
quere. Et enim qui innuit fratrem suum peccantem corripiendum precepit
hic per evangelia precepit. Si autem peccaverit in te frater tuus vade
et corripe eum inter te et ipsum solum. Non correctum autem coram 1. Math. x
uno adhuc et coram aliis. Demum rursus ecclesie cum neque coram
illis increpatus correctus fuit. Et hic quidem cum dixit ne oderis
fratrem tuum addidit ne habeas super illo peccatum. Ubi autem et quod peccatum
vindicet. Ait enim Si non dimiseritis hominibus nec pater vester di-
xi q iii ira et mittet vobis peccata vestra. Hic suum quis ulciscitur(?) paululum autem
xxiii q i c. i Non vosmetipsos vindicantes karissimi, sed date locum ire. Aut dixe- Roma. xi
per hunc legis librum, nec memores iniurie civium. Per evangelium
rant Omnis qui irascitur fratri suo sine causa reus erit iudicio. Ipse temperes Math. v
eos cauteriatam habentes suam conscientiam Paulus nominavit 1. Thi. v
Distinctum aut abhominale ex duobus contextum induit qui et
se Christum adorare et adorat demones. qui solis inspicere se asserens
similitem(?) etiam invisibilem hunc et qui administrerum creature datum
est solem placat vel reliqua ydea aut aliquid simile sicut
manichei et alii multi heretici faciunt. Unde propter hoc et alia abo-
minabilia theodotion(?) satan id est adversarium et contrarium invenies in hebreo
et consuetudinem sicut invenit ut nominis sathane planior legis
latoris efficitur intentio. Non vult enim nos cum simus dei-
dialectias(?) in utique(?) neque simul erroribus et in tanta
rationibus variare nec filacteriis scilicet decem preceptorum que inveret
vel erroneis prior(?) veteris(?) simul indui. Et ea que sunt
demonum induere per spiritum in quo ut ait Paulus signati 1. ad Ephes. 1
sumus. Recedit enim ut potestis pessimis contumeliis et obtinebit
in mundus operis et patietur hinc quod Saul pertulit. Spiritus 1. Regum xvi
autem domini recessit a Saule et exagitabat eum spiritus domini malus.
Non quia malum deus fecit sed quia fecit ei obtine-
re qui illum elegit. Homo si dormierit cum muliere coitu
seminis que sit ancilla etiam nobilis, et tamen pretio non redempta
nec libertate donata vapulabunt ambo et non morientur
quia non fuit libera. Pro delicto autem suo offeret domino ad
ostium tabernaculi testimonii arietem orabitque pro eo sacerdos
et pro delicto eius coram domino Et repropitiabitur ei et dimittetur peccatum.
Delictum inter libertatem et servitutem ut sit ostendere pro quo ante
dicta sunt legislator intendit. Nam in eaque libera est desponsata
sata adulterium esse delictum eius qui cum ea fornicatus est
asserit mortisque penam eum subiacere sancivit. In ancilla autem
nobili quod lex videbit custodita hominum inde desponsata
absolvens a pena sacrificium iubet offerre eum qui in eam
peccavit. Et hanc sensibili similitudinem intelligibilem volens osten-
dere. Neque enim propter in ancillas quaslibet quanto magis
desponsatas delictum fornicationis diluitur, sed ancillam de-
sponsatam sive custoditam hominum iudeorum dicit synagogam
que lege custodita est et desponsa Christo, pristinum morem in
legis littera portat. Unde et Paulus dicebat. Ergo fratres et 1. Rom. vi
vos mortui estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui
ex mortuis resurrexit et quod hanc ancillam esse iudeorum syna-
gogam hoc dicens docebat. Quia Abraham duos filios 1. Galat. iiii
habuit. unum ex ancilla et unum ex libera deinde quam

volunt ancillam intelligi exponens subdidit. Que sunt per allegoriam
dicta. Hec enim sunt duo testamenta. Unum quidem ex monte Syna in servitutem
generans, quod est Agar. Syna autem mons est in Arabia coniunctus ei que
nunc est Jerusalem que servit. Cum ergo hec sequens dormierit totum servus
idem qui hominis particeps effectus sunt doctrine intantum ut cogitaret ei et
vocat eam ea pro lectis videlicet conversationem qua unum receperunt hii qui
sibi coniugali consortio sociantur. Sermonem autem in doctrinali verbo accipi debere
similiter legitur in hoc clementis libro predicto de mysteriis. Numquam ergo ante
tempus hec per adventum Christi liberaret hoc fieret recte non movebat
illam et secundum litteram et non secundum spiritum accipiebat quemadmodum intenderet
doceret synagoga. Unde et ipse ancilla vocatur quia legislatoris inten-
tionem ignorabat. Servus autem sicut dixit Christus nescit voluntatem domini
sui. Et propterea delinquere dicebatur remissionem necessariam habebat.
Nam divinum preceptum non secundum divinitatem studebat volumine. Unum qua
non adhuc erat liberata. Et propterea occulta erat legis contemplatio. Unde
et temporis videbat habere communionem littere. nec morti subiecti dicunt et visita-
tione eius promisit. Nam quod unum testamento habet vapulabunt amplius. Lex
dicit visitatio erit eis et non movent. Visitationem autem eius promisit
idem a legis servitute libertatem. Mores enim est divine scripture libertatem
et visitationem appellare. Nam et liberationem servitutis Egypti visitationem
nominavit. Unde ad Moysen dicebat. Congrega seniores
filiorum Israel et dices ad eos. Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi
Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Jacob dicens. Visitans visitavi
vos et que acciderunt vobis in Egypto et dixi liberabo vos ex oppres-
sione Egyptiorum. Propter quod postmodum legem visitare eos promisit per Christi
liberationem. Sed quia manifeste Zacharias prophetans sic dicit. Bene-
dictus dominus Deus Israel quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue.
Dicit enim liberationem quam Christus in sacrificio et evangelica conversatione iudeo-
rum primum et post hoc Grecorum secundum quod dixit Apostolus prestitit. Ait enim de evan-
gelio quod a Domino donatum est. Virtus Dei est in salutem omni credenti Iudeo
primum et Greco. Non secundum aliquam personarum acceptionem. Sed quia primi
Iudei habent salutem et liberationem utpote etiam alios seducentes habebant
necessariam. Cum hiis qui dormiunt idem qui misericordia ut servus eorum
et doctrine particeps efficiatur. Hinc pro sacrificium hostiarum remissio pec-
catorum. Hec enim sacrificium sufficiens auctorem ... precipit afferri pro
peccatis oblationem ... Quis est autem hic qui pro omni mundo ...
catus est. Et quis aries qui pro peccato offertur. Et qui ante ostium tabernaculi
testimonii ad sacrificium ducitur. Sed et quid per hec debet intelligi pervi-
delicet. Ea que de sacrificiis aliis scripta sunt et precepta perscrutantem
venies Christum in hiis velud in imagine figuratum qui pro omnium ...
molatus est aliis omnibus ... Cetera hoc agnoverit quod Iudeorum
... ipsius et hiis qui erat ei iuxtus ex gentibus qui ...
doctrine ... eis dicit legem non secundum intentionem legislatoris
accipiendo. Hec autem non importune in hoc loco sed ... ~~...~~ minus
a postumo tempore ... iuncta nos oportet alterius generis iunctis
... idem non licet eos qui sub iugum facti sunt Christi iudaicum
iugum suscipere significavit. Confirmans enim hec premia subdidit
... quando ... et ante adventum Christi quicumque ex eorum
illis consulebat opus habebat intelligere ... ad
... conferens illud mente et describens apud semet-
ipsum per figuras veritatem. Sic enim non solum nos ... dominus
... sibi servitute iudaice littere. Sed etiam liberari sub ea

et a morte infidelitatis spiritalis legem accipiens et sacrificia eius ad xpm
referens potest. Quando autem ingressi fuistis terram et plantaveritis in ea ligna
pomifera, auferetis preputia eorum poma que germinant inmunda erunt
vobis nec edetis ex eis. Quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur
laudabilis domino. Quinto autem anno comedetis fructus non compregan-
tes poma que proferunt. ego dominus deus vester. Per manet in testimonio etiam
iste legislator qua sint prius aliis obligati precedentibus similia sen-
tiens ostendensque nec habere fructum bonum iudeorum populum ante domini
presentiam potuisse. Nunc enim triennio fructum eius omnis ligni
non esse comestibilem dicebat sed nec illo modo immundum sed et immundatum
quarto anno necessariam habentem et que erat hec inmundatio non
asperso. nam sacrificium nec aliud quippiam huiusmodi quale alio
lex secundum litteram precepit. Ergo vocat necessarie ad contemplacionem ipsorum
eum qui non solum meditari legem, sed et aliquot ex ea precepta commo-
dum cupit. Terram ergo deus dat quam ipsum dare decet id est divinam
scripturam que virtutum fructus ferit que habet illam vitam et valet sine
loquatur quam David terram et apud promittit. Ubi enim hic placare magis
homo quam in mandatis et legibus bonis potest dicit enim placebo
domino in regione vivorum de quibus ipse dicit. Qui vero expectant
dominum hereditabunt terram. possidebunt terram possidebunt enim plenam dei pro-
missionem et que opera sunt bona que deum expectant. qui mandatorum
eius in ea vivunt retributionem promittit hanc terram ingredi quando
filii iudeorum precepti sunt et acceperunt populus. Primum enim sacras suscep-
erunt litteras. propter quod et lignum quod edi potest, id est mandata
que divinitus plantare precepti sunt hii qui delectabiles meditantes in ea
et predicantes. Quia enim plantacioni lignorum meditatio legis et
predicatio propter eum proventum qui parte proveniunt assimilatur dudum
David dicente. Et in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tamquam
lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. Paulus enim de predica-
tione quam predicavit corinthiis scripsit. Ego plantavi apollo ri-
gavit sed deus incrementum dedit. Hec mandata quidem bona nimis
erant propter quod et lignum edibile appellantur. Illi autem modo quod ede-
bant non operabantur secundum litteram lege utentes. Erat ergo eorum
fructus operatio videlicet legis triennio inmunda. Dicit autem trien-
nium a tempore legis usque ad David usque ad transmigrationem babilonie
usque ad adventum domini. sicut enim et matheus distinxit. Quinta quarto
quarto hoc anno omnem fructum ipsius legis sanctum et laudabilem
deus commendat. Nam tunc vel tunc comestibile illud esse iudeis di-
xerat. illud sine aliqua dubitatione probavit quia totius legis
fructus in adventu domini est. Primo enim tempore secundum ordinem temporum su-
perius nominatorum annus tercie nominatur quartus. sanctus et laudabilis
deo. quia xpistus eam fructiferam faciebat. Quemadmodum oportet
etiam nos fructificare docentes. tercie quarto sanctus erat ut patet a xpisto per-
fectus sed et laudabilis. Omnia enim que xpistus operatur bene fa-
cte sunt atque gloriosa. ita ut etiam ab inimicis iudeis glorificata
dicerentur. Cum enim paraliticum portantem super humeros grabatum suum
dixisset deum glorificabant qui talem potestatem dedisset hominibus.
Unde non simpliciter, sed laudabilem domino fructum hunc lex
appellavit. Nec dum autem erat populus ex gentibus. Nec dum enim
lex secundum spiritum xpisti conversatione adeptus fuerat, sed in anno quinto
in apostolica videlicet predicatione. Illic enim ipse iudeorum populus id est
hii qui ex eis crediderunt et gentes omnes comestibilem legis fructum

Lev.

I Cor. iii

Math. i. in princ.

Math. ix
Mar. ii
Luce quinto

operationem medici invenerunt. Et secundum lex adiectio fructum legis
erat populo Iudeorum et eiusmodi. que enim operabantur plus sine lucro lucro
et utilitate operabantur. Deinde autem adiectionis lex memoriam facit illius
doctrine. Quod dixit Dominus in evangelio volens; ipse enim erat qui hec
Jeremie xxv et Luce xix et illa dicebat. Omni habenti dabitur et adiicietur. Unicuique autem ut
oportet vetus tenet testamentum et ei et novum adiciatur et per hoc ei et eidem
bellis eius fructus testamenti veteris invenit. Non tondebitis comam
que non liquidat per absciditionis compendia, neque in rotundum tondetis
comam, nec radetis barbam. Et super mortuo non incidetis
carnem vestram neque figuras aliquas et stigmata facietis vobis. Ego dominus.
Ab eius fermento malitie immundum esse fidelem vult. Et propter carnis
quidem prohibet a servitute legis littere et iudaicam doctrinam de-
monstrat inutilem. Non autem rursus ad errorem gentilium fornicatio
sit. Neque enim omnia que inter vetita sunt studentes impleverunt genti-
bus non solum sunt ridicula sed etiam et noxia studentibus ea.
Ecclesiastes xi Quod maxime ostendit Ecclesiastes ait enim. Qui observat
ventum non seminat et qui considerat nubes numquam me-
tet. Augurium quidem non solum vox avium qualibet aut volatus Augurium quid est
appellatur qui vel prohibet a quadam actione vel eam studio-
sius innuit ad celebrandam. Sed et sequentes vel loquentes pre-
teriuntur. obviantium et quorundam hominum impingere obre-
pentium offendiculorum talium que aliorum est. Abauntibus enim au-
gurandi. Sed et aliorum signorum observatio dicitur. Auspicium Auspicium est
autem est prospicientes considerare aves. et propter has in destinatum
ab hominibus viam extendunt aut volatum aut voces
quales sint presentiunt. et ex eis cognoscunt que futura
sint quod detestare est dominum. quia ea que homini que secundum
suam imaginem omnium animalium principem constituit ab-
scondit hec irrationabilibus avibus credidit et ab eis
inquirentem dixit que nec a spiritibus inimicis. sed nec ab eo
qui illis revelat potest discere. Sicut hii qui in predicto
errore seducti sunt arbitrantur. Insuper nec comam virorum
I Cor. xi dum tondentium id est non facere eam in rotundum apertum
capitis sicut et Symmachus edidit quemadmodum scenam
hii facere consueverunt qui barbaricas student comas
Matth. … propter quod hoc lex Symmachus forsitan propter magnitudinem cin-
cinnorum capillorum appellaverunt. Non oportet autem contra crispos
hoc fieri sed contentos esse naturalibus ornamentis et
nihil exquirere quod forsitan creatorem aliquid indi-
guisse ad pertinendum dicat accusamus. Sed nec cincinnos
nutrire in honore demonum capillis aliis facientes
et hoc ponere. Student enim hec pagani caput pue-
rorum offerre demonibus. Unde de hoc maxime oportere
putavit legislator precipere. Sed nec barbam radere ut
Matth. ix Marc. … Luce … secundum lex corrumpere faciem barbe nec incisuras in corpore
sibi facere eos qui plorant super mortuos etiam. hoc enim pa- contra scindentes se in corpore super mortuos
ganum consueverunt; sic enim affligi super mortuos oportet
ut nec faciem ledat nec corpus corrumpat a quibus et
I Tessaloni iiij nos Paulus prohibens ait. Nolo vos ignorare fratres
ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent

Nam quodlibet eorum que predicta sunt agere non est spem habere
resurrectionis mortuorum quia tamquam illis corruptis semetipsos
dispergunt atque corrumpunt. Prohibet etiam stigmata fieri in corpore
vindicte decoris legislator curam gerens et non volens glutinare
ne in quolibet horum que quidem ipsi nocent. Totum autem animal
sedum reddunt comedentes super montes quod lex in initio presentis
prescripserit legis. Per quod mea editio habet non comedetis cum san-
guine propter eos qui ydolorum solempnitatibus consueti sunt prohibebat
hoc etenim et osee attestans populum iudeorum dixit Spiritus fornicationum v. osee iiii
decepit eos. et fornicati sunt a deo suo. super vertices montium incen-
sum adolebant et super colles sacrificabant. Sed videamus post hec quomodo
nos iubeat comedere secundum spiritualem contemplationem non comedere
super montes. id est cogitationibus superbis non pasti de quibus Ysa- Ysaye xl
ias dicit Omnis mons et collis humiliabitur. Non augurari nec au-
spicari ut non intendentes demonibus secundum voluntatem eorum animam
nostram eorum volucribus tradamus qui rapiunt semen pietatis
auditus Sicut dominus in parabolis evangelii dixit. Comam non Math xiii
tondemus nec sicut lex. super decalvacione capitis non faciatis
Capilli enim nostri pro cogitationibus accipiuntur propter quod dixit dominus Math x
Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Ipsi enim ut pote
iudicii et curam sentientes innumerate sunt. Omnes ille cogitationes
Non oportet ergo eas agitare quempiam nec corrumpere, sed nec of-
ferre dyabolo. Quod faciunt gentiles et de crinibus simplicibus
capillis theam offerentes, sicut supra diximus. Insuper non
oportet sicut predemonum barbam radere nec sicut lex corrumpe-
re faciem barbe. quia perfectionis nostre signum barba est. Virtutem
designat veram nostram perfectionis quibus meangnum sed corrumpe-
re applicantes non vere sed sub falso et ficto habitu. Per incisuras
facte super animam vanum est in corpore. Sunt enim delectationes
que ad nocendam animam incidunt corpus et corrumpunt. Sed et
stigmata id est male doctrine dogmata, que inherent et insigniuntur
anime per quedam blandimenta vel syllogismos. vel per nomina
libri alicuius doctrine intelligamus. precepit quod nobis lex et
ab his abstinere quia impressa vel inmissa sicut solent stigmata
difficulter abolentur. Ne prostituas filiam tuam et contaminetur
terra et impleatur piaculo. Item preter quos oportet filios
erudire vel fornicatorum parentum ad malum illiciantur. pia-
culo vel secundum lex fornicationis terra compleatur et ad omnem
speciem impietatis perveniat. Omnia eos qui eruditores esse
debuerunt ad malum pueri pedagogos habent. Sed nec a-
nimam nostram que nobis filia unigenita ita ut david diceret
Libera a ... animam meam et de manu canis unicam
meam prostituas a deo illam deficere discessionem docentes ne
fornicante anima fornicetur et corpus. hec enim terra
ut pote quod de terra ortum est et in terram revertetur appellatur
Et impleatur piaculo vel sicut lex. adulterio. et non ...
... tempus deferetur ... a deo recedente anima. omnis
iniquitatis dominatur in corpore. Sabbata mea custodite
et sanctuarium meum metuite ego dominus. Sicut consistentes specialis
sabbato septima iudicat die omne aliud legittimum omnem
sabbatum appellatum. Sed cum generalis sit abstinentia a malo

Hoc enim generaliter sancit legislator sabbatum et per singula quoque re
cedere nobis a malis precepit. Hac enim subiecit addidit Sanctua
rium meum metuite, ut sicut lex sancta mea timeatis. Quia quem
admodum eos qui quo debent modo accedunt ad ea sanctificant Sic hii qui
inique presumunt in eis et non prius semetipsos sancte malicie purgant
atque sic ad immunda accedunt corrumpunt sive dispergunt. Sicut nadab
et abiud et filius heli. Unde et paulus ad chorinthios qui manducat et bibit indigne in
sacra percipit subiciet. Propterea multi inter vos infirmi et imbecilles
et dormiunt multi. Unde et nunc legislator addidit Ego dominus ideo
sancta et in sanctis habitans et necessarie exigens sanctorum vindi
ctam. Ne declinetis ad magos nec ab ariolis aliquid sciscitemini
ut polluamini per eos. Lex autem dicit Non sequimini ventriloquos
et vox spiritus non adinvicem ut polluamini ab eis ego sum
dominus deus vester. Maxime diabolica levitas et fraudis species ventri
loquiorum est exquisicio. Unde et paulus puellam invenientes spiritum xxvi. q. v. Illud inf.
habentem phitonis quamvis de nomine magna de ipso et sua predi
caret et diceret hii homines servi dei excelsi sunt qui annunciant
nobis viam veritatis. Malum autem spiritum increpans effugavit
Testimonium enim eorum et voces ad horam quia demonum mendacium nobis
et pestilenciam nomina dicunt. Qui et si ad breve tempus ut mer
cedem mittant videntur operari aliquid. Quod ad corporalem sanitatem
utile et parvum quale curet impiti medici operari possunt. Unde tamen
nec hoc ut bonum neque ut bene volentes hominibus operantur. Sed
in servitutem illos redigere et ad separare cupientes. Sed nec ventri
loquos idem falsos prophetas sequimur qui nomine dei aliena ado
rant et prophetant. Ventriloqui qui dicunt inspirati. Quasi de in
tellegibili ventre sui cordis fabulas quasdam id est falsas doctrinas
et prophetias proferentes de quibus per Ezechielem dicit. Vel Ezechiel xiij
Prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum. Hii et venefici, ut
tamen cum lenocinio quodam et fraude domos introeuntes et
captivas ducentes mulierculas oneratas peccatis. Sicut ait pau
lus. recte appellantur. In hiis qui precepit non polluimini; polluunt
enim sermones eorum eos qui eis obediunt. Unde et addidit
Ego sum dominus deus vester per evangelicam doctrinam dicens attendite
a falsis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus aut
sunt lupi rapaces. Coram cano capite consurgite et hono
ra personam senis et time dominum deum tuum ego sum dominus. Bonum est
quidem et eum qui iam ad canitiem pervenit honorare. Habet
enim tempora aliquid amplius prudencie ad prudenciam. Sed Cani sunt honorandi
honorem quem provectioribus impendimus nequaquam animalium
merebimur atque ex hoc ordo bonis vitam vitam in honeste in
stituentis nobis perfligatur. Canum autem vere senem id est eum
qui sapiencia provectus est intellige de quo ait moyses: Interroga
patrem tuum et annunciabit tibi seniores tuos et dicent tibi. Sed
et paulus: Presbiteri duplici honore digni habeantur maxime
qui laborant in verbo et doctrina. Sed et daniel cum esset puer
et iudices atque senes ipsi divinantes susannam loquerentur
dicebant illi presbiteri Veni sede in medio nostrum et annuncia nobis
quia tibi deus dedit honorem senectutis. Ut ostenderet quia sapi
encie magis quam etatis est presbiterorum dignitas. Si habi
taverit advena in terra vestra et moratus fuerit inter vos ne ex
probretis ei; sed sit inter vos quasi indigena et diligetis eum

Sicut vosmetipsos. Fuistis enim et vos advene in terra Egypti. Ego dominus
deus vester. Terra nobis a deo datam esse intelligimus unitatem [illegible] cuius doc-
trinam sicut supra diximus. Si quis ante ad hanc accesserit adve-
na incredulus volens converti ad veram fidem et terre illius civis effici
cooperari? de qua paulus ait: Accessistis ad syon montem et civitatem | Ebre. xii
dei viventis Ierusalem celestem et multorum milium angelorum
frequentiam et ecclesiam primitivorum qui conscripti sunt in celis. Non
affligamus eum id est non conteramus conscientiam eius ut neoffi-
tiam? et novicie credenti gravia mandata imponamus ut non
sicut pharisei et scribe faciamus. De quibus dominus dicebat: | Math. xxiii
Alligant onera gravia et importabilia et imponunt ea super hu-
meros hominum, ipsi autem digito suo non volunt ea movere. Non
ergo eum qui accedit ad fidem hoc facientes et quedam legalia ab
eo exigentes affligamus eum. Sit autem nobis sicut indigena qui
intus est in fide et crevit in pietate. Unde et petrus hoc ostendit | Actuum xv
contra eos qui volebant circumcidere de gentibus credentes
dicebant: Quid temptatis deum imponere iugum super cervi-
ces discipulorum, quod neque patres nostri neque nos portare potuimus. Sed
per gratiam domini Iesu Christi credimus salvari sicut et illi. Propter hoc ergo omnique pro-
ximum ad venam?, sive in lege dicitur proselitum, sicut nosmetipsos
diligamus, ut zelo properamus omnes tenere per quem nosmetipsos sic ca-
terumque salvari credimus. Nam et si amplius temporis ab illis qui nunc
ad fidem accedunt nos in fide prius habemus, verumtamen et nos
ex infidelibus sumus, aut nos ipsi prius infideles existentes aut
de tribubus gentium prodiviti? et omnes advene sumus in terra Egypti,
id est in diabolicis errore et doctrina tenebrarum. Egyptus enim tenebre
vel obscuritas interpretatur. Ergo immo secundum quod addidit: Ego dominus
deus vester, id est qui et nos ab errore suscepi. De quo paulus dixit: | Roma. xi
Conclusit dominus omnia sub incredulitate ut omnibus misereatur.
Nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula in pondere in mensura.
Statera iusta et equa sint pondera, iustus modius equusque sex-
tarius. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra Egypti. Custodi-
te omnia precepta mea et universa iudicia et facite ea. Ego dominus.
Dominus est licet hec sanctio precedentibus quibus per lineas littere
eius etiam spiritum representari [illegible]. Non ergo fieri oportet iniustum
in iudiciis in precedentibus precepit. Nunc autem nec in mensuris iniuste
agere, nec imponere nec in stateris precepit, ne forte his ipsis quoque
[illegible] sunt iniustitie ad iniusticiam utantur. Precipimus enim iustitie
vendentibus et ementibus aut aliquibus modo contrahentibus
mensure dentur et pondera quemadmodum leges indicantibus [illegible]
debent facere. Iustum iudicium enim dehinc in minutioribus stateris
et ponderibus sed et de sextario modio modio sic habenda iusto
(?) de omni mensura vini aut olei addidit. Ubi enim utique iusta
que circa proximum geritur tam in minoribus quam in maioribus pre-
cepit abstinendum. Omnia quod iniustum est ubique abhominabile
est. Placet autem deo semper quod iustum est propterea quod dominum posse
scio agi et [illegible] hoc palam in [illegible] et
panis pondere est, et alia ex quibus vitam quotidianam ducit,
sed nec hunc iustum iudicans mentis faciamus nec mensuras et stateras
eius que naturaliter nobis insita est iustitie corrumpamus, aliter
nostra et aliter proximi peccata iudicantes. Dicit enim dominus: In qua mensura | Luce vi

iudicaveritis iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis remecietur vobis
Quod ipse misticus quemadmodum debet intelligi subdidit. Quid autem
vides festucam in oculo fratris tui trabem autem que in oculo tuo est
non vides. Sed nec in ponderibus et stateris et mensuris dominus vocat
Ergo iustas stateras et mensuras et pondera id est leges scripture divine
custodias. iugulatores eas stateram aut pondus super simplices [illegible]
et necessarie hec quod pharisei paciantur de quibus in euangelio dominus dicebat
mth xv Quare transgredimini mandatum dei propter traditiones vestras. Illum enim ad me-
moriam revocat qui hec locutus est lex renovatis subdidit. Ego dominus deus vester
qui eduxi vos de terra egipti custodite omnia precepta mea et omnia
iudicia mea et facite ea. Lex autem dicit omnem legem meam et omnia pre-
cepta mea ego dominus. Duplicavit ego dominus et tu cognosceres quia qui nos
de terra egipti corporibus eduxit. Hunc legem dans ipse nos nunc de intelli-
gibili egipto euangelium predicans liberavit. Unde preterquam dixit secundum lex
custodite omnem legem meam oportebat sufficere. Omnia enim lex com-
pleti addidit autem et omnia precepta mea. Non iudicia autem iustificatio-
nes testimonia que sunt appellata per legem moysi suscipientes sed precepta
mea euangelica mandata determinentur que ex auctoritate dominus precepit
Locutusque est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel homo de fi- Cxx
liis israel et de advenis qui habitant in israel Si quis dederit de semine suo
ydolo moloch morte moriatur populus terre lapidabit eum. Et ego ponam
faciem meam contra illum succidamque eum de medio populi sui eo quod dedit
de semine suo moloch et contaminavit sanctuarium meum ac polluerit no-
men sanctum meum. Quod si negligens populus terre et quasi parvipendens impe-
rium meum dimiserit hominem qui dedit de semine suo moloch nec volue-
rit illum occidere ponam faciem meam super hominem illum et cognacio-
nem eius succidamque ipsum et omnes qui consenserunt ei ut fornica-
rentur cum moloch de medio populi sui. Cum [illegible] [illegible] et
ter aliquando lex precipit frequenter imprudentibus dicimus quia
propter memoriam legentium hoc faciat. Unde eadem recapitulatione [illegible]
dati nova quedam eis inserit ut non superflua videatur legum re-
peticio et inscriptione noverit etiam auditoribus studiosis inten-
tarum huius recapitulationis quasdam misteriis [illegible] [illegible] cacumina actiones
~~tractat~~ In hiis enim penis inserit quas tunc [illegible] [illegible]
plebeiis de semine suo moloch sine secundum lex [illegible] dari. Olim [illegible]
hoc idoli cuiusdam ac demonis nomen secundum [illegible] Erat autem
octavo vii dixit dicente Et recepistis tabernaculum moloch et sidus dei vestri [illegible] capitulo
[illegible] quas figuras fecistis ut adoraretis eas. Unde [illegible] ipsum
cursus [illegible] quibus vobis exorsus sit exordia huius legis
audisti. Locutusque est dominus ad moysen dicens hec loquere filiis
lxx israel quod [illegible] et filiis israel loquere. Non hoc dictum est
quasi alii fuissent quibus precedentia sanxerat. sed ostendens
quia hoc [illegible] mandatum propterea cunctis omnibus dilucidavit [illegible]
etiam tunc quod cominatione presentem [illegible] tanto aliis [illegible]
[illegible] est in talia quidem [illegible] solos peccantes reos penis effi-
ceret. hoc autem et eos qui neglexerunt [illegible] iudicemque ei
sed et ultorem non solum principes populi sed et totam synagogam
et populum fecit populus enim inquit terre lapidabit eum. Nec hiis
contentus addidit Et ego ponam faciem meam contra illum
succidamque illum de medio populi sui. Per hoc omnes custodes
aum et provocatores [illegible] qui talia [illegible] sed et correctiu[m] iudicatos. Si
neglexerint et non cum studio precepta penam suis manibus exercu-
erint manibus. ut possit [illegible] [illegible] deo. ut ipse apte-

peccatum simul cum eum ferrent. Cur autem? quia de semine suo dedit Moloch
et contaminaret sanctuarium meum ac pollueret nomen sanctum meum. Qui-
cumque enim filium aut cognatum aut discipulum aut amicum aut quecumque de
suo semine vel cognatione vel doctrina principi saeculi huius qui nunc
operatur in filiis diffidentiae dedit vovendo eum et consecrando daemoniis
hic quidem ad sacra daemonum, alter aut in vita vitiis muliebrique vita
utrumque enim erat paganis consuetudo et his qui in errore illorum labebantur
de quibus dicitur sacerdotes [illegible]. Quia isti cum fornicariis corrumpebantur
et cum effeminatis sacrificabant polluit dei sancta, quoniam quia polluit
nomen sanctum eius. Ut enim imaginem dei percipiens homo [illegible]
perquiescentis, secundus [illegible] et sanctificator illi cum habet imaginem divinam
contaminat ergo et polluit nomen eius qui ei dedit imaginem, et pro-
hanc ipsum qui sanctificavit qui et ipsum vite et gratia [illegible] insufflavit
quia ipsum malo et ad usum et ad usum [illegible] [illegible] et divinam ima-
ginem in daemonum servitutem redigit, regalem [illegible] margaritam a
porcis premittit pollui. Idem est et quicumque de cognatione et de do-
ctrina sua avaritie offerret et ad avaritiam operibus aut verbis consue-
facit eum, quicumque modo discipulus eius vel cognatus est, similiter
enim daemonum devotum ydolis sive consecrat in [illegible] ma-
ligni principis huius saeculi efficiens. Radix enim omnium malorum avaritia
que est idolorum servitus. Dicimus autem hoc ipsum et contra eos qui
adulterium docent suggerentes nefarias actiones, suadentes turpitu-
dinem polluentes sancta dei, id est signatorum dei corpora, que sunt te-
plum dei et spiritus sancti habitaculum. Unde et polluit recte nomen
sanctum divinum, sive secundum lex sanctificatorum, quia ex uno aut duobus
aut pluribus [illegible] abhominabilibus omnium sanctorum dei qui in eos
didicerunt et [illegible] manifestissime abhominabile nomen et conta-
minatum inter homines efficitur. Talia et decretis continentibus.
His qui [illegible] sunt in qualia quosdam viderunt [illegible]
Ipsa eos qui sunt mala et abhominabilia operibus aut verbis docet
non primus [illegible] sed animum [illegible] manibus utpote omnium
inimicus et blasphemus et omni glorie sicut predictum est nocentes
Quod si negligens populus terre et quasi parvipendens imperium meum
dimiserit hominem qui dederit de semine suo Moloch nec voluerit
illum occidere, id est si hi qui [illegible] sunt in sententia neglexerunt
eum qui talia docet. Hec est enim vera et recta terra de qua
ait David: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.
Quia malum est maxime tale peccatum non exequi; quod est quod sequitur
et super cognationem eius. Eos qui student inducere similia qui co-
gnati sunt propter similitudinem actionis et doctrine. Succidam que
ipsum et omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur cum Moloch
de medio populi sui. Non solum minatus est punire eos qui dicunt
vel faciunt hoc et propter ea cognatos recte nominatos, sed et consenti-
entes ei, id est concordantes aut concurrentes aut communicantes
operibus eorum infructuosis, sicut Paulus dixit: Nimirum est enim
committere aut consentire etiam eos qui foris sunt fornicari a deo et
ad hereses. Et quidem de medio intelligibili principi. Multo magis
autem de medio populi. Hoc enim tantum gregem lupos reddere et omnes
anes feris tradere; Et quidem de medio populi iniminas [illegible]
multimos aut per manum porrigimus rapienti. Cum enim consentit
et tacet accusare eum quem arguere necesse est, vel admonere vel

interpare dixit: Propter dominum in medium homi aut faciem suam
sup eum deus illam de qua david dicebat vultus aut domini
sup facientes mala: ut disperdat de terra memoriam eorum. Non so-
lum ergo qui talia faciunt sed et qui consentiunt facientibus. Sic
Romanos paulus scribens reprehendebat sub pena que inn- Romanos I
ducta est a legislatore efficiunt. Anima que declinaverit ad ma-
gos et ariolos et fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam
meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui. Sanctifica-
mini et estote sancti quia ego dominus deus vester. Custodite precepta mea
et facite ea ego dominus qui sanctifico vos. Non qualecumque petiti esse
declinare ad magos sive ut lxx ventrilocos vel veneficos per
... cum a deo receditur sive simplices phitonicos
et veneficos sive intelligibiles dicas scilicet hos qui in nomine
dei falsa prophetant deceptores et adulteros qui venenosis
sermonibus auditum multorum corrumpunt ut a veritate quidem
auditus avertant ad fabulas autem et errorem convertunt et
propterea pone faciem suam iudex et disperdere eos de populo suo con-
dempnatus est adducit autem. Sanctificamini et estote sancti. Osten-
dens quia quot et illos secuti sunt polluti sunt et abho-
minabiles atque inmundi ut pote qui abhominabilibus verbis et
pravis dogmatibus consenserunt. Insuper addidit. Custodite
precepta mea et facite ea manifestans et per hec quod
... illi precepto dei doceant sive legem doceant
sive divina se implorari mandata fingunt. Et propterea eos et
sequaces eorum ... sed et breviter ... illis
reddidit dicens. Ego dominus qui sanctifico vos. id est cur enim his
qualia contra meam legem aut meam doctrinam dicunt corrum-
pemini ego enim sum dominus qui vos sanctifico et nullus homo
nec propheta sic esse dicat nec per qualibet scientiam permit-
tat ... forte que mea sunt dixerit et a me acceperit. et meos
sermones ... sint. Qui maledixerit patri suo et
matri morte moriatur qui patri matrique maledixit san-
guis eius sit super eum. sicut lxx tenet. Ut hec ma-
ior ipsum delictum ... Ysaias enim dixit Non quid non
deus unus creavit nos. numquid pater omnium tu es. et rursus domi-
num tuarum ... nos. Recte ergo qui neque per dei ...
et matrem morte multatus est. Angelus enim natura celum
factores blasphemat per quos a deo esse precipientes. et per
quos mediantes genite sunt. Et immitate creationis ...
Nam quia maxima pena cum hanc que ... est.
id est mortem precepit. Ostendens quia valde recte et ra-
tionabiliter talem se pene scripsisse sententiam subdidit
Patri matrique maledixit sanguis eius erit super eum. nec
sicut lxx tenet ad satisfaciendum de pene magnitudine ...
tione et recapitulationibus faciens peccati. Si ergo hec ...
sensibiles maledicunt patres multo magis qui blasphemat
... Ipse enim nos ... Igitur qui eius mi-
sterium et gratiam in initiat baptismatis non obediens ...

[illegible] Levit. xx [illegible]

omnino. Si quis non fuerit regeneratus ex aqua et spiritu non intrabit in regnum celorum. Sequitur morte moriatur. Pessima alienatus a regno celorum. et eterne Ioh. iii
nite detrimentum sustinens. Qui et ipso facto reus est. quia predicente domino
et predicante mechus durum mechari grave. nec quod temporis et materie
aut artis aut discipline exerceret. Sed tantum mundi cordis et fidei iste
sponte hoc domini adversatus est. Qui mechatus quis fuit cum uxore alterius mechatus
et adulterium perpetravit cum uxore proximi sui morte moriatur et mechus
et adultera. Licet tunc temporis dura sed minime nimis iusta extitit
lex. Cum liceat etiam ei propriam uxorem habere corrumpit alterius. cum liceat
in castitate nubere et in sanctificacione propter uxoris secundum legem misceri
impudicitia et corrupcione alterius miscetur uxori et dissipat filiorum
successiones. dubium quem mulieris partum ad quem pertineat facit. Sed
per qui dixit mechatus fuit cum uxore proximi sui tanquam alte
altius addidit et adulteratus fuit cum rum ille alterant hic. quod invenire nullatenus possunt qui secundum lit
teram solam legem accipiunt sed invenient illi qui ad moralem intel
lectum et contemplacionem spiritualem currunt. Quantum ergo sensibile
adulterium malum est tantum est intelligibile deterius. Nam illi tam
in hiis aut spiritum contumeliam faciunt. Et hii homini illi autem ipsi
deo. Inde Osee dixit. Omnes adulterantes quasi clibanus succen 1. Osee vii
sus a coquente in corde suo adulterium intelligibile accusans. ab omni
enim populo iudeorum hoc committebatur corrumpente legem legisque dogmata.
Dicitur ergo illius viri de quo ait paulus. Despondi vos uni viro 1. ii a Cor. xi
virginem castam exhibere christo. mechatur mulier videlicet ecclesiam
de qua iterum ait. Viri diligite mulieres vestras. sicut et christus dilexit 1. Ephes. v
ecclesiam. Et rursus propterea relinquit homo patrem et matrem et ad Genes. ii
herebit uxori sue. Et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc
magnum est. ego autem dico in christo et in ecclesia. Mechatur autem nobis
temporibus disseminans in eam doctrinam propterea et nomen christi. Sicut
ait paulus. Heresis inimica gratia. Morte moriatur et mechus et ad 1. talia
ultera. id est qui alienum super seminat sibum et ecclesia que in se pa
titur seminari. Hanc enim sicut diximus uxorem intelligas. Primum
quidem veri coniugis videlicet christi deinde et eius iterum eius quia
christo credita est ecclesia sacerdotis aut forte doctoris. Quodque enim
emulando christum et ad suum sensum verbum corrumpunt
circa fidem naufragantes. sicut hymeneus et alexander quos 1. i Thi. i
xxiii q. iiii. c. sed et de tradidit paulus sathane ut discant non blasfemare. horum
adulterium in persona christi reputatur. Quicumque aliter emulacione
hominum qui per se regnandas ecclesias sunt sortiti tale quippiam
faciunt ut eorum doctrinam subvertant. Quod paulus alexandrum 1. ii Thi. ultimo
fecisse dixit erarium dicit enim alexander erarius multa ma
la mihi ostendit reddat ei dominus secundum opera sua. quem et tu devita
multum enim restitit verbis nostris. Horum adulterium in proximum
reputatur coniunctionem sacerdotem mulierat sive conducitur. Et cum
emulatorem ad talem iniusticiam perfidiam. Sed et horum pe
na mors est quia et si non peccatum contra christum. tamen contra
hominem condemnens corrumpit christi apostolis. gregorius dissipat
ipse quod secundum eius effectum pene quicumque ab eo corrupisse
pater. Qui dormierit cum noverca sua et revelaverit
ignominiam patris sui morte moriantur ambo. sanguis eorum

sit super eos. Si quis dormierit cum nuru sua utrique moriantur
quia scelus operati sunt, sanguis eorum sit super eos. Dicta sunt hec
in hoc Levitici libro a legislatore superius, sed illic quidem non re- saliret
velabis turpitudinem patris tui et matris. nec non fratris et nurus
et reliquorum. Herodem quem dixit quando et nos hec exponentes
non solum turpis cognatorum et nefarie commixtionis auctorem
lege precipe sed et de non revelandis que cognationis. neque diffama
dis carnalium spiritalium ne cognatorum peccatis dicta esse exposuimus
Hic autem de eo si dormierit addidit. rerum prolixius deducentes
ad modum qui eandem actionem lege precipe prava quam prius in
egisse cognovit nichilominus agit nec peccati societatem erubescens eam
sit extitit proditor iniquus et mortis pena legislator recte diffinivit
Sive autem novercam sive nurum commiscuit quia hec quidem in patre astu
deliquit, illud autem in filium a patre. Similis autem impietas
et filium patris aut patrem filii denudare sive diffamare peccatum. cum
et ipsi in similibus deliquerint ad quos Paulus dicebat propter quod
inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. in quo enim alium
iudicas te ipsum condempnas. eadem enim magis iudicas. Qui
dormierit cum masculo coitu femineo, uterque operati sunt nephas morte
moriantur sit sanguis eorum super eos. Quia iniuria nature. hoc est peccato contra naturam
peccatum adolet tam immanitas criminis. quam facimus. Ergo non sine iusta
pena ille mortis lex decrevit. Nos autem huiusmodi et auditum
execramur. Caveamus autem et eum qui fortis est animo ac etiam ita
appellatur masculus vir enim ubique divina scriptura perfectus in virtutibus
nominatur unde et Paulus ait donec occurramus omnes in virum
perfectum in mensuram etatis plenitudinis Christi. Caveamus ergo verbis
blandientibus effeminari nec actionibus et dissolutione huius ac
virtutis. diu cum eo iudeo licet et nos dissolvamur. utrumque enim sce-
leris pena mors est. Qui super uxorem filiam duxerit ma-
trem eius scelus operatus est vivus ardebit cum eis nec perma-
nebit tantum nefas in medio vestri. Omnis recte sic sceva pena termi-
minatus est delicto. eos enim qui ex matre geniti sunt ab hiis qui
a filia geniti sunt. cum unus sit pater incertum utrum fratres an a-
vunculos oporteat appellari. Illum cum pater unus sit fratres eos
cogit estimari. Ex diversis autem parentibus cum una sit
mater alia filia avunculos hos qui de matre sunt genitos ab
hiis qui nati sunt de filia compellit veritas appellari. Et hoc
quidem valde secundum litteram custoditur et cautum huiusmodi incesta
commixtio generis sit confusio. Quia autem omnis peccati mater concu-
piscentia est. oportet et hoc considerari ut signa nobis peccati con-
cupiscentia sit usque ad hanc presentiam et non ei consentiamus
actione. Qui autem coniungit igitur incendit. non solus aut
ipse sed et desiderium peccati usque et actio ipsa. quo igne de quo
dicit Dominus. Ignem veni mittere in terram et volo ut accendatur
id est administratum spiritus qui ipsos peccatores de medio auferet
eorum quod peccata. Si enim spiritu autem Paulus facta carnis mortifi-
caveritis vivetis. Qui cum iumento et pecore dormierit morte
moriatur. pecus quoque occidetur. Et mulier que succubuerit
iumento. simul quoque interficietur cum eo. sanguis eorum sit super eos.

Animalia contra propositum indecentium legislator ait rei discretione quia in tan-
tum iniquitatis libidine dediti erant, ut ad exteras etiam concu-
piscentias aberrarent. Et propterea cum quadrupedibus viri mulie-
resque commixtionis mentionem faciens mortis esse huiusmodi penam
demonstrat. Tu autem forsitan superfluam esse scelestibus hanc legem
iudicabis, neque enim in istis egent huiusmodi ire censeri. Non autem est
superflua sed minus nobis intuere spiritualis potest contemplatione, per qua-
drupedia manus sicut homines voluptates suas et deorsum
tantum continentes intelligimus, utpote omni humana carentes ac-
tione; et propterea appellatas quadrupedia, quia quadrupedia manus
sicut homines non habent. Atque ideo maxime in hac cogitatione cavet.
Mulierque que iniret mulier ad aliena genera voluptates intim-
tum incubuit, ut nequidem per desidiam ab eis capiatur. Sed immo
valde eis adhereat et cum eis coeat ut commixtionem cum eis di-
uturnam aut perseverantem habeat reus est bestialis et mortis. Hec
est enim nefarie libidinis finis quod operantibus ea punitur. Recte
ipse eadem morte dicuntur. Atque enim ipse subsistentes quia nulla
est peccato substantia in peccatoribus hominibus. Quibus tamen perditis
et ipse simul pereunt. Qui acceperit sororem suam filiam patris
sui vel filiam matris sue et viderit turpitudinem eius illaque
conspexerit fratris ignominiam nefariam rem operati sunt occidentur
in conspectu populi sui eo quod turpitudinem suam mutuo revelaverint
et portabunt iniquitatem suam. Tolerabile esse hoc antiquitus puta- Genes xx
batur sororibus filie patris vel filie matris misceri, quia Abraham
de Sara dicebat: Soror mea est ex patre et non ex matre. Quod quidem
quomodo se est sicut habet presentis historia. Nam eos quidem ex
Thara patre Abraham genitos fuisse Moyses narrans in suis
fare mentionem fecit. Quod et sorori sue Abraham nupserat ante-
tum qui cognoscet dominus (?). Talium hec est que sororibus coniugii societate
misceri. Unde illud lex prohibuit. Cuius quod hec sic se habeant
intellectum a predicta contemplatione recedamus. Turpitudinem
autem sororis ex patre aut ex matre revelare illum intellige inde-
cta turpe qui turpem actionem a patre aut matre; id est in qua pater
aut mater deliquit non solum videt sed accipit per similem et pa-
rem actionem; et nefarius est hic non solum per se tales que non
oportuit, sed et super edificans et augens se peccatis parentibus
peccatum. Que sororem quasi per peccatum cognatus appellat. Sed et
sic quod diffamavit eam et diffamavit illa (?). Latentia enim
plurimos parentum peccata diffamant filii quod agunt similia.
Unde huius qui talis est depopulationem in conspectu populi vel scelit lex (?)
in conspectu filiorum gentis sue id est in eiusdem similia cogitanti- recte
bus precepit. Hii enim filii gentis eius dicuntur. Fur autem in con-
spectu hominis ut minus pena et celi prodicione distant inter (?)
templo aut pectore et spiritum simul interit quemadmodum simul
in precedentibus diximus. Qui coierit cum muliere in flu-
xu menstruo et revelaverit turpitudinem eius ipsaque aperuerit sui
fontem sanguinis sui interficientur ambo de medio populi sui. Ne
stimata abstinentia legislator non fuisse precepit sed homines
suadens ad pudicitiam castitatisque filium diligentiam habe-
ex qua sanctificatio proveniunt volens et id in modum parcere conti-
nue mulieribus misceri et ad communem corruptionem hec vacare.
Sed exacta abstinentia usum facere ad tantum eam sed quemadmodum

differri eos de populo suo propter, cum purgatione ei qui dormierit cum
menstruata supradictis indixisset. dixit enim Si coierit cum ea vir
tempore sanguinis menstrualis, immundus erit vii diebus. Deinde post
hec purificationum satisfactio narrans subdidit Ista est lex eius qui flu-
xum seminis patitur et qui polluitur et que sanguinis fluxum patitur
in menstruis suis, et in fluxu seminis patiente. [illegible] sive masculo
et femine et viro si dormierit cum menstruata sic purificari. et hic
sicut et alios non punivit mult[illegible] Ergo contemplemur menstruatam
gentilium sapientiam longe enim a deo, sed et de ublatam [illegible] et consi-
derium et mensuris celi dicens atque docens. Cum hac ergo pes-
simum dormire id est delectari in ea et dum cuire se et revelat et palam
proferre turpitudinem eius tradendo eas que apud eum sunt / cele-
stes et errores quas habet et fontem earum / errores ex parentum
Anima his publicatis revelat et ipsa fluxum sanguinis sui id est
ea que sunt de sacrificiis idolorum / sub introducens propter [illegible] prodire
simpliciter dixit interficientur. Et addidit de medio populi sui vel
secundum lxx ex genere suo. Anima qui sapientiam tradit gentilium que
[illegible] creatorem verum et scientiam omnis et pietatem non
est meritum iam ut nominetur homo. Et et maxime dei sermo
ipsum ignorando creatorem provenit, et ideo interficitur de medio
populo suo de genere suo, ut non iam sapientia nominetur. sed careat quod
habuit falso nomine atque ficto teste paulo qui ait Sapientia
huius mundi stultitia est apud deum. Turpitudinem matris
tere et amite tue non discooperias Qui hoc fecit ignominiam
carnis sue nudabit portabunt ambo iniquitatem suam. ne scribitur
precepit eorum qui nos genuerint commisceri tamen propter generationes ut
liceat confundant; qui ut competentem reverentiam parentibus
[illegible] eos et a scribus eos abstinentes quod simpliciter et secundum
spiritum intelligitur ut non solum revelent [illegible] peccata silendo et
tradent oblivioni. Sed et eorum qui eis sociati sunt. Vir enim [illegible]
[illegible] dicitur. Blasphemus autem eorum peccata illorum. quia iudicans
illius [illegible] nec parentes possint. Unde ait Ignominiam carnis
sue nudabit Qui autem hoc faciunt in peccato submittunt Por-
tabunt ambo iniquitatem suam. Lxx hic addidit sine
filiis morientur Anima qui non virum sua pondera portant
sed diffamant atque disseminant cognationem tamen secundum carnem
quam secundum spiritum peccata sine virtutibus morientur quod est perpetua
sterilitas. filii et enim nos tempore iudicii non inveniunt. vel ullis
aut inveniant; quarum causa [illegible] condemnamur Quam stabilitate
animam egrotare [illegible] est Omnia autem huius dei filiorum genera-
tione beatitudinis est. Et hoc cum Ysaias dicit A facie tua domine
concepimus quod parturivimus et peperimus spiritum salutis [illegible]
in terra et hec intelligis et que subsequuntur Qui coierit
cum uxore patrui vel avunculi sui et revelaverit ignomi-
niam cognationis sue portabunt ambo peccatum suum absque liberis
morientur Qui duxerit uxorem fratris sui rem facit illicitam tur-
pitudinem fratris sui revelavit absque liberis erunt Ostendit
ergo legislator quod maxime filiorum causa a creatore sociatas
precepit naturam coniugii, ea quippe que inter tamquam ab honesta

Ad astrologos

[illegible] xxvi q ii [illegible] ca

Genesis ix

[illegible] xxvi

incongruas prohibuit. Est enim ceterarum
uxoribus fratrum et cognatorum memorum incestum et inventorum vite proxim
legis. Idem in libro Deuteronomii videlicet consistere et hec mala per te
dicens: Quando habitaverint fratres non solum precepit sed etiam consuluit — l. Deutero. xxv
mortuus fuit, uxor defuncti simul et unus ex eis absque liberis
eius et suscitabit semen fratris sui et hiis similia. non nubet alteri sed accipiat eam frater
suus aut avunculum aut eum qui alter est ex patris cognationibus. Cum autem frater non
mulierem defuncti sine filiis precepit quemadmodum et Booz Ruth
secundum legem cognationis accepit. Sic libidinis quidem causa sunt — l. Ruth ultimo
cognatorum commixtione societatem prohibet. Quando autem rursus
oportet a tribulationibus sublevare vel casibus precepit et mult-
et nuptias non in pollutione corruptionis, sed ad successionis ge-
neris hominibus precepit, quod licet enim qui sic infectus sine filiis
mori precepit. Alterum: Absque filiis erunt quia filiorum procreationes
lege male utendo confundit. Quid quod est mori sine filiis? hoc
enim in hac lege querere maxime necessarium est ubi filios eorum
qui uxoribus fratrum avunculorum inposuerunt interemi precepit.
Et quomodo ait: Non morientur patres pro filiis nec filii pro patribus, et
nullatenus eos mori precepit. Sine filiis autem illos mori dixit
secundum LXX duntaxat interpretationum editione, ut non reputen-
tur filiorum successio ut filiis suam relinquant hereditatem. hoc
autem ostendit certe Symmachus eodem plenius sed et Theodotion
qui pro quod dictum est sine filiis morietur, sine filiis erunt
liberi ediderunt. Unde et spiritalem interpretationem et resolutionem satis
habet superioribus. Custodite leges meas atque iudicia et
facite ea, ne et vos evomat terra quam intraturi estis et habi-
taturi. Non nobis sufficit preteriri quandam causam legis, non
vivit aliud ne in abdition ad correctionem vite prestare, sed etiam
precepta et iudicia custodire necesse habemus que cumque a domino iussus
legislator scripsit. Hec enim dicit precepta vel de quibus ipse
dubitans consulebat dominum et ille dicebat iudicante. Sicut in
filios israheliticis mulieris qui lacum e blasfemavit. le- — l. Numeri
ges enim que ita late sunt iudicia nominat. Per hec autem
totam hanc legem vocent significant de qua nichil oportet
transgredi ut non evomat. ~~id est evomatur~~ evomitor hoc est con- — id est pro[...]
evomere quod et Symmachus similiter Theodotion autem edi-
dit evomit autem. Unde de terra videlicet in qua nos deus in-
ducit promittit. Que sequuntur hec ex subsequentibus disce.
Nolite ambulare in legitimis nationum quas ego expulsu-
rus sum ante vos. Omnia enim hec fecerunt, et abhominatus sum
eas. Vobis autem loquor: possidete terram eorum quam dabo vobis
in hereditatem, terram fluentem lacte et melle. Ego dominus deus
vester qui separavi vos a ceteris populis. Non solum ad iudeos hec di-
cta sunt quibus ab omnibus gentibus per circumcisionem et mon-
tes legem separatos se esse credunt, sed ad omnes qui accedunt
fine deo. Hoc autem ambulare maxime in generum legittima
hoc habet: gentium autem sive nationum quidem quas ego eieci
a facie vestra expulsurus sum ante vos quod Theodotion edidit
quas ego eicio a facie vestra LXX a nobis. Id est demonia.
hec enim a facie fidelium expulit demonia cum pius. tum
dominancia

Augustinus questiones [...] sicut in libro [...] viii q. i olim

in inspirabile persistent et nec unius cui. Sed multi cum dominabuntur quod
probat maria magdalene de qua vij eiecit demonia. et qui uincti
erant cathenis, dicat cum et legio eum nomen est mihi quia multi
sumus. hec ergo que lex prohibuit ab illis commissa sunt aut ipsis
ipse a gentibus aut inhabitantibus operantibus propter que ad eos
abhominatus est et nos in hereditatem illorum introduxit. Etiam
fluentem lac et mel. non dixit habentem ut de hac sensibili terra
acciperes. quod dictum est, sed fluentem. Que est autem terra que lac
et mel fluat. Delicias ergo dicit futuri seculi et bona que no-
bis deus post resurrectionem mortuorum donat que lac et mel ap-
pellant quia eis intellectus est speciebus illis quibus nunc utimur aliquid
hec dulcius. Sed et sine labore eorum cibus est nullius operationis
vel separationis effectus. Sunt enim bona futuri seculi sine labore aut
aliquo vel dolore. nullius studii nullius apparatus nullius
operationis egentia. Et quod nobis hec dat apte sequentia verba
legislatoris ostendunt. Ego dominus deus vester qui separavi vos a ce-
teris populis. hec autem proprie fecit. Ipse enim in euangeliis ab omni-
bus gentibus non solum intelligibilibus sed et sensibilibus di-
stinguit eos qui in eum credunt. Ait enim. Ne cogitetis dicentes
quid comedemus aut quid bibemus aut quo vestiemur. hec enim
omnia gentes inquirunt. Ergo apte nos separatos a gentibus vult
sublimiorem sectando conversationem. Separate ergo vos inter
mundum ab inmundo, animal mundum ab inmundo. Ne polluatis
animas vestras in pecore et avibus et cunctis que moventur in terra
et que nobis ostendi esse polluta cunctis sunt mihi quia sanctus sum
ego et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei. Inmunda sive pecora
sicut populares homines intelligat lex. Volatilia autem contem-
platores qui ad sublimitatem vacant scientie apte a nobis et cu-
ditibus oportebat separari. propterea ostensum est cum de sac-
rificiis et cibis quadrupedum volatiliumque diceremus quia omnis
popularis mundus propter simplicitatem a pluribus iudicatur stultusque
et qui ad scientiam divinam semetipsos tradere atque occupare
videntur quod non ita se habet. Oportet enim populare prudentem
esse in bono in malo autem sicut ait paulus simplicem. hic omnis
talis est mundus est. qui autem talis non est inmundus est. Sed et quis
contemplandis divinis vacat necessarium mundum cor mundamque
conscientiam et fidem non fictam. Qui autem hec non habent
multiloquia sectantur non intelligentes neque de quibus loquuntur
neque de quibus affirmant. Dicitur ad femina alienum septimum est.
Necessarie ergo et horum illorum per mundis est ei precepit. atque
inmundis ut ab his abstineamus. Huius [illegible] Sed inter
scripturam suam ergo nunc legislator eundem de quadrupedibus
hinc et volatilibus ita distinguens. in reptilibus autem ter-
non ita. Cuncta enim que moventur in terra inmunda sunt. qui terre-
na intelligit sapit eumque ubi venenum sapit consuetu-
tarum impulsus voluptatumque de ipsis quod sicut cernimus in-
distincte narrat dicens. Omnia que moventur in terra
et que nobis ostendi esse polluta. Ego enim qui tremens
pascuntur animalibus et [illegible] fugiunt labilium. ut in-
mundi separati sunt. et intra inmunda deputati sunt a quarum

nos omnimodo malis abstinere deprecatur propter quod addidit Eritis mihi sancti
quia sanctus ego sum dominus, qui forma nobis conversationis effectus sum
qui tantum adversatus sum terrena ut nec haberem quo reclinarem caput l. Matth. viij
Qui etiam meis discipulis mandavi: Non possideatis aurum neque l. Matth. x
argentum, neque aes in zonis vestris, non peram in via, nec duas tunicas
nec calciamenta, neque virgam, intantum quod eorum que in terram reperit
nil nos sapere aut agere studet. Vir sive mulier in quibus pytho-
nicus vel divinationis fuerit spiritus morte moriatur, lapidibus obruent
eos, sanguis eorum sit super illos. Hoc ipsum pythonium et divinum
l. nimie sive ut lex incantationem iniquitatis est; qui enim talis est et
ipse corruptus est et alios procul dubio in sua iniquitate corrumpit; hunc
precepit lapidibus omnino obrui, quia nec simpliciter quod agimus, sed
fabricas de corde velut superfluos et vanos sermones vel quedam
quasi incantamenta blandimenta incongruis doctrinarum sermonibus
studemus, ut popularium sive simplicium seducamus animas,
adinvicem ventres nostros atque explere nostras voluptates alias tali-
bus exquisitionibus cupientes; apte enim intelliguntur pythonici l. Rom. xvj ultimo
et divinos incantatores. Romanis scribens Paulus vas electionis
exposuit: Rogamus autem vos fratres ut observetis eos qui dissensio-
nes inter vos et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis fa-
ciunt, et declinate ab eis. Qui autem sunt hii in subsequentibus expla-
navit: Hii enim domino nostro Christo non serviunt sed suo ventri, et per dulces
sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Ergo bene
dicit legislator dixit: Sanguis eorum sit super eos, quia in cor-
CXXI ruptionem populi. Dixitque dominus ad Moysen: Loquere ad sacer-
dotes filios Aaron et dices ad eos: Ne contaminetur sacerdos
in mortibus civium suorum nisi tantum in consanguineis aut propinquis,
id est super patre aut matre et filio et filia, fratre quoque et sorore
virgine que non est nupta viro, sed nec in principe populi sui conta-
minabitur. Lex autem non pollutiones ex solutione spiritus sed ad
profanationem peccatorum: littera quidem mortuorum pollutiones fugere
sacerdotes precepit, sed non hec est legis intentio, neque de hoc
legislator loqui proposuit, sed aliquid maius intelligit et pro-
ximius de sacerdotibus necessarie dicitur. Quia enim ipsis in
spiritu quando negligunt populi peccata dicit, secundum quod in Osee scrip- l. Osee iiij
iij q. j. nulli tum est: Peccata populi mei comedunt et ad iniquitatem eorum
sublevabunt animas eorum. Non quidem omnia quecumque populus
peccat ipsis oportet imputari, sed intendenda est illa ab Ezechiele l. iij c°
propheta dicta de impio: Fili hominis speculatorem dedi te domui
Israel, et audies de ore meo verbum et annuntiabis eis ex me. Si
dicente me ad impium morte morieris non annuntiaveris ei neque
l. impia locutus fueris ut avertatur a via sua et vivat, ipse impius in
iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requi-
ram. Si autem tu annuntiaveris impio et ille non fuerit conversus
ab impietate sua et via sua impia, ipse quidem in iniquitate
sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Hoc autem apertius
sed et subtilius [illegible] legislator exposuit: In cadaveribus
inquit non contaminetur [illegible] nisi [illegible] in quibus peccantibus

videlicet que pollutione complentur et alys quidem secundum quosdam mo
dos pollutionis auctores fiunt maxime in sacerdotibus et doctoribus. ait
quando eos neglexerint veritatem illius aut non contaminatur in morti
bus tunc filiorum. inde quando in iure inventi fuerint quod eis expediebat
omisisse, sed ipsi quidem quod ad se pertinuit fecisse et dei legem predicasse
Illi autem nolentes obedire mortem sibimet conduxerint in obediencie no
mine. in his hii qui possunt polluuntur sed in propinquo et proximo sive in patre
et in matre in filiis et filiabus in fratre et sorore virgine que non est nup
ta viro. Oportet enim sacerdotem diligentiam adhibere et populo ut non pe
ccet sed precipue domui sue et cognatis propter quod paulus ait. Eorum
ape ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum et maxime domesti
corum curam non habet fidem negat et est infideli deterior. Et cur
sus. Si autem quis sue domui preesse nescit quomodo ecclesie dei curam habebit
In filio et filia et fratre et sorore virgine videlicet peccantibus necessario
sacerdos polluitur utpote qui debet cottidie et omni hora ea que ad
salutem pertinent eos instruere et vigilare circa eos ut non peccent
talia que morte sunt digna. Hoc autem ipsum et in matre et in patre intel
ligendum est. Filium quippe doctorem patris matrisque sacerdotalis dig
nitas facit dicens quidem sororem que non est nupta viro ostendit per hoc
quia si cognati sacerdotes semetipsos separaverint et domus quidam
alia semetipsos separantes facti fuerint nullam patiuntur in peccatibus
his pollucionem. Quidam autem eciam ad hec fecerunt licent per in(?) civitatis
et cognationis lege justo custodientibus contaminacionibus eorum recte re
habitationem partem per efficiuntur. Quia nec ignorare eorum pecca
utpote cohabitantem possunt quod eis et contaminationis causam
parit unde est dicens quod in his contaminarentur subsequenter addidit
secundum lxx. Non polluetur subito in populo suo ad profanationem eius.
Quid per hoc ostendens in quia polluitur quidem et in populo pecca
te sacerdos sed non subito. Nec autem attendunt in extremis cul
pe. hec non illico sacerdotem contaminant, sed quando ipsi quidem per
manserint in peccatis, sacerdos autem eos curare neglexerint in spir
subito quispiam peccans de populo veniam dignum sacerdotem utpote
ignorantem facit. Tempore autem longo paciens peccatum committens
locum ei venie non reliquit. Oportebat enim sacerdotem non ignorare
si tamen diligenter populo presedisset et eciam sollicitus quomodo viveret quis scire
haberet vitam. Starent an vivent mutarent ut imitantes sicuteret
hii enim qui subito cadunt eos qui possunt sine culpa faciunt quemad
modum procella gubernatorem ex improviso superveniens. Et propterea non dixit
sacerdotem subito in populo pollui ad profanationem suam. Non sufficit
enim addidit profanatione sed illud per hoc ostendens in ingenio quia quando
sacerdos polluitur secundum predictam causam populi peccatis negligens intellige
et non agens que modis omnibus sacerdotem oportebat profanus
idem inducitur sacerdotali dignitate. Invenientur quibus et ipse deinde
profanum enim in aperiret non sunt sanctificati dicuntur et multum recte quia
ea que sunt sacerdotum non efferunt. Non radent caput neque ca-
put barbam neque in carnibus suis facient incisuras. Omnia a sacer
dotibus eciam tristiciam que de morte solet accidere lex recte
precipit ut pote qui et ipsi spem in futurum habent et populum do
cent. Sed lex hec non solum in propriis peccatis vigilare eos et mu
tes habere sanctas sed eciam in delictis in his que iam dicta sunt
cavendum facit. Unde autem dicere caput et barba sapiencie est et per
fectionis nostre signum propter quod caput nostrum appellatur christus in quo
saepe habemus maxima que eciam aliqua perfecta, teste paulo qui ait.
Donec occurramus omnes in virum perfectum et mensuram etatis plenitudinis

nus xpi Recte aut et barba significat p̄fectam sapientie. quia in his qui
ad iuvenalem venerint etatem et intelligere iam que sint vicia va
lentibus barba nascit'. Quoniam ergo mortuos peccatores non solum
dñs sed et paulus appellat cum dicit. Et cum essemus mortui / Ephes ij
peccatis nris. convivificavit nos xpo. Non oportet sacerdotibus ma
xime aut caput aut barba radi sup mortuum idest sup peccatorem
Neqz enim oportet cogitationes que sicut capilli ornatus sunt capi
tis et ipse ornatus sunt nostre sapientie quibus tamen sunt ordinate
atqz sobrie sacerdotem corrumpere illo peccante sed consuetas integras
ut possit exhortari. Obsecrare arguere increpare secundum quod paulus ij Thi iiij
xliij di. Sit rector ad thimotheum scripsit Argue increpa obsecra in omni patientia et doctri
na. Quoniam aut hoc stat subdidit. Tu aut vigila in omnibus
labora. opus fac evangeliste. Ergo sacerdos qui non exhortatur
et arguit peccantem non vigilat. Qui aut non vigilat et radere
caput et barbam secundum virtutem preceptor arte dicit'. Sz neqz fa
cere in carne sua concisiones sup mortuo sacerdotem decet idest
non scandalizari in peccatore sic offendere peccante aliquo.
neqz carnalem exhalat sumere sapientiam ad illicitatem similis in
quinatis Prudentia enim sapientia carnis est quod demiclis qui /.
carnaliter vivit et sapiunt terrena ait paulus. Videte canes vi
dete malos operarios videte concisionem. Sancti erunt deo suo
et non polluent nomen eius. Incensum enim domini et panes dei
sui offerunt et ideo sancti erunt. Quomodo polluunt sacerdotes nomen
Ad malachias dei malachias propheta exposuit. Vos sacerdotes qui polluitis I. Malachie j
nomen meum et dixistis in quo polluimus te. Per quod si offeratis ce
cum ad immolandum nonne malum est. Et si offeratis claudum
et languidum nonne malum est et cetera. Magnum est nomen
meum in gentibus dicit dñs. Vos aut polluistis illud in eo quod
dicitis mensa dñi despecta est. Ergo per hec in sacrificio dei nomen pol
luunt sacerdotes. Unde cum legislator dixisset non polluent no
men eius non sufficit addidit Incensum enim dñi et panes dei sui
offerunt vel sicut hec: quia ipsi offerunt sacrificia dei que non
hostie questio de rationabilibus contingit de irrationabilibus. Propterea legislatorem prophetam putes
pollutum enim dicit et ostendit dñi mensam sacerdos ille qui
ab ea eos qui in magnitudine pecti polluti sunt non precipit absti
nere sed indiscrete cibaria committit et sancta contingit de quibus
De cons. di. ij. c. scelerate ait paulus. Qui non discernit corpus iudicium sibi manduc I. Cor. xi
cat et bibit. Offert aut et claudum ad altare qui infidelem
ad ministerium provehit. Sic enim infideles helias claudicantes appella
quibus videns dicebat. Usqz claudicatis in utramqz partem. iij Regum xviij
Cecum et surdum provehit qui inobedientie vel ignorantie
morbo laborantem producit. De quibus ysaias dñum sub intro
duxit dicentem. Surdi audite et ceci intelligite. Quis cecus Ysaie xlij
nisi servus meus et quis surdus nisi ad quem nuncios meos
misi. Quando ergo hos qui tales sunt offerre ad altare et sacra
re ministerium sacerdos presumit non polluat nomen
dei sui. Neqz enim evitari hac sine maledictione et detestatione ut
pater qui ministrare deo malos precipit. Sz et ipse suis erit
alienis continens quod ostendit paulus dicens. Manus I. Thi. quinto
xxj di. Nunc cito nemini imposueris. neqz communicaveris peccatis alienis
Teipsum castum custodi. Ergo causa castitatis et scientie

cationis et sacerdotii in nullo praedictorum inserti Sanctum et nulli
possibilem non duxit uxorem nec eam que repudiata est a marito
tunc consecratus est deo suo et panes propositionis offeret Erit sedens
sanctus quia et ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos Mirabilis est presens
sanctio in lxx translatione quia idem mandatum in personam
multorum et rursus in medio personis adiunxit Et manifestum procul
dubio est hoc est quod de multitudine quidem sacerdotum populi Iudaeorum
unum omnem sanctificationem dedunxit ait enim Uxorem meretricem et
profanam non accipient et paulo post Sanctus erit et sanctus sanctifica
bis eum quasi de illis dicit qui unus de illis erat secundum
ordinem melchisedech ministerio officium suscepturus Aliud enim
et ipse textus verba sine difficultate sanctificant sicut extraneam
significationem earum ecclesiae interpretum ostenderunt Pro eo enim quod
lxx dixerunt dona domini dei tui ipse offeret illi ediderunt Quia
panes dei tui ipse offeret nullo modo aut ignorans quia melchi
sedech oblationem et sacerdotium in panibus possidebat qui et
et abrahe panes offerens et vinum quo eius typica eius sacer
dotium ostendit Gerebat enim imaginem Christi sicque David pa
trem exhibuit prophetica dicens Tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech Unde et iure legislator hic dig
nitatem non solum panum memoriam faciens ostendit Sed et
subsequentia verba sancta eorum subtilius ordinem attendamus haec
videbuntur innuunt quia sacerdotum sanctificatio ad Christum tendit Non
solum qui alios sacerdotes legem et iudicium accepturi sed
suae sanctificationis hi qui ab eis offerunt oblationem ipse apud pa
trem mediator est et propterea ait in eandem enim dominum et panes dei
sui offerunt sive secundum lxx dona domini dei ipse offeret Et iure adde
bat et quoniam sanctus sum et ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos Non dixit
qui sanctifico te ne forte ex singulari solum sanctificari qui dona ad pa
trem ut mediator offert sed sanctificavit vos videlicet qui in ma
figuram sacerdotes ecclesiae constituti sunt Unde quod necesse erat
sit verba coniunxit aut quam omnino habet consequentiam talium
plantatione verborum in translatione lxx sanctus erit quia sanctus sum ego do
minus sanctificans eos Ex priscis enim sanctificationis et testamenti plurimi
sicut patet viderunt dicens hoc sanctus est ego dominus deus vester qui sub
hoc mysterio inserit Et sanctificabis eum dona enim domini dei tui ipse
offeret Itaque hoc hic ea que dicta sunt ostendit ut quia
sanctum quod est dictum et sanctus est a semetipso sanctificationem
habens sed et nos sanctificemus deque dixit pluribus Qui sa
cerdos et qui sanctificavit ex uno omnes sed ille quidem a deo nutro
solum sanctus sed et deus natura nos autem gratia propterea ille
quidem sanctificat nos autem sanctificamur secundum autem quod incarnatus
est placuit et non solum sacrificium sed et pontifex fieri secundum
hanc patrem et deum deum habere dicitur Sicut ipse ad mariam
magdalenam dixit Vade ad fratres meos et dic eis Ascendo
ad patrem meum et patrem vestrum ad deum meum et deum vestrum Et propter
ea hic Quia sanctus est deus de suo sanctus est sicut deus deus autem
deus eius ut homo propterea et sanctificabis eum dona enim domini
dei tui ipse offeret Sed et quia in eius figura qui alios con
stituunt sacerdotes inserunt in ipso sanctificari deus et propterea cum
semel dixisset sanctus est addidit et sanctificabis eum et rursus
sanctus erit Videmus autem nos eum sanctificare possumus autem de
sanctificatione habentes ascendentes abscidit Quia sanctus ego sum

Melchisedech Sem fuit primogenitus Noe secundum Ebreos et in ad Evangelium prologum in epistola
l. atque
l. aut
l. et ab ipsis

dns sanctificans eos. Si ergo a domino datam nobis sanctificationem nos sacerdo-
tes custodiamus, sanctificamur per maiorem sanctificationem eius qui sanctus
secundum naturam est. Et notandum quod tantum qua in conformibus et par-
ticipibus eius glorie voluit sanctificari; hac transformatione
ipsis est quasi significative et typice loquens Ysaias. Quis tu eos qui sancti-
ficantur ab eo scortum et in lapsibus eum duce non vult. apte con-
tra iudeorum synagogam intendens. Nunc quia meretrix est au-
di dominum in Ysaia dicentem: Quomodo facta est meretrix civitas | Ysaye i°
fidelis Syon plena iudicii. iustitia habitavit in ea. Nunc autem
homicide; sed et in Osee: Et auferam fornicationem eius. Nunc autem
dic eius ait cum de Profanasti in terra sanctitatem eius destruxisti om- | osee ii
nes maceries eius. Sanctificatio autem iudeorum et synagoga carnis erat
in vestibus. In ipsa enim erat et sancta sanctorum tabernaculum in qua cere-
monias estimabant legittima. Ipsa est et repudiata a domino tamquam cum
sit quam ex pollutione vel factus sileat. Sed quia postea cer-
palpabilem receperunt ipsi ea repudiarunt. Nunc autem omnino eiecta | osee ii°
vatem audi quam Osee protulit: Iudicate matrem vestram, iudicate
quia ipsa non uxor mea et ego non vir eius. Audi autem et
quod Ysaias tradidit: Hec dicit dominus: Quis hic est libellus repu- | Ysaye l°
dii matris vestre quo dimisi eam? Ubi autem est repudium et missio
manifestum est quia uxor erat. Deinde hec dicebat: Non mul-
ta eam uxorem sacerdotem ducere, utrum aliqua cerimonia que ad
ea pertinent legittime perdicet nec ita ea quibus illa secundum
litteram intelliguntur, idem ut neque sacrificia irrationabilium et sanc-
tificationes sensibiles hiis quibus intelligibilia credita sunt agat.
Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro et violaverit nomen | Levitici
patris sui flammis exuretur. Grave est quidem ceterarum cuiuslibet viri
fornicari filiam maxime sacerdotis quia secundum quod dixit Paulus | I Thi iii
Oportet sacerdotum filios habere subditos cum omni castitate
ita ut nulla dicatur de eis quid sequitur. Si quis autem sue domui pre-
esse nescit quomodo ecclesie Dei curam habebit. Preterea iudeorum synagoga
non solum uxoris et filia Dei appellata in prophetis invenitur. Sed utraque ipsa
deprivans indigna domus apparuit et prorsus aliena facta est ut de ipsa per prophetam | Ysaye i°
dicitur: Relinquetur filia Syon sicut umbraculum in vinea et sicut tugurium
in cucumerario et sicut civitas que vastatur. Ipsa prophanata et adulterata
est de hac invenies dominum per prophetam in Osee dicentem: filios eius non miserebor | Osee ii°
quia filii fornicationum sunt quia fornicata est mater eorum. Nam et igne
exusta est quod manifestat templum et civitas hec Ierusalem antiqua ad-
huc ostendens incendii reliquias. Ergo vera et irrefragabilis est spiritualis
legis contemplatio neque enim solum sacerdos sed secundum hanc lex fun- | Levitici xxi
ditus exusta est. Pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos super
cuius caput fusum est unctionis oleum et cuius manus in sacerdotio
consecrate sunt vestitusque est sanctis vestibus et caput suum non discooperiet,
vestimenta sua non scindet et ad omnem mortuum non ingredietur omnino
super patre quoque suo et matre non contaminabitur nec egredietur de sanctis
ne polluat sanctuarium domini quia oleum sancte unctionis dei sui super
eum est. Ego dominus. Nunc est sacerdos magnus inter fratres suos, in quo utique ille
de quo dixit David: Magnus dominus et magna virtus eius et sapientie
eius non est numerus. Quis enim virtutem eius considerare quis immensas sapi-
entias aut comprehendere potest. Quia cum deus sit propter dispensationem

ac eorum pro nobis misericordiam et iam sacerdos effectus est. Recte ergo hic ma-
gnus sacerdos utpote qui semetipsum pro nobis hostiam oblacionem obtulit ap-
pellatur Christus quod et fratribus fratres suos dicere passus est ad eos qui
Hebr. v eius fecerunt voluntatem ait enim Quicumque fecerit voluntatem patris mei ille
meus et frater et soror et mater est. Super huius caput oleum unctionis effu-
sum est de quo dixit Sedes tua deus in seculum seculi virga recta est virga re-
gni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus
deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis. Convenienter hunc legi-
dicens non solum quia de unctionibus utique memoriam facit sed et ad
excellere semetipsum in sua unctione suis participibus prestatuit. Quod vi-
dixit propheta participibus suis participes tuos sine aliqua dubitatione intel-
ligimus. Hic enim a summo legislatore maximus dicitur inter fratres suos id est
superiorem. Quod autem maxime in presenti oportet intueri historia enim
secundum lxx editionem addere debuisset quod effusum est super caput oleum
unctionis. non sic autem sed maximus de fratribus suis qui effundet super caput
eius. Quia enim proprie Christus est qui suscepit unctionem in semetipsum commu-
nicante sine unitate divinitatis ex hac autem carne fratres eius et cognati
effecti sumus dei. ait pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos
super caput cuius effusum est unctionis oleum ut a parte minorem maiorem
horum intelligeris sed maximus inter fratres id est Christus sive ipse est enim
que suscepit unctionis oleum huius sacerdotis et consecratas fuisse
manus sive ut lxx consummatas pro cunctis confessione manifestatur
enim quemadmodum hii enim secundum legem fuit sacerdotes in sanguine vitu-
li et arietis in sanguine consummabant sive consecrabant manus suas
sic et ipse proprio sanguine suas manus consecravit sive consummavit
Apostolus De quo ait paulus Et qui cum esset filius dei didicit ex hiis que passus est
obedientiam et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi
causa salutis eterne appellatus a deo pontifex iuxta ordinem mel-
chisedech et infra Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui
multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passionem consu-
mare hic et vestimentis illis indutus est que david in psalmis cantabat
dicens regnavit decorem induit induit dominus fortitudinem et precinxit se unde hic
caput suum non discooperuit nec vestimenta sua conscindit. Caput suum non
discooperuit quia a patre suo qui eius caput appellatur nec passiones car-
nis assumens separatur sed nec vestimenta conscindit id est carnem. De quo
enim solum tabernaculum est in quo est totus sive carnis et nunquam ab ea nec a cru-
ce nec a sepultura nec aliud quodlibet passus ad nichilum [illegible]
[illegible] Et ad omnem mortuum non ingredietur omnino super patre quoque suo
et matre non contaminabitur. Lxx autem dicunt Et super omnem animam mor-
tuam non ingredietur. Quomodo autem anima mortua cum sit condita in-
Hebr. xiii mortalis. Audi prophetam dicentem Anima que peccaverit ipsa morietur
impietatis utique morte. Hec est enim anime mors. Qua mox hic gentes
passe sunt que nec legem dei nec aliam eius scienciam habuerunt. Super
animam ergo mortuam vel ad omnem mortuum ingredietur. Quia et si
cum peccatoribus portaverit [illegible] inpollutus permanet nec [illegible]
[illegible] De his enim secundum lxx omnium anime mortue ut propheta [illegible] omnes
effusa impietate et ydolatria. De qua et nec super patre et matre super populum
iudeorum ex quibus est secundum carnem. Propterea appellantur eius pater
et mater contaminabitur nec de sanctis egredietur. [illegible]
[illegible] permanet [illegible] et in sanctis requiescit [illegible]
angelis [illegible] nec polluet [illegible] oleum [illegible]
[illegible] dei sui super eo est. Ergo et si vidisset eum cum publicanis et
cum meretricibus [illegible] dicentem [illegible] Non veni vocare

nistas sed peccatores in penitentiam. [Matth. ix] Tamen in nulla horum contamina-
bitur actionis enim eorum male particeps non efficitur. Unde non
polluit sanctuarium dei idest xpm sanctum.
oleum sancte unctionis dei sui super eum est. De ipso enim ait Ysaia
de xpo confitentibus Spiritus domini super me. Concordans et ipse
aut pollutio idest iniuria et contristatio aptatur vivit pie spiritus
Propter quod et paulus apostolus ab omni abstinentia docens dicebat No-
lite contristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in die rede-
mptionis. Et de illo maximo sacerdote et precedentia intelligis
sed et subsequentia. Non enim inquit patientem quendam et in
mansuetum eum qui summus sacerdos est legislator vult ut ad
nullum mortuum accedat aut suadere nobis vult quod tanta san-
ctificatio qua pontifex indiget ut de mortuorum inspectione polluatur.
Ipse dominus virginem ducet in uxorem. viduam et repudiatam
et sordidam atque meretricem non ducet sed puellam de populo
suo ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis sue quia
ego dominus qui sanctifico eum. Seipsum esse legislatorem et imple-
torem huius sanctificationis maxime ostendens. ego dominus. Ne-
cessarie addidit qualis autem subsequentibus addidit vobis
virginem ducet uxorem de populo suo. sive ut lxx de genere
suo. Una generis populi ysrl tunc omne humanum genus est
cuilibet certum est quod exaltat uxorem virginem idest ecclesiam in eum
credentium ducit. De qua paulus dicebat: Despondi vos uni
viro virginem castam exhibere xpo. Viduam et repudiatam et
sordidam atque meretricem non ducet. Iudeam sinagogam viduam
in prophetis appellata nominibus nominamus. ad quam dixit: Audire
et gaude sicut filios tuos teneros. dilata viduitatem tuam sicut
aquila. Et de populo iudeorum sive proditore vidua. cum munus eius
eorum. et in psalmo dicit: Fiant filii eius orphani et uxor eius
vidua. Ipsam autem repudiatam et viduam secundum ea que ante-
paululum dicta sunt intelligimus. Repudiata est enim a dei pro-
tectione. cum adulteris fornicans propter quod eam in coniugio accipere
non patitur ut intelligas quia eam conversatione que iudeis
et siculis est plenbunt et in nullo ei communicare vult. Has quidem
ea expectat ponitur bonam fidem que cohercere. Unde cum semel
diceret puellam virginem de populo suo sive genere suo accipiet non con-
tentus fuit: sed subdidit Viduam et meretricem et repudiatam
non accipiat. Et quod lxx aut virginem de genere suo accipiet vel
primum illud quidem de omni intelligas ecclesie tempore hic autem secundum
decimam? quemadmodum enim societas fidelium est et anima
unumquemque sponsa dei et ecclesia est. Ecce vult de consortio sibi
non vult participem fieri iudaice conspectum ipse subinfert
Ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis sue. lxx autem
et non profanabit semen eius in populo suo. Ergo prophanatum
fidelium est. Illi enim sunt semen de plebis viri sacerdotis in-
dignis moribus sociari. et propterea paulus dicebat: Evacuati
estis a xpo qui in lege iustificamini a gratia excidistis. Hic sub-
didit: Ego dominus qui sanctifico eum. idest propterea opus non habet
legis sanctis nec sacrificia nec purificationes. Quia ergo
dominus pro omnibus illis et sacrificiorum officium et purificationis. Et quod
cuique dixit pertinet ad alterum sanctificationem. Prima autem quedam vi-

I Ysaye lxi
ij Cor. x
Galat v

due et meretrices et repudiatam mencione fecit. Has inquit non accipiet | Heretici sunt p[...]
diximus hec. et de hereticorum conventiculis legislatorem dixisse
videant. Sunt enim dei sciencia compoliti [?] et apostolorum communione ex
pulsi sunt. sed et fornicant' in incongruis et nepharijs dogmatibus
Ergo recte viduam preposuit. secundum repudiatam. tercium meretricem
subdidit. Harum nullam sibi deus ad societatem ducat ut non polluat
sanctum semen. quia corrumpunt bonos mores colloquia mala. Macule | Levit. xxi
vero que dicuntur a moyse descripsit dicens. Loquere ad aaron homo de semine tuo
per familias qui habuit maculam non offeret panes domino suo nec
accedet ad ministerium eius. Si cecus fuerit si claudus. si vel parvo vel
grandi vel torto naso et fracto pede vel manu. si gibbus. si lippus
si albuginem habens in oculo. si iugem scabiem. si impetiginem
in corpore vel herniosus. Omnis qui habuit maculam de semine aaron | Quot sunt macule que remo[vent] a sacerdotio
sacerdotis non accedet offerre hostias domino nec panes deo suo. Vescetur
tamen panibus qui offeruntur in sanctuario ita dumtaxat ut intra velum
non ingrediatur nec accedat ad altare quia maculam habet, et con
taminare non debet sanctuarium meum. ego dominus qui sanctifico vos. Si pos
sibilitatem habere sanctorum attinere voluerimus quem legislatoris esse
iussionem videbitur intencio. Nec enim voluntate sua maculam homines
evenit. Quomodo ergo non iniquum est in hiis que sponte non fe
cerit sacerdotem ab officio repellere. Quid autem et si quis hac ipsius
legis conquestus preceptum sacerdotem videns membrum eius ma
num vel pedem aut oculum aut aliquid aliud atterunt aut si pu
gnans vires alienas. et ipsius dei animatus. Preesse enim bellis
sacerdotes in deuteronomio moyses precepit. nullus accepit. ex quibus
hiis sibi et ex predictis maculis evenire putans ne dignus erat
est hec de sacerdocio remoueri. Iniustum enim non sunt corporum ma
cule abhominabiles deo ut dicit illuminans enim david dicat. Pul | I Reg. xvi
chritudinem non elegit nec robustum corpus. neque videtur be
ne positum ut ad samuelem diceret de manu filio iesse. quia
speciem deo placere putaverat. Non respicias ad vultum eius neque
ad altitudinem stature eius quoniam abieci eum. Et quia rex non faber
deus erat qui eligebat regem aut necessaria erat species et magni
tudo corporis. Sed quid hiis addit. Nec iuxta intuitum hominis
video. Homo videt ea que parent deus autem intuetur cor. Sic enim
scrutatur si maculam habeat et eos qui immaculati sunt animo hos
electos indicat. Eos autem qui maculam in anima habent reprobat.
Si enim malum est claudicare pedibus aut oculos infirmos ha
bere et adeo separat. Quomodo ysaac quem iacob esau ea ligare | Gen. xxvii et plura
iussit et salutem perdere nisi bonis. Et enim ysaac non cognovit iacob
esau fingentem personam. De iacob autem dictum est. Oculi autem cali | esau
gaverunt pre nimia senectute et clare videre non poterat. propterea et
nunc legislator sic indistincte de macula sanxit dicens. Omnis homo
de semine tuo qui habuerit maculam. et cum non distinxit locum
illos subdidit non offeret panes domino suo. nec accedet ad mi
nisterium eius. Lex autem dicitur. In quo fuerit macula non accedet
iudeis quia in quo dixit non in corpore. In nobis autem ipse hoc quod
in anima mea est dicit. Ego claudicantem dicit in animam dei corrumpentem
qui ex parte divina mandata et legem sub iniit. De quibus
in psalmis dicit. Filij alieni mentiti sunt. Et filij alieni inveterati
sunt et claudicaverunt a semitis suis. Ad hunc modum enim claudi
cantis pes sanus esse videtur. Ille autem claudicat sic et hinc

Cecus | vim quippiam interim sanum esse videtur gloriatur enim semper se ad alio
aut in fletum e cum corrupet ymaginatione legem mandatam qz tran
sgreditur intentionem. Cecus e qui ex toto ignorantie dei morbum su
misero | stinet et lucem veritatis intende non valet. Ipso quod de videtis do
bitebat. Cecus te to sl duratum prebeat anno in fiducia tadunt
Naso simi | Nasi parvum e odorari hec e satio bene quis odoratur quales se
quidam quibus mala placent propter hec quia malum habent se
cuntatem odoratum Quia enim odoratur divina scriptura in eo ad
placitum sunt accipere solet audi david dicentem ad saulem Si | 1. p° Regum xxvi
dominus incitat te adversum me odoretur sacrificium Et rursus quod | 1. Genes viij
Noe immolavit ait Et odoratus e dominus deus odorem suavitatis
In placendo aut proximo qz sibi scriptura accipit Nimia austula
Pede gitto | auditum ad molestiam [illegible] contritione vel manus etiam
tritione pedis habent illi de quibus david psallebat Non ve
mat m hpes superbie et manus peccatoris non moveat me. [illegible]
diripientes suam molem. Ergo superbum et avarum per hac legis
Gibbosi | lator significavit Gibbus est que ferens peccatorum pondus
et hec non videns quia retro e gibborum congeries que ab
eis minime cernitur De quibus in parabola dicitur quia rex tum | 1.
zegem syriem visus e Nullo gloriatur gibbosus quasi rectus
Lippi oculi | Lippus et albuginem habens in oculo. quia oculos ipsos
et insitum visum habent dicimus eos qui habent dei scientiam
sed corruptam. quales sunt quidam qui inflant De quibus di | 1. Thi vj
cit paulus Si quis aut docet et non acquiescit sanis sermonibus
domini nostri ihesu christi et ei qui secundum pietatem e doctrine superbus nihil
sciens sz languens circa questiones et pugnas verborum vel
illi intelligunt qui scientiam vita repellunt Suffusio autem
pupille aut quod de minuta cadit qz non omnibus patet sed
solis doctis medicis intuitione recte accipit Neqz enim ab omni
bus passio hec sed a solis illis qui sunt discernere que ad
animam pertinent cognoscitur Quemadmodum aut suffusio visui
pupille tegit sic arrogantia et elatio confusa animum ab in
tuitu eius scientiam facit Albugo aut nimie et congregate
Albuginosi | pinguitate accipitur Quia a nimbis oculis apte hec insit passio
sicut et intus pinguitas latte non potest que subvertit dei scientiam
et si habent scientiam hii qui pie vivunt gloriantur Paulus |
et enim de his dixit Qui confitentur se nosse deum factis
aut negant Quia aut non sinistra lippo etiam eos qui hec
circa scientiam patiuntur aut albuginem oculi quidem apti
t compassionis circa coniu|ctendis inveniens eorum qui suffusionem patiuntur | apparent Similes aut sunt quidam infirmantibus oculis sed quidem
illi [illegible] fuerint purgati a predicta passione nisi oculis sunt
et sani possunt Sic et hii qui scientiam ex quadam tumoris
vel nimie pinguitate inlucatam habent ab eis qui ignorantie
infirmitatem patiuntur nihil differunt usqz dum tumorem il
lum aut toxe pinguitate deleant Licet enim eis sunt sano
Iugis scabies | rum et mundo oculo scientie Iugem scabiem detractor habet
quemadmodum enim pessima scabies e molitur ita detractor fa
cile putatur Impetiginem formicator habet maculae enim
aptae sunt impetigo corporis Quemadmodum formicatio anime
Impetiginosi | et corporis vivus tegus. secundum lxx. est doctor qui dicit et non agit
est

Creare enim filius qui talis est non potest. Nimirum quo una pravitatis
maculam habet dona adeo offerre aut sacrificia non potest quia immaculatum
esse et animo sacerdotem oportet que sicut moyses xii maculis mundum esse precepit. tot eas enim invenimus sed in lex divinus — Cruat pt Chris
cantes. Sic et paulus non consignare eum qui sacerdotium sortitur est precepit dicens. Oportet episcopum irreprehensibilem esse sicut dei di
dispensatorem. Quis aut irreprehensibilis non impollutus. Deinde inde — xxv d. primi q. vij testes
tulligas irreprehensibilem eum esse a qualibus maculis aut passio-
nibus carendo in subsequentibus ostendit. Non superbum non iracun-
dum non vinolentum non percussorem non turpis lucri cupidum
Sed hospitalem. benignum castum. iustum. sanctum continentem ample-
ctentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem. Duodecim similiter
ipse custodire sacerdotem vult. et quam ob rem et tanta super impo-
suit in precedentibus dixit. Oportet enim episcopum irreprehensibilem esse sicut
dei dispensatorem. Nulla aut dispensat que dei sunt ea quibus habe
eos quorum dispensator et virtutibus precedere. Nam quomodo illos dispe
sare quomodo dispensare potest. Nulla aut legislator comedere de sacrificio
precepit una qualibet pravitatis maculam habentem. Intra velum
tu. et ad altare corpus videlicet xpi accedere non precepit. idem
ministrare. Sic et hic forsitan mortiferis invenimus custodiri. In quo
enim applicandis sunt sacerdotium maculam habuisse aliquando ad
me et ab ea cessavit sanctis quidem communicare non prohibetur. Qui
ministrare aut hostiam qui talis est non licet nec ad velum accede
et ad altare idem ad corpus domini ut eius ministerium. Per aliquot hec
eum velum et altare paulus hebreis scribens. Dicit enim habemus
altare de quo edere non habent potestatem hij qui tabernaculo
deserviunt videlicet domini corporis. Hoc enim iudeis propter incredulitatem
et servitute littere ut non licet potius hac ipsum videre ante
et velum dici ab ipso dicte. Habentes ergo confidentiam in
introitum sanctorum. Sic velamen idem carnem eius. Ad hoc solum
qui maculam habet animi non ingreditur. Quomodo qui maculam
habet non debet contaminare sanctuarium meum. Contaminatio enim sanctorum
atque iniuria est. talis ad ministerium offert in quibus ostendit. ipsius et
qui cognoscunt eorum maculas scandalizant propter quod et paulus. testis
nam habere bonum ab hijs qui foris sunt sacerdotem vult. Lex autem
confirmat ea que dicta sunt ex eo quod dixit. Ego dominus qui sanctifico vos
; ergo quis qui precipio et mando perfecti estote quemadmodum et pater vester
celestis perfectus est. Iniquus enim macula licet una pravitatis est hic non
est perfectus. Locutus est ergo moyses ad aaron et filios eius et ad omnem
israhel cuncta que sibi fuerant imperata. Que sunt hec que locutus — Lxxij
est. ea videlicet que predicta sunt que deus quidem ad moysen locutus
est moyses aut et aaron et filii eius et populo sicut ostendunt ea que
mihi lecta sunt tradidit non frustra hec lege distinguente. sed ut moysi
ipsius dignitatem commendaret et ostenderet apte. quia aliis quidem parum
ipsi vero omnia deus loquitur propter eius ministerium et magnitudinem quam
conferebat populi simul et nos docens habere meritum ad quod eius ma-
iores et prefectores duxerunt sicientes. Qui continue ipsi superna opera
cuius fruuntur. Locutus quoque est dominus ad moysen dicens. Loquere ad aaron
et ad filios eius ut caveant ab hijs que consecrata sunt filiorum israel
et non contaminent nomen sanctificatorum mihi que ipsi offerunt. Ego dominus. Dic
ad eos et ad posteros eorum. Omnis homo qui accesserit de stirpe
vestra ad ea que consecrata sunt et que obtulerunt filii israel domino in quo est
immunditia peribit coram domino. Ego dominus. Non qualiscunque dignitas sacerdotii — De dignitate sacerdotii
datum est. Hinc enim sorte datum est ut mediator sit inter deum et homines
et per hanc genus nostrum creatori reconciliat. In singulis sacerdotii nexus

Malachias

et absolutio peccatorum nostrorum consistit. Ostendit autem ~~Zacharias~~ principem di- Mal° ij
gnitatis esse sacerdotes et que ab eis applicantur expectat. Quia labia
inquit sacerdotis custodiunt scientiam et legem exquirunt ex ore eius
xxxvi d. c. Gre / vbi ... / xi q. i Sacerdotibus quia angelus domini exercituum est. Propterea enim tempus que ante sanctita sunt
de sacerdotibus etiam hec precepit. Caveant ab hiis que consecrata michi que
sunt filiorum Israel et non contaminent nomen sanctificatorum ~~michi~~ ipsi of-
ferunt. Si alii isti abhominabiliter et inordinate et extra omnem
religiositatem populi oblationibus et hiis que quocumque modo sanctificata
offeruntur, contaminat nomen sanctificatorum, sive secundum LXX nomen sanctum dei.
Primum quidem ipsum ut qui eos tales elegerit blasphemari faciat,
deinde et populum offendere in suis cogunt computare quasi supplicium sit
dei ministerium et iusticia et iudicium. Quidam vero deinceps sive sacer-
dotes sive filii eius idem despicientes peccaverint in sancta vasa ostendunt
ea que Israheli et filiis eius contigerunt. Propterea subdidit ego dominus
dices ~~decens~~ ad eos: ego dominus qui vastator videlicet et vindex. Quid autem
dixit: dices ad eos et ad posteros eorum. Omnis homo qui accesserit
de stirpe nostra ad ea que consecrata sunt que obtulerunt filii
Israel domino in quo est immundicia peribit coram domino. Ego sum dominus.
Primum quidem seminis sacerdotalis memoriam faciens apte illos
significavit, quia non solum sacerdotem sed omnem sacerdotum
ministerium etiam sortem in eos ultimam habeat et novissimam
presentem iubeat sanctimoniam custodire. Dicens autem de stirpe nostra
ostendit quod semper custodire hoc oporteat preceptum. Ut qui in
immundiciam in semetipso habet anime sed cum lex edicit non solum
ministeriis et misticis officiis se abstineat sed nec tangat ea que
oblata sunt neque de eis sumat. Immundus enim ad munda debet
accedere. Si quis autem non sic accedit peribit coram domino semper,
quoniam huiusmodi deus a sancta et divina repellit participatione et co-
mmunione sponsi. Hec autem accusatio unde erit intelligitur quod lex
dicit peribit coram domino teste David qui ait: Non avertas faciem
tuam a me et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. In hiis autem vera
anime perditio sine exterminacio est. Hec illa de qua dominus in evan-
gelio dicebat: Timete eum qui potest et animam et corpus Luce xij
perdere in gehennam. Ergo non simpliciter subdidit ego dominus, sed
ostendens quia qui hec dicit ipse est qui solus animam perdere
potest. Homo de semine Aaron qui fuerit leprosus aut paciens
fluxum seminis non vescetur de hiis que sanctificata sunt michi do-
nec fuerit sanatus. Qui tetigerit immundum super mortuo et ex quo egreditur
semen quasi coitus, et qui tangit reptile et quodlibet immundum immundus erit
cuius tactus est sordidus erit usque ad vesperum et non vescetur de hiis
que sanctificata sunt. Sed cum laverit carnem suam aqua et occu-
buerit sol tunc mundatus vescetur de sanctificatis, quia cibus
illius est. Morticinum et captum a bestia non comedent nec pol-
luentur in eis. Ego sum dominus. Primum quidem leprosus semper infestatur.
Qui autem seminis fluxum paciens generat sed et qui fluxu
seminis per somnium paciatur et polluit eum de quo exierit quomodo
sit qui tangens reptile immundum polluitur. Omnia a prioribus et
secundum ordinem super nos in hiis que ad hoc pertinent dicta sunt.
Presentis autem legis intencio vere a miserabilibus et spiritalibus
omni custodia digna est. Comedere in sancta pollutus usque dum
mundetur non intelligit sed nec animum eos per hec sanctificationem prohibe-

Iterum enim qui vna qualibet horum pollutus est que supra enumeravit immun-
ditiarum usque ad vesperum dicens non vescetur de his que sanctificata sunt. Sed
cum lavit carnem suam aqua et occubuerit sol. Vesperum et occasum solis
penitentiam aquam non que mea lavat lacrimaz dicens. Digna dixit quod
lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrimis meis stratum meum rigabo.
Idem aut vesperam et nobis penitentie et gaudii ex ea subsequentis
Ad vesperum demorabitur fletus et ad matutinum letitia. Emundatus quoque lac-
rimis itaque penitentie ablutus sumit tunc sancta comedet quia panis
eius est ille de quo dicit + Vide hoc quod dictum est ergo dominus audiens in-
telligas hunc dicentem. Ego sum panis qui de celo descendi. Per mor-
ticinorum aut et a bestia captorum prohibitionem non oportere me secundum
participari et nostre demonstrat precepit. In hiis enim sunt vere mor-
ticina et a bestiis capta. Anima enim simul sunt; simul aut et mixtor
substantie nostre intelligibilis perditus panis est. Nec pollutus tamen
lex precepit nec rursus mundatos prohiberi vult. Vtrumque enim pla-
nius et paulus precepit. Quicumque enim comedent panem et biberit
calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini. Ecce iste est
pollutus et immundus. Hunc enim intelligis omnino indigne comedere ex
predictorum prohibitum participatione. Quod aut his addidit: probet
aut se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui
aut semetipsum probat, pro peccato sibi conscius est et pollutionem anime
se habere sentit, penitet sine dubio et per penitentiam de pane comedere
et bibere rursus de calice sancto et impollutus potest. Quod aut fre-
quenter de hac sanctione diximus, dati et nunc necessarium est. Per se
enim audientibus idem quia leprosi et seminis fluxum patientes non
simpliciter legislatore abhominantur. Lepram enim voluntarie sed multi
hanc passionem sustinent; sed eos qui animam leprosam aut fluxum
seminis patientem habent. Propterea dicens leprosus et fluxum seminis
patiens non vescetur de hiis que sanctificantur, qui oportet hoc intelligi
intentionis addidit. Qui tetigerit immundum super mortuum sive
secundum lex omnem immunditiam anime. Immunditie aut anime peccata
sunt. Propter quedam leprosi sunt, quedam fluxum seminis patientes.
Hec a nobis in hiis que de leprosis dicta sunt et seminis fluxum pa-
tientibus ad probandum est. Et rursus dicens: Et ex quo egreditur se-
men quasi coitus. Et qui tangit reptile et quodlibet immundum
cuius tactus est sordidus. Ut per eadem hunc manifestat intellectum
consequenter secundum lex addidit: Aut super hominem in quo mena-
bit illum secundum omnem immunditiam ipsius. Et quamquam hominem
extra animam immunditiam aut pollutionem tradidit, sed ut in-
telligibiliter accipias que ipse secundum litteram propter iudeorum duritiam
exposuit. Propterea sibi infert hic ex quibus significatur. Vel dicit
contemplationis spiritus. Illud aut intelligere tibi maxime man-
datum hunc leprosis utile est atque iuvans quod non solos sacerdotes
sed et omnes insideles non presumere sine metu sanctorum percepit multum
intueque traditum a lege distinctionem que penitentes quidem per-
cipit ad sancta accedere; ante aut penitentiam prohibet. Qui autem
ex semine sunt aaron sacerdotis. Christum namque xpisti verum sacerdotem
didicisti, et hunc semen aaron genus illos intelliges sine aliqua
dubitatione qui baptismatis adoptionem habent et semen-
cognationis eius et nomine quod dixi ad communionem eius recte ap-
pellantur. Unde et genus electum et regale sacerdotium et gens sancta
propter cognationem eius appellantur ad quos quod et que sequuntur dicit

Margin (left): Ioh vi — Cor xi — i. Petr ij

Margin (right): Ioh vi
+ in ewangelijs di[cit]
Et panis quem eg[o]
dabo caro mea e[st]
et mit panis vi-
tam faciens et
opteat de eo come[dere]
distinguens ad[dit]
morticinum et ...
a bestia non quidem
nec polluet me ...
ego sum dominus

Custodient precepta mea ut non iaceant peccato et moriantur in sanctuario
cum polluerint illud ego dominus qui sanctifico illos. Ergo precepta domini id est
lex custodia districtam obedientiam intransgressibilem necessarie ha-
bentia. sicut perficientibus ea sanctificationis et iustificationis et salutis
causa efficiuntur. sic peccati et mortis transgredientibus quod in omni quidem
est lege et in omni mandato. Multo magis tamen in presenti preceptione. Qui siquidem
enim ad ea extra quam oportet accesserit indigne sibi sumit et mortem. Unde
et paulus de talibus corinthiis scribebat. Qui enim manducat et 1 Cor. xi
bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus. Ideo inter
vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi id est moriuntur. Secundum
hoc ipsum verbum legislator sanxit. Custodient precepta mea ut non sub-
iaceant peccato et moriantur per ea. Et que est causa que inferat mortem
cum polluerint illud. In iniuria enim sanctuarii et pollutio est sordidum
quempiam ad munda accedere. Unde et quasdam divinas ac sacras adump- 1. Matth. xxii
tiones que in evangelica parabola dicte sunt commemorasset. Invenientes quem-
piam sordida vestitum stola in cena imperiali districte expelli
xxxx g Exe eum etiam in tenebras precepit. At quam vivis peccatores cum qui invi-
tati sunt et ipsa de viis et de sepibus colligi dicebantur. Ideo convivati prius
et peccati veteris semetipsos expoliantes tunc de cena comederunt. Hic
autem sordida adhuc manens peccati stola non expoliatus nec contritus
est ingredi in sancta et munda presumpsit. Multum ergo secundum tempus hoc legi
adiectum est. Ego sum dominus qui sanctifico illos. Ideo enim peccatores imitatores
duntaxat in sanctorum communione recipio. Aversor autem nudos pollutos et
iniquos permanentes. Omnis alienigena non comedet de sanctificatis. Inqui-
linus sacerdotis et mercenarius non vescentur ex eis. Necessarium hoc man-
datum est ne forte audiant omnes infidelibus et impiis mensam spiritalem
patentem. Nec quia ante panis misterium dominum dicunt ipsi accip-
ere propter illum etiam eis qui adhuc a fide alieni sunt arbitrentur.
Alienigene ergo sunt omnes qui dei legem non susceperunt nec evangelice
participes efficiuntur gratie. Nichil enim preter mundo hii affinitati dei
neque cognationem sciencie eius de eo intelligere possunt. Unde et alie-
nigene sicut qui ad erroribus sederunt et cognationem eorum
amplectuntur. Hii enim a nobis et a deo alieni sunt recte appellantur
de quibus david psallebat. Eripe et libera me de manu filiorum
alienorum quorum os locutum est vanitatem. Qui autem locuntur vani-
tatem maxime paganorum filii qui terrenam sapientiam et animalem Jacobi iii
et diabolicam secundum quod ait Jacobus habent. Cum hiis divinis
alienigena quibusque aliena sunt ad dignitatem misterii de quo sermo
geritur. Et quemadmodum ad alium [illegible] munere. ita adhuc primum accedunt
et carnaliter divina et celestia concipiunt. Recte ergo ab hiis etiam
talis prohibetur. Inquilinus autem sacerdotis est qui non pure in
Inquilinus omnis qui suas sollicite querit utilitates eius aulam ingreditur neque venerationem digna ei prebet aut di-
ligentiam. Quemadmodum enim inquilinus solummodo pro sua agit utilitate
et per singulos dies expectat migrare. Nec autem pertinet ei si in ea do-
mum quid diruptum aut subtrahant. Sic sunt hii qui in divina
aula propter suas utilitates glorie scilicet aut questus pecuniarum
aut alterius huiusmodi ministrant causa. Non aliter dilligentiam
exhibent neque eorum corrumpat ordinem ne quis male divinis
ancillis et utensilibus utatur. Hoc ipsum et mercenarium dicimus de qua di- Joh. x
cit dominus. Mercenarius et qui non est pastor cuius non sunt oves
ipse videt lupum venientem et dimittit oves et lupus dispergit
eas quia mercenarius est et non pertinet ei de ovibus. Hos

recte a sacris eorum prohibet perceptione. Clerici enim sunt digni participari eis
que vel de sacrificiis vel per aliquos eorum modum vacant. Servus autem
sacerdotis emerit et qui vernaculus domus eius fuerit, hii comedent
ex eis. Quia alienigenas impios videlicet et infideles a participatione
divinorum prohibuit, ostendit quia et hii si inveniuntur ab errore et ad Christum
accedant permittit que sacra sunt. Nemo enim alienigena per naturam est sed
voluntate quidam sibi assumserunt alienatorem addit. Quivis quem
ex his intelligibilis sacerdos possidet emptitios idest quos quis emit per
evangelicam doctrinam et gratiam. Hoc est enim dominum tanquam et Vbi [illegible]
gentium et argentum igne examinatum terre purgatum. Redemit
vult eos qui volunt ei servire; alii autem nulli sunt. Petrus dixit: precio
empti estis. Nolite fieri servi hominum. Sed et vernaculi eius idest i Petri i
qui in fide eius nutriti et intelligunt domo Christi videlicet ecclesia educati
sunt per parentum fidem. Hii de panibus eius mysteriis et ministeriis
illius comedent. Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit
de his que sanctificata sunt et de primiciis non vescetur. Sin autem vidua
vel repudiata absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui, sicut
puella consueverat alebitur cibis patris sui. Omnis alienigena comedendi
ex eis non habet potestatem. Quod autem nostra translatio habet
si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuit lxx edunt. Et filia
sacerdotis si fuerit homini alienigene. Non nobis sufficit in fide manere
in Christo sed et permanere et crescere. Mea. et nulli alienigenarum idest
alterius a deo dogmatis aut alterius legis vel actionis commisceri
nec quia de patribus sumus fidelibus ideo iam in sanctis presumamus
nisi et ipsi fideles persistamus. Per hanc filiam intelligitur sacerdotis
idest anima omnis regenerata lavacro per baptismum. Si viro alienigene
coniuncta fuit que ad alienigenas, videlicet gentes iudeos paganos
vel hereticos se vertit agens et sectatur eorum amplectens pravitates.
Sanctificatorum idest corporis mysterio non vescetur. Sin vero filia sacerdotis
effecta per eam que dicta est regeneratione alienigene iuncta fuerit
hereticorum quidem agens vel iudaicum vel gentile et vidua facta
fuerit vel repudiata relinquens errorem suum, et quemdam sepe-
liens illum, et alienigena semetipsam absolvens commixtione reversa
sa fuit in domum scilicet paternalem catholicam et secundum iuventutem
suam in qua fruebatur cum sanctis dogmatibus fidei nutriebatur
innumerosis virtutibus et utraque ab eis appellata de quibus
dei sponsa ad Christum in canticis dicebat. Unguentum effusum est nomen
tuum, propterea adolescentule dilexerunt te. De panibus patris sui Cant i
idest Christi comedit. Si enim matrem catholicam videlicet ecclesiam et pa-
trem Christum habet. Omnis alienigena comedendi ex eis non
habet potestatem idest qui alienus Christo et legibus eius et gratie
agit. Eius enim lex est: nolite dare sanctum canibus neque mittatis Math vii
margaritas vestras ante porcos. Qui comedit de sanctificatis
per ignorantiam addet quintam partem cum eo quod comedit et dabit
sacerdoti in sanctuarium. Nec contaminabunt sanctificata filiorum Israel
que offerunt domino. Ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum
sanctificata comederint. Ego dominus qui sanctifico eos. Secreta scilicet sunt
hec Christi mysteria quia ipsius est corporis de quo et ad virginem
dicebat. Spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi Luc i
obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei.
Et Isaias: Deus dominus et maltis [illegible] in sanctum videlicet prius
Ab hoc enim non solum alienas et inspirationes et mercenarios sac-
sanctorum prohibuit sed ne per ignorantiam quisque percipit. Per ignorantiam
vult percipit qui dignitatem eius et dignitatem talem ignorat qui nescit

quia corpus hoc et sanguis est secundum veritatem. sed mysteria quidem pa-
rit, nescit autem mysteriorum virtutem. ad quem Salomon dicit [illegible]
tus sensus qui meo est. Quando sederis ut comedas cum principe
diligenter attende que posita sunt ante te [illegible] et ipse compellens
et cogens eum qui refulsit addere quintam partem. Hec enim quinta ad
dicta intelligere nos intelligibiliter divina et mysteria faciunt. Quin-
tam autem quinta ipsa te verba legislatoris docere possunt. Ait enim addit
quintam partem cum eo quod comedit, et quod eius quod iam come-
dit et tamen oportet addere quintam quintam post. Neque enim aliud aut aliud
sed de ipso etiam cum eo vel sicut lxx super ipsum iubet addi quinta. Ego
quintam eius super ipsum sermo est qui collatus est ab ipso Christo super
divinum mysterium. Ipse enim libat nobis aliquo modo illa remunerationis
nos penitus carnalem fugiamus et tamen de sensibus arbitrari divinus
sermo et sermo quem tradidit quinque qui in nobis sunt componit sen-
sus. Et non solum verum gustum perducit ad mysterium sed et au-
ditum et insuper tactum et odoratum. ita ut nichil meis [illegible]
rationis et insuper [illegible] primum de hiis indicet que valde supra
sunt scriptorem. Quicumque ergo sanctificata per ignoranciam comederit
[illegible] eorum virtutem sicut diximus addit quintam eius super eo vel
cum eo et dabit sacerdoti in sanctuarium. Sanctificatorum enim mysteria sacri-
ficiorum et a sensibilibus ad intelligibilia translationem sive commutationem
ei qui verus est sacerdos videlicet Christo oportet dari idem ipsi de eis miracu-
lum credere et imputare quia per eius virtutem et placitum absconditum
que videntur tamen sanctificata sunt quam cunctum carnis excedunt sensum.
Recte ergo addidit. Nec contaminabunt sanctificata filiorum Israel que offerunt
domino. Ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum sanctificata comederint.
Enim enim Christo sui mysteriorum sanctificationem imputant. et addentes plenius
ipsos quintam que prelata est videlicet verbum eius quod nos perducit sensus
ad sublimiora. Non contaminant sancta sanctorum utpote qualia oportet
de hiis intelligentes, sed nec induunt super se iniquitatem delicti manife-
standa secreta sanctorum. Nec enim ut ad commune cibum. sed sicut ad mysterium
et terribile et celeste accedunt. Ad quem qui temere accedunt non sim-
pliciter peccant iniquitatem delicti sui portare dicunt. Delictum autem
ipse a legislatore dicitur peccatum quod in deum committitur, et ea que ad hoc per-
tinent in satisfactione que pro delictis offeruntur pridem ostendimus. Unde
cum dixisset. ne forte sustineant iniquitatem delicti sui. Recte
subdidit. Ego dominus qui sanctifico eos. Ostendens quia delictum idem in-
pietas in deum incompetentis sacrificii perceptio appellatur. Tendit enim ad
deum sanctificantem eos qui in quo oportet ea sumunt. Et qui sanctificationis
causa non autem contaminationis proposuit sui mysterium. Attamen vani
aut nimis legislatorem oportet quia ubique de solenni usus est et
divinum mysterium significans secundum lxx duntaxat translationem
sanctorum sancti illud appellavit. hec sacrificium sancta sanctorum est. Israel autem
addens secundum pluralem per hoc significavit. Id est qui eum per mysterium
hoc sacrificium deum videt. Et ipsa tamen Israel appellatur. hii quoque
consecrant deum id est que ex semetipsis in divinum sacrificium offerunt
sancta sanctorum sunt. Corpus enim ecclesie constituunt Christi. quia quod inpen-
dia est vere comparantes. recte ex hiis [illegible] constituitur. Locutus
est dominus ad Moysen dicens. Loquere ad Aaron et ad filios eius
et ad omnes filios Israel dicesque ad eos. Homo de domo Israel et de ad-
venis qui habitant apud vos. Qui obtulerit oblationem suam
vel vota solvens vel sponte offerens. quicquid illud obtulerit in-

Right margin: l. p° 2 xxiii

Right margin: sed dum ea et spiritualiter acceperit, quod est ipse non [illegible] qui in nobis est

Left margin: delictum est in deum

holocaustum dñi ut offeratur per eos Masculus inmaculatus erit ex bobus et ouibus et ex capris Si maculam habuit non offeretis neque erit
acceptabile homo qui obtulit victimam pacificorum dño uel uota sol
uens uel sponte offerens tam de bobus quam de ouibus inmacula
tum offeret ut acceptabile sit Omnis macula non erit in eo Non solum
sacerdotes a pollucione mundos esse sed et oblationes que a populo offeruntur
precipit ut tu cognoscas qui es fidelis deo et qui oblatus ei per holocau
stum intelligibile sacrificium factus es quia dum pollucione mundam
esse tuam oblationem tuam oportet et pollutus es quemadmodum sacerdotes
iudeos Omnia et expo que ita agerent apostoli precipit hec omnia eos tra
dere discentibus precipit gentibus dicit enim Euntes docete omnes gen
tes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti docentes eos
custodire quecumque mandaui vobis Sine ergo qui secundum confessionem
siue secundum omnem condicionem suam holocaustum deo promisit uitam vide
licet perfectam hec est vera holocaustum a pollucione munda debet
esse eius oblatio Nam enim aliter suscipietur Offeret autem per confessionem
sicut lxx dicunt Qui in qua cumque necessitate constitutus et opera
tui premitur confessionem quandam deo pro uotum pollicetur Secundum
super dictorum autem editionem electionem intelligimus dicitur ubi nos sponte
elegimus Vtramque enim hanc oblationem siue eam que ex necessitate
siue eam que sponte fit propheta dicens Reddam tibi uota mea que di
stinxerunt labia mea Et que locutum est os meum in tribulatione
mea Et rursus Voluntaria oris mei beneplacita fac domine hec
primum quidem promissum uotum siue confessionem sine aliqua dubie
tate intelligimus Electionem autem siue spontaneam oblationem hoc quod
secundo loco dictum est Oportet autem sine ? mandati sit qui offeret
holocaustum hic est enim ex armentis offerens siue simplex quia
[margin: pecoribus] hic est ex ouibus siue ex peccatoribus hic est enim de capris Masculum
est quod offeret id est cum mente uirili et forti et stabili et cum va
lenti fide atque inmensa offerre uel offerri ut offerens talis sit
qualis ille quem Salomon in prouerbiis dicebat Virum fidelem labor
[margin: p̃u xx] est inuenire Idem est et si sacrificium pacificorum offeret hunc id est non
illam que perfecta est in philosophia uitam uelim ea que est in non [margin: mth xix]
possidendo uel in diuinitate quamlibet deus dicebat non omnes capiunt
sed mediocrem que uoluntas procurat omnino salutem Et si non afferunt
ea que ad perfectorum et apostolorum magistrorum tendimus Stella enim a
stella differt in claritate secundum quod Paulus dicebat Oportet et hic [margin: .i. Cor xv]
masculum necesse est afferat inmaculatum Hec et filii israel et ad
uene iudeliat Et qui nunc ad fidem venerunt adiecti et sunt nobis
exercere exteriori similiter custodiant Ex quo enim aliquis uitam
promisit deo perfectam et consummatam non iam attendere quod tempus in lucro
mercede fuit potius quia hec tempore iterum egerit ut dignum Mox enim
ut eam affectauerimus et quemadmodum utamur dignum Verum tamen
et animam sensibilem si offeras deo aut bouem aut capram aut aliquid
huiusmodi vel oblationem sacerdotibus promittendum aut pauperes ex eo
pascantur aut secus aliquot ministerium fiat aut diuini templi con
structio uel aliquot aliud opus quod ad diuinum pertinet deum Oportet
ea holocaustum de pollucione careat etiam hec oblatio Oportet
sit hec pollucio lex tacuit nobis dans intelligere vanam pollucionem
et cauere Est autem hec ex rapina et iniustitia aliaque auaricia offer [margin: .i. q .i. Non est putandum]
ut minus per prophetam iudeos de hoc reprehenderet Quid edificatis

sion in sanctioribus et relin magnitatem. Dicit enim et littera carnis similitudi-
nis et spiritus conservat. Siquidem semel a nobis exponentibus audistis, sed
quando dicit lex: levitic. homo oportet tum consideratione spiritus et mandati lit-
teram intueri. Si cecum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si pa-
pulam aut scabiem vel impetiginem, non offeretis ea domino neque ado-
lebitis ex eis super altare domini. Bovem et ovem aure et cauda amputatis
voluntarie offerre potes, votum autem ex his solvi non potest. Omne animal
quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est, non
offeretis domino et in terra vestra hoc omnino non faciatis. De manu alieni
generis non offeretis panes deo vestro. Et quicquid aliud hic videtur dare vo-
luerint quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipietis ea.
Hic videtur legislator innuere multa consideratione dignum de his enim
que offeruntur altario vel ei primo est; sunt autem qui mysterium et sacrum
officium sortiti sunt. Per sanctionem ergo autem eos mundam esse a pollu-
tione populi obligatorum, precipiens quod necessarium est nimium cum con-
sideratione intellectum est. Hinc denumerat quos non oportet altario
offerri, et primum dicit cecum. Qui enim ignorantiam habet de-
clinationem instruxit deo; licet ipse dignitate sciens eius ad eius misterium
vocatum vel aliis valens exponere; unde et negligens circa cultum et i-
nesciens divinorum quibus ministrat vitatem. Quales erant quidam iudei
de quibus dominus in Ysaia dicebat: Videte qui omnes nescierunt, canes
muti non valentes latrare. Confractum vel contritum sed
loco posuit. Qui enim manus aut pedes actiones videlicet et ad divi-
tiarum confracta contrita ne sunt, neque hic quidem altari ministrare
dignus est; cui convenit illud quod David ait: Contritio et infelicitas
in viis eorum. Sed nec qui linguam mensam secundum lxx habet idem
sanguis per perfidiam vitam fiduciam docendi perdidit; cui ait David:
Peccatori autem dixit deus: quare enarras iustitias meas. Similiter
secundum lxx et formiculosum dicit autem eum qui occupatus est corpori-
bus terrenis et seculi rebus qui semetipsum hinc cogitationi deputat, idem
quid comedat et bibat, et qui alia similia cogitat, et qui thezau-
rizat. Quoniam hec vita formicarum est semper sibi congregare ea que
ad ventrem pertinent. Siquidem et Salomon in proverbiis dicit: Vade
ad formicam o piger et considera vias eius. Ista enim ad sapientiam
provocabat et postea tu similitudinem eum sicut ad operationem for-
micarum. Non quidem ut talia qualia formica operaretur, sed ut
emularetur formicam opus tu ad manum tu sufferre idem ad agen-
das virtutes. Unde lex subdit et offert illa sapientiam. Hic u-
bi homo cum divina studet sapientiam offert ab illo qui terrena operatur.
Papulam habens sed scabiem detractor intelligitur, quia pessimus
huius morbus et asperrimum est eius vulnus. Nullo enim medicamine
facile potest mitigari. Impetiginem habens fornicator est, maculat
enim corpus suum secundum quod Paulus dicebat: Qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. Nullum horum deputandum ad ministerium
altaris precipit legislatoris vult, et postea ait: Non offeretis ea domino
nec adolebitis ex eis super altare domini. Sine quibus hic non offeret
hec domino et super altare non dabitur de eis. Super altare domini sacri-
ficium aut holocaustum non addit quemadmodum supra ut omnino
intelligas de his qui ministrant misteriis dicit. Illi enim eam ho-
locaustum esse opus habet virtutis perfectum et consummatum. Aperte
tes quidem autem hic additur: Bovem et ovem aure et cauda
amputatis voluntarie offerre potes, votum autem ex his solvi non
potest. Omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque
testiculis est non offeretis domino. Disciplina quidem multa et quidem
decebat legislatorem ad huius distinctionem sermonis est opus

panes
Aliud
Lecti
plura de ... Confractu
lingua mensa
formiculosus
papula et scabies
Ysaie lvi
Prover vi
piger
Corinth vi

quam et insipientibus custodiri oportet Aurem aut amputatam habet — Auris amputata
qui inobedientie morbo languet qui detractionibus gaudet qui delectatur
turpibus auditibus qui bonos sermones aversatur Caudam ampu-
tatam habet qui de novissimis non cogitat Quia cauda est extrema
pars corporis. Sunt ergo ipsi caudam amputatam habentes. qui ea que sunt
novissima abiecta ac vilia et minima pendunt qui nichil sibimet
in futuris seculis thezaurisant qui futuris non provident qui dicunt — Isaie xxii
manducemus et bibamus cras enim moriemur Contritis testiculis — Contriti testiculi
est qui paulatim crescente malicia conterit suam in virtutibus plenitudinem
Et scissa [illegible] que vir passus agnosci Nil et recte reprobatur quia
plenitudinem ipsi in talibus nocuit Denique dixit David. Domine dum
franguntur ossa mea exprobraverunt mihi qui tribulant me Tamquam
testiculis sibi temptationibus tribulationibus que cessit animo sic
fortitudinem perdidit Non enim oportet hoc pati nec omnino cedere — illatis
imminenti hosti atque affligenti Unde David ait Ut quid tristis
incedo dum affligit me inimicus Oportet inquit me gaudere et
exultare in tempore quo ad certamen vocor in quo victor existam
Nam et incitare modo subdidit Spera in deo quoniam confitebor illi sa- — Tercii testiculi
lutare vultus mei et deus meus Tertio ablatis testiculis est qui
una actione dei que est in virtutibus secundum quod diximus plena nimis
impia et scelesta sicut [illegible] et auferente quemadmodum immisso fer-
ro et direpta manus semetipsum abscidens et auferens a continentia
dei que est in virtutibus secundum quod diximus privatus plenitudine et signis vi-
lis [illegible] quorum damna ipse sibi sublavit Alter siquidem est qui
paulatim contentum et alter qui subito semetipsum lacit una
mala actione plenitudine virtutum privat Quemadmodum Simon pecuniis — Actuum viii
emere donum dei estimans et effectus a sorte eius alienus; Sed
utrum hominum quispiam vel mihi dictare velit quo eidem [illegible] — maculatum
ramum habens, aut mandatorum est prevaricator et propterea vitulus est
simplex et annus ex hoc appellatur Secundum quod lex edidit pro ea
hoc retractatio habet voluntarie afferre potest, accides ea [illegible] interpre-
ut non omnimodo illos avertemus nec in partem immitta de penitentia
sed doceamus eos et exhortemur Aliquid enim qui cadit [illegible] adi-
ciunt mortificari peccata per abstinentiam ut misericordie veniant Ita autem di-
[illegible] nobis fiunt nobis enim illis licet committere [illegible]
nos offeramus ea deo ad ministerium eius instituti [illegible]
dimentum Ergo quilibet [illegible] maculatum habentes [illegible]
egerint super ea et [illegible] fuerint mortificatione peccati Suscipiamus
quidem eos et [illegible] communis corporis habeamus quia christus ve-
nit in mundum peccatores salvos facere Altario autem offerri eos non
licet hoc et [illegible] et paulus scribens ad corinthios — I. Cor v.
[illegible] est Scripsi vobis in epistola non commisceri fornicariis non
utique fornicariis huius mundi. aut avaris. aut rapacibus aut — vi q. 1 Illi qui
ydolis servientibus aut avarus debueratis enim ex hoc mundo exisse
Nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur aut
fornicator est. aut ydolis serviens aut avarus aut detractor aut
ebriosus aut rapax cum huiusmodi nec cibum sumere Fratres
minus illic eos qui altario ministrant quia maxime eos qui do-
ctrine [illegible] sunt digniores et quibus [illegible] credimus est
[illegible] tales habuerint [illegible] oportet [illegible]
[illegible]; ~~quia super [illegible]~~ quia super [illegible] habundare virtuti-
bus [illegible] qui [illegible] habent ipsi maxime esse sine ma-
cula Nam quomodo alios emundare [illegible] pollutionibus possunt. De-

quibus causa hec legislator precepit. Et de manu alienigene non offeretis panes domino deo vestro. et quicquid aliud dare voluerint quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipie-
tis eam. Hec ergo in terra nostra quibusdam talium maculam studium debilis
est autem nostra terra bona commorsatio que precepta est per diuinas scripturas
quam a deo tollere percepimus. Sed ne alienigene videlicet qui doctus
est et abiectus deferunt talia dona offerente medio sumus quia corrup-
tio in eis est. Illas autem de incorrupto serimus maculas habent nos autem
in ecclesiam ministramus cum dictum est a sponso. Tota pulchra es proxima mea et macula non est in te. Sequela paulus dicebat. Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut
aliquid huiusmodi. Propter quod nihil maculam habens a nobis deo
offertur. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Bos ouis et capra
cum genita fuerint. septem diebus erunt sub ubere matris sue. die autem
octauo et deinceps offerri poterunt domino. siue ille bos siue illa ouis
non immolabuntur vna die cum fetibus suis. Mater omnis animalis
utique natura est sub hac omne genus hominum peccatorum et iustorum septem diebus est illi octauo autem iam non tamen quis sit mandatum
vel simplex vel peccator aut ex peccatore vii diebus id est omne presens seculum opor-
tet eum sustinere quecumque natura deposcit. Quemadmodum et de saluatore
dicere presumpsit paulus ostendens. quia extra natura secundum carne
factus absque peccato omnia passus est que erant nature. Tertia autem pri[mi]-
bus quia vitam pristinam esse finiuimus et in die bona mortuorum re-
surrectionis constituti fuerimus exeunt et deinceps omnes videlicet
filii sicuti non iam sub matre que dicta est erunt. Neque enim his
naturalibus necessitatibus subiacebimus. Octaua autem die offerri
potest quia lxx per erunt. Dona autem hostias domino id est perfecta et in-
tegra. Quicumque in hac vita perimunt oblationem suam. Sicuti est autem
quam immutabilem nostra vita imitationes quam multas et voluntates su-
scipit. octaua die oblatio accepta in precio scilicet sed sit. Propter quod dicat
Salomon ante mortem ne laudes quemquam hominem. Sicut autem hec
ita se habeant maiorem rursus ecclesiam et gratiam que nostra est in-
telligamus. Sequitur salomon in parabolis dicit. Audi fili disciplinam
patris tui et ne dimiseris legem matris tue. Quando ergo aliquis
per euangelium generatus fuerit secundum quod ait apostolus. In christo enim ihesu
per euangelium ego vos genui. Sub intelligibili matre ecclesia vel gratia vii dies fiat. videlicet preter vitam que in septem dies vol-
uitur erit legibus eius et sanctionibus obediens. Sic enim octaua
die in tempore resurrectionis donum erit et hostia domino. quia huiusmodi non so-
lum animas sed et corpora sacrificium secundum placitum quod suscipit. Tu autem
preter hec et quod sequitur dicere. Siue ille bos siue illa ouis non
immolabuntur vna die cum fetibus suis. hic nominibus ipsis aliud
rursus ostendit. Non oportet enim eos qui pascha euangelicum
celebrant quod nobis ecclesia tradidit legale pascha pro agere
bouem et ouem legislator dicens significauit. Etenim hec pre-
cepit moyses in die paschatis quod traditum est iudeis immolare
ait enim. Et immolabis pascha domino deo tuo oues et boues. Sicut
XVI deuteronomii liber ostendere potest. Fetus autem horum siue paschale
huius sine noui testamenti et tamen que in figuris est tradiderunt. Dixit
enim fetus eius. Diuinum igitur pascha per nouitatem temporis et per
ad consummationis vitam figuram procedens multo enim signi-
ficans tempore quemadmodum per tinctus vere parere dicit. Non ergo opor-
tere nos habentes in manibus et consummantes vim misterium

Lev. 22
Ephes. 5
l. et si operam
Ebr. 2
scilicet
Eccli xi Non... Salomon filius Sirach qui vulgo apocryphus est in ... [illegible]
l. pro 2 xxiii
Salo. iii
canod

sequentia significans que predicta sunt demonstrant. Necesse enim est eiusdem
temporis sed aliud quidem pertinet ad significationem aliud autem ad veritatem. quia iuxta
sanctionem preceptum xiiij et xv primum celebrant sabbatum pascha
post cenam autem intelligibilem tradidit et angustante ea tempore pro die
horam innumtavit [illegible] et iam dicit. Si enim ad vesperam
quarte decime diei cena iudaice paschalis festivitatis celebratur
post hoc autem Christus suam tradidit cenam post vesperam ergo quarte
decime diei tradidit. Credo autem post vesperum tempus alterius
diei initium quomodo est. Oportebat enim hoc fieri ad ostensionem
temporis. quia quando vetus finem sumpsit tunc novum incepit. Unde for-
te festus illos lex significat de agnis et Ysaias dicebat Puer na- — Ysaie ix
tus est nobis et filius datus est nobis. In exemplum enim hec et que
sequuntur dicta sunt. Hec ergo festus sive secundum lxx filius non
eadem die in qua initialis cene et cenis iudaice festivitatis cen-
sebatur. Quarta decima enim die pascha celebrantes crastina
illum crucifixerunt. Si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione
Domino ut possit esse placabilis eadem die comedetis eam non re-
manebit quicquam in mane alterius diei. Ego Dominus. Custodite man-
data mea et facite ea. Ego Dominus. Ne polluatis nomen sanctum meum
ut sanctificer in medio filiorum Israel. Ego Dominus qui sanctifico vos et
eduxi de terra Egypti ut essem vobis in Deum. Ego Dominus. Dicant
satisfactionem non habet si quis inchoante novo testamento ve-
teribus firmat et evangelica predicatione currente secundum litteram
iudaizat. Iniuria est enim eius qui utraque sanxit si temporibus — vetina
ab eo distinctis abutamur. Sit sine ulla venia est putare
quempiam vel omnino corripitur quia institutum tempore operandum
aliquid eorum que nunc nobis ad operandum precepta sunt con-
firmat. Si ergo immolaveritis hostiam pro gratiarum actione Domino sena
gelica ei [illegible] conservatum permittentes. Hec enim est gratiarum actionis
hostia Domino doctrina que [illegible] ad laudem eius et gloriam pertinet
parat. Quod demonstrat Dominus apostolis dicens. Luceat lux vestra — Math v
coram hominibus ut videant vestra bona opera et glorificent pa-
trem vestrum qui in celis est. Immolatur Domino ut possit esse
placabilis quod lxx ediderunt acceptum vobis immolabi-
tis id est ad suscipiendum digne predictam operatione agamus
perficientes eam et non imminutam relinquentes. Propter quod et
subdidit. Eodem die comedetis eam non remanebit quicquam
in mane alterius diei. In tempore enim hoc in quo hoc quod debitum
est sacrificium permittimus commedere illud id est operari et complere
debemus. Nichil autem de eius in mane relinquere ut aliquid
de temporibus remaneat reliquarum nostre conversationis macta-
tionum neque inconsumptum aliquid de cunctis [illegible] in
futuro seculo custodiamus quando iam non est licitum operari.
Qui recte mane dicitur id est quia nox presens vita propter eam
que in ea nunc est nebulam nominatur. Ego Dominus. Custodite
mandata mea et facite ea. Ego Dominus. Omnia hec quidem lege
constituo, ibi autem in meo [illegible] intelligibilia talenta meis — Math xxv
servis in presenti seculo ad operandum tradidi. Institutum autem rationem
tum eis pono et talentorum operationes exigo. Ego Dominus
ne polluatis nomen sanctum meum. Polluunt enim est creatoris

Nota est [illegible] quod [illegible] in addicionibus Pauli Burgensis super xxvi ca Mathei de [illegible] solemnitate [illegible]

et blasphemia. Si in eadem nos ordine vel actu quo vivimus simus resuscitati
Quod enim comminatur propheta hunc si in eisdem doloribus et laboribus eimus
ut sanctificer in medio filiorum Israel. Non dixit sanctificor, sed sanctificer futurum
ostendens tempus in quo in medio proximum filiorum Israel sanctificatur. Non
enim omnes qui ex Israel hi sunt Israel, sed qui integre Israel castificatione sancti-
tatem utilium eius servant. Sectantur pacem sicut ait Paulus et sancti- 1. Ebr 7
moniam custodiunt sine qua nemo videbit deum. Qui autem custodiunt
invenient propterquod ait Sanctificator in medio eorum ego dominus qui
sanctifico vos et eduxi de terra Egypti ut essem vobis in deum. Sed
et bono fine ad rem usus est plenitudinem eius efficiens intellectum.
Egypti enim exitum non frustra memoratus est illud demonstrans
quia quemadmodum qui egressi sunt de Egypto non iam ea que Egyp-
ti sunt agebant, Sic et quando nos deus eruit de priori vita non
iam agere ea que mea sunt possumus. Est enim Egyptus intelli-
gibilis praesens mundus quia Egyptus contenebrans interpretatur. Tene-
bris autem et secundum quod diximus nebula sine caligine prima sunt
repleta in tantum ut Johannes de domino dicat lux in tenebris lu- Joh. 1.
cet et tenebre eam non comprehenderunt. Propterquod nos dominus deus
videlicet ex intelligibili Egypto hac eduxit ut sit noster deus. Non
quia nunc non est, sed quia non omnes eum confitentur neque cognoscunt.
Tunc autem confitebimur, tunc omnes subicientur, tunc erit deus 1. ad Cor xv
omnia in omnibus. Quemadmodum Paulus scripsit. Locutus est dominus
ad Moysen dicens loquere filiis Israel et dices ad eos hec sunt
ferie domini quas vocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus. dies
septimus quia sabbati requies est vocabitur sanctus. Omne opus non
facietis in eo. Sabbatum domini est in cunctis habitationibus vestris.
Si subtiliter attendas hec que dicta sunt in partibus legislatoris
verbis invenies eum non solum contemplationem legis sed et in
littera ipsa intentionem importantem spiritus. Dicens enim Hec sunt ferie
domini quas vocabitis eas sanctas. Hec sunt festivitates mee mox subdi-
dit Sex diebus facietis opus. Oportet quidem hoc tacere. dicere
autem que sequuntur. Dies septimus quia sabbati requies est
vocabitur sanctus. Sed feriis connectens sex diebus facietis opus. ostendit
quia proprie ferie sive festivitates apud legem operari est. Operari autem
bona spiritualia enim ait Sex diebus facietis opus quia omnia bona
valde fecerat deus in sex diebus constituit. Sabbatum autem festivitas
precedentibus his operibus septimi diei requies est. Qua festivitate
nemo celebrare quivit nisi spatio bona opera et digna deo potuerit. Nam
nec frustra deus quippe erat qui loquebatur qui nihil frustra
loquitur. Primo ait Sex diebus facietis opus et post hoc dies
septimus qui sabbati requies est vocabitur sanctus. Sed ad assumptionem ut
requies ad imitationem dei bona agit et consequitur. Hoc est enim
sex diebus operari. Hec intelligitur requies sit sabbato. Propterea Paulus
dicit: Timeamus ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem 1. Ebr 4
ipsius videatur ex vobis aliquis deesse. Caret enim nunc illa re-
quie qui non operatur que et vocata sunt dicatur quia vocatis de
quibus Paulus ait Scimus quia diligentibus deum omnia cooperantur Rom viii
in bonum his qui secundum propositum vocati sunt. Intelligibile dispen-
sationis sabbatum his qui sanctimoniam consequuntur sine qua ne-
mo videbit deum. Veniet dies cum opus non facietis. Tempus Joh 9
enim non est in illo seculo operandi. Propterquod et subdidit

Sabbatum domini est in cunctis habitationibus vestris. Sabbatum domi-
num vocans id est requiem. Sabbatum enim requies interpretatur que in
tempore est quo populum suum a presentibus laboribus et vexationibus requie-
scere faciet. De quo et Paulus dicit: Ergo relinquitur sabbatismus populo dei. Ebre 4
Qui enim ingressus est in requiem eius etiam ipse requievit ab operibus
suis sicut et a suis deus. Addiciens autem minus sabbatis inter ~~in cunctis~~ cunctis
habitationibus vestris, ut et per hoc satisfaceret de seculo futuro se lo-
qui. Presens enim mundus peregrinacio est, habitacio vero autem que sequitur.
Deinde enim nos de illis mansionibus seu habitationibus migrat quas
semel sortiti fuerimus. Unica autem sabbatum requies interpretatur ma-
nifestat reliquorum interpretum editio. Pro sabbati requies sabba-
tum sabbatismi ediderunt. Hee sunt ergo ferie domini sancte quas De pascha
celebrare debetis temporibus suis. Mense primo quarta decima
die mensis ad vesperum phase domini est. Et quinta decima die mensis
huius sollempnitas azimorum domini est. Septem diebus azima come-
detis. Dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque. Omne opus ser-
vile non facietis in eo sed offeretis sacrificium in igne domino septem diebus.
Dies autem septimus erit celeberrimus et sanctior, nullumque opus ser-
vile fiet in eo. Lege igitur si licet iudeos interrogemus: cur deus gracia- Cur xv die et non xiiii pascha celebratur
tionem quarta decima decima festiuitatem agere iussit in qua pa-
scha imaginarium fiebat sed memoriam quidem facit eius festiui-
tatem primam azimorum que oportuit post illam fieri definiunt. Manifestum
est autem ex his quia sacerdotium qui legem accepit quod interest inter figu-
ram et veritatem decidat. Et quia figuras sacre quidem hucusque deduxe-
runt ad veritatem iustum est festiuitatem autem agere tunc quando
veritas que in figuris continetur advenit memoriam sed quidem faciunt
quarte decime quia figuram habebat festiuitatem autem agere quin-
ta decima precepit quia in ipsa verum est pascha. De quo Paulus dicit: i Corr v
Pascha nostrum immolatus est Christus. Si ergo iam sermones dispen-
ciamus Hee sunt ferie domini sancte quas celebrare debetis temporibus
suis. Quare non dixit ferie domini sed ferie domini autem forsan illud
auditorem legis contestatus, quia non simpliciter festiuitates has
de quibus est sermo celebrari deo lex precepit sed quia omnes sunt
ipse. Quia quemadmodum festiuitates in patriis sunt in quibus
victorias et trophea contra hostes erexit et alias gentes
civitates acquisierunt sic et Christi in quibus nostrum genus salvavit
et nostram captivitatem acquisivit et hereditatem ex gentibus sibi
... regale sacerdotium gentem sanctam populum acquisitionis i pet ii
constituit. Deinde cum oporteret dicere secundum lxx hec vocate sancte
quas vocabitis eas in festiuitatibus vestris. hac nostra transla-
plenius habet diebus temporibus suis.
tatibus cernimus. Non illis qui seruiunt ... Non dixit se sed festum
suscipientibus festiuitatem has competere figure sed sabbatis et
denotat quarum vita est de qua hec dicit. Mense primo quarta
decima die mensis ad vesperum phase domini est. Precipit mensem tempus
... passionis recte dicimus in quo advenerunt maxime. Et
hec ad Moysen verba adeo dicta. Mensis hic vobis principium
mensium primus erit vobis in mensibus anni. Principium enim et
nouis initium et ... anobis ... consummationis est vespere vero
tempora in quibus deus advenit. Dicit Iohannes ...
i Joh ii enim filioli nouissima hora est. Ad vesperum pascha ...

e quia passus non mox tempa finiuit sed reliquit novissime hore
et vespertine reliquias in quibus oporteat preparatione preveniri et in
qua omnem tamen penetret salutare lumen. Sed et vespere sine medio
tationes vespertinarum pascha primum preveniens tunc cum suis Christus
celebravit. Ille enim imaginarie festivitatis paschalis que erat quar-
ta decima post cenam suis supplebat vero pascha quod ad suum
misterium pertinebat discipulis tradidit. Erat et nox erat iam quando
panem Judas de cena illa accipiens ad eum traditionem exiebat.
Sequenti autem die que fuit quinta decima post cenam pascha corporis
implebat propterea quod in quinta decima die mensis huius festivitatem
sed autem agere legislator precepit. Et ipsam celebritatem sollempnitatem
azimorum diem predicavit. Si enim celebras pascha vere et vere vo-
lumus azimi ab omni malicia esse debemus. Et multo magis a an-
tiquo errore et vetustate. Unde et post quam paulus dixit pascha
nostrum immolatus est Christus. Subdidit ergo epulemur non in fermento
veteri neque in fermento malicie et nequitie sed in azimis sinceritatis
et veritatis. Et non ad tempus sed omni vita a fermento ma-
licie munda esse debemus. Et propterea ait Septem diebus azima
comedetis. Per septenarium numerum de omni nobis vita precipiens.
Et dies primus erit vobis celeberrimus et sanctus. Omne opus ser-
vile non facietis in eo. Illud enim omni modo servile opus esse
precipit minime de quo ait dominus Amen amen dico vobis qui facit peccatum Jo. viij
servus est peccati. Si enim vere celebrimus pascha peccati servitium fu-
giamus. Quia Christus qui pro nobis passus est a peccato nos et ser-
vitute liberavit. Non quia prima die omne opus servile non fieri
precepit aliis autem diebus huiusmodi opera agi similia precepit. Vide enim
que similia subdidit. Sed offeretis sacrificium in igne domino. Sive ut hec
Offeretis holocaustomata domino septem diebus. Dies autem septi-
mus erit celebrior et sanctior nullumque opus servile facietis in eo. Holo-
caustomata ergo vij diebus offerri precipiens ab omnibus etiam alte-
ribus operibus similibus meis precepit. Quomodo enim quis holocau-
stum deo afferat dyabolo aliquid aut similia agens. Deinde non so-
lum primam sed et septimam propterea nominavit ut in prima et septi-
ma totam comprehenderet vitam humanam. Illa enim initium ista
autem finem habet in qua omnia comprehenduntur. Videtur autem
et hoc precipere ut is qui imbuitur sive initiatur misterio nullum
opus servile agat. Oportet quippe illum agere que libertatis sunt
quia nos nos dominus liberavit cui et signatus est. Si autem ali-
quid post hoc egerit quod ad servitutem pertinet peccans ut
homo saltem eius que ad finem est libertatis diligentiam gerat
et intendat quomodo in fine liberius efficiatur quoniam septima dies
temporis medius in quo tempus omne opus servile non habeat
In eo enim in quo nos deus invenerit in ipso et iudicans puniet
propter quod et David in fine ne corrumpas ultimos psalmos pre-
bit. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo
vobis et messueritis segetes terre, feretis manipulos spi-
carum primitias messis vestre ad sacerdotem. Qui levabit
fasciculum coram domino ut acceptabiles sit pro vobis altero
die sabbati sanctificabit illum atque in eodem die quo manipulus
consecratur cedetur agnus inmaculatus anniculus in holocau-
stum domino et libamenta afferentur cum eo duo decime simile

conspersae oleo in incensum domino odorem quoque suavissimum. Liba quoque
vini quarta pars hin. Panem et polentam et pultes non comedetis
ex segete usque ad diem qua offeratis ex ea deo vestro. Praeceptum est
sempiternum in generationibus cunctis quoque habitaculis vestris. Numerabitis
ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum septem
ebdomadas plenas usque ad alteram diem expletionis ebdomadae septi-
mae, id est quinquaginta dies, et sic offeretis sacrificium novum domino
ex omnibus habitaculis vestris panes primitiarum duos de duabus deci-
mis simile fermentatae quos coquetis in primitias domini. Offe-
retisque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos et
vitulum de armento unum et arietes duos, et erunt in holocaustum
cum libaminibus suis in odorem suavissimum domino. Facietis et hircum
pro peccato duosque agnos anniculos hostias pacificorum. Cumque ele-
vaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram domino cedent
in usum eius. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum.
Omne opus servile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in
cunctis habitaculis et generationibus vestris. Quia longe a praesenti
lege populus Iudaeorum est, ipsa docere nos verba possunt dispersa ac
tenuit [?] autem neque secundum litteram implentes ea nec spiritualiter intelligere
quod maius est volentes. Altera die prima videlicet azymorum offer-
re manipulum et agnum immolare super eum praecepit a die autem
in quo hoc est septem ebdomadas numerari et alterum diem ulti-
mae ebdomadae. Hic pentecostes celebratur festivitatem celebrant in hiis que nunc dixi praecepit ... autem non sic invenitur post festivitatem [?]
a prima enim azymorum, non autem a die in qua manipulus quae prima azy-
morum incassum [?] secunda videlicet dies computantes celebrant sibimet
pentecosten. Peccant propterea quos eos dominus inspiciens quod et etiam secundum
litteram non implent legem dicebat: Et nemo ex vobis facit legem.
Alia autem facit sicut [illegible] ostendit. Locutusque est dominus ad Moysen
dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram
quam ego dabo vobis et messueritis segetem terrae, [?] et offeretis
manipulos spicarum primitias messis vestrae ad sacerdotem qui leva-
bit fasciculum coram domino ut acceptabile sit pro vobis. Terram
a deo datam esse evangelicam doctrinam et conversationem frequenter
docuimus. Ipsa enim terra dicitur propter fructus virtutum qui ex ea ori-
untur. Christo autem domino data est atque eius mediatore ad hanc usque
est sed ipso idem annuntiavit [?] dicens: Quando et mea messis sunt et mes-
ses fuerunt segetes eius hii qui susceperunt salutarem doctrinam. Illi enim
sunt et messores intelligibilis segetis ad quos dominus dicebat: Mes- Luc. x
sis quidem multa operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem suam. Quibus etiam ubi mysterium
credidit, tunc enim messis praematura erat ut dominus dicit: Levate Joh. iiii
oculos vestros et videte regiones quia albae sunt ad metendum. Ma-
nipulum autem primitiarum intelligibilis sacerdos Christus
corpus suum afferebat. Prima enim capitulum sive summa mes-
sis, ubi videlicet salutaris et divinae praedicationis mortuorum erat
resurrectio ita ut Paulus clamaret: Viri pharisei de spe et resur- Act. xxiii
rectione mortuorum ego iudicor hodie. Ipse portabat satisfactionem sanctae
praedicationis. Nam et scriptum est: Veritas enim manipulum et primi-
tiae nostrae messis. Tunc intelligibilis sacerdos Christus corpus primum
a mortuis suscitavit, de quo Paulus dicebat: Nunc autem Christus re-
surrexit a mortuis primitiae dormientium. Sed quando hoc factum est. I.

Altera die p(ri)me offeret illud sacerdos. Esse aut(em) p(ri)mam diem d(omi)nice pas-
sionis ea que ante hoc diximus ostenderunt in qua d(omi)n(u)s sicut hostia
non sine ratione dispensavit
paschalis festivitatis ducebat(ur). Sed quia p(ri)ma azimo(rum) hec et p(ri)ma
fuit. Altera aut(em) dies passionis resurrectio-
nis. Hinc aut(em) (con)sequenter cum potuisset dicere secunda azimo(rum) offeret
hoc sacerdos, non sic dixit ne ad subsequentem diem deduceret
n(ost)ram cogitatum, sed mirabiliter p(ri)me dicit, hoc est resurrectionem, quia que-
admodum crastinus dies hodierno succedit sic successit d(omi)nice passio-
ni resurrectio. Tu aut(em) attende ea que in sequentibus dicunt(ur). Cu(m)
custodi (?) distinctionem primum cum manipulum primitiarum sacerdotem oste(n)-
dit offerentem post hoc aut(em) ait Addit q(uo)d in eodem die quo manipulus
consecratur cedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum
d(omi)no, volens nos in die qua celebramus d(omi)nice resurrectionis et manipuli
intelligibilem oblationem celebramus non oblivisci d(omi)nici sacrificii ex
quo nobis est oblatio manipuli sed et agni immaculati sacrificium ex
merito (?) in holocaustum d(omi)no, intelligibilem agnum d(omi)ni tradicio(n)e
immolantes mystice et offerentes. Ipsius aut(em) et sacrificium celebrantes
memoriam fecit. Neq(ue) enim aliter sed per eius mediatorem et uiuentem a sen-
sibilibus ad intelligibilia transferimur cum per mille sacrificia peragimus
et q(uo)d hoc e(st) sacrificium. Duodecim simile conspersae oleo. Oportet en(im) sac(ri)-
p(ro)pter eius humanitatem et p(ro)pter eius divinitatem contemperari sacri-
ficium convenire, mole (?) ... quam circa nos habet compassione(m).
Sic enim sacrificium odor suavitatis d(omi)no invenit(ur) sapientibus nobis
ideo que digna sunt. Hinc (?) aut(em) sacrificium eius agit(ur) quemadm(odum)
celebratur intelligibilis agni oblatio quod sequitur ostendit. Neq(ue) enim
in sanguine in p(er) irrationabilia animalia sacrificia a nobis
deus suscepit. Unde quod sequitur demonstrat. Ait enim
Libaq(ue) vini quarta pars hin. Pane(m) et polentam. Quia dubiu(m)
sunt ea forsan a quibus mysterium sacrificii quod p(er) Chr(istu)m e(st) q(uo)d
supra diximus celebratum habes. Ecce intelligibilis Melchisedech
oblatione que in pane et vino p(er)ficitur in qua quarta p(ar)s hin in
libis vini offertur ut p(er) quattuor evangelista(rum) traditione que
in libris quatuor e(st) perscriptione n(ost)r(a) dominicum sanguine(m) significaret
cum ait Hic e(st) meus sanguis qui p(ro) nobis effundetur. Sive in (?) ... luc xxii
manere enim significat legislator q(uo)d s(ecundu)m e(st) Chr(ist)i mysterium ... quod et sub-
didit. Et polentam et pultes non comedetis ex segete usq(ue) ad diem in
qua offeratis ex ea deo v(est)ro. Preceptum e(st) sempiternum in generationibus
cunctisq(ue) habitaculis v(est)ris. Sive s(ecundu)m lex. Et ficta ex (?) ... non
manducabitis usq(ue) in illam ipsam diem quousq(ue) offeretis vos mu-
nera deo v(est)ro. Legitimum erit in progenies v(est)ras. Plena ...
inchoavimus ... dies advenit antequam p(re)dicta dona deo
offerantur. Exigimus (?) nobis que e(st) in Chr(ist)o nova creatura vetera
transierunt et nova ... annunciata e(st). Regnum (?) ait Paulus
l nova Si qua in Chr(ist)o nova creatura vetera transierunt. Ecce facta sunt nova. 1.
Omnia aut(em) ex deo qui reconciliavit nos sibi. Oblatio enim ...
donorum (?) quia esse mysterium ... ostendimus. Reconciliavit
nos deo et ab illo nobis nove polente et pultis sive ut lex ...
... prestitit. Non enim nova solum sed et tenera Chr(ist)i precepta sunt
sive ut mollia sic enim extra alii interpretes ediderunt. Esse aut(em)
mollis evangelica ... sicut ... movi (?) quia suave
est. Sive ut manibus contrita et mundata. Extra enim et hec math xi
... quia Chr(ist)i dogmata actione exigunt et correctionem
quod minime ... preceptum e(st) sempiternum in generationibus

amicti scilicet habitaculis uestris. Nec enim locus nec tempus immutat xpi-
anum secum per quod floruit totus mundus et tenuis lex habitans contradicit
ea que ad eum pertinent custodit. Hec autem legislator dicens et resurrectio-
nis describens secundum modum quem oportebat gratiam ad penthecosten quam
nos celebramus sermone vertit dicens: Numerabitis ergo ab altero die sab-
bati in quo obtulistis manipulum primiciarum vii ebdomadas plenas usque
ad alteram diem expletionis ebdomade septime id est quinquaginta dies
et sic offeretis sacrificium novum domino. Quinquagesimo penthecostes. neque typis
neque minoribus a populo iudeorum custodiuntur sufficient in superioribus asserta
sum est a nobis autem tum contemplatione et ad litteram custoditur ple-
nius enim legislator intencionem suam demonstrare volens ab altero die sab-
bati numerari precepit quinquaginta dies. Dominicum diem procul dubio
volens intelligi. Hic enim est altera dies sabbati. In hac enim resurrectio
facta est qua ebdomades numerantur septem usque ad alterum diem
expletionis ebdomade dominica in qua die penthecostes celebramus so-
lempnitatem in qua sancti spiritus adventum meruimus. Non sunt et septem
ebdomadarum ad terminum custodientes. Scilicet ut nos cognosceremus quia in
veteri nichil secularium precepit deus agere nichil secundum corruptionem veteris primi
qui eam incipit populo. Hic novum sacrificium domino tunc offerri iussit.
Adveniens enim spiritus totam naturam nostram renovavit. Quod confirmat
scripti tradicionem quam in illis perficit. Dicit enim denuo accipiet et annuncia-
Jo xvi bit nobis. Propterea quod non in alia ebdomade die advenit scilicet in qua
resurrectio facta est et manipulus intelligibilis oblatus est. Ut et hac
placaret quia nova conversacio que nos renovavit liberando a corrupcione
vetustatis resurrectione xpisti et sancti spiritus adventu concessa est. Ma-
nifestat autem oblacio panum speciem hostie quam precipit fieri. Et sic
offeretis sacrificium novum domino ex omnibus habitacionibus vestris panes
primiciarum duos ex duabus decimis simile fermentate quos coquetis
in primicias domini et offeretis cum panibus vii agnos inmaculatos
anniculos et vitulum de armento unum et arietes duos. Novum sacrificium
dicens legis scriptura ut vetera excluderet. Euangelicam autem illis
introduxit. Deinde addens de habitacionibus vestris certius signifi-
cavit et quod offerri que dicta sunt aptavit. Neque enim dixit ex omnibus
habitaculis sed ex omnibus habitaculis vestris ut absolute ostenderet
Ps lxxxiij aliquid habitaculum proprium ecclesie quia ait dauid. Beati qui habitant
in domo tua; et rursus. Unam petii a domino hanc requiram ut inhabi-
tem in domo domini omnibus diebus vite mee. Et panes quidem pri-
miciarum duos id est legem et euangelium panes enim sunt cibus animarum
fidelium continentes. Sunt autem et primicie sive ut lxx separati. Pri-
mum quidem sapiencia est precipua. Altera autem que extollentem separat
intellectum et sensum. Sunt ergo ex duabus decimis simile fermentate
ex doctrina que perfectam dei divinitatem et perfectam humanitatem
tradit. Hec autem cognoscit per talem doctrinam confitetur sed primiciarum
sunt domini. Primus enim deus in legem perficit et euangelium et post
Mt v hoc dominus dixit audistis quia dictum est antiquis Non occides. Ego autem
dico vobis omnis qui irascitur fratri suo sine causa reus erit iudicio.
Convenit enim hic legem euangelio propter quod eius primicie dicuntur. Quod
Lu i et lucas confirmans in principio euangelii nobis ostendens scripsit
Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile que cepit ihesus
facere et docere. Offerre autem eis septem agnos immaculatos annicu-
los precipit dona significans que sancti spiritus de quibus salomon in prouerbiis ix°
dicebat Sapiencia edificavit sibi domum excidit columpnas septem

planius aut Isaias xi capitulo tradidit Et requiescet super eum spiritus domini. Nec tamen
que vel cum illumen essent dona sibi intulit eum spiritus sapientie et intellectus
spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientie et pietatis et implevit eum spiritus
timoris domini. Agnus autem hic appellat dona ad ascensione quod spiritus sanctus
mundi Unde nemo potest dicere xpistus ihesus nisi in spiritu sancto. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata Ioh. i.
extra ratione cum septem agnus vitulum ex armento Ergo non 1 Cor. xii
oblacio sed cum dederit significat vitulum ex armento Abraham presens continet
et david secundum carnem factum hinc arietes duos in mandatis conuenit
excellencia mandata et virtutes quas significat alias videlicet oves oportet
In his enim utpote intelligibilem minimum ventilabimus in numine et
in de minutatis habent Que sunt autem hec. si vis perfectus esse vade ven- Math. x
de omnia que habes et da pauperibus Maximum enim significat xpistum ut eum
despectu quippiam possidendi terram omnino agere secundum voluntatem domini
studeamus Hoc est enim signum; hec ergo mandata ut pote perfectam maculatam
latam vitam et perfectum constituunt arietes appellantur et arietes
omni gregi excellenciores sunt. Horum sacrificia et libamus scientia
intellectu et correctio odor suavitatis est deo Illi de quo paulus dice- 2 Cor.
bat Deo autem gracias qui semper triumphat nos in xpisto ihesu et odorem sue
scientie manifestat per nos quia xpisti bonus odor sumus deo in perfectione iustis
ad hec oblacione penthecostes statuit dicit autem et reliqua Hinc maxime
spiritum cum predicta festivitas est perfecta competit Nunc quoque autem fa-
cietis et hircum pro peccato Penitentiam introducens Similiter duos agnos
annuculos hostias pacificorum Illa pauli mandata significans 1 Cor.
pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo vide- Heb. xii
bit deum Nunc quoque per aplicatam sanctimoniam expressa erunt offerri ea propter
cum panibus similitudinem quos esse xpisti doctrinam diximus in superioribus
bus autem rursus addit Cumque elevaverit ea sacerdos cum pa- xxi
nibus primiciarum coram domino Secundum lex autem sic exponit ea sacer-
dos separacione cum panibus primiciarum ante deum cum duobus
agnis sanctificabuntur cum dus cedentur in usus eius. Unde sacerdotis
offerentis ea intelligitur xpisti Ipse enim in sacerdos ipse in eiusdem dus est
resurrexit sicut panes primitiae Sic et agni mandatorum predictorum
sunt Ipse enim erat qui in paulo loquebatur. Ipse omnium que dicta
sunt obtulit patrem enim deo pauluit primus deus discipulis
annunciavit et sanctimonias sicut suos stellarum super omnes custodivit. ne
ipse autem de spiritu gabriel virgini dixit propterea et quod nascetur ex te san- Luc. i.
ctum vocabitur filius dei Unde si primus deus de quo supra inveniuntur
excellenciam confirmacionem eorum que de deo dicta sunt reperire
Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum. Omne opus
servile non facietis in eo legitimum sempiternum erit in cunctis ha-
bitaculis et generacionibus vestris Quoniam ergo mea est quod nobis
excellet Tunc enim et alios dies festos appellat sed de hoc primum
inquit et appellabitis hunc diem celeberrimum et precipuum
atque sanctissimum ut in eo corporis quod et cum alijs commune
et quod ipse precipuum habet. In ipso enim genera vocavit non per
tum solum sed omnes capere. quando parthi et medi et elamite et
qui habitabant mesopotamiam iudeam et capadociam Omnesque Actuum ii
reliquie gentes quarum linguas denunciavit Audiebant apostolos linguis
suis magnalia dei loquentes. Ad veniamus ergo exponit. Nullum
hoc opus servile faciamus. id est quod ad servitutem pertinet sed le-

cultum sempiternum in cunctis habitaculis et generationibus vestris. Seque mox
intelligi possunt operandi in tempore quo ad nos venit xpus. Omnia ubi sunt
dni ibi libertas sicut paulus scripsit. Postquam autem messueritis segetem
terre vre non secabitis eam usque ad solum nec remanentes spicas col
ligetis. Sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego dns deus vr.
Omnia pietate plena sunt que nunc legem [illegible] aptum est propter quod
ea custodiri et secundum litteram oportet. Si humanus certum [illegible] contem
plari possidet. In aut hac more nota quia cum similia his supius
precepisset non tamen eadem sentiunt. Hac aut verborum ipsa imitatio de
monstrabit. Ibi etenim ait Ubi compleveritis messionem hic autem
non secabitis eam usque ad solum ut differentiam ipsam ex permutatione
verborum intelligamus tertiam fidelium esse partitam a lege dei consumationem
sequente ostendimus. Hanc messio post resurrectionem salvatoris a
motibus et adventum sancti spus floruit. Et non quidem omnem scien-
tiam quam habituri sumus quando ad ipsum deum venerimus reddit
verborum predicationis. Sunt aut quo relinquunt utpote que nunc nobis
revelari non possunt. Et propterea legem hanc impletis festivitatibus
imposuit et ait. Postquam messueritis segetem terre vre non secabitis
eam usque ad solum. Id est quod dicit non secabitis eam usque ad solum. ea
significavit que nobis ad plenam scientiam et perfectam desunt propter quod
subdidit Nec remanentes spicas colligetis. Ut non contendamus
licet fuerit omnem ea que ultra sequitur scientiam. Et propterea ea in mes
sura tradere dicimus colligere nec enim possumus sed relinquamus ea
xpo. quem significans legislator addidit. Pauperibus et peregrinis
dimittere eas sive secundum hoc pauperi et peregrino relinques ea. Et quod est
hic audi quod sequitur Ego dns deus vr. Pauper autem et ipse dicitur
quia propter nos pauper factus est cum dives esset ut illius paupertate
nos divites essemus. Sed et advena quia et in propria venit sui tamen
eum non receperunt. Huic ergo ea relinquetis. Solus aut scit que nobis
remanent propterea nec colligere possumus que ut ipse colligat separata
sunt. Teste paulo qui dicit O altitudo divitiarum sapientie et scientie
dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius
Locutusque est dns ad moysen dicens loquere filiis isrl. Mense
septimo prima die mensis erit vobis sabbatum memoriale clangentibus
tubis et vocabitur sanctum. Omne opus servile non facietis in eo
et offeretis holocaustum dno. Septenarium numerum evidentem
gere et indubitabilem consumationis signum sine variis temporum
cunctis sine qualibet. Multa quidem et alia ostendunt illud autem
maxime quia deus in die septima cessavit ab operibus suis dans
nobis ex ipsa requiem nostram in consumatione. Deinde paulus ait Omnis
enim ingressus est in illam requiem requievit et ipse ab omnibus
operibus suis quemadmodum et a suis deus. Sed in mente consumationis tra
xpm dicit est adventus. Propter quod illa novissima hora iohannes eam
appellant. Est aut nobis requies dicit enim filioli novissima hora
est. Sed et Jacobus. Ecce iudex ante ianuam stat. Hoc tempus primam
septimi mensis sicut principium consumationis recte lex appellavit
Est etiam nobis requies quia nos operibus malis tunc fecit et angore
operum liberavit. Venite enim inquit omnes qui laboratis et onerati estis
et ego vos reficiam et cetera. Discite a me quia mitis sum et hu
milis corde et invenietis requiem animabus vestris. Hoc et memoriale est
tubarum. Predicavit enim salvatoris resurrectionem que memoriale est communis
mortuorum resurrectionis que in voce tubarum magnarum et terribilium
efficietur. Ipse enim dnus in voce archangeli in tuba dei sicut paulus. 1 Thessa. iiij

docuit hoc tempus vocabitur sanctum domino, quia vocatione que in sanctificatione est per
ficit ex aqua/ ad apertio quod ad eum pertinet vocatis efficitur. Omne opus
servile non facietis in eo et offeretis holocaustum domino. Non est enim iam
tempus opera servilia agere quia sufficit preteritum tempus ad voluntatem gen-
tium in quo gesta sunt opera servilia et debemus quemadmodum exhibuimus
membra nostra arma iniquitatis ad iniquitatem ita exhibere membra nostra
arma iusticie in sanctificatione. Hoc est enim verum holocaustum. Locutus
quoque est dominus ad moysen dicens Decimo die mensis huius septimi di-
es expiationum erit celeberrimus et vocabitur sanctus affligetisque animas ve-
stras in eo et offeretis holocaustum domino. Omne opus non facietis in
tempore diei huius. Quia dies propiciationis est ut propicietur vobis dominus deus
vester. Omnis anima que afflicta non fuerit in die hoc peribit de populis
suis. Et que operis quippiam fecerit delebo eam de populo suo. Nichil ergo
operis facietis in eo. Legitimum sempiternum erit vobis in cunctis
generationibus et habitationibus vestris. Sabbatum requietionis est. Affli-
getis animas vestras die nono mensis a vespere usque ad vesperam celebrabitis
sabbata vestra. Recte paulus Corinthiis de iudeis scripsit hec omnia I Cor. x
in figura contingebant illis, scripta sunt autem ad nostram correptionem in
l. devenerunt quos fines seculorum devenerunt. Quod enim in fine seculi actum est sal-
vatoris misterium que etiam contra exteros dispensata sunt plane per ipsa
legislatoris significavit. Quid ergo nobis innuit nisi quod salutis gratia
dei et predicatio eius per quas utique mortuorum resurrectionis vitam cum
molestia et humilitate et in laborum abstinentia et que est in deserto pere-
grinandi atque desertum possidendi aliisque virtutibus, quas agentes tamquam
l. terra incole hanc terram habitare non ad longum tempus sed ad perpetuum in
ea ponentes tabernacula. Quia ergo omnia que dicta sunt tamen quoque
in hac plenitudine temporum per evangelicam nobis conversationem predicta
sunt septem mensium. Hic enim numerus consummationem temporum sig-
nificare convenit omnibus figuris necessarie convenit dimittens autem
ea. Opus quidem mortuorum resurrectionis per neomenia septimi men-
sis primis significavit in qua et tubarum memoriale posuit. Quia
in tuba dei expectamus mortuos resurgere. Humanam autem que est in
humilitatem et laborum abstinentiam vitam per decimum mensis de qua
nunc loquitur. Itaque in transitu enim seculo isti et exitum de eo expectans
perfectum. Hinc aquila decima in ipso post paululum inveniens
tu dicente significat. Sed ea que tunc pertinent ad primam perfectionem
Locutus quoque est dominus ad moysen dicens decimo die mensis
huius septimi dies expiationum erit erit celeberrimus et vocabitur
sanctus et affligetisque animas vestras in eo die nono mensis a vespera
Ostendit expiatione nobis a peccatis videlicet liberatam in humili-
et affligentes anime acquirit legislator depedit. Hanc autem agere a
vespere debemus id est ex ipsa penitentia sicut impletur quia
et corpus invenit sic predicationis primam fecit. Sed prime vitam mth
bonitatem super edificare perfectam et virtutibus consummatam necesse
habemus et postea subdidit. Et offeretis holocaustum domino. Omne opus
non facietis in tempore diei huius. In holocaustomate quidem consu-
tum vitam et perfecte inherentem deo, in non faciendo autem omne opus to-
tum operum abstinentiam ostendit ergo et nimis consequenter addidit. Quia
dies propiciacionis est ut propicietur vobis dominus deus vester. Utique hoc ostendens
quod et hoc est tempus propiciacionis nobis a deo donatum, in quo peccata nostra
veniens dominus diluit. Et quia in quo hec expectamus tempore nichil de-

venimus tremorem agere. Deinde legem perficiens et ex propria adnotatione probans
qui dixit dimitte anime quia in hiis patribus singulis eorum et invenietis requiem
animabus vestris ait Omnis anima que afflicta non fuerit in die hoc peribit de popu-
lis suis. Uterque enim sequitur Christum qui hec sentiunt et intuentur semetipsos hu-
miliant ut paulus de eo dicit humiliavit semetipsum factus obediens usque ad
mortem, mortem autem crucis. Et que opus quippiam fecit delebo eam de popu-
lo suo. Nichil ergo operis faciatis in eo legitimum sempiternum erit vobis in cunctis
generationibus et habitationibus vestris. Sed hec dixit tanquam si per se iudeorum
preceptum sit, sic autem se non habet. Omnibus enim lex cunctis generationibus
et ad omnes dominus dicebat. Operamini non cibum qui perit. nichil volens
nos operari terrenum, sed beneficio et sapientie et curiositati nationis perducere ad
maiorem contemplationem volens addidit. Sabbatum requietionis est
vel secundum lxx sabbata sabbatorum erunt vobis ut per hoc intelligitur
intelligamus sabbatum, quod iudeorum excedebat infirmitatem quemad-
modum et festa ceterorum. preterquam quod eis nec sabbata erant, sed et canti-
ca canticorum non intelligunt eorum que ibi scripta sunt littere. Et
omne quod secundum legem anagogen recipit hoc excedere iudeorum infirmitates
intelligamus. Iam autem inde de quibus sermonibus usus est. Et affli-
getis animas vestras die nono mensis a vespere usque ad vesperam celebrabitis
sabbata vestra. Recapitulat enim humilitatis ubique quam frequenter illud
opus docuit. quasi quartam autem illam et vicesimum baptismi atque
sabbatum apostolis constituunt. Ieiunium enim quis maior est in regno celorum
studet. Et similiter humiliavit se sicut parvulus hic est maior in re-
gno celorum. Quod autem dixit a vespere usque ad vesperam aperte volentis
est semper superfluorum et vanorum vacatione studere. Unde et dominus
nec canticis dicere concedit precepit enim nec de tunica neque de veste
litigare sed nec cogitare quid comedatur aut quid bibatur aut quo
vestiatur. Verum ipse docens sabbatorum annuncians sabbatum in quo
omne opus cessat et sola que dei sunt intendimus. Sola corrigimus
que utilia sunt atque expediunt anime. Et locutus est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere filiis israel a quinto decimo die mensis huius
septimi erunt ferie tabernaculorum septem diebus domino. Dies primus
vocabitur celeberrimus atque sanctissimus. Omne opus servile non facie-
tis. Et septem diebus offeretis holocausta domino. Dies quoque
octavus erit celeberrimus atque sanctissimus et offeretis holocausta
domino. Est enim cetus atque collecte omne opus servile non facietis in eo.
Hic separare scripturam secule et terrestrem cuius nosse et temporale non
solum ait legislatorem significat. sed oportere credimus habere ad solem-
nitatem hoc ergo et per numerum et per tabernacula sine aliqua dubi-
tatione invenies significatum. Etiam decima septimi diem mensis
ad festivitatem precepit. Et septem autem et octo hic est unus cum
partibus innare preponens alios rursus dies celeberrimos atque sanctis-
simos commemoravit et nec et determinavit eam cum septem, sed
posuit sequentem et seiunctam ab aliis. Sicut festum solus sequentium
numerorum presens. aliud autem quam hoc est. Septem ergo diebus festivi- tabernaculorum ap-
tatem in eo habere et letari perfectum expectandum potest. Et quod pellat Grece
etiam fecit scenopegia domus habitationis huius dissolvatur aedifi- hic in tabernaculis
catio non manu facta cum in celis suscepit. Primum autem septem posite unde vir
dierum celeberrimum atque sanctissimum appellant. Qui enim hic festum esse
sit presentibus tanquam tabernaculo utimur prima dies idem memo-
principium a sanctificatione vocationis incipit postea et minus con-
sequenter ait omne opus servile non facietis. Decima mihi ipso

serviunt, qui tanquam tabernaculum et rusticam ea quae in caelestibus intendunt. Et
et septem diebus holocausta offerri praecepit, ostendens oportere per omne tempus
praesentium conversationem seculi. Octavo quoque se praesentem intimam perduxerimus
tunc celeberrimum atque sanctissimum octavum diem seculi videlicet futuri
habebimus. Vocantque nos in spacium sancta bona ea quibus nos et in hac gloriose
vocavit. Unde et lex se coluerunt diei octave nobilissimis erit; tunc
quoque offeremus holocausta domino quae hic praevenimus. Est enim octavus atque vel
certe vel sicut lex expressius est, quia hinc exitus illic habitatione. Sic phil. i
ait paulus Cupio dissolvi et esse cum Christo. Omne opus simile non
faciemus quia sicut angeli dei tempore illo erimus. Sed et hoc nota quod
eadem dies primus et octavus dicitur quia cum quodam modo utraque
dies sunt resurrectionis quippe dies quae est sabbati futuri seculi immutabilis
eius et basis. Primus quidem dicitur principium in Christo conversationis et exor-
dium futurorum. Octavus autem est ut qui post succedit secula quem
septimum numerum signare dicitur. Sed et si quis hic sicut in tabernaculo
habitat sicut peregrinans mundi hic habuit, iste et se nec dum
re, tamen veritate iam futurum seculum habet in agentis quod ne quis
ad materiam pertinet neque ad inquietudinem. quod ille est ipsum
est quod et dominus apostolis ut potestate talem credituris eligentibus. Unde dicebat
Regnum dei intra vos est. Sed et illud scire lex secundum est quia
primum quidem vocat sanctum sive additamento et distinctione nominavit de
octavo autem vocatum sanctum dicens addidit; erit valde ut ex eo quod dixerit
futurum significavit distinctione autem eius quod dixit nobis ostendit quod
primum quidem omnibus vocatis et sanctus est quia omnes hic et pro
distinctione ad sanctificationem et ad bene vivendum et ad cursum hereditatis
futurorum bonorum dominus vocavit. Nam et sine illa distinctione praedica- math. xi
bat Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos reficiam.
In futuro autem vocatio hereditatis bonorum non omnium est sed eorum qui
praesentem vocationem susceperunt et tabernaculorum festivitatem. Scientes
quia praeterit figura huius mundi custodierunt. propter quod nobis dixit
illis exclamans qui se vixerunt. Esse ita habere ipse verum dominus
ostendit. Nam cum hic dixit Venite ad me omnes qui laboratis et o-
nerati estis et ego vos reficiam in requiem videlicet futuri. Sic et ibi math. xxv
quedam dicit de futuro Venite benedicti patris mei percipite regnum quod
vobis paratum est. Subtrahens hoc quod dixerat omnes. quia multi
math. xxii quidem vocati, pauci autem electi. Hae sunt feriae domini quas voca-
bitis celeberrimas atque sanctissimas offeretisque in eis oblationes domino
holocausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque diei exceptis
sabbatis domini donisque vestris et quae offeretis ex voto vel quae sponte tribuitis
domino. Vides illas apostolicas voces? Semper gaudete, sine intermissione ora- i. Tessal.
te, in omnibus gratias agite. Consona videntur esse hiis praesentibus mosaice
sanctionis verbis. Ergo et festivitates quasdam proprias legislator ex-
ponens quas et celeberrimas atque sanctas nominavit. praeposuit eis
cotidiana libamina et sacrificia. Haec sunt enim inquit feriae domini
quas vocabitis celeberrimas atque sanctissimas. Et cum oportet
hanc cantillam dicere, non sic dixit sed subdidit: Offeretisque in eis obla-
tiones domino holocausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque
diei. Et ipse nos gaudere et festivitatem agere et sine intermissione ora-
re iubet. Hoc est enim cotidianum libamen et sacrificium sive holocaustum
quod nunc offerre possumus quando corpora nostra hostiam vivam deo exhibemus
et membra nostra quae sunt super terram mortificamus, pati quoque festinemus
ne ad ... cum paulo dicentes: Ego iam delibor et tempus resolu-
tionis meae instat. Nam propterea addidit Exceptis sabbatis ii Thi. iiii

domini domusque iuris et que offeretis ex uoto uel que sponte tribuetis domino aperte illud tradentes sibi declinatione malorum. Hoc enim est sabbatum et super alias ostendas quas deus sed in tempus prouenturas aliquando ei reinanimi aliquando possessionum oblatione uel in piculis vementibus nobis uel voluntarie prouenturas. preterea votorum et spontaneorum cotidianum in interiori deo atque pectus sacrificium quam in actione iusta est. debitores sumus ut nostram omnem ei vitam offeramus dicentes quadmodum et paulus dixit: Viua autem iam non ego viuit vero in me christus. Quod autem nunc viuo in carne in fide viuo filii dei qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me. preterea illud et nos offerre ei uitam nostram oportet quia et ipse semetipsum pro nobis obtulit. A quinto decimo ergo die mensis septimi quando congregaueritis omnes fructus terre uestre celebrabitis ferias domini septem diebus die primo et die octauo erit sabbatum id est requies Sumetisque uobis die primo fructus arboris pulcherrime spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondium et salices de torrente et letabimini coram domino deo uestro celebrabitisque solempnitatem eius septem diebus per annum Legittimum sempiternum erit in generationibus uestris Mense septimo festa celebrabitis et habitabitis in umbraculis septem diebus Omnis qui de genere est israel manebit in tabernaculis ut discant posteri uestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios israhel cum educerem eos de terra egypti ego dominus deus uester Locutusque est moyses super sollempnitatibus domini ad filios israel Fu-

tus nos legislator esse precipit tamquam futuram et presentem uitam ad aliud tempus adaptaret. preterea de completione festiuitatum solemnium iterat mencionem tabernaculorum festiuitatem quia totius legis summa est non inchoare principibus neque adhere ciuibus. Scio quia singulum mea et pessimum ut sicut omnes patres mei. A quinto decimo ergo die mensis septimum esse mensem septimum completione siue plenitudine temporum dixi. Quintus decimus autem utpote ex septem et octo constans euangelicam predicationem que ex presenti uita et futura consistit significat hanc componens illa precepta quando congregaueritis omnes fructus terre ab operibus uidelicet terrenis cessantes festa celebremus vii dies id est totam nostram denuo uitam in diuina festiuitate celebrandam. Die autem primo requies et octauo die requies non iam septimo cum minore septem dierum festiuitatem agi precepisset sed octauo. Primum quidem quia his qui secundum litteram legem tenent festiuitatem celebrare non licet. Nono enim segregatus est populo qui sit legem secundum spiritum accipere. Et octauum honorate quem diximus significare mortuorum resurrectionem. Ideo quia unam utrumque habent et primus et octauus. Quia enim octauus ipse et primus quia ipse est principium futuri seculi. Deinde primus dies qui est initium facte predicationis in fine seculorum requiem continet. Requiescere enim nos facit cum nos a peccatorum laboribus liberat per donum baptismatis. Cuiusque figuram mundans gerebat quam creaturas per aquarum diluuium habet. Recte de eo dicebat: Hic requiescere nos faciet ab omnibus operibus nostris et doloribus manuum nostrarum et a terra cui maledixit dominus deus. Similiter primus dies exordium uidelicet predicationis promittit postea requiem. Sed octauus habet id est mortuorum resurrectionem et regni futuri seculi de quo psallebat dauid: Exurge domine in requiem tuam. Quia enim utriusque requiem exordium euangelice predicationis possidet audi quod primum christus humanis generi predicauit: Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Per proximam alacribus quia que in petus est et requiem predicans et spem in regno celorum future requiei. Sed primus quidem habet requiem a peccatorum laboribus. Octauus tamen qui uocatus est super edificari

Gal. ii

lxiiii

Hinc requiei virtutum operatione exigit propter quod dominus quidem dicens discite Math. xi
a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris
subinfert iugum enim meum suave est et onus meum leve. Hanc quod est
tum requiei operatione virtutum mandans hic autem legislator tum festivi-
tatem predixisset septem dierum primum eius diem requiem appellavit
clarat quoque sequentes dies ut per hoc significet oportere virtutibus operam
dare deinde ad octavum diem tulisset requiem ascendens Animi fidelis
et sermonibus legi dei vacare requies secunda facta est. Quid ergo nos in tota vita
operari et in meliorare operatione oportet. Sumetisque vobis die primo
fructus arboris pulcherrime spatulasque palmarum et ramos ligni
densarum frondium et salices torrentis et letabimini coram domino deo vestro
celebrabitisque solempnitatem eius vii diebus. Quod oporteat per omnem
vitam virtutibus operam dare quas in fructibus et ramis predictorum
lignorum significavit ipse numerus de septem dierum absque nulla dubie-
tate confirmat. Verum non ex ipsa mellorare debemus notandum. Ex qua pre-
dicta est septem intelligibiles requies que prima est festivitatis dies manifestat.
Quem diem quidem supius appellavit requiem. Mox autem in eo fructus
arboris pulcherrime sumere precepit. Illos indicat quos in primo psalmo
david cantavit Et erit sicut lignum quod plantatum est secus decursus
aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. Vult enim dicere
temporaneum et oportunum id est qui in tempore est. Ut virtutes oportunis
temporibus pagantur ut nullatenus in tempestivas iusticie fugientes eam
declinemus ad compassionem; ait enim Non misereberis pauperi in iudicio.
Quia et iusticia et compassio castitas et quodlibet diversorum suum tempus 1 Cor. vii
oportunum habet sicut paulus dixit Alligatus es uxori noli querere Eccl. iii
solutionem. Solutus es ab uxore noli querere uxorem. Et salomon ait Sub
certo tempus tempus tacendi et tempus loquendi tempus belli et tempus
pacis et multa his similia. Unde et saul condempnatus est et lagag 1 Reg. xv
extra tempus pepercit et compassus est quo tempore cum hec non oportebat
facere. Neque enim oportebat parcere cum deus iussisset totum amalech di-
spergi. Si ergo fructus arboris suppetunt dicentibus ait Johel Nolite ti- Johel ii
mere animalia regionis quia germinaverunt speciosa deserti quia et
lignum attulit fructum suum Et cantica canticorum sub umbra eius Cant. ii
quam desideraveram sedi et fructus eius dulcis gutturi meo
Pulcherrimum sumere. Omnia enim que fecit deus bona sunt in tempore suo
Sed et paulus ait Omnia vestra honeste secundum ordinem fiant. Quod
oporteat aptari virtutes tempori significavit. Ergo fructus arboris
pulcherrime principaliter ipsius fructus illius ligni est. De quo in
Ysaya dictum est Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eius Isaie xi
ascendet. Dei genitrix videlicet virginis secundum lex. Ipse fructus precio-
sus. Omnia enim ipse dispensat tempore oportuno. Si autem aliquid secundum
bonus legem et bonum est quod correctum fuerit in verbo aut in opere
hoc etiam fructus preciosus recte dicitur. Sumere autem et spatulas
palmarum id est immarcescentia iusticie germina. Iustus enim sicut pal-
ma florebit david dixit. Sed quia de palma incorruptibile est quemadmodum
nec decus qui iuste vivunt quod regnum perpetuum. Sumite et ramos ligni
densarum frondium omnis quidem virtutum fructus maxime autem mise-
ricordie. Oportet enim eam esse continuam et permanentem quod ecclesiastes admon- Eccl. ix
dens Oleum inquit de capite meo non deficiat et in proverbiis Non di- Prov. iii
cas vade et revertere crastina die dabo tibi cum statim possis dare
Sumite et salices et secundum lex [illegible] ramos id est continentie castita-
temque. Salix enim continentiam significat quia fructum non facit
sicut vere continentes qui sunt veri eunuchi qui castraverunt se propter regnum Math. xix

Ysaye lvi° — fructum quemlibet sensibilem faciunt, ad quos deus per ysaiam prophetam
dicit Non dicat eunuchus quia lignum aridum ego sum quia dabo eis
in domo mea et in muris meis locum nominatum melius a filiis et filia-
bus nomen sempiternum dabo eis dignum aut saltem gerere curam orationis
necnon penitentie signum. Hec quoque et illud quod dauid dicit intelligatur
Super flumina babilonis illic sedimus et fleuimus dum recordaremur tui syon
In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Orationis enim et pe-
Ysaye xliiii — nitentie lacrime de quibus ait ysaias Sicut salices super preterfluentes
aquas, continentiam coniunctionis necessariam habent in tempore quo asse-
1 Cor vii — runtur quod demonstrat paulus Nolite fraudare inuicem nisi forte
ex consensu ad tempus ut vacetis orationi. Quia enim castum oportet esse
coniugium ipse rursus ait Saluabitur autem per filiorum procreationem
si permanserint in fide et caritate et sanctificatione cum sobrietate. Et item
honorabile quoque connubium et thorus immaculatus. Sed hec de tor-
rente sumere de presenti videlicet vita. Torrens enim propter transitum pre-
cedentem [illegible] decursum significat autem et propter hyemem quam habet aduersarum temptationum
atque tribulationum recte nominatur, ita ut dauid de christo dicit, quod et ipse
de mundo et de eius tribulationibus utpote similis nobis effectus gustauit
de torrente in via bibit, propterea exaltauit caput. Exaltauit enim man-
ens pendens crucifixus autem quia de ipso torrente bibere semel elegit
Cum ergo hec agit septem diebus totum videlicet tempus letari potest
sed letari ante dominum. Non impiorum et peccatorum gaudium. Non est enim
gaudere impiis dicit dominus, quippe qui in voluptatibus et corruptioni-
bus festiuitatem habent, sed in domino letantium. Quod autem est coram
domino letari idem est credere, et pro eo pati. Hoc enim perfectus gaudio ex quo
1 Petri i — consistit demonstratur per fidem ad salutem paratam reuelari in tempore
nouissimo in quo exultabitis modicum nunc si oportet contristari
in variis temptationibus. Hic nouissimorum temporum figuram gerit
septimus mensis festiuitas et gaudium per fidem que est in christo et pas-
sionibus eius. Et quomodo hanc festiuitatem consummare et concludere
debeamus ostendit hec legislatoris verba. Celebrabitisque festum hoc
eius vii diebus per annum Legitimum sempiternum erit in generationibus
vestris. Mense septimo festa celebrabitis et habitabitis in umbraculis
septem diebus ut toto presenti seculo quemadmodum tabernaculo vtamur.
Ysaye xxxviii — Hec enim cum ezechias expectauit dicens Generatio mea ab-
lata est et conuoluta est a me quasi tabernaculum pastorum. Non ergo tran-
situm vel decursum eius ignoramus domicilia congregantes vel
domos magnas edificantes, sed quemadmodum paulus dicit Intendamus
1 Cor vii — quia tempus breue est ut ementes sicut non ementes simus, et possiden-
tes quasi non possidentes et vtentes mundo hoc ut non utentes. Prete-
rit enim figura huius mundi. Omnis qui ex genere est israel manebit
in tabernaculis ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare
fecerim filios israel cum educerem eos de terra egypti ego dominus deus vester.
Vides quam figure hec populo iudeorum et imagines magnorum misteriorum
data sunt. Et propterea habitare in tabernaculis et tabernaculorum
festiuitatem celebrare iussi sunt ut non obliuiscerentur liberationis egyptiace.
Et hoc quidem secundum litteram, spiritualiter autem ut reminiscamur quia in-
telligibili egypto liberati sumus. Et de qua intelligibilis pharaonis seruitute
que est secundum corruptionem [illegible] presentis seculi. Quia si quis
plene cauere vult in tabernaculis habitet dominum suum imitans dicentem
Mathei viii — Vulpes foueas habent et volucres celi nidos filius autem hominis
non habet ubi caput suum reclinet. Manebit autem omnis qui ex genere israel

est sine sedem lex: indigena id est vere nobilis verus israhelita abrahe heres
qui patriam et genus et domos patrias reliquit et in tabernaculis
cum ysaac iacob coheredibus promissionis habitat Circa autem
non septem tantum diebus habitare in tabernaculis verum israhe-
litam legislator precepit Sed per huiusmodi numerum omnem vitam significat
filii hoc ionadab filii rechab et ea que de eis scripta sunt per iere- xxxv°
miam prophetam docent. habent enim sic Et obedivimus voci
Ionadab filii rechab patris nostri in omnibus que precepit nobis ita
ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres
nostre filii et filie nostre Et non edificaremus domos ad habitandum
et vineam et agrum et sementem non habuimus Sed habitavimus
in tabernaculis: et obedientes fuimus iuxta omnia que precepit nobis
Ionadab pater noster Hic supernam civitatem et non presentem vitam
et sine aliqua vexatione inesse studuerunt qui potuerunt intelligere
spiritalem fructum tamquam bonum inter folia celatum littere
Has filiis israhel festivitates moyses locutus est in quibus nos
letemur festa celebrantes in lege dei et que ab eo ordinata sunt
secundum intentionem eius agentes et per materiam que vexat hominem
per tem bonam eligimus Caritatem patris gratiam filii societatem
sancti spiritus Ipsi gloria in secula seculorum Amen.

Incipit liber Septimus Ysychii presbiteri Ierosolimitani

C xxv Et locutus est dominus ad Moysen dicens Precipe filiis israhel
ut offerant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad
concinnandas lucernas iugiter extra velum testimonii
federis: ponetque eas Aaron vespere usque in mane coram
domino cultu rituque perpetuo in generationibus vestris Super
candelabrum mundissimum ponentur semper in conspectu domini Plena est
etiam nunc bonis multiformia et multimoda lex spiritus neque enim ex-
quirere ea que sunt ad correctionem placentium deo et que spiritualia
nobis vitam conquirant cessat. Cum ergo signum hoc quod
nunc expositum est a lege candelabri et lucerne et oleum gerat
ex vobis ipsis legens dicite post illud pauli quod ad hebreos scripsit Ebre ix
ad memoriam patris revocans habuit quidem et prius iustificationes
ferie cultus et sanctum seculare Tabernaculum enim factum est primum in quo erant
candelabrum et mensa et propositio panum deinde quomodo hec que talia sunt
intelligentur: exponens ipse cursus hebreos umbram habere legem
dixit Ergo per umbram corpus acquiramus Candelabrum ergo dicimus
ecclesiasticam conversationem in qua christus lucerne modo complendide lucet
precepit Nemo enim inquit accendit lucernam et ponit eam sub modio mth v
sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt huius lucer-
nis oleum elemosina est qua et ieiunium et virginitas et cetera iustitia
et omnis actio bona per misericordiam dilectionis pauperum nutriantur et custodiuntur
inextinguibiles; quod manifestant lampades quinque fatuarum virginum que mth xxv
quia dilectionis pauperum immunes fuerunt oleum a sponso exclusi sunt Sed
oportet oleum esse olivarum purissimum ut non ex iniustitia neque ex in- De hoc Eccl xx
ritate dilectionem pauperum sumamus neque ad ostentationem De olivis autem et i q i non
est si ex laboribus laborantibus et ex iustitiae petitionis vel possessione presentia est putanda
hec enim olive umbrose et fructuose recte appellantur Lucidissimum autem
ut non per gloria humana elemosinam faciamus Oportet ergo lucernas hanc
et accendi extra velum indicat corporis christi hec enim intelligibilis
consequendum premittit prudentia demonstratum est in tabernaculo aut
federis sive ut septuaginta testimonii id est in celo ...

dni manifestum est. Utrumque enim a legislatore dictum est. Hii enim qui ecclesiarum
facultates pauperibus hec tanquam sibi facientes qui propter nos factus est
pauper impendunt recte ante corpus domini lucernas elemosine in-
cendunt sed tamen et in celo ubi enim suos thesauros miserunt eos pre-
mittunt propinquos succendunt. Quia Aaron sive secundum legem et filii
eius Christus verus qui est verus sacerdos pauperum a passione cepit
mittant autem eum quicunque eius lucem adoptione valuit habentes
eos Aaron vel sicut lex incendunt eos Aaron et filii eius a vespere
usque ad mane hoc est sine cessacione quia et Salomon dicebat: Oleum
de capite tuo non deficiat. Ostendens ut oporteret elemosine lucer-
nas incendere continue et hoc ipsum coram domino sicut ipse dominus di-
xit: Te autem faciente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat
dextera tua ut elemosina tua sit in abscondito et pater tuus qui
videt in abscondito reddet tibi. Hanc legem habemus cultu iurique
perpetuo in generaciones vestras. Sic candelabro mundissimo id est
evangelice conversacionis secundum quod iam dictum est. Ab omni enim hec
ypocrisi et ypocrisi munda est ut possit lucernas elemosine ante
dominum et non ante homines incendentes usque mane ante incenda[illegible]
in futuro iudicii seculo. Quando enim mane illuxit futuri seculi iam
non est super tempus operacionis elemosine quod apte significavit Sa-
lomon ait: Ne dicas amico tuo vade et revertere et cras
tibi dabo cum statim possis dare. Nescis enim quid pariat super-
ventura dies id est festina et ne differas ne forte devenias in
locis in quibus amplius tempus non habes sed raciones illic ne-
cesse sit reddere de hiis que hic operati fuimus. Propterea hiis sol-
[illegible] legis est legislatoris intellectum. Candelabrum mundissimum
quidem quia peccatum non habuit nec dolus inventus est in ore
eius. Candelabrum autem quia ipse est lumen verum quod il-
luminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Super hoc
incenditur lucerna spiritus sancti igneus enim est substancia et opera-
cione unde in specie [illegible] super apostolos descendit hunc
purissimum oleum afferre id est intentum mundam debemus. Sci-
entes quia non omnium est incendere illum sed solum intelligibilis
Aaron et filiorum eius. Christus enim ipse plenus erat spiritu dicens
Spiritus domini super me propter quod unxit me. Super quem in specie co-
lumbe de celo descendit. Sed et ignem veni mittere in terram
et volo ut accendatur. Cum huius lucerne ignem signum sicut dicebat
Nam et ipse filiis suis tradidit quando insufflans apostolis dice-
bat: Accipite spiritum sanctum. Sed lucerna ista aliter non incenditur
nisi per [illegible] et per quisicionem lucidissimam.
Nam autem tales non est quod [illegible] extinguetur. Atque [illegible] sine clara
causa Paulus contestabatur: Spiritum nolite extinguere [illegible] sine
eo incendere eius operacionem. Ut extinguere aut [illegible] In nobis
incendatur aut negligentes evidenter [illegible] ea quibus
ordinate quidem lucerne mencionem facit ostendens. Numeris
quia de ipso spiritu sancto loquitur spiritu sic dicens: Ut lucerna
tam eius et unitatem ostendens [illegible] quia sponte et [illegible] ardeat
et continue succenditur. Quia autem lucernarum mencionem fecit [illegible]
ciones spiritus dicit. Dicit autem lex incendent lucernas ante dominum
usque mane hoc ostendens quia nos apud homines incendere opera-
ciones spiritualis ignis materiam eis subministrantes ex quibus
accendi vult. Quod autem dicit usque mane id est ad seculum venturum
i. usque

Ecc xx

mth vi

pro 3 iii

Ysa lxi Luce iiii

I Tessalo v

aut

Supra

Linguarum

Luce xii

Joh xx

Haec enim non iam nobis intendere nec attendere nos oportet habemus ponti-
ficem spiritales qui nobis dignitatem hanc in hac parte commendarunt
De panibus propositionis — Accipies quoque similam et coques ex ea duodecim panes qui singuli
habebunt duas decimas quorum senos altrinsecus super mensam purissimam
coram domino statues et pones super eos thus lucidissimum ut sit pa-
nis in monimentum oblationis domini per singula sabbata mutabuntur
coram domino suscepti a filiis israel federe sempiterno. Eruntque aaron et filiorum
eius ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum est de sacrificiis
domini iure perpetuo. Vocat ad contemplationem mandati nos ipse panis vitae
sed et praeses. Et quia non et ipsos quemadmodum ea quae sunt de sartagine
et craticula et clibano holocaustum fieri praecepit, sed poni quidem
in mensa altrinsecus et solis eos licere sacerdotibus non et levitis
edere. ut tamen et illi ipsi in loco sancto comedant, sed et quia sancti sanctorum
appellati sunt. Intellige quod sint dicuntur. dabit enim tibi dominus intellectum.
Memento huius sancte mense de qua nulli sumere preceptum est excepto intel-
ligibili aaron id est christo. Ipse enim eam primus initiavit sed et filiis eius
licet qui alieni facti sunt christi et induti sunt eum. Quod tamen comedere
in loco sancto iussi sunt. Est hic et sanctum sanctorum ut sanctificationem habeant
propriam et incomparabilem illi panes ex duabus decimis. Decem enim
tabulis sunt earundem mutuaeque perfecti. Ponuntur seni altrinsecus.
Mystica mensa ponitur quidem hic ponitur et in futuro seculo. Sex autem
panes per seriem una. quia perfectus quidem numerus est senarius et mysterium
operis perfectionis. et perfectos facit eos qui haec sumunt. In sex autem diebus
hec visibilia facta et creata. sextaque die homo perditus est. propterque
operis huiusmodi preparantur mensae virtutes et omnes simul recte. Duodecim
panes sunt. quia primi divinam cenaverunt discipuli qui erant duodecim
numero super hos thus lucidissimum ponitur sive ut lxx. cum sal-
Et thus plus gratum enim accedit id est oblatione quae perpetuum
tenet in divinae cenae significat thus non solum quia immolatur
deo sed quia et multas sicut dicunt medici sanat oculorum caligi-
nes. Sal enim apostolorum doctrinas significat ad quos dicit Vos estis Math. v
sal terre. Recte autem in multis locis mystice mense ipsi apostoli et docto-
res eorum ponuntur quia quemadmodum ipse dominus. sic ipsi nobis divine ce-
ne communionem tradiderunt quorum mensa humanas medicinat altare de
quo david sic psallebat Parasti in conspectu meo mensam adversus eos
qui tribulant me. Licet munda est primum quidem sicut mundanus
deinde sicut nichil medians nec sustentamentis qualia sunt nimium
sacrificia paganorum habens mensa quia non licet participem illius
fieri eum qui non mundo accedit sensu neque indutus alia veste
qualem qui indutus non fuit proicitur ex eis qui vocati sunt ad Math. xxii
cenam. Hanc semper sed et diebus sabbatorum proponit panibus primum
quidem quia et intelligibilis requies quae est verum sabbatum verum
habet et hoc est maxime domini mensa et sic cena eius est nova quae-
admodum licet in his quae dicta sunt sacra domini de calice nove etiam
conicitur. Una autem nec sufficit haec quae nunc legislator exposuit
in vinigeniti accepimus mensa nec legimus accepisse aut similiter similiter
ex quibusdam quod non ad intentionem legis pertineat. Sed immo
valde et vere ~~communicans~~ ipsamus ipsa auditui illa facere possunt in
quibus hic proclamatio videtur. Ait enim Et sit panis in monimentum
oblationis domini. Quis autem in eius commemoratione sit illud prudenter
est quod dixisse paulus dominum tradentem mysterium scripsit. Hoc facite quotiens- 1 Cor. xi
cumque hoc feceritis in memoriam mei facite. Et deinde iterum
additum est. Per singula sabbata mutabuntur coram domino.

susceptum a filiis israel federe sempiterno sicut et lex testamentum sempi-
ternum illud paulus testamentum dicens cum dominus tradens myste-
rium mentem facit. Et nos discentes quantum mutationis quamque dog-
matis dignitatis habeat cum maximo timore et amore attendamus
quia moyses dat sicut dicit esse mensam et testamentum suum et immo
solum quia aaron et filios eius simul ibi esse participes. Precepit
et panem comedi non ubique sed in loco sancto. Dicit autem nobis
sanctus locus primus quidem aula dei, deinde nostra corpora quando sunt
a pollutionibus munda ita autem nobis convenit hec paulus vas
Lcor iii Templum dei sanctum est quod estis vos. Insuper elevans eius gloriam et im-
mensam dignitatem efferens in sublime addit Sanctum sanctorum est de sa-
crificiis domini in ritu perpetuo. Sacrificia sancta est quidem oratio sancta divine scrip-
ture lectio et instructionis ... audio. sancta sunt et breviter dicere
omnia que in ecclesiis dei secundum legem eius dicuntur et aguntur. Sancta
autem sanctorum de sacrificiis dicit de omnibus modicis que offeruntur
et aguntur ad eius gloriam necessario est quia de sacrificiis pro corpus po-
nit. Nam non simpliciter dixit quia sanctum sanctorum est. sed addidit
secundum lxx ipsi non solum qui ab eo sanctificationem habet. sed et
sub presentia non negligenter eam sed ipso sanguine quod sanctum
efficium est ascendente et consiliete. Ecce autem egressus filius
mulieris israhelitis quem pepererat de viro egiptio inter filios
israel inrixati sunt in castris alius vir israhelita. Cumque blas-
femasset nomen et maledixisset ei adductus est ad moysen vo-
cabatur autem nomen matris eius salamyt filia dabri de tribu
dan. Et locutus est ad moysen dicens Educ blasfemum extra miserunt que eum in carcerem donec
castra et ponant omnes qui audierunt manus suas super caput nossent quid iuberet
eius. et lapidet eum plebs universus. Ad mirabilia et inter dominus
nobis legislator tradit in quibus dignum est dicere Quam dul-
cia faucibus meis eloquia tua domine super mel et favum ori meo.
[ps cx]viii v Necessaria enim et minus utilia in magnitudinibus sunt et signis
animantis et apparentibus modo quodam se se monentibus tradit.
Est vero enim sapientia est de qua ait paulus. Quia stultam fecit deus
sapientiam huius mundi et rursus Sapientia huius mundi stultitia
est apud deum. Dicit enim eam que est circa cursus siderum et
motus celi et aliorum nobis incomprehensibilium contemplationem que
apud deum egiptios studebantur. et illa quedam media intimum
et phisica scripsit quam nec moyses in palaciis regalibus
institutus ignoravit sed et regnorum liber dicit Precedebat sapientia iii Reg iiii
salomonis sapientiam omnium orientalium et egiptiorum. Israhelitis
que mulier est divina scriptura intelligitur in proverbiis dictum est
pro xiiii Mulier intelligens benedicitur timorem autem domini ipsa laudet.
que superfluas questiones relinquens adheret timori divino.
Non oportet ergo israhelitam mulierem id est sapientiam spiritalis scrip-
ture exteriori sapientie viro ita ut subiciatur. et cum quis ex eis na-
scitur intelligat eum qui exterior dicitur non solum filium israhe-
litidis sed et filium egipcii esse. cum sapiat intelligat que scripta
sunt et exterioris sapientie se commisceat. et ea que illius sunt de-
creta observare velit. Si autem aliquando hoc fiet. et quis huiusmodi talis
fuerit inter filios intelligens filios israel et in castris quod est ecclesia
quam iacob in figura per somnium videns dicebat castra dei
sunt hec. Et qui est ex israhelitide et israhelita rixentur vi ma-
gnus est et nudus et qui se sapere dei totum dedit et qui dicit sicut

paulus. Sapientiam loquimur inter perfectos sapientiam autem non huius mundi I. Cor. ii
nec principum seculi huius qui destruuntur. Rixerunt autem de verbis aut
dogmatibus contendentes et blasfemavit filius mulieris israhelitide
nomen. fit enim hoc quidem his qui sapientia extrinsecus lesus est Meminerim fa-
cti Vide enim quam nimis sub tilitate sapiens legislator ait Cum hic
blasfemasset nomen. Quid autem tacet. necdum enim quando hoc prin-
cipabat erat natum quia necdum natus erat his qui ex virgine et
spiritu sancto meditatus est de quo dicit Gabriel et vocabunt nomen eius Luc. i
Ihesum. Ipse enim solum facit nomen suum apertius. Paulus autem Math. i
quantum sit hoc nomen ostendens ait Et dedit ei deus nomen quod est Philip. ii
super omne nomen ut in nomine Ihesu Christi omne genu flectatur celestium terrestrium et
infernorum. Quando ergo his qui in sapientia confidit et intendit extra
ri quae dicit parum magnum et maximum parvum et gradus quod
impossibile est exquirit in dubitatione blasfemavit nomen Christi
blasfemat enim filium qui eum prius dicit esse minorem extra castra
necessarie expellitur et ab ex spectaculo ecclesie educitur qui autem audie-
runt ponent manus suas super caput eius ascendentes per caput I. Cor. xi
quia caput viri Christus caput autem Christi deus quia qui filium blasfe-
mavit et patrem in illo blasfemavit et lapidabit eum plus omni-
bus qui occiderunt et dissipaverunt eum qui blasfemavit. Sed et
hec verba legis sanctionis oportune nata quomodo adduxerunt
eum ad Moysen. Sed ipse autem non ex auctoritate agit nec profert con-
tra eum sententiam sed misit eum in carcerem ut dimicaret preceptum
domini. Nam Moysi et lex adhuc quidem habet contra filium blasfema-
tes quod manifestum est ex eo quod frequenter trinitatis insinuat
misterium non quidem aperte nec tam plane de eo loquitur sicut
euangelium. Et propterea cum adhuc mandatorum domini resonavit quorum
illorum maledictus qui dicunt Qui non credit in filium iam iudi- Joh. iii
catus est. Et rursus Si non credideritis quia ego sum moriemini
in peccatis vestris. multaque alia talia in euangeliis prophetis dicta ad
filios ipse loquitur. Homo qui maledixit deo suo portabit pecca-
tum et qui blasfemavit nomen domini morte moriatur lapidibus
opprimet eum omnis multitudo. Sive ille advena sive proximus fuit
qui blasfemavit nomen domini morte moriatur. Notandum hic et quod
conturbet aures multorum secundum editionem lxx precepit homo ho-
mo quicumque maledixerit deo peccatum accipiet qui autem nominat
nomen domini morte moriatur. Ergo blasphemia domini nominare no-
men domini gravius est. Nam ille quidem peccatum accipit solum
modo iste autem et penam sustinet mortis. Quis enim distinctio
est inter deum et dominum. Nonne hic iste ipse est qui dixit Audi israel Deutro vi
dominus deus tuus dominus unus est. Et rursus Diliges dominum deum xi
tuum ex toto corde tuo. Quomodo ergo eum qui maledicit deo
peccatum accipit. Qui autem nominavit nomen domini morte moriatur
velut eum qui contra omnia penis submittitur qui nominat nomen
domini. Invenimus enim Ysaiam exultantem in hoc et dicentem Ysaye xxvi
Domine extra te alium nescimus nomen tuum nominamus. Quid ergo
nomen domini quod nominans sub maledicto et sub pena mortis effi-
citur. Siquidem aliquid latens nomen et quod nos ignoramus
legislator inter dicit quod in scriptura sacra non est manifestum
quomodo quisquam hoc nominet qui non didicerit. Nec ad medium
proferre potest. Vide autem quid nobis deus per Moysen manifestavit

Cum ergo descendisset dominus per nubem stetit cum eo moyses invocans
nomen domini. Qua transeunte coram eo ait Dominator domine deus
misericors et clemens. Non autem hec nobis manifestaret si nos
hec non nominare voluisset sed aliud nunc per preceptum legislator
demonstrat. Illam enim blasphemiam quam sciens quis committit hec
sub pena maximam esse et non venialem vult. Et hec dicit apte
quod in ewangelio dominus ait omne peccatum et blasphemia dimittetur homini-
bus. qui autem dixit contra spiritum sanctum non dimittetur ei neque in hoc se-
culo neque in futuro. Blasphemiam spiritus eam que in scientia dei committitur
appellans. quia scientia domini est peculiaris spiritus ita ut paulus dicit Huic
quidem datur per spiritum sermo sapientie. Alii sermo scientie. Numquid ergo
et nunc intelligis maledicere quidem deum qui non sciendo blasphe-
mat. Unde nec blasphemare eum symachus scripsit. Filius mulieris
israhelitidis scripsit. sed detrahere. Dixit enim Homo qui detra-
xerit deo suo. Et per hoc maxime ostenditur quia per minimam quam
etiam ea de deo que de homine habet in quibus locum habet
detractio dicitur. Viri tu esse peccatum accepit quia deum debet sci-
entiam habere non habet. Nominare autem nomen domini in maledi-
cendo ait eum qui in scientia blasphemat. Hic autem ipsa domini nominant
qui eius scientiam conquisierunt per spiritum. Nemo enim potest dicere dominus
ihesus nisi ut ait paulus nisi in spiritu sancto. Qui ergo scientes blas-
femant. recte sunt moriendi. Sicut a patribus iudicium habent
et appellantur propter hoc cives. sive merito enim didicerunt et ipsa sunt
peccata. Cum nominant ergo nomen domini recte moriuntur. Idem cum nominant
et blasphemant. Vides enim quia et ille israhelitice mulieris qui
nominavit nomen et blasfemavit. penam sibi super induxit. Sed et
hec sanctione quod videtur dubium. Aquila planius edidit. ait
enim Vir quando blasfemavit deum suum et accepit iniquitatem
sibi et denominans nomen domini morte moriatur. Non dixit nominans
sed denominans ut hinc de quo unicuique sermo est simul blasfemare
et nominare ostenderet. Ergo eum qui blasfemat et nominat nomen
domini iudicat spiritus. Ait enim paulus dominus enim spiritus est. Homine mori-
ente eadem legislator precepit. Est autem his qui sciendo blasfemat
sicut semel diximus Qui percusserit et occiderit hominem morte mo-
riatur. Qui percusserit animal reddat vicarium id est animam pro anima.
Qui intulerit maculam cuiquam civium suorum sicut fecit fiat ei
fracturam pro fractura. oculum pro oculo dentem pro dente restituet.
Qualem intulerit maculam talem sustinere cogetur. Qui percus-
serit iumentum reddet aliud. Qui percusserit hominem puniatur.
Equum iudicium sit inter vos. sive peregrinus sive civis peccaverit quia
ego sum dominus deus vester. Multa et hic consequentia legislatorem
dicentem ut intellectum eorum que scripta sunt nostra faciamus.
Quoniam enim nulla dei gloria ex blasfemia aliquid sustinet imminu-
tionem nec sui gratia hos qui eum blasfemant sub tali esse pena
et tormento precepit. Cum autem nos nocuerimus talibus ille bene et
divina iuvamenta faciens quod est hominibus per maximum igno-
rare creatoris et communis benefactoris dignissimam recte penam sub-
didit. Qui percusserit et occiderit hominem sive secundum lex. qui per-
cusserit animam hominis morte moriatur. Et quis hominis percutit
animam nisi cum illicitat ad impietatem. qui eum ad blasfemias
trahit sermones in quibus mentium pessima peccati morte que vere est
mors anime. Propter quod morte mori hunc qui talis est precepit. Hic
tam animam dicas hominis. animalem maxime hominem dicit id est
eum qui non potest intelligere que spiritus sunt. Stulticia est enim

illi et non potest intelligere quia spiritualiter examinatur. Quem qui percusserit morte morietur, sed et si percusserit cum in honore esset
videlicet eum qui more pecoris vivit de quo ait David homo
cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis
insipientibus et similis factus est illis. Reddet integrum id est
animam pro anima. Ulciscitur enim quia peccatorem aut popularem et non
habentem discretionis subtilem de deo errare facit venia omnino
dignus est. Si autem non sic percussit ut perfecte eum ad impietatem
deduceret et ex toto eum errare faceret a deo, omnino aut quedam
ei dixit aut fecit et maculam peccati irrogavit secundum et hanc pe-
nam sustinebit. dicit enim Qui irrogavit maculam cuilibet civium
suorum sicut fecit fiat ei fracturam pro fractura. sive ut lxx tra-
ducunt pro contritione oculum pro oculo dentem pro dente. Sive
enim virtutem quam habuit cuiuslibet sive proximus ille mala do-
cens aut suadens aut scandalizans aut detrahens et calumpni-
ans contemnit sive oculum eius videlicet scientiam virum quodlibet per
dictorum agens cecavit aut dentem id est utilitatem ciborum. dentes enim
cibus spiritualia accipere solet quod ostendit David dicens filii hominum
dentes eorum arma et sagitte et lingua eorum machera acuta. De quo
ait Jacob patriarcha in benedictionibus. Pulcriores oculi eius dicebat
vino et dentes lacte candidiores. Clari enim et apti enigmatum Gen xlix
sermones sunt super lac legale. Necessarie ergo eum quales dicta sunt ali-
quid patiens similem et ipse sustinet maculam in medio videlicet
futuro. Si enim alicuius iudicii nocuit aut contempsit, ipsius contemptum
si scientiam obscuravit eius scientia pro nullo habebitur. Si cibis de-
lectabilibus nocuit et eius sermones infructuosos ei atque inutiles
iudex efficiet efficacem propter quod non dixit sic fiat ei sed sic fiet
ei futurum iudicium innuens in quo iudex reddet unicuique iuxta
opera sua. Quod si quis eorum hominem percusserit perfectum in fide et con-
firmatum hoc enim ipse est homo propter quod dixit David homines et
iumenta salvos facies domine homines dicens eos qui agunt que
perfecta sunt. Iumenta imperfectos et idiotas. Percussit autem mortaliter pla-
ga videlicet que trahit ad impietatem et hic morte moriatur. Non
enim si ydoneus fuit ad repellendum maliciam qui peccavit habuit
aliquibus satisfactionem ideo parcet peccanti et multomagis sub pe-
na erit. quia et eum qui potuit resistere ei occidit. Quemadmodum
sicut vos inquit sive pastores sive cives peccavit quia ego si
dominus deus vester qui dixi. quia quicumque hoc in capite eorum qui
iniuste docti sunt ab eis qui primus et apparentibus factas fecerunt
spirituales. Commune autem contra utrosque penam diffinit et infert ego
ego dominus deus vester qui dixi quia quicumque scandalizaverit unum Math xviii
de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur
mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Non
enim hec verba distinxit sed dicens quicumque omnis pene subiciat propter
quod et paulus dixit. Qui autem conturbat vos portabit iudicium Galat v
quicumque est ille idest sive parvus sive magnus sive scientiam habens
plurimam sive parvam sive multa didicerit sive pauca. sive civis
fidei sive pastoribus. Quia autem hec ita se habent necessaria erat
moralis et litterae sanctionis. que enim capiebant audire, si quis Math v
percusserit te in maxillam dextram prebe illi alteram quia eo
repellit malivoli virum siquis hoc plenum exactum erat et non
ipse agere. Recte ergo eis oculum pro oculo dentem pro dente dice

Lebatur ut ictu alterne pene a violentijs et homicidijs abstinent.
Locutusque est moyses ad filios israel et eduxerunt eum qui blasphema-
rat extra castra ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filij israel sicut pre-
ceperat dominus moysi. Ergo non tibi sufficit eum qui animam hominis percusserit
aut pecoris aut hominem quem et uel hic vel hoc precepit illum esse secundum
legis contemplacionem ostendimus qui etiam ad blasphemiam percusserit deo
eius aut exprimens aut tale aliquid aliud agens. Eius enim ordo
sanctionis plus hec et absque ulla dubitatione demonstrat. quia de
his qui maledicunt deum aut blasphemant papiens coniunxit his
eum qui hominis animam aut angelus aut hominem hominum percussisset et non
solum sicut illi et hunc pena mortis induxit. Sed explanans quod
una legum ea que dicta sunt intencione; rursus addidit qui bla-
sphemauat penam quam omnis multitudo obediens legi exhibebat
Audiuimus enim quemadmodum de castris eduxit eum qui blasphemabat
lapidibusque eum opprimi precepit propter indignacionem et opus addidit
ut legislator tibi etiam hoc punicio ipso confirmatio ostendit ut et tu deum blas-
phemare timeres et fugeres illud timens potius magnitudinem. quod non
solum principes sed omnem multitudinem vindicare precepit. Communis
enim debet esse omnibus contra blasphemos pugna, quia communi nostro
benefactori communi nostre uite ex quo omnes et esse et bene esse ha-
bemus detrahere temptant. cuius quidem glorie nichil nocentes. nos
aut ab eo separare et expellere uolentes. Locutusque est dominus ad moy-
sen in monte synai dicens. loquere filijs israel et dices ad eos.
Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo uobis sabbatizet sab- De anno vij^mo re-missionis
batum domino. Sex annis seres agrum tuum et sex annis putabis vi-
neam tuam colligesque fructus eius septimo autem anno sabbatum
erit terre requietionis domini. Agrum non seres et vineam non pu-
tabis. Que sponte gignit humus non metes et uuas primiciarum
tuarum non colliges quasi vindemiam. Annus enim requietionis
est terre sed erunt uobis in cibum tibi et seruo tuo ancille et mer-
cenario tuo et aduene qui peregrinatur apud te iumentis tuis et
pecoribus omnia que nascuntur prebebunt cibum. Terram quam
et deus nobis dare decrevit et nobis expedit accipere ex qua veram
uitam congrue possimus id est conuersacionem bonam, que est secundum
eius legem atque mandata nobis dedit de qua ait dauid. Do-
ce me facere voluntatem tuam quia tu es deus meus. Spiritus tuus
bonus deducet me in terram rectam. hanc si intrauerimus sex annis
serere nostrum agrum et putare vineam et colligere fructus qui ex
ea nascuntur possumus id est dum sumus in uita hac et mercatura hac
insensibili sumus quia sex dierum numerus recte significat quia
in sex diebus constituta sunt que uidentur animo, septimo autem
anno sabbatum et requies erit terre. Nudo enim intelligibile
nostrum venit sabbatum id est primus seculi requies de quo ait pau-
Hebre 4 iiij° lus. Ergo relinquitur sabbatismus populo dei. Quem signat dies
Genes ij° vij^ma quia vij^ma die requieuit deus ab omnibus operibus suis.
In debet insensibilibus propter ea tunc operacionis non est tempus et id
nec agrum legis tunc sere nec euangelicam vineam et id-
sumus. Agere enim a nobis lex recte intelligitur vineam putare pos-
hic iunior populus emulus est qui imaginem ipsi induit. quia semper filius
luce xv agere intellectu operacione legis recte dicitur. Vinea autem euangelica
sine aliqua dubietate predicacio est. Xpus enim ei operacionem et ma-
Joh xv teriam dedit qui dixit. Ego sum vitis vos autem palmites
pater meus agricola est. Nec ergo colligere lex sua aut euangelica

mandata post exitum de hac vita aut sufficitum potuimus. sed nec
ea que sponte nascuntur metet id est nec quecumque naturalis lex ad operationem
cum hominibus suggerit. Hec enim que sponte gignuntur quia extra me-
ditacionem librorum et omnem doctrinalem auditum suggerit et co-
hortatur que sunt utilia et cogitationes nobis adiuvantes animam
prestat. Sed nec uvas primiciarum sume ut lex uvam sanctificationis
vindemiare tunc necesse habemus. Et que sanctificationis uva sunt
qui imbuti sunt Christi misterio. qui exprimentes de Christo prophetiam
perceperunt. Lavabit in vino stolam suam et in sanguine uve pal- Gen xlix
lium suum. Huius sanctificationis uvam non vindemiabimus illic. Illud
misterium quidem divinum videbimus etiam tunc sed cum maiori
gloria nullius sensibilis rei sicut nunc egentes. Unde legislator quo-
que uvam commemorans Christus ait. Hoc sumite bibe quidem in regno Luc xxii
nobiscum sed novum promisit. Hoc ergo sabbatum id est regnum fu-
turi seculi in quo iudicium tamen requiescimus. Cum enim tunc
probabis non sit nunc tempus habemus operari que operanda sunt. Unde
et quinque fatue virgines que vocate ut intrarent ad regales nup-
cias oleum ambulabant emere sicut ignorantes tempus exclusae sunt. mth xxv
Sed erunt nobis in cibum tibi et servo tuo ancille et mercenario
tuo et advene qui peregrinatur apud te iumentis tuis et pecori-
bus. Utique enim quod operati fuerimus horum ubi fructum per- luc
cipimus et illud psalmi nobis aptabitur. Beati omnes qui timent
dominum labores fructuum tuorum manducabis beatus es et bene tibi erit.
Beatitudinem enim describit futuri seculi in qua beati quidem cum quem-
admodum inveniemus. Beatus enim ait qui comedit panem in regno dei. luce xiiii
Multo magis habuit Christum est et servos habere et ancillas et mercenarios
et advenas et pecora sive secundum lex et bestias. Preceptis enim hec
disciplinatum exhibeant nobis in regno dei qui facti sunt domi-
ni quidem et ancille quatenus nobis ad disciplinatum semetipsos
subdiderint vel a nobis empti fuerint de exteriori sermone. Merce-
narii autem nunc / quia nobis invitati sunt. Non tam tantum eos
iam ut et servi et ancille nominentur advene sive ut lex inquilini
adiacentes nobis. Neque enim dixerunt inquilinos sed inquilinos
adiacentes ad te. Quotquot in vita ista per prophetam quasi in-
quilini sunt non tamen exterioribus adiacent sed nobis qui heredi-
tatem ingressuri sumus et possidemus eam et que ad eam pertinet.
Sed et si quidem que ideo tamen sive popularem innanimum. Hi enim si
iumenta iusti et si quem infidelium vel impiorum qui certe pe-
cora vel sicut lex bestie nominantur mansuefacientes relinquerent
pluvias et ad terram venire mitem fecerimus. Et bestias agri dici-
de quibus dixit david inter montes transibunt aque potabunt
eas omnes bestie agri et hii qui fructus terre bone que a deo tradi-
ta est nobis communicacionis sicut diximus intelligibili saturati re-
medium inrequiem futuri seculi predicte terre percipientes fructum
delicias propter quod ecclesiastes docebat opera ad exitum opera tua
quia post exitum ~~tuum~~ tangere quidquid operatum non licet Iohannis vi
Christus autem ait. Operamini non cibum qui perit sed eum qui per-
manet in vitam eternam quem filius hominis dabit nobis. Hinc quidem
opus hic in futuro autem fructus est. Vere enim si quis vacuus hinc
ambulaverit in manibus illic ubi tempus iam non est colligendi non
thezaurizandi non operandi sed hec perfruentur hec fruentur
que hic operati fuerimus. Quibus super edificiis legislator

et sequentia subaddidit. Annumerabis quoque tibi septem ebdomadas annorum id est septies que simul faciunt annos quadraginta novem et clanges buccina mense septimo decima die mensis propiciationis tempore in universa terra vestra. sanctificabisque annum quinquagesimum. et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre. ipse est enim iubileus. revertetur homo ad possessionem suam et unusquisque redibit ad familiam pristinam. quia iubileus est et quinquagesimus annus non seretis neque metetis sponte in agro nascentia et primicias vindemie non colligetis ob sanctificationem iubilei sed statim oblata comedetis. anno iubilei redient omnes ad possessionem suam. Sic interrogandi sunt iudei si septimam sicut ipsi dicunt diem legislatoris honorans vacare in ipsa ab agri operibus aliisque talibus precepit. cur gratia et quinquagesimo anno cessare ab operibus precipit. Si enim ebdomadas ebdomadarum. id est novem et quadraginta numeri annos colligitur non oportebat quinquagesimum vacare nisi forsitan aliquid significaret et misteria legis exponeret. que nec dum tempus erat aperte propter auditorum infirmitatem aperiri. Que sunt autem hec: audi. duplex quedam infertur a deo omnium [illegible] consummacio. una quidem uniuscuiusque nostrum. alia autem communis humani generis ipsorumque hominum atque que nunc est conversacione constituunt. Sed nec quando uniuscuiusque nostrum consummacio fuit tempus nobis aperiendum erat. nec quando omnis et hec [illegible] sciencter legem dans. deus quippe erat [illegible] nobis innuit et superioribus sibi. Inferiorum quidem uniuscuiusque finem reservans. hic autem consummacionem totius temporis humani mundique insinuans. Annumerabis quoque tibi septem ebdomadas annorum sive ut lex septem quas numerabilis per reaquiret annorum sabbata aut precedentibus [illegible] [illegible] coiderunt. Et quid hoc est. septem enim ait ebdomadas annorum septies et septem ebdomados annorum quadraginta novem annum. Prima enim in ebdomade dierum. totum seculum humanum dividitur quando hic ipse in se iterum ipso multiplicata fuit et tota secula completa fuit voluntatis cuius tempus creator diffinivit. Dum semetipsum volvens ad finem pervenit. Et propterea ille finis temporis ebdomadarum recte appellatur quadragesimus nonus annus est. Sed oportet etiam se[quentem] collectionem quinquagesimum sicut ait hic legislator succedere in mortuorum resurrectione. Post enim finem resurreccio sequitur. Que quomodo et quemadmodum procedat dicit quidem Paulus. Similiter autem et legislator prioribus subdidit verbis ait enim. Et clanges buccina mense septimo in universa terra vestra. Illam tubam significans de qua Paulus scribit Chorinthiis dicens Quoniam ipse dominus in iussu in voce archangeli in tuba dei descendet de celo et mortui qui in Christo sunt resurgent incorrupti. Oportet enim mortuorum resurrectionem prefigurantem eos precedere tubam. Unde in quadragesimo nono anno in quo communem diximus consummacionem se[culi] tuba canere precepit. In mense autem septimo decima mensis propiciacionis tempore clangentes buccina in universa terra vestra recte propter propiciacionem manifestans quia propter bonitatem erga nos et dileccionem erga omne genus humanum communis resurreccionem dispensat misterium impendens adam qui per inobedienciam inimiciam dei conceptus est. Si enim misertus [illegible] ne fuisset non enim a corrupcione terrena liberasset. Dicens autem dixit omnem terram quia communis erit humani generis resurreccio per septimum

de Iubileo
i Cor. xv. i Thessalonicen. iiii

ante incesem et decimam diem eum qui hec egit videlicet xpm
intelligimus Mense autem septimo q etatis mundi venit annorum mense
primum etatem eum qui fuit in paradiso secundum usque ad diluvium tercium
usque ad abraham quartum usque ad tempus quo descensum est in
egiptum . quintum usque ad captivitatem in babiloniam . sextum
usque ad adventum xpi . septimum ipsum domini adventum nam
et si non omnes hec differentiam quidam in se etates . habent tamen tame
tamen signa sicut menses habent Sed decima dierum pertica addi
dit quia in perfectione perfectus quippe numerus est decimus ipi
aaron intrat per curtinam atque passionem xpus perficit Unde et
enim quam moyses precepit immolari perfecta esse et decima die sepe
ri precepit hominem gerentem imaginem Deo nobis in fine est
; quid autem hiis addimus Sanctificabitis annum quinquagesimum et vo
cabitis remissionem cunctis habitatoribus terre tue Lex autem ad
dunt annus remissionis erit vobis significatio . hec sanctificabitur
id est in scemonia sunt expectare et sancta de eo cogitare Sed et sancto
mores in eo corrigite remissionem intendens illum qui dixit Pacem meam l. Ebre 4 xij
sequimini cum omnibus et sanctimoniam cum omnibus ; sine qua nullus
videbit deum Sed et omnibus qui sunt in terra remissionem annunciamus
placato cui nos propter adam sententiae Significatio hec est signum est
enim mortuorum resurrectionis xpi mediator per quam vincit inimicum omnia
subiciens sibi et destruens mortem quemadmodum paulus ait l. Cor xv
Oportet enim eum regnare donec ponat inimicos sub pedibus suis
Novissima inimica destruetur mors Sed significatio hec per evan
gelicam predicationem efficitur xpus enim adveniens eam significavit
atque predicavit Tunc redibit homo ad possessionem et unusquis l. suam
que revertetur ad familiam pristinam vel sicut lex ad priam
suam Possessio enim nostra est et inceptio future seculi Enim illa
non ad tempus sed in perpetuum possidebimus et nec nunc quidem hinc
nunc autem illinc sed semper omnifariam est firma et que non potest
auferri possessio regnia dominus dicebat Thesaurizate vobis mth vi
thesauros in celo ubi nec tinea nec erugo corrumpit nec fures
effodiunt et furantur Sed et ad familiam pristinam redimus vel
sicut lex ad priam nostram quibus habemus Manifesta est enim
quedam amenitas hospitalitatis patria sive familia tum
abraham post Manifesta castorum et filiorum principes est
Manifesta zelatorum viros lectas per malum tenet quia
hereditatem percipimus quidem horum que hic sunt remissio et
significationem contra mortem mediationem facta sunt in quinquagesimo
anno qui post ebdomadem ebdomadarum id est post temporis
finem veniet sicut semel ostensum est Tunc non possunt
seminari neque meti sponte in agro nascentia nec primicias vin
demie colligi Neque enim tempus est in quo nobis per operationem
congruarum aliquam sementem qua in hac vita ad congre
gandum in celo futuro sed secundum hiis que hic operati fuimus Et
perfecta subdit Sed statim oblata comedetis Et
de campis comedetis que nascuntur in ea id est parata que hic
seminantur nec que colliguntur sed aliunde presemiata et pre
parata Illud est enim tempus de quo ait david Tu reddis
unicuique secundum opera sua Sed quod in finem presentis san
ctionis eius redeunt omnes ad possessiones suas dicit
Anno iubilei vel secundum lex diuine remissionis omnes redeunt l. significat
omnes ad possessiones suas Evidenter hiis lex per hac que
nunc dicta est contestatur omnia vel si hinc recessimus usque ad annum
remissionis qui est significationis usque ad communem videlicet consuma
cionem et mortuorum resurrectionem quam xpus operatur quando integre surgit
contra inimicum et mortem trophea ad possessionem suam ad hereditatem
tem videlicet nemo redire potest Propter quod

de vij etatibus

l. meus

I Thes iiij — et paulus ait Nos qui vivimus non preveniemus eos qui dor-
mierunt Nec iusti qui vivi appellantur mortuos precedunt sed
ciij — omnium iudicium erit commune Et bonitatis simul ad competencia sibi
loca transmittuntur Bene autem redeuntes ait quia adam ambulantes
agno et venimus cum non essemus prius Quando autem venerit
ad eum tunc esse incipimus sed cepimus quidem esse tamen
ex quo adam creatus est Specialiter autem unusquisque ex quo
in ventre matris plasmatus est dicit enim Qui format spiritum ho-
minis in ipso Ad deum tamen venimus racionale apiscendo et con-
Philip. I — dicionis ente propter quod et paulus dicebat Coartor aut ex duobus
desiderium habens dissolvi et cum christo esse Quod vero integre
unum cum sciencia perveniat idem ut possessionem bonorum et que
familiis suorum commemoretur invenimus atque possidemus
Tunc enim terras sicut diximus possessiones immobiles tunc
hereditatem accipimus propter quod et numerabis tibi vii tem
Ebre iiij — ebdomadas sive vii numerabis tibi metipsi requies annorum — Requies
in huius legis exordio legislator dixit Ubi quidem dicit et
horam illam numero comprehendere possumus. sed ut quemad-
modum mancantes finem numeri expectant sic nos non solum
I Cor xv — specialem vitam sed in communi recipiamus consummacionem in qua
terrenam corruptionem relinquentes ad supernas possessiones que
sine labore sunt transmittuntur Et ad requiem seculi futuri
quam quinquagesimus annus significat dictus Unde et Salo-
Eccl. xi — mon in pluribus dixit Da partes vii necnon et octo ut ad consumma-
tionem quam septenarius numerus significat intendamus et ad consumma-
cionem futuri seculi Illam enim octava dies significat et ad regi-
et christi resurrectio post septimam diem sabbati propter quod
ex qua substantiam sumit universalis mortuorum resurrectio maxima facta est

Quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo ne contristes fra-
trem tuum sed iuxta numerum annorum iubilei emes ab eo et iuxta sup-
putacionem frugum vendet tibi Quanto plures anni remanserint
post iubileum tanto crescet precium et quanto minus numeraveris
temporis tanto minoris et emptio constabit Tempus enim frugum
vendet tibi Nolite affligere contribules vestros sed timeat unusquisque
deum suum quia ego dominus deus vester. Esse aliquam vendicionem que sine
argento contractus fuerint aperte nos ysaias docuit dicit enim
Ysa lv — Omnes sicientes venite ad aquas et qui non habetis argentum
properate emite et comedite propter quod et dicebat petrus
Actuum viij et — symoni Pecunia tua tecum sit in perditionem quia donum dei existi-
i petri — masti pecunia possideri Bonum est vere bonum est quod spiritale est
non tamen cum possessionem fas sit pecuniis adipisci Talem et nunc
vendicionem et possessionem spiritualem lex proponit Dicit enim Quando
vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo id est si aliquam doctrinam
aut dederis aut acceperis id est aut docueris aut doctus fueris Hec est
enim bona possessio que ad possessionem futuri transmittit seculi Bene
aut commixit Quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo
Alterutrum enim sunt divine alterutrum possessio discipuli atque doctoris Nam
demonstrat paulus corinthiis scribens Quia gloria vestra sumus
ii Cor i — sicut et vos nostra in die christi iu Ne contristes fratrem tuum id est ut
non per vim discipulis imperavimus sed que eis sunt possibilia id est
II Cor viiij — que ei non possibilis est illa quidem De quo dicit paulus Qui — I Cor vii
statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem

aut habet sue voluntatis et hoc iudicavit in corde suo custodire v-
irginem suam. Convenit ei qui non capit virginitatis verbum. Idem
enim dixit: Et qui tradit nuptui virginem suam bene facit, et qui non
tradit melius facit. Et rursus: Si quis autem turpem se videri existi-
mat super virginem sua, quod sit super adulta et ita oportet fieri, quod
vult faciat, non peccat, nubat. Et rursus: Melius est nubere quam
uri. Idem et decimam virtutis eam que secundum possibilitatem est nobis ipse deus
exigit, et in alterutris ministrare vult. Nam phariseos reprehen-
debat, imperare gravia aliis precipientes; dicit enim: Alligant onera gra- Math. xxiij et Luc. xj. Alligant
via et importabilia et imponent ea in humeros hominum. Prius ergo
conspicienter legislator hoc dicit. Sed iuxta numerum annorum iubi-
lei emes ab eo. Vel sicut lex secundum numerum annorum per significationem
[illegible] approximo significationem secundum quod iam dictum est
decursum annum intelligens et que ad eum pertinet annunciatione
evangelica predicatio que nobis futura erit post mortem [illegible]
requiem quam iubilei signi ficavit. Ex quo ergo significatio hec sit [illegible]
durum portat iugum nec onus grave gerit, sed secundum numerum
annorum, hoc est secundum suam virtutem, quia anni hominis etatem [illegible],
[illegible] ex qua manifestus sit quis quid possit secundum corpus. Quod
magis explanans subdidit: Iuxta supputationem frugum ven-
det tibi. Secundum quod habet virtutis operari et fructificare, reddat ma-
gistro fructum [illegible]. Quanto plus anni remanserint post
iubileum, tanto crescit precium, et quanto minus numeraveris
temporis, tanto minoris et emptio constabit; tempus enim frugum
vendet tibi. Si post multa opera multum fructum exigens, si autem
paucum, parvum. Nam hic quidem tricesimum, alter autem sexa-
gesimum, alter vero centesimum fructum ferre exigit. Hec negligenter Nec
hoc a legislatore sed [illegible] studere. Nam ait enim: Nolite affligere
contribules vestros, sed timete unusquisque dominum suum, quia ego
dominus deus vester. Non affligat homo contribulem, id est non ei grave
onus imponat et super virtutem eius, sed timeat unusquisque dominum suum,
qui dicit: Tollite iugum meum, quia suave est et onus meum Math. xj
quia leve est esse dicitur. Hoc autem idem qui [illegible] apostolus preceptum Math. xix
et dixi: Non omnes capiunt, sed qui potest capere capiat. Sic unum-
quemque exigit secundum virtutem suam. Et hec quidem [illegible] con-
templationis spiritus habet; autem et littera non parvam instructionem.
Comparati enim pretio et in contractibus sensibilibus et nullatenus
gravare quempiam. Neque [illegible] vult esse vel de pauperum necessi-
tatibus negotiari nec studere seu festinare possessiones [illegible] domum
sibi conquirere, domum domino communicare, agrum agro apponere, sed tribue-
re opus habentibus, et paulatim quam dederint de fructibus re-
cipere qui de agris colliguntur. Ipsum enim debitum donare et non
hoc quod mutuum datum est recipere perfecte hoc virtutis est, quia
non omnes capiunt; qui autem capiunt, beati sunt. Facite precepta
mea et iudicia custodite et implete ea ut habitare possi-
tis in terra absque ullo pavore, et gignat vobis humus fructus
suos, quibus vescamini usque ad saturitatem, nullius impetum for-
midantes. Maxima ad aures nostras spiritus dei cautelam prestare
videtur, ne forte enim dispendere anima secundum numerum annorum, id est
[illegible] fructus intelligibilium possessionum, videlicet virtu-
tum exigentium, reprimatur, et ad [illegible] reclametur ipsaque

condescensio nobis noxia fieret. Facite precepta mea et iudicia custodite
et implete ea. Nullatenus enim nos uitare licet infirmius a legis operatione
sed operari procul dubio, etiam si secundum virtutem multam virtutem aut nostram con-
sciencia nostra tribuat sicut ait paulus. Cogitacionum inuicem accusantium
vel excusantium. Omnes ergo iusticias dei omnia eius iudicia prius custodiamus
et postea faciamus. Custodiamus non corrumpentes intencionem eorum sed di-
ligenter custodientes et inmutabiliter. Velut siquis elemosinam operari
uult non proximo nocens operetur, neque si pauper est ipse rapiat diuiciarum
pecunias ut prebeat pauperibus. Deus enim elemosinam ex iusticia offerri
uult. Hoc autem inuicem quoque mandatum diximus ut prius eius intencionem
et finem custodiamus et sic in eorum operatione perficiamus. Tunc enim in
terra intelligibili confidenter habitabimus in diuina videlicet lege
spiritalis scripture et bone conuersacionis quam nobis deus possidere et
colere precepit quibus vescimur usque ad saturitatem et nullo impetu
formidinis. Qui enim custodit intencionem legis et operatur, hic eius
colliget fructus et comedet eos ad saturitatem et sine formidine in
ea habitat quia legislatoris intencionem non transgreditur nec contrarius
sibi est contra legem in lege dei conuersatur. Quod si dixeritis quid co-
medemus anno septimo si non seuerimus neque collegerimus fruges
nostras. Dabo benediccionem meam vobis anno sexto et faciet fructus trium
annorum. Seretisque anno octauo et comedetis veteres fruges usque ad
nonum annum donec noua nascantur edetis vetera. Unde dignum est ut
prius inueniamus id est de utilitate littere hoc intendendum est atque singu-
larum sectandum. Dicturum enim anno requietionis terre percipiens non
uult deflere neque conturbari eos qui legem percipiebant quid co-
medant aut unde comedant. Sed ait dabo benediccionem meam
vobis quia quia non in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod
procedit de ore dei. Quoniam et christi mandatum quidam tanquam impossibile
et laboriosum accusant quia dixit Non cogitetis in crastino. Ecce nunc
etiam lex similia precepit et de integris tribus annis iubet non
cogitare eos qui intencionem legislatoris intendunt. Propterea per tres an-
nos [illegible] consummacionem et communem resurrectionem atque retri-
bucionem que est post resurrectionem necessarie intelligimus. Primo quoque
enim horum comedemus quecumque hic operati fuerimus propter quod ait Quod
si dixeritis quid comedemus anno septimo id est in [illegible] consummacione
consummacione. Manifestum est enim quia et in communi in qua resur-
rectio fit et in retribucione eiusdem [illegible] habebimus diuini quod-
tibi de his deus responsum per legem dat: Dabo benediccionem meam
vobis anno sexto et faciet fructus trium annorum. Benediccio
patris filius est. Ipse enim maledictum [illegible] a deo dispersi
dit [illegible] quod et in eo [illegible] nos benedicta dauid psallentes
[illegible] benediccionem domini super vos benediximus vobis in nomine domini.
Nomen domini filium dicentes euidenter, quia quemadmodum nomine manife-
stat unumquemque etiam qui non videtur. Sic et christus apparens
cognoscere fecit patrem in semetipso quamuis inuisibilem. Hic in
sexto anno venit tamquam in perfectione. Hanc enim senarius numerus
significat, quoniam ut in nouissimo tempore cursus reformacio perueniret
sicut diximus in sexto homo formatus est. Quamobrem quemad-
modum formacionis sexta dies fit sextus annus reformacionis
recte appellatur. Quod autem illa sextus dies, sextus autem
hic annus dicitur, hoc ideo quia multa in transformacionem nostram
et reformacionem temporis decurrerunt spacia. Ergo non frustra
sexti anni legislator meminit. Sic hac enim christus veniens
dedit nobis atque intemporales fructus quibus [illegible] [illegible] [illegible]
consummacione et in communi resurreccione atque retribucione

mth xxvi [illegible]
q̃n custodient [illegible] [illegible] [illegible] fructus [illegible]
Deutero viii math iiii
De ore
math vi
mth xxv
mth xix
opte

mitteri possimus (possimus) pessime prestans humano generi habundantiam fructiferae
ubertatis. Et tantum hii qui circa horam undecimam conducti sunt ad operandum Math. 20
cum illis qui mane conducti fuerunt denarium acceperunt mercedem. Nam
est autem contrarium his quod sequitur. Ait enim: Seretis anno octavo. Quod
quinquagesimum appellat. De quo in precedenti sententia dicit: Iubileus est et quin-
quagesimus annus; non seretis neque metetis. Quamvis ergo hic cum sese
habet putas hec contraria sibi legislator dicit. Sed aliter semel hic intel-
ligamus ut neque littera contrarietatem habeat et contemplationi consona-
tem inveniamus. Supra: Non seretis ergo neque metetis de quinquagesimo dicitur
ne semen septime ebdomade sententie vacare oportebat. Hic vero quinqua-
gesima dicitur quod supra cum seminaretur et supra hoc prohibetur. Itaque in
in septima ebdomade quam diximus esse communis consummationis etiam
perseverat omnino aut operari lex precepit. Sicut ergo nos littera non ad
se intendere sed ad intentionem legislatoris compellit ut solvetur ea que
videbatur esse legum contrarietas. Sic debuit et de contemplatione con-
sona existimare intentionem interpretationis spiritalis. Seminat enim anno
octavo scilicet in iudicii futuro non enim unquam tunc seminat. Hoc enim non fas non est
sed et impossibile sicut semel diximus. Sed nec qui in septimo seculo
sunt enim quia etiam hoc prohibitum est. Sed quod quod in sexto in quo bonum
nobis semen Christus veniens dedit quicumque semen hic proiciunt ex
primi bonum nobis florebit messis. Inde messoria retribuentur. De qua aut
David: Venientes aut venient cum exultatione portantes manipu-
los suos. Et Paulus: Qui seminat in benedictionibus de benedictioni- Galat. 6
bus et metet. Qui seminat in carne de carne et metet corruptionem.
Qui aut seminat in spiritu de spiritu et metet vitam eternam. Huiusmodi quia
seminare in octavo anno in seculo iudicii futuro necesse habemus. Sic-
enim conveniunt nobis que sequuntur: Et comedetis veteres fructus
usque ad annum nonum donec nova nascantur edetis vetera. Lex aut:
comedetis vetera veterum. Non multiplicat vetera, sed vetera veterum.
Quia queadmodum diximus non solum mox ut hinc egredimur quod
est annus septimus sed et resurrectionem mortuorum que est annus octavus
etiam nec non in retributione quam annum nonum accipimus. At quidem
unum est fructum filiorum dividatur in predictos ordines comedimus quo-
usque opati fuerimus. Et propterea dicitur: vetera veterum ad tanta
secula que continent numerum computata. Si attenuatus
frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit propinquus
eius redimere quod ille vendiderat. Sin aut non habuerit proximum
et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire computabuntur fru-
ctus ex eo tempore quo vendidit et quod reliquum est reddet emptori
sic quod recipiet possessionem suam. Quod si non invenerit manibus
eius ut reddat pretium habebit emptor quod emerat usque ad
annum iubileum. In ipso enim omnis venditio redditur ad dominum
et ad possessorem pristinum. Varia etiam nunc nobis legislator
ex parte ponit non qualibet sed maxima sapientia si quis
intendat plenam. Nam et quis sit nostra substantia et possessio
et quomodo eius partem alienamus quo rursus recipimus per ordinem
docet. Unusquisque enim hominis possessio bona conversatio est quam sortitus sumus
a deo. De qua Paulus dicebat: Unusquisque in qua vocatione vocatus est
fratres in eadem maneat apud deum. Hic enim virginitatis, ille aut castum
coniugium, alter vitam iustitie. Hic aut clementie remotione et causarum
hic sacerdotium, ille pauperum patrocinium. Alius alia unusquisque secundum

septime ebdomade
serant de quo messe
in quinquagesimo anno
proventura erat. Hec
enim satio etsi in pre-
cedenti anno et qua-
dragesimo preveni-
bat in quo maxime
erat in septime
ebdomade

In hoc loco intrant
incipit ex propter

paupertatem intuitum possideat, sed quando propter desidiam cogitationes nostre infir
mate fuerint tunc ex parte de ipsa cademus possessione. Propterea quod
lex si pauper factus fuerit dicit dicunt. Que quoniam nobis post ex
cessum satiari poterit diffusius partes ubi ipsa dimiciens ‖ Regula si excedit similitudinem sensu militaris fit
Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit
propinquus eius potest redimere quod ille vendiderat. fratrem
enim consanguineum lex intellexit. Itaque enim simpliciter secundum lex
dixit frater tuus sed addidit et qui fratrem. De illos quippe inimi
cis de quibus Johannes epistola scripsit Si enim fuissent ex nobis
mansissent utique nobiscum. Omnia quae sunt quidam falsi fratres sicut
hereticis adherentes et pietatem ecclesie cuferentes nomen de qui
bus Paulus ait periculis in falsis fratribus. Non autem hii sunt ‖ ... et xxiiij ... omnes
ipse alias annomet hereticum sed et Johannes. Si quis venit
ad vos et doctrinam hanc non afferet non suscipiatis eum in do
mum nec ave ei dixeritis. Nos autem corrigite quibus sociari nos
licet nullo possumus modo, ad horum ante dyapostolus ait, Si at
tenuatus frater tuus sive secundum legem lex. Si ad paupertatem per
venit frater tuus qui est fratrem fratrem nostrum et qui nobiscum ve
nit intellexit consanguineum in ... cogitatum quando venit petrum in
paupertatem labitur et pauper vere est qui divitias perdidit spirituales;
Sicut quasi ille de quo david dixit Tu eum qui in cogitacioni
bus peccatorum constituitur erat exponeret hominem Egenus sum
ego et in laboribus a iuventute mea exaltatus autem humiliatus aut
sum et conturbatus. Quando ergo fit qui talis est partem ipse bo
nie possessionis que ei forte obvenerat vendidit cogitacionem
peccati subscriplens vendit eam sicut ad usato suam metem Galaad.
Inducunt deus iudeis dicebat Ecce petrus unus vendidit este
veniet affinis et propinquus eius secundum spiritum cognatus et amicab
ilis et legem cogitationis operibus ostendens et liberabit venditionem
fratris sui illud implens quod Paulus iubebat fratres
si occupatus fuerit in aliquo delicto vos qui spirituales estis ‖ Galat vi et ...
huiusmodi instruite in spiritu mansuetudinis considerans teipsum
ne et tu tempteris. Alter alterius onera portate et sic adim
plebitis legem Christi. Si enim in virtutem onera exhortationibus
commonitionibus oportunis et consiliis portaminus liberare fratrem
a paupertate possumus et redimere quam ipse ex negligentia pos
sessionis cuius debeat vendidit et in modo quodam fit eius
bus possessio. Si autem aliquem non fuit proximus vel propinquus
forsitan enim non ostendit opportuno tempore erga alium compas
sionem et ut ipse ei spiritualis affinitatis ius servet. Aut for
sitan hoc quod contigit suggerere ais qui secundum spiritum sunt
taciut frater aut manifestius complicatum. Nunquam qui abscon xxvij
dit sua passioni nec accipiens itaque in mente medicamenta
ipse semetipsum salvare debet et pauper sibi sustinere redimere et
Propter ait. Sin autem non habuit proximum et ipse pretium
ad redimendum potuit invenire computabunt fructus ex eo
tempore quo vendidit Et quod reliquum est reddet emptori
Sicque recipiet possessionem suam. Aliud ego verum idoneum
est aut potest ex desidia aut ... mentem venditam

liberare ut non ex toto pereat et ab alienante ipsi mira bona exactio
repellens quecumque inventi fuerimus in mente peccantes Oportet
cogitare quantum temporis per dictas mentes ei qui solet eas cogitacionibus
illicitis malle emere et in servitutem redigere vendidimus placen-
tes ei et consencientes et reddi ei quod reliquum est Vel secundum lex
quod habet Verum enim dixerunt quod reliquum est sed quod super
habet intractatum valentior vincimus et liberemus mentem nostram
Et si ubi ira deperdimus nostrum avaricie cogitatus invasit nos con-
ferimus mentem nostram ut eas etiam que de iusto sunt pecunias et
possessiones despiciamus Si castrimargie captivitatem suggessit
nos intemperancie ieiunii districti et omnium ciborum continen-
ciam compensemus Erit enim possessionem nostram recipere a maiori
[illegible] que emeramus possimus temporibus ut reddat precium Si autem — t possimus
hoc factum non fuerit temporis emptionis dicte / Et si non invenerit
manus eius ut reddat precium / Oportet enim sicut diximus quando
nos penitentes quibus propinquus sollicitus admonuit quomodo ma-
las cogitaciones sine dilatione repellamus subsequentes cogitacionis
exactionem ex qua liberari possimus hucusque reddi fuerimus male alienas-
se habebit emptor quod emerat usque ad annum iubileum In ipso enim omnis
vendicio redit ad dominum et ad possessorem pristinum Si ergo neque per fraternam
caritatem neque per aliquam illicitas nostras cogitaciones emendavimus et con-
primus quod de nostra possessione alienatum est dampnabitur eius
qui eam per negligenciam nostram possidet usque ad opus enim penitencie pervenitur
et naliter intelligibilem nostram possessionem recipimus nisi in tempore iubi-
lei Sive ut lex remissionis quia perfectus est annus qui quinquies in se
horas habet et annum moderum [illegible] continuo Per actum autem penitencie et
per multum tempus manens naliter fas est corrigi et liberare mentem in [illegible] — non
qua dnatus est is qui male intra conprensit nisi perfectam penitenciam
in qua et ieiunia et oracio et cilicium et elemosina et lacrime peraguntur
Per hec enim remissio nobis plena conquiritur Si autem hominem dicun-
tur fuisse a legislatore eum qui captivavit mentem nostram diximus non
mireris quia et paulus eum hominem peccati et filium perdicionis appel- — ij Ysaia ij
lavit Ysayas autem expresse hominem et non deum in sua cum ipse — t Ysayas
tia dixit Sed et dominus hominem vocat manifeste concedit diabolum
per eo quod ut homines consuevit et ad eorum varet insidias cum
ergo parabolam zizaniorum exponeret sic dixit accedentes autem servi patris-
familias dixerunt ei domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo — Math xiij
unde ergo habet zizania Ille autem dixit eis inimicus homo hoc
fecit Deinde parabolam interpretans et inimicus quis esset exponens
sic dixit Inimicus autem qui seminavit ea est diabolus Quia autem — t dyabolus
et qui mentem suam perpetuum dyabolo perdit vendicionis sue [illegible] et
primas contractum celebravit Paulus etiam hec romanis scribens
interpretatus est Scimus enim quia lex spiritualis est ego autem carnalis
sum venundatus sub peccato Illud autem nota maxime quia non fra- — Rom vij
trem non propinquum dixit esse hunc cui vendidit Sed nec proximum
eum dixit quemadmodum in precedenti sanccione in qua dixit Si vendi-
deris quippiam civi tuo vel emeris ab eo non contristes fratrem
tuum Alienum enim tale hic addens ostendit apte quia de alieno
alienus alieno qui male intra congruit loquitur Et hec quidem
est spiritualis contemplacio / Manifesta est autem omnibus per solius
exposicio littere et sanctis tradicio / quia in dictis legem sufficiens
et hinc gaudendi mandatum per talem mandatum ponit Et ppe

ea possessiones perpetualum ad eos qui eas semel habuerunt redire voluit
et nec vende voluit ut non amplificaret pauperem nec angeret indige
tem Qui non aliud degere nec necessitatem aliquam euadere valeret
nisi forte vendidisset. Sed nec eas sic comparet semper possidere
precepit sed temporis diffiniuit intra quod lex antiquus dominus posses
sione redderet Quia autem amplius contemplationis lex et inhumani
tati spiritualis et non secundum litteram mandauit et que insuper sunt de ex pasi
tionis curam habent manifestant sequentia. Qui vendiderit
domum intra urbis muros habebit licentiam redimendi donec vnus
impleatur annus si non redemerit et anni circulus fuerit euolutus
emptor possidebit eam et posteri eius in perpetuum et redimi non
poterit etiam in iubileo Si vero in villa fuerit domus que muros
non habet agrorum iure vendetur si ante redempta non fue
rit in iubileo reuertetur ad dominum Edes leuitarum que in vr
bibus sunt semper possunt redimi Si redempte non fuerint in
iubileo reuertentur ad dominos quia domus vrbium leuitarum pro posses
sionibus sunt inter filios israel Suburbana autem eorum non vendan
tur quia possessio sempiterna est Si ad vim hac intencionis legislator
tor sanxisset ut possessiones non tradirentur ab aliis ad alios
Erat quidem hoc utile quia de sufficiencia secundum quod diximus
lex curam gerit. Cur putas tempora quibus non fuerunt intra
annum sicut dicit redempte ipse esse continuacionem iusse sunt sed
nec hoc simpliciter sed intendit subtilem quandam custodiens
dispensacionem Ciuitates enim intra muros sunt immunitatem ciui
tatum intra annum redimi solum ius libet Que circumquaque autem
in non immuratis licentiam habent liberandi eas semper pro impleto
leuitarum aut domus siue in immuratis sunt semper redimi pre
cipit agros autem vende omnes prohibuit Hec autem distinctio tamen
insufficiens est ad faciem littere quam credit quia lex fuit quando
quando habuit intellectum de littera non tantum tamen simpliciter nec de
animo quod ei contemplatio spiritualis necessaria est Vtilitas
autem hominum intendenti speculatur et de eius mandato legis pre
intra ipsa diruescit littera ut necessitate coacti ad spiritualem con
templacionem recurramus. Vnde et paulus dicebat dicte enim
quam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem
que reuelanda erat. littere enim conclusio libertatem amare
suadet spiritus Jam iure ergo primus sanctionis disputacionem intute
[illegible]dentibus vnum quandam possessionem proponens ait enim
Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam
spiritualem bonitatem conuersacione prodidit exposuit hic
autem iam de conuersatione speciali. sed tantus synagoge
vel ecclesie loquitur. in omnibus iudeorum quidem synagoga
in eo quod manet usque nunc apud continentem in minimum
accipit sed et iudeorum collectionem quod quidam libitatem
dam intelligentes leuitas idem apostolus saluatur minus secundum
quod dominus dicet exponit dicens Qui vendiderit domum
intra vrbis muros habebit licentiam redimendi donec vnus annus
impleatur hec de iudeorum synagoga intelligamus que in ha
bitabatur quondam. Ipsa enim eam deus per moysen ut et ha-

Sine in non immuratis

pitaretur constituit licet ipsa hec non custodierit aliqus in qui
bus inhabitanda erat propter quod et dominus iudeis dicebat domus mea
domus orationis vocabitur vos autem fecistis illam speluncam la mth xxi / ysaye lvi
tronum Erat autem in iniquitate murata in ierusalem habebat enim mirum
legem; hanc vendidit quispiam non tamen dicit venditorem neque pro
quinquum neque proximum sicut supra appellant Neque enim unus erat frater
vendens. sed totus iudeorum populus male vivens qui neque frater
neque cognatus dignus erat appellari Unde cum tota populum sodo
morum et gomorre deus per ysaie prophetam appellavit dicit in ysaie
quit ubi numinum principes sodomorum auribus percipite legem dei
nostri populus gomorre. Alibi autem ad eos rursum propheta dicebat
Cui creditori vendidi vos ecce vendidi estis in iniquitatibus l
bus vestris. sed licebat eis hanc venditionem peccatorum predicavit redi
mere in anno in quo christus annum generi humano maxime populo
iudeorum redemptionem peccatorum predicavit Quem annum iam qui
dem legislator innuit Apte autem Esayas exhibuit Spiritus domini ysaye lxi
super me eo quod unxerit dominus me ad annunciandum mansuetis misit
me ut mederer contritos corde ut predicarem captivis indulgentiam
et clausis apertionem ut predicarem annum placabilem domino et diem
ultionis deo nostro Unde et lex dixerunt Quia erit redemptio
eius quia per singulos dies eius qui dictus est annus licebat eius quod eis quod
vendiderunt ... redemptionibus vendicare Non iam enim dominaru
eis inimicus utpote semel deo vendicatos posset Quia enim eis non
semel nec secundo sed cottidie licebat captivitatem suam redimere unde mth xxi
dominus dicebat Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui
ad te missi sunt Quociens volui congregare filios tuos quemadmodum
gallina congregat pullos suos sub alas et noluisti Per eo enim
quod dixit quociens manifestavit quia cottidie licebat eis super
pagere redemptionem si annum voluissent Quia autem non volebant
similia hiis que dicit christus legislator exposuit ab ipso enim ei
spiritus subministrabatur Si autem redempta non fuit usque dum
impleatur annus confirmabitur domus que est in civitate que habet
muros viri emptoris posteriorumque eius in perpetuum et redemi non
potest etiam in iubileo Donatus est enim iudeorum synagoge qui
in prophetam ... viderunt eam in manu et posteriora eius vel quidamnes quod lex admit
... quia prius temporis potestatem habet contra eos qui contingunt er
et redimi non potest etiam in iubileo Hunc sit lxx in remissio
ne Quia remissione . non utique illa qua eis dominus crucifixus
dixit Pater dimitte illis quia nesciunt quid faciunt Sed petri luce xxiii / Et xxiiii / petri
renovaverit post datam remissionem maliores effecto et parito non
sufficiente peccato Addiderunt alia deteriora que erant sepulchrum
et post resurrectionem et post meclos ascensionem contra ipsum christum
et contra thorum apostolorum perpetraverunt Confirmans quod hanc
nunc a nobis dicta sunt dominus et ostendens quod iudeorum domus
et ierusalem templum totum ad vastationem factum est, et partem apud
deum habere iam non potest Quia euvangelizata nostro superpot
redemptione dicens Quociens volui congregare vos quemadmodum
gallina congregat pullos suos sub alas et noluistis ad
dit Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta Quemadmodum ... ea deserta
que de iudaica synagoga predixit spiritus sanctus ... que ...

† in prophetam ... omnes viderunt ... licet preventi tempore hoc enim appellatur per eius posteros

genesi dicit. Si autem in villa fuerit domus que muros non habet agrorum iure vendetur si ante redempta non fuerit in iubileo revertetur ad dominum. Domus quae ville sunt quod ecclesie gentium debeant intelligi Isaias Ysaye liiii nobis propheta demonstrat Lauda sterilis que non paris decanta laude et hinni quae non pariebas quia multi filii deserte magis quam eius que habet virum dicit dominus. Que est autem sterilis et deserta et non pariens nisi gentium ecclesia que non habuit patriarchas non legem non prophetas. Unde et sine muro recte nominatur. Vide quid et quod aliud de ea prophetia subdidit. Dixit enim dominus Dilata locum tentorii tui et aulearum tuarum. Ergo que in villa sive ut lxx in aulis sunt domus gentium ecclesie intelliguntur. Quod adhuc planius in posterioribus eiusdem prophetie ostenditur. Ne parcas extende funes tuos et paxillos tuos conforta ad huc ad dexteram et sinistram extende et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit. Ecce desertas civitates sine muro videlicet eas que sunt gentium appellavit. Non enim habebant legis murum et deserte erant errore idolorum. Quarum domus in villis quas lxx in aulis dixerunt quas et esse ecclesias diximus agrorum iure venduntur vel secundum lxx ad agrum terre estimabuntur. Emunt agri illius utique quem dominus dicit Simile est regnum Mth xiii celorum thesauro abscondito in agro quem qui invenit homo abscondit et pre gaudio illius abiit et vendidit omnia que habuit et emit agrum illum. Dicit autem agrum evangelium in quo thesaurus Christi est mysterium. Homines ergo agri iure vendentur vel ad hunc agrum estimabuntur quia et sine precio non lege. Non in alterum tempus redimi possunt vel secundum lxx liberate per omnia erunt. Ex quo enim dominus venit usque ad secundum adventum eius per totas gentes redimuntur et per remissionem evadunt quia ipse omni generi humano per crucem patravit. Crux enim est vera remissio. Unde et eius figuram gerens aries qui pro Isaac in holocausto oblatus est quod lex edicit in virgulto sabech inventus est religatus Gen xxii Sabech Sabee autem remissio interpretatur. Nulla enim que fiunt remissionis cultum presignabat hoc quod tunc gestum est. Ergo tamquam Abraham in figura diei cuius cernebat Christus dixit Abraham Joh viii exultavit ut videret diem meum vidit et gavisus est. Quos ergo erat perditurus de iudaica domo contrarium me quoniam previderet legislator salvavit. Nulla enim post annum in quo Christus in carne presens liberabat humanum genus integre iudeorum synagoge per captivam doctrinam liberate sunt. Aut quidem tria milia credentes et multo pluribus qui dicti sunt ne quis hoc ignorasse legislatorem arbitraretur. Unde quemadmodum et hoc sapientia spiritalis demonstravit. Edes levitarum que in urbibus sunt semper possunt redimi si redempte non fuerint in iubileo revertentur ad dominos quia domus urbium levitarum pro possessionibus sunt inter filios Israel. Non frustra levitas ecclesiam dicat apostolus appellari sed quia de levitis dictum est. In terra eorum nichil Deutro xviii possidebis nec habebis partem inter eos. Ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israel. Hec autem in apostolis sic impletum est qui dicebant confidenter ad dominum Ecce nos reliquimus omnia et Mth xix secuti sumus te. Quid putas erit nobis. Horum quoque edes que in quibus quidem edes secuta sunt fide et conversacione iudaica possessiones recte intelliguntur. Quia Iesus ipse eos iure ut ad oves que Mth x erant perdite domus Israel a quibus missi sunt. Ergo ad secretum que sic pertinebant illi atque possessionem semper quia poterant redimi. Et hoc hystoria actuum apostolorum demonstravit. Multa enim

indecorum per apostolos ab errore duxit liberatum collegium. Non solum autem
apostolis sicut habuit pagere redempcionem, sed et discipulis eorum. Si-
cut hanc secundum illorum oportebat esse doctrinam, ut illis imputaretur
qui ex eorum facto prebuerunt qui possierunt dogmata quoniam
hii qui in terra eorum predicacione erant saluari et liberari possunt. Et propterea secundum
lex ait: Et quicumque redimerit a leuitis, idest ab illis accipient modum
liberandi. Non enim a leuitis liberantur quasi ipsi possidentibus. Et
propterea Simachus et Aquila quicumque affinis est de leuitis dicunt.
Quicumque ergo illis similia docet et redimet quasdam domus vel
possessiones in ciuitatibus in quibus sunt exeunt. Secundum lex vendicio idest liberatum
libabunt in remissione sedis ciuitatis. et concesse per eam venie quod
inira edicio habet: Si redempte non fuerint in iubileo reuertentur
ad dominos. Quare dictum est sequitur: Quia domus urbium le-
uitarum pro possessionibus sunt inter filios israhel, idest propterea apostolorum
cognacione intelligibilem enim leuitarum apostolorum possessio in medio
filiorum israhel erat. Sicut cognouimus quia Petrus et Johannes sortem
apostolatus in predicacione eorum qui ex circumcisione erant prefuerunt.
Sed et alio modo apostolis possessio in medio filiorum israhel erat. Terram propterea
enim habebant et ipsi et secundum legem israhel semper inerant. Propter quod
et eorum erant ipse domus ciuitatum. Ab ipsis enim erat liberate et
quicumque saluati sunt per eos saluati sunt. Et cum indigni essent
propter blasfemiam quam conspexerunt in crucem et quam rursus post
resurrectionem perspexerunt. honore tamen apostolorum qui et ante crucem
crediderunt et in cruce vel etiam post crucem permanserunt in fide
suscepti sunt. Et quia hoc verum est, dicere Ysaia dicentem: Nisi dominus
exercituum reliquisset nobis semen quasi Sodoma facti essemus et quasi Is primo
Gomorra similes fuissemus. Si enim non relictum esset apostolorum
semen in israhel perhiberet in modum Gomorre et Sodome omnem ple-
bem iudeorum perire. Sed apostolorum causa non omnes perierunt
quorum ciuitates et possessiones qualiter erant in paucis credentibus con-
seruata urbis. Suburbana autem eorum non venient quia possessio
sempiterna est. Quorum apostolorum videlicet. hii enim esse leuite
dicti sunt. horum suburbana, sive agri non veniunt, idest con-
uersaciones et ciuitates et doctrine habet omnium agrorum melior colebant
ita ut Paulus de eis diceret: Quis plantauit vineam et de | 1 Cor ix et
fructu eius non edet. et rursus: Dignus est operarius merce- xiii q i c. quod
de sua. Et rursus: Nunquid de bobus cura est deo an de nobis | 1 Cor ix
utique dicit. Quia debet in spe qui arat arare et qui seminat
in spe fructus percipiendi. et rursus: Si nos vobis spiritualia
seminauimus. magnum est si nos carnalia metamus. Hec ergo do-
ctrine separate erant ciuitatibus eorum. que et per ipsos construe-
bantur et per ipsos saluabantur et vendi non poterant quia ad | Matth x et
ipsos dicebatur: Gratis accepistis gratis date. Unde et Symone- | i q i c. gratis
m viventem donum spiritus sancti precio ne sine sorte spernunt Actuum viii
De usura et superhabundancia frugum Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manum et susceperis
quasi aduenam et peregrinum et vixerit tecum, ne ac-
cipias usuram ab eo nec amplius quam dedisti. Time deum
tuum ut viuere possit frater tuus apud te. Pecuniam tuam non
dabis ei ad usuram et frugum superhabundanciam non exi-
ges. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra Egypti ut
darem vobis terram Chanaan et essem vester deus. Simpliciter
lege diuina sunt que inter legislatorem oporteat idest sapiencia

et pietas. Sapientia quidem, quia que sunt sublimia secreta queri-
dentur humilia exponit. Pietas autem que est misericordia littere et con-
templationis spiritalis. Littera quidem siquidem pauperibus exigit subventio-
nem. Et neque standi circa eum misteria petentis humilium. Vel negociari
de paupertate eius super habundanciam exigendo et usuram percipiendo
vel lucrum de pietate captando. Spiritus autem anagoge demonstrat
quomodo oporteat uti eis qui illa paupertate pauperes facti sunt,
de qua David clamabat: Cito nos anticipent misericordie tue quia
pauperes facti sumus. Sic ergo secundum ordinem his que dicta sunt
intendamus. Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu
et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum. Fra-
trem vocat quemcumque hic equalem dignitate et conversatione. Dicit
hic in comparatione utentium infirmatus fuit. Hoc est enim infirmari
manum ipsius quod aquila: si decidit inquit frater tuus et titubaverit
manus eius tecum auxiliare ei. Secundum lxx interpretum sensum
nos tamquam proselito et inquilino vult. Proselitus autem noster
sive advena est qui inde ad fidem venit. Inquilinus autem noster
qui nec domum propriam habet sed nostra commoratione et de bi-
centi misericordie eget ut protegatur. Et non quemadmodum sine
domo hinc et illuc errat. Sit ergo auxilium infirmo fra-
tri ut vivat nobiscum et nullatenus moriatur a conversatione dei alie-
nus effectus vivens nobiscum id est per nos curam doctrina
quemadmodum quibusdam bonis cibis confortatus. Oportet autem
ei qui sanat infirmo condescendere et metiri que secundum virtutem va-
~~leat exigimus. Sed provocemus eum manibus eius~~ eius scilicet ut preca-
sub didit condescenderis. Ne accipias usuras ab eo nec amplius
quam dedisti. Ne forte cum infirmus factus sit et a proprio regula-
minimum abundantius ab eo utentium operatione exigamus,
sed provocemus eum manibus eius ut infirmum sistentem in ca-
pitibus tamen tantum nostre legis et divinorum mandatorum id est
ut non perceret exigentes quod minus necessarium. Addidit: Time dominum
deum tuum et lege deus est. Cum enim signum simile est qui hominem modo
omnibus eundem non pensare exigit virtutes aut exigit secundum
possibilitatem ipsius. Quia hoc desperando timente sentiens. Non omnis capiunt
verbum sed et desperando docens. Si inquit, in mandato precepto. Sic ergo frater tuus vivit apud te. Pe-
cuniam tuam non dabis ad usuram et frugum superhabundan-
tiam non exiges. Sed paulum imitare dicentem: Factus sum in-
firmis infirmus. Nihil eos ad virtutis rationem exigas plus
apta virtute. Si autem dicas scriptum eos posse sed infirmos se
fingere, hoc iam non est tuum sed illius est qui scit. Quid vero posse
qui dixit ad illum qui talentum abscondit: Oportebat te dare
pecuniam meam nummulariis et ego veniens cum usuris utique
exegissem eam. Et non est contemptus quia usuras non accepit,
sed quia pecuniam non dedit. Sibi ipsi enim pater familias ex-
actione reservavit usure. Alterutrum ante nos ut taceamus peti-
solvere et exigere multum locum nobis alterutrum commutationis non
detrahentibus per paulum plenus ut enim. Si is qui sunt
appellatione fornicator est aut ydolis serviens aut avarus ex-
actor aut ebriosus aut rapax cum huiusmodi nec cibum
sumere. Non dixit si quis non vendidit sub anima sua neque
si non debemus fallit fuit nec que sublimius separatus

Mth xx
I Cor x
Mth xxv
I Cor v vi q.

ante
non rapacibus non ebriosis non tale aliquid petentibus

sunt Hec autem nimis peccatorum auctorum neque plurimis quam mandati sunt
Vide ergo quam conclusionem mandato addidit. Ego dominus deus vester qui
eduxi vos de terra egipti ut darem vobis terram chanaan ut essem vester
deus. Et quid in presenti loco hoc commemorat legislator cognitum, sed mo
dis omnibus illud demonstrare volens, quia quemadmodum populum de terra
egipti et de populo peccatore eduxit et in terram chanahan alterius populi rursus
peccatoris introduxit, sed illinc quidem eos eduxit ut non sub egip
tiorum se ad hanc terram habitarent dominio tenerent. In terram autem
chananeorum introduxit quia expulsis gentibus non erant iam
in eorum servitio redigendi, sed et terra emundata carebat malis habi
tatoribus. Sic nos deus sub dominatione quidem redigi peccatorum
non patitur, sed neque eorum societate usque dum sunt peccatores ample
cti. Quando autem eorum terra emundata fuit, precepit cum eis esse
et simul habitare et dare eis nostram pecuniam et nostros fructus id est di
vinas scripturas doctrinas quas accepimus. Pro doctrina autem intelligitur
pecunia, sicut quod et paulus dicebat: Qui edificavit super fundamentum j Cor iij
hoc aurum argentum lapides preciosos, bonarum doctrinarum per hec innuens;
hoc autem ipsum est et fructus sine ut lex tibi. Utrumque enim hoc versus in
venies paulum exponentem; ad corinthios enim alte doctrine se sociantes j Cor iiij
suarum que despicientes reprehendens scripsit: Iam saciati estis iam divi
tes facti estis sine nobis regnatis. Ergo doctrinam pecuniam et fructus
sine secundum lex cibos in scripturis sanctis intellecta sunt, pecuniam utpote
que divites facit, fructus vero vel cibus ut nutriens. Horum habun
danciam deus exigi non iubet sed sola que secundum virtutem sunt ut
sit misericors deus quia et ipse penitentes peccatores ad se suscipit et moderata
tum [illegible] eis imponit. Si paupertate compulsus vendiderit
se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum, sed quasi
mercenarius et colonus erit usque ad annum iubileum operabitur apud
te et postea egredietur cum liberis suis et revertetur ad cognacionem
et ad possessionem patrum suorum. Mei enim servi sunt et ego eduxi eos
de terra egipti. Non veneunt condicione servorum ne affligas eum per
potenciam sed metuito deum tuum. Multa littera ipsa pietate ple
na est, sed multo magis spiritalis intellectus. Quantum enim liber
tas anime melior libertate corporis tantum spiritalis contempla
cionis qui eius possunt fructus percipere, clariorem donat quam littera.
Una littera quidem nullatenus nos hiis qui fratribus eveniunt abuti
vult id est conservilibus. Si vel quibus fratribus eorum nobis ve
diti sunt ac si liber humiliatus necessitate, nullatenus ab eo servi
cium servile exigamus. Quem enim semel fratrem per adopcionem
christi habuimus quomodo deinceps servum habemus. Unde et paulus ad philomonem
iubens de onesimo ad filemonem dicebat, propterea recessit ad horam
ut eum reciperes, non iam ut servum sed pro hoc fratrem carissimum
maxime mihi quanto magis autem tibi et in carne et in domino; et rursus
Qui autem fideles habent dominos non despiciant quia fratres sunt.
Iuxta spiritum autem et spiritus precepit etiam aliud quod aliquem fratrum et equa
lem nobis vocacione et quasi [illegible] venditum, humiliatum tu
in virtutibus id est in spiritualium deprehenderimus et hunc contereremus
increpantes exhortantes nullatenus ab eo abuti sed ut modeste
et humiliter ad eum accedamus precipitur, et in operibus ipsis inten
de. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus non eum
opprimes servitute famulorum sed quasi mercenarius et colonus erit
Prima paupertas anime est infirmitas consequendarum virtutum Judicum xvj
Manifestum est ex hiis que ad samson dalida et ipse ad eam

Loquitur Dalila dicere in qua sit tua maxima fortitudo. Cumque mo-
lesta ei esset et per multos dies iugiter adhereret spacium ad quietem non
tribuens, tunc aperiens veritatem rei dixit ad eam. Ferrum nunquam a-
scendit super caput meum quia nazareus id est consecratus deo sum de ventre
matris mee. Si rasum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea
et deficiam eroque ut ceteri homines. Post hec historia subdidit. Item Dalila
dormire eum fecit super genua sua et in sinum suo reclinare caput. Voca-
vitque tonsorem et rasit vii crines eius et cepit abicere eum et a se
repellere. Statim enim ab eo fortitudo discessit. Dixitque: Super te Philistiim
Qui de sompno consurgens dixit in animo suo: Egrediar sicut ante
feci et me excuciam nesciens quod dominus discessisset ab eo. Et in lxx edi-
tione cum hec dixisset: Si humiliatus fuerit frater tuus non dixit a te
sed apud te. Nam et si nobiscum erat sed nos ei non sumus facti hu-
miliationis causa. Ipse autem negligens semetipsum humiliavit et vendidit
et non vendicione illa de qua Helias ad Achab dicebat dicens te ad-
tu ei: Nunquid invenisti me inimice meus. Respondit: Inveni, eo quod venundatus
es facere malum in conspectu domini. Ille enim sicut impius qui in pessimorum
malorum reciderat despiciebat et inimicos vendidit et violabat. Vendicionem
simulare nec prophete vendi idem subdi qui et paulatim manum porrigens
ad agendum libertatem cum servitute portat. Si ergo est fidelis et volente domino
humiliatus frater venditus fuerit redempturus est pretium anime eius et vitam doctri-
nam et exhortationem suscipiens. Et quemadmodum servum eum existimas
non serviet tibi servitute famuli sed subiectum quidem virtutum libertate illa
de qua ait Paulus: Libertate qua liberavit nos Christus. Invenies autem
alium eundem rursus subiectum: Precio empti estis nolite fieri servi hominum
propter quod ait legislator: Quasi mercenarius et colonus erit vel sicut
advena inquilinus. Quia horum inter subiectus est quidem hinc cum sub do-
mino habitat et in agro operatur propter paupertatem nec domum propriam nec agrum
habens, non tamen propter hoc aufertur libertatis dignitas. Et quemadmodum
et cum qui pretio a potentiore emptus est oportet si ante pretium fecerat ut secundum
equalitatem gratie honoretur quia in sacerdotio fuit. Nam et si propriam non
domum neque aut agrum proprium utilitas non habet tamen aliquando
habuisset. Unde non dixit mercenarius aut colonus vel inquilinus
erit sed quasi mercenarius et colonus vel inquilinus erit tibi. Nimirum
enim habitare prius habet et operari id est ad virtutes exhortationes re-
gulasque vite et exempla que a nobis suscepit. Spes tamen est enim
ad suam revertere dignitatem quidem integram et perfectam, exigit primam
hoc enim manifestius legislator subdidit: Usque ad annum iubileum
operabitur apud te. Quia post perfectum primam sicut integre inunda-
tus et propterea perfectus apparet et apud se potest et post ea egredietur. Sicut
animus lxx per remissionem cum liberis suis. Non solus enim ipse
liber efficitur sed et que ab eo genite fuerant virtutes antequam per
vendicionem peccati redigeret propterea et revertetur ad cognationem suam
et ad possessionem patrum suorum recipiens quemadmodum partem et par-
tem terre que ab inicio sorte peperat. Adeo enim ipse noster pater est de
quo ait Paulus. Quia autem estis filii, misit deus spiritum filii sui
in corda vestra clamantem abba pater. Quoniam autem hec sanctus
deus tanta pietate utitur ipse legis deus manifestat dicens. Mei enim
sunt et ego eduxi eos de terra egypti. Exprimunt ut ergo qui
semel omnes facti sunt servi et per eum intelligibili servitute egipti-
acie eruerunt habere eos perdere dignitatem non vult. Hec quia ad
modicum quis lapsus est propterea eum in perpetuum perdere antiquam
dignitatem desperat idemque ait Non omnem conditionem sive ne
similia dicens Paulus pretio empti estis nolite fieri sicut servi
hominum. Et et hoc addidit. Ne affligas eum potentia sed metue-
re dominum tuum. Oportet enim meditari nos in ipsum quemcumque et time-
re dominum nostrum qui dixit: In quo iudicio iudicaveritis iudicabimini
et in qua mensura mensi fueritis metietur vobis. Rursus et

ij Regum xxij
i Cor vij
i Cor vij
Galat iiij
i Cor vij
ad philemonem
Galat iiij
Luc
i Cor vij
Judic xvi
Luc vi

ancilla sint vobis de nationibus que in circuitu vestro sunt. Et de adve-
nis qui peregrinantur apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra vestra
hos habebitis famulos et hereditario iure transmittetis ad posteros ac
possidebitis in eternum. Fratres autem vestros filios Israel ne opprimatis per
potentiam. Non potest digne laudari varietas et multiplicitas spi-
ritalis sapientie. Quibus verbis postquam digne ammirari non possumus
quia ut capiamus hec animalibus distinctius aures nostras etiam his
que nunc dicta sunt prebeamus. Et primum quemque sermonem intente
notemus indifferentia cum verborum differentiam quoque intellectum depre-
hendere. Quos vult quid differt inter hos quos ex infidelibus deo salva-
re venimus et illos qui confideles erunt similiterque nobis dignitatis
in participatione et conversatione per gratiam pretempore in operatione virtutum
infirmati sunt correximus / propter quod operati quidem apud nos usque ad
annum remissionis videlicet prime non autem per gratiam precepit. Hic autem
quia nec eum qui expecto humiliatus est et propter ea nobis venditus
sed nec servum dicit. sed de his dicit quos nos ex infidelibus aut
alterius fidei indisciplinati acquisivimus. Recte eos nec servos vestros
esse precepit. Christi enim et ipsi sunt sicut et nos servi, sed sub unum tamen
possessionum manere sicut per hos eductos precepit, sicut ipsa ostendunt
legislatoris verba. Servus et ancilla sint vobis de nationibus
que in circuitu vestro sunt et de advenis qui peregrinantur apud vos. Gentes
in circuitu vestro sunt que necdum crediderunt. spem tamen fidei et
salutis habent quia ipsis missum evangelium est. Sicut Paulus
in Antiochia ad iudeos dicebat. Ecce convertimur ad gentes. Sic — Actuum xiii
enim precepit nobis dominus. De his nobis servi et ancille con-
quirantur. id est qui per verbum docentur. Unde et eos qui docent
dominos appellant quod demonstrat in Philippis custos carce-
ris qui ad Paulum et Silam dicebat. Domini quid me opor- — Actuum xvi
tet facere ut salvus fiam. Sed et de advenis sive ut hic filiis
inquilinorum qui peregrinantur apud nos conquiramus. Dicit autem
inquilinos hic iudeos qui habitant quidem in lumine nostro non
tamen volunt ei oculos mentis accommodare abscondentes eius lucer-
nam sub modio propter quod non simpliciter inquilinos lex ediderit
sed filios inquilinorum qui sunt in vobis. quod a Theodotione
et Simmacho planius expositum est. A filiis inquilinorum qui habitant
in vobis. de quibus dicit David. Inhabitabunt et abscondent.
Cum enim sint in nobis qui legem ipsam et prophetas quos et nos ha-
bemus habent inhabitant tamen non eadem sapientes de lege et prophe- — Rom. x
tis que nos. Qui enim iustitiam constituere querentes iustitie dei
non sunt subiecti. Sed hic abscondent et recte inhabitant sicut
qui semetipsos aliena et a fidelium habitatione excludentes
dominus quia inhabitant propter infidelitatem innuens dicebat. Servus non
manet in domo in eternum. Quod est inhabitator non permanet. sed ait le- — Joh. viii
gislator secundum lex. Et de cognatis eorum quibusque fuerint
in terra vestra erunt vobis in possessionem. Cognati enim iudeorum
propter infidelitatem heretici sunt quia non plene sicut et illi senserunt
Et eadem quidem nobiscum habitant in ecclesia non tamen in eisdem recte
et perfectis et integris in divini dogmatibus. Unde sunt quidem in terra
nostra sed inquilini. Hos habebitis in perpetuum famulos et hereditario
iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in eternum. Quoscumque
enim ex gentibus infidelibus aut ex iudeis aut ex hereticis lucrati
fuerimus et deo obtulerimus servos et ancillas acquisierimus in
perpetuum per eius doctrine perpetuam in nostra perpetua possessione
sunt. sed et filiis nostris id est discipulis dimittere eos habes tradi-
torum discipulatum possumus. Quod manifestat plenius

1. Thi. 1 / Tit. 1 — Cum filii quidam erant sicut discipuli Titus et Thimotheus unde Thimotheo di-
lectissimo filio in fide Et Tito dilectissimo filio secundum communem fidem ad eos scribens p-
scribebat / Deinde hunc Ephesiorum hunc Cretensium disponit. Paulus enim quando scribebat
Tit rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam ut denuntiares qui-
busdam ne aliter docerent Tito autem / huius rei gratia reliqui te Crete ut ea que desunt
corrigas et constituas per civitates presbiteros quos ego tibi constitui Et quod restat in
illos quos de servis lucrati fuerimus et equalibus nobis fecit qui forsitan humiliati corri-
guntur Deinde eos non nisi legislator volens hec ad communem ordinem prelatorum scripsit / Affla
tres autem vestros filios Israel ne affligatis per potentiam / non quia alios quos lucrati fuerimus
extinguere — ut infirmiores redigere / aut conterere laboribus precipit. Unde cum hic in finem
hec dixisse videmur / sed quia non equali potestate in illis et fratribus uti possimus / aliud est
enim infideles ad fidem reductos / aliud fideles lapsos et a nobis abiectos Si inva-
luerit apud vos manus advene atque peregrini / et attenuatus frater tuus vendiderit se ei — tuus
aut cuiquam de stirpe eius / post venditionem potest redimi qui voluerit ex fratribus suis emet
eum et patruus et patruelis et consanguineus et affinis / Quia lex precedit liber-
tatem ... de libertate indigenarium ... ostendit / Pretera ei qui in
1. deterius — ... propter paupertatem aut aliquam aliam necessitatem cogit ... vel inquili-
nis qui de ... sunt gentiles adhererent fieri non patitur sed redimi eum
ab aliquo suorum cognatorum precipit unde quod hoc custodiri ... secundum anagogen
1. opus — spiritualem oportet cum Si invaluerit apud vos manus advene atque peregrini sive
hec ... inquilini et attenuatus frater eius vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius id
est si hi qui ad fidem ex gentibus aut ex iudeis / aut omnino ... noviter unde si
hi conversus clarus est virtutibus ita ut potens sit in arguendo et exhortando ex-
cantes / hunc cum ... manus invaluerit sive ut ... invenit / quia per suam actionem
invenire et aliorum conversationum et exhortationum potest / Deinde et frater tuus qui
olim eruditus est invenerit / sed et quia equalis tibi est / secundum fortem gustationum hoc
est cum frater attenuatus idest non inveniens exhortantem et consolantem / advene sive
peregrino vel inquilino / se vendiderit / idest ei qui noviter de gentibus / aut de iudeis
... ... credenti ... aut ei illo ... doctorale propter
conversationem eius impenderit / quia incongruum est eum qui olim in clara scientia
et conversatione notus fuit sub eo qui noviter ad fidem venit agere hoc est enim par-
va vel dissipulatus / sed multi temporis vite eorum non modicus decursus ad perfectionem ne-
cessarius recte redimitur / qui voluerit ex fratribus suis emet eum idest ut quis eorum
ei similis honoris similis ex scientie et conversatione per suam doctrinam redimat et fa-
ciat non opus habere amonere ab eis / quod ipse debuit amonere / utpote qui usu-
enim perfecit eos qui adhuc non genui sunt / non est enim qualiscumque in doctoribus
dignitatis longi temporis scientia instantis ut Paulus quidem Philemoni ne volebat alli-
gare se scripsisset ... tamen talis sit ut Paulus senis nunc autem et vinctus Christi Ihesu — 1. ad Phil. vinco
Et vetustatis temporis confessioni que in vinculis erat coniunxit / utpote idoneam conste-
tem ad gloriam eorum qui in scientia profecerunt / patruus ergo et patruelis et consan-
guineus et affinis redimet eum / patres enim sunt secundum spiritum qui nos genuerunt
per Christi doctrinam / propter quod et Paulus Chorinthiis scribebat / nam et si multos peda-
1. 1 Corp. iiii — gogos habetis in Christo / sed non multos patres / in Christo enim Ihesu per evangelium ego vos
genui Quotquot ergo fratres nostri idest sacerdotes sicut et ipsi sunt et doctores
aut et filii sunt aut discipuli quamvis illorum instantia aut quam ille scientiam et doctri-
nam perfecerint fuerint pueri sunt fratres patris recte dicuntur Quoniam cum consanguinei et affi-
nes sunt eius qui eget consilio et exhortatione / idest ut qui eiusdem dignitatis et
1. 1 Thi. v et — conversationis fuerunt / hi rursus redimunt Pauli memores vocis Si quis autem suo-
xliii ... vere — rum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli
deterior Et quia oportet ad eius quidem bonum ostendere / maxime autem ad domesticos fidei
hi cum nobis consanguinei per carnem Christi sunt / quia de carne eius et de ossibus
eius sumus quemadmodum ipse rursus Paulus Ephesiis scripsit instante aut melior
est ab antiquis et eiusdem fidei amonere eum qui in actione aut scientia minor
Actuum xviii — est Quia Apollo Alexandrinum doctus magister quidem erat et clarus sed in
minora scientiam habebat Et hoc quod erat summe reprehensibile habebat — ... Iohannis bapt ... baptismo

Accipiens xpi baptisma, ubi priscilla et aquila susceperunt eum et subtilius ei expo
sicut suerunt ei viam dei litteras, id est ea que pertinebant ad doctrinam et scientiam suo
genere esse putantes si ab aliis et non ab eis qui in scientia profecerant. Qualis erant
ipse emendaretur doctor. Et cum hec sint admirabilia, adhuc admirabilia sequuntur.
Sin autem et ipse potuerit redimere se, supputans dumtaxat annos a tempore vendi-
tionis sue usque ad annum iubileum, et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum
numerum et rationem mercenarii supputata. Si plures fuerint anni qui remanent us-
que ad iubileum secundum hos reddet et pretium. Si pauci, ponet rationem cum eo iuxta
pretium annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus ante
servivit mercedibus imputatis. Non affliget eum violenter in conspectu tuo. Quod si
per hec redimi non potuerit, anno iubileo egredietur cum liberis suis. Mei enim sunt ser-
vi filii Israel quos eduxi de terra Egypti. Ego dominus deus vester. Tractatus de libertate ve-
ra et honestate et gloriatione in bonis et concordia sufficientius agit ut unusquisque
unius subiugatori peccati cuiuscumque vinculis properat redimi et correctionibus. Si u-
bi gratia Lazarum et Zacheum et latronem, et eum qui intus est confessionis lucrari volu-
mus, et quecumque eum hiis annum promerent iubilei sive remissionis, ad hunc cum pro-
bationis pecunia exposuit. Sin autem et ipse potuerit redimere se supputans dum-
taxat annos a tempore venditionis sue usque ad annum iubileum. Sic cum pauper fa-
ctus est pro peccatis quibus venditus fuit in virtutibus et correctionibus decrete scien-
tie ipsius liberabit dominum suscipiat ad exhortationem propriam, verumtamen non sit integrum
de se confidat, ut qui semel aut infirmatus est exhortatione et consilio egens eo
putat apud semetipsum non secum tractat et disceptatur. Sic cum et theodotion
tractabit cum eo qui acquisivit eum. Aquila autem supputabit cum eo qui posse-
dit eum. Et quod tractabitur quomodo debeat votum libertatem sibi conquirere. Com-
putabit autem ab anno quo semetipsum vendidit eiusque ad annum iubilei sive remissio-
nis a quo videlicet peccans eguit consilio et doctrina usque dum integram et omni-
modam pagat penitentiam. Sic qua remissionem accipiens, equalis ei fiat qui pe-
nitus non peccavit. Quod autem tractabitur quibus virtutibus et correctionibus ea
que per studiosam primam est remissionem apprehendere et perdere possit. Sicut cum qui
peccata reddit redemptori annum remissionis expectare opus non habebat. Erat
autem quinquagesimus qui iubileus dicebatur. Sic qui peccatum ad delendum illud
equales sive pares virtutes exquirit, precedit penitentiam actionibus bonis se re-
dimens. Quod demonstrat Zacheus qui cum plurimorum plurima sustulisset Luce xix
non eguit sacco et cinere et lacrimis et orationibus. Sic cum nobis est annus remissio-
nis sicut Zacheus habens que nobis sentiremus remissionibus non indigent autem qui pec-
cata quidam erant pecuniaria, ipse autem ea que abrepta fuerant promisit reddere
in quadruplum, dimidium autem suorum distribuere pauperibus. Propter quod dicit xpus
hodie salus domui huic facta est. Suscipiens peccatis redemptionis eius dixit.
Admirabilis est autem et quod sequitur. Et pecunia qua venditus fuerat, iuxta
annorum numerum et rationem mercenarii supputata. Sive secundum hoc erit pecunia diei
venditionis eius annos fiant dies mercenarii erit cum eo, eo quod dicit enim legis-
lator non frustra mercenarii fecit, sed illam innuens quam aperte in evangelio dominus
dixit, quod parabolam operariorum qui ad vineam conducti sunt exposuit. Math xx
Quod hoc quidem mane, illos autem hora iiia, hos autem vita, illos dum
nona, alios vero xima cum conduxisset. Dati mercedem. Hi qui circa
undecimam conducti sunt, sicut hii qui totalem diem operati sunt, missi. Sic
unius ergo illorum erit ei qui redemptor pecunia venditionis sue licet cum
ei et per paucum tempus et per multum suam pagare redemptionem. Propter quod et
rationabiliter legislator addidit. Si autem plus fuerint anni qui remanent
usque ad iubileum secundum hos reddet et pretium. Si pauci, ponet rationem cum
eo iuxta annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus servivit
mercedibus computatis. Primum ergo secundum hec reddi pretium videtur secundum ea que
peccavit qui semetipsum redimere vult. Ut si forsitan ex gula peccavit
per ieiunium corrigat. Sin autem ex voluptate, subeat tacitum infatigabilem. Si ex in-
cautela oculorum in mulieres, continentiam exercuit, agat non videre mulieres

Neque omnino eis obviando fiet. Deinde si vult celerem sibi redempcionem parare inten-
dat precium conquisicionis sue. Vel vehementi dolore quod eum instigare primum
peccatum et subsequi commoneri sciat. Et si viderit illum minus esse ad eam remis-
sionis et ad correctionis videlicet deficiente ei plus magis oportet operum virtuto-
rum laboriosam curationem primum. Si autem hoc rursus parum compatiens fuerit, sive
pro virtutes, pro lacrimas autem et suspiria et similibus aliis remediis peccato habet
necesse est. Confirmans autem quod est dictum secundum legem misereri quia
mercenarius anno compariens est cum eo. Non affliges eum in labore in
conspectu tuo. Ad illum respiciens mercenarium duorum hic qui
pro vita horam, ille autem pro tres forsan aliter debito ampliorem mer-
cedem operis accepit. Neque enim iniustus erat qui conduxit, sed sicut
iustus non solum ad tempus operarum sed et ad opera respexit. Sic
meretur ei qui vult per actiones bonas sinceriores et perfectiones re-
dimere ut annus computatus sit cum eo redempcionis propterea pecunia
in momento aut per multos annos aut per paucos virtutum operan-
di redempcionem similiter. Et non affliges eum in labore in conspectu tuo.
Quod autem hoc est ut eum qui per virtutem peccatum respuit illud ei
super imponas discrete penitencie pondus. Semel enim sinceriorum o-
peribus bonis redemit. Ergo primus recte subdidit que sequuntur.
Quod si per hec redimi non poterit, anno iubileo egredietur cum
liberis suis. Qui autem equalibus peccato operibus sinceriores non
redemit, in anno iubilei sive remissionis vel imperfecta et discre-
ta penitencia quemadmodum sequitur dominum et ipsum redimi percipit
sed et bona opera que primitus peccasset egit que [illegible] vindicabilemque
liberum sunt. Si autem vis cognoscere que sit perfecta penitencia Ninivitas
Ione iii — intende qui predicaverunt ieiunium et induti sunt sacco a maiore usque
ad parvum eorum et exclamaverunt ad deum intente et cum toto
animo et averterunt se unusquisque a via sua mala et ab iniusticia
sua que in manibus eorum erat. Sic enim deus eorum penitenciam
suscepit, ut propheta subdidit: misertus est deus super malicia quam
locutus fuerat ut faceret eis et non fecit. Et hec est causa que
penitentem deleri peccata faciat et faciat quidem penitentem perfi-
ciat et redempcionem ita ut ne opus habeat aliud iam amplius
neque subiugo alterius agere doctrine. Hii sunt enim filii Israel quos
eduxit de terra Egipti. Quo autem eos eduxit, suspirantes vide-
licet sicut liber nobis Exodi demonstravit. Post multum temporis
l. Exodi ii — mortuus est rex Egipti, et ingemiscentes filii Israel propter opera
vociferati sunt, ascendit quoque clamor eorum ad deum. Quem ergo
tunc populi suspirium suscepit liberavit quoque eos a servitute Egipti-
aca et nunc unumquemque in penitencia suspirantem liberat et ab
intelligibili Egipto redimet. Sicut ad nos ego dominus deus vester
qui illa egi et hec precipit. Non facietis vobis idolum et sculpti- — Lev. xxvi
le nec titulos erigetis nec insignem lapidem ponetis in terra vestra
ut adoretis eum. Ego enim sum dominus deus vester. Custodite sab-
bata mea et pavete sanctuarium meum ego dominus. Ubi solum
nobis quo peccatorum libertatem habeamus nec aliorum doctrina
aut exhortatione egeamus lex mandat, ut propheta illud in nobis

Iereme xxxi Amplexemur omnes. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce dominum quia omnes scient me a minore usque
ad maiorem eorum, quia propicius ero iniquitatibus eorum, et peccato-
rum eorum iam non recordabor amplius. Quod autem hoc erit si non solum
ab aperto idolorum cultu quem prohibet legislator sed et ab occulto abstineamus
de quo Paulus dicebat: Radix omnium malorum avaricia est que est i Thi vi et Eph v
idolorum servitus. Quicumque nobis est nunc legisse abstinentiam man- ...
dat. Et non faciemus nobis idolum et sculptile sicut lex manife-
stat, domos edificantes et agros equos possidentes nec sculptile in
eis figurantes neque quecunque attereuntes amore eorum mentem nec
titulos nobis sive stacionem in hiis erigamus volentes per eam me- nec
moriam nostram extendere in futuras generaciones, sed lapidem insi-
gnem erigamus cum ubique ut argenti cumulum aut lapidum
quem videntur esse preciosi. Lapides enim et hii de terra equales aliis
lapidibus sunt, et si amatores huius mundi in hiis quemadmodum pagano
rum in idolis sedeantur. Propter quod et insignis lapis dictus est non
aut ~~[...]~~ nichil tale paciamur, nec insigne nobis lapides esse
ciamus diciae, ut semitas intencionis carnis vivamus, secundum illud
lectum lex nostri, et non quecumque preparavit sathanas et desideriis
carnis formamus, adoremus quod tale et colamus in conservando eas custo-
diamus autem et sabbata ab omni alio malo abstinenciam vacacionem
exstudentes et agentes, ut operibus presentis mundi careamus atque ab
hiis quiescamus. Hoc enim intelligibile et verum sabbatum est
quod non populus eorum integrat, sed spiritus dei quemadmodum in Esaya Ysaye lvi
bat beatus vir qui facit hoc et filius hominis qui apprehendit istud
custodiens sabbatum ne polluat illud. Qui non distinguere ab
lis volebat, de quibus in inicio propheta dicebat, neomenias et sab- i Ysaye primo
batum et festivitates alias non feram. Quod autem dei est sabbatum
aut quo illud non consumare quis potest submittit. Manifeste agere per Iud i c[...]
iusticiam. Ergo a malis abstinere sabbati est impleccio, sed et sanctuarium
eius paveamus, sermonia studentes, ad castitatem et pudiciciam. Hec
enim est vere perfecte et consummate capitulum sive summa. Propter quod
hoc et novissimum posuit, nunc dicit ad nos deus. Ego sum dominus
deus vester, qui sum quidem sanctus, sed et in sanctis requiesco inte-
rimens et disperdens omnes qui tabernaculum meum polluerint, et tem-
plum meum pollucionibus voluptatum violaverint, quod testa-
tur Paulus dicens. Si quis autem templum dei violaverit, disperdet illum i Cor iii
deus. Propter quod sanctuarium eius paveamus, ut nec corpus nostrum pol-
luamus neque ad corpus eius in quo est omnis sanctificacio, in ipso enim
omnis plenitudo inhabitat divinitatis, sine supplici dubitacio- Colos i
nis superbe et temere accedamus. Sed primus nosmetipsos probemus reminiscen-
tes eius qui dixit, quicumque comederit panem aut biberit calicem domini 1 Cor xi
indigne, reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem semetipsum
homo, et sic de pane comedat et de calice bibat. Nullus peccatorum
dicitur, id est ut in corde nimis atque consciencia et penitencia eorum
que olim deliquit intendenti participet sanctis ad altaris ablucionem

Duorum peccatorum Si in preceptis meis ambulaveritis et mandata mea
custodieritis et feceritis ea dabo vobis pluviam in temporibus suis et ter-
ra gignet fructum suum et pomis arbores replebuntur. Et apprehendet
messium tritura vindemiam et vindemia occupabit semente.
Et comedetis panem vestrum in saturitate et absque pavore habita-
bitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris. Dormietis et non
erit qui vos exterreat. Auferam malas bestias et gladius non tran-
sibit fines vestros. Persequemini inimicos vestros et corruent coram
vobis. Persequentur quinque de vestris centum alienos et centum
ex vobis decem milia. Cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio.
Respiciam vos et crescere faciam. Multiplicabimini et firmabo pactum bo
meum vobiscum. Comedetis vetustissima veterum et vetera
novis supervenientibus proicietis. Ponam tabernaculum meum in
medio vestri et non abiciet vos anima mea. Ambulabo inter vos
et ero vester deus. Vos quoque eritis populus meus. Ego dominus deus
vester qui eduxi vos de terra Egyptiorum ne essetis eis servi. Et qui
contrivi catenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti. Hec sen-
sibiliter suscepit iudeorum populus utpote carnalem habens
spem futuri et non satis intelligibilibus suspensus bonis. Erat enim to-
tus adventurus et ad carnale solum intentus, ita ut in presenti vita
ea que ad voluptatem pertinebant etiam si minus essent despecta et
minima pro illis que parum laboriosa erant sed multum ma-
iora eligeret, et pretiosa quereret Egyptiacos pepones cepe et
Num. allia quorum in promptu erant ad saturandum eos et sine la-
bore adherant. Nos autem si mandatis dei intendimus dicentes
sicut David viam iustificationum tuarum instrue michi et rur-
sus deduc me in via mandatorum tuorum et custodierimus
mandata eius nichil eorum corrumpentes neque secundum litteram
intentionem sed secundum eius ea que eius sunt agentes. Hoc enim est
proprie eius custodire mandata intelligibiliter expectemus utique
quecumque eorum que scripta sunt. Etenim aut a iudeis invenieme
omnino hec secundum litteram impleta. Multi enim dei prophete custo-
dientes eius mandata et in preceptis eius ambulantes in multa
fuerunt afflictione constituti, ut pane suum cum siccitate et
Ezechiel iiij egestate comederunt sicut Ezechiel cui ab ipso hoc deo
preceptum est. Sed et Paulus eos qui in lege et prophetis insignita
ti sunt exponens dicebat. Circuierunt in melotis, in pellibus
Hebre. xi caprinis, humiliati, afflicti, quibus dignus non erat mundus.
Illud autem magis intuere in hiis que dicta sunt. Oportet enim
custodientibus dei mandata xxx [illegible] in presenti lex
posuit. Dic enim [illegible] numero inveniens [illegible]
[illegible] alia per [illegible] in secundum lex [illegible]
quia tot annorum [illegible] deus. De quo ait Paulus ut oc-
Ephes. iiij curramus omnes in virum perfectum in mensura etatis plenitudinis

Cristi venit ad baptismum, quatenus donacionis perfectionem etatem qua agens baptizatus est innueret et ostenderet. Et sic perfectus factus tempus predicare ewangelium cepit, in quo omnis est vite et donacionis plenitudo et graciarum retribucionis que hic significat. Dicit enim: Et dabo vobis pluviam in temporibus suis. Dicit autem verbum Dei, utpote descendentem de celo, de quo Moyses sic dixit: Attendite celum et loquar et audiat terra verba ex ore meo. Concrescat sicut pluvia eloquium meum. Hoc non qualecumque bonum est, in tempore suo separe, sed manifesta est dei bonitatis ostensio, quicumque voluntarie accipere anacionis est. Propterea quod deus irascens populo iudeorum per Ysaiam prophetam minatus est dicens: Et relinquam vineam meam et non putabitur nec fodietur, et ascendent in eam sicut in agro inculto spine, et nubibus mandabo ne pluant super eam pluviam. Quid enim nobis ex accipienda pluvia in tempore prestituto, et terra gignit ~~fructum~~ fructum suum, idest corpus nostrum, cuius boni fructus sunt castitas sobrietas abstinentia. Et pomis arbores replebuntur, sive ut hic: ligna campi dabunt fructum suum. Ligna autem campi sunt anime nostre, utpote quas hic mobilibus intelligibilis dicitur, sive videlicet carnis sublimiores; horum enim fructus veritas iusticia mansuetudo compassio et hiis similia. Propterea quod consequenter subiungens addidit: Apprehendet messium tritura vindemiam. Tritura sic colligit fructus, vindemia autem arborum. Recte fructus corporis ait fructus anime comprehendenda sive occupare, quia hoc quod maxime benedictionis est, uno eodemque tempore stabile et salvum corpus atque animam in virtutibus possidere. Comprehendit autem sive occupavit vindemia sementem. Congregans enim anima virtutes suas, mox alias desiderat, usque dum illas attingat divinas ad quas Paulus festinavit et propterea dicebat: Fratres ego me non arbitror comprehendisse, unum autem que quidem retro sunt oblitus, in hiis autem que in priora sunt extentus secundum intencionem sequor ad palmam superne vocacionis dei. Propterea quod et bonum semper semen plenum salutaribus actionibus ut bene convenit quod sequitur: Et comedetis panem vestrum in saturitate. Hic enim panis vester verbum est, de quo dominus dicebat: Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam. Hic illud ad sanctitatem comedit, idest operatur qui in pectore eius appetitum habet. Et absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris, nec erit qui exterreat vos. Et bellum non transibit per terram vestram. Quod nostra translacio paulo post dicit: Gladius non transibit terminos vestros, et dabo pacem in terra vestra. Hic enim corpus stabile fuerit et anima fructificet, secure in terra nostra habitabimus, quia caro non concupiscit contra spiritum. Unde nec bellum per terram transibit, neque etiam habebit tempus

Deutro xxxii

l. gre

p. Ysaye v

vindemia et vindemia occupabit sementem circa tritura

Philip. iii

Joh. vi

Insurrectio concupiscentiarum, de quibus ait Jacobus iiii° / unde bella et
lites in vobis / non ne hinc ex concupiscentiis vestris que militant in mem
bris vestris. Quibus destructis, pax in terra vita lege dei restaura
ta perficitur. Et dormietis inquit / inter tribulationis aut specie / ecce hec
scriptura sacra ponit / Dormitio enim utpote requies mors sanctorum dici
Eccle. quinto — tur dignorum aut non est ita ut testis est Ecclesiastes Saturitas autem
divitis non sinit dormire eum / propterea quod mox consequenter addidit Et
non est qui exterreat. Quis enim sic dormit quemadmodum in superioribus dictum
est, non habebit qui eum terreat tempore mortis / que nobis dormi
tio est propter spem mortuorum resurrecturis / non habebit autem qui ex
terreat nullius sibi conscius de quo terreat / auferam malas bestias
videlicet demones / bestie enim sunt ex similitudine malicia / primo sicut laten
tes deinde ut venenum importabile et mortiferum habentes. Perse
quimini inimicos vestros / non possunt enim ante faciem eorum qui secundum
legem vivunt stare. Et corruent coram vobis / ipsa morte / que est
utique per ieiunium et orationem / Hoc enim modo intelligibiles inimici de
mones interimuntur, ut nequaquam ultra contra nos possint revivi
scere. Unde discipulis apostolis inquirentibus cur mutum et surdum demonium e
iicere minime potuissent / respondit / Hoc genus non eicitur nisi per ie
Math xvij / Marci ix — iunium et orationem / Persequentur quinque de vobis centum alienos / sine id
hoc expellent quinquaginta / centum quinquaginta / dictum esse spirituale
homine quia die pentecostes spiritus de celo descendit. Ergo spiritu
alis equalis quem Paulus dicebat Spiritualis autem iudicat omnia et ipse a
nemine iudicatur / Ille qui scientiam perfectam habet / ad supplendum eorum
que agenda sunt discretionem. Hic quamvis validum demonem abigat
qui est ex eis supra centum et qui legio appellatur propter multitudi
nem obedientium ei malorum spirituum et cooperantium valet superare atque
vincere. Et centum e vobis decem milia / qui enim non solum scientia
habet supplementum sed et vitam perfectam atque consummatam / hic duplex
quodammodo spiritualis est et propterea centenario numero honorandus. Sunt
duplicem fructum ferens in spiritu atque perfectum / de quo maiorem cum non
dicit Et sequitur bonam frugem insinuans dicebat / afferet fructum
tricesimum et sexagesimum et centesimum / Hic ergo milia hostium subi
cere omnes vincit contrarias virtutes / utpote qui virtutum habet
perfectionem potest / quod autem subiicitur in verbo utique dei / aut enim Et ca
dent inimici vestri in conspectu vestro gladio / illum dicens quem Paulus
sic soleus exposuit. Unum enim prius dixisset inimicorum multa, non
Ephesios vi — enim est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus
principes et potestates adversum mundi rectores tenebrarum harum / ad
versus spiritualia nequitie in celestibus subinfert / propterea accipite ar
maturam dei, Qua singillatim enumerans ait Et gladium spiritus quod
est verbum dei Respiciam vos Quid est melius quam respici a deo / cuius
respectus salus est / aversio autem mors est. Et crescere faciam multi
plicabimini / auget nos quando exigua parva bona que agimus magna
facit apparere / multiplicat autem pauca / crescere faciens in multis
cum non augens ut ras virtus et magnificans dicebat Qua dum fe
Math xxv — cisse unum de minimis his mihi fecistis. Et multiplicans rursus

Paulum scribere faciebat / non occides / non adulterabis / non concupisces Ro. xiij
Et si quod est aliud mandatum hoc verbo restauratur / diliges proximum
tuum sicut te ipsum / multa mandata efficiens hoc unum mandatum ut
nos ad sequendum illud devotos efficeremus. Nimis ergo oportuna sunt
que sequuntur / firmabo pactum meum vobiscum. Cuius quod pacta
sunt predicta / preteritorum aut illud firmat quod manifestant que
sequuntur comedetis vetustissima veterum. Sicut ut dixi / illa que vobis
per legem et prophetas promissa sunt et vetera veterum / que pa-
triarchas istorum auditoribus promisit / Et vetera novis super-
venientibus proicietis / que sunt nova / evangelica videlicet / Ita
cum maxima sunt ea que sunt per patriarchas legem et prophetas
pollicita sunt / tamen per comparationem promissa maiora sunt / propter quod
eorum comparatione illa a nobis superflua iudicantur. Ecce et cum
ea in quod totaliter auditorum considerat / infert illa que per evangelicam
acta sunt et impleta gratiam / Ponam tabernaculum meum in me-
dio vestri vel sicut dixi / constituam testamentum meum vobiscum quod
est hoc in quo nova promisit cuius sic propheta Jeremias memo- Je. xxxi
riam facit / Et constituam vobis testamentum novum / non secundum testa-
mentum quod disposui patribus vestris / hec cuncta iuncta sunt et que
sequuntur maxime. Et non abhominabitur anima mea vos / ambula-
bo inter vos et ero vester deus vos autem eritis populus meus / appa-
etiam ruit // autem hec propheta predicto sic dixit / cetera continet scripta sunt / Baruch v
Hic deus noster non reputabitur alius adversum / post hec in terra visus
est et cum hominibus conversatus est / quod non esset si nos [illegible]
deret / non ergo nos abhominatus est / sed et inambulare in nobis
per carnem voluit / et factus ut deus cum esset primus / sed ignotus / quia
hoc erat conditum ab ... Ex quo autem nos Christo emit sanguine
deus noster factus est / et non suam plebem suam fecit / et quis est
qui hec fecit ergo dominus deus vester / qui eduxit vos de terra Egypti ue-
nientes eis. Deos si mus cognoscere hec de Exodi verba sed et evangeli-
corum dicunt / Dixit aut dominus ad moysem / vidi afflictionem popu- Exodi iijo
li mei in Egypto / et clamorem eius audivi propter duriciam eorum qui
presunt operibus / et sciens dolorem eius et descendi liberare eos de
manibus Egyptiorum et educere de terra illa in terram bonam
et spaciosam que fluit lac et mel / et quis sit qui introducit in
promissionis terram / ipse deus qui hec moysi dixit ostendit. Ecce
ego mitto angelum meum qui precedat te et custodiat te in via
et introducat ad locum quem paravi / angelum filium appellavit
qui voluntatem nobis patris annunciavit / De quo ait Ysaias ix cao
Puer natus est nobis filius datus est nobis cuius principatus
super humeros eius et appellabitur nomen eius magni consilii
angelus admirabilis consiliarius deus fortis. Quis erit ergo nun-
cius deus per ea que supra dicta sunt / introducet populum
in terram angelus hoc facere et non ipse qui promisit poterat /
Quis autem et qui descendit ipse nobis deus dicit / Hec Joh. iij
ad nicodemum dicit / nemo ascendit in celum nisi qui

Descendit de celo filius hominis qui est in celo, et qui nec dum in celo
cum carne ascenderat / nec dum carnem assumpserat / Sed descensionem
et ascensionem proximam dicit, de qua sicut scriptum in moyse locutus
est, vidi afflictionem populi mei / et descendi liberare eos de manibus
Egipciorum / Hec ergo nobis et ea que sequuntur dedit. Qui confregit
catenas cervicum vestrarum ... per quam legis hec, ut incederetis
erecti. ... cum confidencia quam dominus nobis sine aliqua hesi-
tacione operari dedit. Quod si non audieritis me nec feceritis manda-
ta mea si spreveritis leges meas et iudicia mea contempseritis
ut non faciatis ea que a me constituta sunt, et ad irritum perduca-
tis pactum meum, ego quoque hec faciam vobis / visitabo vos velo-
citer in egestate et ardore qui conficiat oculos vestros / et consumat
animas / frustra seretis sementem que ab hostibus devorabitur /
ponam faciem meam contra vos et corruetis coram hostibus vestris
et subiciemini hiis qui oderunt vos, fugietis nemine persequente /
Que bona eos qui obediunt dei mandatis expectant / sufficien-
ter supra dixit. Que autem evenire transgredientibus comminata
est ea que nunc sequuntur ostendunt. Audivimus quid ad literam sin-
gula destinent / inveniemus populum iudeorum horum passum
quedam secundum literam, omnia autem secundum spiritum / Quod si non audieritis
me nec feceritis mandata mea: si spreveritis leges meas et iudi-
cia mea contempseritis ut non faciatis ea / que a me constituta sunt
et ad irritum perducatis pactum meum. Qui non audiunt mandata
dei / et qui iudicia contempnunt / nisi qui tradicionem seniorum intendunt
et legislatoris intencionem transgredientes / ad hoc legem eius videbantur
legem exponebant / qui dicebant sicut ait dominus: Quicumque dixerit pa- Mth xv
tri aut matri munus quodcumque est ex me tibi proderit, et non honorificabit
patrem suum aut matrem suam / ... quicumque dixit parentibus vota
sunt deo ea que habeo ... ea munus et oblacionem obtuli eis
que generaverunt honorare non cogitur, qui sunt qui non eius
Mth xxiij omnia faciunt mandata, nisi qui anetum et ciminum decimant et
mentam / relinquunt autem iudicium et misericordiam et fidem, cum de-
cies per prophetam dicat / indicabo tibi homo quid deus querat a te vide-
licet facere iudicium et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum deo
suo. Propter quod dominus ad eos inquit non omnia implentes legis precepta
sed que eius sunt gravia relinquentes, et que minima agentes
decimabant / Hec oportebat facere et illa non omittere. Sed et mandata
dei illi nunc transgrediuntur, et eis maxime inobedientes sunt quia
... eorum ... autem intencionem dei construunt / plane ergo
Aquila et Theodocion et Simmachus ... Nam
ille quidem ait: Si constituta mea reprobaveritis. Alii autem: Si subtilitates meas renuitis
~~[illegible]~~ / Dogmata autem dei et subtilitates
que in spiritali mandatorum intellectu erat transgrediuntur
qui ... testamento concordat infirmare ... graviter prophe-
tis ... / qui eos arguerunt ... Et ad irritum perducatis pactum meum

Quod autem per hoc innuatur est, innuit enim similis pena est
incredulitatem eorum. Ergo quoque hic faciam vobis quod vestra
[illegible] vos velocitat in necessitate, innuit enim cognitus eos dominus per
verbum suum fecit, intuitum ut admirentur dicitur; durus est ser- Ioh vi
mo hic, quis potest eum audire. Erant ergo sponte legis intel-
lectum suggrediebantur, ut evangelium [illegible] in irritum
deducant, qui illum habebant exordium. Hic eis et ipse ob-
scura verba dicebat et difficilia suorum dogmatum, faciebat
comprehensionem; etiam que sequuntur agnoscere ardorem qui con-
stringat oculos vestros, sive secundum lxx scabiem et morbum
regium collirium oculos vestros et animam vestram disturbe-
tur. Scabies autem morbus est corporis sed manifestus in superfi-
cie carnis et corio eius decurrens. Morbus autem regius est
ceteria, sic quidam interpretationem. Manifestus autem esse hic est
in superficie carnis et pellis decurrens, et multo magis ocu-
lis insedens; latere autem eorum morborum neutrum potest.
Tales erant animarum iudeorum morbi manifesti et mali
et nequaquam ultra latentes. Emulantes enim domini verbis et
miraculis non tam morbos suos abscondere poterant, sed cla-
mabant palam atque predicabant: Quid facimus quia hic Ioh xi
homo multa signa facit, si dimittimus sic omnes venient
Romani et tollent nostrum locum et gentem. Ergo non quia
legi aut prophetis contraria docebat, nam minus eis eo
propria docuit, sed sui amoris causa, sui quoque causa negocii
sermonibus eius non obediebant. Hoc ergo prurigine morbi
oculos suos constringebant, et animas consumebant, non solum
exardescentes livore et invidia corrupti. Sed ut semel in-
ma mente et cogitationibus non minus sanas ad destructionem
factorum doctorum vel habentes in dominica verba
et miraculis interiores suos oculos constringebant, et animam con-
sumebant ita ut adeo clamarent: usquequo animam nostram Ioh x.
tollis, si tu es christus dic nobis palam. Ecce utique anime
infidelitatis consumptione subtracte erant. Sed et Iohannes Ioh xii
hoc de eis dicit: propterea non poterant credere, quia rursum
dixit Ysaias: Exceca cor populi huius, et aures eius aggrava Ysaye vi
ne quando oculis suis videant et auribus audiant et corde
intelligant. Recte quia quemadmodum fecerunt ipsi, sic et deus xps
eis fecit. Quia enim eius verbum facere partium sine tempera-
mentum studuerunt, recte eorum oculos et cor excecavit
et ardorem sive ictericiam constringentem oculos eorum et ani-
mas consumentem eis dedit. Sed quod hic additur, sensura se-
curis servientes que ab hostibus devorabuntur, sensura enim il-
lis prophetarum et legis prestiterant semina et doctrinales illuc
seminant sermones non habentes terram fertilem ad intelligi-
bilium dogmatum sensum, unde nec cibo eorum fruuntur Mth xxiii

Et deprecantur eos adversarii eorum qui in Christum credunt quos ipsi sibi
per infidelitatem et invidiam contrarios fecerunt. Et ponam faciem meam
contra vos / secundum propheticam illam vocem / vultus autem domini super
facientes mala ut perdat de terra memoriam eorum. Et corruetis coram
hostibus vestris. Gentiles enim quos inimicos sibi indicaverunt coram eis cadunt
in salute eorum offendentes / unde Symmachus praedicare / offendens au-
tem inimicos vestros. Quod autem et aliud addidit / persequentur vos odio
habentes vos / et fugietis nullo persequente / hoc quidem contrarium
esse videtur quod dictum. Si enim ab hostibus persecutionem patiuntur / quomodo
nullo persequente fugiunt. Sed persequentur vos non ad expellendum legis-
lator accepit. Sed quia credendo minuerunt ad salutem eorum festinan-
tes / unde persequentur vos in servitutem redigent vos. Symmachus erudi-
unt in vobis / Theodotion edidit. Tale in nobis autem et Paulus per-
secutionem demonstrat. Sequor autem si comprehendam / in quo et comprehen-
sionem. Gentes autem etsi eum legunt de iudeis dicunt / hoc eius
te oderunt deum / odiam illos. Unitatem eorum instat saluti festinat
quod et ipse orat / Sed cum quia assumptio eorum sicut dicit autem Pau-
lus / vita est ex mortuis / et plenitudo eorum salus mundi / hii autem
fugiunt nullo persequente / non enim quaerunt illi nec saluti invident
sed et nos illorum / unde eos nec persequimur / nec tamen nos adversan-
tur. Sed implemus quod Isaias propheta dixit / dicite odienti-
bus vobis fratres nostri et abhominantibus / ut nomen domini glorificetur / et
videatur in laetitia vestra et illi confundantur. Sin autem nec sic obedie-
ritis mihi / addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra et
conteram duritiam superbiae vestrae / dabo quoque caelum vobis desuper sicut
ferrum et terram aeneam / consumetur in cassum labor vester / non profe-
ret terra germen nec arbores poma praebebunt. Si ambulaveritis ex
adverso mihi nec volueritis audire me / addam plagas vestras usque
septuplum propter peccata vestra. Emittam in vos malas bestias agri
quae consumant et vos et pecora vestra / et ad paucitatem cuncta
redigant / desertae quoque fiant viae vestrae. Quod si nec sic volueritis reci-
pere disciplinam sed ambulaveritis ex adverso mihi / ego quoque contra
vos adversus incedam et percutiam vos septies propter peccata vestra. Inducam
quoque super vos gladium ultorem foederis mei. Cumque confugeritis ad urbes
mittam pestilentiam in medio vestri et trademini hostium manibus postquam
confregero baculum panis vestri ita ut decem mulieres in uno clibano co-
quant panes et reddant eos ad pondus et comedetis et non saturabi-
mini. Talibus distinctionibus non frustra legislator usus est / ha-
nc quod ait: Sin autem nec sic obedieritis mihi / deinde quasi corre-
ptiones denumerans subinfert: Si ambulaveritis ex adverso mihi.
Et rursus alias plagas exponens addidit: Quod si nec sic volue-
ritis recipere disciplinam sed ambulaveritis ex adverso mihi. Sed ideo ut
diximus his distinctionibus usus est / quia frequenter eius scriptura
populum increpare voluit / illi autem non obediebant / ita ut ad
eos clamaret Jerusalem Jerusalem quae occidis prophetas / et lapidas
Math. xxiij eos qui ad te missi sunt. Quotiens volui congregare filios tuos sicut
gallina congregat pullos suos sub alas et noluisti. Illud ergo

maxime in his que dicta sunt attendamus. quia cum septies correpcio
nobis comminata esse fuerit sic eos subdidit Conteram duriciam superbie
et rationem celi sicut ferrum et terre eneam et incassum eorum consumi laborem
et terram non prestare germen / nec arbores poma prebere minatus est / Hec
autem sex sunt non septem / hoc ergo autem invenies et reliquas correpcio-
nis parientes Ergo in hoc manifestum est quia septenarius numerus re-
cens presentis loci figura et signum est que per septenarium numerum vol-
uit / Et quia septem ex eis correpcionis sive benediccionum vel plagas
instare cummulatam penam et integram benediccionem utpote inveni-
enda nec penitencia digna peccantibus minatus est / ita ut simul
in eis illud appareret / propheticum Naum / Quid cogitatis contra dominum Namque I
consummacionem ipse faciet / non consurget duplex tribulacio quia sicut
spine se invicem complectuntur, sic convivium eorum pariter potan-
cium consumetur / quasi stipula ariditate plena. Ex te exivit / cogitans
contra dominum maliciam mente pertractans prevaricacionem / A quo autem
cogitacio contra dominum egressa est mala cogitans / et contraria
preceptis eius / nisi populo Iherusolimitano / de quo Ysaias dicebat Ve /
illis qui consilium cogitant malum contra semetipsos dicentes
Circumveniamus iustum, quia inutilis est nobis / fructus ergo labo-
rum suorum manducabunt Intende autem ordinem quo utitur le-
gislator ad comminacionem Sin autem nec sic obedieritis mihi addam cor-
repciones vestras septuplum / propter peccata vestra Hec autem cedamus Di-
xi ergo adhuc si non audieritis me usque ad hoc ad quod peccancia ostende-
runt / ubi egestatem ardoremque dixit que quid oporteat accipi in
precedentibus exposuimus Si ergo usque adhuc inobedientes fuerit-
is nec ex eis que dicta sunt emendentur septies illos dixit cor-
ripi ubi perfecta correccionum in peccatis eorum exerere Quinque autem
non dixit sed eorum peccata hoc ipsum quod non emendati sunt ex pre-
dictis intelligamus et quod addidit Et conteram duriciam
superbie vestre / non voluerunt enim cum libertate suscipere dicentes
Disrumpamus vincula eorum et proiciamus a nobis iugum ipsorum pth viii
Deleverunt abstrahe summus et nulli serviemus unquam / Hanc eorum du-
riciam superbie contrivit ; Servire eos gentibus faciens / Dabo celum
vobis desuper sicut ferrum / Nullam enim ex eo visitacionem penitus
sunt adepti et terram eneam Terram enim divine scripture quam pos-
sident infructuosa eis est / ut non ab eis intelligatur quo opus / non
ergo enea prestata est / ad eius rei ostensionem addidit Consumetur
incassum labor vester / labor enim quem in divinis scripturis ostendunt
manducantes tradicioni legis incassum consumitur. qui plene non pos-
sunt legem secundum literam ut ablato loco in quo lex divinum divi-
num cultum legis conclusit Dominus ergo convenit quod sequitur
non dabit terra germen suum / nec arbores poma prebebunt Neque
enim exterior eorum homo qui appellatur terra sanctificat quia
in astrimargia vivunt et de eis dictum est Quorum deus venter est,
ta gloria in confusione eorum Sed nec mentes que sunt agri
ligna sicut utpote que corpori sunt tamen eo excelsiores fructum
dei prebent, quod geminare hos impietate voluit Si ambulaveritis

Ex adverso mihi, neque cum recto corde ad deum accedunt. Contemnunt enim
eius mandata legis et prophetarum sensus subvertentes, ut suam inobedientiam
per hoc atque prevaricationem colerent. Propter quod infert: nec volueritis audi-
re, addam vobis plagas vestras usque ad septuplum propter peccata vestra
non iam correctionis sed plagas validiores, non penam precedenti et
equalem eorum iniquitatibus exponens quam habent. Et immittam in
vobis malas bestias agri que consument vos et pecora vestra et
ad paucitatem cuncta redigant, deserte que fiant vie vestre. Quia enim
sanctiores a deo ira repulerunt, recte super eos bestias agri demones
inmittuntur, dominari eis permissi qui eos et consumunt. Quicquid
enim videntur iniustitie agere, deus sibi non imputat, quod demonstrat
paulus dicens: iustitiam suam querentes constituere iustitie dei non
sunt subiecti, et … aut secundum legem iustitie in legem
iustitie non pervenit. Necesse est ergo ut eius comedant demones
qui eorum pectora, id est pecoribus similes homines, pravi vide-
licet populum atque imperitum consumunt. Hi quidem nullus est in il-
lis intellectus, nichil de summo dignum cogitare consueverunt. Quod
… inventa in modum ferri … posteriorum … traditio-
nibus ducuntur. Propter quod sunt demonum cibi. Et ad paucitatem
rediguntur tam multitudine quam dignitate, deserte quoque eorum sunt
vie, quippe que nec aquam habent vite, nec … …
sive hospitalitatem intelligibilem, nec venientes … quasi ad
manum ducentes, aut custodientes. Quod si nec sic volueritis
recipere disciplinam, sed ambulaveritis ex adverso mihi, ego quoque contra
vos adversus incedam, adversa pena utar, quemadmodum adversa est legi
vestra prevaricatio cum enim arbitrari eam videamini intentionem
eius non servatis. Hec et ego adversum vobis super inducta pena non vos
corripiens illis quibus flagellabam, prius quando … serpen-
tes et incendia et hec … et similia super vos inducebam, sed ali-
as. Que sunt autem hec sequentia legentes discimus. Et percutiam vos
septies propter peccata vestra, primo corripiam, deinde percutiam, prede-
dite pena utpote contra inobedientes fortior efficitur. Inducam
quoque super vos gladium ultorem federis mei. Gladius quidem quia verbum
dei, sicut … sequitur … hoc verbum in linguis. Et tunc magi-
ster eorum vindicavit … federis sive testamenti evangelici
… cum eos qui novum transgrediuntur, nec vetus custodire posse
et vindicatur. Evangelium enim umbra legis ostenduntur. Quia evan-
gelii gratiam transgrediuntur, sed et legislatoris sapientiam obstupescere
quos oportuit subdit: Cumque fugeritis ad urbes mittam pestilen-
tiam in medio vestri. Intelligibiles civitates prophete sunt, unum
… est autem ex quibus deus hieremie dicebat: Ego quip- Jheremie primo
pe dedi te hodie civitatem munitam, quemadmodum ergo in civitatem
munitas qui fugit, si amicus est salvatur. Si autem inimicus fa-
cilius capitur, … ambitu circundatus. Sic in prophetiis libris

Sed horum testimoniis animi fidei confugientes innumeri salutem
quam invenerunt / plurimi autem et infideles cito capitum perierunt / propter quod cum
ad prophetas iudei fugiunt declinantes eum qui est in doctis verbis spiri-
talem gladium pestilenciam aut se mittere in medio eorum illic eum
moriuntur etiam nullo arguente / non valentes auctoritati de eo prophetarum
sit aperte repugnare Et trademini hostium manibus videlicet intelli-
bilium / pro qua confregero baculum panis vestri / Caruerunt enim apud
eos doctoralis panis maxime salutaris quomodo autem / audi que
secuntur Ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes et
reddant eos ad pondus et comedetis et non saturabimini / nichil enim
Iudei sunt vacui a bo iudei quod doctrinam vires habere nutriendi faciat / excepto decem pre-
ceptis / quia veram prophetarum expositionem / utpote concordantem salu-
taris nostre dispensacioni fugiunt Reliqua autem legis nolunt intelli-
gibiliter accipere / nec spiritualiter suscipere / sed secundum literam solam
cetera sunt vetera non possunt intelligi ad literam Nota 1 quod stare non potest primum quia locus destructus est in quo erant
sacrificia et mundaciones / et oblaciones et reliqua que pertinent ad
servitutem legis / deinde multa in eis erunt / non tam studio quam rerum
2 signa / veluti ea que sunt de lepra parietum / trabium / vestium
vel arari cum bove et asino / et similia que legalibus tradicionibus
continentur / decem mandatorum autem non litera clara est / Signa
ad custodiendum atque operandum nec contrarium est sabbati man-
datum / quia et si decem mandatis insertum est / non tamen opus
est Si ergo mandatum speciale ponamus Ego sum dominus deus
tuus qui eduxi te de terra egypti / de domo servitutis / perfectum
decem mandatorum numerum invenimus / de hinc aperte que
est intelligibiliter significat / in qua nullum opus huius mundi
et nos agere / Hec ergo sola panem operantur populo iudeorum
iubilanti uno legali videlicet et reddunt eos ad pondus sup-
sit eos panes idest adspersibiliter dispensionem neque enim dilatam
exprimam sicut erudiam nec adulterii doctrinam extendunt ad custodiam
ne quidem reprimendi iniuriarum nec homicidii ac ne quidem fratern-
um / unde nec saciantur predictis panibus / qui ex eis sunt
nutriti / attamen quandam doctrinam nichil quam habentem vel sectam
spiritalis quam legis statutis sumentes Si autem nec sic audieritis
me sed ambulaveritis contra me / et ego incedam adversum vos
in furore meo contrario / et corripiam vos septem plagis propter
peccata vestra ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum
vestrarum / destruam excelsa vestra / et simulacra confringam
Cadetis inter ruinas ydolorum vestrorum et abhominabitur vos
anima mea / in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem
quam deserta faciam sanctuaria vestra / nec recipiam odorem ultra
suavissimum / disperdam quam terram vestram Et stupebunt super eam
inimici vestri cum habitatores illius fuerint / Hos autem dispergam

in gentes, et evaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta et ci-
vitates dirute. Tunc placebunt terre sabbata sua cunctis diebus so-
litudinis sue, quando fueritis in terra hostili, sabbatizabit et requiescet in
sabbatis suis, quando habitabatis in ea. Et qui de vobis remanserint
dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium; terrebit eos
sonitus folii volantis, et ita fugient quasi gladium, cadent nullo se-
quente, et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes. Nemo
vestrum inimicis audebit resistere, peribitis inter gentes, et hostilis
vos terra consumet. Quod si et de his aliqui remanserint, tabescent
in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum, et propter peccata pa-
trum suorum et sua affligentur. Donec confiteantur iniquitates suas
et maiorum suorum, quibus prevaricati sunt in me, et ambulaverunt
ex adverso mihi. Ambulabo igitur et ego contra eos, et inducam illos
in terram hostilem, donec erubescat incircumcisa mens eorum. Tunc ora-
bunt pro impietatibus suis, et recordabor federis mei quod pepigi cum
Abraham et Ysaac et Iacob. Terre quoque memor ero, que cum relicta
fuerit ab eis, complacebit sibi in sabbatis suis, patiens solitudinem
propter illos. Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis, eo quod abiecerint iudicia
mea et leges meas despexerint. Attamen cum essent in terra hostili, non
penitus abieci eos, neque sic despexi ut consumerentur, et irritum facerem
pactum meum cum eis. Ego enim sum Dominus Deus eorum, et recorda-
bor federis mei pristini, quando eduxi eos de terra Egypti in conspectu gen-
tium, ut essem Deus eorum. Ego Dominus. Vere non solum legis-
lator Moyses, sed et propheta erat, quod demonstravit de eo pro-
pheta: Prophetam suscitabit Dominus de fratribus vestris
sicut me. Bene autem sibi eius similitudinem introduxit, quia propter alia
in quibus similitudinem eius gerebat, quemadmodum Dominus de fine mundi di-
xit, ita et hic ea que futura erant populo iudeorum in presenti le-
ge conscripsit. Multas siquidem fecerant captivitates, multaque
flagella pertulerant, sed ea que nunc propter patres dixit, ad illam captivitatem
pertinent, que propter iniquitatem in Christo commissam a Romanis depopu-
lantibus eis contigit. Cognoscis autem, si subtiliter nosse vis, ea que eis
evenerunt ex Iosephi hystoria, in qua eos et filios comedisse et
reliqua presentis comminationis sustinuisse describit. Quanto vero plura
et nunc historiis [illegible] adiacent insolubilia. Deserta eorum terra,
civitates desolate, ab hostibus depopulata provincia, ipsique peregrinantes
apud inimicos suos gentiles cum metu continuo vivitant, quemadmodum
nos plenius hec secundum literam impressi sunt; sed ad spiritualem considerationem
veniamus. Duplicaverunt enim peccantes in legis transgressione et legis latoris
blasphemia, duplices et penas iure patiuntur. Quod hoc modo
dicitur: ambulaverunt cum eo ex adverso, subvertentes miracula eius, de-
trahentes et eum principem [illegible] [illegible] tamquam contra deum
agentem, divini amoris doctorem fallacem asserebant. Sed et ipse in i-
ra eis adversus effectus. Hoc eis nunc usus est. Prima enim indicium fuit
et pena commisse in eo iniquitatis captivitas, quam sustinuerunt.
Prima non tantum [illegible] Romanos irruere fecit [illegible] cum eius
vindicabant gloriam [illegible] qui eorum imperio resistebant [illegible]

prideum cultores eorum fuissent, tributis quoque et legibus atque magistra
tibus obedientes | sed furore, quibusdam exercentes adversus eos, deus super induxit
contra eos iram, ut vindicarentur per Romanum imperium | tamquam ipsius
vindicatores qui contriverunt et corripuit eos vii plagis secundum peccata
eorum multiplicans eorum penam et ipsi uno eorum in eo reman-
serunt | quia nec ipsi uno peccaverunt nec deum et carnes filiorum
suorum et filiarum suarum comederunt | nec discipulos suos quos
quasi in filios sibi assumunt ad eandem doctrinam | verbis callidis ani-
mam quoque corrumpentibus comedentes | sed et excelsa eorum ad destructionem
perduxit et simulacra confregit. Excelsa quippe eorum sunt prin-
cipes et doctores | quos intuentes sicut in sublimi constitutos | ut
sicut hec statuas vitam suam componere debuerunt | sed quia nil
habebant sanum neque forte | sed infirma omnia et corruptibilia velut
scemata et imitationibus que tempore corrumpuntur atque putrescunt unde
et apud hec lignea manu facta dicebantur | desolavit ea arguens
eorum vanam ypocrisim. Cum ipsis autem et populares qui in eos
intendebant posuit quoque cadavera eorum in ruinas ydolorum ipsorum
id est membra populi | et actiones eorum inanes super actiones ydolorum
ipsorum phariseorum atque scribarum quibus sicut ydolis utebantur re-
linquentes deum et illorum seductionibus intendentes. Propterea ait ab-
hominabitur vos anima mea quia in nobis posuit ut nos destrui-
te peccatorum mortisque redimeret | Hec ergo iudeos abhominatur
atque in perpetuum est [illegible] quia eius corpus [illegible] ad eos pervenit
adversum perduxerunt [illegible] domini [illegible] | Propter
quod urbes eorum redegit in solitudinem. Fecit quoque deserta sanctuaria
nullum enim inveniunt de prophetas libris sententiam neque aliqua sancire
testimonia valent | nec recepit odorem suavissimum | neque enim suscepit
eorum orationem | dispersit quoque terram eorum omne vetus testamentum
non quia ipsum ex toto desolavit | sed illis desolatum et [illegible] fecit
habitare autem in ea fecit gentes | Propter quod ait Stupebunt super ea
inimici vestri cum habitatores illius fuerint gentes si quidem in-
imici sunt iudeorum quia illi elegerunt [illegible] habere cum
deo. Et eum illius quos Paulus inimicos esse crucis vocat habi-
tant autem in iudeorum terra in veteri testamento et habitantes sen-
tiunt enim qui in lege et prophetis talia locutus est. Qui vite il-
lis fundavit exordium insuper ait: Vos autem dispergam in gentes
non solum sensibiliter hac dispersione sed et intelligibiliter | Quia nec sic
hec dixit. Et evaginabo post vos gladium. Erit quoque terra vestra de-
serta et civitates diructe | Deus enim verbum quod est spiritus gladius
ubique insequentibus decurrens et omnem terram circumdans consu-
mit iudeorum filios et dispersit eos de sectis dei | ostendens quod
nullam cum eis communionem habeant. Nunc deserta terra et ci-
vitates expulsis eis de habitatione sua invenimus nec place-
bunt terre sabbata sua cunctis diebus solitudinis sue quando fue-
ritis in terra hostili sabbatizabit et requiescet in sabbatis so-
litudinis sue | eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando ha-
bitabatis in ea. Terram esse intelligibilem scripturas dei et eo-
rum [illegible] que in eis est sepe ostendimus. Quando iudeorum quando vetus

testamentum gentium autem que inimice sunt iudeis nouum, quia ergo sabbatum
vacationem significat, iudeis maxime hoc nunc euidenter legislator innuit
quia nunc nihil inueniunt ex lege et prophetis quod ipsi facere volunt. Sed
deserta eorum pene quam supplere lex potest facti sunt in terra inimicorum
suorum idest in euangelico testamento, facti sunt autem et si non sponte, tamen
de necessitate ipsius enim et volentibus sacrificia et purificationibus azimorum
tabernaculorum solemnitates et reliqua cessare fecit, difficultatem pariens
in meditationibus eius discedunt. Et hanc vacationem pro sabbato suscepit
et ab eis sancta scriptura nimis ex eis erat sub horum sabbatorum vaca-
tionem placebit. Num et quia non est speciosa laus in ore peccatoris
Sed et erit. Et qui de vobis remanserint dabo pauorem in cordibus
eorum in regionibus hostium terrebit eos sonitus folii volantis, quot
quot enim ex eis relicti sunt adhuc studentes scripture sacre, pauentes
in terra inimicorum suorum in nouo testamento, sicut diximus. Timent enim
de sanitate et corde cecato corruptione eius, et completur in eis illud
trepidauerunt timore, ubi non erat timor, propter quod et admirans legisla-
tor ait Terrebit eos sonitus folii volantis, folium legis literam appel-
lans, Timent enim eos sonitus persequitur, et timorem mentis eis incutit
quia ubi gratiam audiunt custodiendum diem sabbati, vident autem nos
nihil de eodem mandato despitabile facere neque terrenum neque a cul-
tura terre, sed a mala actione vacationem docentes, ostendunt in nobis
et commiscetis nobis fugiunt, folium autem recte legis literam accipimus, quia
quemadmodum arborum fructus folio tegitur, sic sub legis litera spiritus ab-
sconditur, propter quod de spiritu dictum est. Si uindemiatores ingressi
fuissent in te, saltem reliquissent racemum tibi, inducamus folium litere ut
fructum spiritus inueniamus, Hii autem qui hoc ignorant, sicut inimicos
nos habent et fugiunt nos sicut qui fugit gladium et cauet nullo
sequente neque enim nos eos persequimur sed ex sui cordis duritia persecu-
tionem patiuntur, nam uide quid subdidit. Et corruent singuli super fratres
suos, quasi bella fugientes. Cadunt enim cum eis loquimur, et legis prophe-
tarum quoque testimonia contra eos de cristo et euangelicis mysteriis proferimus
[illegible] alii quidem hoc, alii autem illud dicunt. Et vnusquisque super fra-
trem infirma enim omnes dicunt et consistere propter hoc in alterutrum non
valent verbis, et conturbantur quasi bella fugientes nullo sequente, Nos
autem non persequimur eos nec ut noceamus, sed ut vincamus atque lucremur
eos disputamus cum eis, quid ergo hinc patiuntur. Nemo vestrum
inimicis audebit resistere, peribitis inter gentes et hostilis vos terra
consumet. Consumit enim eos euangelicum testamentum, totam eorum
conterens erroris substantiam, unde nec resistere inimicis suis,
qui saluantur per fidem possunt. Sed et perierunt inter gentes, in lapi-
de angulari offendentes. Et nec legis quidem literam respicere volen-
tes utpote qui interna non habent fiduciam. Quod etsi de hiis ali-
qui remanserint, tabescent in iniquitatibus suis, in terra inimicorum
suorum. Quamuis enim de eis qui conuersi sunt remanent, permanent
in legis studio. Et hii propter peccata sua que in terra inimicorum suorum
idest in euangelico testamento sermonis quod diximus propter transgressionem
eius perierunt, hec sunt enim nobis omnibus, peccata que in eo com-
mittuntur, et propter peccata sua et propter peccata patrum suorum quod preuaricati sunt

Et despexerunt me. Ita enim que nunc eis evenerunt, patrum peccatis as-
scribunt, propter quod et tabescent in eis, pro eis confitentes, quia peccata
li sunt illius in temporibus anterioribus, non bona hoc iure, sed mala fa-
cientes, ut penam que super eos venit propter iniquitatem quam in eo co-
miserunt molliant, utrum inferet. Et ambulaverunt contrarium mihi, am-
bulabo igitur et ego contra eos, et inducam illos in terram hostilem.
Quia adhuc enim illi reputant illius circumvenire contrarium ei ambu-
lantes et alia pro aliis interpretationibus legis et prophetarum que con-
firmant eum inficiant dicentes. Quod est adversarium prophetis, et sic et
ipse ambulabit cum eis adversus, et inducet eos in terram hostilem
ubi in evangelio quod gentibus dedit. Ex quo duobus modis penit
primum quia iudaicam iustitiam deserunt, deinde quia apud gen-
tes est, quibus emuli sunt et contentioso adversus eas animo salva-
ri non volunt, ita ut deus per moysen diceret: Ad emulationem vos ad-
ducam in non gente. Paulus autem: Secundum evangelium quidem inimici
propter vos, rursus: Sicut enim vos cum inimici essetis reconciliati
estis deo, sic et hii nunc non crediderunt in vestra misericordia. Tunc
erubescet incircumcisa mens eorum, et tunc orabunt pro iniquitatibus
suis. Tunc ut hoc et peccata sua placata habebunt, id est penas
quas patiuntur pro peccatis. Sicut enim quod dictum est in osee intelle- Osee iiii et q. i. Nulli
gimus: peccata populi mei comedent. Quod autem hoc est in subsequ-
entibus manifestavit: et ad iniquitatem eorum sublevaverunt ani-
mas eorum. Ergo peccata populi comedere est, pro eis penas
suscipere, digna que se pati peccatis suis dicunt. Et si quedam
peccata sua confitentur, quedam tegunt, que in crucem commiserunt.
Et recordabor federis mei quod pepigi cum iacob et ysaac et abra-
ham. Cuius rei gratia non secundum ordinem temporis et generis abraham
cepit, sed a iacob, vel cur hoc non dicunt Testamentum iacob et ysaac
et abraham, sed testamentum iacob et testamentum ysaac et testamentum
abraham, tria quedam testamenta innuentes, ut legem videlicet
et prophetas commendaret, et evangelium. Quorum quia antiquior
lex est, secundo vero loco prophete, novissimum evangelium ostendere volue-
runt. Quia evangelium etsi novissimum a gratia sed a deo promittitur, at-
que ideo primus eius memoriam facit, primum iacob qui novissimus est
tempore et ordine mentionem facit. Cognationem autem inter se haben-
tia similiter coniunxit, et in illis in quibus legis prophetarum-
que mentionem facit, in hiis se evangelium dicit mentionem facere. Hu-
ius autem hoc ea que sequuntur confirmat. Terre quoque memor ero
que cum relicta fuerit ab eis, sive ut lex relinquetur ab eis. Er-
go quia benedictio maxima terre est, ideo in memoriam habe-
re diligens intelligibilem terram, id est, ubi suas scripturas et memo-
riam earum, et in oblivione relinqui illas a iudeis fecit.
Quia maliciose interpretantes, non bene meditabuntur, iniuriabat
eas, primum quidem dicentes et non facientes, deinde desperabiliter
interpretantes, et quod in eis erat optimum spiritualem intelligentiam

Regentes / unde et consequenter addidit Complacebit sibi in sabbatis
suis / ubi dum desolata ab eis remanet Gaudet cum deus lex iudeorum
sciens desolacione qua ipsi sibimet intulerunt / propter quod et solitudinem
illam pati propter eos dixit hij vero rogabant pro peccatis suis / eo quod
abiecerunt iudicia mea / et leges meas despexerunt / Impleta inquit
bona expulsa plebe iudeorum desertionis sabbatis provenerunt / nec ipse
eum nunciantur propter quod et gaudent in lege ab eis / neque cum ita re-
giunt sicut prius cum sint deserti / cum eque carentes presumpcione / sed
etiam ipsi peccatorum suorum et prevaricacionis divine legis / consci-
i effecti sunt / admirandum est etiam / quod ad totius sanctionis conclu-
sionem sanguinem quod addidit / et est intelligendum hinc apte qui in
moysi / ipse etiam in paulo et in omnibus apostolis locutus est / attamen cum
essent in terra hostili non penitus abieci eos / neque despexi / ut consume-
rentur / et irritum facerem pactum meum cum eis Ego enim sum do-
minus deus eorum / et recordabor federis mei pristini / quando eduxi eos de
terra egypti in conspectu gencium / ut essem deus eorum / ego dominus
Hec si non per singula exquirere / paululum lege / quia eos non despexerit
deus in terra hostili / unde in eterno testamento / nec consumpsit eos / ut
irritum faceret pactum suum pristinum / neque enim ad integrum illud dedu-
xit ex toto / sed et salutis spem reliquit / non omnibus autem / sed reliquiis
Sicut paulus ait presenti tempore / prophete testimonium Si fuerit
numerus filiorum israel sicut arena maris reliquie salve fient / de
eo ergo nunquid repulit deus plebem suam absit Recordabitur ergo
federis sui pristini / quando filios israel de terra egypti eduxit Et in quo re-
cordabitur ut esset eorum in conspectu gencium / ad quorum manifesta-
demonstracionem sufficiunt ubi hec apostolice verba sapiencie / non enim vo-
lo vos ignorare fratres misterium hoc / ut non sitis apud vos metipsos sa-
pientes quia cecitas ex parte contingit in israel / donec plenitudo gencium
introiret / et sic omnis israel salvus fieret / bene ergo ad totius verbi con-
clusionem dominus dixit Ego dominus deus qui omnem hominem salvum volo / at
ideo etiam iudeorum licet post tot iniquitates salvaturus reliquias / Hec
sunt precepta atque iudicia et leges quas dedit dominus inter se et filios
israel in monte synai per manum moysi / non etiam intendas que dicta
sunt / conclusionem cum verbis suis legislator adiecit / Quoniam usque ad
certum tempus firmam velit esse legis literam sine aliqua dubita-
cione manifestavit / iudeorum obstinacie ob temeritatibus hac lege
uti etiam nunc quando tempus non habent / iam veniente eo qui finis
est sicut misterii latens legis literam acquisivit Et hinc moysen
desinens ministrare / ipse veniens ad illam perfectius introduxit
Iudicia ergo secundum quod semel diximus / proprie dixit que deo in-
terrogante de quibusque cupimus que ignorantes interrogaverunt dicta
sunt / precepta autem que non hoc modo sed semetipso legislator nullo
interrogante sanxit / deinde sacramentis totius sanctionis dispensacionem
complecti volens subdidit Et leges quas dedit dominus inter se et inter fi-
lios israel / propter quod et reliqui interpretes exceptis lxx leges ediderunt

leges edidunt

differentia legis negocia. Ubi hoc demonstrare cupientes David autem
est quod dixit ecce nisi quia procul dubio usque dum ipse veniat de quo
ait Ysaias: ipse veniet et salvabit nos. Tunc aperientur oculi ceco- Ysaye xxx
rum, et aures surdorum audient. Et quecumque nulla prophetia contine-
tur, tunc nequaquam ultra scrutandum suspicatus legis, sed quemadmodum
ipse exposuerit oportet legem custodiri, ad evangelicam gratiam translatam
et ad perfectiorem comprehensionem non ut ad litteram dicebatur, sed ut ad pru-
dentem interpretationem spiritalem quam sensum tractatur. Cur autem eos locum
significavit, ait enim: In monte Sinai, nisi quia cum David dicente,
Videbitur deus deorum in Syon. Et Malachiel: Subito veniet in tem- Malachie iii
plum suum dominus quem vos queritis. Et Syon species decoris eius,
Et rursus david — deus manifeste veniet. Et non et non silebit. Illam enim dei dispen-
sationem putemus tempore legis actam, unde hic tamen loci memoriam
fecit, quam ministrantis Moysi, ut ex hoc discerneremus, quia aliud
nobis adventum eius prophete promiserunt, qui nec in Sina nec
per mediatorem sed aperte factus est. Locutus quoque est dominus ad Moysen dicens
Cxxvii — Loquere filiis Israel et dices ad eos: Homo qui votum fecerit et spo-
ponderit deo animam suam sub estimatione dabit pretium. Si fuerit ma-
sculus a vicesimo usque sexagesimum annum dabit .l. siclos argenti
ad mensuram sanctuarii, si mulier xxx. A quinto autem anno usque
ad vicesimum masculus dabit xx siclos, femina x. Ab uno mense
usque ad annum quintum pro masculo dabuntur v sicli, pro femina
tres. Sexagenarius et ultra masculus dabit xv siclos, femina
x. Si pauper fuerit et estimationem reddere non valuerit, stabit coram
sacerdote, et quantum ille estimaverit et viderit eum posse reddere tan-
tum dabit. Plena sunt hec eius legislatoris verba prudentia
maxime oportunoque nata tempori. Quando enim oporteat agi que
minime in superioribus decipiens, nunc eius singularitatem ea pertinen-
tium ex toto vel ex parte per hec que dicuntur exponit. Et quid sit
perfecta vita, quid autem aliud in profectu constituta, quid incipiens ex
sanationis dei habeas. David vero qui virtutum opera celato perfecto quoque
peregit et infirmatus non tamen recedens ab ea, differentes etates
describens exposuit. Dicit autem sic: Homo qui votum fecerit et spo- Mt xii
ponderit deo animam suam, ille quamvis promisit animam suam
deo omnemque ei vitam suam offerre voluerit. Utrique Aquila et
Theodotion pro eo quod dictum est votum fecerit, si admirabi-
lem fecerit. Symmachus autem si separaverit edixit. Admirabile enim
vere est et valde beatitudini proximum, totum semetipsum quempiam
deo offerre ut animam suam ipso, vel sicut lxx honorem anime
sue domino. Ille ut offerat deo quem accepit ab eo apud eo anime hono-
david — rem, illum de quo David demonum insidias immensus dicebat, verum
honorem meum cogitaverunt repellere. Erit pretium masculi a
vicesimo anno usque ad sexagesimum annum quinquaginta sicli ar-
genti ad mensuram sanctuarii, sive ut lxx dicunt didragme argenti. Quin-
quaginta didragme sive sicli oboli sunt mille. xx enim obolos
esse siclum sive didragmam. Hic ipse in exodo dixit, ait enim sic de

ffilii israel iuxta numerum dabunt singuli precium pro animabus su-
is domino Quod autem dabunt dimidium sicli iuxta mensuram templi
vel ut supra didragme quod est secundum didragmam scilicet xx obuli
Sicli enim sive didragmi ideo nos iuxta mensuram templi vel secundum
mensuram sanctuarii reminisci voluit ad illum legis textum sub-
mittere nos cupiens in quo xx obulos didragmum continere sive siclum
ait cum adiaceret autem precipere unum siclum vel dragmam offerri non
se precipit sed sicli sive dragmi dimidium per hoc demonstrans quia pre-
ceptum in lege est ut quod secundum plenam litteram sed eciam secundum spiritum
intelligitur et legem debere oblacio unde et secundum xx ipsius didrag-
mas sibi convenit Dimidium autem offerri precipit ut ostendat quia con-
descendens sicut infirmis hiis qui legem accipiebant non perfectam ob-
lacionem imperfectum est quippe dimidium offerri precipit quod secundum sicut
didragma in hiis decem est obulis ut in xx [illegible] cum hiis [illegible] ma-
data sunt exigens ea duplicari id est secundum litteram et secundum spiritum custodiri
Illis autem in monte [illegible] sufficiebat et solam litteram custodire propter
infirmitatem suam et decem mandatorum offerre saltem sensibilia
implecionem atque actionem per quod suam eciam liberare animam de pecca-
torum servitute sensibilis [illegible] poterat Si quis ergo a vicesimo
anno est id est pubes fortis validus sufficiens omnibus virtutis operibus et
subire intelligibiles inimicos omnibus actionibus et operibus a xx eci-
limis et supra [illegible] unde qui de hac etate dicebat omnis masculus a
xx annis et supra omnis qui ambulant in virtute sua fortitudinis enim
maxime hiis qui illud agunt tempus in politicis testimonium perhibent
verbis ita ut potenti hac etate et currere valentem et arma portare
multumque habentem in agendo fervorem calorem quam [illegible] id est con-
versio et vita et retribucio que pro semetipso deo offert et promittit
l sicli sive dragme sed quinquagenarius enim numerus spiritualem signi-
ficat vitam quia in quinquagesimo die spiritus sancti adventus factus est
sed et in anno quinquagesimo liberacio fit omnis debiti et fit restitucio
multaque in eo alia bona iudeis per legem supposita sunt Quinqua-
ginta autem ait siclos vel didragma ut iterum duplicatur l et c di-
ceret dragmas fructum illum perfectum signans quem dominus bonam
Mt xiii terram fructificare exponens semini parabolam in xxx et lx et cen-
tum dividit huic enim numerum nullus homo potest transcendere
Centum autem viresque dragme duplicate obulos enim c dragmas que-
admodum decimus est millenarium numerum perficit in quo est [illegible]
queque perfectio sed celestium id est in corpore eorum que est illorum
habitacionum supra nos [illegible] sunt que est [illegible] corrupcionum et [illegible]
sequenciam in corrupcionem propter quod [illegible] dicebat vinea Cant viii
fuit pacifico in ea que habet populos tradidit eam custodibus
vir affert fructum eius mille argenteos Quos vir neque enim
omnes eum offerre possunt fructum consequentibus dicere mille in
pacifici et ducenti hiis qui custodiunt fructus eius mille in
pacifici id est Salomon [illegible] autem intelligibilis Christus est quia
Salomon pacificus interpretatur Unus ergo pacem generi huma-
no dedit ipsum decet precipue et perfectio et eos qui consistentes eius

Decantantur / et angelicarum pagina cursum Quibus millenarius
utpote perfectus deputatur / milia enim millium ministrabant ei, ait Da- Daniel vij
niel, id est celestes virtutes deo astantes exponeret. Et et David ait
Memor fuit in seculum testamenti sui verbi / quod mandavit in mille
generaciones / perfectionem divine legis et eorum qui legem percipie-
bant / per mille generaciones ostendens / a xx annis autem usque ad lx
annos / Intra hec enim tempora etas et intellectum perfectum et forti-
tudinem et filiorum procreacionem habet ut consensibilibus nos intel-
ligibilia cogitemus. Ergo qui intellectum maturum et perfectum habet
et fortitudinem, que intelligit agat / hic filios comparare alios deo
per suam conversacionem, vel doctrinam impendens potest / hinc pau-
latinum l siclorum perfectus factus est / et perfectionis corona, que
et martirum habebit et verum despectum / et omnem illam perfectionem
quam dominus dicebat dicens perfecti / sicut pater vester celestis perfectus est i Math v.
Hoc autem quando masculus fuerit / de quando femina fuerit / hoc enim hic
masculum dixit / femine autem erit estimacio xxx siclorum sive didrag-
me, ut sint dragme lx, sexagenarium videlicet tricenarium magnum
quidem et ipsum, sed antenario minorem / propterea et femine introduxit
personam, que minor est / a viris ergo et mulieres quando ad mensuram
plenam pervenerint huius facti fuerint ad perfectionem fortes possunt appel-
lari, utpote que suam transgresse sunt infirmitatem, intencionis quoque fortitu-
dinis resumentes / propterea et dominus deus in proverbiis dicebat, mulie- p(ro)v(er)b(iorum) ult(imo)
rem fortem quis inveniet. Cui ergo carnalis despectus decessit, alia autem
agit / perfecte que de omni carnali continentia lex corrigere
iubet / ei qui seculum carnaliter vivit / huius estimacio est xxx siclorum sive
didragme / de sexagenarius factus quem et paulus figuravit di- i Thi v.
cebat / vidua eligatur non minor sexaginta annorum per etatem in-
tegram quoque annorum manifestare valens / quas virtutes et actiones
exhibere debeat vidua / que deo eligitur que in divinis scribitur li-
bris et que potest in numero virginum celestis degere / propter quod
et subdidit insinuans quod non tantum ei de etate aut annis / quantum
de virtutibus / que per hec significantur cura erat / unius viri uxor
si filios educavit / si hospicio recepit / si sanctorum pedes lavit / si tri-
bulacionem patientibus subministravit / si omne opus bonum subsecu-
ta est. Et hec quidem perfectus et per omnia consummatus homo. Vide
autem et eum enim hoc decessit / sed tamen ad illud pervenit desiderat
a quinto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit xx siclos
sive ut lex didragmas / hic enim qui nec dum quidem est perfectus
sensatum tamen homo dicatur et qui perficere cepit dei sensus eius
per numerum quinque annorum innuit quia in tot sunt innocen-
processus autem quia adinventum tendit et ad perfectionem a
quinque quoque annis et usque ad vicesimum annum est / viginti enim annorum
inter fortes et pugnare valentes numeratus est a lege / sic
numerorum liber ostendit / huius ergo erit precium xx didrag-
me, id est dragme xl, obvii quadragenarii / cuiusdam autem atque

Orationis profectum .xl. dragmarum numerus significat qua-
ter diebus ieiunasse Moysen et Heliam et ipsum dominum didicimus
quando a dyabolo temptabatur. Quadragentorum autem numerus quid
significat, aut quid demonstrat conversacionem ostendit quod scriptum
est in libro Regum. Quando redibant naves que mittebantur a Sala-
mone ad Ophiram dicebat autem eis. Et venit ad Ofira Sophir
que sonat interpretatum, et accepit inde auri quadringenta et xx ta-
lenta et adduxit regi Salomoni. Quid ergo sic sonat est sicut in ieiu-
nio et oracionum exercitii et profectu ad illam vitam ad quam Moyses
et Helias sunt consistentes ieiunio atque oracionem ceteras alias virtutes pro-
vecti sunt. Quibus et diebus insinuare senectutem perfectionis et signa se-
nectutis humano nascendi ieiuniis et orationibus sive conversacionibus pu-
ericiam fecit. Quindecim ergo sensatus quidem est et prosperitate incipit
non tamen nimis sed medie ut per presumpcione conversacionis ieiunii [illegible]
possit ornari. Huius precium decem siclis didragmarum vel xx dragmarum
et obulorum quadraginta est in custodia eius x mandatorum que
duplicantur secundum literam, et spiritum conversacio huius est ut quasi ie-
iunium non est perceptum. Sublimior enim est ad eam pertinens con-
versacio que legislatores et prophetas, et omnes qui perfecerunt decet, et
ut dominum quando conversacio eius habet perfectionem, quibus enim habet
mansuetudinem, perfectam per caritatem que est in eis zelo, et ponit
tamen ad perfectionem, quia autem mandatorum secundum litteram et spiritum
custodia decem didragme que sunt obuli et recte putatur, ad
memoriam autem tuam revocat sermo que excercitatus centorum viij° ca°
tempore protulimus, mille tui pacifici et cc hiis qui custodiunt
fructum eius. Vineam vineam de qua in Paralipomenis dicebat
vinea fuit pacifico mea que habet populos. Unde non custodie-
runt iudei, preter quod pro uvis spinas pullulavit, sed et vindemia-
tum omnes qui transeunt viam. Qui custodiunt autem fructum in
ducentis vel in xx dragmis duplicata custodia mandatorum
sicut diximus secundum literam et spiritum inveniuntur. A b uno autem mense
usque ad annum quintum pro masculo dabuntur v sicli, sive quinque
didragme pro femina tres. Unius mensis intelligis eum qui
nunc est genitus in fide ad quem Petrus dicebat. Sicut modo geniti I pet ij
infantes rationabile sine dolo lac concupiscite ut crescatis in eo
contrasse in salutem, si tamen gustastis quia dulcis est dominus. Huius precium usque ad
quinquennem etatem vel conversacio et vita quinque didragmarum
dicentur vel decem dragme obuli autem centum. Conversacio ergo
modo geniti quinque didragme sunt, ut in ministeriis duplices
sensus habeat, vel ut que sensibiliter audit, hec intelligibi-
liter suscipiat. Sic ceteris videns et gustans et odorans et
tangens reddat eum hec eis absque affectionem, preter quod et centum
obulorum precium habet, numerus autem sic dictus est perfectus est

Ergo procul dubio eum qui nunc mysteriorum particeps effectus est / necdum ad agendum processit, sed in fide interim probatur sicut adhuc infantulum et necdum tempus ad ostensionem virtutum habentem demonstrat. Si autem minor is qui talis est fuerit / ita ut contineatur in eo feminae persona / minor autem est ut simplicior et non valde discretus / huius ergo precium est tres didragme fides patris et filii et spiritus sancti / ut non haec superficialiter sed corde credat sicut ait paulus. Ore autem confitetur ad salutem. Dicit enim haec tria non solum confitentur lingua / sed et fide creduntur fiunt sex dragme / sit autem et huius talis fidei ad perfectionem mediocrem. Tres enim didragme sex sunt dragme / vi autem dragme sexaginta oboli / hic autem talis numerus mediocrem perfectionem signat / propterea et amplius ipse peccatorum multitudo quod sunt sexaginta miriades numerum habuit. Sensibilis enim Israel habebat quidem et mediocriter perfectos qui in lege consistentes evangelicam conversationem aliquatenus agebant. Sunt autem quibus mediocre legis et phariseorum erat studium propterea et similiter miriades erant. Sed nec mille milia nec mille myriades ut semper in eis esset perfectio / hoc enim angelorum et secundum evangelicam vitam conversantium est / angeli enim et ipsi quando perfecerint efficiuntur. Sexagenarius autem et ultra masculus habet xv siclos sive didragmas / femina autem x. Et ipse est hic qui maximam conversationem virginitatis / vel gratia vel non possidendo / virtutibus quam aliis praemittit. Et post haec infirmatus est. Cognovisti autem quia eum qui a viginti annis usque ad sexaginta annorum est, omnibus legislator praeposuit / deinde nunc post cuncta eum qui a sexaginta annis et supra est ait / per hoc quod dixit super animae senectutem et infirmitatem eius qui maximam conversationem praeposuerat / procul dubio designat. Qui ergo virginitatis vel despectu [?] possidendi conversationem praemittit et proponit / deinde infirmatur corpore [?] propositum audit a paulo. Si quis autem turpem se existimat super virginem suam / eo quod fuerit super adulta, ostendit quodammodo infirmatum et ad senectutem deductum propositum / et sic oportet fieri quod vult faciat / non peccat nubat. Et rursus. Si nupseris non peccasti. Et si nupserit virgo / non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc autem dico fratres / tempus breve est. Reliquum est ut et qui habent uxores tamquam non habentes sint. Et qui lugent / sicut non lugentes / et qui gaudent quasi non gaudentes / et qui emunt / tamquam non possidentes. Et qui utuntur hoc mundo / tamquam non utantur / praeterit enim figura huius mundi / volo autem vos sine sollicitudine esse / propterea et xv sicli didragme erit pretium eius quae sunt dragme triginta. Tres enim metae [?] seu distinctiones [?] de bona terra dominus posuit / per centenarium virginitatis et non possidendi / per sexagenarium continentiae / per tricenarium casti coniugii vitam designans. Si autem infirmior huius est forsitan eius infirmitate hic qui talis est decidit / unde et femina d[ecem]

1. Rom x

Exodi xii

1. Cor vii

Matth xiii

Nec sic respondendum est, si habet quis decem didragmas custodiam cum
mandatorum dei, quia viginti esse dragmas et obulos ducentos
ostendimus offeret deo, et qui in hoc conversacionem habet, custodiam man-
datorum ministratus. Si autem dicas quomodo huius annorum erat triginta
dominus solus esse vere perfectus, cum nos in centenario numero diximus
perfectionem esse, primo ~~hunc autem~~, post hunc autem in sexaginta, tercio autem an-
no in triginta. Disce quia solus quidem fuit vere perfectus, veritatem
stat omnium doctor et primicie masse totius effectus ex omnibus tempe-
ratam conversacionem signavit et proposuit. Hinc cum virginitate velud ipse
ex virgine virgo est, et virginitatem docuit, sine nupcias et nubere
recepit, ut nubentes benediceret, sine abstinentiam, et sic habet doctrina
humilitas et fidei cursus sive perfectorum simplicium est. Quia ergo in
parente differencias invenit et quodammodo vitalem distinguebat hominum,
Et hinc quidem esse dominum quinquaginta didragmas ait, hinc
xxx, hinc xx, hinc x, hinc v, hinc tres, hinc xv. Colli-
guntur autem hec pariter quidem decem centum quinquaginta unum ha-
bencia, hec autem in quinque divisa, faciunt per tricenarium numerum.
Unde quemadmodum nec legislator ignoravit temperamentum, quod
xps Christus in nostra vita et conversacione fecit, nec evangelista numerum
temperamentum habentem ignoravit, propter quod cum non plenorum
triginta annorum venisse ait ad baptismum ait enim: Et ipse Iesus Luce iii
erat incipiens annorum triginta. Et fiunt hoc quia et qui nimis
perfectum et qui mediocriter perfectam et qui minorem vitam student
non perfecte pervenit ad mensuram, agnus enim habet omnimodo per-
ducendus est perfectio. Deinceps tantum in quadratum veniam in hoc
quod dicimus est dat, unde ad centum quinquaginta septem inve-
niuntur fiunt in centum enim quadraginta tres predictus numerus colli-
gitur. Tricenarium autem numerum manifeste venia significatur.
Si autem pauper fuit et estimacionem reddere non valuerit stabit
coram sacerdote et quantum ille estimaverit et viderit eum posse red-
dere tantum dabit. Hic dicit de eo qui multum peccavit, et propter-
ea aquila pro paupere si excessit cedit. Hic ergo si offerri deo
vult coram sacerdote stabit, ut quantum viderit eum posse estimet
eum reddere regulam ei vite imponens que est secundum volun-
tatem mensuram eius proprie, indicans quid eum potuerit ~~esse~~ pos-
se portare. Verbi gracia si locuples est ut distribuat pecunias, si sa-
nus est ut ieiuniis et oracionibus, aliisque laboribus bonis va-
cet. Si autem et locuples est et sanus, utraque dimittere et servus
ei suggerimus agere iubetur. Si autem neutrum, in oratione flere
ut breviter dicamus, quodcumque eum viderit per corpus
aut substanciam aut per aliam valitudinem aut facultatem posse
portare. Animal autem quod immolari potest domino, si quis voverit
sanctum erit et mutari non poterit, id est, nec melius malo, nec pe-
ius bono, quod si mutaverit, et ipsum quod mutatum est, et illud quod

Pro quo mutatum est consecratum erit domino / quia species que
a nobis metipsis offeruntur oblationis / quosdam habere gradus
et differentias legislator exposuit. Certe enim ceteris illorum qui
quolibet modo sic nobis subiciuntur / ut ceteris pecora nostra nominentur
propter hoc quod nobis subiecti sunt / aut quia non eis ad nostrum
ministerium quemadmodum pecoribus utimur. Unde sancta sit oblatio
per hec que dicta sunt exposuit / precepit autem ut non nos peniteat de hiis
que offerimus deo. Ergo sequitur de hiis oblationibus pecoribus
que nobis est deo offerri / quod autem est ut ea immaculata et munda
offerantur nimirum nostrum illico sanctificatur et iam non est probabile ut
nos de eo peniteat / veluti si filium vel discipulum / vel servum aut
alium qui sub manu nostra est deo obtulerimus / neque mutare ma
lum ad melius / aut bonum ad malum / Malum autem hic dicit
non pravum. Hic enim pravum est modis omnibus et immundum est.
Si autem immundum est non est de illis que mos est offerri deo
Esse autem de hiis que immolari possunt domino / hanc oblationem le
gislator dixit. Et malum hic dicit / quod est deterius. Hic enim
manifeste et Symmachus tradidit / non reddet melius pro deteriori /
aut deterius pro meliori / ut non hunc filium aut servum offerentes
domino servicio et ministerio recipere eum in nostrum ministerium / et
utilitatem velimus / permittere offerre meliorem forsitan vel deteriorem
pro eo cum liceat. Propter quod et Anna de Samuele dicebat. Si respi i. Regum i.
ciens respexeris ad humilitatem ancille tue et memineris mei
et dederis ancille tue semen virile et dabo eum in conspectu
tuo / datum usque ad diem mortis eius. Quod si mutaverit et
ipsum quod mutatum est / et illum pro quo mutatum est consecra
tum erit domino / ut et hunc quem antea obtulimus / et eum quem
postea cum prima oblatione sanctificemus / et utrosque deo conse
cremus / hoc enim non nos permittit in hiis que offerimus peniten
ciam agere. Et precedit ministerium qui nobis penitere suggessit
dum videt duplicatam nostram oblationem quam ille pro penitencia
intercipere voluit / Animal immundum quod immolari domino non potest
si quis voverit adducetur ante sacerdotem qui diiudicans utrum
bonum an malum sit statuet precium / quod si dare voluerit is qui
offert / addet supra estimacionem quintam partem / Inquirendum est unde
nobis quomodo hoc mandatum stare iuxta legem potest. Si enim offerri
non licet nec donum erit acceptabile / quomodo utrumque legislator tan
quam sibi repugnans atque resistens scripsit / Et aequum evangelice domini
largitati modis omnibus innuit et condescensioni quam gratia non imp
Si ergo ea que dicta sunt intelligamus / non licebat deo offerri de
pecoribus que non simul et ungulam findebant et ruminabant.
Hec enim lex habebat immunda / una autem erat ungula / vel ungula

hon sudare / non distinguere legislatorem / et spiritu sancto / non autem rumi-
nare / eius qui non continue meditationis legis / habebat studium / Et
qui lingua solum non etiam corde eam ad meditationem revocat. Si ergo
aliquis filium talem vel servum vel discipulum deo offerat, Qui autem ad
meditandas sacras scripturas aut ad divisionem contemplationis vel ex
malitia sed ex insensibilitate minor sit, nec dum est quide(m) iniq(uus) sed regis(?)
eum quasi oblatus sit / eius legislator memoriam facit / adducit autem
eum ante sacerdotem / et statuet precium eius sacerdos / demetiens utrum
bonum an malum sit / ut imperfecto eum condescendens moderatum ei iugum
imponit / Ideo eam que est mediam inter bonum malum quod consuetudinem est
aut a malo declinatio / et protectus ad meliora / hoc enim forsitan posset
dicimus esse inter deterius et melius quod pro eo quod dictum est / utrum
bonum an malum edidit simmachus / Statuit precium sacerdos / si quibus
sufficiens donum esse eorum que deo offeruntur possit. Quod si dare-
voluerit is qui offert / addet supra estimationem quintam partem / Et quid tam
hoc est quod numero senarius sunt / horum nobis quinta pars mens
est ad ipsa enim gubernatur / sine enim hac non valde habentes seminant(?)
horum ergo quinque virgines que ad nuptias non suscepte sunt. signatam
gerunt Quintam enim non habuerunt sapientiam / unde absolute et Mt xxv
fatue nominate sunt Ergo si quis velit redimere eum qui propter fol-
tiat(?) causas mundis comparatur peccoribus ac vere hoc opus ha-
bet et facere intelligentem / Si enim semetipsum gubernare et non necesse
habere alium pedagogum poterit / Homo si voverit domum suam et
sanctificaverit domino / considerabit eam sacerdos utrum bona an ma-
la sit iuxta precium quod ab eo fuerit constitutum venundetur / Si autem
ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem estima-
cionis supra et habebit domum / Quod si agrum possessionis sue
voverit et consecraverit domino iuxta mensuram sementis estimabitur
precium / Si xxx modiis hordei seritur terra, l siclis venundetur argenti venundet[2]
Si statim ab anno incipientis iubilei voverit agrum / quanto valere
potest tanto estimabitur Sin autem post aliquantum temporis supputabit
sacerdos pecuniam iuxta annorum qui reliqui sunt numerum usque ad
iubileum et detrahetur ex precio Quod si voluerit redimere agrum
ille qui voverat / addet quintam partem estimate pecunie / et possidebit
eum / Non qualiscumque hic patitur questio / paulo post enim ad finem
libri legislator sic dicens exponit Omne quod domino consecratur sive
homo erit sive anima sive ager non veniet nec redimi poterit
Quo ergo lex quidem redimi oblata prohibuit / hic autem domum
et agrum postquam sanctificata sunt precepit redimi / aut forsitan eun-
dem aliam hic intentionem / aliam illic offerentis novit / Hic quid-
em ut nequaquam ultra aspiceret quod obtulit / sed ut penitus illud
consecrare deo / propter quod non erit quemadmodum hic / Si consecraverit
domum suam aut agrum possessionis sue / sed omne quod domino consecra-
tur coram eius que offerebantur. Sed nichil licebat in usum commu-
nem ultra venire / Sed nec sacerdos illis uti poterat / demonstrat

Ait consuetudo(?) inter b(onum) / et malum media

Aut hoc ea que est amalechitarum historia / Preceptum est enim
Saul ut anathema essent omnia amalech spolia. Et quia concessit 1 Reg. xv
populo quedam de gregibus et armentis accipere maledictum gra
de cum quod suscepimus et mulctaremus eis ad satisfactionem suffecit cum
vastaretur Samuel et inquireret que est vox gregis huius boum quam boum
ego audio / ipsi responderet alia ad offerendum domino / Ea que erant
de amalech adduxi / ea que acquisivit populus meliora gregis
et boum / ut immolentur domino deo tuo / reliqua autem delevimus. Er
go aliud est sanctificare deo / licet enim et qui sanctificavit hoc us
usque quod nobis legislator ostendit. Aliud est anathema
quod facere / huius enim usus prohibitus est. Similis autem huic
et intellectus suscipi debeat contemplatoribus. Sed de anathemate
quod diximus quando ad illam partem sanctionis venerimus. Nunc
autem quid sit domino sanctificare quod agimus videamus / intus sug
gerente deo / hoc primo loco dicentes quia aliud est sanctificari et
aliud sanctum esse / aliud offerri et aliquid / aliud non opus ha
bere oblatione sed esse dei et offerri non egere. Quod enim sanctifi
catur et offertur / ex quo offertur sanctificari incipit. Ergo prius
non erat sanctum. Quod autem incipit sanctificari / hoc opus ha
bet et quinctum et per partes augmentatum. Quod autem olim
sanctum est et olim est dei / hoc nichil minus habet sed est per 1 Thi. iij
fectum nec ullo additamento egens. Porro bonum quod est et
docibus aliorum ad sanctificationem ut / melius tamen intelli
ficare ut quis et semetipsum / et eos qui eius sunt ad sanctifica
tionem perducat / Aliud non omnis virum est / sed solius sensati. Et
hec sunt que in hoc loco significare legislator intentionem
habet / Sanctificat ergo animam deo / qui familiam suam et
cognationem et intelligibilem domum in sanctimonia gubernat ut
ut ecclesia sit et appelletur quemadmodum multi secularium domos suas
propter sanctificationem ecclesias habebant / Sicut paulo scribente
ultimo c.
ad Romanos audivimus. Salutate priscam et aquilam adiu Ro. xvi
tores meos in christo ihesu qui pro mea anima cervices suas
posuerunt quibus non ego solus gratias ago sed et omnes ecclesie gen
cium et domesticam eorum ecclesiam. Quamquam ergo hanc 1 Cor. iij
intentionem habet / Iste autem per se non est idoneus ad opus perdu
cere ea que intendit / huius domum sacerdos virum bona an
mala sit considerabit / et sicut estimaverit sic erit / Quare vir
bona sive mala / utique domus ex diversis personis et affectibus
constat / in quibus multe condescensionis egent / non valentes
agere aut sapere que perfecta sunt / nil eis iniungat grave sed Mth. xxiij

unius cuiusque pensans virtutem, a malo eos declinare, et ad virtutes eos
excitare iubeat. Sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam, da-
bit quintam partem estimationis super, et habebit domum. Ille scilicet domi-
nus qui eam sanctificatam vult cum non fuisset sancta prius, ut
potuisset ecclesia appellari, iam et sanctificata utique esset, quod uti-
que ita non habet, sed exordium capit sanctificationis. Si ergo hic
redimit domum suam illud absolute immundus eius quod eam san-
ctificationis egere sacerdotis exhortationum necessariam habere faciebat. Re-
dimit autem eam per doctrinam bonam et vite formulam liberans
eos et diluens quicquid eis obviabat ad sanctimoniam quod fa-
ciet. Dabit sive secundum hoc adiciet quintam partem estimationis
supra. Sacerdos cum doctrine eius domum ab initio suam obtu-
lit eam estimaret velle estimatione imponere ad quam debeat stare
sine comparari ipse adiciet hoc quod est intellectus, hoc enim est quin-
ta ille ut que dicuntur suscipiat et super edificet sacerdotis fundamen-
ta frequentiorem commemorationem cum sensatos et intelligentes homines fe-
cit et sic habebit domum non perdens sanctificationem, sed iam in dam-
no ei convertitur, sed habebit eam quia ei sanctificatio ipse domini
adscribitur non solum ut offerenti sed et ut docenti. Hic quoque sive domum
bene possidens et temperans eam sicut sacerdos quosdam invenimus.
1 Thi iii° Quia Paulus eum qui scit preesse sive domui ad episcopatus ele-
ctionem atque dignitatem sublimavit. Iuxta quod Aquila pro eo quod di-
ctum est qui eam sanctificabit redimit, si sanctificatus redimere vo-
luerit edidit. Quid autem ex hoc discimus, quia si domum sub
participatum et gubernationem qui sanctificavit invenerat et hanc
ipse acquirere vult, adsinc autem facere secundum legem est, aliis
sicut cognatum proximi, licet frangat que in presenti legislator in-
sit. His autem ita se habentibus quod ipse argentum divi-
num eloquiorum doctoralis exhortatio sit, audi David di-
centem: Eloquia domini eloquia casta argentum igne examina-
Ier vi tum terre purgatum. Et Jeremiam: Frustra conflavit con-
flator, scoria eius non est consumpta. Iudicis dicit quia
nichil eis verba exhortationum profecerant, sed et Paulum audi
1 Cor iii dicentem: Si quis superedificat super fundamentum hoc aurum
argentum lapides preciosos. Quod si agrum possessionis sue
voverit et consecraverit domino, iuxta mensuram sementis esti-
mabitur pretium; agrum possessionis esse divinam nemo dubi-
tabit, cuius vitis ipse deus est et agricola pater est, in quo Joh xv
absconditus thezaurus ille salutaris predicationis, quem qui inve-
nerit operator agri, vendet omnia que habet, quemadmodum dominus
Mth xiii in evangeliis ait, ut emat agrum illum. In hoc agro divisa

Est unicuique possessio / iuxta modum quem sibi gratia ad sapiendum
obtinere potuerit. Si ergo consecrauerit quis domum suam cum non per
eos sancta fuerit / sed nunc incipiat consecrari gubernatorem conuersationis
sue / cum ipse non sit idoneus semetipsum gubernare / sacerdotem eligat
Consecrari enim dicit ea que deputata sunt sacerdoti / legislator
appellauit. Iuxta mensuram sementis estimabitur pretium ut quantum
seminatus est / intelligatur [illegible] / doctrine enim uerbum in semine ac-
cipere / scriptura diuina solet / tantum ei sacerdos indicat sed quan-
tum ei fuerit eruditus de doctrina tam legittima et spiri-
tali / et ~~[illegible]~~ hominibus seductores pagani / ubi gratia, uel iudei si
non quam ne gratia docent / propter quod perquam dixit iuxta mensuram
sementis addidit. Si xxx modiis hordei seritur terra quin-
quaginta siclis uenierit argenti / siue ut lxx quinquagin-
ta didragmis argenti / In quibus uetus et nouum testamentum
intellige / Et per modium siue chorum hordei / uetus testamen-
tum ~~intellige~~ ostendit Anima enim seminantis pinguior
cibus est / per quinquaginta autem didragmas tamquam quod spiri-
tale est quam perfectum simul innuit / perfecta enim doctrina que
spiritalis est / sed quibus hec regula siue decimacio integre sit
uindicanda / quibus minuenda sit pro condescensione presignata
[illegible] / Si autem statim ab anno incipientis iubelei uouerit
agrum quanto ualere poterit / tanto estimabitur. Si autem
post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta an-
norum qui reliqui sunt numerum / usque ad iubileum et detra-
hetur ex precio. Duo dicit annorum remissionis / siue iubelei
memoriam facit / baptisma apte insinuans et penitenciam
Utraque enim annum remissionis est / quia peccatorum remissionem
unicuique per donum gratie / altera propter eos qui uacant uo-
cati in oratione et ieiuniis / aliis quoque operibus que perficiunt
in penitenciam possidet. Si ergo simul quis gratie uocatum quam
elegit gubernari per sacerdotem et prouidi uult / hoc est sacerdos
exigat / quod cum doceretur perfecta et spiritali doctrina per-
cepit / nullo modo ei condescendens / neque enim necesse habet
utpote qui per donum renouatus est / sed in doctrina quam accepit
plene eum permanere facit. Si autem deest illi de dono quod
percepit / decidit quoque ab eo in conuersacione / hoc est enim aliquantum
temporis iubelei siue remissionis consecrare agrum / recte
ei reputabit sacerdos argentum in annos reliquos usque ad
annum remissionis siue iubelei ut reliquum ei tempus

Desinat ad penitentiam, et detrahetur ex precio Quod enim minus
fecit et detrimentum pertulit et deterius conversatus est, hoc ab
eo minuunt, et infirmior effectus est Et propterea abiectior et non
iam talis est qualis cum aspiceret domum fuit, vendentem et hic
volens redimere agrum suum poterit vel seniorum gubernacula et
doctrine adiciens quintam argenti ad precium suum, addens doctrine sa
cerdotis proprium intellectum, ut intelligens erudiatur et sui guberna
tor doctor que efficiatur Hec enim intelligibiliter agit qui consecrat
offerens sacerdoti ab eo possidebitur et non ab alio, conversacio et
mentis quam subdet sive ex toto sive ex parte. Sed ipsi qui agit re
putabitur, divisionem enim legislatoris intende, quemadmodum sanctifi
care sive consecrare domum vel agrum, volentem consecracionem
prius facere vult, sic qui eam cepit redimere, que sanctificata fuit
Et tunc ingenti possidebit eam, hoc procul dubio mandatus Omnia
oportet quidem nos presbiterum doctrinam et regulam et legem
nostram conversacionem et gubernare, quod tamen prius sanctificamus
Sed oportet et prestare et illorum doctrine, nostrum adicere intellectum
propterea Paulus ad Thimotheum [Thi ii] scribebat intellige que dico. da
bit enim tibi dominus intellectum Et hinc possidebimus ipse, que ege
rimus sanctificacionem proxima Si autem hanc divisionem non fieri
mus, ultimi vide quid pariemur Quod autem noluerit redimere
~~non poterit~~ Sed alteri cuilibet fuerit venundatus, ultra eum qui
vovebat redimere non poterit, quia cum iubeleus venerit domino
sanctificatus erit deo, et possessio consecrata, ad ius pertinet
sacerdotum Terre domum eius, qui semper ab alio opus habet
gubernari et non prestat, nec minatur ex aliorum doctrina, sed fu
it semper ipse sub est ad agenda utilia, per presenciam, apte
legislator ostendit Qui enim consecravit agrum, et postea
redimit ille est qui suam conversacionem alio gubernare permi
sit, postea quam innatus est, et conquisivit intellectum ut iam
lex sicut ait propheta, dicibilis sit et disponere apud semetip
sum posset in futuro que expediunt, Hic agrum suum sibi recupe
rans conquisivit Qui autem nihil prestat ex alterius gubernacione
nec acquisivit intellectum, sed semper opus habens ab alio
doceri, et talis existere, qualis fuerunt quidam iudeorum
quos deus per prophetam vocem exprobrans, talia dicebat
Osee v et vi Qui electi sunt ex utero, edocti ab infantia, usque ad senectu
tem Et rursus Effraim sicut columba insensata non ha
bens cor Et rursus Effraim in populis suis commiscebatur
Effraim factus est in occulto non conversus et ceci effloruerunt ei
cani

Ipse aut nō cognouit. Quia si malos doctores inuenerit, mala
modis omnibus operatur, ut qui nō habet destructionē querere, n̄
petet mercedem laboris quā egerit, et propterea proximum agrū
bitum nō redimere, s; ueniente iubeleo, uel tempore remissionis
sustinute, in quo remissio locum habet. Est aut presens uita
vide quale quantumcumque sit quod patietur, possessio sanctifica
ta erit dño. Commissio enī quā semel consecutus est, eciā
si alter erat qui gubnabat sancta erit dño, s; quicadmo et
possessio consecrata ad ius ptinet sacerdotum, possessio eni eius
et lucrum ei qui continue gubnauit imputabitur, quia si
paruum neglexisset vertetat siue mutauerat se ad malum
les qui ab eo gubnabatur, ut pote qui nichil habebat boni stu
dij et intellectu proprio qui gubernabat, ergo enim sicut ipsa
commissionē sic ipsi illius glabitur, et propterea aut possessio con
secrata ad ius ptinet sacerdotum, et nichil nocet sacerdoti, alio
agrum vendi. Quia eni sine doctrine et exhortationis que
oportuit exhibens ei que gubnabant, inuenit illum nō pos
se propria redimere. uel semetipsum regere et gubernare. Tunc agrū
vendidit, alius proponens ei qui obtulit qui exhortatus debaet
s; mercedes et lucrum eius factum est, qui proposuit. nisi forte ut pe
tro ut paulo ut apostolis dicamus imputari eos quos pro se
discipulos adiutam gubnauerunt. Si ager emptus et nō de
possessionē maiorum sanctificatus fuerit dño, supputabit sac
dos iuxta annorum numerum usque ad iubeleum precium et
dabit ille qui vouerat dño. In iubeleo aut reuertetur ad priorē
dominū qui vendiderat eum, et habuerat in sortē possessionis
sue. Omnis estimatio siclo sanctuarij ponderabitur. Siclus xx
obulos habet. Primogenita que ad dominum ptinent nemo sancti
ficare poterit et eū vouere, siue bos siue ouis fuerit dñi
sunt. Iuxta primā instituū legis litteram et spūs ostendit. lit
tera siquidē agrum possidentes alienū ut sanctificent dño
et offerant sacerdotibus ut eorum sit redditus agri. nō tenetur
quia nō specialiter suum obtulit. Erat enī emptus eius, nec
erat. Erat aut qui de venditus fuerat possessione tante alie
nus est. precepit ergo computari sacerdotē agri precium usque
ad iubeleum, et sic pro eo dare precium. In iubeleo aut red
dit ac reddi priori dño, uel ei qui propter paupertatē rem propriā
vendidit, et ad certum tempus alienauit. Ab hoc ergo
et ad spiritalem intelligentiam transit. Si ager emptus et
nō de possessionē maiorum sanctificatus fuerit dño, supputabit

Sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum / agrum
quis possidet / quem emit et non est sine possessionibus. his qui intel
ligibilem paupertatem patienter exhortare valet, acquirere quam enim
atque monere ad penitentiam intelligibilem eum terram quam ille
possidebat / de qua David psallebat. Spiritus tuus sanctus deduc
cet me in terram rectam / ipse possidet non permittens eam opere
eo corrumpi / sed lucrandus fructus virtutis vel vitam de qua ille
per negligentiam cecidit. Si igitur eam sanctificaverit domino, ubi
obviavit sacerdoti; audisti enim quia in superiore sanctificatione dedu
xerit ea que sacerdotibus sorte obvenerint / offerri; aut quomodo
ubi oportet eum qui culpavit emendari, et similitudinem eius efficere
conversationis. Supputabit sacerdos iuxta numerum annorum usque
ad iubileum pretium / et dabit ille qui votum voverat domino / hic
etiam sacerdos simul cum eo qui monuit scilicet ad penitentiam, quia
ille quidem respiciente eius actiones et conversationis, ut pote qui ipse
eum correxit / hec autem ut sacerdos novit peccatum atque peccatorum
redemptionem / supputant sive probant qualem eum oporteat peni
tentiam inducere. Supputant autem usque ad iubileum pretium. unde
per his que de penitentia in divina dicta sunt scriptura, ipsa
enim estimatio est anni iubilei sive remissionis, tamen quia ipsa
estimavit sive supputabit penitentiam, quam quia estimat quan
ta eius sit dignitas / hoc enim divinum esse estimationis, quia sic
penitentia desumpta / destinatio eius sancta est domino / propter quod et ad
didit. Et dabit ille qui votum voverat domino / sive secundum legem
et reddet pretium in die illa sanctum domino / in tempore enim in quo secundum
hanc rationem ea que sunt de penitentia destinantur / sive indu
cere ei cui necessaria est / destinatio eius sancta domino invenitur / bene
autem dixit dabit vel secundum legem reddet, non reddent / non est eo
rum consilio sacerdotis / et eius qui monuit peccatorem ad penitentiam
de ea destinatio constituitur que estimatur / veritatem ille eum of
ferret / qui scilicet culpaliter compungi fecit, hunc enim et obediret, sed
et ipse obligatur in emendatione eius / hunc penitentiam agit / ut pote
qui semel eius correctionis fecit exordium. Cum autem non illico
cum destinatur penitentia penitens mundatur / sed quando eam perfe
cte egerit / propterea ait / in iubileo autem revertetur ad priorem dominum
qui vendiderat eum. Ergo destinatio quidem penitentie in illa die
sancta mox fiet, in qua a sacerdote et exhortatore eius qui peni
tentiam acturus erat per divinam scripturam quomodo eam debeat
agere estimatur. Tunc autem penitens possessionem agri quam et gustatam

Recipiet quidquid ad annum pervenerit iubelei, sive remissionis sive in
dimidium et plene agens ea que ad penitentiam pertinent. Verum
in totum reddens sacerdoti et omni homini qui exhortatur semet
ipsum aut proximum aut dominum suum vult, et exegit sibi sanctifi
cationem conquirere coronam militantem verbo et mansuetudine admi
rabilem conquisivit. Omnis estimatio siclo sanctuarii ponderabitur.
Siclus sive didragma viginti obulos habet, ut omnis estima
cio sive diffinitio sanctis fiat ponderibus. Vide ergo que sunt
de sancta scriptura, corpora enim pondera, velut philosophorum
in quibus ceteris ipsi veritas convenientibus pensant, non sunt sancta
quia scientiam imperfectam possident, sed nec haereticorum ponde
ra salicta sunt cauteriata est enim eorum conscientia, sed sancta
sunt ea que sunt in divina scriptura in quibus XX oboli
sunt siclum sive didragma, vel X mandata secundum
litteram et secundum spiritum intellecta, sicut evangelista gratia ins
tinat et qui in eo dicit: non arbitremini, quia solvere legem Veni Math v
aut prophetas, non veni solvere, sed implere. Ergo quicumque aut le
gem irritam facit, aut Evangelium contempnit, hic non habet drag
mam nec siclum doctrinam ut sanctificationem recipiat. Here
ticos autem et iudeos quorum alii quidem gratiam, alii legem ne
gant, equalitas suscipiamus. Primogenita que ad Deum perti
nent nemo sanctificare potest, et vovere, sive bos sive ovis
fuerit Domini sunt. Pectora eos qui nobis obedientes sunt fili
os et servos et discipulos in precedentibus diximus. Primogenitum
inmogenitum, vel qui nobis sic parens et obediens fuerit ut
et aliis obediencie et parentis documentum praebeat et propterea hic
quidem primogenitum dicit, alibi autem de eo legislator dicit: Omne Exod xiii
masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur, qui Num xviii
aperiet enim vulvam generandorum filiorum qui obedire secundum Deutero xviii
Dominum et cum pia subiectione incipit. Qualis utique erat Pau
lo Thimotheus, et propterea de eo ad Corinthios scripsit. Qui
est filius meus dilectus in Domino, ipse vos commonefaciet vias
meas que sunt in Christo Ihesu. Nunc qui talis est, nemo sanctifi
cet, non quia indignus est sanctificationi, sed ut qui non egeat sanctifi
cari, est enim olim sanctus. Didicisti enim quid et superius dice
bamus, quia aliud est sanctum esse aliquid, aliud autem
sanctificationis similare. Illud enim melius ac superius est
... quippe quod olim perfectum est et melioratione non eget. Quia
igitur filius quicumque honorat patrem et matrem, ut aliis fiat
talis honoris exemplum, honorans autem propter pietatem
vel propter obedientiam legis, et sciens quod Deo hic offert honorem

Qui honorat patrem peperit / primum mandatum quod est in promis-
sione / secundum quod paulus dixit implevit / Servus autem qui Ephes vi
dno pre subditur / propter mandatum quod dixit Servi obedite dominis
carnalibus cum timore et tremore et in simplicitate cordis sicut dno
non ad oculum servientes sicut hominibus placentes / sed sicut servi xpi
obedientiam deo ostendunt / hoc autem ut et discipulus sibi magistro
ad honorem dei qui per paulum sancivit obedite prepositis vestris et
subiacete eis / ipsi enim pervigilant pro animabus vestris / obedite et sub
iecti estote / ad dum reddere ea que sunt legis obedientie et sub
iectionis evidentia universisque honorem datur / et sine per bonam
simplicitatem placitus est deo / sive per studiosam mandatorum operationem
ut qui debeat bos propter hoc autem omnis nominari dum utrique est
audisti enim quemadmodum ad dum pertinet unicuique obedientia et sub
iectio / quando subiecti patribus vel dominis vel magistris cum conver
satione habent bonam que eos nunc munda animalia facit esse
et non immunda de quibus subdidit sequentia Quod si im
mundum est animal redimet qui obtulerit iuxta estimationem
tuam / et addet quintam partem precii Si redimere noluerit vendetur
alteri Anima immunda huius peccatoris est manifestum est In mundo
enim est inquit Salomon ante conspectum domini omnis iniquus / sive
quibus autem est quintam meditari legem distantem legem cum ru
minat et vigilanter studet legislator iussit / quamquam unum ex
his minus habet Unusquisque ergo obediens quilibet est et vehe
menter subditus patri aut dno aut magistro / non tali legem sic
oportet meditari aut distinguere novit / Primogenitus quilibet
in pecoribus est / sicut obedientie dux immundus autem est quia
non habet hoc quod habet mundum legislator iussit Si ergo
eum pater aut dns aut magister vult redimere secundum estima
tionem eius redimetur Et addet quintam partem precii / addet quinta
cum intellectu et doctrinam offerens in sapientia cum quibus
et non insipiens gerens sensum enim patris et dni et magistri
est eam obedientiam que ad se pertinet docere / filium vel discipu
lum vel servum / et non deponere demus vitam ut secundum legis
scientiam operetur / permitta eum indoctum esse in legem et
imperitum / addat igitur subiectioni et doctrine intellectum
ipse enim plus / in presenti minus est propter quod dixit / addet quin
tam partem precii Anima servi habet obedientiam unde non est
estimabit eum sacerdos sicut supra dixit Et sicut olim servum
habentem et quem desinentem secutus est docile subiectione ins
sit superemam addi quintam partem / ut quia obedientia qua
valde lex peperit possidet secundum legem / Filius sapiens subdi
tus est patri / quintalem addidit et quemadmodum dixi obedien
tie addet sensum quo obeditur est et recte redemptor
invenietur immundus / hoc in mundo factus Tunc secundum legem erit

Si qui possidet servum aut filium aut discipulum, habebit enim
in eo gloriam sicut paulus dicit Quia gloria nostra vos estis in
christo ihesu, et rursus gaudeo inquit in vobis, et rursus Nunc enim
vivimus, si vos statis in domino. Si autem non redimeret qui filium aut
servum aut discipulum possidet, nihil eum ei redimere est, et pru-
dentem, amonitum, sensatum efficere secundum modum quo dictus ipse
alienatur ab huius possessione, venditur enim aut alteri vel sicut dictum
si non liberaverit, venit secundum precium eius ita ut illius quidem fiat
precium apud deum obedire domino et patri et magistro. Qui autem eum
cum erudiret et potuisset exhortari, non est exhortatus damnum
patitur eius possessionis, et non potest dicere: Ecce ego et pueri quos Is viij
michi dedit dominus. Omne quod domino consecratur sive homo sit
sive animal, sive ager non venietur, redimi poterit, quicquid
semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit domino. Et omnis
consecratio que offertur ab homine non redimetur, sed morte mo-
rietur. Que differentia est anathematizare et sanctificare
secundum literam, per ea que superius discussa sunt ostendimus
ubi hoc quod anathematizatum est, nullo modo in usum hu-
mani nullius neque sacerdotis fas esse venire docuimus, secun-
dum amalechitarum historiam quam in testimonium rei pro-
tulimus, putantium enim non licebat tangere quod anathematiza-
batur ut quod hiericho anathematizaverunt, quia quidam
de populo ut achar filius charmi de anathemate furatus est, Josue vij et xv [illegible]
multi deciderunt in bello ceciderunt iratus est deus hec ad ihesum de-
precantem dixerit, non ero ultra vobiscum donec consecretis eum
qui huius sceleris reus est. Ex utraque ergo historia quomodo
omnis usus et possessio prohibetur anathematis demonstratum est
non solum autem hoc sed quia quecumque in re belli [illegible] inimicis
cum quibus non oportebat amiciciam inire, spolia sumebant per
victoriam et depredationem hec faciebant anathema et non ad usum
ipsius sed deo precipiente. Quecumque enim prophete precipiunt manifestum
est quia dei precepta sunt. Ergo et nos quodlibet intelligibilibus ini-
micis vel demonibus pugnantes cum quibus nobis non licet ami-
cicias inire contra quos perpetuas inimicitias et incommutabiles ha-
bemus propter quod dominus dicebat Non veni mittere pacem in terram i math x
sed gladium, propter quod dividit hominem adversus patrem et filium
adversus matrem, et scindit compassionis generalis ut seorsum re-
linquentes carnis compassionem salubris [illegible] permaneamus
inimicos sive hominem sive pecus, sive agrum ex spolio de bello
quod contra eos habemus ac victoriam conquisierimus, eo
secrare quidem deo hec debemus. Hec autem consecrare ut nihil
in eis habeamus nostre voluntatis sed sine sue potestatis quispiam
est. hoc enim est vere homo, dominum autem cum qui nullatenus
nobis subiectus est secundum conversationem, sive cum qui nobis subiectus

Est / quod equalis et perfecta pecus nominatur / intelligibiles hostes vin-
centes acquisierimus / sive de agro possessionis / hoc est ex quo perfecti
simus conversationis nostre spoliis et tropheis sumpserimus contra inimicos
intelligibiles pugnantes / nec vendicare licet possumus nec redime-
re opus habemus. Omnia omne consecratum sanctum sanctorum
est domino. Quomodo autem audi non potest aliquis despoliare inimicum ante
quam eum perfecte subiciat / sicut dominus iudeis dixit. Quomodo potest math xii
aliquis ingredi in domum fortis et vasa eius diripere, si non prius
alligaverit fortem / et tunc vasa eius diripiantur. Tunc autem ple-
ne intelligibilem hostem subdimus / hoc est diabolum / ligareque eum
et despoliare / et consecrare deo spolia eius possumus / quando eius omnes
vicerimus materias / omne contriverimus caput omnemque speciem
peccati declinaverimus cunctamundi despectia vicerimus cun-
ctasque virtutes assecuti fuerimus. Tunc enim eum et ligatum ha-
bemus et spoliari possumus. Hec autem diripiens, et cum perfecta victoria
devincentes / quecumque diripuerimus, deo recte offerimus. Sanctum
autem sanctorum perfectum consummatumque habemus nec ulla exhor-
tatione / nec aliorum egens / quod nec additamentum aliquod nec provectum
opus habet. Quomodo enim quod omne peccatum evasit / omnemque autem vir-
tutem operatum est et alienatum est mundo quam carnaliorum. Huic con-
sequentia addidit. Et omnis consecratio que offertur ab homine
non redimetur, sed morte morietur. Qua morte? / qua paulus dicebat
Galat ii — Vivo autem iam non ego / vivit autem in me christus et rursus. Sic et vos
Rom vi — existimate vos mortuos esse quidem peccato, viventes autem deo in
christo ihesu. Talis ergo fuit qui usque ad culmen virtutis perfecit / et
mensuras contingit perfectionis / mortuus enim seculo est / et a presen-
tibus alienus et olim a mundo migravit sapientia. Recte sanctum
sanctorum domino est quia sanctum sanctorum virtutem secundum possibi-
litatem suam. Omnis decime terre sive de frugibus / sive de pomis de decimis omnibus
arborum domini sunt / et illi sanctificantur. Si quis autem voluerit
redimere decimas suas / addet quintam partem earum. Omnium decima-
rum / boum et ovium / capre / que sub pastoris virga transeunt quic-
quid decimum venerit / sanctificabitur domino / non eligetur nec bonum
nec malum nec altero commutabitur. Si quis mutaverit / et quod
mutatum est et pro quo mutatum est / sanctificabitur domino / et non
redimetur. Queris forsitan cum integra sententia quidne de redimi
decimam precipit / bonum autem et omne non precipit / quod iudeus dicere
non potest quia soli servit littere / in qua maxime multa que
spiritualiter recipienda legislator imposuit / ut angustati ad spiritum
currant / et sciant quia lex tunc est bona / quando illa usi
fuerint / veluti instrumento et ministro spiritus / Suffecerant ergo de
scrupulorum legis hic exposuit / et quecumque in primogenitis iuda-
ici / minimis. Dividamus ad obedientiam et bonam legis meditationem

Et scienciam conquisiuerunt Quidam autem sunt qui solam obe
dienciam habent sic et hic quidam operantes mandata sapien
ciam diuinam habent Et idcirco redempcione necessario egent
quidam nec redimi opus habent sed nec mutari debent sicut per
fecti semper et consummati Fruges ergo in presenti lex nescione que
est de semine dicit Similiter et poma arborum fructus primi
sunt Horum autem germinis decima pars de fructibus legem de
betur Utrumque autem hoc ad legis sanctificacionem accipi oportet Qui
dem dominus bonam terram fructum afferentem xxx et lx et c [illegible] et lx et
sapiunt dominum et fecit eum in parabola seminum euangelistorum Matth xiij
proponens dixit David autem nunc clamabat Iustus ut palma
florebit et rursus Ego autem sicut oliua fructifera in domo domini
Hinc autem beatus describens iustum Et erit ait sicut lignum quod
plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum da
bit in tempore suo Huius ergo omnis doctrina sancta est sancta
enim horum actio et studium est quia qui legis mandata ope
rans spem in presente retribucionem ponit terrena sapit Quales erat
quidam iudeorum ad quos utpote terre inherentibus dominus dicebat vos Ioh
deorsum estis ego desursum sum Et et paulus de eis dixit Philip iij
qui terrena sapiunt nostra autem conuersacio in celis est hoc autem innuit
uterque cum simpliciter dixit omnis decime terre Et omnis decime terre pre
dixit et tunc subdidit Siue de frugibus ut peritaret apte eam
qui intencione et expectacione terrenorum bonorum legis mandata
operatur Et si sancta eius decima vel mandati operacio est veru
tamen non gratiale immanem eorum est quia pro tali operacione terrena ret
ribucionem quam non oportet a deo expectari ab eis qui terrenis inhiant
Unde si velit quis sibimetipsi decimam sanctam acquirere addat
quietem vel intelligenciam ut que sursum sunt sapiat ad ea Colossen iij
que sursum sunt intendat quemadmodum paulus scribebat Qui
cum sic legis mandata operatur non perdit mercedem eius quia
decima eius efficitur Ergo eius qui terrena sapit decima
sancta quidem est sed non ei quia non intelligibiliter mandatum
operatur nescit quod mercedem in ea expectet aut quam retribu
cionem in ea speret Boues autem et oues et quecumque submittuntur
sunt et sub virga transeunt dicit cum eos qui sub virga mi
nistrantur certis quibus ut inuenirentur fideles dei amicicia
donat Quisquis autem fidelis est deo hic eius est et amicus
inuenitur quod demonstrat abraham de quo dictum est
Credidit autem abraham deo et reputatum est ei ad iusticiam
et amicus dei appellatus est Qui cum amici dei numero di
qui habentur licet sint innumere multitudinis et non solum
si numerum sed etiam si mensuram excesserunt ait dauid

dicentem / Michi autem honorificati sunt amici tui deus nimis confor
tatus est principatus eorum / Dinumerabo eos et super arenam multi
plicabuntur / Hii terrenam non habent sapientiam nec in hiis que agunt
incomprehensibilem retribucionem querunt / Preter quod non speciale quippiam
illorum sed quodcumque egerint mandatum sanctum deo est. Hinc nec
eligere inter bonum et malum / nec inter deterius et melius. Non est enim
eorum similis discrecio / quia et si alterutrum superant, quemadmodum
stella stellam in gloria differentes, sed omnes in celo sunt, ut venera
1. Cor. xv sequentes celestia et a paulo eo qui idoneus est, siderea sanctos
cognoscuntur. Secundum hanc rationem oportet intelligi non eligentem
nec bonum nec malum nec altero commutabitur. Cum enim nullus
de eis sit qui respui possit, quem ergo commutabis aut quid magis eli
gas nec non est dubitatio mentis. Hiis ergo supradictis / adduxit
que sequuntur. Si quis mutaverit et quod mutatum est et pro quo
mutatum est sanctificabitur deo / et non redimetur. Quia cum
omnium cursus divinus et sublimius et superne conversacioni proximum
est / sentencia conaris hunc respuere / aliud autem pro eo introducere
et consecrare deo quasi meliorem, non est tuum enim hoc discer
nere / neque hunc illo nisi sanctos appellare deteriorem / quod etiam ex
historie facto cognosce / Paulus quippe et Barnabas inter semetipsos
Actuum xv contenderunt / Barnabas enim dicebat debere assumi marcum / pau
lus autem dicebat eum qui semel recessit a pamphilia et qui
non convenit eis in opere non debere assumi / facta est autem inter eos
talis contencio ita ut discederent ab invicem / et Barnabas assum
pto marco navigarent ~~Egiptum~~ Ciprum / Paulus autem eligens Silam tra Sileam
ditus est gracie dei / videtur quod mutavit melius / sicut estimavit de
hore / Ipsum autem quod mutatum est / et pro quo mutatum est / fa
ctum est sanctum / Silam enim sicut aptiorem marco administrandum
predicacionis elegit / non tamen repulsus est marcus / Barnabas quippe
pe eum assumens abiit Ciprum et cum eo predicabat Et intan-
tum erat magnus / ut et Evangelista unus de quatuor fieret
Ergo paulus retractans et cognoscens quia nullus sanctorum
respuendus est / nec potest aliquis eorum qui perfecte perficere
hunc dicere deteriorem nec illum meliorem / ipse rursus marcum
assumpsit et ad Thimotheum scribebat / assumens marcum
ii Thi. iiii adduc tecum est enim michi utilis in ministerio Non ergo inte
ndas quis sit hoc bonus aut malus sed nec commutes alterum
et non redimetur Cum enim nichil nimis est qua redemptione
egetur Si autem et affinitatem oportet intelligere redemptionem
quemadmodum aquila edixit / recte affinis non efficietur talis enim

Nemo sibi vindicavit gubernacionem Et ergo altius sensus vel di-
scipulus fuit / tamen ex quo ad hanc pervenerit perfectionem / ipse su-
us erit gubernator / ipse doctor / precepta enim alia que in presen-
ti dicta sunt / ostendere legislator vult / qui hiis que a nobis
docentur quibus sunt perfecti / nichil iam nostri magisterii egent
Et preterea ingrediemini primogenita redimi ait / numerorum
autem nequaquam / sed nec ea que deo consecrata sunt / nec hec
de quibus nunc sermo est / perfecta enim demonstrata sunt / ut pro-
te que intencionem dominicam celestem que gerunt que cum singu-
libri huius precepit esse spiritus / hinc in sequentibus infert
Hec sunt precepta que mandavit dominus moysi ad filios israel
in monte synai Et cum vero gratia non ipsis filiis israel / sed moysi
ad filios israel Cum populus erat infirmior tantam legis
sanctionem capere non valens / in qua sicut in speculis claras
formas futurorum misteriorum deus ostendit Tu ergo si non
vis de vulgo esse / sed qualis moyses fuit / prebe temet ipsum
obedientem immundos que habentem omnes anime sensus et dic
deo Revela oculos meos / et considerabo mirabilia de lege
tua Relinque materiam carnis et spiritus divicias sequere
dic cum david Quam dulcia faucibus meis eloquia tua
super mel et favum ori meo / ut et tibi quemadmodum et moysi man-
det / suam que tibi credat sapienciam / Melior est negociacio p° 4 m
eius auri et argenti primi et purissimi fructus eius precio-
sior est cunctis opibus / et omnia que desiderantur huic non va-
lent comparari / longitudo dierum in dextera eius / in sini-
stra eius divicie et gloria / vie eius vie pulcre / et omnes se-
mite illius pacifice / lignum vite est hiis qui apprehenderint
eam et qui tenuerint eam beatus / fili mi audi doctrinam
patris tui id est dei / et ne dimittas a legem matris tue id est
sapiencie Coronam enim graciarum dabit capiti tuo / id est Cri-
stum et torques aurea erit circa collum tuum id est Spi-
ritumsanctum Cui est gloria in secula seculorum Amen

Auscultatum cum originali per fratrem Andream de Thuniez
monachum indignum, et concordat correcto. f. X. A. X.

Pro Reverendissimo domino Marco tituli sancti marci Cardinali Patriarcha
Aquilegiensi dignissimo, domino suo graciosissimo. Deo gratias. f. a.

